Radenska
ZDRAVILIŠČE RADENCI
Doživite veselje zimskih počitnic v gostoljubnem termalnem in mineralnem zdravilišču v Radencih, najlepše urejenem turističnem kraju v Sloveniji.

★ DELO

LJUBLJANA,
PONEDELJEK, 24. DECEMBRA 1990
LETO XXXII ● ŠT. 298 ● CENA 8 DINARJEV

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
TIT DOBERŠEK

Samostojen časnik za samostojno Slovenijo

2,60 DEM, 18 ATS, 2,50 CHF, 1970 ITL

Bralcem voščimo vesel božič!

SLOVENCI SO GLASOVALI ZA SAMOSTOJNO DRŽAVO

Na plebiscitu je za samostojno in neodvisno državo Slovenijo glasovalo rekordno število – 88,2 odstotka upravičencev

LJUBLJANA, 23. decembra – Ob pol enih zjutraj so bili že znani neuradni rezultati. Od 1.459.752 glasovalnih upravičencev se jih je glasovanja udeležilo 1.359.901 ali 93,2 odstotka. Za se je na plebiscitu odločilo 1.288.044 ali 88,2 odstotka upravičencev, proti jih je bilo 57.877 ali 4 odstotke, neveljavnih je bilo 12.397 ali 0,8 odstotka glasovnic.

Večina glasovalnih mest, vseh je bilo okrog 4.250, se je odprla (z izjemo tistih v zavodih) ob sedmi uri zjutraj. Udeležba glasovalnih upravičencev – vsi jugoslovanski državljani, ki so dopolnili 18 let, imajo poslovno sposobnost in stalno prebivališče v Sloveniji, je bila že dopoldne rekordna. Ob enajsti uri, ko so delali prvi pregled udeležbe, je prišla na glasovalna mesta malodane polovica upravičencev, 703.749 ali 47 odstotkov. Nekaj glasovalnih mest so dopoldne celo že zaprli, saj so svoj glas prišli oddat vsi upravičenci. Sicer pa je bila v posameznih občinah udeležba zelo visoka, v Ormožu 72-odstotna, v Hrastniku 65, v Ljutomeru 68,5, v Zagorju 61,2, v Metliki 60,8, v Idriji 60,4, v Sežani 60,2-odstotna. Za primerjavo navedimo, da je ob spomladanskih volitvah prišlo dopoldne na volišča manj kot 25 odstotkov volilcev.

Sicer pa je bilo vzdušje danes v Sloveniji praviloma praznično, že itak okrašena mesta in kraje so marsikje še dodatno okrasili, pripravili razne prireditve, po cestah so hodile godbe na pihala – kako ne bi, ko pa so državni in strankarski prvaki v predplebiscitnem obdobju marsikdaj ponovili, da je 23. december zgodovinski datum in da bomo ta dan sprejeli usodno odločitev za slovenski narod.

V Cankarjevem domu, kjer je bilo tiskovno središče za tuje in domače novinarje, se je ves dan nekaj dogajalo. Novinarji so se na tiskovnih konferencah pogovarjali s slovenskim obrambnim ministrom Janezom Janšo, z zunanjim ministrom dr. Dimitrijem Ruplom, pa z dr. Tinetom Debeljakom, s poslancem evropskega parlamenta Giorgom Rossettijem, s senatorjem v italijanskem parlamentu Stojanom Spetičem, zvečer pa še s člani vseh tujih delegacij, ki so se kot opazovalke udeležile slovenskega plebiscita na povabilo slovenskega parlamenta in strank.

Tiskovna konferenca je bila tudi s člani republiške volilne komisije, kamor se stekajo vsi podatki o udeležbi in o izidu plebiscita, pa tudi podatki o morebitnih nepravilnostih in kršitvah. Med temi bi lahko bila tudi kršitev volilnega molka, ki je začel veljati v petek opolnoči in je trajal do ure, ko so zaprli glasovalna mesta.

Sicer pa bodo uradni rezultati plebiscita znani v ponedeljek zvečer. Dotlej bo republiška volilna komisija prevzela vse zapisnike občinskih volilnih komisij ter ugotovila in objavila rezultat, ki od neuradnega po izkušnjah odstopa največ za odstotek. Parlament bo izid plebiscita razglasil v sredo, 26. decembra, zvečer, povsem dokončen pa bo rezultat, ko se bo iztekel še čas za morebitne pritožbe in ugovore na delo volilnih odborov in komisij, ki so jih tudi tokrat, kot ob volitvah, lahko nadzorovali predstavniki strank.

● Predsednik slovenske skupščine France Bučar je v skupščinskem poslopju sprejel predstavnike tujih delegacij. V nagovoru je poudaril, da je plebiscit naš prispevek svetu, ki mora nastati. Ta naj bi bil demokratičen in naj bi pomenil neko novo kvaliteto. Toda tisti, ki hočejo imeti demokracijo, morajo imeti tudi nacionalno zavest. Dodal je, da so mnogi odklonili, da bi se kot opazovalci udeležili slovenskega plebiscita, toda s tem so le pokazali, da bodočega razvoja ne razumejo tako kot mi. Predstavniki tujih delegacij so nato plebiscit označili kot praznik demokracije in avtonomije. Predstavnik avstrijskega zveznega parlamenta je dejal, da tudi na Tirolskem ne bi glasovali drugače kot v Sloveniji. Vice Vukoje, predstavnik hrvaškega sabora, je čestital slovenskemu narodu ob njegovi polni suverenosti.

● Prebivalci centra Celja tokrat niso glasovali kot običajno v domu JLA, saj so jim tu, z uradnim pojasnilom, da ni mogoče preurediti prostorov po sobotnem praznovanju dneva JLA, odrekli gostoljubje. Neuradno pa se je slišalo, da je komanda mariborskega korpusa ukazala, da v objektih JLA ne smejo biti glasovalna mesta za plebiscit.

● Ljubljančani so se pred Magistratom in pred Prešernovim spomenikom začeli množično zbirati že okoli 19. ure. Prve, še neuradne rezultate plebiscita so pričakali s pesmijo in recitacijami, zaigrale so godbe na pihala in harmonike, zaplapolale so zastave. Izide plebiscita so navdušeni ljudje pričakali z baklami, pospremil pa ga je tudi ognjemet z Gradu. Takoj po objavi izida je zbrano množico 20.000 ljudi pozdravil ljubljanski župan Jože Strgar. »Doživeli smo čudovit dan,« je dejal, »dan, ki smo ga pričakovali tisočletje. Danes smo rodili novo državo Slovenijo. Čestitam novi samostojni in neodvisni državi in čestitam prebivalcem njene prestolnice – Ljubljančanom. Po našem današnjem veselju bodo na vrsti dolžnosti. Želim si, da bi jih vsi skupaj dobro opravili, tako da bi se kot narod in država še dolgo obdržali na odru zgodovine.«

Na slovenskem plebiscitu so bili tudi številni tuji opazovalci. Zvezni parlament Republike Avstrije so zastopali: dr. Andreas Khol, Paul Burgstaller, dr. Gilbert Frizberg, Edeltraud Gatterer, ing. Ludwig Kowald, dr. Hubert Pirker, dr. Josef Lackner, g. Würz in g. Haupt. Delegacijo sta spremljala tudi Karel Smolle in Borut Sommeregger. Deželni zbor avstrijske zvezne dežele Štajerske so zastopali: dr. Reinhold Lopatka, Günther Prutsch, mag. Ludwig Rader, dr. Heinz Anderwald in dr. Erik Prunč. Socialistično stranko Avstrije (SPÖ) so zastopali: dr. Dieter Antoni, dr. Irmtraut Karlsson in dr. Janko Ferk. Iz Italije je prišel Stojan Spetič, senator v parlamentu. Evropski parlament je zastopal poslanec Giorgo Rossetti. Iz deželnega sveta Veneta pa sta prišla Ivo Rossi in Alessandro Cabassi. Iz ZDA se je kot opazovalec udeležil plebiscita znani harvardski profesor dr. Ari L. Motzkin.

Za poročanje o slovenskem plebiscitu se je v tiskovnem središču v Cankarjevem domu akreditiralo okrog šestdeset tujih novinarjev, posebnih poročevalcev iz kakšnih desetih držav. Največ jih je bilo iz Nemčije, Avstrije, Italije in Madžarske, prišli pa so tudi iz Velike Britanije, Francije, Španije, Nizozemske, Finske in celo Japonske. Večje tiskovne agencije kot UPI, AP, AFP, Reuter, kakor tudi močne televizijske organizacije kot CNN ali BBC, so prav tako poslale v Ljubljano svoje novinarje. Ob teh je dogajanja spremljalo še več kot 130 domačih poročevalcev. Več na 2. in 3. strani.

JANA TAŠKAR

● Nocoj ob 21. uri je slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel v tiskovnem središču v Cankarjevem domu prvič javnosti pokazal nov slovenski potni list, ki je zelene barve, v njem pa je natisnjenih v ščitu s štirimi polji več grbov z območja Slovenije. Janez Janša, obrambni minister, pa se je danes pokazal z novo značko slovenske vojske.

Z DOBRO VOLJO JE MOGOČE MARSIKAJ URESNIČITI – Prizor s tomačevskega volišča. (Foto: Joco Žnidaršič)

Izjave treh predsednikov

LJUBLJANA, 23. decembra – Natanko ob 22.45 je bilo vse jasno. Čeprav še niso bili prešteti vsi oddani glasovi za samostojno in neodvisno Slovenijo, je bilo jasno, da je zanjo glasovala večina upravičencev – od osemsto tisoč preštetih glasovnic, jih je bilo več kot 55 odstotkov za.

Takoj zatem je bila v Cankarjevem domu, kjer je bilo vzdušje že več kot uro vse prej kot resno (ljudje so prepevali, si nazdravljali), je bila tisovna konferenca s tremi predsedniki: Milanom Kučanom, dr. Francetom Bučarjem in Lojzetom Peterletom. Njihove prve besede po preseženi številki 760.000 za (to je bila mejna številka), bi lahko povzeli misel MILANA KUČANA: »Danes je dozorelo, kar je v slovenskem narodu zorelo zelo dolgo.

Odločitev je izraz zrelosti in demokratičnosti slovenskega naroda, je povedal predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Odločitev je bila speljana skladno z zgodovinsko konstanto, oprta na pravico do samoodločbe vsakega naroda, ne da bi škodovali kateremukoli drugemu narodu v Jugoslaviji in ne da bi ogrožali mir evropskih držav. Odziv na plebiscitu ne kaže le demokratičnosti, ampak tudi avtoriteto, ki jo bomo potrebovali, ko bomo kot samostojen narod stopali v povezave z drugimi narodi. Milan Kučan je še poudaril, da bomo tudi vnaprej spoštovali vse mednarodne akte, ker hočemo biti enakopraven in enako zaželen evropski narod.«

Na vprašanje, kaj bo prvi korak v samostojni in neodvisni Sloveniji, pa je Milan Kučan odgovoril, da je plebiscit velika zaveza, ki bo uravnavala bodoča ravnanja slovenskega vodstva, ki bo pri tem potrebovalo tudi vso podporo ljudi. Zaželel si je še, da bi bile parlamentarne stranke tudi ob sprejemanju poplebiscitnih aktov enotne, kot so bile ob odločitvi za plebiscit.

DR. FRANCE BUČAR, predsednik slovenskega parlamenta, je na začetku tiskovne konference dejal, da so posledice današnje odločitve slovenskega naroda večje, kot jih lahko dojamemo. »To je pravzaprav izziv Evropi, kajti odločili smo se za tisto pot, ki to tudi pomeni, namreč za Evropo velikih in majhnih narodov. Z današnjim dejanjem smo Slovenci postali narod, ki bo zahteval svoj prostor v Evropi, ki ji bomo prispevali svoje sposobnosti, te pa zagotovo imamo.«

Na vprašanje, kateri bodo prvi koraki po plebiscitu, pa je predsednik slovenskega parlamenta dejal, da je najvažnejša naloga v prihodnjih mesecih sprejeti slovensko ustavo in še nekaj ustavnih aktov ter tako danes sprejeto težnjo slovenskega naroda spremeniti v stvarnost. Sprejetje ustave bo po mnenju dr. Bučarja spremljala sprememba strukture slovenske družbe. Poleg tega pa bo treba po njegovem mnenju zelo previdno in modro spremljati procese v Jugoslaviji. Slovenija zdaj ne sme dovoliti, da bi spremembe zvezne ustave in zakonodaje narekovali federalni organi.

Na vprašanje, kaj po 23. decembru, pa je LOJZE PETERLE, predsednik slovenske vlade dejal:

»Pri odgovoru na to vprašanje bom zelo oseben. Najprej bom dal izjavo za radio Cleveland in še za nekatere osrednje radijske hiše po svetu, tako da bodo z našo odločitvijo seznanjeni vsi Slovenci po svetu. Po tem pa bom šel v posteljo. Prvi ukrep, ki se bo zgodil jutri, pa bo znižanje cene bencina. Toda to ne bo posledica plebiscitne odločitve,« je razložil Lojze Peterle, ampak posledica znižanja cen goriva po vsej Jugoslaviji.

TEMA DNEVA

Aksiom neodvisnosti

Plebiscit je za nami. Slovenija si je tako, malo nasršena in malo negotova, vzela svoj prostor pod soncem v tej novi pomladi narodov in z eno nogo stopila na evropski zemljevid kot samó sebi pripadajoča entiteta, kot klasična država.

Ta korak je preprosto bilo treba napraviti in tako urbi et orbi sporočiti, da je taka kolektivna volja naroda. Zdaj bo treba k prvi primakniti še drugo nogo. Politika ima za to jasen mandat in pol leta časa. Vrnitve nazaj ni. To bo morala storiti v dnevih, ki so dnevi krize.

To je seveda važno. Plebiscit je bil deloma sam sebi namen – doseči neodvisnost. Toda ta namen je v osnovi vendarle predvsem sredstvo, zajeto v soglasno sprejetem aksiomu: Slovenija, na pol v izdihljajih zaradi svojih slovensko-jugoslovanskih bolezni, lahko ozdravi samo kot neodvisna država. Jugoslavija je preveč polna metastaz, da bi bilo mogoče okrevati v njej. Treba se je izrezati, vsaj začasno.

To je zdaj naposled trdno določena točka, postavljena v bližnjo prihodnost. Ta zamejujoča točka nam paradoksalno širi manevrski prostor: Srbija je lahko odslej za nas nič več in nič manj kot kak Luksemburg ali Turčija, Hrvaška koristen zaveznik, Marković res stečajni upravitelj. Jedro odločanja o nas pa je lahko samo še tu, v Sloveniji, tu si je treba izbrati svojo vero in postave – in tu je treba iskati tudi izvirne grehe svojih težav.

Tako smo pri neizmerno povečani odgovornosti slovenske poplebiscitne politike. Konsenzualnost v velikih nacionalnih vprašanjih bo zanjo še nekaj časa kategorični imperativ. Konsenzualnost in nova, do vseh opcij odprta svoboda razmišljanja in delovanja – tudi do opcije vlade narodne enotnosti, če bo to potrebno. Razmere so v bistvu vendarle izredne.

Volišča so že zaprta, jasna, hladna decembrska nedelja se je iztekla, bila je pomemben dan. Gremo naprej.

JANKO LORENCI

PRED RAZPOROKO

Karikatura: Franco Juri

● V mnogih krajih so že dopoldne zaprli glasovalna mesta, ker so glasovali vsi, vpisani v volilne imenike. Tako je bilo v Kamovcih, Žitkovcih in v Bukovnici v Prekmurju, v krajevni skupnosti Bučna vas na Dolenjskem so imeli že navsezgodaj zjutraj na treh voliščih stoodstotno udeležbo, tudi prebivalci romskega naselja Žabjek so imeli že dopoldne 97-odstotno udeležbo. Dežurna vremenoslovca na Kredarici zaradi tri metre visokega snega nista mogla glasovati, ker ni nihče mogel do njiju. Po brezžični zvezi s stalno službo UNZ Kranj sta povedala, da se tokrat počutita kot državljana druge vrste.

VELIKO SLAVJE PRED LJUBLJANSKIM MAGISTRATOM. (Foto: Joco Žnidaršič)

DANES V DELU

● **Spomladi v Sloveniji popis prebivalstva**
To bo šesti popis po drugi svetovni vojni

● **K splošni izobrazbi sodi tudi znanje o verstvu**
Dr. Alojzij Šuštar na 4. Celjskem večeru
stran 2

● **Železniška cisterna vnela dva potniška vlaka**
Sedem mrtvih, 48 ranjenih

● **Tropski ciklon Joy grozi Queenslandu**
Podobna moč, kot jo je imel uničujoči Tracy
stran 7

DANES V DELU ŠPORT

● **Poraz košarkarjev v Sarajevu**
Smelt Olimpija je proti Bosni ostala praznih rok, v Zenici pa prekinitev tekme
stran 12

● **Skandinavsko zmagoslavje**
Norvežan Ole Christian Furuseth in Šved Tomas Fodgoe najhitrejša v slalomu v Kranjski Gori
stran 11

● **V Planici Petek in Fras**
Franci članski prvak Slovenije, Frasu tekma za alpski mladinski pokal.
stran 11

RR
IN ZELENI RR
Strategija razvoja in podjetništvo
EKOLOŠKI DIREKTORJI
tel. 061/273-040

MED 30.000 RAZLIČNIMI KNJIGAMI BO VSAJ ENA TUDI ZA VAS
Knjigarna Mladinske knjige, Titova 3, Ljubljana

3x3
51. KOLO 3×3
22. 12. 1990
IZŽREBANE ŠTEVILKE:
A 41 43 45
B 51 55 56
C 77 78 80
LOTERIJA SLOVENIJE
Avtomobil panda: 0273912 Dravograd
INFORMACIJE O IGRAH NA SREČO: TELEFON 9862!

ENCIKLOPEDIJA SLOVENIJE
IZŠLA JE 4. KNJIGA
založba mladinska knjiga

kaj
Novoletna dvojna številka Kaja že v prodaji:
NA ZDRAVJE KAJ, DA BOŠ SPET NAJBOLJŠI
ROPARJI NA MEJNIH PREHODIH
MATEJA IN ROK – POD ROKO
IVO DANEU – KOŠARKAŠKA LEGENDA
SVINJE KOT POLITIKI
Tv šepetanja, nagradna križanka, Vava, dr. Košiček svetuje, trač inventura, strip, horoskop ...
Ne zamudite novoletne številke z barvnim ovitkom in poster koledarjem – dvojna številka za isto ceno.

Ob bližnjih božičnih in novoletnih praznikih želimo vsem Slovencem doma in po svetu in drugim prebivalcem v naši republiki obilo osebnega zadovoljstva in družinske sreče, v prihodnjem letu pa ob vseh preizkušnjah, ki nas čakajo, predvsem mir ter dovolj znanja in trdne volje, da sami odločamo o svoji usodi. Želimo, da bi lahko samostojno in enakopravno sodelovali in se prostovoljno povezovali z vsemi tistimi, s katerimi nas vežejo iskrene želje za spoštovanje človekovih pravic, za mir, demokracijo in splošen napredek vseh in vsakogar.

Skupščina Republike Slovenije

Vsaka pot se začne s prvim korakom Plebiscit je prvi korak na naši poti

Plebiscitni dan je po vsej Sloveniji minil mirno in dostojanstveno – Nekatera volišča so zaradi stoodstone udeležbe zaprli že opoldne – Premraženi volilci so ponekod zastonj dobili plebiscitno kavico – Na enem od grosupeljskih volišč so dopoldne zaman čakali g. Grubeliča

LJUBLJANA, 23. decembra – Ob 7. uri zjutraj se je, z odprtjem volišč, začel za prebivalce Slovenije neobičajen dan. Na plebiscitu so se odločali o tem, kako bomo in kako bodo živeli naši zanamci. V večini večjih mest so volilna mesta okrasili, nekaterih niso posebej označili, pa so jih volilci kljub temu našli; ponekod so jih zaradi stoodstotne udeležbe zaprli že kar v času kosila. Volilce so ponekod spremljali harmonikarji, drugod pa jih je ogrela zastonj plebiscitna kavica. Sicer pa podrobneje o vsem poročajo naši dopisniki.

Na voliščih v domžalski občini je dopoldne (okoli 11. ure) glasovalo skoraj 11.500 volilnih upravičencev, kar pomeni, da se je plebiscitnega glasovanja udeležilo več kot 35 odstotkov vseh upravičencev. Za posebno slavnostno razpoloženje ob volitvah je bilo poskrbljeno predvsem v Domžalah. Pred veleblagovnico Napredka je namreč igrala godba na pihala iz Domžal, di-

● Na sedežu občinske volilne komisije na Vrhniki se je sredi dopoldneva oglasila precej številna delegacija avstrijskega parlamenta. Nekaj časa so opazovali glasovanje, se pogovorili s člani volilne komisije, pri čemer jih je najbolj zanimalo, ali je komisija sestavljena iz članov različnih strank, pogledali, ali je pri glasovanju in oddajanju volilnih listkov poskrbljeno za tajnost in nedotakljivost skrinjic, nato pa odšli še v druga volilna okolja širom po Sloveniji.

skoteka Life in Restavracija Repovž pa sta poskrbela, da so premraženi volilci dobili zastonj »plebiscitno« kavo ali čaj. Zvečer pa se je poplebiscitno razpoloženje nadaljevalo v domžalskem teniškem centru (organizator je Ten ten iz Domžal).

V litijski občini je plebiscitni dan minil mirno in dostojanstveno. Sem in tja se je na poti do kakšnega vaškega volišča slišala pesem, do incidentov pa po informacijah občinske volilne komisije ni prišlo nikjer. Posebno vzdušje je bilo na Vačah, v vasi, ki je v neposredni bližini geometričnega središča Slovenije. Vačani in prebivalci bližnjih vasi so dopoldne v procesijah odšli najprej k verskemu obredu, nato pa na volišča, tako da je do 10.30 dopoldne volilo že dve tretjini volilnih upravičencev. Kot so nam povedali nekateri starejši Vačani, so ponosni, ker bodo od jutri naprej živeli v središču samostojne in neodvisne države Slovenije, hkrati pa bodo na sebe prevzeli še večjo odgovornost, predvsem za najmlajše, da ne bodo več odhajali s trebuhom za kruhom iz Vač v Litijo, Ljubljano ali pa kam drugam.

Na enem od grosupeljskih volišč, na Polici, naj bi danes volil tudi Sandi Grubelič, vendar ga dopoldne na volišče ni bilo. Sicer pa so na Polici, kjer je bilo volišče za volilne upravičence iz dvanajstih vasi, do opoldne na-

● Franci Cevzar iz Letuša, osemnajst let je star, je tokrat prvič v življenju uporabil volilno pravico. Izrekel se je za samostojno Slovenijo, od nove države pa pričakuje, da bo omogočila fantom najprej študirati in jih šele nato napotila služit vojaški rok, predvsem pa, da bo državljane čimprej popeljala v Evropo.

šteli približno 40 odstotkov volilcev. Glavni razlog za slabšo dopoldansko udeležbo je, kot so dejali člani volilne komisije, da je bila maša prestavljena na popoldanski čas.

V Videm-Dobrepolju pa so imeli približno ob drugi uri popoldne več kot 80-odstotno udeležbo. Na seznamu volilcev so štirje vojaki, dva volilca pa živita

PRI KOVAČU V TOMAČEVEM JE BILO VESELO ŽE DOPOLDNE. (Foto: Joco Žnidaršič)

v Nemčiji in člani volilne komisije so dejali, da ne verjamejo, da bosta prišla. V okolici ima kraj tudi precej vikendov, v katerih pa ljudje stalno prebivajo, vendar v kraju niso prijavili stalnega bivališča, tako da bo, kot so dejali v Videm-Dobrepolju, treba v prihodnosti te stvari urediti.

Maribor že dolgo ni bil tako obupno siv in prazen. Volišča, žal, niso bila okrašena, le tu in tam je visela kakšna zastava. Toda volilna udeležba je bila ob 16. uri izredno dobra. Od 121.836 volilnih upravičencev jih je do 16. ure glasovalo kar 95.639 ali 78,5 odstotka. Kakšna je bila udeležba na dveh voliščih visoko na Pohorju, še niso vedeli, kajti do tja telefon še ni prišel, zato pa so bili Pohorci med tistimi, ki so prvi volili stoodstotno. Tako so prvi glasovali vsi v Ješenci, potem v Loki in do 16. ure tudi v Planici nad Framom. Pa tudi v Brunšviku jim je do sto odstotkov manjkalo ob 16. uri le nekaj glasov, podobno je bilo v Slivnici, pa Staršah in v Marjeti-Trničah.

»Steklenice s šampanjcem imamo že pripravljene in kmalu po 23. uri, ko bodo znani rezultati, bomo trčili v sobi 133. Tam bom povedala tole: »Pred nami je dolga pot, vendar se vsaka pot začne s prvim korakom. In ta plebiscit je bil ta prvi korak na tej poti,« je dejala mariborska županja Magda Tovornik.

Velika večina Pomurcev se je odločala o plebiscitu že dopoldne. Najbolj so pohiteli v narodnostno mešanih vaseh in krajih v lendavski občini. Tako so volišči v Kamovcih in Žitkovcih zaprli že opoldne, v soboški občini pa so volišče najprej zaprli v Bukovnici. V madžarski vasi Dobrovnik, kjer so ljudje v dolgi vrsti na volišču v vaškem kulturnem domu čakali na glasovanje, smo tudi novinarji doživeli prisrčen sprejem. Privoščili smo si kozarček domačega rizlinga,

● Volilne komisije po ljubljanskih občinah so bile ves dan povezane z mestnim registrom prebivalcev Ljubljane. Zaposleni v registru so imeli pri sebi uradno kopijo vseh, ki imajo stalno bivališče na območju petih ljubljanskih občin, tako da so lahko v vsakem trenutku povedali, ali so občani, ki niso dobili uradnega vabila za udeležbo na plebiscitu, dejansko prijavljeni na naslovih, ki so jih dokazovali s svojimi osebnimi izkaznicami.

v Lendavi pa smo prigriznili še vroče madžarske perece. V Dobrovniku je prišel prvi na volišče vaški duhovnik Franc Krampač, v Beltincih v soboški občini pa je Albanec Salih Zečiri, slaščičar, ki živi v Prekmurju že od 1951. leta in se je tu tudi izšolal, navsezgodaj prinesel na volišče veliko torto, na kateri je pisalo: Kdor ljudem želi dobro, naj glasuje za plebiscit. V obmejnem Razkrižju so pohiteli z odločanjem, kar tričetrt volilcev je glasovalo do kosila. Zaradi zadnjega zapleta okrog sosednje hrvaške Štrigove in drugih obmejnih hrvaških krajev, v katerih živijo tudi Slovenci, je predsednik volilne komisije tu in tam pri volilcih preverjal kraj stalnega prebivališča. Da ne bi bilo kaj narobe, so sestavili popolnoma nov volilni imenik, za vsak primer pa je tudi novinar Dela moral predsedniku volilne komisije pokazati osebno izkaznico.

V Lovniku blizu Poljčan je trideset v volilni imenik vpisanih krajanov svoje glasove oddalo že kmalu po 10. uri, ki so tako odvzeli pogosti primat Novi gori nad Slovensko Bistrico, kamor pa je do iste ure na volišče pri Repnikovih prišlo že tudi devet desetin 81 vpisanih volilcev. Z devetdeset in več odstotno udeležbo so se med 124 volišči v bistriški občini ob 11. uri postavljali še v Razgorju, Lokanji vasi in Zlakovi. Za bistriško občino lahko rečemo, da je udeležba za ta čas nadpovprečna, saj je do 11. ure prišlo na volišča 12.805 volilcev ali dobra polovica vseh. Naj kot posebnost omenimo gostilno Pri Lafu v Slovenski Bistrici, kjer je lastnica Sonja Juhart odprla sicer ob nedeljah zaprt lokal in vsem gostom v počastitev plebiscita brez plačila ponujala kavo.

Nekaj slabšo udeležbo so dopoldan beležili na 70 voliščih v občini Šmarje pri Jelšah, kjer se je opoldan udeležba 23.782 vpisanih volilcev bližala dvema petinama. Predsednica šmarske občinske komisije Andreja Kramperšek nam je povedala, da čaka člane volilnih komisij popoldan še precej dela, saj je na Kozjanskem precej ostarelih in teže pokretnih ljudi, ki tudi želijo glasovati, pa to lahko storijo le, če jih na domu obiščeta vsaj dva člana volilne komisije.

Plebiscitna nedelja se je na Obali začela in nadaljevala tako umirjeno, da človek, ki ne bi poznal okoliščin, po dogajanju

● Gromka budnica godb na pihala iz Velenja in Laškega je zgodaj zjutraj vabila prebivalce obeh mest na glasovalna mesta, velenjski rudarji so ob budnici uprizorili tudi pravo kanonado. V Celju pa so se ob plebiscitu posebej poveselili prebivalci Šmarjete, ki so v čast nove države Slovenije pekli – odojka!

na ulicah sploh ne bi opazil, da je 23. december za prebivalce naše republike poseben dan. Monotonost predpraznične nedelje so na zunaj poživili le obalni božično-novoletni sejmi, kjer se je razlegala tudi glasba in odmevi pokov številnih petard.

V Kopru je na plebiscit opo-

KAR BO, PA BO. (Foto: Joco Žnidaršič)

zarjalo le nekaj plakatov in na redko izobešenih slovenskih in zastav pripadnikov italijanske narodnosti. Skromna ali pa sploh ne je bila okrašena tudi večina volišč. Zato so številni nejevoljni volilci telefonirali na občinsko volilno komisijo in se pritoževali nad enoličnostjo in puščobnostjo prostorov, v katerih so glasovali.

Resnobno vzdušje pa očitno ni vplivalo na pri večini državljanov že v predplebiscitarnih dneh izoblikovana stališča o tem, kako bodo glasovali. Eta Riccobon iz Kopra je glasovala že dopolne in pri tem ni niti pomislila, da bi takšen ali drugačen izid glasovanja lahko bistveno spremenil njeno življenje. »Šele čez čas bomo videli, kaj bo prinesel plebiscit. Predvsem bo treba po njem prav toliko – ali pa še bolj – delati, kot smo delali doslej. Za večino nas, navadnih ljudi bo poplebiscitna Slovenija prav taka, kot je bila zdaj. Sem Istranka in bom to tudi ostala, prav tako pa se ne bo spremenila moja ljubezen do Slovenije. Zame in za moje prednike je bila Slovenija vedno edina domovina in zato želim, da bi tako tudi ostalo«.

Podobno razmišlja tudi Marija Pečarič, Hrvatica, ki v Kopru živi že 40 let. »Če bomo zaradi tega kdaj le laže živeli, nimam nič proti, da se Slovenija osamosvoji. Ta dežela ima vso pravico, da si sama kroji svojo usodo. Pripravljena sem jo deliti z njo. Te povezanosti s Slovenijo sem se zavedla že takrat, ko sem prišla v te kraje, ki so mi dali delo in pokojnino. Z odločitvijo za preselitev v drugo okolje sem se namreč začela tudi prepričevati, da se moram prilagoditi deželi, ki mi bo dala drugi dom«.

Po doslej znanih podatkih je do manjšega zapleta prišlo le v Pridvoru, kjer so pobudniki zahteve za vrnitev starega imena kraja (Sv. Anton) nedaleč od glasovalnega mesta zbirali podpise v podporo tej pobudi. Proti temu so protestirali borci, ki so menili, da gre za izrabljanje plebiscita. Sicer pa so to priložnost v Pridvoru izkoristili tudi za volitve novih organov krajevne samouprave.

Tudi v piranski občini je glasovanje potekalo mirno, če odštejemo nevšečnosti v KS Piran. Tam namreč pred odprtjem volišča niso uspeli odpreti vrat blagajne, v kateri so hranili glasovalna gradiva za volišče 1 in 2. Morali so poklicati strokovnjaka, ki je odprl zaskočena vrata. Zaradi tega zastoja so omenjeni volišči začeli delati s približno 10-minutno zamudo. Tajnica občinske volilne komisije Vojka Bole-Delak, nam je povedala, da so imeli v tej občini dva avstrijska opazovalca poteka plebiscita, ki sta si popoldne ogledala tudi nekaj glasovalnih mest.

V kranjski občini sta volilno komisijo, ki jo vodi predsednik Alojz Marolt, popoldne obiskala poslanca avstrijskega zveznega parlamenta. Ponekod so krajani pred volišča postavili visoke mlaje, poskrbeli za glasbo in tako je bilo tudi na Primskovem pri Kranju.

V tržiški občini z nekaj več kot 11.000 volilci je bila udeležba že ob 11. uri 54-odstotna. Zvečer so bili povabljeni v veliko sejno sobo vsi odborniki, ki bodo počakali rezultate plebiscita. Čas pa jim bo krajšal ansambel Tretji človek. Vsem ljudem v 13 krajevnih skupnostih bodo razultate plebiscita sporočili z zvonenjem in pritrkavanjem v zvonikih vseh cerkva tržiške občine.

V brežiški občino so med 110 volišči že dopoldne končali z glasovanjem na triintridesetih, prvi pa so spet bili v Pošteni vasi in na Vinjem vrhu. Po neuradnih podatkih je do 16. ure od 19.411 volilcev glasovalo najmanj 80 odstotkov upravičencev. Najnižja je bila udeležba v ulici Veljka Vlahovića, kjer stanujejo pretežno družine starešin JLA.

Sicer pa sta vse večje kraje že zjutraj obšli godbi na pihala Kapel in Loče, budnicam pa so se pridružili še domači godci. Harmonikar Jože Avguštinčič je ves navdušen povedal, kako so mu pritegnili s slovensko pesmijo vsi ljudje na voliščih v vaseh Mostec pri Dobovi, mnogokje pa so se očancem orosile oči, ko so po opravljeni dolžnosti pripovedovali, kako srečni da so, ker so lahko glasovali za samostojno Slovenijo.

Kanadski izseljenec je prišel glasovat

● V Kočevju se je oglasil izseljenec iz Kanade, ki ni bil vpisan v volilni imenik, želel pa je glasovati, saj je prišel iz Kanade ravno zaradi plebiscita. Na občinskem upravnem organu so mu takoj ustregli in izdali potrebno potrdilo, potem ko so ga vpisali v volilni imenik, pa je možak lahko glasoval v rodnih Strugah.

V obeh dolenjskih občinah je udeležba v dopoldanskih urah bila v mejah pričakovanja; v novomeški občini je do 11. ure glasovalo 52,8 odst. volilnih upravičencev, v trebanjski pa 58,8 odst. V novomeški občini so do desete ure zaprli štiri volišča, najhitrejši so bili v Drganjih selih pri Dolenjskih Toplicah, kjer je bila udeležba do 9. ure stoodstotna. Drganci so zelo pohiteli, tako da so imeli še čas za slavnostni koncert straške godbe na pihala, ki se jim je na ta način oddolžila. Zelo so se izkazali tudi v krajevni skupnosti Bučna vas, kjer so v zgodnjih jutranjih urah že imeli na treh voliščih 100 odstotno udeležbo. Posebej velja omeniti Rome iz največjega novomeškega romskega naselja Žabjek, ki so v dopoldanskih urah glasovali 97 odstotno. Tajnica občinske volilne komisije Branka Bukovec je dejala, da glasovanje poteka mirno, brez najmanjših zastojev in zapletov, k čemer je tudi precej prispeval enostaven volilni postopek.

V črnomaljski občini so pohiteli na glasovalnih mestih v Jankovičih in Griču, kjer so že do desete ure glasovali vsi. V Adlešičih, ki so večji, so tudi hiteli, vendar niso bili prvi, so pa zato prvi izobesili rezultate glasovanja. Lepak z izidom, ki je nedvomen za samostojnost in neodvisnost, so izobesili kar v izložbo vaške trgovine. Nekateri Črnomaljci pa so morali na pot in so zato pohiteli še bolj, pa so glasovali že prej kot danes. Takih je bilo 126. Sploh pa so Črnomaljci pohiteli na glasovalna mesta, saj je bilo že ob enajstih dopoldne na glasovalnih mestih več kot 70 odstotkov volilcev. Zato niti ne čudi, da je bilo nedeljsko popoldne mirno, umirjeno, tiho, tako kot je vsako.

Črnomaljci, ki so na začasnem delu v tujini, so že prej poskrbeli, da so bili vpisani v volilni

● Hkrati s plebiscitarnim odločanjem o samostojni Sloveniji so danes Šentjurčani glasovali tudi o uvedbi novega samoprispevka. Razen na Blagovni, kjer se za samoprispevek niso odločili, so se o njem izrekli v desetih krajevnih skupnostih. Do 11. ure je bila udeležba šentjurskih občanov na obeh glasovalnih mestih izredno visoka, saj je znašala nad 43 odstotkov. Takšne v poznem dopoldnevu niso zabeležili še nikdar, saj je običajno znašala le okoli 25 odstotkov.

imenik in zato niso hodili po posebna potrdila ali se vpisovat v imenik. Celo izseljenec iz Avstralije je že poprej poskrbel, da so ga vpisali v volilni imenik, tako da mu ni bilo treba tega opraviti danes, ko je odšel glasovat za samostojno in neodvisno Slovenijo. Takšnih je bilo še nekaj, ki so prišli domov glasovat, saj se čutijo Slovence, pa čeprav živijo že dolgo v tujini. Bela krajina je bila v preteklosti, žal, zaradi revščine, dežela izseljencev.

Črnomaljski lovci so nameravali danes zjutraj na lov že ob sedmih, saj so tako načrtovali že pred več kot mesecem dni. Lov so preložili za eno uro in so se zbrali šele ob osmih, da so lahko vsi odšli prej glasovat za samostojno in neodvisno Slovenijo.

Na Postojnskem je med prvimi prišel na volišče v stavbi sodišča 78-letni Štefan Bratina iz Postojne, ki je med drugim povedal: »Ko sem zjutraj srečeval ljudi, sem imel občutek, da večina soglaša s tem, da Slovenija postane samostojna in neodvisna država, niso pa za takojšnjo odcepitev. Kajti naša vlada bo imela sedaj lepo priložnost in pooblastilo slovenskega naroda: če ne bomo dosegli razumnega dogovora v okviru Jugoslavije, se odcepimo. Ko sem šel po Postojni, sem videl, da zunanji videz mesta ne odraža tega za slovenski narod zgodovinsko pomembnega dogodka, saj je le malokje plapolala slovenska zastava. Nasprotno pa bi lahko rekel za podgorsko vasico Strmco, kjer so sinoči fantje in možje postavili sredi vasi več kot 20 metrov visok mlaj, vrh njega pa slovensko zastavo.«

Za plebiscitarno izrekanje v tolminski in idrijski občini bi lahko rekli, da se je odvijalo v mejah pričakovanega. Cerkljani so si ob tej priložnosti omislili budnico domače godbe na pihala. Veliko prebivalcev obeh občin je pohitelo na volišča že v ranih jutranjih urah, da bi se lahko kasneje posvetili delu ali rekreaciji. Mnogi so se odpeljali na smučišča na Kaninu in na Črna vrhova v idrijski občini. V največji slovenski občini, v Tolminski, so v 39 krajevnih skupnostih organizirali 99 volišč. Do 13. ure so zaprli več kot 20 volišč. Prvi so v Tolmin rezultate plebiscita prinesli predstavniki gorskih vasi Temljine v Baški grapi, Sel nad Podmelcem in Tolminskega Loma, kjer so se prebivalci izrekanja udeležili polnoštevilno. Tako je bilo tudi v mnogih drugih tolminskih krajih. V idrijski občini, kjer imajo 18 krajevnih skupnosti, so pripravili 72 volišč. Od teh so nekateri kraji in sicer Črni vrh nad Idrijo, Godovič in Spodnja Idrija plebiscitarno izrekanje uporabili za hkratne volitve vodstev krajevnih skupnosti.

● Na celjski pošti je danes dežurala Albina Hudej, ki je filatelistom in drugim občanom omogočila, da so kupili posebne pisemske ovojnice z žigom samostojne Slovenije. Povedala je, da je posebej zaradi žiga prišlo v Celje kakih 200 filatelistov iz vseh koncev Slovenije, saj bo vojnica s posebnim žigom in plebiscitnim datumom prava filatelistična poslastica.

V ajdovski občini so včeraj med predplebiscitnim molkom prebivalce Vipave vznemirili letaki na ulicah. Z njimi je stranka Slovenska zveza za svetovno demokracijo očitno skušala glasovalce v tem kraju prepričati, naj se odločijo proti samostojni in neodvisni Sloveniji. Kot kaže, pa takšna propaganda ni vplivala na udeležbo na današnjem glasovanju. Že dopoldne je bila v ajdovski občini udeležba glasovalcev tolikšna, kot je ne pomnijo ob volitvah. Do 11. ure je na 50 voliščih in posebnem volišču v ajdovskem domu upokojencev glasovalo kar 58 odstotkov vpisanih v imenike. Prvi so dopoldne zaprli volišče v Vrtočah, kjer je bilo 78 vpisanih, že pred 14. uro pa tudi v krajih Erzelj in Zavino. Med zanimivostmi pa velja omeniti, da ni mogel glasovati zdomec, ki je dopoldne iz Francije poklical občinsko volilno komisijo, njenemu članu povedal, da čaka na letalo, ki pa zamuja. Zato je zaprosil, da bi ga počakali do poznih večernih ur.

Podobno je bilo tudi na sedežu novogoriške občinske volilne komisije. Člani so morali odgovarjati na klice od vsepovsod, od koder so se oglašali izseljenci in vpraševali, kako naj sodelujejo na plebiscitu. Tudi še v popoldanskih urah so na sedež prihajali Slovenci, ki živijo v Italiji. Za potrdilo za glasovanje je že v prejšnjih dneh in danes dopoldne zaprosilo in ga dobilo 17 Slovencev, ki sicer imajo stalno bivališče v tujini. Med njimi jih je bilo največ iz sosednje italijanske Gorice, drugi so bili iz Sovodenj ob Soči, Vidma, Pordenoneja, Padove, prišla pa sta tudi izseljenca iz Avstralije in Kanade. Med tistimi, ki so prišli v Novo Gorico iz Italije, je bil tudi Andrej Čevdek iz vasi Peč pri Sovodnjah ob Soči. Rojen je bil v Italiji, vendar ima še jugo-

● Na sedež občinske volilne komisije v Velenju je danes prišlo več občanov, ki so protestirali zato, ker niso dobili vabila za glasovanje na referendumu. Izkazalo se je, da gre za Slovence, ki pa so povečini zasebni obrtniki in kot taki prijavljeni v mejnih hrvaških občinah. Seveda zato, ker tem občinam plačujejo nižji davek. Seveda je rezime jasen: manjši davki – nič glasovanja!

slovansko državljanstvo in potni list. Preden je odšel glasovat, nam je povedal: »Za glasovanje sem se odločil zato, ker menim, da je potrebno, da Slovenija končno postane samostojna država. Sem član slovenske stranke v Italiji, namreč Slovenske skupnosti, ki je moralno, s podpisi, podprla plebiscit v Sloveniji.«

DOPISNIKI DELA

Prve izjave po zgodovinskih volitvah

MILAN KUČAN: *»Ta težko pričakovani dan plebiscita je napočil. Jaz seveda pričakujem zelo ugoden rezultat oziroma izid tega glasovanja, ne zaradi glasovanja samega in ne zato, ker bi do zdaj dvomil, da bomo Slovenci potrdili takšno svojo odločenost, ampak predvsem zato, da nam bo zdaj omogočeno živeti normalno, z vsakdanjimi problemi in da se bomo lahko z izrazito političnih vprašanj začeli usmerjati na gospodarska in socialna vprašanja, od katerih je bistveno odvisno bolj prijazno življenje naših ljudi in zaradi tega smo končno tudi šli v plebiscit.«*

IVAŇ OMAN: *»Upam, da bo večina Slovencev na glasovnici obkrožila »da«. Izglasovali bomo svojo voljo po samostojnosti, nato pa nas najbrž čaka precej trnova pot do uresničitve tega sklepa. Najtežja bodo pogajanja z zvezno državo o uresničitvi samostojnosti. Že od vsega začetka si naša kmečka ljudska stranka postavlja za cilj suverenost slovenske države, enakost vseh državljanov in napredek naše države. Upajmo, da bo 23. decembra res zgodovinski dna, čeprav ne moremo pričakovati, da se bo ta »svetloba« razlila po Sloveniji že naslednji dan«.*

Dr. **JANEZ DRNOVŠEK:** *»Do plebiscita sem se v zadnjih tednih že večkrat opredelil, zato mislim, da ni potrebno, da bi to ponavljal. Plebiscit je nesporno demokratično dejanje in mislim, da nihče, ki je demokratično usmerjen, ne more biti proti plebiscitu. Mislim, da je to jasno našim poslancem, tudi tistim, ki malo slabše spremljajo dogodke.«*

LOJZE PETERLE: *»Danes je za Slovence zgodovinski dan, zato sem osebno razpoložen, kot se za tak dan spodobi. Danes se moja razmišljanja o plebiscitu, njegovih rezultatih in posledicah prav nič ne razlikujejo od razmišljanj, ki sem jih o tem imel že do zdaj.«*

Ključne težave pridejo po plebiscitu

V Tiskovnem središču v Cankarjevem domu so se ves dan odvijale tiskovne konference – Dimitrij Rupel: »Ne želimo delovati revolucionarno, temveč se pogajati o stvareh, ki so dobre za nas«

LJUBLJANA, 23. decembra – V Tiskovnem središču, ki so ga ob plebiscitu organizirali v Cankarjevem domu v Ljubljani, so danes ves dan potekale tiskovne konference, na katerih so predstavniki oblasti, volilnih organov in tujih delegacij predstavljali svoje vtise, poglede in podatke.

Prvi se je z novinarji iz Slovenije in tujine pogovarjal **Janez Janša**, republiški sekretar za ljudsko obrambo. Dejal je, da na obrambnem področju današnje odločanje na plebiscitu pomeni samo nadaljevanje že začetega. Ključni problemi bodo prišli v poplebiscitnem obdobju. Kot ključna vprašanja je naštel: možno reakcijo vojaškega vrha na odločitev v Sloveniji, umik federalne vojske iz Slovenije oziroma preureditev federalne vojske v konfederalno in delitev federalnega premoženja. Glede možne reakcije vojaškega vrha je dejal, da so pomirjeni, ker vojaški krogi priznajo legitimnost odločitve na plebiscitu. Delitev vojaškega premoženja pa naj bi po njihovem mnenju potekala na obrambnem področju tako, da bi premoženje, ki se nahaja v Sloveniji, tu tudi ostalo in postalo last Slovenije. Povedal je, da so vsa ključna vprašanja na obrambnem področju podrejena političnemu dogovoru v Jugoslaviji.

Kar zadeva možne sankcije zvezne vlade, je Janez Janša dejal, da ga te ne skrbijo preveč. Prej nasprotno: zvezna vlada ima premalo avtoritete. V prehodnem obdobju ji v Sloveniji vendarle priznavamo legitimnost, da opravi funkcijo nekakega stečajnega upravitelja oziroma začasnega vodstva države, predvsem na ekonomskem področju. V prehodnem obdobju se po Janševih besedah Slovenija zavzema za tisto nujno mero funkcioniranja federacije, ki bi temeljila na čistih računih. Skupni interes je, da v prehodnem obdobju ne pride do razsula.

Tiskovno središče sta nato obiskala tudi **Giorgio Rossetti**, poslanec evropskega parlamenta, in **Stojan Spetić**, senator v italijanskem parlamentu. Večjih nepravilnosti ni bilo opaziti. Po Spetićevem mnenju je udeležba precej velika, pripomnil pa je, da ni opazil velikih formalnosti pri identificiranju volilcev, kar je po njegovem mnenju posledica relativno majhnih volišč, kjer se krajani med seboj poznajo. Od splošnega vtisa pa se po njegovih besedah razlikujejo opažanja na volišču, kjer je več volilcev iz drugih republik (ni ga imenoval). Tam so bile kabine obrnjene proti volilni komisiji, tako da je tudi sam lahko videl, kako so ljudje glasovali. Dodal pa je, da je to le formalna pripomba, saj dejansko ni nihče nadzoroval, kako so posamezniki glasovali. Prostor volišča je bil majhen in kabin ni bilo mogoče drugače razmestiti.

Giorgio Rossetti je menil, da plebiscit poteka mirno. To je ilustriral s tem, da je med potjo srečal dedka Mraza, ki je obdaroval otroke. Na vprašanje novinarja, kam gre Jugoslavija, je odgovoril, da bi na to morali najprej odgovoriti narodi Jugoslavije sami. Vtis od zunaj pa je, da gre za epilog neke faze, ko se vzpostavljajo nova ravnovesja med narodi Jugoslavije. Ali gre Jugoslavija proti Evropi, je bilo naslednje vprašanje. Na evropski ravni imamo kriterije za ugotavljanje intenzivnosti odnosov z Evropo, je odvrnil. Ti kriteriji so: pravna država in demokracija, politični pluralizem in vsaj usmerjanje k tržnemu gospodarstvu; na prvem mestu pa je spoštovanje človekovih pravic.

Dr. Dimitrij Rupel, ki se je na tiskovni konferenci pojavil z miniaturnim darilcem v podobi knežjega kamna (povedal je, da ga je na prazničnem kosilu dobil kot simbol, da slovenska država ni od včeraj), je v pogovoru z novinarji poudaril predvsem to, da slovensko zunanje ministrstvo od trenutka, ko bo po plebiscitu to tudi postalo v pravem pomenu besede, ne misli vsega začenjati znova. Nadaljevali bomo tam, do koder smo v Jugoslaviji vsi skupaj prišli. »Slovenija bo, dokler obstaja Jugoslavija, vprašanje obstoja pa je povsem odprto,« je dejal Rupel, »še vedno delovala v zunanjepolitičnem sistemu Jugoslavije. Mi ne želimo delovati revolucionarno; želimo se pogajati o stvareh, ki so dobre za nas in mislimo, da tudi za vse druge. Mi ne želimo pobegniti s potapljajoče se ladje, kot smo bili večkrat po krivici obsojeni.«

Glede plebiscita je poudaril predvsem enotno stališče vseh slovenskih strank, na eno najbolj zanimivih vprašanj, kakšno je mnenje evropskih držav in ZDA v zvezi s slovensko neodvisnostjo, pa odgovoril, da so se stvari v zadnjem času precej spremenile. Dejal je, da ima »dober občutek« v zvezi s pripravljenostjo tujine, da sprejme položaj samostojne Slovenije. V mnogih državah, tudi v sosednjih, smo sogovornike uspeli prepričati o upravičenosti slovenskega osamosvajanja, pa čeprav smo se morali ves čas bojevati s strahovi, dvomi in bojaznijo, kaj utegne slovensko osamosvajanje povzročiti. »Mi nismo še nikogar prosili za priznanje, ker tega do zdaj nismo mogli storiti,« je dejal Rupel, »smo pa uspeli pojasniti zadeve in odgnati strahove, ki so jih širili mnogi (tudi iz Jugoslavije) in s katerimi so skušali začepiti vse kanale, ki vodijo iz Slovenije navzven.«

Dimitrij Rupel je med drugim dejal, da so po volitvah v Srbiji tudi v ZDA začeli spreminjati stališče, saj so tudi oni spoznali, da bo politično zagotavljanje sožitja dveh tako različnih tipov politike v eni državi težko izvedljivo.

V odgovorih na vprašanja, ki so se vrtela predvsem okrog urejanja odnosov z ostalimi republikami, pa je slovenski zunanji minister poudarjal predvsem nujen začetek intenzivnih pogajanj na vseh ravneh. »Slovenci smo nanje pripravljeni,« je dejal, »in z naše strani bomo skušali storiti vse.«

Tine Debeljak, predstavnik Slovencev iz Argetine, je na tiskovni konferenci plebiscit označil kot dogodek, ki pomeni nekaj edinstvenega tudi za Slovence po svetu in kot simbol povezovanja vseh Slovencev. Razložil je, da je v Argentino pred dvema tednoma prišla pobuda ministra za Slovence po svetu Janeza Dularja in Spomenke Hribar, naj začnejo zbirati podpise kot izraz njihove volje za samostojno slovensko državo in kot moralno podporo plebiscitu. V desetih dneh so tako v Argentini zbrali okoli tri tisoč podpisov in te je danes Tine Debeljak, ki je tudi osebno glasoval, prinesel s seboj – kasneje jih je izročil predsedniku slovenske skupščine Francetu Bučarju.

Janez Dular je dodal, da so podobno akcijo sprožili po vsem svetu, tako od Amerike do Avstralije, kot tudi od Švedske do Madagaskarja. Dobili so tudi okoli tri tisoč podpisov, tako da je okoli šest tisoč Slovencev po svetu izrazilo moralno podporo plebiscitu.

Na ločenih tiskovnih konferencah sta nocoj vodja poslanskih delegacij avstrijske ljudske stranke (ÖVP) in socialistične stranke (SPÖ), dr. Andreas Khol in dr. Dieter Antony, poudarila, da so avstrijski parlamentarci dobili vtis, da je plebiscit potekal po vseh pravilih demokratičnega glasovanja, da je bil dobro organiziran, da je potekal brez zapletov, da so bila volišča in vse glasovalno gradivo primerno pripravljeni, ter da ni bilo opaziti niti vojakov niti varnostnih organov, ki bi lahko kakorkoli zastraševali ali vplivali na potek glasovanja.

Med čakanjem volilnih izidov so v tiskovnem središču stavili

Udeležba pri stavi o izidu plebiscita je bila kar velika – V stavni sklad po sto dinarjev – Do desetinke natančne napovedi

LJUBLJANA, 23. decembra – V večernih urah so v tiskovnem središču v Cankarjevem domu med politiki in novinarji, ki so bili tam, zbirali stave o udeležbi na plebiscitu in odstotku tistih, ki bodo glasovali za samostojno in neodvisno Slovenijo. Odziv je bil dokaj množičen, vsak pa je v stavni sklad vložil po sto dinarjev, verjetno tudi zaradi tega, ker je obrambni minister Janez Janša ministrskemu predsedniku Lojzetu Peterletu svetoval, naj se hitro znebi dinarjev, ker se ne ve, do kdaj bodo v Sloveniji še veljali kot plačilno sredstvo.

Tako je Lojze Peterle stavil, da bo udeležba na plebiscitu 88-odstotna, »za« pa bo glasovalo 80 odstotkov tistih, ki bodo prišli na volišča. Zunanji minister Dimitrij Rupel je stavil, da bo udeležba 87-odstotna, »za« bo glasovalo 85 odstotkov, premier v senci Emil Milan Pintar je stavil, da se bo plebiscita udeležilo 87,8 odstotka volilnih upravičencev, od teh jih bo 81,8 odstotka glasovalo »za«. Vane Gošnik, podpredsednik slovenske skupščine, je stavil takole: 88,2-odstotna udeležba, 85 odstotkov »za«. Ivo Vajgl, tiskovni predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve je tudi stavil, in sicer takole: 84,8-odstotna udeležba, »za« pa bo glasovalo 90,03 odstotka tistih, ki so se plebiscita udeležili. Jože Pučnik je stavil, da se bo plebiscita udeležilo 84,5 odstotka volilcev, »za« pa bo glasovalo 87 odstotkov. Znani novinar Jurij Gustinčič je menil, da se bo plebiscita udeležilo 84 odstotkov volilcev, »za« bo glasovalo 90 odstotkov. Milan Laketić, dopisnik beograjske Politike, v ožjih krogih bolj znan kot Vojvoda Laki pa je stavil na podlagi srbskih izkušenj; po njegovi stavi, naj bi se plebiscita udeležilo 117,13 odstotka volilcev, »za« pa naj bi glasovalo 113,17 odstotka. Duša Damjanović, dopisnica Politike, v prostem času pa sicer predsednica ljubljanske veje Srbske demokratske stranke, pa ni stavila.

VESO STOJANOV

DELO

Glavni in odgovorni urednik Dela:
TIT DOBERŠEK
Pomočnika glavnega urednika:
BOŽO KOVAČ
VLADO ŠLAMBERGER
Uredniki:
MIRAN KOREN (centralna redakcija), DANILO SLIVNIK (notranja politika), JOŽE PETROVČIČ (gospodarstvo), STANE IVANC (zunanja politika), JOŽE HORVAT (kultura), JANEZ ZADNIKAR (Književni listi), HELENA KOS (slovensko dopisništvo), ŽELJKO ŠEPETAVC (ljubljansko dopisništvo), OTO GIACOMELLI (šport), UROŠ ŠOŠTARIČ (kronika), ŽELJKO KOZINC (publicistika), BORIS JEŽ (komentarji), JANKO LORENCI (sobotna priloga), GREGOR PUCELJ (znanost), JOCO ŽNIDARŠIČ (fotografija), JANEZ SRŠEN (lektorstvo), BOJAN ŠTEFANČIČ (dokumentacija).
Glavni direktor ČGP Delo:
VITO HABJAN
Direktor TOZD Delo:
EMIL ŠUŠTAR

PLEBISCIT O SAMOSTOJNI IN NEODVISNI SLOVENIJI – PLEBISCIT O SAMOSTOJNI IN NEODVISNI SLOVENIJI

MALA ANKETA

»Tokrat nismo glasovali le zase, ampak tudi za zanamce«

MILAN MAJCEN, upokojenec iz Litije:

»Upam, da so vsi Slovenci glasovali za boljši jutri, saj je bil zadnji čas, da se v naši državi temeljito spremenijo medsebojni odnosi. Glede samostojne Slovenije sem optimist, vendar bo kar nekaj časa trajalo, da se bomo tako politično kot ekonomsko trdno postavili na lastne noge. Seveda bomo brez moralne in materialne pomoči naših sosedov težko premagali krizo. Sicer nisem glasoval samo zase, ampak tudi za naše zanamce, da jim izboljšamo razmere za življenje.«

STANE ŽAGAR, župan občine Ljubljana Šiška:

»Danes čutim v sebi še posebno notranje zadovoljstvo, saj sem končno dočakal dan, ki sem si ga vedno želel. Še posebej pa sem ponosen, da pripadam generaciji, ki je uresničila stoletni sen naših dedov in babic – samostojno in neodvisno državo Slovenijo. Sadove tega dne pa bodo uživali predvsem naši otroci in vnuki. Glede prihodnjega razvoja Slovenije sem optimist, toda vsaj za pol leta se morajo prenehati medstrankarska nasprotja, če hočemo zdaj uresničiti tisto, kar smo si zastavili.«

SILVESTER KLOPČIČ, predsednik volilnega odbora na Vačah:

»Srečen sem, da imam to čast, da sem na plebiscitni dan predsednik volilnega odbora na Vačah. Toliko bolj pa sem ponosen, ker bo Geoss, ki je v neposredni bližini Vač, postal središče samostojne države Slovenije. Glede prihodnjega razvoja Slovenije sem optimist, čeprav bo na boljši jutri potrebno še nekaj časa počakati, največ pa bodo od tega dne imeli naši zanamci.«

MITJA STERLEKAR, gradbeni inženir iz Ljubljane:

»Današnji plebiscitni dan je zame nekaj posebnega, nekaj enkratnega, saj uresničujemo tisto, kar so si želeli naši dedi, babice in starši – samostojno državo Slovenijo. Naši predniki so imeli želje in dober namen, mi pa bomo njihova prizadevanja danes dokončali. Sicer v glavnem glasujemo za naše otroke in vnuke, da bodo imeli boljši jutri.«

Kobačev Janko in njegova zastava

Njegovi spomini na leto 1918 so še tako živi, da je po takratnih dogodkih skoval načrt v 15 točkah

TRBOVLJE, 23. decembra – Če bi trboveljski občinski možje pristali na koncept, kakršnega jim je v tednu pred zgodovinskim datumom – 23. decembrom 1990 – ponudil prebivalcem Trbovelj dobro znani Janko Pust ali po domače Kobačev Janko, potem bi tudi današnja mladina končno enkrat izvedela, kakršno manifestacijo so si privoščili njihovi dedje daljnega 1918. leta ob koncu prve svetovne vojne.

Občinski možje v Trbovljah se sicer niso omehčali, Kobačev Janko pa je finale svojega koncepta vendarle uresničil: položil je dva iz božjega lesa in doma spletena venca. Prvi krasi Dimnikovo hišo, v kateri je nekdaj živela Dimnikova Ana – slovenska mati –, drugi pa je pribit na 76 let staro lipo pri župni cerkvi in nosi datum 7. april 1918. In vse to v čast samostojni Sloveniji . . .

Njegovi spomini na leto 1918 pa so še tako živi, da je po takratnih dogodkih skoval načrt v 15 točkah, ki bi ga morali v Trbovljah izvesti na današnji dan. Na čelu sprevoda bi nosili slovensko zastavo, sledile pa bi ji zastave raznih društev, ki v občini delujejo. Igrala naj bi godba na pihala. Za godbo bi po njegovem hodili zastopniki občine z županom na čelu, pa milica, predstavniki podjetij in društev, gasilci, borci, mladina. Posebej je omenil predstavnike rudnika. Za mladino bi stopali športniki in harmonikarji – kajti ko postaja pesem godbe vedno tišja, naj se oglasi harmonika in ko potihne še ta, naj zapojo ljudje. Pa ne Zdravljice – te na njegovi manifestiaciji ne bi peli.

Pa še ena stvar ni čisto po njegovem okusu v temle času: »Kakšen predvolilni molk vendar. Saj to niso občinske ali republiške volitve. To je enkrat za 1000 let in to bi bilo treba tudi tako proslaviti. Kajti Janko Pust je trdno prepričan, da sosedje prek meja z napetimi uhlji poslušajo in z odprtimi očmi gledajo, kaj naš narod počne in govori.

Zato bi danes, če bi obveljala njegova, izpred delavskega doma v Trbovljah že ob 15.30 krenil sprevod, ki bi se najprej ustavil pri Dimnikovi hiši. Takole bi v svojem govoru povedal Pustov Janko: Ana Dimnik je bila zavedna Slovenka. V svoji gostilni je dala piti in jesti vsakomur. Gorje le tistemu, ki je govoril nemško. Tega ni prenesla.

In kam bi Kobačev stric položil tretji venec? Pred občino, pravi, na gomilo, v spomin vsem padlim za svobodo in za samostojno Slovenijo.

Kako trda so res srca občinskih mož. Le kaj bi porekli na to, da na Kobačevi domačiji ves dan, ves 23. december, visi malce navsakdanja zastava: ožja in daljša je od drugih in brez zvezde, morda je opaziti le majhen obris. Kobačev Janko zagotavlja, da je stara nad sto let, da jo je dal narediti njegov oče še v Avstroogrski in da jo je včeraj po 45 letih spet potegnil s podstrešja.

POLONA MALOVRH

Glasovanje tudi v bolnišnicah

LJUBLJANA, 23. decembra – Volilne komisije so tokrat prišle tudi v bolnišnice, domove ostarelih in celo pripore, da so ljudem, ki se niso mogli udeležiti plebiscita v svojih domačih krajih, omogočile glasovanje. Tako so volitve potekale v ljubljanskem Univerzitetnem kliničnem centru. (Foto: Joco Žnidaršič)

Izdatna pomoč je okrepila zaupanje poplavljencev v oblast

Marjan Rakun z Ljubnega je prepričan, da bo samostojna Slovenija bolje shajala in da bo pomoč v nesreči še izdatnejša

LJUBNO, 23. decembra – Marjan Rakun je bil že ob 7. uri zjutraj na glasovalnem mestu v osnovni šoli na Ljubnem. Odkrito pove, da se je izrekel za samostojno državo Slovenijo, ker se mu pač zdi, da je tako prav. »Ta oblast in prebivalci Slovenije so za mojo družino toliko storili, da sem jim pač s svojim »da« moral izreči vse zaupanje. Prepričan sem namreč, da bo Slovenija kot samostojna država bolje shajala.«

Družina Marjana Rakuna z Ljubnega je ena petih, ki jim je novembrska povodenj vzela streho nad glavo. Danes, poldrugi mesec po katastrofi, pa so bili tudi Rakunovi že deležni izdatne družbene pomoči. Ne samo denarne, ki je prek najrazličnejših organizacij,podjetij in posameznikov pritekala iz domovine in tujine, temveč tudi blagovne. Seveda pa je Rakunovim vendarle največ pomagal velenjski rudnik, ki je obljubil, da jim bo zgradil novo hišo. Ta je sedaj že pod streho in Marjan je prepričan, da se bo z družino vanjo preselil že zgodaj spomladi.

Marjan Rakun še dodaja: »Če mi je Slovenija in slovenska oblast že sedaj, ko je morala tako veliko denarja dajati v federacijo, pomagala v nesreči, bo poslej – ko bo Slovenija samostojna država – pomoč nesrečnim ljudem še izdatnejša.

Podobno kot Marjan so razmišljali še mnogi Ljubenci, ki smo jih danes srečevali na voliščih: Ana Kamplin, Franc Jakob, Jože Kopušar, Jožica Kaker, Milena Hriberšek . . .

DAMJANA STAMEJČIČ

Na zdravje z laškim rizlingom

V kleti Taverne Jožeta Kupljena so napolnili 1313 buteljk vrhunsko ocenjenega laškega rizlinga, da bi nazdravili rezultatom plebiscita

SVETINJE, 23. decembra – Med prazničnim vzdušjem so v kleti Taverne Jožeta Kupljena sredi dneva napolnili 1313 buteljk vrhunsko ocenjenega laškega rizlinga, da bi tako na edinstven način proslavili plebiscitarno odločitev Slovencev za samostojno državo. »Nihče ne sme odpreti jubilejne polnitve pred uradno razglasitvijo rezultatov plebiscita,« je bila tiha namera gospodarja Jožeta, toda v zanosu in prepričanju v večinsko odločitev za samostojnost Slovenije, so prve buteljke v Taverni začeli odpirati že med ljudskim slavjem na Svetinju, ki se je kljub tragičnemu dogodku v kraju začelo že sredi popoldneva.

Tudi Jože Kupljen je iz Mainza, kamor se je s culico napotil pred 23. leti, danes prišel samo zaradi plebiscita, s hotenjem, da ga obeleži na svojstven način. Ob svojem glasovanju si je zaželel, da dobi plebiscit za samostojnost države Slovenije tudi širše obeležje, pa je zato košček svojega 15-letnega vlaganja prihrankov v vinogradništvo in vinarstvo na Svetinju posvetil jubilejni polnitvi odličnega vina. »S serijo 1313 steklenic in niti ene več želim opozoriti slovensko vlado, da nova inflacija ne bi bila dober odraz dostojanstvene odločitve za samostojno Slovenijo. Ob tem je čisto nepomembno, da je številka (letnica) povezana z mojo srečno številko in z obeležjem Karantanije,« pripoveduje Jože Kupljen med polnjenjem vina, ki ga je posvetil slovenski državnosti. Nekaj steklenic bo s svojim podpisom na etiketah poslal slovenski vladi, da bi tudi tako opozoril na veselje vseh Slovencev po svetu, da je vendarle prišlo do zgodovinskega dne, sicer precej prej kot so pričakovali.

Kljub praznični zanosu pa Jože Kupljen opozarja, da bi k tej plebiscitarni odločitvi morali pritegniti Slovence z vseh kontinentov, da bi lahko glasovali vsaj po pošti. »S tem bi moralno obvezali vse naše rojake, da bi tudi s svojimi prihranki podprli današnjo plebiscitarno odločitev,« razmišlja Jože Kupljen in brez pomislekov opozarja slovensko oblast, naj hitro vzpostavi pravični davčni sistem in racionalno državno upravo. »Sedanje vzdušje, ki je med Slovenci po svetu podobno, kot če bi odkrili zlato žilo, je treba izkoristiti za razvoj dežele,« opozarja Kupljen, ki zatrjuje, da je kapitala za nov razmah temeljev slovenske države dovolj tako doma kot v tujini.

Jože Kupljen je samo zaradi glasovanja na današnjem plebiscitu in jubilejne polnitve laškega rizlinga, ki ga je pridelal v svojih goricah, pripotoval domala tisoč kilometrov iz kraja, kjer se je uveljavil kot podjetnik. »Hotel sem prispevati svoj glas za domovino, saj se s plebiscitom uresničujejo tudi moje želje, da se ponovno vrnem v Slovenijo, ki bo organizirana kot sodobna evropska država. Tukaj želim, najbolj verjetno v Slovenskem Primorju, postaviti hotel, s tem pa bi se mi uresničile tudi sanje o življenju v samostojni slovenski državi. Današanji dan je usoden za odločitev, da se po 23. letih življenju v tujini, kamor sem odšel samo s torbo, vrnem za stalno,« pripoveduje Jože Kupljen, ki se je med svojim bivanjem na tujem potrdil kot odlični podjetnik.

BRANKO VODUŠEK

POGLED TUJIH NOVINARJEV NA PLEBISCIT

»Da in visoka udeležba, toda kaj potem? Neodvisnost ali odcepitev?«

Tiskovno središče v Cankarjevem domu je bilo prvi dan »obratovanja« še povsem prazno. V petek je v Ljubljano prispela le delegacija avstrijskih parlamentarcev in vsega šest novinarjev, med njimi je bil tudi novinar pariškega Figaroja **Arnaud de la Grange**, ki je rade volje strnil nekaj pogledov na slovenski plebiscit.

»Moram sicer priznati, da nisem poseben poznavalec razmer v Jugoslaviji oziroma Sloveniji, vseeno pa sem v zadnjih dneh v številnih pogovorih že zbral prve vtise. Moram tudi dodati, da Slovenija ni na prioritetni listi zanimanja francoskih bralcev, saj jih trenutno zanimata predvsem ZSSR in Romunija. Toda Slovenija je za nas vendarle zelo simpatična dežela, saj je prva v Jugoslaviji začela z demokratičnimi spremembami in tudi prva izvedla svobodne volitve. Proces dezintegracije v vaši državi pa po drugi strani zbuja skrb, ker gre za podobnost z nekaterimi procesi v Sovjetski zvezi, posebej v Litvi, na kar Zahod ne gleda z naklonjenostjo.

Brane Kastelic, BBC: V Veliki Britaniji je bil plebiscit do včerajšnjega dne razumljen samo kot odcepitev, kar je na nek način logično. Britanska javnost dobiva tiste sprotne in vsakodnevne informacije predvsem od dopisnikov, ki so v Beogradu ali pa na Dunaju, ti pa iz svojega okolja črpajo drugačna stališča, kot bi jih, če bi delali v Ljubljani. Zato bi bilo verjetno pametno za čim bolj avtentično uveljavljanje slovenskih stališč v svetu privabiti v Ljubljano čim več tujih dopisnikov. In to ne samo ob takih dogodkih, kot je tokratni plebiscit.

Mirjana Tomić, dopisnica španskega dnevnika El Pais, si zastavlja vprašnje: DA in visoka udeležba, toda kaj potem? »Iz pogovorov z uradnimi osebnostmi in politiki ni jasno, kakšni ukrepi sledijo: neodvisnost ali odcepitev? Kaj se pravzaprav hoče? Tudi volilci, ljudstvo, ne vedo natančno, za kaj glasujejo, celo izobraženci. Vsak si predstavlja nekaj drugega. Zdi se mi, da je bilo premalo argumentov proti, v demokraciji pa morajo biti mnenja za in proti. In končno, ni gospodarskega izračuna, koliko stane mogoča odcepitev – to pa ljudi najbolj zanima.«

Jyrki Palo, Helsingin Sanomat, Helsinki: »Slovenska država se končno nakazuje, seveda ne takoj po plebiscitu, a morda že prihodnje ali naslednje leto. Slovenska želja, jasni konsenz za neodvisnost, je naredila name velik vtis. Plebiscit je to do tega trenutka že dokazal; tako kažejo prvi rezultati in vtisi z obiskov na voliščih in pogovori z ljudmi. Po mojem mnenju bodo rezultati to voljo tudi potrdili.

Mislim tudi, da evropske države, če bo rezultat zelo pozitiven, preprosto ne bodo mogle ignorirati tega dejstva, posebno v luči rezultatov srbskih volitev, ki pomenijo, da komunisti ostajajo na oblasti. Gospodarske težave po osamosvojitvi, če se bodo pokazale, pa bodo bolj posledica dediščine socializma in reorganizacije gospodarstva, ne pa toliko samostojnosti same.

Sergej Kocjančič, RAI TV tretja mreža: »Slovenija z referendumom, ki je postal plebiscit, sprejema izbiro, ki lahko spremeni majava notranja ravnotežja v Jugoslaviji in na ta – morda dramatičen način – vpliva na razvoj dogodkov na Balkanu, ki je postal področje usodnega pomena za Evropo – ob samih mejah Italije . . . »Sami v Evropo«, pravijo gesla, toda kaj se bo zgodilo zdaj? . . .Plebiscit ne pomeni avtomatične odcepitve, poudarja ljubljanska vlada: od volilcev smo hoteli dobiti le mandat za pogajanja o novih odnosih z drugimi republikami ob spoštovanju samoodločbe narodov . . . Vzor je Evropska skupnost, toda včeraj so generali znova opozorili Ljubljano, naj ne ubira poti, ki bi lahko povzročila njihovo direktno intervencijo za »normalizacijo slovenskih puntarjev.

Brenda Fowler, New York Times: »Plebiscit je zaniniv za Američane, ker opazujemo isti proces razoda kot v Sovjetski zvezi. Toda za Američane, ki živijo v državi z več kot dvesto štirideset milijoni prebivalcev, je čudno, kako da se dva miljona ljudi tako močno identificira s slovenstvom. Ne morem reči, če to pomeni konec Jugoslavije, toda večina ljudi, s katerimi sem govorila na cesti, noče le samostojnosti, temveč neodvisno državo,« pravi Brenda Fowler, ki je v svojem poročilu zapisala tudi tole:

»Plebiscit, ki prihaja šest mesecev potem, ko je ta najbolj severozahodna republika z dvema milijonoma prebivalcev razglasila svojo suverenost, bo zagotovo uspel. Kaj se bo pa zgodilo potem, ni tako jasno.

Slovenska vlada sicer pravi, da glasovanje za samostojnost ne pomeni, da se bo republika nanadoma že jutri odcepila od ostale Jugoslavije, zahodni diplomati pa pravijo, da bi plebiscit lahko takoj pospešil podobne premike v sosednji Hrvatski in podžgal nacionalistično retoriko pravkar izvoljenega predsednika Srbije Slobodana Miloševića in morda spravil regijo v še hujši nemir.«

Giuseppe Muslin, Unità, Rim: »Nočem biti retoričen, kaže pa, da gre za zgodovinsko zadevo za Slovenijo in morda tudi za Evropo. Slovenija je prva jugoslovanska republika, ki je uveljavila svojo neodvisnost in se pripravlj a na nova pogajanja za drugačno Jugoslavijo. Kakšna pa bo, je odvisno od vseh skupaj. Dan glasovanja sam pa je postavil na laž govorice o napetostih – dan je miren in praznično.«

Nebojša Djurić, United Press International

»V Sloveniji so v nedeljo glasovali na plebiscitu o neodvisnosti, ki ga mnogi vidijo kot prvi korak k odcepitvi od jugoslovanske federacije . . . Nacionalna vlada male slovenske republike z dvema milijonoma prebivalcev je izvedla plebiscit, ki naj ji omogoči, da tudi pravno odcepi to najbolj zahodnjaško jugoslovansko republiko, če ne bo mogoče priti do sporazuma o prihodnji organizaciji mnogonacionalne Jugoslavije . . . Nekateri politični opazovalci pravijo, da bi bilo Srbiji všeč, če bi Slovenija odšla iz federacije, kajti Srbija bi imela v tem primeru lažji posel, ker bi kontrolirala Hrvatsko in ostalo federacijo, ne da bi se morala spopadati z radikalnimi idejami iz Slovenije.«

Hélène Despić-Popović, Libération, Pariz

»Ni mi docela jasno, ali ljudje glasujejo za samostojnost ali za odcepitev. Tu je nekakšno dvoumje . . . Vsi slovenski voditelji pravijo, da odcepitev ni na dnevnem redu, kljub temu pa se že govori o novi valuti, državljanstvu, potnih listih itd. – vse to pa so atributi popolnoma formirane države in ne države, ki je še zmeraj članica neke druge države, tudi če bi bilo to v obliki konfederacije. Zdi se mi, da je razpis plebiscita pospešilo težko gospodarsko stanje, ker že sproža napetosti v Sloveniji . . . Mogoče si hoče vladajoča ekipa s plebiscitom znova pridobiti zaupanje volilcev. Tudi tako je mogoče gledati na plebiscit.«

Tudi 93-letnemu Albinu Koslju so se uresničile stare sanje

Eden izmed petih še živečih gorenjskih borcev za severno mejo pripoveduje, kako je bilo pred in po plebiscitu leta 1920

KRANJ, 23. decembra – »Odločno sem za samostojno Slovenijo. Vesel sem, da sem dočakal ta veliki dan,« je popoldne povedal 93-letni Albin Koselj. Kraguljev ata iz Zadrage pri Dupljah je eden izmed petih še živečih gorenjskih borcev za severno mejo. Prav zato je spomin na dogodke pred 71 leti še toliko bolj svež. Triindvajsetega februarja bo star 94 let. Čeprav nekoliko slabše sliši in vidi, je bil ves živahen, ko je pripovedoval, kako se je leta 1911 šel na Koroško učit za čevljarja.

»Osemnajst let, tri mesece in devet dni sem bil star, ko so me oblekli v vojaško uniformo in me poslali na Krn. Po štirih letih vojskovanja sem spoznal vse letne čase tako na Rombonu, v okolici Bovca, trdnjavi Kluže in vojsko preživel kot brigadni telefonist. Osemnajstega novembra sem se vrnil domov in se že čez dva dni prijavil kot prostovoljec nadporočniku Janezu Ahačiču v Tržiču. Odšli smo na Koroško branit severno mejo. Kasneje, ob plebiscitu, smo bili trdno prepričani o zmagi, pa je tudi zaradi dejanj takratnih srbskih vojakov v Velikovcu in drugje na Koroškem ni bilo. Naš odred se je kot zadnji moral umakniti s Koroške,« brska po spominih Albin Koselj, ki je bil nato orožnik vse do druge vojne. Povedal nam je, da so skupaj s Slovenci v vojaški šoli v Sremski Kamenici že takrat sanjali o samostojni Sloveniji. In tudi te naše sanje so se začele uresničevati z današnjim plebiscitom,« je povedal.

(Besedilo in slika: MIRKO KUNŠIČ)

ALBIN KOSELJ

PLEBISCITNO VINO – Za jubilejno polnitev ob današnjem plebiscitu je Jože Kupljen izbral laški razling, ocenjen za vrhunsko vino. Zanj pravi, da ima, tako kot mlada slovenska država, odlično bodočnost. Zaradi omejenih količin pa ga bodo poleg obiskovalcev njegove Taverne lahko dobili le stalni kupci njegovih vin, nekaj steklenic pa bo naprodaj tudi v vinoteki Simona Bradeška na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču. (Foto: Bogo Čerin)

Belokranjski Srbi odločno za samostojnost Slovenije

Visok plebiscitni »za« pomeni, da bodo v Bojancih Srbi tudi v prihodnje živeli v sožitju s sosedi Slovenci

BOJANCI, 23. decembra – Srbi iz Belokranjske vasi Bojanci so se na današnjem plebiscitu odločili z 90,78 odstotka glasovi »za« samostojno in neodvisno Slovenijo. Rezultat je v bistvu pričakovan, saj so že vnaprej napovedovali, da bodo prebivalci Bojancev »za«. To smo objavili tudi v našem časniku že pred tednom dni.

»Na vso srečo niso bili vsi »za«, ker bi kdo potem podvomil o rezultatu,« nam je povedal predstavnik Bojancev Niko Vrlinič. »Vsekakor pa rezultat kaže opredelitev vaščanov, da smo za samostojno in neodvisno Slovenijo, ker je to tudi naša želja in interes. V minulih mesecih so večkrat skušali manipulirati z nami in našo domnevno ogroženostjo. Sedanji rezultat glasovanja najbolje pove, koliko smo ogroženi. Dokazuje, da se dobro počutimo v našem okolju, kjer živimo in so živeli naši predniki več stoletij. Opredelitev za samostojno in neodvisno Slovenijo nima nikakršne zveze z nacionalnostjo, temveč z realnimi razmerami v katerih vidimo kakšen je položaj Slovenije v sedanji in takšni Jugoslaviji. Opredelitev je zato povsem logična, saj smo del okolja in bomo tudi v prihodnje. Zato čutimo in mislimo enako kot vsi drugi Belokranjci in Slovenci,« je pojasnil Niko Vrlinič.

Niko Vrlinič je partizanil v Beli Krajini in je v življenju že marsikaj poskusil. »Tudi predstavnikom mednarodne komisije sem danes povedal, da si želim, da bi se ohranili odnosi v Beli Krajini in v Sloveniji takšni kot so bili doslej. Tudi v času vojne vihre, ko ni bilo v določenih trenutkih zdravo biti Srb, tu v Beli Krajini ni bilo nikakršnih težav. Vsi smo si bili enaki in smo si medsebojno pomagali, pa ni nihče spraševal, kdo je kdo po nacionalnosti. Bojim se le tega, da bi bilo v prihodnosti drugače. Če bo ostalo kot je, bo vse v redu, saj mi Bojančani v Sloveniji nismo bili nikoli zapostavljeni zaradi nacionalnosti ali jezika. Smo del Bele Krajine in na nas kot Srbe do dogodkov v minulih dveh letih sploh nihče niti pomislil ni in nas tudi ni nihče hodil spraševat po našem počutju, kot počnejo to v minulih mesecih skoraj vsakodnevno,« je povedal Niko Vrlinič.

MILOVAN DIMITRIĆ

ODMEVI IZ TUJEGA TISKA

Tujina pozorno spremlja plebiscit

Grožnje iz Beograda so dosegle nasprotni učinek

Vsi osrednji časniki v Italiji v današnjih izdajah pišejo o slovenskem plebiscitu, največjo pozornost pa glasovanju v Sloveniji namenja rimska Repubblica. Slovenci, ki so bili vselej nekomu podrejeni, menijo, da je zdaj končno prišel čas, ko se lahko osamosvojijo. Časopis poročilu iz Ljubljane namenja precej prostora in kar celostranski naslov, medtem ko v podnaslovu opozarja na nevarnost vojaškega posega v Sloveniji.

»Strah je prikrit. Na vprašanja odgovarjajo, da ni resnih razlogov za zaskrbljenost in se bo vse uredilo, toda opaziti je mogoče precejšnjo napetost. Kaj delajo na ulicah, v poslopjih in hotelih vojaki? Televizijska poročila spremljajo tako zavzeto kot nekatere prenose nogometnih tekem, kar se dogaja le v posebnih razmerah. Kaj bo storila vojska? V Sloveniji sta dve diviziji, ki jima poveljujejo večinoma oficirji srbske narodnosti. Na območju Kranjske gore, na meji z Avstrijo in Italijo, pa je brigada alpincev. Vsi so v stalni pripravljenosti. Policija skrbno nadzira vsakršno gibanje«, piše posebni poročevalec rimske Reppublice iz Ljubljane.

Corriere della Sera poroča o plebiscitu v Sloveniji v okviru razglasitve nove hrvaške ustave in drugega kroga volitev v Srbiji. Zadnji poskus, da bi preprečili razpad jugoslovanske države, je sklic vseh predsednikov v Beogradu, napovedan za prihodnji teden. Jugoslavija je zdaj dejansko razdeljena na dva dela. Na komunistično, ki ga sestavljata Srbija in njena črnogorska podružnica, in na demokratični del, usmerjen proti Zahodu, ki ga sestavljata Hrvaška in Slovenija. Slovenci dvomijo v uspeh konfederalne ureditve. Zazrti so v prihodnost in nameravajo zapustiti »družino jugoslovanskih narodov«, da bi nekega dne vstopili v Evropsko skupnost. Hrvati si želijo sporazuma s Srbijo, saj imajo 600.000 srbskih »sostanovalcev«, in se bojijo nacionalističnih izgredov, piše Corriere della Sera.

»Tudi Wojtyla je rekel da. Slovenija se bo odcepila od Jugoslavije z blagoslovom Cerkve. Danes v najbogatejši republiki postkomunistične Evrope glasujejo o tem, ali naj odidejo iz federacije ali ne. Izid je znan že vnaprej, saj raziskave javnega mnenja kažejo, da je velika večina prebivalcev balkanske Litve za prekinitev nekdanjih povezav s federativno oblastjo, ki vse bolj izginja«, piše tržaški Piccolo. Ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar je spodbujal h glasovanju »za«, da pa bi preprečili morebitne nesporazume, so slovenski škofje vsem župnijam poslali okrožnico z natančnimi navodili, kako naj glasujejo verujoči, piše Piccolo.

MIŠO RENKO

»Nobenega razloga za vznemirjenost«

Pod naslovom »Nobenega razloga za vznemirjenost« prinaša današnji dnevnik KTZ izjavo predstavnika vojaškega poveljstva za avstrijsko deželo Koroško, podpolkovnika Schüttelkopfa, da imajo razmere v Sloveniji v zvezi s plebiscitom za normalne. Spričo tega niso predvideli nobenih izrednih ukrepov, pripominja glasnik deželnega vojaškega poveljstva.

Časnik poudarja, da je bilo vzlic več tednom trajajočim govoricam o grozečem posegu JLA včeraj v Sloveniji mirno. Na mejah so potniki čakali »kot po navadi, okoli dve uri, mejne kontrole na slovenski strani pa so potekale »rutinsko«.

Izjavo predstavnika vojaškega poveljstva za Koroško je mogoče razumeti tudi kot demanti včerajšnjega poročila v Kärntner Krone, podružničnem dnevniku največjega avstrijskega bulvarskega dnevnika Kronen Zeitung. Poročevalka lista je pisala o »povečani alarmni pripravljenosti« na Koroškem in citirala deželnega glavarja dr. Jörga Haiderja: »V nujnem primeru se lahko vlada nemudoma sestane.« Takšna pripravljenost naj bi bila v koroški vladi, v varnostni direkciji in v avstrijski vojski. »Vsi člani deželne vlade so morali navesti, kje so dosegljivi, da bi se lahko vlada v primeru nuje nemudoma sestala in ustrezno ukrepala«, je citiran Haider. Časnik je še pripomnil, da so na Koroškem že oktobra sestavili načrte za primer, če bi prišlo do navala beguncev. Zdaj pa da je avstrijska vojska pripravljena okrepiti žandarmerijo in carinsko službo.

Kärntner Krone je v današnji številki opustil pisanje o alarmih na Koroškem, pač pa govori o »povišani arlarmni pripravljenosti« teritorialne obrambe v Sloveniji in o tem, da je obrambni minister Janša na hitro roko odpovedal napovedano tiskovno konferenco. List navaja tudi domnevo, da bi spričo množičnih nakupov Slovencev na avstrijskem Koroškem in Štajerskem slovenska vlada že januarja utegnila uvesti lastno valuto oziroma devalvirati dinar. Pri tem citirajo premiera Peterleta: »Dinar je treba močno devalvirati. Če to ne bo šlo v vsej Jugoslaviji, pa v Sloveniji.«

JOŽE ŠIRCELJ

»Neodvisnost« še ne pomeni odcepitve

»Slovenija stopa na pot ločitve«, trdi največji francoski časopis Figaro v današnjem prispevku, namenjenem slovenskem plebiscitu. Večina drugih francoskih časopisov prav tako kot Figaro naglaša, da se je Slovenija praktično že vnaprej izjasnila za ločitev od Jugoslavije«.

Vplivni pariški Libération trdi, da se Slovenija že pripravlja na odcepitev, »pri tem pa ima pred očmi najverjetnejši izid pogajanj z drugimi republikami o ustanovitvi konfederacije«. Časopis z veliko naklado Quotidien de Paris meni, da se tako Slovenija kakor Hrvaška pripravljata, da »poiščeta prihodnost zunaj Jugoslavije in pri tem sanjata, da se bosta povezali z Evropsko skupnostjo«.

Figaro trdi, da sta Slovenija in Hrvaška pravzaprav skupaj pripravili »načrt o konfederaciji, s katerim bi bila centralna oblast omejena na manj pomembne skupne zadeve«. Kakor pravi ta časopis, dve najrazvitejši republiki pričakujeta, da se bo o njunih načrtih »prav kmalu izrekla tudi Bosna in Hercegovina«.

Francoski časopisi navajajo tudi pojasnjevanje Slovenije, da ji druge republike, ki jim vseskozi pomaga, obešajo uteži na noge na poti k hitrejšemu razvoju«. Figaro omenja besede slovenskega ministra za informiranje Staneta Staniča, »da gre denar, ki ga Slovenija pošilja v Beograd, za birokracijo«, navaja pa tudi očitke filozofa Evgena Bavčarja »da se še naprej o vsem odloča v Beogradu, in to v imenu socializma«.

Quotidien de Paris pojasnjuje bralcem, da so »jugoslovanske republike danes« podobne siamskim dvojčicam in da bi jih bilo treba z ustavnim kirurškim posegom ločiti, da bi lahko živele«. Ostale bodo sestre, morda celo prijateljice, toda zato jih je treba najprej ločiti, pravi omenjeni list.

Posledice slovenskega plebiscita niso tako jasne, kot sledi iz vprašanja, postavljenega volilcem, piše francoska tiskovna agencija AFP. V političnih krogih ugotavljajo, da »neodvisnost« še ne pomeni odcepitve, kajti Slovenija bi lahko ostala del Jugoslavije, in sicer kot suverena republika v konfederaciji, če bi z ostalimi petimi republikami, ali vsaj nekaterimi, dosegla tak dogovor. Slovenski politiki zatrjujejo, da tudi v primeru, če bi izid plebiscita, kot je pričakovati, podprl neodvisnost, te možnosti ne bodo takoj uveljavili, temveč nameravajo v naslednjih šestih mesecih sprožiti pogajanja o novi in bolj elastični obliki zveze z drugimi republikami. Ministrski predsednik Lojze Peterle je volilcem zagotovil, da se »ne bo zgodilo nič tragičnega«, če bodo glasovali za neodvisnost. Slovenski predsednik Milan Kučan je glasoval med prvimi in potem povedal novinarjem, da bi plebiscit lahko pomenil »začetek reševanja jugoslovanske politične krize.« Republiški parlament je, vključno s komunistično opozicijo, podprl neodvisnost Slovenije, ne da bi upošteval svarila zvezne vlade in vojske o »tveganju«, kakršnemu bi se republika izpostavila, če bi »enostransko« zapustila federacijo, piše AFP in omenja četrtkovo razpravo v zvezni skupščini, kjer so slovenski plebiscit ocenili kot »enostransko dejanje«. Slovensko vodstvo meni, da bi neodvisnost republiki omogočila uveljavitev političnega in gospodarskega sistema, v katerem bodo proračun zmanjšali od 1,5 milijarde na 900 milijonov dolarjev. AFP še dodaja, da je zvezno ustavno sodišče dalo svojo privolitev slovenskemu plebiscitu z ugotovitvijo, da ima vsaka republika v federaciji pravico do samoodločbe.

Iz tiskovnega središča so poročali: Darijan Košir, Marko Pečauer, Anton Rupnik, Damijan Slabe, Veso Stojanov, Jaka Štular, Jana Taškar in Majda Vukelić.

Libeličani so bili vedno in še bodo zavedni Slovenci

Sedemdeset let po koroškem plebiscitu so šli Libeličani znova na plebiscit – Nikogar ne sovražijo, le gospodarili bi radi

LIBELIČE, 23. decembra – »Mladi naj pridno delajo, pošteni naj bodo, pa bo tudi Slovencem v svoji državi lažje šlo,« je danes po kosilu pri svojih sorodnikih rekla 89-letna Libeličanka Marija Ring. Čila in zdrava prileta Zenica je bila izredno dobre volje. Pomlad svojega naroda je navzlic letom v njej globoko zakoreninjena. Leta 1920 je Marija imela 19 let; na koroškem plebiscitu sicer ni glasovala (glasovalno pravico so imeli starejši od 21 let), zelo dobro pa se spomni časov, ko so Libeličani pripadli k Avstriji in se po dveh letih protestov 1922 priključili k matični domovini.

Libeličani so zavedni Slovenci. Nikoli se nikomur niso dali. Zaradi njihove pripadnosti slovenstvu je mednarodna razmejitvena komisija dve leti po usodnem letu 1920 morala popravljati mejo. Marijo Ring, domačini ji pravijo tudi Mici, je seveda tudi danes zelo zanimalo, kako se bodo odločili njeni sovaščani. »Ali le bodo za Slovenijo,« se je vprašala glasno, sorodniki in obiskovalci okrog mize pa so ji vsi pritrdili. »Saj drugače ne more biti,« je odvrnil Martin, libeliški rojak, zdaj Ravenčan. Mici pa: »No ja, potem bo pa že . . .«.

Libeličani seveda nikogar v tej Jugoslaviji ne sovražijo, le gospodarji na svojem bi radi bili. Njihove izkušnje so dragocene, izročilo sonarodnjakom pa bogato.

Mici se še zelo dobro spomni, kako je bilo takrat, ko so Libeliče leta 1922 znova priključili k matičnemu narodu. Igrala je glasba, ljudje so streljali z možnarji in orožjem, bilo je pravo vaško veselje. Ringova hiša v Libeličah je bila simbol slovenske trdnosti. Doma so imeli kmetijo, trgovino in gostilno.

Ta libeliška trdoživost gre iz roda v rod. Danilo Primožič, ki hodi na delo v ravensko železarno, je za plebiscit o osamosvojitvi Slovenije rekel, da je bil nujen. »Čisti računi, dobri prijatelji,« je bil njegov komentar, hkrati pa dodal nekaj načrtov vaščanov. »Tod nočemo industrije, razvijali bomo kmetijstvo in turizem. Naša vas je svojo podobo ohranila skozi dolga stoletja, mi smo je dolžni spoštovati. Vse bomo storili za to.«

IVAN PRAPROTNIK

S TELEPRINTERJA

Prva polnočnica v Hrvaškem jeziku

MARIBOR, 23. decembra – Društvo Hrvatov v Mariboru bo organiziralo na božični večer prvo polnočnico v hrvaškem jeziku. Pred leti so sicer že imeli nekaj maš v hrvaškem jeziku, tokrat pa bo prvič, da bo hrvaški duhovnik, kapucin iz Varaždina v Alojzijevi cerkvi na Glavnem trgu v Mariboru, ob 22. uri, opravil polnočnico v hrvaškem jeziku. (J. J.)

Ustanovili bodo Hrvatski kulturni dom

LJUBLJANA, 23. decembra – Včeraj se je v Ljubljani sestal Iniciativni odbor za ustanovitev Hrvatskega kulturnega doma v Sloveniji. Deloval bo kot skupnost vseh Hrvatov, ki živijo in delajo v Sloveniji. Prizadeval si bo za razcvet, dobrobit in srečo Hrvatov, kakor tudi njihovo sožitje z matičnim slovenskim narodom. Hrvatje v Sloveniji v celoti podpirajo težnje slovenskega naroda, da dobi svojo in neodvisno državo. Ne želijo nikakršnih privilegijev, ki bi jih ločili od drugih državljanov Slovenije, ampak menijo, da jim pripadajo enake pravice in dolžnosti kot vsem drugim prebivalcem Slovenije. (I. K.)

Predelava morske vode v pitno

NIŠ, 23. decembra (Tanjug) – V razvojnem oddelku tovarne za predelavo barvnih kovin Nišal iz Niša so strokovnjaki razvili solarni razsoljevalnik vode, ki morsko vodo pretvarja v pitno. Kot je dejal direktor omenjene tovarne Radovan Kostić, omenjeno odkritje predstavlja velik dosežek, saj bi z omenjeno napravo v primorskih mestih lahko rešili marsikatero neprijetnost zaradi pomanjkanja pitne vode. Prototip omenjene naprave so že izdelali, v drugi polovici prihodnjega leta pa naj bi začeli z serijsko proizvodnjo za domače naročnike in izvoz.

Jevto Subotić postal poslovnež leta

BEOGRAD, 23. decembra (Tanjnug) – Direktorja »Birača« iz Zvornika Jevta Subotića so proglasili za poslovneža leta. To priznanje je dobil za to, ker je iz podjetja, ki bi moralo iti v stečaj, ustvaril podjetje, ki z izvozom ustvari 245 milijonov ameriških dolarjev, zaposleni pa zdaj v povprečju zaslužijo 8600 dinarjev. V letošnjem letu so vložili v razvoj 43 milijonov dolarjev, od tega kar 65 odstotkov lastnega kapitala.

Nov razvojno-raziskovalni center na Rodici

RODICA, 23. decembra – Oddelek za živinorejo ljubljanske Biotehniške fakultete v Rodici pri Domžalah je bogatejša za zootehniški razvojno-raziskovalni center. Slovesna otvoritev centra, odprl ga je slovenski kmetijski minister prof. dr. Jože Osterc, je tako rezultat dolgoletnih želja in prizadevanj po združitvi treh inštitutov oddelka za živinorejo BTF (odslej bo tu deloval tudi inštitut za mlekarstvo, ki je doslej »gostoval« pri Ljubljanskih mlekarnah). Novi prostori bodo omogočili združiti pedagoške, raziskovalne in strokovnokadrovske oddelke za živinorejo. (M. Š.)

V Evropo z manj obolenji za rakom

CELJE, 23. decembra – Na nedavni seji občinske skupščine so poslance seznanili s posledicami razveljavitve odloka o najemu posojila za nakup stanovanj tovarne Emo. Kot je bilo rečeno, možnosti pritožbe na ustavno sodišče ni, zato bodo morali poiskati drug finančni vir, to pa je lahko samo občinski proračun. Ko bodo o njem razpravljali, naj poslanci glasujejo za povečanje, ker bodo v nasprotnem primeru prizadete plače delavcev v tistih ustanovah, ki jih financirajo iz tega vira. Poslanci so podprli projekt o vključitvi Celja med zdrava mesta, pri čemer je dr. Jože Avžner opozoril na strahovito povečanje rakastih obolenj tako v Evropi kot tudi v naši republiki. Če bi tudi pri nas sprejeli cilj, ki ga ima Evropa, da do leta 2000 zmanjša ta obolenja za 15 odstotkov, bi na leto rešili 600 življenj. Tudi to bi bila popotnica za Evropo. (D. H.)

Povprečni oktobrski čisti OD – 5475 dinarjev

BEOGRAD, 23. decembra (Tanjug) – Povprečni oktobrski čisti dohodek v Jugoslaviji je znašal 5475 dinarjev. Po podatkih zveznega statističnega zavoda so se plače v primerjavi s septembrom zvišale za 8,4 odstotka, glede na lanski oktober pa za 276,3 odstotka. Najvišji povprečni čisti osebni dohodek je bil v Sloveniji – 6608 dinarjev (v gospodarstvu 6215, v negospodarstvu 8499 dinarjev) in Hrvaški (6196 oziroma 7704 dinarjev). Sledijo jim Vojvodina (5944 dinarjev), ožja Srbija (5434), Črna gora (4582), Bosna in Hercegovina (4504), Makedonija (3771) in Kosovo (3282 dinarjev).

Božično in novoletno rajanje za otroke

MARIBOR, 23. decembra – V dvorani Tabor v Mariboru bosta ob božičnih in novoletnih praznikih kar dve veliki rajanji za otroke. Prvo bo v torek, 25. decembra, ob 16. uri, prireja pa ga podjetje Baš v sodelovanju z dvorano Tabor in Merkurjem. Otroke čaka v dvorani pravljični svet Mary Poppins, Pepelke in Rdeče kapice, na sporedu bodo ritmična gimnastika, rock'n'roll in step, igrali bodo Matjaščevi harmonikarji, plesali člani plesne skupine Stražun; pele bodo tudi pevke MPZ in mala Hajdi. Skupaj z Edvinom Fliserjem bodo zbrani zapeli Sveto noč, pa še božiček se bo na saneh pripeljal v dvorano. Drugo rajanje, že bolj novoletno, pa bo z ansamblom Čudežna polja v soboto, 29. decembra, prav tako ob 16. uri v dvorani Tabor. (Z. Š.)

Ob božiču začasno odprt mejni prehod v Martinju

MURSKA SOBOTA, 23. decembra – V Martinju na Goričkem v soboški občini bodo v ponedeljek zvečer ponovno začasno odprli mejni prehod z Madžarsko. S tem bodo imeli Goričanci in pa ljudje iz madžarskega Porabja, kjer živijo Slovenci, priložnost za medsebojne obiske in udeležbo na verskih obredih v cerkvah pri nas in na Gornjem Seniku. Prehod, katerega stalno odprtje kljub vsem uradnim dovoljenjem ljudje nikakor ne morejo pričakovati, bodo odprli v ponedeljek, ob 20. uri in ponovno zaprli v torek ob treh zjutraj. (I. G.)

Soglasno sprejeli novo ustavo Republike Hrvaške

Po štirih mesecih javne razprave in burnih usklajevanjih v Saboru so v soboto izglasovali novo ustavo brez srbskih predstavnikov – Tuđmanov govor

ZAGREB, 23. decembra (Tanjug) – »Sprejetje ustave je izjemno zgodovinsko dejanje,« je dejal predsednik Republike Hrvaške dr. Franjo Tuđman na včerajšnjem slovesnem zasedanju vseh treh zborov hrvaškega sabora. »Najprej zato, ker smo s to ustavo dokončno opravili s komunističnim, socialističnim-samoupravnim enostrankarskim sistemom, zasnovanim na družbenem lastništvu in planskem dogovornem gospodarstvu, pa tudi zato, ker je temelj za uveljavitev popolne nacionalne državne suverenosti Hrvaške,« je poudaril.

Na skupni seji vseh treh zborov sabora, ki so se je udeležili predsednik ZIS Ante Marković, podpredsednik predsedstva SFRJ Stjepan Mesić, slovenska predstavnika Milan Kučan in France Bučar, predstavniki BiH Alija Izetbegović, Stjepan Kljujić in Jure Pelivan ter predstavniki hrvaškega družbenega in političnega življenja in nekaterih verskih skupnosti, so soglasno razglasili novo ustavo in ustavni zakon. Zasedanja se niso udeležili predstavniki Srbske demokratske stranke v saboru in 16 poslancev srbske narodnosti iz vrst levega bloka, ki so predvčerajšnjim zapustili sejo, ker njihovih predlogov niso vključili v ustavo. Slovesnosti se niso udeležili tudi predstavniki srbske pravoslavne cerkve, druge največje verske skupnosti na Hrvaškem. Potem ko so zaigrali himno, je spregovoril hrvaški predsednik dr. Franjo Tuđman.

V govoru, ki je trajal kakih 40 minut, je dejal, da so s sprejetjem nove ustave naredili tisto, kar je zahteval hrvaški narod na prvih svobodnih večstrankarskih volitvah. Opozoril je, da novo demokratično oblast od prvega dne ogrožajo dogmatsko-komunistične, jugoslovansko-unitaristične in velikosrbsko-hegemonistične sile. Vsi prebivalci Republike Hrvaške so danes na zgodovinskem izpitu, je dejal Tuđman in opozoril, da zlovešča preteklost še živi krog nas.

Človeška modrost nas uči, da je treba pri reševanju vseh življenjskih vprašanj upoštevati življenjsko realnost, je poudaril in pristavil, da se samo otroci in naivneži niso sposobnosti spopasti s problemi, ki se jim zastavljajo. Med temi problemi je oživljanje komunistične partije, in sicer tako, da se organizacija ZKJ v JLA dobesedno seli iz vojašnic v civilno družbo.

Tuđman je napovedal, da bodo uredili vprašanje narodnostnih pravic pripadnikov drugih narodov in manjšin v republiki. To je treba storiti čimprej, saj je treba urediti razmere na kninskem območju, kjer se je neodgovornim velikosrbskim elementom posrečilo s politikantstvom zaslepiti del srbskega prebivalstva in sprožiti upor zoper hrvaško državo s hajduškimi terorističnimi metodami. Poudaril je, da je velika večina Srbov na Hrvaškem lojalna hrvaškim legalnim demokratičnim oblastem.

Ko je spregovoril o možnostih za odpravo državne krize v Jugoslaviji, je dejal, da je Hrvaška skupaj s Slovenijo pripravila osnutek konfederalne pogodbe, ki bi Jugoslavijo spremenila v zvezo suverenih držav. Pristavil je, da so med načeli takšne poti iz jugoslovanske krize priznavanje sedanjih medrepubliških meja, zavračanje vsakršne arbitraže federacije glede suverenosti republik ter preudaren in postopen razvoj suverene Republike Hrvaške z vsemi državnimi pooblastili.

»Zakaj takoj ne razglasimo samostojnosti ali ne razpišemo plebiscita?« se je na koncu vprašal dr. Tuđman. V odgovoru je poudaril, da plebiscit ni potreben, ker so se skorajda vse stranke v republiki že izrekle za suvereno in samostojno Hrvaško. Plebiscit ne bi prinesel nič novega, lahko pa bi zaostril nerazumevanje in odpor nekaterih drugih republik ter precejšnjega dela Srbov na Hrvaškem in JLA, to pa bi bil lahko povod za tiste, ki bi radi povzročili državljansko vojno. Zato ponujamo možnost preobrazbe Jugoslavije v eno ali več zvez držav, če pa se ne bi bilo mogoče dogovoriti o tem, se zavzemamo za demokratično razdružitev, je ob sprejetju ustave dejal Tudman.

DELO plus Mesarjenje v Zlatorogu

Slovenci – od socializma razvajeno ljudstvo?

Na političnem večeru v Trbovljah E. M. Pintar in J. Puhar – Prihodnost bodo imela predvsem za zahod zanimiva podjetja

TRBOVLJE, 23. decembra – Dva dni pred plebiscitom so na političnem večeru v Trbovljah (organizirala ga je občinska SDP) z gostoma Emilom Milanom Pintarjem, predsednikom vlade v senci in z Jožico Puharjevo, ministrico za delo, Trboveljčani že razmišljali o Zasavju, predvsem pa o RS po 23. decembru.

Kot je povedala Puharjeva, je razvoj zasavske regije vključen v predstave razvoja RS, da pa bo vlada v regijah z enoznačno gospodarsko strukturo (sem spada tudi Zasavje) poskušala z novimi programi preko interdisciplinarnih delovnih skupin te vrste gospodarstvo preobraziti. Prednost pri tem bodo po njenem imela predvsem za zahodni trg zanimiva podjetja.

Beseda je nanesla tudi na socialne programe, ki jih je ministrica označila za družbene, nikakor pa kot programe za zaščito revežev. ‚Res pa je, da imajo tuji vlagatelji posluh le za tista področja, na katerih se kapital lahko obrača,' je še priznala.

Trboveljčane pa je vendar zanimalo, kaj bo s strojegradnjo in elektro industrijo, ki spadata v prednostne smeri gospodarstva zasavske regije in ki ju je razvoj zadnjega leta vsaj tako močno prizadel kot premogovništvo. ‚Ali se vlada res ne bo streznila prej, preden bo pred skupščino prišlo 100.000 brezposelnih', je zanimalo enega od gostov. Puharjeva je odgovorila, da se vlada že krepko trezni, da je to, kar se dogaja danes, revolucija na miren način, da pa je mono gospodarstvo, kot ga pozna Zasavje, konec koncev le rezultat političnih odločitev v preteklosti. Emil Milan Pintar je na to pripomnil, da sedanja vlada še razmišlja realsocialistično, s čimer pa se vsaj za zadnjih 20 let Puharjeva ni strinjala. »Hudo je, da se vlada ne trezni, še huje pa je, da se ne treznimo ljudje in mislimo ter čakamo, da delo v Zasavje pripelje prav vlada,« je še dejal Pintar in za konec pribil, da smo Slovenci vendar še od socializma razvajeno ljudstvo in da zato pač ne obvladamo gospodarstva.

POLONA MALOVRH

Turistična taksa naj bo enotna za vso Slovenijo

MARIBOR, 23. decembra – Mariborska turistična zveza je pregledala osnutek zakona o turistični taksi in menila, naj bi bila turistična taksa enotna za vso Slovenijo, saj je v odvisnosti od ponudbe posameznih krajev. Višino turistične takse naj predpisuje občina, na katere posebni račun se naj steka. Namenjena pa naj bo za izvajanje programov, ki jih pripravijo strokovne službe s področja turizma in turistične družbene organizacije. Porabo turistične takse naj nadzira občina za občinski in republika za republiški del turistične takse, delitev naj bo v razmerju 20 odstotkov : 80 odstotkov v prid občine, na področju katere se turistična taksa ustvarja. M. K.

Popravek

V sobotnem Delu smo na drugi strani objavili pismo pod nadnaslovom Prejeli smo in naslovom »Obnovitev postopkov in povrnitev škode?«, pod katerim je bil podpisan predsednik Sveta prof. dr. Ljubo Bavcon. Po pomoti je izpadel podpis predsednika Komisije za raziskavo povojnih množičnih pobojev Ignaca Polajnarja. Za neljubo napako se opravičujemo.

Ustanovitev društva Mreža za Metelkovo

LJUBLJANA, 23. decembra – V soboto, 22. decembra, je bila na Filozofski fakulteti ustanovna skupščina društva Mreža za Metelkovo. Predsednik Društva je Marko Hren, predsednik izvršilnega odbora pa je Bratko Bibič. Društvo, v katerem je več kot sedemdeset kulturnih, družbenih skupin in gibanj, so ustanovili zato, da se bodo potegovali za vselitev v za zdaj še vojaške objekte v Ljubljani in jih napolnili z drugačnimi vsebinami. Z. M.

S podjetji propadajo obrtniki

MARIBOR, 23. decembra – »Ko propadajo podjetja, propadajo tudi obrtniki«, so dejali na skupščini Obrtnega združenja Maribora, združenja, ki se bo v kratkem, na osnovi nove zakonodaje, preimenovalo v Obrtno zbornico. Med drugim so dejali, da je bil prejšnji davčni sistem za obrtnike slab, novi pa bo še slabši in ker bo prihodnje leto dokaj kritično, bi poleg gospodarstva morali razbremeniti tudi drobno gospodarstvo. J. J.

Abrashi in Kavaja na »informativnem« pogovoru

PRIŠTINA, 23. decembra – Srbska policija je včeraj okoli 19.40 prijela in zadržala danes do 14. ure v priporu dva pomembna aktivista Združenja neodvisnega sindikata Kosova, Aziza Abrashia, podpredsednika zveze, in Burhana Kavajo, predsednika izvršnega odbora tega združenja.

Srbski inšpektorji so poizvedovali v glavnem o tem, zakaj je Združenje neodvisnega sindikata Kosovo spremenilo svoje stališče glede ohranjanja delovnih mest albanskih delavcev. Prav tako jih je zanimalo, zakaj sta Abrashi in Burhan sprejela vodilni funkciji v tem združenju, čeprav še nimata statusa svobodnega državljana, ker zoper njiju še vedno teče preiskava in sodni proces v Titovi Mitrovici še ni končan. Srbski inšpektorji so jima tudi pretili, da če se zgodi kaj nepričakovanega in če se bodo albanski delavci, ki so bili odstranjeni z dela, skušali nasilno vrniti na delo, bosta za vse to odgovarjala onadva.

Azis Abrashi in Burham Kavaja sta odgovorila, da se boste z vsemi svojimi močmi zavzemala in borila za pravice delavcev, še posebej pa za vrnitev na delo več kot 40.000 Albancev, ki jih je srbska vlada na nezakonit način vrgla na cesto in so danes lačni.

K. A.

V Srbiji izvedli še drugi krog volitev v parlament

Za 154 sedežev v republiški skupščini so se potegovali še 303 kandidati iz različnih strank – Največ možnosti za SPS – Albanci bojkotirali volitve

OD NAŠEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, 23. decembra – Danes v Srbiji poteka drugi krog volitev poslancev republiškega parlamenta. V prvem krogu pred dvema tednoma so izvolili 96 od skupaj 250 poslancev bodoče enodomne skupščine. Za preostalih 154 sedežev se potegujejo 303 kandidati Srbske socialistične stranke, združene opozicije in skupin občanov.

Tudi tokrat je največ kandidatov predlagala SPS – 154, sledi ji Srbsko gibanje za prenovo z 81 kandidati, Demokratska stranka jih je predlagala 16, Demokratska skupnost vojvodinskih Madžarov sedem, Stranka demokratske akcije tri, Zveza reformnih sil za Vojvodino štiri, Ljudska kmečka stranka dva, še 13 strank pa je predlagalo po enega kandidata. Skupine občanov so predlagale 25 kandidatov.

V drugem krogu volijo v 154 volilnih enotah, iz dopoldanskega odziva volilcev pa je mogoče sklepati, da bo danes volilna udeležba slabša kot pred dvema tednoma. Razpoloženje je takšno, kot da bi bil izid že znan, ker je Slobodan Milošević spet postal predsednik srbske države. Napovedujejo, da bodo socialistični kandidati tudi tokrat zmagali v večini volilnih enot in si tako zagotovili večino v prvi srbski povojni večstrankarski skupščini.

Vladajoči SPS tudi tokrat brez dvoma ustreza spoznanje, da bodo Albanci na Kosovu bojkotirali volitve, kar je svojevrstna ironija. Tako kandidati SPS v petih volilnih enotah sploh nimajo tekmecev. Da bi postali poslanci, zadostuje že en sam glas. Na Kosovu volijo 30 poslancev. V Vojvodini, kjer bodo izvolili 40 poslancev, so možnosti združene opozicije boljše. Domnevajo, da bodo tam opozicijski kandidati premagali celo takšne socialistične kandidate, kakršna sta predsednik srbske vlade Stanko Radmilović in njegov vojvodinski kolega Radoman Božović. Veliko možnosti za zmago ima tudi dr. Dragoljub Mićunović kot kandidat združene opozicije, ki v Beogradu tekmuje za poslanski sedež z županom Miloradom Unkovićem.

Prvi preliminarni rezultati drugega volilnega kroga bodo znani jutri opoldne, končni izid pa 25. decembra ob 19. uri.

SLOBODAN DUKIĆ

plus Alah na Žalah

Slaba udeležba v drugem krogu črnogorskih volitev

Do 17. ure ni volila niti polovica volilcev – Uplahnela politična napetost zaradi strahu pred večinskim deležem komunistov

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TITOGRAD, 23. decembra – Volilna mesta v Črni gori so danes ob 19. uri zaprli, toda do 17. ure še ni prišla volit potrebna polovica volilcev. Člani volilne komisije so bili kljub temu optimisti, kajti ugotovili so, da je v dopoldanskih urah glasovalo le okoli 30 odstotkov prebivalcev, zato so seveda pričakovali, da bo »kritična polovica« prišla na volišča kasneje oziroma da se bodo volilci odzvali njihovim številnim pozivom po lokalnem radiu in TV.

Vprašanja novinarjev, če bodo k volilnemu uspehu »pripomogle tudi nekatere službe«, ki so imele »še čas« (to vprašanje so spodbudile govorice v javnosti, da je vse v zvezi z volitvami v Črni gori že vnaprej določeno in znano), v volilni komisiji niso želeli komentirati.

Vsekakor pa si manjšo udeležbo na volitvah lahko razložimo s precej uplahnelo politično napetostjo, še posebej pa z že zdaj vidnim strahom pred večinsko komunistično prisotnostjo v prihodnjem črnogorskem enodomnem parlamentu. Mnogi so tudi pričakovali, da bodo komunisti že v prvih povolilnih dneh odpravili vse socialne in druge tegobe ter da bodo celo poiskali denar za plače za okoli tretjino delavcev, ki jih že več mesecev niso dobili (kakor so znali poiskati tudi nekaj desetin milijard za svojo promocijsko kampanjo. Toda ne samo, da tega ni bilo, temveč so se »zmagovalci« že na samem začetku prestrašili svojih obljub oziroma sami sebe).

Volilna komisija je tudi ostro nasprotovala novim izdatkom za morebitno ponavljanje volilne procedure v drugem krogu, v katerem sta se za predsednika predsedstva Črne gore potegovala Momir Bulatović, kandidat ZK, in dr. Ljubiša Stanković, ki ga kandidirajo reformisti. Prav tako je treba izvoliti tudi dva člana državnega predsedstva. Za ti mesti kandidirajo dva kandidata Reformskih sil, en neodvisni kandidat, enega pa predlaga ZK. Trdijo, da bi bili ti izdatki, čeprav so visoki, znašali naj bi okoli štiri milijone dinarjev, še vedno manjši od izdatkov za slovenski referendum.

BRANKO JOKIĆ

ZIS bo tožil delegata Miloša Aleksića zaradi obrekovanja

Aleksić je v drugem volilnem krogu kot kandidat SPS trdil, da Ante Marković spodkopava srbsko vodstvo

BEOGRAD, 23. decembra – Delegat Miloš Aleksić, ki je kot kandidat SPS v drugem volilnem krogu na TV Beograd trdil, da predsednik ZIS Ante Marković skuša spodkopati srbsko vodstvo in da se je sestal s predstavniki albanskih separatistov, bo moral svoje trditve dokazati pred sodiščem, sporoča sekretariat ZIS za informiranje. Pri tem ga ne ščiti imuniteta, ker trditev ni izrekel v skupščini.

Kot je rečeno v poročilu, je kandidat SPS Miloš Aleksić v oddajah TV Beograd (17. in 20. decembra), v katerih so predstavili poslanske kandidate pred drugim krogom volitev v Srbiji, dvakrat zlorabil to pravico, da bi izrekel grobe neresnice o zveznem premieru Anteju Markoviću. Obtožil ga je namreč, da izvaja protisrbsko politiko in kuje zarotniške načrte za strmoglavljenje legalnega srbskega vodstva. V oddaji TV Beograd je Aleksić med drugim dobesedno izjavil, da se je predsednik ZIS Ante Marković v Beogradu sestal s skupino znanih kosovskih separatistov in da so na sestanku obravnavali načrt za politično likvidacijo srbskega vodstva ter da je predsednik ZIS grajal udeležence sestanka, češ da so z nepremišljenim ravnanjem – sprejetjem deklaracije o izločitvi Kosova iz sestave Republike Srbije – zmanjšali možnosti za uresničitev tega načrta.

Sekretariat ZIS za informiranje izjavlja, da gre za grobe izmišljotine in zavajanje najširše javnosti, ker predsednik zveznega izvršnega sveta in celotni ZIS javno izvajata samo politiko, ki jo je sprejela skupščina SFRJ.

Še posebej nedopustno je, da je TV Beograd v isti oddaji, v kateri je bil objavljen demanti Aleksićevih trditev, temu poslanskemu kandidatu omogočila, da je takoj odgovoril na demanti in ponovil svoje izmišljotine.

Alf ni osebnost leta 1990

Poslušalci Vala 202 so raje izbrali Milana Kučana v Sloveniji, Janeza Drnovška v Jugoslaviji in Mihaila Gorbačova v svetovnem merilu

LJUBLANA, 23. decembra – Če ste zadnjih nekaj tednov poslušali Val 202, potem ni moglo uiti vašim bobničem, da so drugi radijci v svojih kontaktnih oddajah odgovarjali na klice poslušalcev in sprejemali njihove glasove za osebnosti leta. Gre seveda za akcijo, ki jo WTHT prireja letos že četrtič in katere cilj je sestaviti šest lestvic: lestvico pozitivcev in lestvico negativcev posebej za Slovenijo, Jugoslavijo in Svet.

Nenavadno pri Valovi akciji je kvečjemu to, da morajo njihovi poslušalci glasovati z imenom in priimkom, če hočejo, da bo njihov glas veljaven. Davek slovenski varianti populizma, ki popolne zasebnike osrečuje s podarim-dobim pomembnostjo za javnost, je pač treba plačati, in nikar se torej ne čudimo, če med obrazložitvami najdemo take kot na primer »zelo dober človek«, »inteligenten«», »pošten«, »demagog«, »za blesteče teniške zmage«, »ker je vmešan v zalivsko krizo«, itd.

Kakorkoli, Val 202 si je sredi nedeljskega jutra v Holiday Innu omislil gala razglasitev omenjenih rezultatov. Šlo je za oddajo v živo, in če jo je kdo poslušal po radiu, naj takoj neha brati ta tekst. Dogajanje se je odvijalo v Salonu Vrtnica, v katerem je izbranih in drugih osebnosti kar mrgolelo, tako da se je scena raztezala še daleč v lobi prvega nadstropja. Bili so majhni sendviči in tortice in veliko šampanjca, vendar je bilo še malo zgodaj. In kakšni so torej rezultati?

V slalomu, se pravi v okviru Slovenije, je pozitivni del lestvice naslednji: s 434 glasovi je premočno zmagal predsednik Kučan, drugi in tretji pa sta Pučnik s 134 in Peterle s 107 glasovi. Prisotnost zmagovalcev je bila seveda obvezna. Na negativni lestvici je ravno tako premočno zmagal Pučnik s 447 glasovi, daleč za njim pa sta Grubelič s 85 in Marojević s 63 glasovi. Očitno gre za tekmovanje, pri katerem se prvi in drugi tek štejeta vsak posebej. No, v veleslalomu od Kranjske Gore preko Jahorine do Šarplanine je med pozitivci zmagal Janez Drnovšek (411 glasov), sledi mu Franjo Tuđman (104), tretja je Monika Seleš (54). Po mnenju Slovencev oziroma poslušalcev Vala 202 (zanimivo bi bilo vedeti, kakšna je reprezentativnost tega vzorca) pa so glavni negativci v Jugoslaviji Milošević (434), Kadijević (139) in Jović (88).

Preostane še konkurenca v smuku, torej v svetovnem merilu. Na lestvici pozitivnih osebnosti je zmagal Gorbačov, ampak le za las, saj mu le s štirimi glasovi zaostanka sledi kancler Kohl (405, 401). Tretji je Bush s 125 glasovi. Pri negativcih je bil Sadam Husein brez pravega tekmeca: s 602 glasovoma je premagal Gadafija (37) in Arafata (29). Iz tega več kot očitno sledi, da se Slovenci bojijo Arabcev, kar je nekako v skladu z Nostradamusovimi prerokbami, vendar bi jih bilo dobro še enkrat prebrati in ugotoviti, ali ni v njih nemara tudi kakšnega namiga na Srbe, ki so ravno tako favoriti. Drnovšek, Tomo Česen in Emil Milan Pintar so izžrebali nekaj srečnih glasovalcev, ki bodo prejeli lepe nagrade. Treba pa je tudi omeniti, da je neki poslušalec kot edino svetlo točko v našem življenju predlagal Alfa Gordona Shumwaya z Melmaka, vendar je bil en sam glas premalo, da bi Slovenci za osebnost leta dobili oranžnega kosmatca. M. C.

● **Razglasitveno listino za osebnost leta je v odsotnosti Mihaila Gorbačova prevzel veleposlanik Sovjetske zveze v Beogradu. V oddajo oziroma v dogodek pa se je po telefonu vključila tudi mariborska županja mati Magda Tovornik in vse pozitivce povabila na novoletni koncert v Unionsko dvorano, ki bo v torek teden ob 18. uri.**

DELO plus

Primorka prepričala ministre in predsednika slovenske vlade

S preudarno gradnjo cest na Primorskem naj bi povezali nerazvite kraje, pospešili gospodarski razvoj in poseljenost

KOPER, 23. decembra – Pri idejni študiji imenovani Primorka, v kateri neformalna skupina strokovnjakov s Primorke in od drugod pod vodstvom ing. Bogdana Vrana razvija teorijo o cesti, ki naj bi povezala alpski, obsoški, kraški in obalni svet in bi manj razvitim in nerazvitim območjem severne, srednje in južne Primorske pripomogla h gospodarskemu in demografskemu razcvetu, niso toliko pomembne posamezne podrobnosti kot je pomembna zamisel sama.

Zamisel pa je take vrste, da so ji na sobotni predstavitvi Primorke v Kopru prikimavali vsi. Poleg predstavnikov oblasti, poslanskih klubov, strank in gospodarstva Primorske so se predstavitve udeležili tudi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle in štirje vladni ministri, ki so v zvezi s Primorko prevzeli nase vrsto zadolžitev.

Iztočnica zamisli o postopni izgradnji cest, ki bodo vse konce Primorske povezovale in ne razdvajale, kot jih sedanje nevarnim slepim ulicam podobne prometnice in ki bi Primorsko preko al pod Vršičem ali kako drugače povezale z Gorenjsko, je, da je treba odpraviti krivico, ki se Zgornjemu Posočju, Krasu, Brkinom, osrednji Istri ilirskobistriškem in še kakšnem problematičnem primorskem koncu dogaja že 80 let. Cesta naj bi delovala kot vzvod za njihov gospodarski preporod. Primorko, katere podrobnosti bo treba še doreči, bo vlada vnesla v planske dokumente cestnega gospodarstva. Ambicije, ki naj bi jih imeli načrtovalci te ceste, so, da naj bi bila to predvsem varna, primerno sodobna in okolju prilagojena cesta. Vlada se bo v okviru svojih pristojnih ministrstev zavzemala za oživitev okolju in domačinom prilagojenega turizma, kmetijstva in drobnega podjetništva vseh vrst, da bi doslej zanemarjenim predelom Primorske povrnili poseljenost, kakršna je tam bila pred prvo vojno. V ta namen bodo oblikovali konzorcije, v katerih naj bi sodelovale velike dobro stoječe družbe, kot sta v primeru Zgornjega Posočja recimo novogoriški Hit in ljubljanski Kompas International, katerega direktorja sta na to sodelovanje v Kopru že pristala. Sestavni del preobrazbe, ki bo seveda dolg proces, je tudi izgradnja sodobnega telekomunikacijskega omrežja.

● **Primorko so v Kopru predstavili ing. Bogdan Vran, ing. Veselko Guštin, ing. Jože Skok, Danilo Flajs, dr. Peter Novak in ing. Ivan Štraj. Za pomoč Zgornjemu Posočju sta se v imenu novogoriškega Hita in ljubljanskega Kompasa International zavzela direktorja Danilo Kovačič in Janez Pergar. O problematiki Posočja oziroma bovške s Trento pa sta govorila Erik Cuder in Siniša Germovšek.**

V živahni in zelo prizadeti razpravi o idejni študiji Primorka, v kateri so obravnavali predvsem problematiko zgornjega Posočja oziroma tolminske občine in še posebej bovške z dolino Trente, so svoje mnenje povedali tudi ministri Paš, Jazbinšek, Krajnc in Bastl, zelo spodbudno pa je učinkovalo razmišljanje predsednika Peterleta. Ta ni izrekel samo podporo Primorki, temveč je prvič javno razložil, da njegove besede o tem, kako se bo osebno zavzel za pomoč dolini Trente, ki jih je izrekel septembra letos v Trenti, niso ostale le pri lepih besedah. Sestavljen je že konkreten načrt z že znanimi nosilci gospodarske in strokovne pomoči, s katerim bo predsednik vlade trentarje seznanil v kratkem. KATJA ROŠ

»JLA ne bo dovolila, da pride pri nas do državljanske vojne«

Številne slovesnosti ob dnevu JLA povsod po Jugoslaviji – Najvišji predstavniki JLA o njenih pogledih na dogajanja

LJUBLJANA, 23. decembra (Tanjug) – Ob dnevu JLA so bile povsod po Jugoslaviji številne slovesnosti, na katerih so najvišji predstavniki JLA podeljevali odlikovanja, priznanja in nagrado posameznim vojakom, starešinam, vojaščnicam in vojaškim enotam. Priložnostni govorniki so povsod govorili predvsem o pogledih JLA na aktualna dogajanja v državi, ter o njenem položaju in vlogi v naši družbi.

Zvezni sekretar za ljudsko obrambo general armade Veljko Kadijević je z najbližjimi sodelavci včeraj obiskal Spominski center Josip Broz Tito in položil cvetje na Titov grob. V spominsko knjigo so ob tej priložnosti zapisali, da so oborožene sile SFRJ še naprej jugoslovanske in vseljudske, da bodo odgovorno izpolnjevale z ustavo sprejete obveznosti in naloge za dobrobit vseh narodov in narodnosti Jugoslavije in da bodo zagotavljale mir in varnost, kar je temelj za uresničevanje demokratičnih reform in za vstop jugoslovanske družbe na pot stabilnega in dinamičnega razvoja.

Komandant petega vojaškega območja generalpolkovnik Konrad Kolšek pa je v Jastrebarskem poudaril, da pripadniki JLA še naprej opravljajo normalno svoj posel in se ne ukvarjajo z nikakršnimi mahinacijami, tisti pa, ki jim grozijo, želijo po njegovem mnenju ljudstvo obrniti proti uporni vojski, ki je zrasla iz tega ljudstva. JLA, je dejal, je vedno cenila svoje ljudstvo, je bila vedno na njegovi strani in tako bo tudi v prihodnje. Generalpolkovnik Anton Tus pa je v Zagrebu med drugim izjavil, da JLA ne bo s silo vplivala na demokratične procese, vendar ne bo nobenemu tudi dovolila, da na silo karkoli spreminja, da pride do državljanske vojne ali uporabe nasilja v naši državi. Podobno je razmišljal tudi generalpoklovnik Spirkovski v Kragujevcu, ki pa je tudi dejal, da je JLA v vsakem pogledu popolnoma borbeno pripravljena. V Novem Sadu pa je bilo slišati, da se usoda Jugoslavije ne da krojiti brez JLA, kar piše posredno tudi v ustavi. V Zvorniku je komandant TO BiH generalpolkovnik Miloš Bajčetić poudaril, da JLA nima nikakršnih posebnih interesov, ki bi bili v nasprotju z interesi narodov in narodnosti.

Socialdemokratska stranka Slovenije

voščí vsem

vesel Božič ter srečno 1991

CONGRATULATIONS!

The Hacin Family Foundation
of Boston and Geneva
congratulates the Citizens of Slovenia
on their

FIRST DAY OF INDEPENDENCE.

ČESTITAMO!

Hacin Family Foundation
iz Bostona in Ženeve
čestita državljanom Slovenije
ob njihovem

PRVEM DNEVU SAMOSTOJNOSTI.

Nov motel ob Kočevskem jezeru

Luksusno opremljeni apartmaji so stali kočevsko Opremo 2 milijona mark

KOČEVJE, 23. decembra – Ob Kočevskem jezeru so konec tedna odprli nov luksuzen motel in restavracijo Jezero s 24 luksuznimi apartmajskimi ležišči v sedmih apartmajih. Govoriti o luksuznih apartmajih je utemeljeno, saj ima vsak TV s satelitsko anteno in videorekorder, samopostrežni bife, telefonsko zvezo iz vsake sobe, telefaks, vsak apartma senčno parkirišče in garažo itd. Novi motel je postavila kočevska oprema in s tem dopolnila svoj turistični kompleks ob jezeru.

Novi objekt je stal brez dodatne opreme dva milijona nemških mark, ki so jih odšteli v opremi, le nekaj je posodil izvajalec in del sovlagatelji. Motel so postavili v treh mesecih delavci črnomaljskega Begrada. Za prenočevanje v novih apartmajih za svoje goste se že zanimjo v Kompasu, Globtouru, Slovenijaturistu in v vseh večjih delovnih organizacijah kočevske občine in ljubljanske regije. M. D.

Spomladi v Sloveniji šesti povojni popis prebivalstva

Naši ljudje v tujini lahko že v teh dneh, ko so doma na obisku, pripravijo podatke za popis

LJUBLJANA, 23. decembra – V tem letu, ki prihaja bomo imeli 31. marca 1991 – šesti povojni popis prebivalstva. Kot običajno, bo to tudi popis gospodinjstev, stanovanj in kmečkih gospodarstev.

Popis prebivalstva je pomembna reč za sproten pregled tega, koliko nas je, in kaj smo ustvarili. Še več, to je tudi naš težko izbrisni vpis v zgodovino. Kakor zdaj radi izvemo, kaj so pred desetletji in stoletji ob takratnih popisih zmogli naši predniki, tako smo verjetno lahko prepričani, da bo tudi naše zanamce zanimalo, kakšni smo bili nekoč mi.

Popis bo zajel tudi občane s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki so na delu v tujini, oziroma živijo v tujini. Slovenski statistični zavod ve, iz izkušenj iz prejšnjih popisov, da tudi takšni naši prebivalci, ki žive v tujini, želijo biti zajeti s popisom prebivalstva. V popisnih dneh bo seveda večina teh ljudi v tujini. Zato vidi zavod v teh božičnih in novoletnih praznikih, ko so mnogi občani iz tujine prišli na obisk k domačim, priložnost, da jih že zdaj poprosi za sodelovenje pri popisu.

Slovenski statistični zavod jih priporoča, da pri svojih sorodnikih oziroma prijateljih pustijo listek, na katerega naj napišejo naslednje podatke: priimek in ime, spol, datum in kraj rojstva, zakonski stan, število živorojenih otrok, nacionalna pripadnost, materni jezik, veroizpoved, najvišja dokončana šola, šola, ki jo morebiti obiskujejo, ime države, v kateri delajo, oziroma prebivajo ter kako dolgo že bivajo na tujem.

S takšnega listka bodo potem konec marca popisovalci od teh sorodnikov in prijateljev dobili podatke za kvalitetno izvedbo popisa. ILJA POPIT

Naša prihodnost v očeh ekonomistov

Za uresničevanje ukrepov ekonomske politike je nujno potreben celovit politični konsenz

OPATIJA, 23. decembra (Tanjug) – Jugoslovanski ekonomisti menijo, da je za uspešno uresničevanje programa in ukrepov ekonomske politike v prihodnjem letu nujno treba uresničiti celovit politični konsenz. Tako so zapisali v sporočilu jugoslovanski ekonomisti, ki so se zbrali na tradicionalnem tridnevnem posvetovanju v Opatiji.

Na tej stopnji uresničevanja pluralističnih, tržnih, lastniških in političnih reform so ekonomisti še posebej opozorili na veliko zapletenost pri uresničevanju nadaljnjih reformskih opcij in ciljev. Ob tem so tudi izrazili pripravljenost, da ponudijo še večjo in neposrednejšo pomoč republiškim vladam in institucijam kakor tudi zvezni vladi in njenim institucijam.

Med posvetovanjem v Opatiji so še posebej opozorili na težave pri izvajanju ukrepov v tem letu, do katerih je prihajalo zlasti zaradi napačnega časovnega usklajevanja, za prihodnje leto pa so poudarili potrebo po restriktivni denarni politiki. Menili so, da je bila v sklopu ukrepov ekonomske politike zapostavljena fiskalna politika. Prav tako so opozorili, da je predloženi obseg zveznega proračuna za 1991. leto z nominalnim povečanjem za 60 odstotkov prevelik. Realno bi moral biti manjši kakor v letošnjem letu, in to zaradi učinkovitega uresničevanja programa. Tudi predvideni velik deficit plačilne, še zlasti pa trgovinske bilance bi pripeljal do povečevanja dolga v inozemstvu in do še večje zadolženosti države. Zaradi nestimulativnega izvoza, ki je posledica nerealnega tečaja dinarja, je nujna politika realnega deviznega tečaja. Da bi se konkurenčnost izvoza povečala na zdravih temeljih, je nujno treba sprejeti ukrepe na mikro in makro ravni, je med drugim zapisano v sporočilu jugoslovanskih ekonomistov iz Opatije.

Socialno nestabilno Zasavje

Ob 130-letnici hrastniške kemične tovarne Leo Šešerko govoril o Sloveniji po plebiscitu

HRASTNIK, 23. decembra – »Kronična mesta socialne nestabilnosti, med katera poleg Maribora sodijo tudi zasavske občine, bo naša vlada skušala z ustreznimi ukrepi varovati in jim pomagati iz težav.« Tako je prav ob koncu svojega govora na slovesnosti ob 130-letnici hrastniške kemične tovarne dejal podpredsednik IS RS Leo Šešerko.

Med drugim je spregovoril tudi o Sloveniji po plebiscitu, o času torej, za katerega si je slovenska vlada na jasnem, da bo težak, ko bo samostojni in suvereni Sloveniji potrebno dati trden in stabilen denar, ki bo užival spoštovanje tudi na mednarodnih trgih, in ki bo vsakemu njenih državljanov zagotavljal dohodek za preživetje oziroma več – za dobro življenje. »Vlada predvideva tudi lastninjenje, katerega bistvo bo vzpostavitev sistema osebne odgovornosti za delo. Hkrati pa naj bo slovenska politika taka, da zaradi njenih napačnih odločitev ne bi prihajalo do socialnih problemov,« je še menil Leo Šešerko. P. M.

»K splošni izobrazbi sodi tudi več znanja o verstvu«

Pogovor z dr. Alojzijem Šuštarjem na 4. Celjskem večeru v hotelu Evropa – Tudi v politično spremenjeni Vzhodni Evropi ima Cerkev veliko nalog

CELJE, 23. decembra – Petkov 4. Celjski večer v hotelu Evropa je izzvenel v božični poslanici dr. Alojzija Šuštarja, ljubljanskega nadškofa in slovenskega metropolita, ki je v prazničnem vzdušju želel vsem miru, ljubezni in medsebojnega razumevanja.

V dveurnem pogovoru (ki ga je vodil avtor tega članka) je odgovarjal na vprašanja o odnosu med Cerkvijo kot institucijo in Cerkvijo kot občestvom verujočih, o inkulturaciji krščanstva, razložil je pojem druge evangelizacije, s katerim hoče Cerkev razlagati evangelij na pragu tretjega tisočletja na sodobnejši način. Ko je tekla beseda o etičnih načelih in odgovornosti v sklopu pojmovanja svetosti življenja, je med drugim poudaril, da si morata država in družba prizadevati za ustvarjanje takšnih razmer, v katerih bodo lahko ljudje snovali normalno družinsko življenje in se odločali za takšno število otrok, kakršno si želijo, ne da bi jih omejevale ekonomske razmere.

Tudi v politično močno spremenjeni Vzhodni Evropi ima Cerkev na področju nadaljnjega razvoja ekumenizma mnogo nalog, nič manj pa jih ni tudi znotraj jugoslovanskih meja, kjer živi večje število Cerkva. Dejal je, da so že dosedanji odnosi z islamsko versko skupnostjo bili dobri – ob tem se je zahvalil za čestitke Ševku Omerbašiću, glavnemu imamu za Slovenijo in Hrvaško, ki mu je v časniku Romar voščil za Božič. Dr. Šuštar je tudi dejal, da bo z novim patriarhom srbske pravoslavne cerkve sodelovanje verjetno boljše. S priznanjem slovenske države pa bi tudi slovenska škofovska konferenca namesto regionalnega dobila državni status.

Zelo jasno je pojasnil odnos do verouka v šolah: nikakor si ga ne predstavlja kot obvezni predmet, kajti veroučna vzgoja še naprej ostaja glavna naloga Cerkve. Želel pa bi, je dejal metropolit Šuštar, da bi mladi v osnovni šoli pa tudi pozneje dobili več znanja o verstvu sicer, tisto pač, kar sodi k splošni izobrazbi in razgledanosti omikanega človeka.

Ko je govoril o spravni vlogi slovenske Cerkve, je dejal, da obžaluje, da smo Slovenci morali spravna dejanja opraviti šele sedaj, domala pol stoletja za dogodki, ki so jo pogojevali, kajti drugi so to opravili takoj po vojni. Izrazil je tudi željo, da bi Slovenci umaknili iz svojega izrazoslovja besedo revanšizem. Sprava se neposredno ne nanaša na posameznika, ampak na pojav v naši zgodovini in kdor nima na vesti ničesar, se tudi nima s kom ali s čim spravljati.

Beseda je nanesla tudi na problem vračanja lastnine Cerkvi. Ponovil je že znana stališča: Cerkev se ne namerava okoriščati na račun drugih, a tudi z miloščino se ne bo pustila odpraviti. Zase hoče le toliko, da bo mogla normalno živeti, vzdrževati Teološko fakulteto (omenil je tudi prizadevanja za njeno vključitev v Univerzo, ki so bila že večkrat na dnevnem redu prejšnje vlade, a se do danes ni še nič spremenilo) in skrbeti za svoje ustanove, da ne bi bilo treba v nedogled prositi za pomoč na Zahodu, kajti tam se pripravljajo, da bodo izdatneje pomagali Cerkvi in ljudem v nekdanjem vzhodnem bloku. O odnosu do nove slovenske vlade je dejal, da je sodelovanje bolj sproščeno, zanikal pa je nekatere trditve, da bi se s predsednikom Peterletom sestajala domala vsak dan.

Ob zaključku je poudaril, da si moramo prizadevati za medsebojno razumevanje, potrebovali ga bomo v odnosih z drugimi, ne glede na izid plebiscita. Ljudje, ki živijo v negotovosti in strahu, so nesrečni. To je treba spreminjati in z upanjem zreti v prihodnost.

DRAGO MEDVED

Kmetijska zadruga Panonka ostaja vsa pod eno streho

Končno so se prekmurski kmetje le dogovorili, kakšna bo njihova zadruga – Ustanovitveni delež 500 mark bo plačalo 2000 kmetov

MURSKA SOBOTA, 23. decembra – Člani in kooperanti kmetijske zadruge Panonka iz Murske Sobote že skoraj leto dni razglabljajo o preoblikovanju, kot pa kaže, so se naposled le dogovorili. Panonka bo enovita kmetijska zadruga z osmimi zadružnimi sektorji, ki so doslej delovali kot temeljne zadružne organizacije. Oba tozda (semenarstvo, sadjarstvo) bosta postala mešano zadružno podjetje. O novi organiziranosti bodo zadružniki odločali na zborih januarja prihodnje leto.

Franc Vratarič, direktor Panonke, je povedal, da se je snovanje nove zadruge zavleklo zaradi številnih nejasnosti, predvsem pa zaradi kasnitve jugoslovanske in slovenske zakonodaje o zadružništvu. Razmišljanja o več novih zadrugah so prekmurski kmetje končali z ugotovitvami, da manjši ne bi bili konkurenčni na trgu, povrhu pa imajo toliko skupnega premoženja, da bi ga bilo nesmotrno deliti. Sedaj imajo v zadrugi kar 6300 članov, kar 4200 od njih pa jih je invalidsko in pokojninsko zavarovanih.

Osip članstva sicer pričakujejo, računajo pa, da bodo pod zadružno streho ostali vsi, ki resno kmetujejo ali pa želijo svoje pridelovanje širiti. Tako naj bi ustanovitveni delež 500 mark vplačalo vsaj 2000 kmetov, pa tudi delavcev, zaposlenih v sedanjih tozdih. Da bo delovanje prenovljene zadruge še bolj tržno naravnano, zgovorno kaže tudi naložbena politika. V četrtek so v središču Murske Sobote odprli veliko zadružno blagovno hišo, v kateri bodo člani zadruge in drugi kupci poleg blaga dobili še vse potrebne strokovne nasvete. Za graditev so porabili okoli 2,6 milijona mark, kljub zelo slabim gospodarskim razmeram pa so kar 80 odstotkov denarja zbrali zadružniki sami. V Panonki načrtujejo širjenje prodaje tudi na druga slovenska območja, seveda pa bo to odvisno od gospodarske uspešnosti.

DANILO UTENKAR

Münchenski sejem širi ponudbo

Poleg uveljavljenih prireditev tudi »gostovanja« v azijskih državah

LJUBLJANA, 23. decembra – Okrog 400 podjetij je na čakalni listi tistih, ki želijo razstavljati na münchenskem sejmu, vodilnem med svetovnimi sejmi elektronike in gradbeništva. Za obiskovalce, tako strokovne kot običajne, pa je še vedno najprivlačnejši in tudi največji svetovni obrtniški sejem.

Januarja bo strokovni sejem gradbenih strojev in materialov BAU. Vedno bolj zanimiv postaja sejem dragih kovin in nakita INHORGENTA: – v februarju in v septembru. Na obrtnem sejmu od 16. do 24. marca, na njem bo sodelovalo 1700 razstavljalcev in še 700 zastopnikov različnih podjetij, se bosta, vsaka na 100 kvadratnih metrih, predstavili tudi Slovenija in Hrvaška.

Prvi med sejmi elektronike bo v juniju sejem Laser, oktobra sejem računalništva in komunikacij Systems in novembra Productronica. S. Č.

Učitelji bodo še stavkali

Makedonskim učiteljem so se v petek pridružili tudi skopski železarji – Še brez oktobrskih plač – Grozijo s splošno stavko vseh delavcev

OD NAŠE DOPISNICE

SKOPJE, 23. decembra – Makedonski delavci so vse bolj nezadovoljni zaradi gmotnih razmer v posameznih dejavnostih in nerednega izplačevanja plač. Učitelji že peti dan stavkajo. V petek so se jim pridružili skopski železarji, ki menijo, da sta za njihove težave krivi republiška in zvezna vlada. Zdravstveni delavci so zagrozili, da bodo tudi oni stavkali, če odgovorni ne bodo poiskali sredstev, s katerimi bi pokrili izgube v zdravstvu. Odgovorni republiški funkcionarji obljubljajo, da bodo poiskali kratkoročne rešitve, nezadovoljni delavci pa še naprej grozijo celo s splošno stavko vseh delavcev v republiki.

Predstavniki šindikalnih organizacij srednjih in osnovnih šol, stavkovnega odbora in republiškega komiteja za šolstvo se v petek niso mogli dogovoriti. Učitelji so enoglasno sklenili, da bodo s splošno stavko nadaljevali vse dotlej, dokler odgovorni ne bodo poiskali denarja za plače za oktober in november in za osnovne materialne stroške. Menili so, da je poziv ministra za kulturo Sava Klimovskega, naj bodo razumni, naj ravnajo osveščeno in se vrnejo v učilnice – ciničen. Zaradi takšnega stališča, so menili učitelji, bi moral sam odstopiti. Prav tako so zahtevali kazensko odgovornost predsednika vlade Gligorija Gogovskega in podpredsednika Ilije Filipovskega, ker sta trdila, da so učitelji že prejeli plače za oktober. V resnici, trdijo učitelji, so prejeli desetodstotno poravnavo razlike za mesec januar–september. Učitelji so prepričani, da vlada želi v javnosti zbuditi napačen vtis, da so neodgovorni in nepošteni, kar je izzvalo njihovo še večje nezadovoljstvo in še bolj čustvene razprave.

Dvesto petdeset skopskih železarjev sta danes v sobranju sprejela podpredsednik sobranja Pavle Georgievski in podpredsednik vlade Ilija Filipovski. Delavci nikakor niso bili zadovoljni z izjavo, da so našli sredstva za oktobrske plače in da bodo morali počakati na rezultate zvezne študije o črni metalurgiji, po kateri bi s sredstvi iz tujine pomagali tudi njihovi železarni. Delavci so menili, da so že dovolj prizadeti, saj je že 4.100 njihovih delavcev (od 11.000) na prisilnem dopustu. Zahtevali so plače za oktober in november, jamstvo, da bodo ustvarili pogoje tudi za prejemanje plač v naslednjih mesecih in da bodo gmotno pomagali delavcem, ki so tehnološki presežek. Veliko besed so izrekli tudi na račun zvezne vlade, ki je sprejela vrsto reformnih zakonov, ni pa pomislila tudi na to, da bo treba ustvariti pogoje, da bi se ti zakoni lahko tudi uresničevali.

Delavci so bili nezadovoljni zaradi nizkih plač (povprečna plača znaša 3.3000 dinarjev). Menili so, da upravičeno zahtevajo le tisto, kar so ustvarili. Lani so imeli rekordno proizvodnjo, letos pa so uresničili že 92 odstotkov letnega načrta. Izvoz so povečali za 180 odstotkov, proizvode pa so prodajali po ceni, ki je za 40 do 50 odstotkov nižja od cen na domačem trgu. Za plače jim ostane le 30 odstotkov dohodka, 70 odstotkov pa gre za različne dajatve, namesto da bi bilo nasprotno.

Delavci so se ob koncu večurnega pogovora strinjali s sklepom, da bodo jutri izplačali plače za oktober in da bo skrajni rok za izplačilo plač za november 31. december. Sprejeli so tudi sklep vlade, da bo dala na razpolago avion, s katerim bi delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov železarne, republiških organov in bank odpotovala v reško ladjedelnico, ki skopski železarni dolguje 40 milijonov dinarjev. Slovenska, hrvaška in srbska podjetja železarni dolgujejo 670 milijonov dinarjev, dolg železarne pa znaša okrog 520 milijonov dinarjev. Na koncu pogovora je podpredsednik vlade Ilija Filipovski prisotne obvestil, da se je predsednik vlade Gligorije Gogovski že dogovoril s predsednikom hrvaške vlade Josipom Manulićem, da bo sestanek v reški ladjedelnici v ponedeljek.

JELENA GAĆEŠA

Črnogorci so glasovali proti svoji nacionalni identiteti

Volilna zmaga ZK bi se Črnogorcem verjetno še zelo maščevala – Tisti, ki se izrekajo za Črnogorce, izgubljajo službe

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TITOGRAD, 23. decembra – Zaradi volitev so se stara razhajanja med Črnogorci še bolj povečala. Med priponkami, ki so najbolj zbodle v oči, je prav gotovo tista, na kateri je pisalo »100-odstotni Črnogorec«. Še bolj priljubljena, pa tudi najbolj množično uporabljena je značka, ki jo nosijo malo starejši, na njej pa piše »100-odstotni komunist«.

Le kam so šli vsi Črnogorci, kam so izginili?

Neodvisni tednik Monitor odgovarja na to vprašanje sila preprosto: Črna gora je postala po volitvah tudi uradno srbska država, zato velja vsakdo, ki se ima za Črnogorca, za separatista.

»Le stegni jezik, da si Črnogorec,« piše ta časopis, »pa te bodo sredi Črne gore zasuli najprej z najstrašnejšimi obtožbami potem pa te bodo še moralno oblatili.« Prav zaradi tega se je začelo dogajati še nekaj huješga: ljudi, ki so izražali tako mnenje, ponavadi po vrnitvi s službene poti – saj se je med njihovo odsotnostjo »izvedelo«, da so glasovali za stranko, ki se je zavzemala za črnogorski narod – čaka na mizi odpoved.

Nobenih konkretnih primerov ne navajajo, seveda pa krivdo za vse, kar se dogaja, pripisujejo mag. Momirju Bulatoviću in njegovi stranki, zvezi komunistov, ki velja za pravo nacionalno stranko – seveda srbsko.

Drugače pa v Črni gori ne skrivajo presenečenja, ker so Črnogorci, ko je šlo za njihovo narodnostno opredeljevanje, na minulih volitvah glasovali proti sebi, kar se jim bo po vsej verjetnosti še maščevalo.

Pričakovati je, da se bodo za začetek, in to že kmalu, hude socialne napetosti sprevrgle v splošno vstajo proti »zmagovalcem«, ki bodo morali vsaj takrat povedati, zakaj so se bili odrekli lastni nacionalni identiteti. To bodo morali storiti, kajti bolj težko je pričakovati, da bo »starejši brat« (Srbija) izplačal približno polovici črnogorskih delavcev in še več upokojencem osebne dohodke oziroma pokojnine, na katere čakajo že po štiri mesece in več . . .

BRANKO JOKIĆ

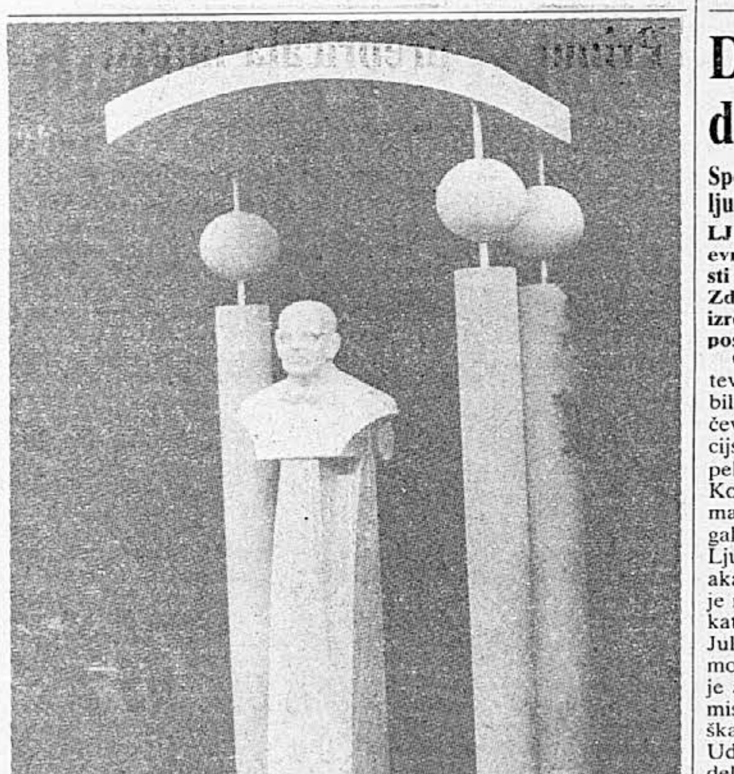

SPOMENIK JULIJA BETETTA V LJUBLJANI (Foto: Marjan Zaplatil)

Dobrodelna akcija pripeljala do spomenika Juliju Betettu

Spomenik velikemu slovenskemu glasbeniku so odkrili v soboto ob ljubljanski Operi SNG – Glavna pobudnica je bila Marija Bitenc

LJUBLJANA, 23. decembra – Veliki slovenski basist, pedagog, evropsko uveljavljeni umetnik Julij Betetto je v soboto na slovesnosti pred ljubljansko Opero SNG dobil obeležje trajnega spomina: Združenje samostojnih kulturnih delavcev Slovenije mu je postavilo izredno lep spomenik, poprsje v marmorju v dognani arhitekturni postavitvi.

Glavna pobudnica za postavitev spomenika Juliju Betettu je bila altistka Marija Bitenc-Samčeva, ki je prevzela vse organizacijske naloge in jih uspešno pripeljala do zgledne realizacije. Kot je na sobotni slovesnosti sama omenila, so ji pri tem pomagali sponzorji, zlasti IMP iz Ljubljane, in seveda umetniki: akademski kipar Stojan Batič, ki je napravil umetniški portret, po katerem ga je akademski kipar Julijan Renko izklesal v marmorju, arhitekt Marko Mušič, ki je avtor celotne arhitekturne zamisli spomenika, ter kamnoseška delavnica v Naklem Borisa Udovča, ki je svoj kamnoseški delež v celoti podarila Ljubljani. Bitenčeva je posebej poudarila, da so vsi omenjeni opravili vsa dela brezplačno kot svoj prispevek k postavitvi spomenika Juliju Betettu. Tudi Ljubljanski urbanistični zavod je svojo lokacijsko dokumentacijo prispeval brezplačno kot svoj prispevek k lepši podobi Ljubljane.

Slavnostna govornika sta bila član predsedstva Republike Slovenije Ciril Zlobec in republiški sekretar za kulturo dr. Andrej Capuder, ki je Betettov spomenik odkril. Zlobec je v svojem nagovoru med drugim ugotovil, da so doslej glasbeniki bili nekoliko v zamudi pri izkazovanju dolžnega spoštovanja do naših velikih mož glasbene preteklosti in da bo treba v prihodnje ta zaostanek uravnovesiti (v primerjavi s književniki).

Dr. Andrej Capuder pa je med drugim dejal, da odkrivamo spomenik velikemu slovenskemu možu, ki je v nedavni preteklosti doživel veliko slavo na tujem, vendar doma ni dočakal priznanj, ki bi jih moral. Capuder se je na koncu zavzel za ponoven razcvet in umetniški dvig ljubljanske Opere. M. Z.

Koncert stare glasbe

Hotel Lev v Ljubljani bo v okviru svojih koncertov pripravil v sredo, 26. decembra, ob 19.30 božični koncert z ansamblom za staro glasbo 415 International z vrhunsko mednarodno zasedbo. Nastopili bodo Laura Antonaz, Klemen Ramovš, Paolo Faldi, Michael Steinkühler in Franz Zebinger. Izvajali bodo dela Carla Francesca Polarolija, G. P. Telemanna in A. Scarlattija.

PREJELI SMO

Kaos v financiranju šolstva

Predstavniki srednjih šol Brežic, Krškega in Sevnice smo na sestanku, ki sta se ga udeležila še sekretar republiškega odbora sindikata vzgoje in izobraževanja in znanosti Slovenije ter predstavnica ustanovitelja občine Krško, dne 7. 11. 1990, odločili, da sporočimo javnosti naslednje:

Zaposleni v šolah nismo zadovoljni s stanjem v šolstvu. Že lansko šolsko leto se je veliko govorilo o spremembah, do katerih naj bi prišlo v doglednem času. Pripravljala naj bi se nova zakonodaja, ki naj bi močno posegla v delovanje šol in ki naj bi uredila današnje nezadovoljive razmere v šolstvu. Od prvotnih obljub, da se bodo uredile z novim šolskim letom, najkasneje pa z novim koledarskim letom, je ostalo bore malo. Danes jim ne verjamejo niti največji optimisti, saj bi predlogi že morali biti v javnosti. Ostaja še obilo nerešenih vprašanj, o katerih bi se morali izreči vsi prizadeti. Govori se o spremenjeni mreži šol, vendar nikdar konkretno. To zbuja pri zaposlenih v šolstvu negotovost. Govori se o presežku delavcev na šolah, resda predvsem v administraciji, vendar tudi učitelji niso izvzeti, saj sta bila z letošnjim šolskim letom odpravljena dva predmeta in prizadeti učitelji so postali presežek na šolah, katerim je bilo prepuščeno, da same rešujejo ta problem, kot vedo in znajo. Od pristojnih v republiki dobivamo glede tega nejasne izjave.

Spremembe, ki se napovedujejo, posegajo v številna področja dela na šolah, ne nazadnje tudi na področje financiranja. Na tem področju je trenutno kaos, glede česar se strinjamo vsi prizadeti. Učitelji na različnih šolah dobivamo za enako delo zelo različne osebne dohodke. Dogaja se, da so učitelji na nekaterih osnovnih šolah v absolutnem znesku precej bolje nagrajeni kot tisti na srednjih šolah, čeprav imajo za eno ali dve stopnji nižjo izobrazbo. Če pa upoštevamo indeks osnovnih šol – 118 in srednjih 138 glede na gospodarstvo, je razlika še bolj vpijoča. Kam vodi sedanji način nagrajevanja, nam dodatno osvetljuje podatek, da je povprečni osebni dohodek učitelja z visoko izobrazbo 6.627,00 din glede na vrednost točke 47 din, ki jo prizna sekretariat za šolstvo, zadnji objavljeni povrečni osebni dohodek v RS pa 6.175,00 din. Mislimo, da nobeni šoli ne more biti vseeno, sekretariatu za šolstvo pa ne v čast, da učitelj začetnik z visoko izobrazbo zasluži manj, kot je povprečni OD v Sloveniji. V šolstvu smo navajeni podcenjevanja, vendar takšnega doslej tudi v najbolj svinčenih letih ni bilo.

Podatki, ki jih daje sekretariat za šolstvo, so zavajajoči. Najprej obljublja povišanje, potem pa spremeni metodologijo izračunavanja, tako da trenutno ugotavljamo, da se nam je povečala obveznost, ne da bi bil to kdo javno priznal. Niti priznal niti tega finančno ovrednotil.

Prepričani smo, da mora šolstvo postaviti realno ceno svojega dela, izraženo v deležu narodnega dohodka. Tudi če je denarja malo, ga je treba v družbi smotrno porazdeliti. Če se dogovorimo za določen delež, se tega tudi držimo in ne vznemirjajmo po nepotrebnem šolnikov, ki bi se v bolj urejenih razmerah lahko posvetili delu, ki naj bi jim bilo prva skrb. Za letošnje (koledarsko) leto je bil za srednje šole dogovorjen že tako skromen indeks 138 v primerjavi z gospodarstvom. Žal ugotavljamo, da je padel na še bolj skromnih 1.34. Menimo, da je nesprejemljivo, da se varčuje ravno pri nas, zato zahtevamo, da se nam izplača razlika, in sicer od 1. 1. 1990 dalje.

Za sindikat VIZ srednjih šol Posavja MAJDA KOLŠEK

DELO plus

Božični koncert v Filharmoniji

LJUBLJANA, 23. decembra – Da bo sodeloval pri ustvarjanju prazničnega razpoloženja, se je odločil tudi Festival Ljubljana, in tako so danes dopoldne ob 11. uri v dvorani Slovenske filharmonije priredili božični koncert, na katerem je nastopil Komorni ansambel Slovenicum pod taktirko Uroša Lajovica in s solistom Wolfgangom Brunnerjem na hammerklavierju. Izvajali so dela Mozarta, Clementija in Righinija, sicer pa je koncert spadal v ciklus nedeljskih matinej, ki v tej sezoni poteka pod skupnim tematskim naslovom Mozart in njegovi nasprotniki. (E. N.)

Novi direktor Kreditne banke Maribor

MARIBOR, 23. decembra – Na za javnost zaprti seji je zbor Kreditne banke Maribor konec tedna razrešil dosedanjega glavnega direktorja Franca Hvaleca in za novega direktorja imenoval Darka Tolarja, magistra ekonomskih znanosti s področja bančništva in zavarovalništva. Mag. Darko Tolar je bil dosedaj zaposlen na Zavodu Republike Slovenije za planiranje, v Primatu, od leta 1972 pa v Kreditni banki Maribor. (J. J.)

Zlata plaketa direktorju Ljubečne

LJUBEČNA, 23. decembra – Skupščina gospodarske zbornice Jugoslavije je na svoji seji 10. decembra podelila Zlato plaketo za dosežene rezultate v letu 1989 direktorju TKI Ljubečna Celje, Marjanu Kranjcu. Direktorju tega uspešnega podjetja so nagrado izročili na slavnostni seji GZJ v Beogradu (M. B.)

GLEDAMO, POSLUŠAMO . . . OCENJUJEMO

ARHITEKTURA

Komorni Kostelac

Pojem komornega v arhitekturi, rabljen v zvezi z A. J. von Kostelcem, izhaja iz poimenovanja Petra Cooka, ki je avtorja tako okarakteriziral predvsem zaradi Židovskega muzeja v Frankfurtu. Pod tem naslovom je trenutno prikazan tudi celoten Kostelčev opus, na ogled v ljubljanski galeriji Dessa.

Sicer pa se spomnimo, da so romantiki svojo najboljšo glasbo napisali prav za komorno izvajanje. Morda je takšna komornost, dopolnjena še z resnobno zadržanostjo v arhitekturi, kot jo zbuja zgoraj navedena oznaka, nekoliko manj primerna za splošno oceno tega avtorja, vendar ostaja dejstvo, da sodi Ante Josip von Kostelac, že vrsto let v Nemčiji živeči in delujoči arhitekt iz Zagreba, med tistih nekaj naših dobrih arhitektov, ki so se uveljavili na tujem. In to kljub temu, da obsega njegovo zrelo delo izvrstne načrte, a zato mnogo manj realiziranih projektov. Največ priznanja sta mu prinesli leta 1978 narejena stanovanjska hiša v Malchnu, nedavno pa še frankfurtski Židovski muzej. Slednji kaže na zgledno raven osveščene prenove stare stavbe in obenem označuje pomemben trenutek v razvoju tega arhitekta. Muzej »bi lahko bil okoren v smislu preveč ekspresionističnega odražanja grehov tridesetih in štiridesetih let, ali pa pohleven umik od sleherne interpretacije, a je izbral modro tretjo pot«, je o tej stvaritvi dejal znani kritik časopisa AR.

A. J. von Kostelac je izšel z zagrebške arhitekturne šole (ki jo še danes visoko ceni), njegov prvi pristanek v nemško govoreči kulturi je bil avstrijski Gradec, potem Darmstadt in zdaj Frankfurt, kjer živi in dela (najprej kot predavatelj, že precej let kot delujoči arhitekt). Sam sebe uvršča med internacionaliste v arhitekturi, čeprav je v njegovih hišah možno zaznati velik vpliv okolja, v katerem živi, in to kljub mediteranski vzgoji. Pravi, da ga funkcionalnost ne zanima, podobno kot ne forma ali modri tokovi. Svoj arhitekturni portret pa nadnaslavlja z Loosovo oziroma Schillerjevo mislijo: »Duh je, ki si gradi telo«. SAŠA VIDMAJER

GLASBA

Avtorski večer

Tretji koncert cikla »Mladim mladim«, ki je bil v torek, 18. decembra v Kosovelovi dvorani Cankarjeva doma, je mladim obiskovalcem predstavil skladatelja mlajše generacije Alda Kumarja. Avtorski večer je potekal v obliki sproščenega in za mlade dovolj zanimivega, strokovno neobremenjujočega kramljanja z avtorjem in nastopajočimi glasbeniki, ki ga je vodil dirigent Marko Letonja, v ta pogovor pa so bile vpletene Kumarjeve skladbe.

V prvem delu koncerta smo poslušali »istrsko suito« in »Za fresko čas«, dve večstavčni skladbi za godalni orkester. V »Istrski suiti«, nastali leta 1986, je Aldo Kumar posegel v pogosto uporabljeno, a v svojem bistvu neizčrpno inspirativnost ljudske glasbene govorice. Če gre pri tej petstavčni skladbi le za skrbno harmonizacijo in instrumentacijo avtentičnih istrskih ljudskih pesmi, je v štirih plesih kompozicije »Za fresko čas« (1989) vpliv folklore sicer prisoten, vendar le-ta ni več direkten in neposredno citiran, temveč so racionalno in premišljeno uporabljena sodobna kompozicijska sredstva kombinirana v smislu ljudske melodike ter predvsem poudarjene ritmike. Skladbi je pod zanesljivim vodstvom Boruta Logarja odigral Obalni godalni orkester, solistka v tretjem in četrtem plesnem stavku dela »Za fresko čas« pa je bila violinistka Sidonija Lebar. Drugi del avtorske predstavitve je začel flavtist Cvetko Kobal, ki je zaigral skladbo »Tatandrujeve želje« za flavto solo (1982). Skladbo, katere raznovrstnost občutij se odraža v samozadostnosti in zgovornosti flavtinega zvoka, je nastopajoči izvajalec prepričljivo zaigral.

»Sonata za igro 12« je bila napisana leta 1986 za pianista Bojana Goriška, ki jo je izvrstno predstavil tudi na torkovem koncertu. Osnova enostavčne celote je zaporedje dvanajstih kromatičnih tonov, ki se iz začetnega preprostega ponavljana razvije v razpoloženjsko široko zvočno sliko. Zaključno točko, skladbo »Claudia«, je izvedel mešani pevski zbor ljubljanskih srednješolcev »Veter«, ki deluje pod okriljem Glasbene mladine ljubljanske (vodi ga Marko Vatovec). Interpretacijo omenjene skladbe, ki ima improvizacijski, lahko bi rekli kar delno aleatoričen značaj, ki mestoma prehaja v glasbeni teater, je na koncertu vodil njen avtor Aldo Kumar.

Mladi pevci so s prepričljivo in sproščeno izvedbo navdušili poslušalce in tako prijetno zaokrožili zanimiv avtorski večer.

JANJA GALIČIĆ

LIKOVNA UMETNOST

Monotipije Mihe Maleša

Tokratni koncept razstave v Vodnikovi domačiji v Ljubljani je nekoliko drugačen, kot smo ga v tem razstavišču sicer navajeni. Predstavljena so dela slikarja, ki je svoj opus že sklenil – na ogled je delček grafične zapuščine, nekaj drobnih kamenčkov iz umetniške dediščine grafika in slikarja Mihe Maleša. Verjetno ga prav posebej ni treba predstavljati, saj so se njegova dela že globoko vtisnila v našo kulturno zavest. Njegovo mesto v slovenski likovni zgodovini je trdno določeno. Z Božidarjem Jakcem, ki je bil na praški akademiji nekaj let pred Malešem, sta utemeljitelja slovenske grafike, s katero smo kasneje prodrli v svet. Maleš je pripadal različnim smerem, a nobeni izrazito in dokončno, od liričnih odmevov ekspresionizma, preko četrte generacije in nove stvarnosti do Neodvisnih. Celo o nadrealizmu bi pri njem lahko govorili, saj se v njegovi umetnosti prepletajo elementi fantastike, resničnega in sanjskega. Kot umetnika ga je opredelila retrospektivna razstava leta 1974, lanska v Kamniku pa je osvetlila njegovo slikarstvo. Vsemu doslej povedanemu je torej težko dodati kaj bistveno novega; morda je malo manj znana Maleševa publicistična in založniška dejavnost, s katero je desetletja vplival tudi na širše oblikovanje našega kulturnega prostora.

Dela, ki so tokrat na ogled, so le skromen delček iz raznolikega mozaika Maleševega opusa. Po tehniki gre za monotipije in litografije. Vse so nastale okrog leta 1950 in so vezane na umetnikova daljša študijska popotovanja. So njegovi spomini na evropska mesta, ki jih je obiskal, od najbolj znanih pogledov na Place de la Bastille, umetniški Montmartre, Piccadilly Cirsus, Tower Bridge do popolnoma anonimnih, a slikovitih kotičkov, kamor je slikar zašel naključno in so ga s svojo izrazitostjo izzvali, da jih je nemudoma ujel v svojo skicirko. Gre za priložnostne prizore iz pariških kavarn, nepogrešljive klošarje, slikovite amsterdamske kanale in podobno. Razstava bo odprta do 3. januarja.

MARJANA LIPOGLAVŠEK

FOLKLORA

AFS France Marolt

Program sobotnega nastopa **AFS France Marolt** v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma je napovedoval le eno novo plesno točko. Zato na prvi pogled ni bilo pričakovati večjih presenečenj. Večino plesnih točk smo namreč že večkrat videli in mnoge sicer izjemne domislice ne učinkujejo več tako izrazito kot ob premierni izvedbi. Lahko bi le primerjali vtis, ki so ga izvajalci pustili ob prejšnjih nastopih, s tokratnim. In ugotavljali bi, ali se nam posamezne plesne točke morda niso zdele včasih boljše, efektnejše. Vendar nas je zasnova programa od tega nehote odvrnila.

Naslov **Od Zilje do Kolpe** je (po zamisli umetniškega vodje Mirka Ramovša) dobesedno začrtal potek programa, kateremu je geografska lega posameznih krajev in pokrajin narekovala vrstni red. Tako so si vsi plesi nehote morali postati enakovredni, saj je takšna zasnova onemogočala izpostavljanje za plesalce bolj priljubljenih in za gledalce zanimivejših delov programa. V prvem delu, ki je zajel plese alpskih predelov, je plesom iz Ziljske doline sledil temperamentnejši gorenjski splet (novejša postavitev). Za prav tako živahne plese iz Zgornje Soške doline je značilno, da se v svoji pestrosti tudi malce spogledujejo s sosednjo dolino Rezije. Za poznanimi gorenjskimi svatbenimi plesi so prvi del zaključili plesi ljubljanskega predmestja, ki so jih sicer plesali tako kot drugod na Gorenjskem, hkrati pa so se zgledovali po meščanskih plesih. V drugem delu je bilo pri dolenjskih plesih (ki so še pod vplivom alpskega območja) že začutiti večjo gibno sproščenost in živahnost. S prehodom v Belo krajino pa postane plesno izročilo bistveno drugačno – kot ga je krojila razgibana zgodovina. Zanimivo metliško obredje sega v najstarejšo plast izročila, kakršno drugod najdemo le še v otroškem svetu. Splet belokranjskih plesov pokaže na mešanje starega in novejšega izročila, zanimivo je prepletanje parnega plesa s kolom. Posebnost je tudi izročilo Poljanske doline v Beli krajini, kamor so Uskoki prinesli prvine ljudske kulture z območja Dinare. Že omenjena novost pa je bila kresna šega, pesmi in plesi Jaskanskega Prigorja na Hrvaškem (delo Ivice in Branka Ivankovića). Reka Kolpa ni razdvojila sosednjih narodov tako, da si ne bi bili podobni v plesih, šegah in navadah. Zato je bila ta novost za sobotni večer lepa in zanimiva popestritev, za skupino in njen koncept dela pa zanimiva pridobitev.

Program je estetsko in smiselno dopolnjevala scena (delo Mojce Milavec) z lutkami v nošah, razporejenimi tudi v višino po levem ozadju odra, na desni strani pa je bil prostor za projekcijo rek. Rekam, ki si utirajo pot med visokim hribovjem ali tečejo po ravnicah, je nekako podoben tudi ples. In zdelo se je, kot da je ta bolj sproščeno zadihal v drugem delu. Še bolj pa je to veljalo za petje, ki je doseglo svoj vrh v metliškem obredju in v zaključki točki.

META BENČINA

Slovenski cestarji iščejo pot v evropske komisije

Pri tem jim bo precej pomagala ustanovitev Raziskovalne družbe za promet in ceste

LJUBLJANA, 23. decembra – Slovenska društva za ceste se bodo v prihodnjem letu preoblikovala v Raziskovalno družbo za promet in ceste. To pomeni, da bodo njihovo delo usmerili predvsem v strokovne dejavnosti in navezovanje stikov, ki bi omogočili sodelovanje pri različnih komisijah Evropske skupnosti, dosedanje (predvsem politične funkcije) pa naj bi povsem ločili od stroke.

Kot nam je povedal **Matija Vilhar**, predsednik društva za ceste Ljubljana (to društvo zastopa tudi podobni društvi v Mariboru in Novem mestu), bo bodoča Raziskovalna družba organizirana podobno kot v ZRN, Švici, Avstriji in drugod. Pri ustanavljanju slovenske družbe se opirajo predvsem na avstrijske izkušnje. S predstavnikom njihove raziskovalne družbe z Dunaja, ki je bil pred kratkimi na obisku pri nas, so se na primer že dogovorili, da jim bo njihova družba pomagala utirati pot za sodelovanje (kot redni člani ali opazovalci) v nekaterih komisijah Evropskega komiteja za normative (CEN), ki deluje v okviru Evropske skupnosti. Naši strokovnjaki bi si predvsem želeli aktivno sodelovati v tehničnem komiteju za opremo cest in tehničnem komiteju za gradbene materiale za gradnjo cest, letališč, in drugih prometnih površin.

Poleg tega vidijo možnost, da bi s pomočjo avstrijske raziskovalne družbe sodelovali še v ameriškem strateškem razvojnem programu za razvoj avtocest (SHRP). Nanem tega raziskovalnega projekta, v katerem sodelujejo tudi nekatere evropske države, je racionalizacija vseh postopkov v zvezi z gradnjo in vzdrževanjem cest. Matija Vilhar upa, da bodo v okviru tega programa in s pomočjo Avstrijcev poslali nekaj slovenskih strokovnjakov na izpopolnjevanje.

Kljub temu da so njihove aktivnosti usmerjene predvsem proti Evropi, ne nameravajo prekiniti sodelovanja z Zvezo društev za ceste Jugoslavije, pač pa želijo s samostojnim navezovanjem stikov s podobnimi družbami v tujini prispevati k političnemu osamosvajanju Slovenije.

FRANCI DOVČ

Na Zahodu zaskrbljeni ob Ševardnadzejevem odstopu

Komentarji v britanskem tisku izražajo skrb za usodo perestrojke – Ali bo SZ spremenila politiko do krize v Zalivu, se sprašujejo strategi Nata

OD NAŠE SODELAVKE

LONDON, 23. decembra – Odstop Eduarda Ševardnadzeja je pretresel britanske politične kroge in iz komentarjev izhaja, da nikomur ni jasno, ali gre Sovjetska zveza nazaj v diktatorske čase ali kaj drugega. Prevladujejo črnoglede, obžalovanj polne napovedi in dnevnik The Times že rožlja z orožjem. V komentarju piše, da je ideja o opustitvi britanske neodvisne jedrske obrambe zdaj brezpredmetna. Opozarja tudi, da mora premier Major, ki je na obisku v Washingtonu, močno utrditi ameriško-britanske odnose – in če bi le kaj namignil o ukinitvi britanske neodvisne jedrske obrambe, in s tem modernizacije trident sistema, bi to bila »geopolitična neumnost«.

Po mnenju The Timesa, bi to le oslabilo kolektivno varnost in podprlo pomisleke ameriških izolacionistov, češ, zakaj bi ZDA branile Evropejce, ki so malo pripravljeni na lastno obrambo. Dnevnik tudi opozarja premiera Majorja, da bi moral dobiti od predsednika Busha zagotovila, da bo obrambni sistem trident II modificiran tako, kot zahtevajo strokovnjaki.

Financial Times svoj komentar naslavlja: „Konec perestrojke in razlaga, da perestrojka pomeni obnovo. To je bila beseda, ki je zbujala ustvarjalne duhove. Kazalo je, da obljublja mirni prehod iz zatiralnega, neučinkovitega sistema v moderno, produktivno in humano družbo. Toda perestrojka, ugotavlja Financial Times, ni uspela.

Dnevnik The Independent piše, da v Sovjetski zvezi zdaj ugašajo luči. Ševardnadzejev odstop označuje kot »obupno potezo iskrenega in izčrpanega moža, ki se noče priključiti potovanju v temo«. Ker je v celoti podpiral reforme, je Ševardnadze s seboj odnesel tudi velik del Gorbačovove verodostojnosti. Dnevnik dodaja, da Zahod ne more veliko vplivati na razvoj dogodkov. Moral bo le opazovati, kako se Sovjetska zveza »drobi, eksplodira ali predaja oblasti«.

Toda noben razumen zahodni investitor ali vlada ne bo v Sovjetski zvezi tvegal svojega denarja, dokler ne bo večjega zaupanja, da bo ta denar pravilno uporabljen. Zahod tudi ne bo molčal, če bodo grobo kršili človekove pravice. Sovjetske zveza

EDUARD ŠEVARDNADZE

● **BRUSELJ, 23. decembra (Tanjug) – Vznemirjenje, ki je zajelo vojne in politične strege Nato zveze po odstopu Eduarda Ševardnadzeja, ne pojenjuje, navkljub zagotovilom iz Moskve, da v sovjetski zunanji politiki ne bo sprememb. Za njih je šef sovjetske diplomacije v odstopu človek, ki je imel eno od odločilnih vlog pri tem, da je hladne vojne konec. Sprašujejo se, kako bo z uresničevanjem dosedanjih in sklepanjem novih dogovorov o razorožitvi. Skrbi jih tudi, če bo Sovjetska zveza spremenila svoj odnos do krize v Zalivu. Dva dni pred njegovim odstopom, so tukaj objavili, da je nevarnost neposrednega napada z vzhoda v glavnem minila, vendar da še kaže računati s spremembami v Vzhodni Evropi, ki utegnejo resno vplivati na varnost kontinenta.**

Indija je pripravljena na vse

NEW DELHI, 23. decembra (Tanjug) – Indijski premier Chandra Shekhar je danes sporočil svojim državljanom, naj ne bodo v skrbeh, tudi če ima Pakistan atomsko bombo, kajti »Indija je pripravljena na karkoli. To pravim zaradi zaupanja v naše moči in v upanju, da se Pakistan ne bo spustil v pustolovsko uporabo tega orožja proti nam.« Indijski premier je to izjavil na tiskovni konferenci v New Delhiju.

Sovjetsko zvezo morda lahko mogoče rešiti le, če baltskim državam priznajo »poseben zgodovinski status« in jim dovolijo odcepitev z zagotovili za varnost ruske in drugih manjšin. Poleg tega pa se mora Gorbačov »hitro premakniti iz političih na gospodarske tire«. Šele, ko bo sporazumno določena nova ekonomska baza za odnose med centrom in republikami, je mogoče ponovno obnoviti superstrukturo v državnih odnosih. Le na tej novi osnovi obstaja možnost, da večina republik sprejme nadaljnji nadzor Moskve nad zunanjo politiko in obrambo. Še vedno pa je v interesu vsakega – od Zahoda do posameznih sovjetskih republik – nadaljuje The Guardien, da Sovjetska zveza ne bi razpadla v 15 ali 12 (če ne upoštevamo baltskih držav) ločenih, suverenih držav, ki bi vsaka imela lastne obrambne sile in na katerih vrata bi brez dvoma trkali željni trgovci z orožjem.

ALJA KOŠAK

PO ODSTRANITVI STALINOVEGA KIPA JE V SOBOTO PRIŠEL NA VRSTO ŠE PODSTAVEK (Foto: Joco Žnidaršič)

Je naposled tudi Albanijo zajel val demokratizacije?

Tudi v »državi orlov« ustanovili odbor za varstvo človekovih pravic – Ločitev sindikatov od KP – Pozivi k »narodni spravi« – Napoved nove ustave

OD NAŠEGA DOPISNIKA

TITOGRAD, 23. decembra – V zadnjih dneh skorajda ni bilo poročil tiranskega radia, med katerimi ne bi objavili kake pomembne novice. Doslej ni bilo tako, kajti poročila in komentarji, zlasti za tujce, so se ponavljali in bili stari vsaj po nekaj dni.

In tako so tudi danes zjutraj v »državi orlov« objavili resnično opogumljajočo novico, namreč, da so ustanovili odbor za varstvo človekovih pravic. Skupina intelektualcev je to sporočila na velikem zborovanju v študentskem naselju, na katerem se je zbralo nekaj deset tisoč študentov, delavcev in »navadnih« občanov. Eden izmed voditeljev pred kratkim ustanovljene Demokratske stranke, ugledni kirurg iz Tirane dr. Sali Berisha, pa je pozval vse Albance k »narodni spravi« in »boju za reforme«. Nato so navzoči zapeli albansko himno.

Očitno si torej v sosednji Albaniji na moč prizadevajo, da se pri njih ne bi ponovili lanski romunski dogodki, ki se jih vsi še dobro spominjamo. Želijo se izognati prelivanju krvi, vodilni možje pa hočejo ustvariti vtis, da so demokratične procese, ki so se v državi nedvomno začeli, omočili prav oni. Kakšno vlogo ima pri vsem tem prvi človek Ramiz Alia, ni znano. V zadnjih dneh je namreč naredil nekaj potez, ki jih je bilo pričakovati šele na koncu ali »pod prisilo«. Tako so, denimo Albancem včeraj po radiu sporočili, da so nedavne spremembe v vrhu albanske partije dela šele začetek kadrovske obnove. Včeraj sta odšla v pokoj še dva člana vlade – eden izmed njih je Simon Stefani, ki velja za vodilno osebnost Sigurimija.

Težko je verjeti, da bo lahko Albanija čez noč obračunala s polstoletno stalinistično diktaturo, a prva znamenja, da se vendarle nekaj premika, se že kažejo. Pred dvema dnevoma so namreč z osrednjega tiranskega trga odstranili spomenik Josipu Visarionoviču Stalinu. Izginil je dobesedno čez noč (to se je pred dnevi zgodilo tudi v Skadru). Naslednji dan je večja skupina delavcev tako dobro počistila trg, da je izginila sleherna sled za Stalinovim spomenikom.

Lenin je za zdaj ostal v parku, tako kot veliki bronasti Enver Hoxha v najožjem središču Tirane.

● **TIRANA, 23. decembra (AP) – Vodja mednarodnega oddelka albanskih sindikatov Genc Pusuli je dopisniku agencije AP iz Tirane izjavil, da so člani centralnega komiteja te organizacije sklenili, da sindikat ne bo več »partijski vzvod«. Pusuli je dejal, da bo sindikat, ki zastopa 850.000 delavcev, zahteval od vlade višje plače in izboljšanje delovnih razmer, med drugim tudi skrajšanje delovnega tedna s šest na pet dni.**

Enega izmed simbolov Enverja Hoxhe pa vendarle ni več. Odstavili so namreč predsednico Ljudske fronte Nexhmijo Hoxha, Enverjevo vdovo. To novico so v albanski javnosti sprejeli s presenečenjem.

Iz Tirane prihajajo tudi druge novice o naglih in (ne)pričakovanih spremembah, kot je denimo, da bodo v kratkem objavili osnutek nove ustave. Manj pa je znanega o pravih dramah »navadnih« ljudi in o razlogih za ostre kazni, izrečene nekaj sto upornikom – obsodili so jih namreč na 5 do 12 let zapora – in še manj o ubojih na meji. O tem nam je včeraj v Danilovgradu pripovedovalo 25 beguncev. S splavom, narejenim iz traktorskih gum, se je namreč odpravilo po Bojani navzdol 50 ljudi, graničarji so ubili štiri, kaj se je zgodilo s preostalimi, pa ne ve nihče.

Nekateri dogodki v Albaniji ne odvijajo s tako naglico, da so presenetili celo »preroškega« Ismaila Kadareja, ki je to pred nedavnim javno priznal v Parizu. Očitno so albanski voditelji storili marsikaj v prizadevanju, da ne bi prišlo do prelivanja krvi in da bi dokazali, da so se demokratični procesi v državi res začeli. A dosedanje izkušnje nas uče, da bodo potekali bržkone počasi in postopoma. Realni razlogi za to nedvomno so . . .

BRANKO JOKIĆ

Ševardnadzejev odstop izzvenel kot dramatično opozorilo svetu

V Italiji še vedno močno odmeva odstop sovjetskega zunanjega ministra – Kakšne bodo posledice za zahodno politiko

OD NAŠE DOPISNICE

RIM, 23. decembra – Zahodna politika, nepričakovano na razpotju po odstopu Ševardnadzeja, presenečenje, šok, zaskrbljenost so besede, ki se najpogosteje pojavljajo v italijanskem časopisju, ko komentira dogodek.

V članku z naslovom »Perestrojka na končni postaji« rimski dnevnik La Repubblica izhaja iz trditve, da je bil Ševardnadze oporni steber Gorbačova in da je težko predvideti, kako bi lahko preživel brez njega: »Ševardnadze je bil videti idealen kandidat za položaj premiera; edini, ki bi lahko povezal različne ekstremizme, ki so očitno paralizirali Gorbačova. Tako njegov odstop zveni kot dramatično opozorilo na nemoč Gorbačova in na nevarnost, da bi prišlo do diktatorske skušnjave«. Časnik nato razkriva slabe točke Gorbačova in citira ameriškega politologa Bialerja, po katerem je »izjemen razsvetljeni razumnik, ni pa povsem zanesljivo, če je tudi velik državnik«. Rezultat tega naj bi bil po mnenju komentatorja razmišljanje o opiranju na vojsko in policijo, o čemer se govori že nekaj časa. »To je možnost, ki je v Ševardnadzeju vzbudila tak odpor, da je odstopil«. Časopis razmišlja še o zahodni politiki in meni, da je Ševardnadze s tem morda pooblastil Zahod, da preneha podpirati Gorbačova v boju.

Milanski Corriere della sera presoja nekoliko drugače in meni, da Ševardnadze poskuša s tem zadnjim korakom rešiti reformistično smer, čeprav se zdi, da jo je izdal sam. »Ko dviguje glas, kliče reformiste k strnjenju vrst in dramatizira spopad v upanju, da bi Jelcinove radikalce prepričal, naj obnovijo zavezništvo in dajo Gorbačovu nov manevrski prostor«.

M. D. M.

»Posetnice smrti« so že natisnjene

Bojevitost ameriških vojakov narašča – Skoraj nihče več ne verjame v mirno rešitev

WASHINGTON, 23. decembra (Tanjug) – Ameriški tednik Newsweek v najnovejši številki piše, da so vojaki neke enote ameriške 101. divizije, ki je nameščena v saudski puščavi, natisnili »posetnico smrti«. Take karte naj bi puščali na telesih padlih iraških vojakov. Newsweek omenja, da so podobno prakso uporabljale različne ameriške enote že v Vietnamu in da so takšne »posetnice« po navadi pritrjevali z žeblji na čelo žrtev.

Vojaški poveljniki očitno nimajo nič zoper širjenje takšnega bojevitega ozračja, še zlasti ne, ker se bliža 15. januar prihodnjega leta, ko se bo iztekel ultimat varnostnega sveta Iraku. Najnovejša ameriška ocena pravi, da je predsednik Bush najverjetneje ravnal napačno, ko je konec novembra predlagal pogovore šefov diplomacije Iraka in Irana, kajti iraški predsednik Sadam Husein si je to napačno razlagal kot znamenje slabosti in pomanjkanje volje za spopad. Nekateri tukajšnji analitiki menijo, da je bila Bushova ponudba pogovorov – bolj – obrnjena k ameriški javnosti kot pa namenjena temu, da ne bi prišlo do spopada in da bi se zaplet rešil na miren način.

Takšno gledanje na razmere potrjuje tudi dejstvo, da sta predsednik Bush in državni sekretar Baker kasneje večkrat poudarjala, da pogovori pravzaprav ne bodo imeli pogajalskih razsežnosti, pač pa naj bi bil njihov namen pojasniti stališča o tem, kaj Bagdad lahko pričakuje, če ne umakne svojih čet iz Kuvajta. Takšne, ne ravno vljudne izjave najvišjih ameriških državnikov o osebnosti in politiki iraškega predsednika zagotovo ne morejo biti uvod v mirno rešitev krize, zato ni čudno, da v Washingtonu vse manj verjamejo v uspeh, a mirno rešitev zalivske krize.

»Če bodo bojne operacije hitre«, meni News Week v nekem drugem prispevku, lahko to čez nekaj časa koristi ameriškemu gospodarstvu in pomaga zaustaviti napovedujočo recesijo. Šestdeset do 100 milijard dolarjev naj ne bi bila previsoka cena vojne za Ameriko, katere gospodarstvo obrača 5.500 milijard dolarjev na leto. Če pa bi se spopad ne končal bliskovito, če bi naftni objekti končali v plamenih ali bili porušeni, kakor grozi Irak, če bi se cene nafte astronomsko povečale, kar pa nekateri predvidevajo, bi se znašli v negotovosti tako ameriška ekonomska kot politična prihodnost.

Lech Walensa oznanil začetek obdobja tretje poljske republike

V sejmu razglasili Lecha Walenso za predsednika republike – Prevzem poveljstva nad oboroženimi silami

OD NAŠEGA DOPISNIKA

VARŠAVA, 23. decembra – Predsednik poljskega sejma Mikolaj Kozakiewicz je na včerajšnji slovesni seji pozdravil novega predsednika Lecha Walenso kot prvega demokratično izvoljenega poljskega predsednika in »človeka, ki je že dobil trajno mesto v poljski zgodovini«. Novi voditelj je, potem ko so uradno ugotovili, da so volitve potekale v skladu z zakonom, slovesno prisegel.

Vse to so v ložah za častne goste spremljale številne vidne osebnosti, med drugimi poglavar poljske rimskokatoliške cerkve kardinal Jozef Glemp, hčeri maršala Pilsudskega in predstavniki diplomatskega zbora. Ni pa bilo dosedanjega predsednika generala Wojciecha Jaruzelskega, ki je bil dan prej na poslovilnem obisku pri predsednikih sejma in senata. Kot je dejal, se je podredil volji večine, ki je menila, da njegova navzočnost na zasedanju sejma ne bi bila zaželena.

● **Ob koncu zasedanja sejma je Mikolaj Kozakiewicz dejal, da je predsednik države za parlament »simbol pravne ureditve in dejavnik, ki bo prispeval k preobrazbi Poljske v pravno državo, kjer bosta vladala demokracija in popolna neodvisnost. Izrazil je lojalnost parlamenta predsedniku Walensi in vladi, ki jo bo predlagal.**

V krajšem govoru je Lech Walensa dejal, da je prvi predsednik, ki ga je »izvolilo poljsko ljudstvo«. Kot je poudaril, je to tudi začetek »tretje poljske republike«. Izrekel je priznanje dosedanjemu delu parlamenta in poudaril, da poljsko ljudstvo pričakuje še več – to so dokazale tudi predsedniške volitve. »Ne smemo skrbeti samo za številke, marveč predvsem za ljudi, zato je treba državne strukture decentralizirati in spremeniti, tako da bodo čim več sklepov sprejemali »v bazi, se pravi tam, kjer ljudje živijo in delajo«. »Poljska mora postati država lastnikov. Vsak mora biti lastnik dela poljskega narodnega premoženja, kajti to je najbolj preprosta pot do odgovornosti. Samo tako bomo postali bogatejši in dobri gospodarji,« je dejal Walensa. Zavzel se je za nadaljnje uresničevanje, resda nekoliko dopolnjenega, Balcerowiczevega programa, in opozoril, da bo morala prihodnja vlada bolj prisluhniti ljudstvu, saj to ni nikomur dalo zaupnice za vse večne čase, kot so najbolje pokazale zadnje volitve.

Neodvisna Poljska želi skupaj z drugimi prispevati k miru v Evropi, zato se zaveda, kako pomembni so dobri sosedski odnosi. Hkrati pa vemo, da je lahko le gospodarsko močna Poljska enakopravna partnerka drugim, je menil Walensa.

»Izhajam iz kmečke družine, veliko let pa sem bil delavec, zato ne bom nikoli pozabil, kje sem začel pot, ki me je pripeljala do najvišjega položaja v državi,« je poudaril Walensa in zaključil govor v krščanskem duhu – izrazil je namreč prepričanje, da bo »Bog dal veliko moči poljskemu narodu« in da bo ta znal izrabiti svojo zgodovinsko priložnost.

Lech Walensa je nato na gradu nekdanjih poljskih vladarjev prevzel poveljstvo nad oboroženimi silami, predsednik Republike Poljske v emigraciji Riszard Kacorowski pa mu je izročil pečate in druge predsedniške simbole, ki so jih od leta 1939. hranili v Londonu.

ILIJA MARINKOVIĆ

Nesreča mornarjev Saratoge

Potopila se je izraelska ladja s sto mornarji z ameriške letalonosilke – 19 mrtvih

JERUZALEM, 23. decembra (Tanjug) – V pomorski nesreči, ki se je zgodila blizu izraelskega pristanišča Haifa, je utonilo 19 ameriških mornarjev, med 85 rešenimi so štirje huje poškodovani, dva pa sta v kritičnem stanju v bolnišnici v Haifi.

Manjša izraelska ladja, ki opravlja lokalni promet v haifskem pristanišču, se je predvčerajšnjim malo po polnoči prevrnila v bližini ameriške letalonosilke Saratoga, ki je zasidrana pred pristaniščem. Na ladjici, na kateri je prostora za 50 potnikov, je bilo tokrat več kot sto ameriških mornarjev z letalonosilke Saratoga. Močan veter in visoki valovi so nagnili ladjico, potniki so se panično zatekli na drugo stran, zaradi tega se je ladija prevrnila in se v nekaj minutah potopila. Nesrečo so opazile ladijske straže na Saratogi, več mornarjev je poskakalo v morje, da bi pomagali tovarišem. V splošni zmedi, je rečeno v preiskavi, pa so bile tudi nepotrebne žrtve.

Skupnost Baltik – Črno morje

Tri pribaltske republike (Litva, Latvija, Estonija), Belorusija in Ukrajina poskušajo zasnovati svojo regionalno skupnost in pokazati roge Kremlju

Na ozemlju sovjetskega imperija snujejo vrsto novih regionalnih povezav. Že komunistični vodstvi Gruzije in Azerbajdžana sta poleti slovesno podpisali izjavo o snovanju oziroma obnovitvi zakavkaške (kon)federacije. V muslimanski srednji Aziji so sicer malce utihnili okoli ideje o obnovitvi velikega Turkestana od Kaspija do Kitajske, a zamisel živi naprej. Zdaj so morda najbližji uresničitvi regionalne skupnosti med Baltikom in Črnim morjem. Z njo bi si namreč pomagale rešiti življenjske probleme ne samo tri pribaltske neslovanske republike Litva, Latvija, in Estonija, marveč bi se tako lahko močno osamosvojili od Moskve tudi Ukrajina in Belorusija.

Konec novembra so predstavniki parlamentov vseh petih republik v Minsku sklenili, da bodo usklajeno delali na ustanavljanju baltijsko-črnomorske skupnosti. Poleg resolucij o sodelovanju na gospodarskem, političnem in humanitarnem področju so delegacije petih parlamentov podpisale tudi izjavo o ustanavljanju nacionalnih oboroženih sil.

Pogled na zemljevid pove, da bi takšna regionalna skupnost imela ne samo spodobno površino in okoli 70 milijonov ljudi, marveč bi se gospodarsko močno dopolnjevala. Vsaka od petih republik vidi v bodoči morebitni skupnosti svoje interese, vse pa so podobno zainteresirane za tesnejše povezovanje že zato, da bi se po eni strani osamosvojile od »centra«, po drugi pa sebi in svetu dokazala, da razpadanje sovjetskega imperija sploh ne vodi samo v anarhijo ali kar katastrofo. Baltijsko-črnomorska skupnost bi hkrati lahko bila idealna partnerica Ruski federaciji, saj bi le-ta nujno morala z njo navezati najtesnejše stike, ker bi sicer Rusija ostala odrezana od obeh ključnih morij.

Zenon Poznjak, pionir beloruskega narodnostnega gibanja in predsednik narodne fronte, pravi: »Dokler ostajajo dejstva, kot so obstoj ZSSR, KPSZ, armade, KGB in drugih struktur, dokler je na dnevnem redu vprašanje diktature in vojnega stanja, dotlej beloruska delegacija meni, da je nemogoče enemu samemu doseči resnično neodvisnost in oditi iz ZSSR.« Težavni boj Litve za obnovitev nekdanje državne neodvisnosti mora biti nauk vsem, poudarja Belorus Poznjak, češ da ni dopustno podcenjevati moči »centra«, sploh pa ne precenjevati morebitne pomoči od Zahoda. Ko pa se bo močni center prej ali pozneje razpadel, takrat bo ostala le še močna Rusija Borisa Jelcina. Tudi zato se je treba pripraviti in zasnovati skupni trg petih držav med Baltikom in Črnim morjem. Prav tako morajo te republike imeti enotno negativno stališče do podpisovanja zveznega sporazuma, poudarja Poznjak.

Prav tu pa se odnosi med petericó najbolj krhajo. Kakor se nacionalno usmerjeni krogi v beloruskem in ukrajinskem vrhovnem sovjetu že zavzemajo za popolno osamosvojitev od Moskve, tako nimajo potrebne večine, pa tudi ne pokritega zaledja v široki javnosti. Kajti Rusija ima nafto in večino surovinske baze, Jelcin pa se je jasno opredelil za podpisovanje zveznega sporazuma, za ohranitev čim širše državne in gospodarske skupnosti na tleh današnje Sovjetske zveze.

V Minsku in Kijevu se sicer še krešejo sile okoli vprašanja, pod kakšnimi pogoji iti v podpisovanje zveznega sporazuma, toda zavest o tisočletni skupni slovenski državi, enotni veri in mnogih drugih vezeh, ki so se stkale skozi stoletja – vse to bo očitno prevladalo nad razočaranji in ponižanji, ki so jih morali pod rusko nadvlado trpeti Ukrajinci in Belorusi.

Prebaltski trije »separatisti« potrebujejo zaslombo svojih dveh močnih sosed, enako pa tudi njun politični status. Kajti Ukrajina in Belorusija sta vendar že članici Združenih narodov, pa bi svojim pribaltskim partnerjem lahko odprirali vrata v mednarodno skupnost.

Od vseh treh pribaltskih republik je Litva očitno najbolj živo zainteresirana za ustanovitev te skupnosti. Ko propagira novo regionalno povezovanje, hkrati obuja tudi spomine na nekdanjo veliko Litvo, ki je segala od Baltika do Črnega morja. Belorusi in Ukrajinci bi Litovcem pokrili hrbet v grozečih sporih s Poljaki zastran njihove manjšine, ki še vedno zahteva zase avtonomijo znotraj litovske republike.

Vsem trem pribaltskim sosedam je skupen tako rekoč nerešljiv problem navzočnosti sovjetske armade na njihovih ozemljih. Šele z zaslombo v skupnih oboroženih silah peterice bi lahko, bolj samozavestno nastopili tudi v Kremlju. V tem pogledu so najbolj radikalni Ukrajinci.

ANTON RUPNIK

Prvič o človekovih pravicah

Kaj je dosegel Richard Schifter na obisku v Pekingu – Kitajske oblasti so sprejele seznam 150 zaprtih – Uvod v obnovitev nekdanjih odnosov

OD NAŠE DOPISNICE

PEKING, 23. decembra – Dokončna odprava ameriških gospodarskih in političnih sankcij proti Kitajski bo odvisna od pripravljenosti Pekinga, da ugodi zahtevam po izpustitvi večine političnih zapornikov, in od tega, kako bodo kitajske oblasti reagirale na pravkar končani obisk pomočnika ameriškega državnega sekretarja Richarda Schifterja, med katerim so posvetili največ pozornosti prav varstvu človekovih pravic na Kitajskem.

To je minuli teden v Washingtonu izjavil pomočnik državnega sekretarja za Vzhodno Azijo in Tihi ocean Richard Schifter, ki je napovedal novo razpravo o tem, kako upravičeno je podaljšati kitajski status države z največjimi pooblastili, ki občutno znižujejo takse za uvoz kitajskega blaga na ameriški trg.

Uradni Peking še ni odgovoril na zahteve, vendar že to, da je sprejel seznam iz rok ameriškega predstavnika, ki skrbi za varstvo človekovih pravic, pa Schifterju in številnim ameriškim analitikom vliva upanje, da je dialog možen in da bo bržkone mogoče obnoviti tudi nekdanje odnose med državama. Richard Schifter je med drugim izjavil, da je, kar zadeva človekove pravice, na Kitajskem »bolje kot v Severni Koreji, čeprav slabše kot v številnih drugih državah«. Po pogovorih v Pekingu je dejal: »Moji pogovori s kitajskimi predstavniki so bili veliko bolje pripravljeni kot moji prvi stiki s Sovjetsko zvezo leta 1987.« Čeprav mu gostitelji niso omogočili, da bi obiskal zloglasni zapor Qingchen, kjer prestaja kazen večina disidentov, pa niso imeli nič proti – ali vsaj niso pokazali svoje nejevolje – da bi se Schifter sestal z enim izmed intelektualcev, zaprtim po lanskih demonstracijah v Šanghaju. Še več, predstavnik za tisk kitajskega ministrstva Li Zhaoxing je dejal, da je šlo za »koristno izmenjavo mnenj o problemih dvostranskih odnosov«. Tokrat je bilo varstvo človekovih pravic prvič uradno na »dnevnem redu« meddržavnih pogovorov.

● **Med obiskom v Pekingu je Richard Schifter izročil kitajskim oblastem seznam imen 150 študentov, delavcev in intelektualcev, ki so jih zaprli po lanskem pokolu na Tiananmenu, in Tibetancev, katoliških in protestantskih duhovnikov, obsojenih zavoljo političnega ali verskega prepričanja. Od odgovora kitajskih oblasti pa bo odvisen nadaljnji potek ameriško-kitajskih pogajanj o obnovitvi odnosov, ki so se po grobi vojaški intervenciji zoper študente junija lani močno ohladili.**

Po drugi strani pa ne kaže spregledati, da kitajsko časopisje niti z eno samo besedo ne omenja vsebine Schifterjevih pogovorov v Pekingu in Šanghaju in da je glasilo kitajske komunistične partije Remin Ribao že danes, to je le dan po odhodu ameriškega gosta, objavilo obsežen komentar, ki očitno po načelu »napad je najboljša obramba«, kritizira ZDA, ker se predstavlja kot »zaščitnica človekovih pravic« in »drugim narekuje, kaj jim je storiti«, čeprav tudi same pogosto teptajo temeljne pravice svojih državljanov in tujcev. Kitajski vodilni možje imajo očitno silo različno mnenje o Schifterjevem obisku.

ZORANA BAKOVIĆ

Drago Medved

O življenju menihov in redovnikov ter njihovi dediščini na Slovenskem

SKRIVNOST ZAOBLJUBE (31)

Eni trdijo, da je škof menihe preganjal in jim delal krivice, pa tega niso mogli več prenašati, nekateri dokumenti pa govorijo drugače, saj vrhovno kartuzijsko vodstvo piše, da menihi nočejo živeti po pravilih in da so se preveč navezali na imovino. Veliko naj bi služili z gozdovi in drugimi posestmi. To jim je očital zlasti krški škof Ekehard. Ta je sicer samostanu nekoliko povečal dohodke, toda za Jurkloštser ni imel več velikega interesa, saj sta se papež in cesar pobotala, to pa je tudi pomenilo konec osamosvojitve krške škofije.

Po razpustu kartuzijanov je posest zasedel kolegijalni kapitelj kanonikov s proštom na čelu, toda ti so se naselili v naselbino bratov in ne patrov, zaradi tega je ta del začel razpadati.

Žički prior Nikolaj je iskal dobrotnika, ki bi spet obnovil kartuzijo v Jurkloštru. To je bil avstrijski in štajerski vojvoda Leoold VI. Babenberški. Rod Babenberžanov je imel velike posesti, Leopold VI. (Slavni) pa je hotel preusmerjati tudi trgovsko pot, ki je tekla z Dunaja v Furlanijo in dalje v Italijo skozi Gradec, Maribor in Celje ter nato po Savinji do sedanjega Zidanega Mosta, odtod pa po Savi do Ljubljane in po Ljubljanici do Vrhnike in od tod po cesti preko Postojne v Italijo. Lepoold VI., ki je vladal od 1194 do 1230, je že tedaj trasiral smer poznejše južne železnice. Zato je tudi Laško kot posvetno in cerkveno središče (v kraju sta bila sedež deželnega sodišča in sedež pražupnije) povzdignil v trg, ob sotočju Savinje in Save pa je dal pozidati kamnit most čez Savo, kar je bila tedaj ob brodovih in lesenih mostovih taka posebnost, da je iz tega nastalo krajevno ime Zidani most.

Drugo rojstvo kartuzije

Leopold VI. je od krškega škofa kupil posest severno od Gračnice, kajti samostansko posest, kjer so še bivali kanoniki, je škof hotel obdržati. Leopold je kupljeni posesti dodal še nekaj tiste iz laške in tako je nastala nova zaključena posest in leta 1208 so se v Jurkloštru ponovno naselili kartuzijani, v listini, ki jo je izdal leto dni pozneje, pa so točno začrtane meje novega samostana. Na meji med dotedanjo laško in krško posestvijo je dal sezidati samostan očetov z večjo cerkvijo sv. Mavricija, ki stoji še danes, ni pa znano, kje je stal novi samostanski del za konverze, saj so v Marijini vasi tedaj še bili kanoniki. Kot navaja prof. Rybař, je zgodovinar dr. Stegenšek domneval, da je bil samostan bratov na Marofu, obstoji pa tudi možnost, da je bil v sedanjem naselju Jurklošter, da bi tako prestregel potnike, ki bi prišli po poti iz Laškega skozi Mišji dol ali pa iz smeri Lisce skozi Lahov graben. Ker je bilo središče Leopoldovega gospostva v Laškem, kamor je tedaj težil samostan, je morda ta domneva bolj verjetna.«

Sedanja župnijska Marijina cerkev, ki je bila zgrajena kot bratovska cerkev Spodnjega samostana (1159–60). Zvonik in zakristija sta bila dodana v 19. stoletju. Ob njej so imeli bratje laiki gospodarska poslopja, hospital in pokopališče. Po hospicu je kraj dobil ime Špitalič. (Slika: Drago Medved)

Samostanska cerkev je bila zgrajena v poznoromanskem slogu, posebna novost za naše kraje pa je bil njen križnorebrasti obok, ki so ga izdelali zidarji iz Avstrije, saj so taki oboki bili tudi v cerkvah, ki so jih zidali Babenberžani. Tako smo se povezali z dunajskim kulturnim prostorom. Morda je prav, da si ravno na tem mestu osvežimo spomin, kaj pravi sicer o kartuzijanski arhitekturi dr. Marijan Zadnikar, umetnostni zgodovinar, ki je dolga leta načrtno proučeval samostansko arhitekturo na Slovenskem in napisal vrsto temeljnih del s tega področja. In ker je razvil tudi pojem takoimenovane »laške skupine« je prav, da spoznamo tudi njegovo mnenje, saj nam bo takó predstava o pomembnosti bivanja kartuzijanov pri nas še bolj razvidna. Za jurkloštrsko cerkev, ki jo je Leopold VI. na lastne stroške dal pozidati v čast sv. Marije, sv. Janeza Krstnika in sv. Mavricija, poudarja dr. Zadnikar v »Romanski arhitekturi na Slovenskem«, Ljubljana, 1959, da so nekateri avtorji nekritično pripisovali cerkvi raven strop (Haas, Petschnig, pa tudi I. Orožen, Kovačič, Steska in J. Gregorič), medtem, ko je stavbo J. Graus pravilno ocenil in jo prikazal tudi s tlorisom. Dr. Zadnikar opozarja na ladijski prostor, za katerega je značilna zelo podolgovata in ozka ladja ter prečno pravokotni in ravno zaključeni prezbiterij. »Ker je bila stavka že prvotno v celoti obokana – dokaz za to so neometane stene na podstrešju nad oboki, ki so zaliti z živim apnom – dosežejo okvirni zidovi debelino 135 cm. Ladijski prostor je podobno kot v Špitaliču obokan s tremi polami križnih rebrastih obokov . . . sredi višine sten so konzole, na katere se opira dvoje sosednjih diagonalnih reber in prečna oproga med njima. Tej funkciji dobro odgovarja oblika konzol, ki so sestavljene iz tristrane, navzdol posnete debele blazine, pod katero se oproga še nekoliko nadaljuje in nato polkrožno preide v steno, kar Gregorič označuje z odsekanim služnikom in misli, da konzole v tej obliki niso prvotne. Za to domnevo ne vidim nobenega razloga in gotski duh v tej arhitekturi še zdaleč ni tako dozorel, da bi elementi obočne konstrukcije morali rasti iz tal.

Redovniška obleka

»Redovniška obleka kot znamenje posvečanja naj bo preprosta, skromna, ubožna in obenem dostojna. Ustreza naj tudi zdravstvenim zahtevam in naj bo prilagojena časovnim in krajevnim okoliščinam in potrebam službe . . . Zahteve, ki jih te vrste obsegajo, se sicer neposredno nanašajo na nekaj zunanjega: pač na obleko. A hkrati dejansko merijo tudi na prenovo nekaterih notranjih drž. Če je za redovnike in redovnice rečeno, da naj obleka ustreza zdravstvenim zahtevam, je s tem izraženo, da se morajo ozirati na telo, na telesnost, na zdravje – je izraženo, da je telesnost nekaj pozitivnega – da ima prednost pred obleko – da ni prav, če se mora telo s svojimi zdravstvenimi zahtevami podrediti obleki, marveč, da je obratno prav: obleka se mora podrediti zdravstvenim zahtevam. (Tako ugotavljanje zveni morda banalno, a ima svoje razloge.)«

(Dr. K. Vladimir Truhlar: Pokoncilski katoliški etos)

Ob Krki s strahom čakajo, kje se bo pojavilo olje

Iz žužemberške Iskre odteklo precej kurilnega olja – Ribe bodo ogrožene – Priprave na reševanje ribogojnice – Neznane podzemske poti

ŽUŽEMBERK, 23. decembra – Gasilci že od 18. decembra neprestano dežurajo ob Krki, kjer so postavili lovilce olja in pripravili drugo opremo, da bi preprečili ekološko katastrofo, do katere lahko pride, če bo v reko priteklo kurilno olje. V torek je namreč iz cisterne delovne organizacije Iskra Keko v Žužemberku izteklo kurilno olje, ki se doslej še ni nikjer pojavilo.

Na novomeški UNZ so povedali, da so jih o ugotovljeni nesreči iz Keka takoj obvestili, prav tako kot sanitarno in vodnogospodarsko inšpekcijsko službo. Organizirali so tudi stalno opazovanje na nižje ležečih mestih, kjer domnevajo, da bi lahko priško kurilno olje na dan. Delavci UNZ so ugotovili, da je stekla v zemljo večja količina kurilnega olja, vendar je točno ni mogoče ugotoviti. Ob zadnji kontroli ravni kurilnega olja v cisterni so 4. decembra ugotovili, da je v njej nekaj več kot 20.000 litrov kurilnega olja. Sedaj je cisterna prazna. Vzrok za nesrečo še ugotavljajo, verjetno pa je bila kriva dotrajanost cevi, saj vse kaže, da je počila.

● V novomeški ribiški družini so opozorili ribiče, da naj bodo pozorni, če bi se pojavili na Krki oljni madeži, pripravili pa so se tudi, da bodo po svojih močeh pomagali rešiti, kar se bo dalo.

Po toku Krke le nekaj kilometrov navzdol je na Dvoru ribogojnica Emone, ki bi jo izliv kurilnega olja v Krko lahko hudo prizadel. V ribogojnici se najbolj bojijo za novi del, saj bo tam v primeru izlitja najhuje, ker gre za velike površine, ki jih bo težko »braniti«. Z gasilci so se že dogovorili, da bodo dali na Krko plavajočo zaporo, sami pa bodo postavili posebne plavajoče lesene ovire, ki naj bi kurilno olje usmerili k desnemu bregu, da bi, kolikor ga ne bi mogli posneti s površine z desnega brega, steklo mimo ribogojnice navzdol. Vse te načrte pa jim lahko temeljito pokvarijo kaskade, ki so tik nad ribogojnico in kjer se bodo eventualni oljni madeži razbili v milijone majhnih madežev. Res bo nekaj tega ostalo na mahu in skalah, vendar se bo to potem spiralo dalj časa. Kaj pomeni pritok kurilnega olja v ribogojnico za ribe ni treba razlagati. Ker gre za veliko ribogojnico, bi bila škoda ogromna.

Kje je kurilno olje doslej, se sprašujejo vsi? »Slej ali prej se bo kurilno olje pojavilo v Krki. V to sem prepričan, saj poznamo sestavo tistega območja,« je povedal predsednik jamarskega kluba Novo mesto **Zdravko Bučar**. »Če obstojajo analize nultega stanja Krke v tem predelu, potem bodo sedanje analize že zanesljivo pokazale prisotnost kurilnega olja, čeprav tega s prostim očesom še ni mogoče videti. Pravega dotoka ni zato, ker so levi breg in kamenine za njim iz dolomita, ta pa delno absorbira in upočasni pretok. Možnosti so, da bo to omililo vse, saj je možnost tudi, da ni neposrednega odtoka v Krko s kraja, kjer je kurilno olje steklo v zemljo. Pod Žužemberkom na srečo ni izvirov, razen enega pod Iskro pri mostu. Pri gradu je topel izvir, ki pa ima svoj vir in zaledje drugje. Če bi steklo olje v zemljo na desnem bregu, bi bilo že zdavnaj v Krki, ker je reka ločnica med dolomitnimi kameninami in apnencem iz katerega je desni breg. Upati, da bo olje kar izginilo, pa nima smisla, saj se vse tekočine levega in desnega brega Krke pri Žužemberku prej ali slej stečejo v Krko,« pravi Zdravko Bučar.

MILOVAN DIMITRIĆ

Tropski ciklon Joy grozi Avstraliji

SYDNEY, 23. decembra (AFP) – Zahodne dele Avstralije je tik pred božičnimi prazniki doletela prava naravna katastrofa. Okrog Sydneya besnijo gozdni požari, po Melbournu je divjala nevihta z grmenjem in točo, v Queenslandu pa trepetajo pred bližajočim se ciklonom.

»Uničujoč veter je že prizadel 200-kilometrski pas okrog turističnega mesta Cairns v severozahodni avstralski državi Queensland, ljudje pa so v glavnem še doma, na varnem – predvsem v kopalnicah. Oblasti opozarjajo, da je bil to le stranski udar, saj je center tropskega ciklona Joy, kjer je hitrost vetra okrog 230 kilometrov na uro, še nad oceanom. Joy bi lahko imel podoben učinek kot ciklon Tracy, ki je na božič leta 1974 divjal po Darwinu in zahteval več kot 50 človeških življenj.

V Melbournu v državi Victoria je nevihta prejšnjo noč podirala dimnike, razbijala okna in trgala energetske vode. V okolici Sydneya so temperature narasle na 40 stopinj Celzija. Vroč veter, ki je pihal skozi državo Novi južni Wales, je že povzročil več kot 50 požarov, pri tem pa je zgorelo tudi okrog 20 hiš.

Zaradi gneče na meji že pritožbe

Med zdomci so bili na meji tudi domačini – Tovornjaki čakali skoraj cel dan – Spet orožje

ŠENTILJ, FERNETIČI, 23. decembra – Konec tedna je bila na mednarodnem mejnem prehodu Šentilj spet velika gneča, na avstrijski strani pa se je nabrala kar petkilometrska kolona vozil. Po skoraj dveh dneh garanja so si danes dopoldne lahko oddahnili tudi miličniki in cariniki na južnoprimorskih mejnih prehodih.

V petek so na Šentilju zabeležili 66.228 potnikov, ki so vstopili v Jugoslavijo v 14.024 vozilih, izstopilo pa je 31.089 potnikov s 6.479 vozili. Cariniki na mejnem prehodu so se jezili zato, ker so se številnim zdomcem pridružili tudi naši nakupovalci in tako še podaljševali kolone čakajočih. »Najraje vam bi zaračunal carino,« je dejal domačinu carinik v petek popoldan,« samo zato, ker hodite nakupovat zdaj. Kaj niste mogli tega narediti teden dni prej? Tako pa samo povzročate gnečo,« je bil nejevoljen.

V soboto, ko so zabeležili pri vstopu 108.594 potnikov z 20.150 vozili in pri izstopu kar 34.000 potnikov s 5.835 vozili pa je prekipelo najprej avstrijskim carinikom, ki so zagrozili s stavko, nato pa še domačinom v avstrijskem Spielfeldu. Ti so zaradi dolgih, več kot petkilometrskih kolon, ki so onemogočile vsakršen promet na oni strani meje, zagrozili, da bodo zaprli cesto. Toda cariniki in tudi mejni miličniki hitreje niso mogli delati, kljub temu, da so dobili okrepitve iz notranjosti.

V nedeljo ob pol peti uri zjutraj so bile pri vstopu tri kolone, čakalna doba je bila eno uro. Za avtobuse, ki so se zvrstili v petih kolonah, pa je bila čakalna doba, uradno, dve uri. Glede na izkušnje pri poročanju z mejnega prehoda je bila resnična čakalna doba vsaj enkrat daljša. Tovornjaki, ki vse te dni čakajo za vstop v eni vrsti, pa so doživljali pravo kalvarijo. V petek so stali tri do štiri ure. V soboto, ko je bila največja gneča in so potniki v osebnih avtomobilih čakali na vstop pod dve do tri ure, potniki v avtobusih pa tri do štiri ure, so vozniki s tovornjaki čakali kar deset in še več ur. V noči od sobote na nedeljo pa so tovornjaki po uradnih podatkih čakali na prestop meje kar 17 ur. »Še sreča, pravijo na mejnem prehodu,« da ne sneži, kajti takrat bi bili zastoji še daljši«.

Na Fernetičih so imeli od petka popoldne nepretrgoma 48 ur odprtih 6 vstopnih kolon. Za vstop v našo državo je bilo treba takrat čakati od tri do pet ur. Danes zjutraj je naval potnikov, med katerimi je bila večina zdomcev toliko popustil, da so vozila lahko spuščali v Jugoslavijo samo v treh kolonah. Tako je bilo treba za prestop meje okrog poldneva tukaj čakati manj kot pol ure. Še boljše je bilo v tem času na prehodu Lipica, kjer je promet potekal tekoče. Na Fernetičih smo tudi izvedeli, da tokrat niso imeli veliko dela z enodnevnimi turisti, ki hodijo na nakupe v Trst, saj so se ti očitno zaradi pričakovanega prihoda zdomcev Fernetičem ognili.

Kljub obilici dela pa so na prehodu Lipica ta konec tedna odkrili dva neprijavljena avtomata in pištolo, medtem ko so imeli na Škofijah najbolj srečno roko pri odkrivanju tihotapljenih petard. Na tem prehodu so bile te dni kljub bližnjim praznikom, razmere skoraj normalne. Za prestop meje je bilo treba čakati največ eno uro, preko meje pa so ob najhujši gneči vozila spuščali v treh kolonah. J. J., J. O.

Pomoč ob potresu

GEVGELIJA, 23. decembra – V Gevgeliji in okolici zemlja še naprej drhti. Po potresu pred dvema dnevoma, ki je povzročil veliko materialno škodo, je bilo še na stotine šibkejših potresov. Strokovnjaki so ugotovili, da v 150 hišah ni več možno bivanje, brez strehe nad glavo pa je ostalo približno 600 ljudi. Makedonski izvršni svet je tudi ponudil Grčiji strokovno pomoč inštituta za potresno inženirstvo in inženirsko seizmologijo v Skopju, ki bo pomagala odpravljati posledice nedavnega potresa na severnem območju te sosednje države.

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO

■ *Siva sestra*

Častilci imenujejo Marie Marguerite d'Youville mati Tereza svojega časa. Čeprav se slavna nobelovka ni nikoli spopadla z osebnimi nesrečami in ponižanji, kakršne jih je morala prenašati Marie Marguerite, sta si v marsičem podobni. Marie Marguerite je bila rojena v Quebecu leta 1701. Do svojega osemindvajsetega leta je izgubila očeta, moža in štiri od svojih šestih otrok. Žalost si je tolažila tako, da se je posvetila lajšanju trpljenja drugih. Prala je perilo, umivala ostarele in beračila za denar, da je lahko nahranila reveže. Ljudje so se na cesti norčevali iz nje in jo celo kamenjali. Umrla je leta 1771. Danes delo v njenem duhu nadaljuje okoli 4.000 usmiljenih sester, ki jim rečejo tudi »sive sestre«. Delujejo v bolnišnicah, sirotišnicah in zatočiščih za brezdomce. Pred kratkim je papež Janez II. Marie Marguerite d'Youville razglasil za prvo kanadsko svetnico.

■ *Najdene umetnine*

Umetniške slike, ki so izginile med nacistično okupacijo Pariza med letoma 1942 in 1944, so našli v berlinski državni galeriji. Kustos Lothar Brauner, ki je skrbel za umetniška dela 19. stoletja, je v omari hranil 28 del, ki so jih ustvarili Monet, Gauguin, Seurat, Renoir, Cézanne in Delacroix. Umetnine je galeriji izročil neznanec z naročilom, naj bi jih nekega dne vrnili pravemu lastniku. Francoski tednik L'Express trdi, da so upravo francoskih muzejev že prej opozorili, da so mojstrovine v Berlinu, vendar pa vodstva muzejev to ni zanimalo, ker nobeno delo ni bilo iz javnih zbirk. Vzhodnonemški diplomati so menda že leta 1975 vzpostavili stike s francoskim zunanjim ministrstvom in namignili, da so umetnine v Berlinu. Francoski tednik ne razkriva, kdo je lastnik ukradenih dragocenosti.

■ *Vračanje hongkonških Kitajcev*

Več kot 20 odstotkov hongkonških Kitajcev, ki so v zadnjih letih zapustili to britansko kolonijo, se je spet vrnilo, potem ko so si priborili avstralsko, kanadsko, britansko ali singapursko državljanstvo. Opremljene s tujim potnim listom jih ni strah spopasti se z novimi hongkonškimi gospodarji: Kitajci, ki bodo leta 1997 zamenjali Britance.

24. december

Obdobje književnosti na Slovenskem med letoma 1899 in 1918 je dobilo ime slovenska moderna, potem ko se je pojem moderna po letu 1890 udomačil v Nemčiji in Avstriji kot oznaka za nemški naturalizem, potem pa še za dekadenco in simbolizem, se pravi za smeri, ki so prelomile s starejšim poetičnim realizmom, z romantičnimi epigoni in akademskim formalizmom ter vnesle v slovstvo moderno življenje. V slovenski literaturi je dobil izraz nekoliko ožji pomen. Obsega tiste slovstvene pojave, ki so se uprli načelom formalizma, slovenska moderna je torej reakcija in upor zoper romantiko, realizem in naturalizem, kar pa ne pomeni, da je te smeri odklonila v celoti. V obdobju med obema vojnama so naši pisatelji prešli pot od moderne prek ekspresionizma do nove stvarnosti in socialnega realizma. Iz moderne in v prehodu v ekspresionizem se uvrščajo Anton Novačan, Fran Albreht, Stanko Majcen, Janko Glazer, Pavel Golia, sopotniki ekspresionizma so bili Anton Podbevšek, Ludvik Mrzel, Ivan Mrak, Bogomir Magajna, izročilo slovenske moderne s prvinami ekspresionizma pa sta v tridesetih letih nadaljevali Lili Novy in Vida Taufer.

***Lili Novy** (rojena Haumeder) se je rodila **24. decembra 1885** v Gradcu. Njen oče je bil nemški plemič, mati pa Slovenka. Šolala se je doma in v izbranem Huthovem zavodu v Ljubljani in se poročila s češkim stotnikom Novyjem. Živela je na Dunaju, v Pragi in nazadnje v Ljubljani. Njene prve pesmi so bile napisane v nemščini, prijateljevanje s slovenskimi pesniki pa jo je pripeljalo do tega, da je začela pisati v slovenščini in z odličnimi prevodi iz slovenščine v nemščino seznanjala svet z našimi najboljšimi dosežki (iz slovenščine v nemščino je prevajala Prešerna, iz nemščine v slovensščino pa Goetheja). Pod vplivom Gradnika in ekspresionistov je ustvarila novejšo žensko erotično liriko, pisala je doživete in oblikovno dognane pesmi. Za življenja (umrla je leta 1958 v Ljubljani) je izdala le eno zbirko« Temna vrata«, souredila pa je tudi izbor Lirika v času moderne«. Pisala je tudi za mladino (Mojca in živali, Pika-poka, Majhni ste na tem velikem svetu).*

Dogodki na današnji dan

1818 *Rodil se je britanski fizik **James Prescott Joule** (umrl leta 1889). Njegovi glavni iznajdbi sta mehanski ekvivalent toplote in zakon o ohranitvi energije.*

1934 *V Ljubljani se je začela **IV. državna konferenca KPJ**, na kateri je 11 delegatov obravnavalo glavna vprašanja iz dejavnosti partije. Sprejeli so več resolucij: o delu sindikata na vasi in med narodno zatiranimi množicami, o partijskem tisku in o boju proti imperialistični vojni. Sklenili so ustanoviti KP Slovenije, KP Hrvatske, pozneje pa tudi KP Makedonije.*

1951 ***Libija** je postala samostojna ustavna kraljevina, ki ji je vladal kralj Idris (od leta 1943 je bila pod britansko upravo). Kralja je leta 1969 z vojaškim udarom strmoglavil polkovnik Gadafi.*

25. december

*Dne **25. decembra** večstomilijonska katoliškokrščanska skupnost praznuje **božič**, dan Kristusovega rojstva, svoj največji praznik. Zgodovinsko še danes ni dokazano, kdaj se je Kristus resnično rodil. Sveto pismo poroča samo o kraju. Do 4. stoletja so Kristusovo rojstvo praznovali različno: 6. januarja, marca ali v začetku aprila, tudi 25. maja. Šele v 4. stoletju so vse cerkve sprejele enoten datum, 25. december, za praznovanje božiča. Petindvajseti december pa ima kot praznik dolgo zgodovino. V egiptovski Aleksandriji so že nekaj stoletij pred nastopom krščanstva ob zimskem sončnem obratu v noči od 24. na 25. december izpostavljali čaščenju vernikov kip božanskega otroka, sina boginje Izide in boga Ozirisa. Poleg Izidinega misterija so obdobju tik pred krščanstvom proslavljali 25. december v sredozemskem prostoru kot dan rojstva sonca, ki se vsako leto vrne v novo življenje. Ta dan (ali njemu bližnji dnevi) je veljal za največji praznik leta pri mnogih poganskih ljudstvih in tudi simboli, ki danes spremljajo božič, so že zelo stari. Na prvem mestu je seveda božično drevesce. Poganska ljudstva so svoj praznik sončnega obrata praznovala s hrastom, svetim drevesom, ki je simboliziral vrhovno božanstvo sonce. Hrast je bil med decembrskimi obredi osrednji kulturni pripomoček, poleg njega pa še bela omela, rastlina, ki s hrastom rada biva v sožitju. Hrast je nekaj stoletij pozneje izpodrinila smrekova vejica, ki kot vedno zeleno drevo simbolizira večno življenje. Prvo poročilo o božičnem drevescu, takšnem, kot ga poznamo danes, pa je iz druge polovice 17. stoletja. Okraski, svečke in darovi pa so se udomačili šele v 18. stoletju. Na slovenskem podeželju je bila ta navada neznana do konca prve svetovne vojne. Hiše so krasili z zelenjem, omelo, jabolki in orehi, obvezne so bile posode z mladim žitom. Jaslice so nekoliko starejše, vendar tudi razmeroma mlade. Prve so postavili jezuiti leta 1560 na Portugalskem.*

Dogodki na današnji dan

1001 ***Štefan I. Arpad Sveti** se je okronal za prvega madžarskega kralja.*

1642 *Rodil se je britanski fizik **Isaac Newton** (umrl leta 1727). Postavil je temelje klasični fiziki in višji matematiki, odkril naravni zakon splošne gravitacije in medsebojno privlačevanje teles.*

1877 *Rodil se je slovenski skladatelj **Emil Adamič** (umrl leta 1936), glasbeni kritik, pedagog in dirigent.*

1899 *Rodil se je ameriški igralec **Humphrey Bogart**, znan predvsem po filmih »Zaklad Sierra Madre in »Casablanca« (umrl leta 1957).*

1921 *Rodil se je egiptovski politik in voditelj **Anvar el Sadat**, umrl v atentatu leta 1981.*

1926 ***Hirohito** je postal japonski cesar.*

1978 *Vietnamske čete so vkorakale v **Kambodžo**.*

Potres na Krškem polju

LJUBLJANA, 23. decembra – Seizmološki zavod Republike Slovenije je včeraj sporočil, da so seizmografi observatorija na Golovcu zabeležili v soboto, 22. 12. 1990, ob 16. uri 6. minut potresni sunek iz epicentralne oddaljenosti 75 kilometrov vzhodno-jugovzhodno od observatorija. Njegova moč je bila 2,8 stopnje po Richterjevi lestvici. Žarišče je nastalo v seizmogenem področju Krškega polja, ki je znano po občasno povečani potresni dejavnosti. Potres 4 stopnje po Mercallijevi lestvici je po prvih podatkih vznemiril posamezne prebivalce Krškega in okoliških krajev.

Verižno trčenje zaradi megle in poledice

SREMSKA MITROVICA, 23. decembra (Tanjug) – V petek zjutraj je na avtocesti med Zagrebom in Beogradom prišlo zaradi poledice in goste megle do verižnega trčenja več kot sto vozil. Promet med Lipovcem in Adaševcem je bil ustavljen skoraj pet ur, kar je povzročilo pravi kaos. Vozila so se zaletavala na desetkilometrskem odseku, doslej pa sta umrla dva človeka.

Med poškodovanimi je večina naših delavcev na začasnem delu v tujini, ki so se za praznike vračali domov. Preiskovalni organi so identificirali prvo žrtev, 25-letnega Ismeta Gurezija iz Prizrena, identiteto druge žrtve, ki je zgorela v avtomobilu, pa še iščejo. Poškodovane, med njimi je bil tudi Mariborčan Radivoj Hribaček, so prepeljali v različne bolnišnice ob avtocesti, večina pa je po sporočilih zdravstvenega osebja že izven najhujše življenjske nevarnosti. Lažje poškodovani pa so po nudeni prvi pomoči tako ali tako nadaljevali svoje poti.

Najstnica trdi, da naj bi ji mamila podtaknila prijateljica

Zaradi tihotapljenja 30 kilogramov heroina grozi britanski najstnici na Tajskem tudi smrtna kazen – Starši na obisku

BANGKOK, 23. decembra (AFP) – Prejšnji teden se je v Bangkoku začelo sojenje britanski najstnici Karyn Smith, obtoženi, da je skušala s Tajske pretihotapiti več kot 30 kilogramov heroina. Dejanje je priznala, vendar ji grozi smrtna kazen. Na sojenju je dejala, da ji je mamila podtaknila 17-letna prijateljica Patricia Cahill.

Dekleti so julija aretirali na bangkoškem mednarodnem letališču, od koder sta nameravali poleteti v Gambijo. Ko je policija pregledala njuno prtljago, je v skritih predalčkih odkrila heroin, vreden skoraj 13 milijonov dolarjev. Cahillova še vedno zanika krivdo, Smithova pa je v ponedeljek na sodišču izjavila, da ni vedela, da so bila med prtljago skrita mamila. »Prijateljica me je na letališču prosila, naj prevzamem prtljago. Nisem vedela, da je v njej skritih 30 kilogramov heroina. Patricia je izkoristila mojo neumnost in nevednost in me speljala na limanice,« piše v izjavi, ki jo je 19-letna Karyn Smith v rjavi zaporniški unfiromi in s sklonjeno glavo prebrala na sodišču.

Njeni starši, ki so jo obiskali kmalu po aretaciji, tokrat niso mogli priti na zasliševanje. Po besedah njenega odvetnika Witawata Purmphola naj bi iz Solihulla v Veliki Britaniji pripotovali 24. decembra in preživeli božič s hčerko. Po zaslišanju je tudi dejal, da njegovi varovanki res grozi smrtna kazen, vendar upa, da jo bo sodišče v četrtek obsodilo le na zaporno kazen. »Moja stranka je priznala krivdo, zdaj pa je prepuščena sodišču na milost in nemilost,« je dejal Witawat Purmphol.

Zbil jo je na prehodu za pešce

LJUBLJANA, 23. decembra – V petek malo pred 19. uri je prišlo do hude nesreče v križišču Regentove in Korenčanove ulice v Šiški. Po Regentovi proti Vodnikovi je z osebnim avtom vozil 40-letni Aleksander Tomašević. Pripeljal je v križišče in z neznanjšano hitrostjo na prehodu za pešce zbil 69-letno Ano Briški. Žensko je vrglo na pokrov motorja, razbila je vetrobransko steklo in nato padla na tla. Bila je na mestu mrtva. (M. S.)

Po malem, a vztrajno goljufal

LJUBLJANA, 23. decembra – Ljubljančan Ferdinand M. star 28 let, se ni potrudil delati, pač pa si je omislil lažji način, kakor priti do denarja. Odpiral je hranilne knjižice in kadar je bil suh, je vanje vpisoval določene zneske, denar pa dvigoval na poštah, kjer za dvig manjših zneskov stanja ne preverjajo. Trajalo je več kot eno leto, da so ga odkrili, medtem pa si je na škodo Ljubljanske banke Gospodarske banke in Komercialne in hipotekarne banke po malem nabral že nekaj več kot 73.000 dinarjev. Zdaj je v priporu, v teh dneh pa so mu tudi izročili obtožnico. Bremeni ga kaznivih dejanj ponarejanja listin in goljufije.

Tega »posla« se je lotil konec maja lani, denar pa je dvigoval vse do konca letošnjega junija. Sistem je bil tak; z obveznim pologom je odprl knjižico in ko so mu zazdelo, da dvigi s ponarejenimi vpisi vlog niso več varni, jo je uničil in odprl novo. Pa tako naprej. Štiri knjižice je odprl v različnih ekspoziturah Ljubljanske banke po Ljubljani, eno v Komercialni in hipotekarni banki. Preiskovalnemu sodniku je svoje podvige priznal, a poudaril, da nikoli ni ponarejal podpisov ali žigov. Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj so mu uslužbenci pošt kljub temu nasedali.

B. G.

Največ požarov zaradi malomarnosti in neprevidnosti

BEOGRAD, 23. decembra (Tanjug) – V 12.645 požarih, ki so izbruhnili v prvih devetih mesecih letošnjega leta, je umrlo 88 ljudi, neposredno gmotno škodo pa cenijo na 1.870 milijarde dinarjev. V 80 odstotkih primerov jih je povzročil človeški dejavnik – gre za malomarnost, neprevidnost, otroško igro in namerno podtikanje.

Na konferenci Gasilske zveze Jugoslavije so oblikovali protipožarne ukrepe, ki jih bo sprejela ta nestrankarska človekoljubna organizacija. GZJ bo v prihodnjem letu zahtevala strožje ukrepe na področju varstva pred požari in kazenske politike, zavzela se bo za enotno strategijo protipožarnega varstva v vsej državi, še posebej pa si bo za preventivo prizadevala z večjim vplivom na izobraževalne programe.

DELO plus Vsak petek razkriva RESNICO

OD PETKA DO PONEDELJKA

Umrl na poti domov

TRST, 23. decembra – Včeraj ponoči je v prometni nesreči v Trstu umrl 47-letni Jožef Juriševič iz Hrpelj pri Kozini. Juriševič, ki je bil kot poklicni voznik redno zaposlen v Trstu, se je v soboto ob 2. uri zjutraj s svojim golfom vračal domov. Ko je od novega tržaškega pristanišča Sv. Andreja vozil proti hitri cesti, mu je na nevarnem ovinku – verjetno s preveliko hitrostjo – naproti pripeljal opel kadett s tržaško registracijo. Tržaško vozilo je na ovinku zaneslo na nasprotno vozišče, kjer je silovito trčilo v Juriševičevega golfa. Oba avtomobila je nato vrglo na zelenico, kjer je razbiti golf obležal na potlačeni strehi. Čeprav so na pomoč takoj pritekli zaposleni iz okoliških obratov, Juriševiču ni bilo več pomoči. Njegovo truplo so iz razbitega avta rešili šele gasilci. Mlada potnika iz tržaškega vozila pa so reševalci težko poškodovana prepeljali v bolnišnico. (J. O.)

Prevračala sta se

MARIBOR, 23. decembra – V petek zvečer, ob 19. uri, je vozil 28-letni Iztok Bučar iz Maribora z osebnim avtomobilom iz Lenarta proti Mariboru. Ko je pripeljal do Pesniškega dvora ga je na mokrem in spolzkem cestišču zaneslo na levo stran ceste, potem na desno, kjer je še nekaj časa vozil po bankini, nato ga je spet zaneslo na cesto, pa spet na desno, kjer je zapeljal z avtom čez rob, se večkrat prevrnil in obstal na njivi, na kolesih. Pri prevračanju se je hudo poškodoval sopotnik, 28-letni Peter Behin iz Vukovja. (J. J.)

Zapeljal je v jarek

MARIBOR, 23. decembra – V soboto, malo po 14. uri je vozil 28-letni Bojan Raner iz Vukovja po magistralni cesti od Pernice proti Lenartu. V ostrem levem ovinku v kraju Ložane ga je začelo zanašati, zapeljal je na levo stran cestišča, nato pa spet v desno in od tam v jarek, kjer je avtomobil obstal. Pri tem se je Raner hudo poškodoval in so ga odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Neznanec zadel pešca

MARIBOR, 23. decembra – V petek, nekaj po 20. uri, je hodil 46-letni Alojz Bezjak iz Dupleškega vrha po desni strani ceste Maribor–Dravograd. V Bresternici ga je dohitel še neznani voznik in ga z desnim blatnikom zadel, tako, da je Bezjak obležal na bankini hudo poškodovan. Neznani voznik je potem odpeljal v smeri proti Mariboru. (J. J.)

Po levi v smrt

NOVO MESTO, 23. decembra – Do hude prometne nesreče je prišlo včeraj okoli 18. ure, ko je voznik osebnega avtomobila, 28-letni Milan Doberdrug iz Novega mesta vozil od Prečne proti Straži. V Podgori je zapeljal na levo stran ceste, po kateri je pravilno nasproti pripeljala 40-letna Vera Hočevar iz Novega mesta. Prišlo je do hudega trčenja, ob katerem je bila Hočevarjeva lažje ranjena, Doberdrug pa je na kraju trčenja umrl. (M. S.)

Vlak zbil železničarja

MARIBOR, 23. decembra – Včeraj malo pred 16. uro je prišlo do nesreče na železniški postaji na Ptuju. Tam so premikali vlakovno kompozicijo iz 3. na 7. tir, pri tem pa je pred vlak iz neznanih razlogov stopil vodja premika, 40-letni Janez Kukovec, doma iz Ormoža. Vlak ga je zbil in v kritičnem stanju so železničarja odpeljali v bolnišnico. Primer še raziskujejo. (M. S.)

Čelno sta trčila

MARIBOR, 23. decembra – Malo pred 23. uro, v petek zvečer, je vozil 27-letni Maksimiljan Leskovar iz Novega Tepanja osebni avto iz Oplotnice proti Tepanju. V naselju Pobrež je na ravnem delu ceste nenadoma zapeljal na levo in čelno trčil v osebni avtomobil, ki ga je nasproti pripeljal 60-letni Franc Cerovšek iz Oplotnice. Cerovškov avto je odbilo v jarek, voznik pa je bil pri trčenju hudo poškodovan. (J. J.)

Pretesno je prehiteval

RAČE, 23. decembra – V soboto zvečer, ob 22.20 je hodil 26-letni Zoran Podvršnik iz Ješence ob robu ceste iz Podove proti Framu. V Račah, pri hiši številka 77, ga je z osebnim avtomobilom dohitel 24-letni Zvonko Plečko iz Brezule in ga začel prehitevati. Takrat je Podvršnik nenadoma stopil proti sredini ceste, tako, da ga je Plečko zadel. Podvršnika je vrglo v vetrobansko steklo, z glavo je udaril v desni steber avtomobilske strehe. Hudo poškodovanega so odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Dvanajstletnik zabodel očeta

CELJE, 23. decembra – Tako kot mnogi gojenci vzgojnih zavodov, je ob koncu tedna prišel domov v Celje tudi 12-letni L. U., ki svoje otroštvo preživlja v zavodu predvsem zaradi problematičnih razmer v družini. Oče in mati sta bila namreč že davno razvezana, vendar sta še naprej prebivala pod isto streho. V soboto, 22. decembra zvečer, se je med nekdanjima zakoncema znova vnel prepir. Oče, 42 letni N. U., je bivšo ženo začel pretepati kar vpričo otroka. Ko jo je vrgel na tla in jo še kar tepel, pa je dvanajstletniku prekipelo. Vzel je kuhinjski nož in očeta večkrat z njim zabodel v hrbet, da je obležal mrtev. Zaradi mladosti zoper fanta ne bodo sprožili kazenskega postopka.

D. S.

Zagorela lesena stena

MARIBOR, 23. decembra – Okoli 21. ure v petek je odšel od doma Ivan Bauman iz Vršnika pri Pesnici. Doma je pustil zakurjeno trajnožarečo peč. Ob njej je zagorela lesena stena, nato pa se je požar razširil po stanovanju. Zadušili so ga gasilci iz Maribora in Kungote, škode pa je vseeno za približno 750.000 dinarjev. (M. S.)

Mrtev Jugoslovan

WILDON, 23. decembra – Po pisanju avstrijskega tiska je jugoslovanski državljan Jožef G. iz okolice Murske Sobote na poti iz Gradca proti domu v Weitendorfu pri Wildonu verjetno zaradi prehitre vožnje zapeljal s ceste in trčil v betonski zid. Avto je vrglo v zrak okoli dva metra visoko. Voznik je umrl na kraju nesreče. (N. S.)

Eksplozija železniške cisterne

MOSKVA, 23. decembra (Tanjug in AFP) – V bližini Belgoroda, južno od Moskve, je pozno sinoči eksplodirala železniška cisterna s plinom, ki je v kompoziciji tovornega vlaka stala na stranskem tiru. Cisterna na postaji Elnikovo je eksplodirala prav v trenutku, ko je mimo pripeljal ekspresni potniški vlak med Kislovodskom in Leningradom. Medtem je po sosednjem tiru pripeljal še potniški vlak, ki vozi med Moskvo in Novosibirskom. Zagorelo je skupaj 16 vagonov, sedem ljudi je umrlo, 48 pa je bilo ranjenih, vsi z leningrajskega vlaka. Okrog petsto potnikov je noč preživelo v bližnjih hotelih in šolah.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1863 je umrl angleški pisatelj William Makepiece Thackeray, predstavnik humorja in tipičnega sarkazma v orisu značajev (rojen 1811).

Thackeray se je rodil v Kalkuti, kjer je bil njegov oče izterjevalec davkov. Toda kmalu je umrl, mati se je na novo poročila in se je morala z možem vrniti v Anglijo. S seboj je seveda vzela tudi šestletnega Williama. Potovanje iz Kalkute v Anglijo je trajalo tedaj pol leta. Ladja se je ustavila tudi na otoku Sv. Helene. Indijski služabnik je peljal dečka na sprehod po otoku in mu pokazal za vrtnimi vrati nekega gospoda, ki je neprestano hodil sem ter tja kot ujeta zver v kletki.

»Dobro si ga oglej,« je rekel služabnik malemu Williamu, »to je Napoleon Bonaparte. Vsak dan poje tri ovne in vse otroke, ki se mu jih posreči uloviti!«

Malemu Thackerayu se je podoba tega »ljudožerca« vtisnila v spomin za vse življenje.

●

V Angliji se je Thackeray kmalu poročil, a žena je bila bolehna in je nazadnje zblaznela. Thackeray se je na vse načine trudil, da bi ji pomagal, a zaslužil je z občasnimi prispevki v raznih časnikih bore malo. Ko je bila sila najhujša, je nekega dne pozvonil pri vratih založnik Vizitelly, ki mu je prišel ponudit, naj piše za njegov časopis umetnostne kritike in recenzije glasbenih prireditev.

»Dajal vam bom tri gvineje na teden,« mu je ponudil.

Vsota se je zdela pisatelju tako ogromna, da je navdušen vzkliknil:

»Pripravljen sem, da me vzamete v najem za vse življenje!«

ED LACY

Vizum za smrt

26. nadaljevanje

»Seveda, včasih je hudoben otrok. Veste, kaj delava? Včasih, kadar končam z delom, sredi noči, greva Cliff in jaz v njegov MG in dirjava do Long Islanda ali v gore. Nikamor nisva namenjena, vendar je krasen občutek, da se voziš skozi noč in veš, da si prav tako dober kot kdo drug, počutiš se, kot da te imajo radi. V tem svetu je težko občutiti, da si nekdo. Vseeno. Cliff je moja zasebna stvar in nočem, da se mu kaj zgodi. Sovražila sem Eda Turnerja zaradi njegovega dlakocepskega podkupovanja – ušiva zastonjkarska postelja – vendar mi ga je bilo čez nekaj časa žal. Tudi on je potreboval mater. Težava je bila v tem, da se je zaljubil vame. To je bila velika težava.«

Prižgala si je eno mojih cigaret. Nisem vedel, kaj naj rečem, zato sem rekel: »Poslušam.«

»To je resnica. Zaradi njega sem bila čisto nora. Ljubil me je tako kot Cliff. Ni bil ljubosumen na moje stranke, te niso štele, vendar ni maral videti Cliffa. Nekoč mu je grozil s pištolo in revež je imel še nekaj dni težave z želodcem. Verjemite mi, če ne bi bilo mene, bi Ed ubil Cliffa. Venomer sem mu dopovedovala, da Cliffa potrebujem – delo v hotelu je moj glavni dohodek – ampak Ed je rekel, da mi bo priskrbel mehkejšo blazinico. Vendar mi do Eda ni bilo toliko kot do Cliffa, in sploh, ker je bil policaj, sem bila živčna – nikoli ne veš, kdaj te bo policaj vrgel volkovom. Ed je začel posedati v avtu pred hišo in paziti na Cliffa. Nekaj dni sem se tako bala iti v hotel, ker me je bilo strah, da bi medtem aretiral Cliffa ali ga ubil. In v tem poslu si ne moreš privoščiti prostih dni. Hočejo, da si tam, kadar moraš biti tam. Tako je bilo tudi na večer ubojev.«

»Kako?«

»Ed je bil v svojem avtu, noro jezen, in čakal, da bi videl, ali bo Cliff prišel. Povem vam, gospod Harris, veliko vem o moških in vlačuge ljubijo tako, da jih sovražijo. Nekaj časa se je Ed raztresel tako, da me je klofutal, igral grobega tipa. Potem mi je začel jemati denar – veselilo ga je, če mi je pustil ravno dovolj za hrano. In zaradi tega je bil Cliff tako jezen, da ga je hotel z nožem. Vendar se je dan ali dva kasneje Ed prikazal z darilom, vrednim dvakrat toliko, kot je vzel denarja. Enkrat diamantni prstan, potem ura. Uro imam še zdaj, prstan pa je v zastavljalnici. Pokažem vam zastavni listek, če hočete.«

»Ni potrebno. Povejte mi kaj več o Edu.«

»Ni več dosti povedati. Včasih je bil tukaj vsak dan, potem pa ga cele tedne nisem videla.«

»Kdaj ste ga prvič srečali?«

»Tega je približno... devet ali deset mesecev. Bil je tako smešen. Včasih sva šla v posteljo in se me sploh ni dotaknil. In včasih se je sredi noči zbudil in začel javkati, največkrat o tem, kako vara svojo ženo. Nekateri tipi radi varajo svoje žene; drugi pa ob tem postanejo razdvojeni. Neko popoldne je vzel dvainšestdeset dolarjev, ki sem jih imela, in šel od tu, da bi kupil modernistično svetilko za svojo ženo – prinesel jo je pokazat, kot da bi mi bilo kaj mar. Bila je neka čudna zamisel o palmovem drevesu, deblo iz ebenovine in žarnice namesto kokosovih orehov, samo da je bila cikcakasta in smešna na pogled. Vidite, mislil je, da me bo prizadelo, če mi bo pokazal svetilko, vendar mi ne bi moglo biti bolj vseeno – razen zaradi denarja. Dve noči kasneje se je vrnil z diamantnim prstanom za darilo. Bil je drag, v zastavljalnici sem zanj dobila skoraj sto dolarjev.«

Nehala je govoriti in jaz sem sedel tam in poskušal misliti in vedel, da imam nekaj, vendar nisem vedel, kaj. »Kakšen je Cliffov alibi?«

Louise je položila roko na moje koleno in odločno rekla: »Nikar ne začenjajte misliti ali govoriti o tem. Na roke vam grem, gospod Harris, in obljubili ste mi, da ne bo težav. Imate pošten obraz, pojdite mi na roke. Ne povejte policajem za Cliffa.«

»Ne morete pričakovati, da bom molčal o taki stvari. Hudiča, Cliff ima motiv...«

»Ne, ne, gospod Harris. Verjemite mi, Cliff tega ni naredil. Grdo govori, vendar mu že ob pogledu na kri postane slabo. In ima pravi alibi. Cliff je pameten. Večino zvodnikov dobijo, ker nimajo vidnih dohodkov. Cliff dela kot natakar, od osmih do polnoči, v nekem nočnem klubu v centru. Tisto noč je delal, res je, sama sem preverila. Tudi vi lahko preverite. Veste, kaj se bo zgodilo, policaji bodo ugotovili, da njegov alibi drži, medtem pa ga bodo obdelali. In jaz bom v godlji. Jaz nikomur nič nočem. Nisem nadloga. Nikoli nisem bila bolna. V ta poklic sem šla samo zato, ker sem bila lačna. Sedaj je to vse, kar znam. Če vi...«

»Vendar je Cliff sovražil Turnerja, to je manjkajoči motiv. Verjetno je Andersuna ustrelil po nesreči, ali pa je hotel Cliffa odvrniti od uboja.«

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

21. nadaljevanje

Ubogi Samuel! Si je kdaj opomogel od izgube? Ali pa se je zavil v žalovanje, dokler seznamu umrlih niso deset let pozneje dodali njegovega imena?

Dva dni pozneje se je Ruth izselila iz Mullionsa. Ni pričakovala, da se bo tako lahko odločila, katere stvari bo vzela s sabo in katere bo pustila. Hišica je spregovorila in zavrnila vse dragocene Harryjeve predmete. Tovornjak je prepeljal le posteljo, naslanjač, oblazinjen s temnim, rdečim žametom in bakrene ponve. V zabojih so bile njene obleke in perilo. Vso odgovornost za tisto, kar je ostalo v Mullionsu, je naprtila svojemu odvetniku, ki ji bo prav gotovo za svoje delo drago zaračunal.

Fantje iz selitvenega podjetja so bili zaskrbljeni. Prav gotovo jih je njen prehod iz obilja Mullionsa v skromnost Meniškega sprehajališča presenetil. Zbrali so se okoli nje v temni, majhni veži in niso hoteli oditi, dokler jih ni potolažila:

»Saj bom postopoma vse opremila,« je vztrajno ponavljala, »prav gotovo bom vse lažje prepleskala, če bo hiša prazna.«

To je bila hiša zvokov in skrivnosti. Če je zaloputnila vrata, ji je omet padel na glavo. Morda je tukaj živela ravno tista Mary Crofton, Samuelova žena? Morda je še vedno bila tam nekje zgoraj na podstrešju in je negovala svoje štiri bolne otroke. Ker je okolje, na katerega ni bila navajena, še povečalo njeno osamljenost, je zašepetala: »Mary? Mary Crofton. Me slišiš? Si tu nekoč živela, pred davnimi časi, ko je bila hiša še nova? Si se vanjo skupaj s Samuelom vselila kot nevesta?«

Sedla je na kamnito stopnico, ki je vodila v kuhinjo. Čutila je, da mora nadaljevati, čeprav je bilo slišati neumno. »S tabo bom sklenila pogodbo, Mary! Ne zapusti me! Ostani tukaj in opazuj, kako bom spremenila tvojo hišo!«

Začela je odpirati škatle in nameščati porcelanske sklede in ponve v vgrajene kuhinjske omare, ki so segale od stropa do tal. Prazna zaboja je postavila skupaj, ju prekrila s prtom in tako dobila kuhinjsko mizo. Ta nepričakovan nadih iznajdljivosti ji je povrnil samozavest. Napolnila je čajnik z vodo, ga postavila na štedilnik in začela iskati čaj.

Posode s čajem ni bilo tam, kamor jo je položila. Ta nenavadni spodrsljaj jo je začel skrbeti, potem pa se je spomnila, kako je Georgina vsa iz sebe prestavljala stvari. Deset minut pozneje je čaj našla pod skrbno zloženim kupom rjuh.

Ruthina zaskrbljenost zaradi čaja, ki ga ni našla, jo je v spominu spet povezala s sestro, vendar na način, na katerega še ni bila pripravljena. Spomnila se je njenega stikanja, tistega njenega vznemirjenega iskanja, vseh tistih njenih vprašanj o Harryju.

»Harry na deželi?« je rekla Gina. »Ruth – saj veš, kako rad ima svoje udobje. Nikoli ne bi šel živet na deželo. Sploh pa ne januarja.«

Georgini ni povedala natančnega datuma Harryjevega bega. Ona in Harry sta vedno trdila, da se sovražita in zaničujeta. Gina je o Harryju vedno govorila kot o »domišljavem in krojaško razvitem bedaku«. Harry pa je imel Georgino za »praznoglavi obešalnik za obleke.«

Sedela je na robu postelje, v rokah je držala skodelico čaja, dokler se ni v hišo prikradla tema. Skozi okno je videla le še obrise cerkve, zvonika in nagrobnikov. Ker je bila utrujena in sama v tej nenavadni hišici, se je počutila prestrašeno. Vendar se je uprla skušnjavi, da bi poiskala Sama Brighta.

Ugotovila je, da je pozabila prinesti zavese za prostor, v katerem bo morala vsaj nekaj časa živeti, jesti in spati. Pobrskala je po zaboju, kjer je imela kuhinjsko perilo in na dan privlekla zelen bombažni prt, s katerim je začasno zakrila okna. Pri tem si je pomagala z žebljički. Kaj ni še pred enim tednom Ruth Flemming oštevala ubogo Dello Smith, ki je zavese pritrdila na okna z ducatom dolgih žebljev.

Naslednje jutro je odprla oči in ker je pozabila na prt, ki ga je bila pritrdila na okno, je nejasno premišljevala, zakaj je dnevna svetloba zeleno obarvana. Začela se je ozirati po prostoru, v katerem je spala: čokoladno rjavo prepleskane stene, ki so skupaj z gospo Pomeroyevo doživele vladavino mnogih britanskih kraljev.

Slišala je prazno hiše. Lep, tolažeč in votel zvok sob, v katerih ni bilo ničesar, samo zrak in star prah. Kako težko je vsa družinska lastnina pritiskala nanjo! V tej bedni koči, v teh majhnih, golih sobah bi lahko bila kdorkoli. Njene zahteve so se že znižale. Prejšnji večer je na okna pritrdila namizni prt in za večerjo jedla kruh, namazan z marmelado, ob mizi, ki je bila sestavljena iz dveh zabojev.

V Mullionsu je bilo deset sob. V tistem razredčenem zraku je mahagonij izrinjal orehovino, srebro je zasenčilo kristal, žamet je tekmoval z brokatom in se boril za njeno pozornost. Lastnina. Stvari. Predmeti, ki si jih lahko le gledal, ne pa uporabljal. Nanje si bil lahko ponosen, nisi pa jih imel rad.

TELEVIZIJA

SPORED ZA PONEDELJEK

SLOVENIJA I

7.35 – 1.25 TELETEKST TV SLOVENIJA
7.50 VIDEO STRANI
8.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
9.00 KLUB KLOBUK
11.00 TV MOZAIK
11.00 MLADINSKI PEVSKI FESTIVAL CELJE 85: MLADINSKI PEVSKI ZBOR IZ BOLGARIJE IN DEKLIŠKI PEVSKI ZBOR IZ VELENJA
11.30 UTRIP
11.45 ZRCALO TEDNA
12.00 TV MERNIK
12.15 VIDEO STRANI
12.25 ČAROVNIK IZ OZA, ameriški film
14.05 ZDRAVO, ponovitev
15.30 SOVA, ponovitev
SPET TI?
KLUB PARADIŽ
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 TV DNEVNIK 1
17.05 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
17.05 KO BI LE BIL VSAK DAN BOŽIČ, risanka
17.30 BOŽIČNE SANJE, pravljica
18.00 PRAVLJICE IZ MAVRICE: LUNA GRE NA POT, 1. oddaja
18.20 OD OBZORJA DO OBZORJA, oddaja o knjigah
18.30 WAITAPU
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.30 TV DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.10 R. BURTON: BOŽIČNA ZGODBA, valižanska drama
21.10 ZORI NOČ VESELA, božične pesmi sosednjih narodov
22.10 TV DNEVNIK 3
22.30 OSMI DAN
23.45 POLNOČNICA
prenos iz Stolnice v Ljubljani
1.00 PET BOŽIČNIH
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA II

16.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
17.30 REGIONALNI PROGRAMI TV SLOVENIJA – STUDIO LJUBLJANA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 PESEM JE...
GREENTOWN JAZZ BAND
20.30 PO SLEDEH NAPREDKA
21.00 SEDMA STEZA, športna oddaja
21.20 ARKTIČNI DNEVNIK dokumentarna oddaja
22.10 SOVA
ALF
KLUB PARADIŽ
23.30 YUTEL
0.20 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI (DO 1.30)

HRVAŠKA TV I

9.15 POROČILA
9.20 TV KOLEDAR
9.30 SEDMI VETER, zadnji del otroške serije
9.45 HIHITAVČKI, zadnji del otroške serije
10.00 ZIMSKI ŠOLSKI PROGRAM
10.00 RISANKA
10.15 BENJI, ameriška nanizanka
10.45 GLASBENA SREČANJA V ISTRI
11.20 DISNEYEVI JUNAKI, risanka
11.30 ITALIJANSKI MOJSTRI V DRESDENSKI GALERIJI
12.00 POROČILA
12.10 HANS CHRISTIAN ANDERSEN
14.05 VIDEO STRANI
14.20 POROČILA
14.25 TV KOLEDAR
14.35 SEDMI VETER, zadnji del otroške serije
14.50 HIHITAVČKI, zadnji del otroške serije
15.05 TIHA NOČ, dokumentarna oddaja
15.45 PODRAVSKA SVATBA, dokumentarni film
16.15 BOŽIČNI KONCERT, posnetek
17.15 ŠTEVILKE IN ČRKE
17.35 HRVAŠKA DANES
18.20 7 DNI V SVETU, zunanja politika
18.50 ČE BI BIL BOŽIČ VSAK DAN, risanka
19.30 TV DNEVNIK 1
20.00 NEURESNIČENE SANJE, ameriški film
21.35 BOŽIDARJEVA BOŽIČNA MISIJA, risanka
22.00 TV DNEVNIK 2
22.25 SVETI VEČER, glasbena oddaja
23.55 POLNOČNICA, prenos iz zagrebške katedrale
1.00 Vatikan: POLNOCNICA, vključitev
1.45 BORBENA POLNOČNICA, epizoda iz serije Malo misto
2.35 POROČILA

HRVAŠKA TV II

13.30 VIDEOSTRANI
13.40 DOBER DAN
SPREGLEDALI STE – POGLEJTE
13.50 PROSTORI V SRCU
15.40 BOLJŠE ŽIVLJENJE
16.30 DRAGI JOHN
17.00 OTROŠKI BOŽIČNI PROGRAM
20.00 GARFIELD
20.10 ZGODBA ZA LAHKO NOČ
20.30 SVET ŠPORTA
21.45 COSBY SHOW
22.10 KONCERT IZ FORUMA
22.40 POROČILA
23.15 ANNO DOMINI
0.15 KONCERT IZ FORUMA

KOPER

12.30 RAZISKOVALNA BAZA
13.00 SUPERWRESTLING
14.00 RAZISKOVALNA BAZA
15.45 EUROGOLF
16.45 WRESTLING SPOTLIGHT
17.30 NOGOMET, Argentinsko prv.
18.30 PROGRAM V SLOVENSKEM JEZIKU
18.45 ODPRTA MEJA
19.00 TVD STIČIŠČE
19.25 ČAROBNA SVETILKA – OTROŠKI PROGRAM
DAN NA DAN, serija
RIN TIN TIN, serija
20.10 GLASBA: PEVSKI ZBOR »OBALA« – 2. del
20.40 PONEDELJKOV ŠPORTNI PREGLED
21.00 ŠPORTNI FESTIVAL O MANJŠINAH NA KITAJSKEM, dok. oddaja
21.30 TV DNEVNIK
21.45 6. KROG – ŠPORT IZ ZAMEJSTVA
22.30 CELOVEČERNI FILM
24.00 NEPOSREDEN PRENOS POLNOČNICE IZ KOPRSKE STOLNICE

AVSTRIJA I

9.00 POROČILA
9.05 VIOLINSKI SOLO V PODZEMSKI ŽELEZNICI, risanka Chucka Jonesa
9.35 PES V PREDALU, dogodiščine treh prijateljev, ki iščejo dom za potepuškega psa
11.00 ČRIČKOVO BOŽIČNA PESEM, risanka Chucka Jonesa
11.25 TILLEBILLE, lutkovni film
11.45 OLIVERJEV VELIKI SEN, risanka po motivih iz Oliverja Twista
13.05 LUČ V TEMI
13.30 SNEŽENI MOŽ, risanka po knjigi Raymonda Briggsa
14.00 YANKEE DOODLE, risanka Chucka Jonesa
14.25 LETO IN DAN, Božično drevo
14.35 BOŽIČNA ZGODBA, risanka film po romanu Charlesa Dickensa
15.20 VELIKA PRIČAKOVANJA (The Great Expectations – 1/3 del ameriške nadaljevanke)
17.00 GUSARJI Z REKE SPREE, zadnji del
17.25 OTROCI IZ MUHLENTALA, zgodbe iz male vasi
18.00 TIHA NOČ, SVETA NOČ, z Dunajskimi pojočimi dečki
18.30 EVENGELIČANSKA MAŠA
19.15 ORF DANES
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.15 LUČ V TEMI
20.15 MOJA NAJLJUBŠA BOŽIČNA PESEM
21.15 ORIENT EKPRES (Nemško-italijansko-francoski film 1954)
22.35 SOUND OF CHRISTMAS, božična oddaja z Julie Andrews
23.35 ŠEPETANJE V SAMOTI, filmska poema
23.55 KATOLIŠKA POLNOČNICA, s papežem Pavlom II., prenos iz cerkve Sv. Petra v Rimu
1.50 EX LIBRIS

AVSTRIJA II

8.00 LUČ V TEMI, povzetek
20.15 Walt Disney predstavlja: (The Absent-Minded Professor – ameriški film, 1960)
21.50 ČE BI NOCOJ PRIŠEL... razmišljanja ob rojstvu Jezusa
22.35 TI SI MOJE ŽIVLJENJE (Five Pennies – ameriški glasbeni film, 1959)
0.35 EX LIBRIS

RAI I

6.55 JUTRANJI PROGRAM
10.15 PRAVLJICE
11.05 POLICAJI V MESTU, nad.
12.00 POROČILA
12.05 NA RAI UNO
13.30 TV DNEVNIK
14.00 KVARKOV SVET
14.45 RISANKE
15.00 SEDEM DNI V PARLAMENTU
15.30 ŠPORT
15.45 MODRO DREVO
16.00 BIG
17.30 VERSKA ODDAJA
18.00 POROČILA
18.05 FANTASTICO BIS
18.45 LETO DNI V ŽIVLJENJU
19.40 ALMANAH
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.30 POLITIČNA TRIBUNA
20.45 LEGENCA O SVETEM PIVCU, film
23.00 DNEVNIK
23.10 ZMENEK V KINU
23.20 ANTONIANO, prenos
0.00 BOŽIČNA POLNOČNICA

RAI II

7.00 RISANKE
8.40 MODRO DREVO
9.30 DOKUMENTARNA ODDAJA
10.00 VERSKA ODDAJA
10.30 TUDI JAZ
11.00 CAPITOL, serija
12.00 VAŠE ZADEVE
13.00 OB TRINAJSTIH
13.15 DIOGEN
13.45 BEAUTIFULL, nad.
14.10 KADAR SE LJUBI, nad.
14.55 USODE, serija
15.20 ONA IN DRUGI, film
17.00 POROČILA
17.10 VIDEOCOMIC
17.45 ALF
18.10 CASABLANCA
18.45 ŠERIF V NEW YORKU, serija
19.45 TV DNEVNIK
20.15 ŠPORT
20.30 ODDAJA
21.35 ODDAJA
23.15 NOČNI TVD
0.00 VREME IN HOROSKOP
0.10 NOČNI KINO

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

7.00 Ob zori in Inside View; **9.10** The Mix; **16.00** Vroča linija, V etru; **18.30** Modra noč in poročila; **19.45** Nit časa in Tajska panorama; **20.30** The Unesco File; **21.00** Perspektive; **21.30** Fokus, novice; **22.30** The Unesco File; **22.50** Perspektive; **23.20** Turistični magazin; **23.50** Fokus in World News; **0.35** Modra noč in Nit časa, The Mix

3SAT

9.00 Luč v temi; **15.45** Pogumna Jo, am. film; **17.45** Dan, ko je Anton srečal Božička, pravljice; **18.10** Praznične pesmi; **19.00** Nocoj; **19.10** Božič 80; **20.40** Angel ni priletel v Nazareth; **21.25** Koncert proti sovraštvu, iz Osla; **23.25** Fortune ima bratranca v Bronxu, am. komedija; **0.45** Ljubezen, življenje, smrt – besedila in psalmi E. Cardenala

SAT 1

6.00 Dobro jutro; **8.35** Ricov Show; **9.05** Kremenčkovi; **9.30** Ladja zaljubljencev; **10.30** Šefi; **12.15** Kolo sreče; **13.05** Casimir and Co., risanka; **13.30** Ladja zaljubljencev; **14.30** Terry na plotu, angl. mlad. film; **15.40** TV Spiegel; **16.40** Med nebom in zemljo; **17.10** Dve gospe Grenville, am. tv film, 1. del; **18.45** Poročila; **19.00** Dobrosrčni razbojnik, am. film; **20.40** Hiša treh deklet, av. gl. komedija; **22.15** Prekaljena profesionaca, am. film; **23.55** Magazin; **0.40** Pepe le Moko, fr. film; **2.10** Pregled programa

RTL PLUS

6.00 Pravljice iz vsega sveta; **6.25** Risanka; **6.45** Flintstone Kids, risanka; **7.10** Duh v stolpnici, otroška serija; **8.10** Čarovnije s Cinobrom, pravljični film; **9.30** Nisem srečal božička, fr. otr. film; **10.50** Fame – Pot do slave, am. gl. film; **13.00** Tuji gost na božični večer, lutkovni film; **13.15** Kraljevi tat, am. film; **14.30** Vedno tepe le majhne, am. film; **15.55** Deklica z vžigalicami, am. božični film; **17.30** Otroška oddaja; **17.45** Umetnost in sporočilo; **17.50** Glasbena revija, božične pesmi; **18.45** Poročila; **19.00** Veseli božič; **20.00** Quo Vadis, am. film; **22.35** 10 pred 11, kultura; **23.00** Bazen, fr.-it. film; **1.00** Poletno ljubimkanje, film; **2.30** Aerobika

TV 5

16.05 Poročila; **17.15** Pogled ženske, portret; **17.45** Ko je dobro... recept; **18.30** Številjke in črke; **18.50** Francoski šansoni; **19.10** Kot bi trenil, oddaja o kulturi; **19.30** Poročila; **20.00** Oddaja za otroke; **21.00** Poročila; **21.35** Mladi solisti iz francosko govorečih držav; **23.25** Poročila; **23.50** Dežela, iz katere prihajam, fr. ljub. film;

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91,8 MHz)
4.30. Jutranji program; **5.50** Rekreacija; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Glasbena lepljenka; **8.25** Ringaraja; **8.40** Izberite pesmico; **9.05** Glasbena matineja; **10.00** Dopoldanski dnevnik; Informacije, gospodarstvo, glasba; **11.05** Izbrali smo... Offenbacha, Glazunova, Villo-Lobosa in Čajkovskega; **12.10** Minute z zabavnimi ansambli; **12.30** Kmetijski nasveti; **12.40** Domača glasba; **13.00** Danes do 13.00-ih, **13.38** Do štirinajstih; **14.05** Enajsta šola; **14.20** Mladi na glasbenih revijah in tekmovanjih; **15.30** Dogodki in odmevi; **15.55** Zabavna glasba; **16.00** Od melodije do melodije; **17.00** Studio ob 17.00; **18.05** Pihalne godbe vam igrajo; **18.25** Zvočni signali; **19.00** Radijski dnevnik; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Glasba iz studia 26; **20.00** Sotočja + Medigra; **22.00** Zrcalo dneva; **22.30** Zimzelene melodije; **23.50** Literarni nokturno – Fran Saleški Finžgar: Svetonočna vizija; **23.15** Na Sveti večer; **23.58** Prenos polnočnice iz stolnice v Ljubljani

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stereo 88,9 MHz, Krim stereo 93,5 KHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldn; **13.00** Danes do 13.00-ih; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Popularnih 20; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** V soju žarometov

TRETJI PROGRAM

(Krim stereo 96,5 MHz)
16.00 Dober dan; **16.05** Popoldanski divertimento; **16.30** Popoldne ob radijski igri – Matjaž Kmecl: Odločilni dan v mačji zgodovini; **17.32** Nove glasbene generacija: Koncert visoke šole »Mozarteum« iz Salzburga, W. A. Mozart: Maša v C-duru, K. 167 za zbor in orkester; **18.00** Poročila; **18.05** Radijska univerza; **18.20** Posnetek koncerta Deškega zbora iz Windsbacha (J. Gallus, H. Schütz, C. Ph. E. Bach...); **19.30** Predstavitev večernega programa; **19.32** Božični večer s tenoristom Josejem Carrerasom; **20.20** Kronika tretjega programa; **20.30** S tujih koncertnih odrov – Berlinski filharmoniki in dirigent Simon Rattle izvajajo Simfonijo št. 2 Sergeja Rahmaninova; **21.35** Johann Sebastian Bach: Božični ratorij, prvi in drugi del; **22.45** Posebna literarna oddaja; **23.05** Glasbena medigra; **23.15** Na sveti večer..

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 MHz, SV 558 KHz)
4.30 Prenos sporeda RTV Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **9.00** Izbiramo za vas; **10.05** Tretji polčas; **11.00** Mavrica; **12.05** Predstavljamo vam; **12.35** Mavrica; **13.00** Mladi glasbeniki pred mikrofonom; **13.30** Zabavna glasba; **14.30** Poročila, obvestila, zabavna glasba; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik radia Maribor; **17.00** Kontaktna oddaja; **17.30** Ljudski pevci in godci; **18.00** Sotočje; **19.00** Večerni radijski dnevnik

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88,6-93,8-100,3-100,6-104,3-107,6 MHz)
6.00 Glasba za dobro jutro; **6.05** Na današnji dan; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Prenos II. programa radia Ljubljana; **13.00** Danes na valu Radia Koper; **13.15** V podaljšku; **13.30** Dnevnik Radia Koper; **14.35** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Glasba po željah; **17.30** Primorski dnevnik (aktualna tema); **18.00** Superpass; **18.30** Glasbene želje po telefonu; **19.00** Radijski dnevnik

RADIO GLAS LJUBLJANA

(Krim stereo 100,2 MHz, Grad stereo 102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro Ljubljana; **6.15** Prve novice; **7.00** Horoskop; **7.15** Novice; **7.20** Naj naj naj; **7.30** Vremenska napoved; **8.00** Jutro je lahko tudi takšno; **8.30** Kam danes v Ljubljani; **9.15** Novice; **10.15** Novice; **11.15** Novice; **11.20** Power play; **16.10** Spoznajmo se; **16.30** Nagradna uganka; **17.15** Novice; **18.15** Novice; **18.20** Tiskovna konferenca RGL, Dnevnika in Studia Ljubljana; **19.15** Zadnje novice; **19.25** Vremenska napoved; **20.00** Glasba do jutra

RADIO ŠTUDENT

(89,3 m 104,3 MHz)
00.00–12.00 Radio-satelit (MTV); **12.00** Vžig; **14.00** OF; **17.00** Joculator; **17.45** U-skala; **19.00** Tolpa bumov: Youssou N'Dour – set (Virgin) (2); **20.00** Kool Nihgt; **24.00** Zatemnitev /radio-satelit

SPORED ZA TOREK

TELEVIZIJA

SLOVENIJA I

7.35–1.10 TELETEKST TV SLOVENIJA
7.50 VIDEO STRANI
8.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
9.00 KLUB KLOBUK
BOŽIČNI ŽIV ŽAV
WAITAPU, ponovitev TV nadaljevanke (1/5)
11.00 POLNOČNICA
11.55 RIM: URBI ET ORBI
BOŽIČNA POSLANICA IN POZDRAV PAPEŽA JANEZA PAVLA II, prenos s trga sv. Petra
12.30 IN NA ZEMLJI MIR LJUDEM, BOŽIČNE PESMI
013.00 VIDEO STRANI
13.10 KONCERT IZ POSTOJNSKE JAME: SIMFONIČNI ORKESTER RTV IGRA SKLADBE GEORGA GERSHWINA
14.15 SEDMA STEZA, ponovitev
14.35 SPORED ZA OTROKE
14.35 TIHA MIŠKA, angleški film
15.25 PRAVLJICE IZ MAVRICE: ZVONČKI Z ROŽNEGA GRIČKA, 2. oddaja
15.55 SOVA, ponovitev
KLUB PARADIŽ
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 TV DNEVNIK I
17.05 SREČNO POT CHARLIE BROWN
18.30 SPORED ZA OTROKE IN MLADE
WAITAPU, TV nadaljevanka (2/5)
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.55 VREME
19.30 TV DNEVNIK 2
20.10 ZGODOVINA VATIKANA – OD PETRA DO KONSTANTINA, 1. oddaja
21.10 N. BERCKSMANS–J. DONIOL VALCROZE: ŽIVLJENJE V BARVAH
22.00 TV DNEVNIK 3, VREME
22.30 RAY CHARLES, KONCERT OB 40-LETNICI GLASBENEGA DELOVANJA, 2. DEL
23.20 SOVA
POLICIJSKI ODDELEK
KLUB PARADIŽ
ZIMSKI PARADIŽ
ZIMSKI POZDRAV Z DUNAJA
1.00 VIDEO STRANI

SLOVENIJA II

12.00 SATELITSKI PROGRAMI – POSKUSNI PRENOSI
12.45 SVET ŠPORTA, oddaja HTV
13.40 OSMI DAN, ponovitev
15.00 Amsterdam: BOŽIČNI KONCERT, prenos
16.10 BOŽIČNI OBIČAJI (Alpe–Jadran)
16.40 SLOVENIJA V PLESU IN PESMI
17.10 SLOVENSKA KUHINJA Z ANSAMBLOM BRATOV AVSENIK, 1. oddaja
17.30 REGIONALNI PROGRAMI TV SLOVENIJA – STUDIO 2 KOPER
19.00 PET MOTETOV DANIELA LAGKHNERJA
19.15 MAGNIFICAT
19.30 TV DNEVNIK
20.00 ŽREBANJE LOTA
20.05 UMETNIŠKI VEČER
CARY GRANT, angleški dokumentarni film
20.55 ŠKOFOVA SOPROGA, ameriški film (ČB)
22.45 YUTEL (do 23.40)

HRVAŠKA TV I

9.10 POROČILA
9.15 TV KOLEDAR
9.25 MALI SVET, oddaja za otroke
9.55 ZAGREBŠKA KATEDRALA: PONTIFIKALNA MAŠA, prenos
11.35 PRIČE PRETEKLOSTI: NAJLEPŠI BETLEHEM NA SVETU
11.50 POROČILA
11.55 Rim: URBI ET ORBI, Božična poslanica in pozdrav papeža Janeza Pavla II, prenos s trga Sv. Petra
12.25 Assisi: BOŽIČNI KONCERT v cerkvi sv. Frančiška, prenos
13.15 ZIMSKI ŠOLSKI PROGRAM
13.15 ALBRECHT DÜRER, nemški dokumentarni film
13.45 MALI KONCERT: REMETE
14.00 RISANKA
14.25 POROČILA
14.30 DEKLICA Z VŽIGALICAMI, risanka
14.50 DOGODIVŠČINE BULLWHIPA GRIFFINA, ameriški film
16.40 ŠTEVILKE IN ČRKE
17.00 AMAHL IN SVETI TRIJE KRALJI, božična opera
18.00 POROČILA
18.10 RISANKA
18.25 NEUBRANI PROMETNI ORKESTER, dokumentarec
18.55 LETEČI MEDVEDKI, 1/26 del risane serije
19.30 TV DNEVNIK 1
20.00 BOŽIČNA ZGODBA, valižanska drama
20.55 ŽREBANJE LOTA
21.05 TV DNEVNIK 2
21.30 NAVEČAR, španska nadaljevanka (3/6)
22.25 ZAGREB VEST '90: BOŽIČNI KONCERT
23.25 POROČILA

HRVAŠKA TV II

14.40 VIDEOSTRANI
14.45 DOBER DAN
14.55 Amsterdam: BOŽIČNI KONCERT
SPREGLEDALI STE – POGLEJTE
16.15 NEURESNIČENE SANJE
17.45 ŠAHOVSKI KOMENTAR
18.00 COSBY SHOW
18.30 ANNO DOMINI
19.30 GLASBENI VSAKDAN
20.00 GARFIELD
20.10 ZGODBA ZA LAHKO NOČ
20.15 BOŽIČNA LAGODNOST: LUCIA ALIBERTI
21.45 AVE MARIA, glasbena oddaja
20.45 BOŽIČNI ALF
22.00 ANNO DOMINI
23.00 AVE MARIA, glasbena oddaja
23.20 POROČILA
23.40 KONCERT IZ FORUMA

KOPER

12.30 RAZISKOVALNA BAZA
13.30 CELOVEČERNI FILM (ponovitev)
15.00 POLNOČNICE IZ KOPRSKE STOLNICE (ponovitev)
16.30 6. KROG – ŠPORT IZ ZAMEJSTVA (ponovitev)
17.30 SKUPNI PROGRAM Z DRUGO MREŽO TV SLOVENIJE – PRIMORSKI REGIONALNI PROGRAM ODDAJA V ŽIVO: KLEPET Z GLEDALCI, AKTUALNA DOGAJANJA, REPORTAŽE, POLEMIKE, ZA ZANIMIVOSTI
18.45 ODPRTA MEJA
19.00 TVD STIČIŠČE
19.20 ČAROBNA SVETILKA – OTROŠKI PROGRAM
DAN NA DAN, serija
19.50 CELOVEČERNI FILM
21.20 ŽREBANJE LOTO
21.25 TV DNEVNIK
21.35 MOD SQUAD, serija
22.15 SMUČARSKI TEDNIK
23.15 OB RINGU
00.15 ZADETKI TEDNA

RAI I

6.55 JUTRANJI PROGRAM, vodita Livia Azzariti in Puccio Corona
9.30 KONCERT IZ ANTONIANA
SVETA MAŠA
11.00 POROČILA
11.05 BLAGOSLOV URBI ET ORBIS
BOŽIČNI KONCERT IZ ASSISIJA
13.30 TV DNEVNIK / TRI MINUTE O...
14.00 KVARKOV SVET
14.45 ITALIJANSKE KRONIKE
15.15 SEVER – JUG
15.45 MODRO DREVO
16.16 BIG
17.55 DANES V PARLAMENTU
18.05 FANTASTICO BIS
18.45 LETO DNI V ŽIVLJENJU, nadaljevanka
19.40 ALMANAH
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.40 POSEBNA ODDAJA
21.40 VELIKI RIBIČ, igrani film
vmes TV DNEVNIK
0.00 NOČNI TVD
0.20 DANES V PARLAMENTU
0.25 OPOLNOČI
0.40 DOKUMENTARNA ODDAJA

AVSTRIJA I

8.50 POROČILA
8.55 RAZTRESENI PROFESOR, ponovitev ameriškega filma (1966)
10.30 KATOLIŠKA BOŽIČNA MAŠA
11.55 BOŽIČNI GOVOR PAPEŽA PAVLA II. IN BLAGOSLOV URBI ET ORBI

KIH
za bistre glave

12.30 1000 MOJSTROVIN, Lorenzo Lotto: Marija z otrokom in Sveto Katerino in Jakobom
12.40 MATERE, ponovitev
13.25 ZAJČEK DOLGOUŠČEK, ponovitev
13.50 Walt Disney predstavlja: JOB BUSTERS (Help Wanted: Kids – ameriška komedija, 1986)
15.20 VELIKA PRIČAKOVANJA, 2. del nadaljevanke po romanu Charlesa Dickensa
17.00 MALI PRINC, 1. del risanke po knjigi Antoina de Saint-Exupe-ryja
17.35 KRALJ IZ NARNIJE, 1/12 del nadaljevanke – igrajo: Sophie Wilcox, Jonathna R. Scott, Sophie Cook
18.00 ŠPORT
18.30 RON IN TANJA, 1/6 del ljubezenske zgodbe iz današnjega Berlina
19.30 ČAS V SLIKI 1
19.50 KULTURA
20.15 ANATOL, igra Arthurja Schnitzlerja
22.40 ALFRED HITCHCOCK PREDSTAVLJA, Mož z Juga
23.40 NOČNI KLICI, Angel maščevanje
23.50 BOŽIČNI SPOMINI, Roland Neuwrith bo muziciral
0.25 EX LIBRIS

AVSTRIJA II

9.00 LUČ V TEMI
16.00 POZNA LJUBEZEN, Večkrat nagrajena TV igra Williama Nicholsona s Claiare Bloom in Jossom Acklandom
17.30 TEDDYBEAR, Velike živali za male ljudi
18.00 ZAJČEK DOLGOUŠEK, risanke
18.25 DRAGOCENOSTI IZ AVSTRIJE, Božične jasli
18.30 SLIKA AVSTRIJE
18.55 KRISTJAN V ČASU
18.00 AVSTRIJA DANES
19.30 SKRIVNOSTI ČRNE DŽUNGLE (I mister della giungla nera – 1/ del italijanske nadaljevanke,. 1990)
21.10 Univerzum: DUHOVI PRAGOZDA NA MADAGA-

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

7.00 Ob zori; **8.30** Russia Eleven; **9.00** World News; **9.10** The Mix; **16.00** Vroča linija; **17.00** Oddajamo; **18.30** Modra noč; **19.30** World News; **19.45** Nit časa; **20.00** Ultrašport; **22.00** World News; **22.15** Ultrašport; **0.15** World News; **0.30** Modra noč in The Mix

3SAT

12.00 La Grande Notte a Verona, operni festival; **14.45** Pika Nogavička, film; **16.20** Bistvo stvari, nad.; **17.20** Ešnapurski tiger, nemški film; **19.00** Danes; **19.15** Julij Cezar, opera; **22.20** Nocturno, tv film; **0.00** Ljubezen, življenje, smrt, 2. del; **0.20** Poročila

SAT 1

8.05 Casimir and Co.; **8.30** Ladja zaljubljencev; **9.20** Terry na plotu, angl. film; **10.00** Hiša treh deklet, av. film; **12.15** TV Spiegel; **13.05** Casimir & Co.; **13.40** Ladja zaljubljencev; **14.30** Anja in štirje letni časi, jap. risanka; **15.30** Šefi, nad.; **17.05** Dve gospe Grenville, 2. del am. tv filma; **18.45** Poročila; **19.05** Kolo sreče; **19.50** Vreme in novice; **21.00** Sissi, av. film; **22.55** Zakaj je moral umreti državni tožilec Traini, it. film; **0.40** Pregled programa

RTL PLUS

6.00 Pravljice iz vsega sveta; **6.25** risanka; **7.05** Risanka; **7.30** Duh v stolpnici, otr. serija; **8.00** Otroška oddaja; **9.30** Palček, am. pravlj. film; **11.00** Xanadu, am. film; **12.35** Holmes in Yoyo, krim. serija; **13.00** V deželi dinozavrov; **13.25** Otrok divjine, am. film; **15.00** Flipper, am. mlad. film; **16.30** Upor na ladji Bounty, 1. del am. filma; **17.55** Umetnost in sporočilo; **18.00** Slike leta; **18.45** Poročila; **19.05** E.T. – vesoljček, am. film; **21.10** Ploskonožec v Afriki, film; **22.55** Noč čarovnic IV. – Michael Myers se vrne, am. grozlj.; **0.25** Ameriški bojevnik, am. film

TV 5

16.05 Poročila; **17.15** Ženski pogledi, portret; **17.45** Ko je dobro – recept; **18.00** Kanada na dveh cestah, serija; **18.30** Številjke in črke; **18.40** Francoski šansoni; **19.00** Informacije in kultura; **19.30** Poročila; **20.00** Posebni dopisnik; **21.00** Poročila; **21.35** Babel, oddaja o znanosti; **23.00** Poročila, Glasba v srcu; **0.20** Hotel, literatura

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91,8 MHz)
4.30 Jutranji program; **5.50** Rekreacija; **6.50** Dobro jutro, otroci; **8.05** Znanja široka cesta; **8.35** B. Britten: A Ceremony of Carlos (v izvedbi MPZ RTV Slovenija); **9.05** Božična matineja; **11.05** Človek in zdravje; **11.30** Danes smo izbrali; **12.10** Čestitke poslušalcev; **13.30** Radio danes, radio jutri; **13.38** Do štirinajstih; **14.05** Znanje za prihodnost; **14.20** Glasbena poslušalnica; **14.40** Radijski Merkurček; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Od melodije do melodije; **17.05** Glasba; **18.05** Za ljubitelje lahke glasbe; **19.00** Radijski dnevnik; **19.35** Lahko noč, otroci; **19.45** Z zabavnimi ansambli; **20.00** Slovenska zemlja v pesmi in besedi; **20.35** Minute za Benjamina Ipavca; **21.05** Radijska igra – A. Savić–D. Rocco–M. Rutić: Molitev; **21.38** Glasbeni intermezzo; **22.00** Zrcalo dneva; **22.30** Slovenski pevci šansonov in evergrinov; **23.05** Literarni nokturno – Edvard Kocbek: Krogi navznoter

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stero 98.9 MHz, Krim stereo 93,5 MHz)
5.30 Val 202 – jutro; **8.00** Val 202 – dopoldan; **13.00** Val 202 – popoldan; **15.30** Dogodki in odmevi; **19.00** Radijski dnevnik; **19.30** Štos – Še v torek obujamo spomine; **21.00** Od dejanj k besedam; **22.00** Zrcalo dneva; **22.20** Spekter

TRETJI PROGRAM

(Krim stero 96,5 MHz)
16.00 Dober dan; **16.05** Glasbeni obrazi ljudskega izročila; **16.30** znanja široka cesta; **17.00** Koncertni dogodki na tujem; **18.30** Kulturni globus; **18.45** Poročila; **18.50** Zborovska glasba Benjamina Brittna; **19.30** Predstavitev večernega programa; **19.32** Arije in monologi; **20.00** Literarni večer – Ludvik Aškenazy: Otroške etude; **20.45** S solističnih in komornih koncertov – Novi dunajski oktet (W. A. Mozart, F. Schubert); **22.15** Pretok idej; **22.35** Glasbena miniature; **22.40** Tretja stopnica; **23.00** Glasba 20. stoletja – (4. katalonski festival sodobne glasbe: P. Casas, S. Pueyo, X. Bengurel, A. Charles) P. Casas: Kvintet, S. Pueyo: Kvintet, X. Benguerel: Astral, A. Charles: Balada; **23.50** Napoved sporeda za sredo; **23.55** Lirični utrinek.

RADIO MARIBOR

(UKV 93,1 in 90,4 MHz, SV 558 KHz)
4.30 Prenos sporeda RTV Ljubljana; **7.15** Dobro jutro; **9.00** Izbiramo za vas; **10.05** Mavrica; **11.00** Če kdo ni slišal; **12.05** Mavrica; **14.30** Poročila, obvestila, zabavna glasba; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Želeli ste, poslušajte; **16.30** Dnevnik radia Maribor; **17.00** Ljubiteljski pevci in godci; **17.30** Novi rock; **18.00** Študij in glasba; **19.00** Večerni radijski dnevnik

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88,6-93,8-100,3-100,6-104,3-107,6 MHz)
6.00 Glasba za dobro jutro; **6.05** Na današnji dan; **6.30** Jutranjik in cestne informacije; **7.00** Druga jutranja kronika; **7.30** Poročila in pregled tiska; **7.35** Kulturni servis; **8.00** Prenos II. programa radia Ljubljana; **13.00** Danes na valu Radia Koper; **13.15** Od enih do treh; **13.30** Dnevnik Radia Koper; **14.35** Pesem tedna; **15.30** Dogodki in odmevi; **16.00** Glasba po željah; **17.00** Za varnejši jutri – zavaroval. skup. Croatia; **17.30** Primorski dnevnik (aktualna tema); **18.00** Iz kulturnega sveta; **19.00** Radijski dnevnik

RADIO GLAS LJUBLJANA

(Krim stereo 100,2 MHz, Grad stereo 102,4 MHz)
6.00 Dobro jutro Ljubljana; **6.15** Prve novice; **7.00** Horoskop; **7.15** Novice; **7.20** Naj naj naj; **7.30** Vremenska napoved; **8.00** Jutro je lahko tudi takšno; **8.30** Kam danes v Ljubljani; **9.15** Novice; **10.15** Novice; **11.15** Novice; **11.20** Naj naj naj; **11.25** Power play; **12.00** BBC novice; **12.15** RGL novinarska oddaja; **13.15** Novice; **14.00** Pasji radio; **14.30** Pop info; **15.15** RGL kamentira in osvešča; **15.35** Power play; **16.10** Spoznajmo se; **16.30** Nagradna uganka; **17.15** Novice; **18.20** Tema tedna v živo; **19.15** Novice; **19.25** Vremenska napoved; **20.00** Glasba do jutra

RADIO ŠTUDENT

(89,3 m 104,3 MHz)
00.00–12.00 Radio-satelit (MTV); **12.00** Vžig; **14.00** OF; **17.00** Joculator; **18.00** Lojtra RŠ v K4; **19.00** Tolpa bumov: Happy Mondays – Pill's Thrills And Bellyaches (factory) (2); **20.00** Underground international: The Fluid-Glue /Fugazi intervju; **21.00** Hard and heavy; **24.00** Zatemnitev / radio-satelit

ENCIKLOPEDIJA SLOVENIJE **Izšla je 4. knjiga**
založba mladinska knjiga

DNEVNA OBVESTILA

FESTIVAL LJUBLJANA

SREDA, 26. dec. in ČETRTEK, 27. dec., ob 19.30 – Opera SNG Ljubljana – musical CESAR FRANC JOŽEF V ZAGREBU (Grgić-Kabiljo). Gostuje GLEDALIŠCE KOMEDIJA iz Zagreba. Režiser: V. Štefančič

SREDA, 26. dec., ob 20. uri – Slovenska filharmonija
BOŽIČNI KONCERT
Sodelujejo: Andrej Rupnik, Consort Soban, Jasna Knez, Marko Hvala, Primož Soban, Klemen Hvala, Ivan Špraje ter zbor GAUDEAMUS z zborovodjem Markom Tiranom.
Program: božične pesmi iz različnih obdobij v vokalni in instrumentalni izvedbi:

SREDA, 26. dec., ob 11 uri – Viteška dvorana Križank. JANI KOVAČIČ – novoletni program za otroke. Otroci do 10. leta imajo prost vstop!

PETEK, 28. 12., ob 11. uri – Viteška dvorana Križank. ANDREJ ŠIFRER – novoletni program za otroke. Otroci do 10. leta imajo prost vstop!

Informacije in prodaja vstopnic: Festival Ljubljana, tel. 226-544, 221-948.

CANKARJEV DOM

glasba

Ponedeljek, 24. 12., ob 18. uri: BOŽIČNI KONCERT. **New Swing Quartet in New Swing Singers** bodo predstavili svoj novi praznični program slovenskih in drugih znanih božičnih pesmi. (razprodano).

Torek, 1. 1. 1991, ob 18. uri: NOVOLETNI KONCERT – SIMFONIČNI ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE, dirigent **Georg Hörtnagel.** (J. Strauss, F. von Suppé, C. Gounod, K. M. Ziehrer) (razprodano).

napovedujemo!

התזמורת הקאמרית הישראלית
יועץ מוסיקלי: שלמה מינץ

Sobota, 5. 1., ob 19. uri: KONCERT IZRAELSKEGA KOMORNEGA ORKESTRA; dirigent in solist **Shlomo Mintz.** Program: W. A. Mozart – Violinski koncert št. 3 KV 216, simfonija št. 29 v A-duru KV 201, Violinski koncert št. 5 KV 219. (Gallusova dvorana, 200, 150, 100 din)

gledalisce

Torek, 25. 12., ob 20. uri – L. Smoček: POZNO POPOLDNE ZVONIMIRJA BURKEJA, svetovna uspešnica v produkciji CD. Prevod Metka Zobec. Igrajo: **Metoda Zorčič, Majolka Šukle, Ivan Godnič, Alojz Svete in Marko Boben.** Režija **Uroš Trefalt,** dramaturgija in lektorica Metka Zobec, scenografija Uroš Trefalt in Bojan Mavser, kostumografija Gordana Gašperin, gib Srdan Sorić. Za sodelovanje se zahvaljujemo organizacijam: Henkel Zlatorog, Jugotekstil, Slovenijavino. (Kosovelova dvorana, 100 din)

ples

Četrtek, 27. 12. in sobota, 29. 12., ob 19. uri – P. I. Čajkovski: LABODJE JEZERO, SNG Opera in balet Ljubljana, dirigent **Fuad Mansurov,** Bolšoj teater, Moskva, koreografija **Irina Lukašova,** kostumografija in scenografija: **English National Ballet London** – Gunther Schneider-Siemsen in Dietmar Alexander Solt. Solisti: Irena Pasarić, Martin James, Vojko Vidmar, Dimitri Simkin, Nena Vrhovec, Ivo Kosi, Andrej Hriberšek, Marko Omerzel in baletni ansambel SNG ter orkestra SNG Ljubljana. (Gallusova dvorana, 170, 140, 100, 50 din, 20% skupinski popust.)

razstava

D 15. 1.: FRANCO CHECCIN, Italija. (mala fotogalerija)

Do 27. 1., od 12. do 20. ure: A. R. PENCK. (Galerija CD, 30 din, za študente in dijake 15 din.)

novoletni program

NOVOLETNI PROGRAM ZA OTROKE **do 30. 12., od 9. do 19. ure**
Novoletni ŽIV-ŽAV (1. preddverje, vstop prost; za večje skupine pričakujemo predhodne najave)
Novoletna predstava je sestavljenka kanadske risanke **NOVO LETO LETEČIH MEDVEDKOV in plesne pravljice** POTOVANJE MALEGA PRINCA, ki jo bodo predstavili mladi člani plesne šole Kazina. Na koncu predstave bo vse razveselil dedek Mraz. Posamezniki lahko kupijo vstopnice za predstave, ki bodo: **v torek, 25. 12., ob 16. uri in v soboto, 29. 12., ob 16. uri.** (Linhartova dvorana, 35 din.) Telefon v dopoldanskem času za vse informacije o novoletnem programu za otroke je **223-896.**

informacije

Obveščamo vas, da bo Center za informacije in prodajo vstopnic CD v torek, 25. 12., odprt samo od 19. do 20. ure.

GLEDALIŠČA

DRAMA SNG
V LJUBLJANI

PONEDELJEK, 24. decembra, ob 11. uri – Georges Feydeau: DAMA IZ MAXIMA. Zaključena predstava za CENTER SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA z Jesenice.
SREDA, 26. decembra, ob 19.30 – Fjodor M. Dostojevski-Andrzej Wajda: ZLOČIN IN KAZEN. Abonma PRVA REPRIZA in IZVEN (konto).
SOBOTA, 29. decembra, ob 19.30 – Fjodor M. Dostojevski–Andrzej Wajda: ZLOČIN IN KAZEN. Abonma SOBOTA in IZVEN (konto).
PONEDELJEK, 31. decembra, ob 19. uri – Georges Feydeau: DAMA IZ MAXIMA. Predstava je razprodana.

MALA DRAMA SNG

PETEK, 28. decembra, ob 20. uri – Drago Jančar: ZALEZUJOČ GODOTA. Za IZVEN (konto).

BLAGAJNA DRAME je odprta od 11. do 12. ure in od 18. ure do začetka večerne predstave. Rezervacije po telefonu 221-511.

OPERA BALET
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Župančičeva 1, Ljubljana

Sreda, 26. 12. in četrtek, 27. 12., ob 19.30
OPERA SNG
Musical
CESAR FRANC JOŽEF V ZAGREBU
Avtorja: Grgić–Kabiljo
Gostuje gledališče KOMEDIJA iz Zagreba
Režiser: V. Štefančič
Informacije in prodaja vstopnic:
Festival Ljubljana od 11. do 13., 16. do 19. ure,
ter Opera SNG od 11. do 13. ure ter uro pred predstavo.

Četrtek, 27. decembra, ob 19. uri – Čajkovski: **LABODJE JEZERO** v CD, red sreda, red četrtek; izven, konto. **RAZPRODANO.**
Sobota, 29. decembra, ob 19. uri – Čajkovski: **LABODJE JEZERO** v CD, red sobota prvi, red sobota drugi, izven, konto. **RAZPRODANO!**
Ponedeljek, 31. decembra, ob 19. uri – Rossini: **SEVILJSKI BRIVEC, SILVESTRSKA PREDSTAVA,** izven, konto. **RAZPRODANO.**
Sreda, 9. januarja, ob 19. uri – Donizetti: **LUCIA DI LAMMERMOOR,** (po triumfalnem uspehu na otvoritveni predstavi spet med nami v vlogi Lucie: **KATHLEEN CASELLO**), izven, konto.
Sobota, 12. januarja, ob 19. uri – **TRAVIATA, (JURE KUŠAR** prvič v vlogi Alfreda), izven, konto.
Torek, 15. januarja, ob 19. uri – Čajkovski: **LABODJE JEZERO** v CD, red torek, izven, konto.
Sreda, 16. januarja, ob 19. uri – Čajkovski: **LABODJE JEZERO** v CD, izven, konto.

Cenjene abonente obveščamo, da je ogled predstave mogoč le z vstopnicami, ki smo jih poslali na dom.

Vstop v dvorano po začetku predstave ni dovoljen!

Zaželen je obisk v večerni toaleti.

Blagajna je odprta vsak dan, razen nedelje, od 11. do 13. ure ter uro pred predstavo. Rez. in inf. po tel. (061) 331-950, od 10. do 11. ure. Dijaki in študenti imajo popust.

Slovensko
Mladinsko Gledališče
Ljubljana

DECEMBER JE, PRIHAJA
KROKAR
Edgarja Allana Poeja
Kmalu se boste lahko srečali z njim v SLOVENSKEM MLADINSKEM GLEDALIŠČU
TODAY OR NEVERMORE!!!

SONČNI STUDIO
hawaii
Ljubljana, 061/214-450 ob 11. in 16. uri
SONČENJE
MASAŽA
(obraz in telo, preparati MI-NI-LIFTING-LIPOSOM), linfna drenaža
PRAZNUJTE UREJENI

DNEVNIK »DELO«, IZDAJA ČGP DELO, TOZD DELO ● USTANOVITELJ TOZD DELO ● NASLOV UREDNIŠTVA: LJUBLJANA, TITOVA 35, TELEFONA N. C. 318-255, 319-255 ● MALOPRODAJA – KOLPORTAŽA ● YU DELO 31-255 ● POŠTNI PREDAL 29, 61001 LJUBLJANA ● TISK DRUŽBENO PODJETJE DELO – TISK ČASOPISOV IN REVIJ, P. O. LJUBLJANA, TITOVA 35 ● NAROČNINA TEL. 315-366, **REKLAMACIJSKI ODD. DOSTAVE DNEVNIKA »DELO« ZA LJUBLJANO TEL. 318-880, LJUBLJANA, TITOVA 35, NON STOP OB DELAVNIKIH IN SOBOTAH** ● POSAMIČNA ŠTEVILKA STANE 8,00 DINARJEV, PETKOVA IN SOBOTNA ŠTEVILKA 10,00 DINARJEV ● **NAROČNINA ZA DECEMBER 1990:** 218,00 DINARJEV, ZNIŽANA NAROČNINA ZA UPOKOJENCE 196,20 DINARJEV, VEZANA NAROČNINA ZA DELO PLUS 248,00 DINARJEV, ZA UPOKOJENCE 223,20 DINARJEV, SAMO ZA DELO PLUS 32,00 DINARJEV. ● ZA PLAČNIKE PO BANKI (TRAJNI NALOGI) ŠE 5% POPUST ● NAKAZILA NAROČNINE NA TEKOČI RAČUN: ČGP DELO – TOZD »DELO«, ŠTEVILKA 50102-603-48909 ● LETNA NAROČNINA ZA TUJINO OD 1. 7. DALJE: ZDA 641 USD, AVSTRIJA 4.724 ATS, ZRN 667 DEM, FRANCIJA 2.254 FRF, ŠVICA 558 CHF, ŠVEDSKA 2.412 SEK, ITALIJA 501.500 ITL ● PLAČILA NA DEVIZ. RAČUN PRI LB, ŠTEVILKA 50100-620-107-257300-27822/0; NAROČILA NA DNEVNIK DELO SPREJEMAMO VSAK DAN IN ZAGOTAVLJAMO DOSTAVO NA DOM V PETIH DNEH OD NAROČILA ● ODPOVEDI LAHKO UPOŠTEVAMO OB KONCU MESECA ● ŠTIK – SPREJEM MALIH OGLASOV PO TELEFONU 318-866 ALI OSEBNO NA BLAGAJNI V ŠUBIČEVI 1 ALI TITOVI 35 OD 7. DO 19. URE ● SPREJEM OSMRTNIC: OB DELAVNIKIH OD 7. DO 16. URE OZ. OB SOBOTAH OD 7. DO 11. URE OSEBNO (ŠUBIČEVA 1 IN TITOVA 35), PO TELEKSU YU DELO ST 31-633, S TELEGRAMOM ALI PO TELEFONU 318-866 (OD 14. DO 16. URE) ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● OGLASNO TRŽENJE, LJUBLJANA, TITOVA 35, 61001 LJUBLJANA, TELEFON 318-570, TELEFAX 302-414 ● OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH SPREJEMA OSMRTNICE (DO 16. URE) NEPOSREDNO CENTRALNA REDAKCIJA »DELA«, LJUBLJANA, TITOVA 35 OSEBNO ALI PO TELEFONU 315-366 ZA NAROČNIKE IZVEN LJUBLJANE ● ROKOPISOV NE VRAČAMO
TELEFON DEŽURNEGA UREDNIKA 318-252, TELEKS YU DELO 31-255, TELEFAKS 311-871.

MGL
MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

V četrtek, 27. decembra, bo na velikem odru MGL tretja premiera sezone 90/91. Prvič bo v profesionalnem gledališču uprizorjena poetična drama Daneta Zajca

POTOHODEC

ČETRTEK, 27. decembra, ob 19.30 – D. Zajc: POTOHODEC. Premiera. Za abonma PREMIERSKI.
PETEK, 28. decembra, ob 19.30 – D. Zajc: POTOHODEC. Za abonma RED V.
SOBOTA, 29. decembra, ob 19.30 – M. Držić: DUNDO MAROJE za ABONMA D in IZVEN. (Laura–M. Lojk, Dundo Maroje – F. Markovčič).

Vstopnice za SILVESTRSKO PREDSTAVO prevzemite najkasneje do srede, 27. 12. 1990 do 12. ure v PIC MGL. Po tem datumu rezervacije ne bodo več veljale.

Mestno gledališče ljubljansko želi vsem svojim obiskovalcem vesele praznike in vso srečo v letu 1991. Prisrčno dobrodošli v našem gledališču tudi v novem letu.

Vse abonente, ki še niso poravnali abonmajskih obveznosti za sezono 90/91, prosimo, da to storijo do 31. 12. 1990.

Vstopnice so v prodaji v Prodajno informativnem centru – PIC MGL vsak dan od 10. do 12. ure in uro pred predstavo. Telefon 210-852.
Vabljeni!
Sponzorja MGL sta Mednarodno podjetje Slovenijales in Neodvisni Dnevnik.

Kulturnica
Židovska steza 1
PONEDELJEK, 24. decembra, ob 18. uri – Nace Simončič: VELIKI KIKIRIKI. IZVEN. Vstopnice so na voljo uro pred predstavo v Kulturnici, rezervacij ni!
PONEDELJEK, 24. decembra, ob **17. uri – PARADA LUTK, na katero vabita LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA in slavni CEFERIN, ki bo pred LGL na Krekovem trgu 2. Na Podstrehi LGL si boste po Paradi lahko ogledali razstavo lutk slikarja Milana Klemenčiča ali pospremili dedka Mraza, ki se bo s kočijo popeljal do Prešernovega trga in skozi Staro Ljubljano. Vabljeni!**
Veliki oder
ČETRTEK, 27. decembra, ob **11. uri** – Svetlana Makarovič: KORENČKOV PALČEK, IZVEN.
PETEK, 28. decembra, ob **11.**, 29. decembra, ob **11.** in **17.**, NEDELJA, 30. decembra, ob **11. uri** – Milan Jesih: KRONAN NOREC, IZVEN.
Gledališka blagajna je odprta v sredo od 11. do 12., v četrtek, petek in soboto od 10. do 12. in uro pred začetkom predstave. Rezervacije in informacije ob istem času po telefonu 314-962.

PONEDELJEK, 24. decembra, ob 10., 12. in 15. uri: PEPELKA, pravljica za otroke. Gostovanje v Slovenskih Konjicah in Zrečah.
TOREK, 25. decembra, ob 11. uri in 16. uri: PEPELKA. Gostovanje v Velenju.
PETEK, 28. decembra, ob 19.30 – Rajko Ranfl: SPODNJE PERILO Z NAPAKO. Abonma red A in IZVEN.
SOBOTA, 29. decembra, ob 19.30 – Rajko Ranfl: SPODNJE PERILO Z NAPAKO. Abonma red SOBOTNI in IZVEN.
Prodaja vstopnic je od srede, 26. od 10. do 12. in od 16. do 18. ure. Rezervacije po telefonu 312-860. Vljudno vabljeni!

GLEDALIŠČE ANE MONRO

SANREMO – danes in jutri (ponedeljek in torek), ob 21. uri v KUD Prešeren. Zadnji dve predstavi, rezervacije po tel. 33-22-88.
DUH IZ KNJIGE – v sredo, ob 17. uri v Pionirski knjižnici.

KUD FRANCE PREŠEREN TRNOVO

24. in 25. 12., ob 21. uri bo Gledališče Ane Monro še zadnjič letos ponavljalo SANREMO. Razstava Roberta Poortmana in Marija van Horrika je odprta do 29. 12., vsak dan od 17. do 21. ure.

Danes, 25. 12., ob 21. uri bo Gledališče Ane Monro še zadnjič letos ponavljalo SANREMO. Razstava Roberta Poortmana in Maria van Horrika je odprta do 29. 12., vsak dan od 17. do 21. ure.

SNG MARIBOR
SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE MARIBOR

OPERA & BALET

My Fair Lady

TOREK, 25. decembra, ob 19. uri – F. Loewe – A. J. Lerner: MY FAIR LADY. Odkupljena in IZVEN. Dirigent: Stane Jurgec.

NABUCCO

ČETRTEK, 27. decembra, ob 19.30 – G. Verdi: NABUCCO, za IZVEN. Dirigent: Boris Švara. Gledališka blagajna je odprta vsak dan od 11. ure do pričetka predstave.
V nedeljo in praznikih je blagajna odprta le, če so predstave, in sicer uro pred predstavo.
Vstopnice lahko rezervirate ob istem času po telefonu 221-206.

Slovensko Ljudsko Gledališče Celje

ČETRTEK, 27. decembra, ob 21. uri: Če se želite zabavati nekoliko drugače, vas vabimo, da si ogledate novo premiero, ki smo jo pripravili v okviru izvenabonmajske ponudbe ODRA HERBETA GRÜNA. To je

KABARET 91

avtorice besedila in glasbe Svetlane Makarovič, ki ga je z igralci Ljerko BELAK, Bojanom UMEKOM in Bogomirjem VERASOM ter pianistom Edijem Goršičem pripravil režiser Vinko MÖDERNDORFER.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

ponedeljek

KINOTEKA
ponedeljek, ob 16. in 19.30
V VRTINCU, ZDA. I.: Vivien Leigh Clark Gable.
torek, ob 16. in 19. uri
QUO VADIS..., ZDA, 1951. I.: Robert Taylor;

KOMUNA
ob 10., 16. in 17.30
MALA SIRENA, ZDA, **pravljična risanka (Walt Disney) po H. C. Andersenu.** Oskar za glasbo!
ob 19. in 21. uri
TENKA LINIJA SMRTI (FLATLINERS), ZDA, fantastični. I.: **Julia Roberts, Kiefer Sutherland.**
31. 12., ob 21. uri silvestrska predpremiera filma
BRUC, ameriška parodija z Marlonom Brandom v glavni vlogi.

UNION
ob 16., 18. in 20. uri
NAJBOLJ NORI BOŽIČ, ZDA, komedija. I.: **Chevy Chase.**

MINI KINO UNION
ob 17., 19. in 21. uri
ZADNJI ODCEP ZA BROOKLYN (LAST EXIT TO BROOKLYN), ZDA, črna drama. **Po kultnem romanu Huberta Selbyja jr.**

VIČ
ob 16., 18. in 20. uri
DO KONCA IN NAPREJ, slovenski, kriminalka. R.: **Jure Pervanje.** I.: **Matjaž Tribušon, Janez Hočevar, Lučka Počkaj.**

BEŽIGRAD
ob 16., 18.15 in 20.30
DUH (GHOST), ZDA, melodrama. I.: **Patrick Swayze, Demi Moore.**

ŠIŠKA
ob 16., 18. in 20. uri
NINJE ŽELVE (TEENAGE MUTANT NINJA TURTLES), ZDA, fantastična komedija.

TRIGLAV
ob 16. uri
DALEČ V PRETEKLOSTI, ZDA, risanka;
ob 18. in 20.15
UMRI POKONČNO 2, (DIE HARD 2), ZDA, akcijski. I.: **Bruce Willis.**

MOJCA
NI PREDSTAV ZA IZVEN.

SLOGA
ob 10. in 12. uri
SVILA, SATEN IN SEKS;
ob 14., 16., 18. in 20. uri
TRENUTKI LJUBEZNI,
ob 22. uri
DOBRA MAČKA.
25. 12. NI PREDSTAV ob 10., 12. in 14. uri.

DOMŽALE:
ob 16. uri
ČAROVNIKOV KLOBUK, risanka;
ob 18. uri
STRELJAJ, DA UBIJEŠ, ZDA, akcijski. I.: Sidney Poitier;
ob 20. uri – predpremiera
BRUC (THE FRESHMAN), ZDA, parodija. I.: **Marlon Brando, Matthew Broderick.**

Prodaja vstopnic uro pred prvo predstavo.
Našim gledalcem želimo vesele božične praznike.

KINO MARIBOR
SPORED ZA PONEDELJEK
PARTIZAN: ob 16., 18 in 20. uri ameriški fantastični film TANKA LINIJA SMRTI (FLATLINERS).
MATINEJSKI SPORED: ob 10. uri ameriška risanka MALA MORSKA DEKLICA, ob 12. uri ameriška komedikja GLEJ NO, KDO SE OGLAŠA! V glavni vlogi JOHN TRAVOLTA!
EROTIKA – KINO UDARNIK: ob 10. uri ameriški film NEUBOGLJIVA DAMA, ob 12. uri ameriški film VROČE USTNICE. V torek, 25. decembra ni erotične matineje!
GLEDALIŠČE: ob 15.30 in 17.30 ameriški avanturistični film DNEVI GRMENJA (DAYS OF THUNDER). Ob 19.30 ameriški verski spektakel JEZUS KRISTUS IZ NAZARETA (II. del)
UNION: ob 16. uri ameriška risanka MALA MORSKA DEKLICA. Ena najboljših stvaritev Disneyeve produkcije, posebej primerno za otroke vseh starosti! Ob 18. in ob 20. uri ameriška komedija NAJBOLJ NORI BOŽIČ (NATIONAL LAMPOON'S CHRISTMAS VACATION).
UDARNIK: ob 17. in 19. uri ameriški avanturistični film PTIČ NA ŽICI (BIRD ON A WIRE). NOČNI KINO: ob 21. uri – NI PREDSTAV!

OBVESTILA

URŠKA
več kot plesna šola

NA GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU
hala B2/II – tel.: 327-651
INFORMACIJE, REZEVARICJE, VPIS:
od 10. do 12. ure in od 15. do 20. ure
Vabimo k vpisu v plesne tečaje:
DRUŽABNI PLES
I: sobota, 19. 1.;
II: petek, 18. 1.;
III: ponedeljek, 14. 1. (nad 30); torek, 15. 1.;
IV: petek, 11. 1. (nad 30); sobota, 19. 1.
Otroke in mladino vabimo k vpisu v plesno šolo za mlade.

EUREKA
PLESNI STUDIO
tel. 329-195
221-118

GALA NOVOLETNI PLES
SREDA, 26. decembra, ob 20. uri – hotel SLON: Gala večerja, plesni ansambel, nastop vrhunskih plesnih parov, čarodej Miran D. Plohl, zabavna tekmovanja, predstavitev party plesov, bogat srečolov – nagrade, polnočna zdravica EUREKE.
Vstopnice po samo **350,00 din** (vključena večerja) lahko kupite v hotelu SLON in v KOMPASU.

KLUB K4
KERSNIKOVA 4
LJUBLJANA

DNEVNI BAR od 10. ure
ponedeljek: BOŽIČNO RAJANJE.
V torek, 25. 12. bo KLUB K4 odprt SAMO ZA VABLJENE!

BMBO
najhitrejša dostava tople hrane in pijače na dom
Tel. (061) 376-111
Odprto od 9. do 01. ure.

Vsi, ki bi radi pomagali, sodelovali ali nastopali v veličastnem sprevodu dedka Mraza, ki bo 26., 27. in 28. 12. 1990 v Ljubljani, in ki imate za to primerne kostume (živali, pravljična bitja), ter vsi, ki bi bili pripravljeni izdelati oziroma posoditi kostume, pokličite 271-664.

Telefon ZATE – ZAUPNI TELEFON za otroke, ženske, družino, žrtve nasilja in vse nemočne 323-353
vsak dan od 16.–21. ure

JENKO
PLESNA ŠOLA
Petkovškovo nabrežje 35
61000 LJUBLJANA

vpisuje v naslednje plesne tečaje:
začetni: petek, 4. 1., ob 20., 10. 1. – torek in četrtek, ob 19. uri
nadaljevalni: sreda, 26. 12., ob 19. uri
izpopolnjevalni: torek in četrtek, 8. 1., ob 20.30.
TEČAJI ZA STAREJŠE:
začetni: nedelja, 23. 12., ob 18. uri
nadaljevalni: sobota, 26. 1., ob 18. uri
AEROBIKA: ponedeljek, 27. 1., ob 19. uri
VPIS IN INFORMACIJE: vsak dan od 11. do 13. in od 16. do 20. ure, tel. 320-042!

Black Jack CLUB

NOCOJ NAJVEČJE USPEŠNICE DESETLETJA.
Torek, 25. decembra: Nocoj HOUSE PARTY. Dekleta imajo prost vstop.
Sreda, 26. in četrtek, 27. decembra: Nastopa VLADO KALEMBER.
Vabimo vas, da z nami preživite noro silvestrsko noč.

Plesna šola ROŽANC
Trg OF 3 (pri kolodvoru)
tel.: 325-878

Vpis od 13.–18. ure
ZAČ.: 13. 1., **NAD.:** 23. 1.
JAZZ I.: 16. 1.
JAZZ II.: 28. 12. (Miha Lampič)
OTROKE VABIMO V CELOLETNO PLESNO ŠOLO.

BABILON

Ponedeljek, 24. dec.: GALA VEČER SKUPAJ S SKUPINO SPECTRUM. VABIMO VAS NA **SILVESTROVANJE:** vrhunski kulinarični izbor iz hladno-toplega bifeja, bogata nagradna tekmovanja, za animacijo in glasbo v živo pa bo poskrbela show skupina SCPCTRUM. Predprodaja vstopnic pri blagajni kluba BABILON.

MURGLE CENTER
IMOS INŽENIRING
LJUBLJANA

PODJETJE AORS
NE PONUJA KONJ, TEMVEČ SVETOVNO POSLOVNOST
TELEFAKS, TELEFON, AVT. TAJNICA, KOPIRNI STROJ
vse v enem aparatu
GUIS FAX
14 A – 128

Cena samo 14.200,00 din
Dobava takoj
Garancija 12 mesecev + supergarancija
Servisna mreža v Jugoslaviji
Nakup za fizične osebe v 6 obrokih
Tel./faks (071) 622-980, 490-932, 71210 Sarajevo – Ilidža, Dobriniska 16
Tel. v Ljubljani (061) 375-599

KLINKER

KERAMIČNE PLOŠČICE POPUST do 20%
MOŽNOST OBROČNEGA ODPLAČEVANJA
POSEBNO UGODNE CENE TUDI ZA ZADRUŽNIKE
– klinker ploščice, neglazirane A C
– klinker ploščice, glazirane A C
Tel. (063) 33-421 in 31-865

Ljubečna Celje

DEŽURNA LEKARNA

LJUBLJANA
Nočna in nedeljska dežurna služba: CENTRALNA LEKARNA, Ljubljana, Prešernov trg 5. Izdaja nujnih zdravil in zdravil na recepte, predpisane istega dne.

MARIBOR
Nočna in nedeljska dežurna lekarna: Lekarna Glavni trg 29.

KONCERTI

SIMFONIČNI ORKESTER DOMŽALE–KAMNIK VAS VABI NA JUBILEJNI 20. NOVOLETNI KONCERT, KI BO V SREDO, 26. decembra, OB 20. URI V HALI KOMUNALNEGA CENTRA V DOMŽALAH IN V ČETRTEK, 27. decembra, ob 20. URI V KULTURNEM DOMU V MENGŠU. PREDPRODAJA VSTOPNIC: KNJIŽNICA DOMŽALE.

LJUBLJANSKI OKTET VABI NA TRADICIONALNI NOVOLETNI KONCERT PRILJUBLJENIH LJUDSKIH IN UMETNIH PESMI. KONCERT BO V ČETRTEK, 27. DECEMBRA, OB 19.30 V VELIKI DVORANI NARODNE GALERIJE.

Končala se je življenjska pot našega učitelja in sodelavca

DANIJELA GRUMA

prof. glasbe

Cenjenega glasbenega pedagoga se bomo s spoštovanjem spominjali

Učenci in delavci Gimnazije Celje-Center

V globoki žalosti sporočamo vsem, da nas je v 82. letu starosti nenadoma zapustil

DANIJEL GRUM

profesor glasbe

Od predragega moža, očeta in dedija se bomo poslovili v družinskem krogu na ljubljanskih Žalah

Žena Ema, otroka Andrej in Zdenka z družinama ter sorodstvo

Prezgodaj je odšel od nas naš sodelavec

FRANC DRNOVŠEK

Ostal nam bo v trajnem spominu

Sodelavci SIZ Strojne-elektro industrije, p. o. Zagorje ob Savi

Zagorje, 20. decembra 1990

Sporočamo vam žalostno vest, da je umrl

MAKSIMILJAN CAPUDER

upokojenec

Na zadnjo pot ga bomo spremili v ponedeljek, 24. decembra 1990, ob 15. uri izpred mrliške vežice na pokopališču v Domžalah

Ohranili ga bomo v lepem spominu

Podjetje Lip Radomlje

Sporočamo vam žalostno vest, da je umrl upokojenec

FRANC ZABRET

Na zadnjo pot smo ga spremili v nedeljo, 23. decembra 1990, na pokopališču v Domžalah

Ohranili ga bomo v lepem spominu

Podjetje Lip Radomlje

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustila naša sodelavka

OLGA KAJIN

Od nje se bomo poslovili v ponedeljek, 24. decembra 1990, ob 15. uri na pokopališču v Izoli

Ohranili jo bomo v trajnem spominu

Kolektiv Cestnega podjetja Koper

Umrl je

VINKO LADAVAC

upokojenec, roj. 1921

Pogreb bo v četrtek, 27. decembra 1990, ob 13. uri na ljubljanskih Žalah iz trinajste mrliške vežice

Na željo pokojnika prosimo vse, da namesto cvetja darujejo denar Onkološkemu inštitutu v Ljubljani

Žalujoči: žena Petra, hči Darja in drugo sorodstvo

Ljubljana, Maribor, Koper, 23. decembra 1990

Zapustila nas je draga

ROMANA PLEŠKO

rojena VOLMAJER

Na zadnjo pot jo bomo pospremili v ponedeljek, 24. decembra 1990, ob 14. uri na pokopališču v Laškem

Žalujoči vsi njeni

Laško, Celje, Vuhred, Ljubljana, Maribor

Umrl je naš

ALOJZ KUMP

Od njega se bomo poslovili 24. decembra 1990, ob 15. uri na pokopališču v Hrpeljah

Vsi njegovi

Po hudi in težki bolezni nas je zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

VERA KRAMAR

rojena DRENIK

Od nje se bomo poslovili v sredo, 26. decembra 1990, ob 12. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v dvanajsti mrliški vežici

Žalujoči: hči Polona z možem Francijem, vnukinja Senka, brat in sestre, Primož z družino ter drugo sorodstvo

Ljubljana, Novo mesto, 21. decembra 1990

Tiho, kot je živela, je odšla od nas naša draga mama, babica, prababica, sestra in teta

JOŽICA LUKEŽIČ

rojena KOSEC

Od nje se bomo poslovili v sredo, 26. decembra 1990, ob 13. uri na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo žara v trinajsti mrliški vežici

Vsi njeni

Ljubljana, 22. decembra 1990

Za vedno nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

AVGUST LUKEC

upokojenec

Od njega se bomo poslovili v četrtek, 27. decembra 1990, ob 16. uri na pokopališču v Polju

Na dan pogreba bo žara v mrliški vežici Polje

Žalujoči: žena Antonija, hčerka Ana, hčerka Metka s sinom Primožem, sin Janez z družino, sestra Mici ter drugo sorodstvo

Ljubljana, 22. decembra 1990

V SPOMIN

Na jutrišnji dan 25. decembra mineva 10 let žalosti, solza in bolečin, odkar si me za vedno zapustil moj dobri ljubljeni mož

JULIJ KNEZ

Težka je resnica, da Te ni več pri meni. Tiho pri grobu stojim in živi so spet lepi spomini na srečna leta, ki sva jih skupaj preživela. Ljubljeni moj mož, saj Ti nisi umrl, Ti samo spiš in v mojem srcu živiš. Prisrčna hvala vsem, ki postojite ob njegovem mnogo preranem grobu in prižigate lučke.

Tvoja žena Ivanka in vsi Tvoji

Srednje Gameljne, 25. decembra 1990

Po dolgotrajni bolezni je zaprla svoje trudne oči naša zlata mamica, omica in tašča

ANTONIJA PELC

rojena ZAVODNIK

Od nje se bomo poslovili v ponedeljek, 24. decembra 1990, ob 13.30 na ljubljanskih Žalah

Na dan pogreba bo ležala v sedmi mrliški vežici

Neutolažljivo žalujoči: hčerki Bogdana, Tatjana, sin Janko z družinami ter drugo sorodstvo

Ljubljana, München, Jesenice, Višnja Gora, 21. decembra 1990

Umrl je

FERDO ŠVAJGER

starejši

Pogreb bo v sredo, 26. decembra 1990, ob 14.30 na pokopališču v Sorici

Žara bo v vežici na pokopališču Lipica v Škofji Loki v torek in sredo do pogreba

Vsi njegovi

Po dolgi bolezni je v 64. letu umrl naš dragi soprog, brat in stric

MILOŠ KOVAČEVIĆ

polkovnik JLA v pokoju

Od njega se bomo poslovili v sredo, 26. decembra 1990, ob 15. uri na pokopališču na Holmcu

Žalujoči: soproga Marija, sestre, bratje in drugo sorodstvo

Ljubljana, Bosanski Petrovac, Požarevac, Novi Sad, Banjaluka, 21. decembra 1990

NENADOMA JE PREMINIL NAŠ DOLGOLETNI SODELAVEC

MARJAN BRGLEZ

ING. AGR. DIREKTOR FARME PRAŠICEV DRAŽENCI

POGREB POKOJNIKA BO V PONEDELJEK, 24. DECEMBRA 1990, OB 15. URI V VIDMU PRI PTUJU

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM SPOMINU

KMETIJSKI KOMBINAT PTUJ

Sporočamo, da je umrl naš upokojenec

MILAN MAJER

Kraj in čas pogreba bo objavljen na Radiu Ljubljana

Ohranili ga bomo v lepem spominu

Delavci Elektro Ljubljane okolice

Nepričakovano je odšla naša

ANA BRIŠKI

rojena ŠTRUKELJ

Pogreb pokojne bo v četrtek, 27. decembra 1990, ob 14. uri na pokopališču v Dravljah

Na dan pogreba bo ležala v mrliški vežici Dravlje

Žalujoči: mož Jože, otroci Anča, Jože, France in Janez z družinami, sestra in bratje ter drugo sorodstvo

Ljubljana, Podnart, Schwäbisch Gmünd, 21. decembra 1990

Priprave na Slovenski kongres na Koroškem

CELOVEC, 23. decembra – V pripravah na ustanovno zasedanje Svetovnega slovenskega kongresa od 28. do 30. junija 1991 v Ljubljani je konec tedna tu bil ustanovni občni zbor koroškega dela svetovne slovenske organizacije. O smislu in zamislih gibanja sta govorila predsednik pripravljalnega odbora, italijanski parlamentarec Bojan Brezigar in Spomenka Hribar, v imenu slovenske vlade pa je zbor pozdravil minister dr. Peter Vencelj. Za predsednika koroškega odbora so izvolili mag. Lojzeta Dolinarja, profesorja slovenske gimnazije v Celovcu in lastnika prevajalske pisarne. Predsednik Dolinar je povedal, da bo ena prvih nalog odbora skrb za osrednjo pisarno Svetovnega slovenskega kongresa v Celovcu. Izdali bodo tudi brošuro z naslovi koroških podjetij in trgovin, kjer strežejo oz. se pogovarjajo s strankami tudi po slovensko.

J. Š.

Rižkov kritizira Gorbačova in opozarja na kaos v državi

»Pripravljen sem delovati za državo, ne pa za posameznike,« je dejal Rižkov – Svarila pred neoboljševiškim diktatom na zborovanju v Moskvi – Landsbergis pozval k formiranju oddelkov prostovoljcev

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 23. decembra – Sovjetski premier Nikolaj Rižkov kritizira predsedniška polnomočja in ocenjuje, da bo Gorbačov doživel velik politični poraz, če 4. Kongres ne bo potrdil sprememb in dopolnil ustave. V Moskvi je bilo zborovanje proti neoboljševiškemu diktatu. Predsednik Litve Landsbergis pa poziva k obrambi pred prežečo predsedniško upravo.

Po napovedanem odstopu Eduarda Ševardnadzeja intervju, ki ga je Nikolaj Rižkov imel za TASS, ni slučajen. Rižkov je med drugim dejal, da se Gorbačov z njim ni posvetoval o personalni sestavi prihodnjega kabineta, za formiranje nove vlade pa bi po njegovem mnenju potrebovali prehodno obdobje. V tem času bi morala delovati sedanja vlada. Na vprašanje,ali je Rižkov še naprej pripravljen sodelovati z Mihailom Gorbačovom, je premier kratko odvrnil: »Pripravljen sem delovati za državo, ne pa za kakšnega posameznega človeka.« Predloge Mihaila Gorbačova o novi strukturi oblasti je označil kot »prekomerno nagrmadene« in »komajda življenjsko sposobne«. »Gorbačov ostaja moj tovariš, toda tudi on, tako kot jaz, nosi odgovornost za to,kar se dogaja,« je dejal Rižkov. »Državi grozi kaos in najpomembneje je uvesti elementarni red.« Paradoksalno zveni, da Rižkov, ki je letos najbrž najbolj kritizirana osebnost, zdaj deli nauke. Pri tem morda ne gre prezreti nedavne ocene moskovskega župana Popova, da je Rižkov eksponent vojaško industrijskega kompleksa. Marsikdo sedanje razmere primerja z letom 1964 in osamljenim Nikito Hruščovom. Glasilo Izvestija pa je med drugim zapisalo, da je odhod Ševardnadzeja doslej največji kadrovski poraz Gorbačova, hkrati pa opozarja, da so sile, o katerih je govoril zunanji minister, že tako močne, da odstavljajo ministre.

Pred moskovsko skupščino pa je bilo danes tudi zborovanje okrog 5000 ljudi, ki so med drugim zahtevali, da se Gorbačov dokončno odloči, ali bo predsednik naroda ali pa generalni sekretar na strani partaparata. Deputat Obolenski je svaril pred neoboljševiškim diktatom, govorniki pa so med drugim pozivali Ševardnadzeja, naj se pridruži demokratom.

Predsednik litovskega parlamenta Vytautas Landsbergis pa je na zasedanju narodnega gibanja Sajudis posvaril pred uvedbo neposredne predsedniške uprave nad Litvo. Po njegovih besedah bi bilo potrebno čimprej izdelati podroben načrt odpora zoper grozeče sankcije centra. Landsbergis je zato pozval k formiranju »zaščitne strukture« in oddelkov prostovoljcev. Hkrati pa so člani poveljstva pribaltskega vojaškega okrožja pozvali 4. Kongres narodnih poslancev ZSSR, naj sprejme odločne ukrepe za vzpostavitev reda in politične stabilnosti. V nasprotnem primeru bo armada v Pribaltiku prisiljena sprejeti nujne ukrepe za zaščito lastnih pravic in časti. Iz litovskega pristaniškega mesta Klajpeda sporočajo o vojaških patruljah na ulicah mesta, ki imajo pravico ustavljati »sumljive državljane«.

Sovjetski predsednik je izdal tudi nov ukaz »O ukrepih normalizacije v SSR Moldova«. Kot protizakoniti označuje razglašeni avtonomiji Gagauzov in Pridnjestrovja, vodstvu republike pa nalaga 10-dnevni rok, v katerem mora informirati predsednika o ukrepih za izhod iz kritičnih razmer. Kot je znano, je Moldova proti podpisu novega zveznega dogovora, pretežni del delegacije pa je že tudi zapustil 4. Kongres v Kremlju. Sodeč po zapletu dogodkov je pričakovati podobne ukaze tudi za vrsto drugih republik. Iz Stepanakerta poročajo o poskusu atentata na avtobus miličnikov, v Rigi se nadaljujejo dvomljive eksplozije objektov posebnega pomena, v Lvovu je izbruhnil mednacionalni spopad, ki je terjal okrog 20 ranjenih vojakov . . .

MIHA LAMPREHT

OGLEDALO

– Ta podstavek je trajnejši in varnejši

OTO REISINGER, Vjesnik

NA KRATKO

Sovjeti odhajajo

PRAGA, 23. decembra (Tanjug) – Zadnja bojna enota sovjetske armade, ki je bila nameščena na ozemlju slovaške republike, je danes zapustila kasarno v Rožnavi in se napotila v domovino, v belorusko mesto Sluck. Tako se praktično končuje druga etapa umikanja sovjetske vojske iz Češkoslovaške. Sporazum o umiku sta državi podpisali februarja letos. Na Češkoslovaškem je ostalo še okoli 18.000 sovjetskih vojakov in oficirjev (vrnilo se jih je že 55.000).

Uspešen drugi krog volitev v Črni gori

TITOGRAD, 23. decembra – Pozno zvečer je republiška volilna komisija Črne gore sporočila, da je v drugem krogu prišlo na volišča več kot 60 odstotkov volilnih upravičencev. Uradni podatki bodo objavljeni zjutraj, vendar že zdaj iz nekaterih občinskih volilnih komisij sporočajo, da je za predsednika predsedstva Črne gore izvoljen Momir Bulatović. (B. J.)

Večstrankarski sistem v Mozambiku

MAPUTO, 23. decembra (Reuter) – Mozambiški parlament je danes sprejel zakon o političnih strankah, z njim bo odprta pot za večpartijski sistem, poroča Reuter iz Maputa. Zakon so sprejeli enoglasno, prve večstrankarske volitve po petnajstletni vladavini socialističnega Frelima pa bodo prihodnje leto. Akt o političnih strankah predvideva registracijo vsake organizacije, ki bo dobila vsaj 100 oseb iz vsake od desetih mozambiških provinc in iz glavnega mesta Maputa. Zakon prepoveduje ustanavljanje strank, ki bi bile separatistične, diskriminatorske ali antidemokratske narave, ter strank, zasnovanih na regionalnih, etničnih, plemenskih, rasnih ali religioznih osnovah.

Kongres francoskih komunistov

PARIZ, 23. decembra (Tanjug) – Georges Marchais je bil danes popoldne osmič izbran za generalnega sekretarja KP Francije. Še prej pa je petdnevni kongres z veliko večino sprejel poročilo centralnega komiteja in resolucijo o nadaljnjih smernicah delovanja KPF. Sedemindvajseti kongres francoskih komunistov pomeni po mnenju nekaterih osebno zmagoslavje Georgesa Marchaisa, ne pa tudi partije, ki je pod njegovim vodstvom od 1972. leta do danes izgubila dve tretjini glasov in članstva. Marchais je tudi napovedal spremembo partijskega statuta, toda brez »pravega posega v demokratični centralizem«, čeprav so to zahtevali disidenti, ji jih vodi bivši minister Charles Fiterman. Dva najostrejša disidenta, Charles Fiterman in Guy Germanier, sta ostala v političnem biroju partije. Po mnenju disidentov »je potekal kongres brez kakršnekoli zveze s stvarnostjo in ni bil odsev predkongresnih razprav v bazi.

Utonilo 250 ribičev

DAKA, 23. decembra (Reuter) – Najmanj 250 ribičev je izginilo v hudem viharju, ki je preteklo noč divjal v Bengalskem zalivu, so sporočile oblasti v glavnem mestu Bangladeša Daki. Velikanski valovi so potapljali ribiške čolne, ki so bili oddaljeni 40 kilometrov od obale. Kakor je za zdaj znano, je vihar preživel samo en ribič. Za okoli 250 izginulih ribičev pa se bojijo, da so utonili.

Vojska na jug Libanona

BEJRUT, 23. decembra (Tanjug) – Šiitsko gibanje Amal in proiranski Hezbolah sta sklenila sporazum, s katerim bo olajšana razporeditev libanonske vojske na jugu države, sporoča danes France Presse in se pri tem sklicuje na vire iz teh dveh gibanj. Sporazum, s katerim bo po besedah predstavnika Amala »olajšan prihod vojske v južni Libanon«, so sklenili na sestanku, ki je bil na sedežu sirskih vojnih opazovalcev v Bejrutu. Po besedah vodje Amala Nabiha Berija dogovor predvideva razporeditev libanonske vojske na jugu Libanona vse do »varnostnega pasu«. Ta pas na libanonskem ozemlju, ki se nahaja 850 kilometrov južno od Bejruta, je uvedel in ga nadzira Izrael.

Alžirski predsednik posreduje

PARIZ, 23. decembra (AFP) – Alžirski predsednik Šadli Bendžedid je danes pripotoval iz Rima v Pariz. Med nekajurnim obiskom v francoski prestolnici naj bi se sestal s predsednikom Mitterrandom. Takoj po prihodu v Pariz se je sestal z zunanjim ministrom Rolandom Dumasom, po pogovorih in delovnem kosilu s francoskim predsednikom pa bo odpotoval v Madrid in nato v Rabat in Naukšot. Pred turnejo po evropskih prestolnicah se je Bendžedid deset dni mudil na Bližnjem vzhodu, kjer je med pogovori na najvišji ravni tehtal možnosti za miroljubno odpravo krize v Zalivu.

Perestrojka otežila razmere

Študija zahodnih denarnih inštitucij o razmerah v SZ – Pomoč v najrazličnejših oblikah

WASHINGTON, 23. decembra (Tanjug) – Ne poznamo nobenega modernega gospodarstva, ki bi bilo uspešno s centralnim planiranjem, perestrojka pa je samo še poslabšala stanje, ker je zmanjšala vpliv centra, ni pa vzpostavila tržnih instrumentov in discipline. To je bistvo ocene cele vrste mednarodnih finančnih institucij, sodelujočih pri študiji o gospodarskem položaju v ZSSR, ki so jo danes objavili v Washingtonu.

Študija je bila naročena med vrhom industrijskih držav v Houstonu. Pokazala je temno sliko položaja v sovjetskem gospodarstvu s pripombo, da bi se bilo sedaj težko vrniti k sistemu centralnega planiranja in da bi bilo zato treba hitreje preiti v tržno gospodarstvo. Priporočajo, da mednarodna skupnost podpre sovjetske reforme s tehnično pomočjo na pravnem področju, v monetarni politiki, zunanji trgovini in bančništvu ter s pomočjo v hrani.

Američani v strahu pred nenadnim iraškim napadom

Ameriške sile v Zalivu v polni pripravljenosti – Bushovo in Majorjevo svarilo – Raketni preplah

RIAD, 23. decembra (Reuter, Tanjug, INA) – Agencija Reuter je sporočila, da se v ameriških vojaških krogih boje nepričakovanega iraškega napada med božičnimi prazniki in da so zato ameriške sile v Zalivu v popolni pripravljenosti. Kot poudarjajo, se utegne Irak v naslednjih dneh odločiti za podobno akcijo, kot sta jo izvedla Egipt in Sirija oktobra 1973, ko sta napadla Izrael med največjim židovskim verskim praznikom.

Po zadnji izjavi iraškega predsednika Sadama Huseina, da do 15. januarja ne bo izdal ukaza za umik svojih čet iz Kuvajta, je možnosti za miroljubno rešitev zalivske krize čedalje manj. V petkovem intervjuju za nemško televizijsko mrežo je Husein v odgovoru na vprašanje, ali je iraški umik iz Kuvajta vendarle možen, odločno odgovoril, da ne. Kot je pristavil, pa vrata za dialog še niso zaprta. Vnovič je obdolžil ameriškega predsednika Busha, da pripravlja vojno v Zalivu in da pošilja v smrt »na tisoče ameriških vojakov«. Kajti, če bo prišlo do vojne, bo zmagal Irak, je odločno pribil. Obenem je opozoril, da bo George Bush zaradi števila žrtev, ki bo iz dneva v dan večje, prisiljen popustiti.

● ANKARA, 23. decembra (Tanjug) – Turčija je nakopičila močne vojaške sile ob meji z Irakom. Po mnenju opazovalcev jo bo do 15. januarja varovalo najmanj 100 najsodobnejših lovcev bombnikov ameriških sil in sil NATO ter okrog 100.000 turških vojakov. Sem je všteto tudi 42 letal in 600 vojakov, za katere je Turčija zaprosila NATO že 30. novembra z namenom zagotoviti varnost svojih meja v primeru, če bi izbruhnila vojna v Perzijskem zalivu.

Ameriški predsednik George Bush in britanski premier John Major sta v soboto potrdila, da nameravata prihodnji mesec uresničiti sklep OZN in izgnati Iračane iz Kuvajta. Kot sta poudarila, so mednarodne sile v Zalivu pripravljene na napad. Bush je izrazil prepričanje, da bo Sovjetska zveza kljub nepričakovanemu odstopu zunanjega ministra Eduarda Ševardnadzeja še naprej podpirala ameriško politiko v Zalivu. George Bush in John Major sta odločno opozorila iraškega voditelja Sadama Huseina, da bo moral Irak plačati visoko ceno, če ne bo spoštoval roka za umik. »Če bi čez deset minut prišlo do provokacije, bi zavezniške sile nemudoma ukrepale,« je dejal Bush.

»Če nas bodo napadli, bomo uporabili vse vrste orožja, ki ga imamo,« pa je za Reuter izjavil predsednik iraškega parlamenta Sadi Mahdi Saleh. ZDA je opozoril, da »Irak ni Grenada ali Panama« in da bo tisti, ki bo začel »drago in dolgotrajno vojno«, to gotovo obžaloval. Saleh je dejal, da Irak nima jedrskega orožja, ima pa enako učinkovito kemično orožje. »Uporabili bomo vse vrste orožja, da bi le preprečili sovražniku, da bi se polastil našega ozemlja. Ponavljam: vse vrste orožja, ki ga imamo,« je dejal Saleh.

Iraške oblasti so sinoči ukazale, da je treba v primeru napada mednarodnih sil nemudoma zapreti vse vrtce, šole in fakultete. To sporočilo predsedniške palače je objavila iraška tiskovna agencija INA. Kot je poudarila, je to dokončen sklep oblasti, ki ne bodo izdale drugega podobnega ukaza. V okviru priprav na morebitno vojno so iraške oblasti v petek začele vaje civilne zaščite, med katerimi so vadili evakuacijo celo nekaj milijonskega Bagdada.

ISKRICE

Kadar je prihodnost boljša od napovedane, odpustimo tudi lažnim prerokom.

LUDWIG ERHARD

Bodo Habreju sodili?

Režim v N'Djameni želi soditi Hisenu Habreju zaradi zločinov proti človeštvu – Ukazal likvidacijo političnih zapornikov

ALŽIR, 23. decembra (Tanjug) – Novi režim v N'Djameni namerava soditi Hisenu Habreju zaradi »zločinov proti človeštvu«. Zato bo zahteval od senegalskih oblasti, da jim Habreja izročijo. Kakor poroča posebni poročevalec APS iz N'Djamene, nove čadske oblasti obtožujejo Habreja, da je tik pred padcem svojega režima in begom v Kamerun 1. decembra ukazal likvidirati 300 političnih zapornikov, odnesel pa je tudi denar iz državne blagajne.

Novi močni človek v N'Djameni obljublja uvedbo večstrankarskega sistema v Čadu, toda ne še takoj. Pravi, da je v sedanjem položaju ustanavljanje političnih strank še prezgodaj in da bi se to lahko sprevrglo v anarhijo.

»Problemi se morajo reševati z dialogom,« je dejal Idris Debi in dodal, da Čad pričakuje od mednarodnega sodišča pravice v Haagu razsodbo v tem sporu.

Zaprt koridor miru

LUANDA, 23. decembra (Tanjug) – Vlada v Luandi je sklenila, da začasno ustavi distribucijo hrane, ki jo zaradi suše in lakote v Angoli pošilja posebna agencija Združenih narodov. Kot sporoča Reuter, je ministrstvo za plan obvestilo predstavnika ZN v Luandi, da je odporniško gibanje Unita izvedlo v zadnjem času več napadov na področjih, prek katerih se dostavlja pomoč v hrani. S tem je do preklica zaprt tako imenovan »koridor miru«, po katerem bi morala nujno potrebna živila priti do, kakor ocenjujejo, 1,8 milijona Angolcev, ki trpijo zaradi lakote.

Neuspešna pogajanja o Kambodži

PARIZ, 23. decembra (Tanjug) – Dvodnevni mirovni sestanek predstavnikov sprtih kamboških frakcij v Parizu se je sinoči končal z neuspehom. Štirim frakcijam se ni posrečilo dogovoriti o vseh točkah mirovnega načrta Združenih narodov, ki naj bi naredil konec 12-letni državljanski vojni v tej azijski državi. Pač pa so se predstavniki provietnamskega režima v Phnom Penhu in treh kamboških grupacij dogovorili, da bodo čimprej spet sedli za pogajalsko mizo. Datuma novega kroga pogajanj niso določili.

SVET SO LJUDJE

Ženske vezi

Zgodbo o ameriški raziskovalki **MARY-CLAIRE KING** se da povedati na več načinov. Kot zanimivo pripoved o matematičarki, ki je zašla v genetiko in tam pokazala včasih malo preveč fantazije. Kot očarljivo zgodbo o moralni državi, in to na področju, ki zbuja veliko tesnobe zaradi možnosti zlorab. Pa tudi kot pravljico z grozljivimi elementi in dobro vilo v ozadju.

Argentinski del zgodbe se je začel v letih 1976 – 1983, ko je pod vojaškim terorjem zginilo (v glavnem v smrt) približno 12000 ljudi, hkrati pa je neznanokam izginilo vsaj 210 dojenčkov. Matere z Majskega trga v Buenos Airesu, ki so vsa leta diktature protestirale proti »izginevanju«, so skrbno zbirale vse podatke o aretacijah in pobojih, pa tudi o usodi otrok, ki so izginjali hkrati s starši, in o otrocih, ki so se čez nekaj let pojavili v vrtcih ali šolah, pa so imeli čudno pomanjkljive dokumente. Na kratko: ker je v Južni Ameriki prekupčevanje z otroki nasploh dokaj razširjeno, so matere z Majskega trga domnevale, da je veliko njihovih vnukov živih, a posvojenih. Problem pa ni bil samo v odkrivanju, temveč tudi v dokazovanju. Med njimi se je utrdila domneva: če se da s krvnimi preiskavami dokazati starševstvo, ali se ne bi dalo tudi staro starševstvo? Prav za to je šlo, kajti ena generacija je kratko malo manjkala – mrtva, pokopana v množičnih grobovih.

Stare matere z Majskega trga so leta 1984 odšle v Ameriko, po nasvet k Amerikemu združenju za razvoj znanosti in njegovemu odboru z znanstveno svobodo in odgovornost. Tam so se domislili, da bi Mary-Claire King utegnila biti prava oseba za to nalogo; ker je izvrstna genetičarka, ki jo posebej zanimajo genetske podobnosti sorodnikov, ker je še iz časa študija (v šestdesetih letih) nasprotnica diktatur in nasilja, navsezadnje pa tudi zato, ker je ženska in mati, pa se zato na poseben način identificira s problemom. Argentinske babice so torej potrebovale genetski test, ki bi nedvoumno dokazal sorodstveno vez med otroki in starimi starši. Med različnimi možnostmi se je Mary-Claire King odločila za naslednjo genetsko markacijo: za gene, ki kodirajo človeške levkocitne antigene. Gre za proteine s površja belih krvnih telesc, ki znajo ločiti domače od tujega (in so zato odločilnega pomena pri presajanju organov). Ti levkociti (HLA) se pojavljajo v tisočih kombinacijah, zato je podobnost skoraj zanesljivo dokaz sorodnosti. Po izračunih Mary-Clare King (katere osnovna ljubezen je matematika) je verjetnost 99,8-odstotna. Vsekakor je bilo njeno strokovno mnenje dovolj prepričljivo, da je že leta 1984, pri prvem primeru, sodišče verjelo tožnicam: osemletna Paula, ki je bila ugrabljena (njeni starši pa kasneje ubiti) pri dveh letih, je bila dosojena Elsi Grinspon, svoji babici po materi.

Matere z Majskega trga so s pomočjo Mary-Claire King doslej identificirale 48 vnukov in vnukinj; nekateri so bili dodeljeni starim staršem, drugi ne. Testi so nekoliko sporni, če jih ni mogoče opraviti na vseh štirih starih starših. Zato se je Kingova lotila iskanja drugih možnih markacij v verigi DNA, in to v ekipi privržencev hipoteze o Evi, to je teorije, da ima vse človeštvo skupno prednico, pramater, do katere vodi razločna DNA sled. Dokazljiva je z mitohondrialnimi DNA (te oskrbujejo celice z energijo) in se prenašajo samo z jajčeci, s spermo pa ne – gre torej za izrazito ženske vezi. Mary-Claire je izdelala test, po katerem je mogoče dokazati sorodstvo, tudi če je živa ena sama babica (ali prababica) po materini strani. Tega testa v Argentini še niso preskusili, vendar ni dvoma, da bo v kratkem veliko povpraševanje po njem. Povprečna starost izginulih otrok je namreč 15 let (kar je tudi starost Mary-Clairine hčerke), v kratkem bodo odrasli in začeli bodo raziskovati svoj rod. Pojavili se bodo tudi pravni problemi, denimo, kdo je dedič in kako lahko to dokaže. Matere z Majskega trga bodo imele vse več zaveznikov. In raziskave verig DNA, za katerimi stojijo dolga leta biokemičnega, genetskega, matematičnega in kdovekakšnega še dela, čakajo, pripravljene.

»Sliši se patetično, vem,« pravi Mary-Claire King, »a od nekdaj sem vedela, da se hočem z znanostjo ukvarjati samo zaradi pravih razlogov. Prepričana sem, da znanost zares pomaga ljudem, ampak treba jo je naravnati v to smer.« Vendar ni zmeraj taka: »V Argentini sem se naučila tole: ko se znajdeš pred tirani, se ne sprašuj, zakaj počnejo, kar počnejo. Ustaviti barabe – to je treba narediti.«

»Po eni strani smo ti zelo hvaležne,« ji je nekoč rekla ena od babic. »Po drugi strani pa se ti sploh ne bomo zahvaljevale. Vemo namreč tole: ko bi se rodila v Buenos Airesu in ne v Chicagu, bi bila danes mrtva in me bi iskale tvojo hčerko.« (A. P.)

PA ŠE TO

SREČNO ŠTEVILO 23 – Ali so predlagatelji plebiscita včerajšnji datum izbrali zgolj po naključju ali pa so se pred to usodno odločitvijo posvetovali tudi s kakšnim jasnovidcem, astrologom ali kakšnim drugim strokovnjakom za napovedovanje prihodnosti, nam sicer ni uspelo izvedeti, vendar si po napovedih iz nekaterih numeroloških analiz bolj posrečeno izbranega datuma rojstva naše nove države prav gotovo ne bi mogli izbrati. V svoji numerološki analizi o datumu plebiscita, ki jo je za januarsko številko Aure pripravila Naca Jermanj, avtorica ugotavlja, da je 23 eno izmed najsrečnejših števil v numerologiji. To število zagotavlja harmonijo in ravnovesje, kar je po njenem prepričanju pogoj za dosego cilja, katerega pa v nobenem primeru ne bomo dosegli brez truda. Predstavlja tudi dobro »konta':tibilnost« in izredne finančne sposobnosti, kar Sloveniji zagotavlja lepo prihodnost . . .

DELO plus

V Zlatorogu pa še kar mesarijo

Alah na Žalah

Muslimani v katoliški Sloveniji

Snežne razmere

Vogel: +3, oblačno, **160 cm pomrznjenega snega, nihalka vozi od 7.30 do 18. ostale naprave od 9. do 16., Zagarjev graben** je odprt, tekaške proge so urejene. **Vrhe nad Trbovljami:** −3 stopinje, rahlo oblačno, 20, do 30. cm pomrznjenega snega, naprave obratujejo od 9. do 16. ure. **Rog-Črmošnjice:** −2, rahlo oblačno, 30 do 40 cm snega, naprave obratujejo od 9. do 16. ure, tekaške proge so urejene.

Kope: +1, oblačno, 50 cm, pomrznjenega snega, obratujejo Punger, Sedlo. Velika in Mala Kopa od 9. do 16. ure, tekaške proge so urejene, cesta je prevozna z zimsko opremo. Smučarski avtobus vozi iz Slovenj Gradca. **Kranjska Gora:** −3, pretežno jasno, 40 do 90 cm snega, vse naprave v **Kranjski Gori** in **Podkorenu** obratujejo od 9. do 17. ure. Tekaška proga je urejena. Drsališče v Kranjski Gori je odprto od 9. do 21.ure. **Kobla:** −4, pretežno jasno, 35 do 110 cm suhega snega, proge so urejene, naprave vozijo od 9. do 16. ure, cesta na Ravne je prevozna. **Goriška Planina:** +3, rahlo oblačno, 100 cm suhega snega, smučišča so urejena, naprave vozijo od 9. do 16. litostrojska koča je odprta. **Stari vrh:** −2, pretežno oblačno, 10 do 50 cm suhega snega, smučišča so urejena, vse naprave obratujejo od 8.30 d 16. cesta je prevozna, smučarski avtobus vozi iz Škofje Loke ob 8.15 in 13.15, vrača pa se ob 12.30 in 16.30 dostop na smučišča je tudi iz Poljanske doline. **Krvavec:** +2, pretežno jasno, 70 pomrznjenega snega:, obratuje kabinska žičnica od 8. do 17., sedežnica Gospinca in Tiha dolina od 8.30 do 16.30, sedežnica vrh Krvavca od 8.30 do 16., sedežnice Zvoh, Njivice in Kriška planina 9. do 16., vlečnica Podgradišče od 9. do 16. ure. **Velika planina:** −6, jasno, 70 cm pomrznjenega snega, nihalka obratuje 8. do 18. ure. V hotelu Šimnovec je še prostor. **Golte:** +2, delno do pretežno oblačno, 50 cm pomrznjenega snega, proge so urejene, nihalka vozi od 8. do 18., ostale naprave od 9. do 16. ure. **Črni Vrh nad Idrijo:** −2, jasno, 30 cm pomrznjenega snega, vlečnici obratujeta od 9. do 16., tekaške proc so urejene. **Mariborsko Pohorje:** +2, delno oblačno, od 45 do 50 cm snega, gondolska žičnica vozi od 7. do 19., na področju Bolfenka in Arena vozijo vlečnice od 8. do 16., tekaške proge so urejene, cesta je prevozna z zimsko opremo. **Cerkno:** −5, zmerno oblačno, 60 cm snega, naprave obratujejo, smučarski avtobus vozi, cesta je prevozna, tekaške proge so urejene. **Rogla:** 0 stopinj, jasno, 60 do 70 cm. snega, obratujejo vse naprave, tekaške proge so urejene na 3,5 in 10 km. Cesta je prevozna z zimsko opremo. **Travna gora** +1, jasno, 20 cm snega, smučanje je komaj mogoče.

novosti obvestila obrestne mere

Zamenjava evročeka kartice

K čim prejšnji zamenjavi kartic evročeka vabimo vse, ki boste za novoletne praznike odšli na pot v tujino. Ob koncu leta namreč preneha veljavnost starih, dosedaj veljavnih kartic evročeka in po 1. 1. 1991 je treba ob plačilu z evročekom predložiti že novo kartico.

Z evročekom kot najpomembnejšim sistemom brezgotovinskega poslovanja v Evropi imate denar v katerikoli valuti varno spravljen in obrestovan do porabe, pa vendar vedno pri roki. Za evročeke ne velja omejitev prenosa v tujino.

Z evročekom lahko dvignete gotovino v valuti države, v kateri prebivate ali z njim plačujete blago in storitve povsod, kjer opazite znak evročeka EC.

Vse imetnike evročekov, zlasti pa tiste, ki se že za novoletne praznike odpravljate v tujino, še enkrat vabimo, da se v teh dneh oglasite v banki in se dogovorite za izdajo nove kartice evročeka.

ljubljanska banka Pravi naslov za denarne zadeve

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda Slovenije

Prognostična karta za 23. december 1990

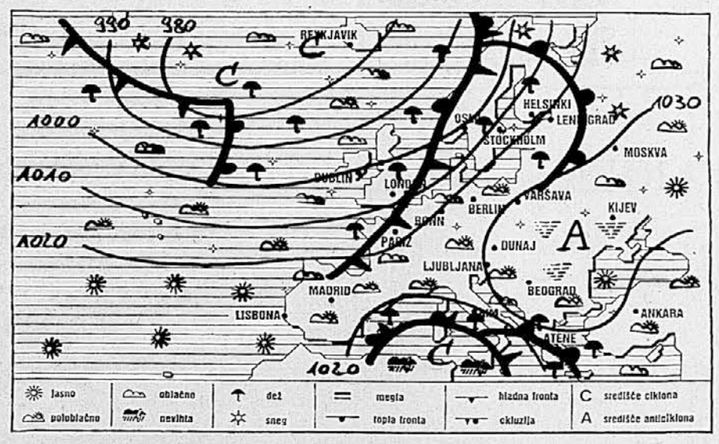

NAPOVED ZA SLOVENIJO

Precej jasno bo. Zjutraj bo po kotlinah in nižinah megla ali nizka oblačnost, ki se predvsem v jugovzhodni Sloveniji lahko zadrži večji del dneva. Jutranje temperature bodo od 0 do −4, v krajih s snežno odejo do −8, ob morju 4, najvišje dnevne od 2 do 7, na Primorskem do 10 stopinj Celzija.

NAPOVED ZA JUGOSLAVIJO

Zmerno oblačno bo, ob jadranu pa precej jasno. Po kotlinah in nižinah bo megla ali nizka oblačnost, ki se bo ponekod zadržala večji del dneva.

VREMENSKA SLIKA

Nad Balkanom in vzhodno Evropo je odmočje visokega zračnega pritiska. V višinah se nad nami zadržuje razmeroma topel in suh zrak, pri tleh pa z jugovzhodnimi vetrovi priteka za spoznanje hladnejši, ki lahko povzroči nastanek nizke oblačnosti.

KAKO KAŽE

V torek in sredo se bo nadaljevalo suho vreme. V južni Sloveniji bo več oblačnosti, drugod pa bo precej jasno. Po kotlinah in nižinah bo zjutraj in dopoldne megla ali nizka oblačnost.

VREME IN TEMPERATURE 22. DECEMBRA 1990 OB 13. URI

kraj	vreme	°C
LJUBLJANA	jasno	5
BRNIK	jasno	8
PLANICA	–	–
KREDARICA	jasno	−2
CELJE	del. oblačno	5
SL. GRADEC	jasno	1
MARIBOR	–	–
M. SOBOTA	oblačno	2
N. MESTO	jasno	6
LISCA	jasno	2
N. GORICA	jasno	8
PORTOROŽ	jasno	7
REKA	pret. jasno	11
PULJ	jasno	11
SPLIT	jasno	13
DUBROVNIK	jasno	12
ZAGREB	pret. oblačno	6
NOVI SAD	oblačno	3
BEOGRAD	oblačno	3
SARAJEVO	oblačno	0
TITOGRAD	pret. jasno	10
PRIŠTINA	oblačno	−1
SKOPJE	oblačno	−1
CELOVEC	pret. jasno	−1
GRADEC	pret. jasno	5
DUNAJ	zmer. oblačno	4
BUDIMPEŠTA	oblačno	−1
BENETKE	jasno	5
MILANO	jasno	5
RIM	jasno	7
MÜNCHEN	oblačno	3
ZÜRICH	rosi	3
BERLIN	oblačno	4
PARIZ	oblačno	7
LONDON	oblačno	9
ATENE	del. oblačno	11
MADRID	jasno	5
STOCKHOLM	oblačno	4
MOSKVA	jasno	−9

Stanje voda 23. decembra 1990 ob 7. uri

Pretok v m^3/s: Drava HE Dravograd 160, Mura Gornja Radgona 113, Soča HE Doblar 40,0, Sava Radovljica 22,7, Sava HE Mavčiče 36,0, Sava Šentjakob 53,2, Sava Radeče 206, Sora Suha NIP, Ljubljanica Moste 54,8, Savinja Laško 32,8, Sava HE Moste 13,0, Savinja Nazarje 7,98, Krka Podbočje 33,3, Kolpa Radenci 27,4.

Visoki poleti manj onesnažujejo

V troposferi (do višine 10 km) izpuhajo letala neprimerno več škodljivih snovi, med poletom v običajni višini 10 km pa je onesnaževanje resda razmeroma skromno, zato pa so v stratosferi škodljive snovi mnogo bolj obstojne. Poleg tega se tamkaj zaradi drugačnega pritiska, nizkih temperatur in ultra vijoličnega sevanja srečujemo z drugačnimi kemičnimi reakcijami kot v troposferi. Dušikovi oksidi, na primer, v troposferi katalizirajo (pospešujejo) nastajanje ozona, v stratosferi pa pospešujejo njegovo razgradnjo.

Konstruktorji in proizvajalci si prizadevajo, da bi letalski motorji čim manj obremenjevali okolje. Marsikaj so že dosegli – z boljšim izgorevanjem, manjšo porabo goriva, s filtriranjem izpušnih plinov. Vendar bi onesnaževanje, ki ga povzročajo letala, na najbolj enostaven način zmanjšali z boljšo koordinacijo vzletov in pristajanja, tako da bi se letala na letaliških stezah zadrževala kar najmanj časa. In končno omenjajo tudi možnost, da bi opustili krajše letalske proge, kjer naj bi potnike prevzela železnica. Celo avtomobili so za krajša potovanja bolj primerni, vsaj s stališča onesnaževanja okolja: izračunali so , da sprošča letalo na potnika dvakrat več škodljivih snovi kot avtomobil, dušikovih oksidov pa celo šestkrat več.

DELO ŠPORT

NAJBOLJŠI V PLANICI – Zgoraj z leve: Franci Petek, Goran Janus in Janez Debelak ob razglasitvi zmagovalcev članskega prvenstva Slovenije; spodaj: Damjan Fras, zmagovalec tekme za mladinski alpski pokal v pogovoru z direktorjem Lojzetom Gorjancem. (Foto: Igor Modic)

Ponedeljek, 24. decembra 1990

Furuseth: naravnost domov

Slalomskemu zmagovalcu Kranjske Gore bo prišel prav kratek počitek po prvem delu tekmovanja za svetovni pokal

KRANJSKA GORA – Ko je bil veleslalomski zmagovalec svetovnega pokala minule sezone, Norvežan Ole Cristian Furuseth, na veleslalomu v La Villi diskvalificiran, ni pokazal nezadovoljstva, pa tudi njegov trener Aleš Gartner je to sprejel kot nekaj povsem normalnega – to se napadalnim tekmovalcem, ki jih povprečje sploh ne zamina, pač dogaja.

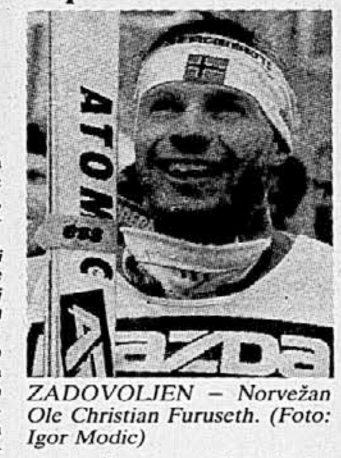

ZADOVOLJEN – Norvežan Ole Christian Furuseth. (Foto: Igor Modic)

Toda tudi na naslednjem veleslalomu, v petek na strminah Vitranca, se ta izvrstni specialist ni uvrstil. Spet nobene živčnosti, nobene jeze, vsaj na zunaj ne.

»Tokrat mi sreča res ni bila posebno mila, vendar pa to še ne pomeni, da se ne bi zavedal v kako dobri formi sem. Moj načrt ostaja naprej, da bi se kar najpogosteje povzpel na oder za najboljše, zato se bom tudi vnaprej vsake tekme lotil na enak način, z napadom od štarta do cilja,« je povedal Furuseth.

– Se pravi, taktiziranja sploh ne poznate?

»Nikoli. Ne na tekmah svetovnega pokala, čeprav je to dolgotrajno tekmovanje, ne na drugih tekmah. To imam v krvi, drugačnega tekmovanja ne poznam.«

Po teh besedah ni minilo 24 ur, ko je Furuseth na najbolj prepričljiv način dokazal, da je zares zmeraj zvest samemu sebi. Na zahtevnem slalomišču v Podkorenu se tudi za hip ni izneveril svojemu načrtu in drugič zapored dobil slalom svetovnega pokala. Spet je odgovarjal na vprašanje, njegovo razpoloženje je bil povsem enako kot prejšnji dan, čeprav je sedaj govoril kot zmagovalec.

– Vam je zmaga v Madonni di Campiglio vlila zaupanje, da ste se tako brezkompromisno vrgli v boj za drugi največji slalomski uspeh v sezoni?

»Res sem imel občutek, da lahko dobim tudi ta slalom. Vendar pa sem se zavedal, da je treba resno računati z mnogimi tekmeci, s progo. Tudi v Kranjski Gori je bila slalomska proga izredno težka, vseeno pa sem prehitel vse tekmece.«

– Kaj menite o Švedu Tomasu Fogdoeju?

»Pravkar sem poudaril, da sem moral računati na resne tekmece, med temi pa je bil nedvomno tudi Fogdoe. Izvrsten je. Vsekakor je največje presenečenje sezone.«

– Štartna številka 1 v slalomu je bila nadvse ugodna, kaj ne?

»Poglejte, kdor je v dobri formi, ne premišlja veliko o štartni številki. Na progi res lahko naletiš na luknje, na stopničast sneg, toda če si trden v sebi, nimaš težav. Žreb je pač žreb, zato je prav, da ostane, kot je bilo doslej.«

– Kako boste preživeli počitnice, ki so sedaj pred vami?

»Naravnost domov. Počitka sem že potreben. Pomalem že čutim, da sem naveličan smučanja. Ko bom nekaj dni počival, me bo spet prijelo, da bi tekmoval. Sedaj pa bi res rad malo zadihal.«

J.D.

Petra Velika praznih rok

Petra Kronberger zaradi poškodbe roke na slalomu v kombinaciji ni mogla vnovčiti zmage na smuku

MORZINE – Petri Kronberger je v Morzinu prvič letos sreča obrnila hrbet. Zmage v petkovem smuku ji ni uspelo vnovčiti tudi v kombinaciji, ker se je na težki slalomski progi poškodovala. Tako je v slalomu slavila zmago Španka Blanca Fernandez-Ochoa, v kombinaciji pa Avstrijka Ingrid Stöckl. Tudi naše so imele nemalo težav, tako da se je kolikor toliko zadovoljna vrnila domov le Veronika Šarec.

Zdravnik avstrijske reprezentance, dr. Wulf Glötzer je po pregledu poškodovane desne roke Petre Kronberger dejal, da ne gre za zlom, temveč le za nategnjene vezi. Božični prazniki bodo tako skupni zmagovalki minulega svetovnega pokala in prvi favoritinji nove sezone (že sedaj je težko verjeti, da bi jo sploh še katera lahko dohitela) prišli ravno prav. Naredili ji bodo posebno mavčno manšeto, s povito roko pa bo najbrž morala štartati tudi na naslednjem smuku v Melauu 5. januarja.

Poškodba Petre Kronberger je posledica slabe priprave gornjega dela slalomske proge, kjer so organizatorji naredili veliko grbino iz snega, a so jo premalo utrdili, tako da so že po prvih tekmovalkah tam nastale precejšnje luknje. Velika šampionka se je tam pošteno zaletla in tako rekoč že padla, pa se je s svojo izjemno močjo vendarle nekako rešila, najbrž pa se je prav tu poškodovala. Pri tem pa je zgrešila eno od vratic in se zaradi kombinacije vrnila vanje, nato pa s težavami nadaljevala do cilja, kjer ji je ura pokazala velikanski zaostanek. Tako je bilo že konec njenih upov na nove točke. Kljub temu se je pojavila na štartu druge proge, a nato zaradi vse hujših bolečin v roki ni nastopila.

Mehak gornji del proge je najbolje izkoristila Španka Blacna Fernandez Ochoa, ki si je s štartno številko ena in, resnici na ljubo, izredno agresivno vožnjo prismučala tretjo zmago v svoji karijeri, drugo v slalomu in prvo po letu 1987, ko so se začele njene težave s poškodbami. Vse druge so imele velike težave, med njimi tudi vse naše. Veronika Šarec se je grdo lomila, a je nekako le prišla do cilja, Nataša Bokal je v luknjah tako premetavalo, da ni mogla odbiti enega od količkov, ki jo je nato s takšno silo treščil po obrazu, da ji je zlomil zaščitno masko in je zardi bolečin zamžiala ter zgrešila naslednja vratca, Katjuša Pušnik je končala v snegu že takoj po štartu in le Urška Hrovat je še prišla do cilja, kjer pa je za las zgrešila uvrstitev na drugo progo.

● Na večer pred slalomsko tekmo v Morzinu je švedska reprezentantka Camila Nilsson sklicala trenerje in novinarje ter povedala, da končuje svojo smučarsko kariero. Dejala je, da nima več pravega motiva in se je zjutraj vrnila domov. Camila Nilsson je pred tremi leti na slalomu v Mariboru dosegla svojo edino zmago v svetovnem pokalu.

Na drugi progi, ki je bila postavljena bolj tekoče in manj komplicirano kot prva, je silovito napadla Vreni Schneider, vendar je bil njen zaostanek prevelik, da bi lahko presenetila Blanco Fernandez-Ochoo in tudi tokrat izvrstno Švedinjo Pernillo Wiberg. V našem taboru so se nekoliko bali, da bo gornji tehnično zahteven del prehud oreh za Veroniko Šarec, ki pa se je tokrat izvrstno držala, le na spodnjem delu jo je nekoliko preveč potegnilo nazaj, tako da je zamujala v vratih in po nepotrebnem izgubljala preveč moči. Kljub temu si je na cilju prislužila čestitke za nove točke, kar pa je komentirala v svojem slogu: »To ni dovolj, hočem več, hočem med najboljše!«

Bolj kot sama so bili z njo zadovoljni v našem taboru, saj pravijo, da je na treningih že bliže svojemu lanskemu slogu in to bodo skušali še izpopolniti pred nadaljevanjem svetovnega pokala. Prepričani pa so tudi, da se prej ali slej mora odpreti tudi Nataši Bokal, ki na uvodnih dveh slalomskih tekmah sezone res ni imela sreče.

Franci Petek kot sokol

Z rekordnim naskokom je zmagal na članskem prvenstvu Slovenije na 120-metrski skakalnici – Goran Janus na 2. mestu, tretji Janez Debelak

PLANICA, 23. decembra – Franci je letel, drugi so povečini skakali, tako bi lahko najbolj na kratko opisali potek današnjega članskega republiškega prvenstva v smučarskih skokih na stari Bloudkovi velikanki, ki ga je to pot izpeljal Smučarski skakalni klub Stol, torej matično društvo več kot premočnega zmagovalca, ki je s skokoma 123 in 121 metrov dobesedno deklasiral konkurenco. Z dobrim drugim poskusom (114 m) si je Goran Janus priskakal drugo mesto pred Janezom Debelakom.

120-metrsko skakalnico so prvič v tej zimi preizkusili šele v soboto, priprava pa je terjala obilo naporov, tako da ima tudi to svoj delež pri razmeroma skromni formi, ki so jo pokazali nekateri reprezentantje. Šele tik pred dopoldanskim treningom oziroma ob dveh poizkusih pred prvo serijo v konkurenci sta se drugim reprezentantom pridružila tudi **Franci Petek** in **Primož Ulaga**, medtem ko je **Miran Tepeš** že poprej napovedal, da na tekmovanju ne bo nastopil, temveč se bo na štart na novoletni skakalni turneji pripravil po lastni presoji. Znano je, da nerad brez predaha nadaljuje z vadbo na skakalnicah zlasti po daljših turnejah, kakršna je bila nedavna po S. Ameriki in Japonski, temveč skuša zmeraj znova najprej obnoviti kondicijske sposobnosti, potem pa se »lačen« skokov vrača na skakalnico.

Nekaj od tega je očitno poskusil tudi Primož Ulaga, vendar se je vsaj danes izkazalo, da zanesljivo potrebuje močnejšo dozo skakanja po spremenljivi formi minule tedne, ko ga je negotovost onstran oceana prav gotovo bolj izčrpala kot Francija Petka, ki ga tudi smola na zadnji tekmi v Sapporu ni spravila ob dobro razpoloženje. Že na treningu je tekmecem pokazal, da je razred zase, z zniževanjem zaletišča pa jih je seveda spravil samo še v hujši precep, medtem ko je sam z lahkoto preskakoval kritično točko 120 m. Drugih reprezentantov pa noge, najbrž pa tudi želja po zbranosti, kar ni hotela ubogati. Če ne bi bilo nekaj uspelih poskusov J. Debelaka, Lotriča, Zupana in Štirna na treningu in pa zares dobrega drugega skoka Janusa, potem bi bila podoba prvenstva – z izjemo sijajnega zmagovalca – kaj klavrna.

● Strokovni svet skakalnih reprezentanc je na popoldanski seji v Kr. Gori odločil, da bodo na turneji Intersport nastopili Petek, Ulaga, Tepeš, Janus in J. Debelak. Na tekmovanju za evropski pokal v sredo v St. Moritzu pa nas bodo zanesljivo zastopali: Lotrič, Zupan, Gostiša, Štirn, Fras in Rogelj, mogoče pa se jim bo pridružil še en skakalec, odvisno od tega, kako so naši tekmovali konec tedna na tekmi za EP v Chaux Neuve v Franciji.

Seveda ne kaže iz tega delati preuranjenih sklepov, prav gotovo pa večji del naše odprave na novoletno skakalno turnejo Intersport (naši bodo v Oberstdorf odpotovali v četrtek, 27. t. m.), mora prihodnje dni do zadnjega izkoristiti za brušenje forme, ki jo bodo še kako potrebovali. Za predzadnjo, zares prelepo, sončno decembrsko nedeljo v Planici namreč velja: razen Francija Petka s takim skakanjem, če bi šlo za tekmo svetovnega pokala, nihče ne bi osvojil točk. Kot že rečeno, ne kaže sklepati nobenih prehitrih sodb, toda tudi uspavati se bi bilo narobe, da je šlo zgolj za slab dan, ki včasih nenadejano pride. O tem, da sta padla v obdobje, ko forma pač zdrkne na nizko raven in ne nudi pravega veselja, sta se lahko nazorno prepričala **Samo Gostiša** in **Damjan Fras**, ki pa je bil minule dni s cilji seveda predvsem pri tekmi za alpski pokal.

REZULTATI: 1. Petek (Stol) 236,6 (123, 121), 2. Janus (El. II) 177,9 (102, 114), 3. J. Debelak (El. II) 172,3 (105, 107), 4. Ulaga (El. II) 169,0 (105, 105), 5. Štirn (Tr) 166,4 (99, 107), 6. Lotrič (Stol) 155,4, (97, 104), 7. Rogelj (El. II) 142,1 (97, 97), 8. Fras (El. II) 125,6 (96, 88), 9. Gostiša 122,0 (93, 92), 10. Zupan 110,6 (85, 94), 11. Ahačič (El. II) 12. Triplat (Tr), 13. Pogorelčnik (Vel), 14. Česen (Tr), 15. Jagodic (Tr).

O. G.

Damjan Fras zmagovalec tekme za alpski pokal

Kar pet naših mladincev se je uvrstilo v prvo deseterico na 90-metrski skakalnici v Planici

PLANICA – Na drugem tekmovanju za alpski pokal v smučarskih skokih se je na 90-metrski skakalnici v soboto pomerilo 64 mladih skakalcev iz 5 alpskih držav, manjkali so namreč Italijani. Daleč največ uspeha so imeli naši mladinci, saj je Damjan Fras po pričakovanju ugnal nevarnega tekmeca iz ZR Nemčije Gerda Siegmunda varovanca trenerja Henrija Glassa iz Klingentala in nekdanjega odličnega skakalca v dresu NDR, še cetvorica naših pa se je uvrstila v prvo deseterico.

Damjan Fras si je zmago izbojeval nekaj težje, kot je kazalo po zelo dobrem skakanju na uradnem treningu, ko pa so se tekmeci po vsem sodeč šele privajali na napravo, ki jo obetavni Ljubljančan pozna kot lasten žep. Poleg tega se mu je še zmeraj poznala naporna pot na tekmovanje za svetovni pokal v Sapporo na Japonskem in rahlo načeta forma mu je zlasti povsem razpadla dan kasneje na republiškem članskem prvenstvu. Potem ko je v prvem skoku v konkurenci morebiti zaradi velike daljave celo malce skrajšal let in pri 91 m ni napravil telemarka, je Siegmundu s poldrugim metrom krajšim poskusom uspelo ohraniti le majhen zaostanek za vodilnim. Dobro so se držali tudi drugi naši skakalci, zlasti dobro je skočil Kranjčan Urban Franc (86), ki je šel v zaključni boj kot tretjeuvrščeni.

Zaletišče so za meter skrajšali, tako da je ob rahli sapi, ki je vlekla skakalcem v hrbet, zlasti najboljšim že zelo težko preskočiti 85-metrsko znamko. Pravzaprav je to uspelo le Avstrijcu Nölkeju in Aljoši Dolharju, v veliko veselje Ratečanov seveda, ki so tudi to pot pomagali organizatorjem iz kranjskega Triglava pri izvedbi prireditve za alpski pokal v skokih in nordijski kombinaciji. Sigmund je bil sicer za meter daljši od Frasa, ki pa mu je naskok od prej zadoščal za zmago.

REZULTATI: **1. Fras (Jug) 205,1 (91, 84)**, 2. Siegmund (ZRN) 204,3 (89,5, 85), 3. Nölke (ZRN) 196,6 (85,5, 87), **4. Dolhar (Jug) 194,5 (85, 86)**, 5. Schallert (Avs) 189,0 (85,5), **6. Franc (Jug) 188,4 (96, 82)**, 7. Siebert (ZRN) 188,1 (85, 82,5), 8. Grugger (Avs) 187,7 (85,5, 83), **9. D. Jekovec 186,0 (85,5, 81), 10. Pečnik 184,9, (84,5, 81), 18. Zagernik 168,1(83,77), 19. Meglič 167,8 (78,5, 81), 20. Zaplotnik 167, 1 (80, 80), 21. Bregar 165,5 (80,5, 78,5), 25. Zupančič 154,1 (76, 79), 29. M. Triplat (vsi Jug) 151,8 (79,5, 75)**; uvrščenih 64 tekmovalcev iz 5 držav.

OTO GIACOMELLI

Ožbolt dvakrat prvi, J. Velepec 5., Grajf 7.

Na prvi tekmi zimskih dvobojcev za Alpski pokal pred zastopniki in zastopnicami ZRN samo naš mladinec – Dobra izvedba

POKLJUKA – Prva tekma letošnjega Alpskega pokala v biatlonu, ki jo je nadvse vzorno organiziral tekaško smučarski klub JUB Dol, je navrgla skupno zmagoslavje reprezentanci ZRN, takoj za njo pa se uvrstila naša biatlonska vrsta. Ob tem uspehu pa je Janez Ožbolt poskrbel še za večjega, kajti v konkurenci več ko 130 tekmovalcev iz 7 držav je bil edini, ki je slavil dvojno zmago.

Mladi tekmovalec iz Starega trga pri Ložu je zadnjič nastopil v mladinski konkurenci, dokazal pa je, da bo tudi v članskih vrstah imel vidno vlogo. Pozna se mu, kot pravi strokovno-tehnični vodja naše reprezentance Janez Vodičar, sistematična vadba skozi vsa leta in nadarjenost za to športno disciplino, kar potrjujejo tudi rezultati s Pokljuke, saj je v včerajšnjem teku na 10 km dosegel absolutno drugi najboljši rezultat. Njegova odlika je mirna roka pri streljanju, tokrat pa mu je šlo na roko tudi ugodno postavljeno strelišče, saj se je v dolgem spustu pred njim nekoliko spočil in umiril. »Proga je bila težka, z mnogimi vzponi in spusti. Zelo sem zadovoljen, da sem svoj zadnji nastop v mladinski konkurenci kronal z dvojno zmago. Forma je v vzponu, upam, da bom na vrhuncu na svetovnem prvenstvu. Za sabo imam veliko tekem, tako da mi bo odmor do državnega prvenstva na Igmanu prav prišel,« je dejal obetavni biatlonec Kovinoplastike iz Loža.

Najboljši tekač med biatlonci Sašo Grajf je kljub velikim težavam pri streljanju na daljši (20 km) progi zasedel sedmo mesto, v drugem nastopu pa mu je povsem zagodla puška. Že pri prvem streljanju se mu je zlomila igla, naša biatlonska vrsta pa ne premore rezervne puške, ki bi jo Grajf po pravilih lahko zamenjal, zato je moral tekmovalec iz Hoč odstopiti. Kaže, da slabo streljanje s prvega dne ni bila samo posledica slabe forme, ampak tudi okvara orožja.

Najboljšo uvrstitev v članski konkurenci je med našimi predstavniki dosegel Jure Velepec, dolga leta naš najuspešnejši biatlonec, ki je po prvem tekmovanju dejal, da enostavno ni imel svojega dne. Kljub dobremu streljanju se je na daljši progi uvrstil nekoliko slabše, toda v šprintu je združil oba elementa, tek in streljanje, in zasedel odlično peto mesto. »Bilo je izvrstno, bistveno boljše kot na 20 km,« je na cilju šprinta še ves zadihan dejal Jure Velepec, član prireditelja tekmovanja TSK JUB Dol.

Z oceno, da je bilo tekmovanje izvedeno na najvišji organizacijski ravni, so se strinjali prav vsi, med drugimi tudi tehnični delegat mednarodne biatlonske zveze Peter Bayer iz Garmisch-Partenkirchna (ZRN), k uspeli prireditvi je veliko prispeval generalni pokrovitelj JUB Kemična industrija, pripadniki teritorialne obrambe in JLA, kristalne pokale najboljšim pa je prispevala Steklarska šola iz Rogaške Slatine. Vzorno izpeljano tekmovanje je dobro priporočilo organizatorjem, ki se nadejajo, da bodo v prihodnjih sezonah gostili najboljše biatlonce, ki se bodo na Pokljuki potegovali za točke svetovnega pokala.

REZULTATI: člani – 20 km: 1. Lohschmidt 1;07:37,70 (1), 2. Kern 1;07:46,40 (1), 3. Fischer (vsi ZRN) 1;08:01,70 (3), **7. Grajf 1;09:46,50 (5), 19. Lekan 1;11:15,00 (4), 20. J. Velepec (vsi Jug) 1;11:43,00 (0); 10 km:** 1. Hoos 28:54,20 (0), 2. Kern 29:21,60 (1), 3. Dittrich (vsi ZRN) 29:31,10 (1), **5. J. Velepec 29:46,10 (0), 11. Lekan 29:59,20 (1), 28. U. Velepec (vsi Jug) 30:56,40 (1); članice – 15 km:** 1. Schroll 59:30,30 (4), 2. Hermann (obe ZRN) 1:00:14,30 (3), 3. Pethybridge (Avst) 1;02:33,30 (6); **7,5 km:** 1. Hermann 29:19,40 (0), 2. Schroll (obe ZRN) 30:34,80 (4), 3. Pethybridge (Avst) 30:42,20 (3); **juniorji – 15 km: 1. Ožbolt (Jug) 49:13,00 (0)**, 2. Heynmann 49:15,70 (1), 3. Isenberg (oba ZRN) 49:29,70 (2); **10 km: 1. Ožbolt (Jug) 29:08,20** (0), 2. Isenberg 29:23,20 (1), 3. Disch (oba ZRN) 30:04,50 (0); **juniorke – 10 km:** 1. Gruschwitz 38:45,80 (1), 2. Bauer 39:19,30 (2), 3. Langstein (vse ZRN) 41:23,20 (3); **7,5 km:** 1. Bauer 28:43,30 (2), 2. Schneider 29:18,10 (3), 3. Langstein (vse ZRN) 29:49,70 (2); **mladinci – 15 km:** 1. Kavkoschka (ZRN) 52:40,30 (2), 2. Prucker 54:25,20 (4), 3. Cardini (oba Ita) 56:28,90 (7), **4. Žemva 56:42,30 (5), 5. Premože 57:55,00 (2), 9. Blagojević (vsi Jug) 1;00:29,60 (3).**

LIDIJA ČUKLJEVIĆ
JASNA MILINKOVIĆ

DOBRI OBETI – Janez Ožbolt. (Foto: Marko Feist)

Prvič točke tudi našim kombinatorcem

PLANICA, 23. decembra – Mladi kombinatorci alpskih držav, ki so se včeraj v konkurenci mladincev (do 18 let) in juniorjev (do 20 let) najprej pomerili na 90-metrski skakalnici, so dopoldne končali svoj drugi nastop za alpski pokal v tej zimi na tekaških progah v Ratečah. Daleč najuspešnejši so bili v obeh konkurencah tekmovalci ZR Nemčije, saj se je le Avstrijec Schallert prebil mednje na zmagovalne stopničke, prve točke sploh pa sta za nas osvojila tudi **Erih Pečnik** iz Raven (11. med mladinci) in **Matej Oblak** iz Žirov (8. med junirji).

REZULTATI – **mladinci:** 1. Weiss (ZRN) skoki: 208,3 (3.); tek: 29:19,8, 2. Schallert 224,0 (1.); +1:59,0, 3. Pietsch (ZRN) 194,2 (7.); +2:01,0, **11. Pečnik 212,8 (2.); +3:21,8, 27. Zaplotnik 188,1 (9.); +7:31,7, 31. F. Jekovec 164,3 (27.); +8:25,7, 34. Videmšek 135,5 (32.); +14:40,1, 36. Pogorevc 76,6 (39.); +15:31,5, 38. Čepelnik (vsi Jug) 112,4 (35.); +17:57,6; juniorji:** 1. Deimel (ZRN) 218,0 (1.); 30:56,8, 2. Braun (ZRN) 202,7 (2.); +0:10,3, 3. Pilson (ZRN) 192,5 (4.); +0:15,5, ... **8. Oblak 184,1 (6.); +3:25,6, 17. Jelen 150,8 (13.); +7:37,7, 19. Rednjak (vsi Jug) 103,8 (19.); +16:25,8.**

O. G.

Slalom spet na sever

Na Vitrancu je Ole Christian Furuseth ponovil uspeh iz Madonne di Campiglio, drugi pa je bil spet Tomas Fogdoe – Naši v ozadju

KRANJSKA GORA – Nič novega tudi v slalomu. Če je bil na veleslalomskem odru pod Vitrancem enak vrstni red kot v La Villi, velja podobno tudi za slalom kranjskogorske jubilejne prireditve. Prvi Norvežan Ole Christian Furuseth, drugi Šved Tomas Fodgoe, kot minuli torek v Madonni di Campiglio. V podrobnem pa se je vitranški slalom le razlikoval od tistega na progi Canalone Miramonti tudi pri dveh najhitrejših: Furuseth ni več zmagal s tolikšno prednostjo, v Kranjski Gori je Fodgoe zaostal za njim le za petnajst stotink sekunde.

Novi Ingemar Stenmark v švedski reprezentanci, Tomas Fodgoe, je na vitranškem slalomišču že vodil, v nadaljevanju pa le ni bil kos hudi duševni obremenitvi, da bi pahnil s slalomskega prestola izvrstno pripravljenega Furusetha.

Je 20-letni Fodgoe že sposoben premagati veliko bolj izkušenega Furusetha? Predvsem sam ne mara prav nič slišati o tem, da je novi Stenmark. Preveč ceni svojega velikega rojaka. Preveč je v njem spoštovanja do tega legendarnega tekmovalca v tehničnih alpskih disciplinah.

»Sploh ne pride v poštev. Ta primerjava je nemogoča. V primerjavi s Stenmarkom ne pomenim nič. On je največji,« je odgovoril v soboto popoldne v Kranjski Gori novinarjem, ki so silili vanj z vprašanji, ali gre po stopinjah nekdanjega junaka svetovnega pokala, olimpijskih iger in svetovnih prvenstev.

A je vendarle vprašanje, ali je 188 cm visoki Fodgoe že sposoben zmagati, sila aktualno. Sam meni, da je Furuseth za sedaj še premočan, da bi ga lahko premagal. »S svojo prvo zmago v svetovnem pokalu bom moral še kar lepo počakati,« je trdil na cilju belega štadiona v Podkorenu. Vendar pa je bil mladi Šved, ki je kot meteor zablestel v mednarodni tekmovalni areni, prav v soboto že zelo blizu. Vodil je, na drugi progi pa je dvoboj za zmago odločila Furusethova velika izkušenost, sijajna pripravljenost. Njegov trener Aleš Gartner je te dni vnovič zatrjeval, kako vztrajen je bil Furuseth med dolgotrajnimi pripravami na sezono. Zanj je že tako znano, da nikoli ne popusti, tokrat pa je bil med poletno in jesensko vadbo še smotrnejši, izpilil je tekmovalno tehniko, v soboto pa jo je na podkorenskem slalomišču tudi tako učinkovito prikazal. Njegovo smučanje na drugi progi je bilo popolno, v svojem značilnem slogu sploh ni popustil v hitrosti, v enem samem trenutku pa ga niso izdali tudi živci.

Veleslalomski neuspeh v petek ga ni prav nič spravil iz tira. Zavedal se je, da mu je uvrstitev preprečila pravzaprav naključna napaka. Ničla iz veleslaloma ga je še spodbudila, v soboto si je še bolj želel zmage. Za tega izvrstnega tekmovalca je zares velika škoda, da ga je Elanova katastrofa prisilila k selitvi v drug tabor, medtem ko njegov najnevarnejši slalomski tekmec zadnji dni, Fodgoe, kar vztraja pri Elanovi znamki.

Alberto Tomba diskvalificiran

Junaka petkovega veleslaloma na Vitrancu, ki si je z drugo veleslalomsko zmago zapored zares zaslužil velike naslove v italijanskih časnikih »Tomba gigante«, je v kranjskogorskem slalomu doletela diskvalifikacija. Slalomski hazard ga je pustil na cedilu, italijanska publika, ki je bila tudi v soboto v večini ob slalomski areni v Podkorenu, pa je ostala razočarana.

Posebnega zadovoljstva si niso mogli obetati tudi navijači avstrijskih reprezentantov, saj so slalomisti iz vrste Filipa Gartnerja že na prvi progi, ki jo je postavil sam, kar po vrsti ostajali praznih rok: najprej je odstopil Hubert Strolz, nato svetovni slalomski prvak iz Vaila Rudi Nierlich, za njim pa še Michael Tritscher, sami člani prve jakostne skupine. Tako je skoraj vse breme ostalo na Thomasu Stangassingerju, ki pa je zdržal v boju do konca in si z dvema dobrima štartoma zagotovil tretje mesto, Günter Mader pa se je prebil na šesto mesto. Avstrijski tabor je na drugi progi izgubil še Bernharda Gstreina, tako da je bila ekipa docela zdesetkana.

Zmagovalcu minule sezone še ne gre

Slalomski zmagovalec svetovnega pokala v minuli sezoni, Nemec Armin Bittner, ki na slalomu v Madoni di Campiglio ni prišel do cilja, se je z dvema zanj povprečnima časoma vendarle uvrstil, vendar je bil njegov nastop še zmeraj bleda senca uspehov minule zime, ko je zmagal tudi v Kranjski Gori. Kaže, da Bittner še zaman čaka na pravo formo, peste pa ga spet bolečine v kolenih. Morda pa je ta izkušeni slalomist usmeril svoje želje na svetovno prvenstvo v Saalbachu. Sam sicer to zanika, vendar je nemara podzavestno v mislih pri naslovu svetovnega prvaka v slalomu, ki mu je ušel v Vailu.

Tudi japonski slalomski velemojster Tetsuja Okabe pred Kranjsko Gori še ni pokazal vseh svojih sposobnosti, na vitranškem slalomišču pa se je vendarle prebil med prvo peterico, tako da je presrečen odhitel v Zürich na letalo, ki ga je poneslo na zaslužene počitnice domov na Japonsko.

Zadovoljen pa je bil tudi luksemburški reprezentant Marc Girardeli, ki je v Kranjski Gori s četrtim mestom spet dokazal, da ga čaka veliko uspešnejša sezona, kot je bila minula. Edino presenečenje na moč zanimivega slaloma pa je bil pravzaprav Šved Mats Ericson, ki se je prebil med deseterico zu nič kaj obetavno štartno številko 35.

Brez naših v finalu

Od slaloma, šibke točke naše moške reprezentance res ni bilo na zahtevni vitranški progi kaj prida pričakovati, vendar je bil finale brez enega samega domačega tekmovalca grenko razočaranje. Robert Žan in Gregor Grilc sta odnehala na prvi progi, Grega Benedik, Klemen Bergant in Jure Košir, pa se niso uvrstili med tridesei najboljših, da bi si pridobili pravico štarta na drugi progi.

Tako je prvi del svetovnega pokala naša moška reprezentanca končala brez vsake točke, kar kaže, da je kriza še hujša, kot je kazalo. Nobeno jadikovanje pa ne bo prav nič zaleglo. Taka je za sedaj stvarnost.

JOŽE DEKLEVA

Slalom FIS Pramottonu

KRANJSKA GORA – Po prireditvi za svetovni je Kranjska Gora priredila še tekmovanje FIS. Najprej je bil na sporedu slalom, ki ga je dobil italijanski reprezentant Richrad Pramotton pred Čehoslovakom Petrom Jurkom in Avstrijcem Hermannom Schiestlom. Med našimi se je najbolje uvrstil Andrej Miklavc, ki je bil peti.

Že na prvi progi je bil najhitrejši Pramotton, drugo mesto s prve proge pa je obranil tudi Jurko.

REZULTATI: 1. Pramotton (It) 1:37,04, 2. Jurko (ČSFR) 1:37,31, 3. Schiestl (A) 1:37,50, 4. Untergassmair (It) 1:37,54, **5. Miklavc (Jug) 1:37,66, 6. Košir (Jug) 1:37,74.**

Rezultati iz Morzina

SLALOM: 1. Fernandez-Ochoa (Špa) 1:27,66, 2. Wiberg (Šve) 1:28,61, 3. Schneider (Švi) 1:28,72, 4. Masnada (Fra) 1:29,62, 5. Buder (Avs) 1:29,84, 6. Von Grünigen (Švi) 1:29,85, 7. Wachter (Avs) 1:30,19, 8. Andersson (Šve) 1:30,60, **9. Šarec (Jug) 1:30,94**, 10. Berge (Nor) 1:31,00, 11. Twardokens (ZDA) 1:31,11, 12. Guignard (Fra) 1:31,14, 13. Stöckl (Avs) 1:31,45, 14. Völker (ZDA) 1:31,82, 15. Strobl (Avs) 1:31,83, itd.

PRVA PROGA: 1. Fernandez 44,08, 2. Wiberg 45,04, 3. Chauvet 45,22, 5. Von Grüngen 45,32, 6. Schneider 45,47, 7. Andersson 45,68, 8. Masnada 45,71, 9. Twardokens 46,10, 10. Wachter 46,12 ..., **12. Šarec 46,18, 31. Hrovat 48,08** itd.

DRUGA PROGA: 1. Schneider 43,25, 2. Wiberg 43,57, 3. Fernandez-Ochoa 43,58, 4. Masnaa 43,91, 5. Wachter 44,07, 6. Berge 44,22, 7. Buder 44,46, 8. Von Grünigen 44,53, 9. Guignard 44,59, **10. Šarec 44,76** itd.

KOMBINACIJA: 1. Stöckl 50,41, 2. Masnada 50,50, 3. Ginther (Avs) 52,80, 4. Wachter 57,26, 5. Bournissen (Švi) 57,40, 6. Schuster (Avs) 57,87, 7. Gerg (ZRN) 69,87, 8. A. Haas (Avs) 75,06, 9. Medžihradska (ČSFR) 75,39, 10. Vogt (ZRN) 77,03, 11. Pace (Kan) 88,32, 12. Guignard 91,00, 13. Köllerer (Avs) 95,51, 14. Twardokens 96,12, 15. Cavagnoud (Kan) 106,35 itd.

SVETOVNI POKAL – SLALOM: 1. Fernandez-Ochoa 34, 2. Kronberger 25, 3. Buder 22, 4. Salvenmoser in Wiberg 20, 6. Chauvet in Schneider 15, 8. Twardokens 13, 9. Maierhofer in Masnada 12, **11. Šarec 11** itd.

SVETOVNI POKAL – SKUPNO: 1. Kronberger 140, 2. Bournissen 57, 3. Wachter 47, 4. Wolf 45, 5. Gutensohn-Knopf in Merle (Fra) 44, 7. Fernandez-Ochoa 40, 8. Ginther 38, 9. Schneider in Wiberg 35 ..., **33. Šarec 11, 56. Pušnik 2** itd.

Rezultati iz Kranjske Gore

SLALOM: 1. Furuseth (Nor) 1:46,80, 2. Fogdoe (Šved) 1:46,95, 3. Stangassinger (A) 1:47,91, 4. Girardelli (Luks) 1:47,93, 5. Okabe (Jap) 1:49,15, 6. Mader (A) 1:49,90, 7. Bittner (ZRN) 1:50,12, 8. Ericsson (ŠVed) 1:50,14, 9. Accola (Švi) 1:50,36, 10. Von Grunigen (Švi) 1:50,64, 11. Nilsson (Šved) 1:50,64, 12. Ladstaetter (IT) 1:51,20, 13. Gerosa (It) 1:51,84, 14. Kuenzi (Švi) 1:51,95, 15. Aamodt (Nor) 1:52,19.

PRVA PROGA: 1. Fogdoe (Šved) 52,26, 2. Furuseth (Nor) 52,79, 3. Stangassinger (A) 53,12, 4. Girardelli (Luks) 53,36, 5. Okabe (Jap) 54,28, 6. Gstrein (A) 54,39, 7. Accola (Švi) 54,74, 8. Bittner (ZRN) 54,82, 9. Ladsteatter (It7 54,88, 10. Nilsson (Šved) 54,93, 11. Ericson (Šved) in Mader (A) 55,11, 13. Bauer (ZRN) 55,27, 14. Kjus (Nor) 55,43, 15. Von Gruenigen (Švi) 55,50, **32. Benedik 56,86, 33. Bergant 56,90, 141. Košir (vsi Jug)** 58,07. Progo je s 65 vratci postavil trener avstrijske reprezentance za tehnične discipline Filip Gartner.

DRUGA PROGA: 1. Furuseth (Nor) 54,01, 2. Girardelli (Luks) 54,57, 3. Fogdon (Šved) 54,69, 4. Stangassinger (A) in Mader (A) 54,79, 6. Okabe (Jap) 54,87, 7. Ericson (Šved) 55,03, 8. Von Gruenigen (Švi) 55,14, 9. Bittner (ZRN) 55,30, 10. Accola (Švi) 55,68, 11. Aamodt (Nor) 55,76, 12. Gerosa (It) in Nilsson (Šved) 56,01, 14. Kuenzi (Švi) 56,23, 15. Ladsteatter (It) 56,32. Progo je z 61 vratci postavil italijanski trener Gustav Thoeni.

SVETOVNI POKAL – SLALOM: 1. Furuseth (Nor) 73, 2. Fogdoe (Šved) 50, 3. Girardelli (Luks) 46, 4. Tomba (It) 40, 5. Stangassinger (A) 37, 6. Roth (ZRN) 34, 7. Tritscher (A) 31, 8. Bittner (ZRN) 26, 9. Gstrein (A) in Ladsteatter (It) po 25.

SVETOVNI POKAL – SKUPNO: 1. Tomba (It) 97, 2. Furuseth (Nor) 88, 3. Girardelli (Luks) 78, 4. Heinzer (Švi) 76, 5. Skaardal (Nor) 52, 6. Piccard (Fr) 51, 7. Fogdoe (Šved) 50, 8. Nyberg (Šved) 47, 9. Nierlich (A) 46, 10. Kaelin (Švi) 44.

POKAL NARODOV: 1. Avstrija 758, 2. Švica 364, 3. ZRN 282, 4. Norveška 266, 5. Švedska 230, **13. Jugoslavija 13.**

SP pod ozonsko luknjo

Na plavalce v Perthu preži še dodatna nevarnost – Prilagajanje razmeram v Avstraliji poteka po načrtu – Naši trening še plačujejo

LJUBLJANA – »Ne le zaradi aklimatizacije, temveč predvsem zaradi akreditacije je bilo koristno, če že ne kar nujno, da smo prišli na prizorišče 6. svetovnega prvenstva v Avstraliji dva tedna pred začetkom,« je na začetku telefonskega pogovora povedal zvezni trener naših plavalcev Vlado Čermak, ki ima te dni v Perthu dodatnega dela čez glavo.

Poročali smo že, da iz PZJ v Perth niso prišle uradne prijave za nastop naših plavalcev na svetovnem prvenstvu in če bi na cilj prišli šele tik pred začetkom, bi se kaj lahko zgodilo, da sploh ne bi smeli nastopiti.

»Malo nas še daje časovno prilagajanje, saj je vendarle glede na Evropo sedem ur razlike,« je povedal **Vlado Čermak**. »Reprezentance prihajajo skoraj vsak dan. Nekatere, kot francoska in italijanska, so se najprej namestile v bližnjem Adelaidu, Angleži pa so že skupaj z nami v koledžu St. George. To je na zunaj častitljiv star dvorec z nizkimi hišami in deluje nadvse romantično. Polno zelenja je, tako da je bivanje zelo prijetno. Vsak ima svojo enoposteljno sobo, le kopalnice so skupne, kar pa nikogar ne moti. Hrana je solidna, le nekateri okusi so dokaj nenavadni.«

Naši redno trenirajo dvakrat na dan, enkrat v bazenu, kjer bodo tekmovanja SP, enkrat pa v drugem mestnem bazenu. S Čermakom sodeluje drugi trener Splitčan **Topić**, pomaga pa še **Hanžeković**, ki spremlja plavalce na stroške PZS in PK Ljubljana. Tudi sicer je naš strokovni štab neverjetno številen, saj Meškovsko spremlja njen trener **Popovski**, Darjo Alauf Beograjčan **Mirković**, splitske plavalce pa še **Nikša Tudor**. Glede na to, da so vsi že od prej pri delu lepo uglašeni, teče delo zelo spodbudno.

»Zjutraj od 8. do 10. ure treniramo v rezervnem bazenu, od 17. do 19. ure pa v uradnem bazenu,« je še pojasnil trener Čermak. »Maratonci že plavajo na reki, kjer bo uradna proga daljinskega plavanja, ki je tokrat prvič na sporedu SP. Sicer pa je Perth čudovito mesto, v katerem se tudi že kar znajdemo. Včasih še zgrešimo kakšno ulico, toda na cilj vedno pripeljemo. Malce zoprno je, ker nismo navajeni levega prometa, toda »šoferji« se kar znajdejo. Dobili smo namreč na razpolago mini kombi, v katerega se stlačimo vsi, le da se jih mora nekaj »zložiti« tudi v prtljažnik. Vožnja od koledža do bazena traja približno četrt ure, tako da ni tako hudo. Bolj zapleteno je zaradi plačila, kajti bazeni seveda niso zastonj. V rezervnem bazenu plačamo po 1,5 avstralskega dolarja na plavalca, za glavni bazen pa bomo morali odšteti za teden dni 700 ASD. Šele od 26. decembra naprej, ko se začne uradni trening, bo bazen brezplačen. Sicer pa bo prvenstvo očitno rekordno, kajti prijavilo se je 70 držav z več kot 2.000 aktivnimi udeleženci.«

Poseben problem pa je seveda podnebje.

● Naši plavalci so iz Frankfurta prek Kuala Lumpurja in Melbourna v Perth potovali 22 ur in bili temu primerno prve dni tudi utrujeni. Razočarani pa so bili ob njihovem prihodu naši izseljenci vseh narodnosti, kajti več kot 30 ljudi je reprezentante čakalo na mednarodnem letališču, naši pa so prileteli na letališče za domače lete, tako da so se zgrešili. Zdaj pa so se že našli in v vseh izseljenskih klubih skušajo reprezentantom pomagati po najboljših močeh.

»Presenetila so nas namreč zdravstvena opozorila, da je sonce nadvse nevarno. Podnebje je sicer suho, toda vročina ob vrhuncu poletja je peklenska, poleg tega pa je nevarno sevanje zaradi ozonske luknje v atmosferskem plašču. Visok je že odstotek bolnikov s kožnim rakom, zato se moramo posebej varovati. Brez pokrite glave ne smeš nikamor, ker se takoj pojavi hud glavobol. Zato se tudi strogo držimo priporočila, da med 10. in 15. ali 16. uro ne hodimo po soncu. Zdaj, ko smo se že dobro udomačili, je tudi upanja, da se bomo lahko povsem prilagodili razmeram, veliko več.«

S. T.

Zmagoslavje slovenskih dirkačev

REKA, 23. decembra – Na slovesnosti v Guvernerjevi palači so danes podelili zlate kolajne letošnjim avtomobilističnim in motociklističnim državnim prvakom. Sezona je bila izjemno uspešna za slovenske tekmovalce, ki so osvojili kar 33 naslovov od 43 možnih, pripadlo pa jim je še 25 naslovov za najboljše ekipe. AMD, pokroviteljev in AMZ. Veliko premoč slovenskih tekmovalcev najbolje ilustrira podatek, da v rallyju in v motociklističnih hitrostnih dirkah niti enega dirkaškega naslova niso prepustili tekmecem iz drugih republik. Na sliki podelitev kolajn v tradicionalno slovenski disciplini – rallyju: (z leve) Mičo Milosavljević (Slovenija avto, do 1150 ccm, N), Janko Stele (Kompas Hertz, do 1150, A), Samo Urek (Kompas Hertz, do 1300, N), Aleš Černivec (Kompas Hertz, 1300, A), Silvan Lulik (Donit Olimpija, nad 1300, N), Brane Küzmič (IMV Marloboro Renault, nad 1300, A in skupna razvrstitev) in Mirko Sakić, član odbora za avtomobilistični šport pri AMZJ. (Tekst in foto: Veljko Jukič)

Grajf in Godina športnika Maribora

MARIBOR – V Hočah se na prireditvi Izbiramo športnika leta za najboljšega razglasili biatlonca Sašo Grajfa in plavalko Tanjo Godina. Za Grajfom (na sliki, telefoto: Bogo Čerin) sta se uvrstila plavalec Koželj in jadralec na deski Vidaković, za Godinovo pa atletinja Vivod in smučarska Potisk. Za najobetavnejšega športnika so izbrali Boštjana Tancerja, za najboljši ekipi odbojkarice OK Paloma Branik in odbojkarje OK Tehno-Mobil. Najboljša šolska športna društva so OŠ Veljka Vlahoviča, Bojana Ilicha in Franca Rozmana-Staneta. Plakete Mirana Cizlja so dobili Tone Bende (planinstvo), Oton Mithans (judo), Peter Greif (odbojka), Jože Kolman (avto-moto šport), Miro Marušič (planinstvo), Mirko Žerjav (Partizan) in Boris Godina (nogomet, vsi za dolgoletno delo.

SAŠO GRAJF

V prihodnje Športna zveza Maribor

MARIBOR – Na prvi seji skupščine Zveze telesnokulturnih organizacij Maribor po ukinitvi TKS občin in mesta Maribor so sklenili zvezo preimenovati v Športno zvezo Maribor. Obravnavali so analizo minulega srednjeročnega oddobja športne dejavnosti v Mariboru in smernice razvoja športne dejavnosti v Mariboru za srednjeročno obdobje 1991–1995. V teh predvidevajo, da bi v tem srednjeročnem obdobju dokončali snežni štadion, ledno dvorano, dvoran Tabor, sodelovali pri zidavi drugih pokritih vadbenih površin (univerzitetna dvorana, dvorana v Hočah) in usposobili nekatere objekte za rekerativno dejavnost občanov. Mariborskim športnikom bodo zagotovili strokovno preventivno zdravstveno varstvo v okviru ZD Maribor in kar se da racionalno kurativo v Splošni bolnišnici Maribor. Predvidevajo tudi operativni sklad, ki bi bil namenjen za sofinanciranje pomembnih jubiljenih prireditev in športnih manifestacij ter invalidskih športnih srečanj, za nabavo specifične opreme za vrhunske športnike in naprav na športnih objektih, prav tako pa tudi za sofinanciranje raziskovalnih nalog s področja športa, ki imajo uporaben namen.

M. K.

Moreno pri Benettonu

LONDON – 31-letni Brazilec Alberto Moreno, ki je minulo sezono že vozil Benettonov bolid na dirkah formule 1 za veliki nagradi japonske v Avstralije, potem ko je v tej vlogi zamenjal letos oktobra v helikopterski nesreči težko poškodovanega Alessandra Nanninija, bo vozil pri Benettonu tudi naslednjo sezono.

1. A ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA – MOŠKI

V Sarajevu dobro, a zaman Prekinitev in zaplet v Zenici

Košarkarji Smelta Olimpije tokrat niso mogli presenetiti Bosne v Skenderiji – Zvezda komaj dobila s Šibenko, Vojvodina pa pričakuje 2:0

LJUBLJANA – Kar enakovredno so se ljubljanski košarkarji tudi tokrat kosali z Bosno, a so se domov vendarle vrnili praznih rok. Velik zaplet pa se obeta zaradi izgreda v Zenici, kjer so tekmo prekinili za tričetrt ure in jo nato le nadaljevali, zaradi česar se je Vojvodina pritožila.

Bosna : Smelt Olimpija 99:91 (46:45)

SARAJEVO – Dvorana Skenderija, gledalcev 1000, sodnika Radić (Šibenik) in Vuković (Novi Sad).

BOSNA: Marković 14 (3:4), Firić 8 (2:3), Bukva 4 (4:8), Primorac 16, Avdić 32 (6:7), Bilalović 10, Mitrović 15 (4:4).

SMELT OLIMPIJA: Daneu 4 (1:2), Zdovc 16 (2:2), Hauptman 13 (2:2), Trunić 14, Ćurčić 25 (5:6), Kotnik 15 (1:1), Djurišić 4.

Kljub dobri igri so Ljubljančani doživeli nov poraz. Srečanje je bilo izenačeno in za gledalce privlačno. Začetek je minil v izenačeni igri in moštvi sta se dolgo časa menjavali v vodstvu. Šele v 10. minuti je Olimpija povedla z večjo prednostjo 17:14. Nato so pobudo spet prevzeli Sarajevčani in povedli z največjo razliko v prvem polčasu (44:34). Ljubljančani so se v končnici polčasa zbrali in razliko znižali samo na en koš (46:45). V drugem polčasu so domači zaigrali pressing in v nekaj minutah razliko povečali na 8 točk. Že v 10. minuti nadaljevanja je Djurišić napravil četrto osebno napako, kar je zelo ogrozilo Olimpijino premoč pod košema. V 35. minuti je imela Bosna 13 točk prednosti (75:62), kar je bila nasploh največja prednost na tekmi. Gostje so se v finišu približali na samo 4 točke zaostanka (82:78) in napad, vendar pa je Trunić žogo izgubil. V zadnjih dveh minutah so se domači ponovno razigrali in tekmo zasluženo dobili.

● **ZMAGO SAGADIN, trener Smelta Olimpije:** »Tekmo smo izgubili v obrambi. Imeli smo premoč pod koši, žal pa ne tudi pri branilcih, ki so igrali pod svojimi zmožnostmi. Vendar pa igramo iz kola v kolo bolje in prepričan sem, da bomo že čez 14 dni v tekmi s Cibono v Ljubljani to tudi dokazali...«

● **DRAŠKO PRODANOVIĆ, trener Bosne:** »Tekma se je odvijala po mojem pričakovanju. Ljubljančani so nas poskusili zmesti s počasnimi napadi, kar jim tokrat ni uspelo in v tem leži ključ do uspeha. Zahvaljujoč odlični igri Primorca, Avdića in mladega Firića, ki je bil enakovreden Zdovcu, smo zaustavili Olimpijine branilce in menim, da smo zasluženo zmagali.«

KEMAL KAMERIĆ

● Premoč jugoslovanske košarkarske šole je ob razglašanju najboljših igralcev Evrope v letošnjem letu, prišla še bolj do izraza v anketi ugledne italijanske revije Giganti del Basket. Trenerji in novinarji iz vse Evrope so seveda prvo mesto prisodili Toniju Kukoču, ki je prvič v zgodovini te ankete dobil prav vse glasove. Za njim pa so nato še štirje Jugoslovani – Radja, Petrović in Divac ter na izjemno visokem petem mestu Jure Zdovc.

Čelik : Vojvodina 102:85 (52:43)

ZENICA – Dvorana Bilmišće, gledalcev 2000, sodnika Rems (Lj.) in Dimitrijević (Bgd).

ČELIK: Ljoljo 31, Marić 15 (7:8), Benić 4, Džunić 27 (2:2), Krčmar 5 (1:2), Bajramović 12, Genjac 8.

VOJVODINA: Šarić 8, Janković 8 (5:5), Grmuša 6 (4:4), Savović 27 (11:12), Lopičić 14 (3:3), Lazić 12 (6:6), Pavlović 10 (3:4).

Tekmo si bodo gledalci zapomnili le po izgredu v 30. minuti. Gostitelji so vse čas vodili pri rezultatu 74:61 pa je 17-letni gledalec nenadoma planil na igrišče in napadel sodnika Dimitrijevića. Vsi gledalci so bili šokirani. Negotovost, ali se bo tekma sploh nadaljevala, je trajala 45 minut. Sodnika in delegat tekme Ostojić so si celo ogledali televizijski posnetek. Odločili so se, da izpraznijo dvorano in nadaljujejo z igro.

Zeničani, ki so v 28. minuti vodili z 20 točkami razlike – 74:54, so po dolgotrajni prekinitvi zaigrali zmedeno, tako da so Novosadčani zmanjšali razliko na 6 točk. Razpoloženi Ljoljo pa le ni dovolil presenečenja in z natančnimi meti največ pripomogel k končni zmagi Zeničanov.

● **SVETOZAR KATANIĆ, predsednik Vojvodine:** »Po pravilniku bi se morala tekma končati v 30. minuti. Ne vem kaj se je dogajalo v pisarni, v kateri so bili delegat in sodnika. Ne obstaja pravilo, da se tekma po takem incidentu še nadaljuje. Vložili bomo pritožbo in verjamem, da bomo to tekmo dobili.«

● **MENSUR BAJRAMOVIĆ, kapetan Čelika:** »Igrali smo zelo dobro, naša zmaga ni bila vprašljiva. Ne vem kaj je bilo temu mladoletniku.«

● **NIKOLA LAZIĆ, kapetan Vojvodine:** »Čelik je zaigral dobro in nas povsem nadigral. Ni mi jasno, kako se je tekma lahko še nadaljevala.«

D. Š.

Cibona : Budućnost 109:77 (54:33)

ZAGREB – Dvorana Cibone, gledalcev 800, sodnika Bubalo (Bihač), Nakić (Varaždin).

CIBONA: Sunara 11 (2:2), Radulović 14 (2:2), Mršić 11, Čutura 14 (2:2), Alanović 4, Cvjetičanin 15 (2:3), Knego 8 (2:2), Alihodžić 16 (2:3), Lapov 8, Razić 10 (4:4).

BUDUĆNOST: Antić 26 (1:2), Bojanić 2, Lovrić 3 (1:2), Pajović 13 (0:1), Radunović 14 (1:2), Milatović 13.

Z dobro obrambo in solidnim skokom je Cibona prepričljivo premagala Titograjčane. Resnici na ljubo, to ni bila vrhunska igra, a tega glede na razliko v kakovosti tudi nihče ni pričakoval. Bilo pa je nekaj trenutkov, ki so lahko zadovoljili maloštevilne gledalce. Ti so bili še najbolj navdušeni nad finišem tekme, ko gostje v zadnjih 4 minutah niso dosegli niti koša. Na začetku je bilo videti, da bo dvoboj bolj izenačen, saj je Budućnost povedla z 10:5. To je bilo tudi vse, kar je povprečno moštvo iz Titograda pokazalo zagrebškim ljubiteljem košarke.

DARKO KOLOMBO

Crvena zvezda : Šibenka 78:76 (37:35)

BEOGRAD – Športna dvorana Pionir, gledalcev 1000, sodnika Kurilić (Tuzla) in Savić (Kraljevo).

CRVENA ZVEZDA: Dabić 4 (2:2), Ilić 18 (5:5), Nikolić 15, Jovanović 4 (2:2), Cvetković 10 (0:2), Obradović 9, Šilobad 5 (1:2), Tarlać 2 (0:1), Dalipagić 11 (1:2).

ŠIBENKA: Gulin 19 (2:3), Žurić 19 (7:12), Pokrajac 4, Burić 10 (3:4), Popović 6, Kalpić 2, Kapov 2 (0:1), Slavica 14 (1:3).

Igralci Crvene zvezde so tudi tokrat vznemirjali svoje navijače, saj nikakor ne zaigrajo tako, kot bi morali. Proti Šibenki so dobro igrali samo 10 minut, ves preostali čas so se mučili z nepreveč kakovostno ekipo iz Šibenika. Tokrat so poskušali priti do novih točk z igro preko centrov, saj so stalno očitali branilcem, da premalo sodelujejo s centri. Tudi ta način ni prinesel uspeha in učinkovite igre. Gostitelji bi v zadnjih minutah skoraj zapravili zanesljivo zmago. 25 sekund pred koncem je pri rezultatu 78:75 Žurić metal prosta meta eden za enega. Prvi met je zadel, drugega zgrešil, v boju za odbito žogo pa je naredil prekršek nad Šilobadom. Devet sekund pred koncem je tako Šilobad že prvi prosti met zgrešil, tako da so gostje imeli priložnost, da izsilijo podaljšek ali celo zmagajo. Kapov se je zaradi hitrosti zapletel, padel z žogo in priložnost za met je ostala neizkoriščena.

● **ZORAN SLAVNIĆ, trener C. zvezde:** Pomembno je, da smo osvojili točki. Naredili smo veliko napak. Upam, da bomo dvotedenski odmor dobro izkoristili, tako da bomo zatem zaigrali tako, kot zmoremo.«

● **MLADEN ŠESTAN, trener Šibenke:** »Zapravili smo priložnost, da premagamo favorizirane gostitelje. Ves čas tekme smo kontrolirali rezultat. Žal imamo v svojih vrstah precej igralcev, ki želijo postati junaki tekme.«

DANILO ŠOTRA

IMT : Partizan 83:99 (46:48)

BEOGRAD – Dvorana na Novem Beogradu, gledalcev 3000, sodnika Jovančić (Valjevo) in Kamnikar (Lj).

IMT: Dragutinović 5 (3:4), Krečković 11 (0:1), Luković 19 (7:8), Maglica 5, Lakičević 6, Koprivica 20 (2:06), Milutinović 17 (3:6).

PARTIZAN: Djordjević 14 (6:6), Danilović 16, Obradović 10 (2:2), Stevanović 2, Ivanović 9 (3:4), Pecarski 6 (4:4), Paspalj 34 (5:5), Nikić 10.

V zadnji tekmi 10. kola so črnobeli v mestnem derbiju po pričakovanju osvojili novi točki. Za zmago so se morali bolj potruditi, kot morda kaže končni rezultat. Več kot 30 minut so »traktoristi« nudili izredno močen odpor, stalno so ogrožali zmago favoriziranemu Partizanu, na koncu so le klonili. Do izraza je prišla razlika v kakovosti obeh ekip.

V prvem polčasu je bila igra enakovredna, IMT je igral presenetljivo dobro, tako da so črnobeli odšli na odmor z majhnim naskokom, zahvaljujoč nekaj napakam gostiteljev tik pred odmorom.

Vse do sredine drugega dela igre si Partizan ni in ni mogel priigrati odločilne prednosti. V finišu se je razigral Žarko Paspalj in s številnimi privlačnimi in učinkovitimi zadetki odločil tekmo.

● **RAJKO TOROBAN, trener IMT:** »Zaigrali smo borbeno in prikazali igro, kot jo zmoremo v tem trenutku. V finišu nismo bili zbrani. Zaradi naših napak so gostje zmagali z razliko, ki ni realen odraz prikazane igre obeh moštev.«

● **DUŠAN VUJOŠEVIĆ, trener Partizan:** IMT je zelo dolgo držal izredno visok ritem igre. Naši igralci so predolgo poskušali streti odpor tekmeca s posameznimi akcijami. Še v finišu smo zaigrali bolj kolektivno in uspeh ni izostal.«

DANILO ŠOTRA

Zadar : POP'84 - 81:72, odigrano 14. nov.

POP '84	10	9	1	885:760	19
Partizan	10	8	2	976:851	18
Cibona	10	8	2	897:830	18
Zadar	10	5	5	873:853	15
Bosna	10	5	5	888:908	15
Vojvodina	10	4	6	900:890	14
Čelik	10	4	6	902:905	14
IMT	10	4	6	861:882	14
Šibenka	10	4	6	842:874	14
C. zvezda	10	4	6	850:906	14
Smelt Olimpija	**10**	**3**	**7**	**903:972**	**13**
Budućnost	10	2	8	802:948	12

PARI PRIHODNJEGA KOLA (5.1.): Smelt Olimpija – Cibona, POP '84 – Bosna, Partizan – Zadar, Šibenka – IMT, Vojvodina – C. zvezda, Budućnost – Čelik.

1. B ZKL-moški

Maribor : Triglav 107:97 (55:48)

MARIBOR – Dvorana Tabor, gledalcev 200, sodnika Milovanović (Bgd) in Potočnik (S. Konjice).

MARIBOR: Matijević 2 (2:2), Marković 6 (2:4), Adam 13 (3:5), Marinković 8, Mirt 32 (5:6), Potisk 34 (10:12), Ojsteršek 12 (2:3).

TRIGLAV: Horvat 8 (1:2), Čarapić 32 (5:6), Omahen 6, Tadić 12 (1:2), Bošnjak 21 (3:5), Sušić 16 (3:5), Mitič 2 (2:2).

Po dokaj enakovrednem začetku so košarkarji Maribora v nadaljevanju zaigrali bolje in si po seriji zadetkov priigrali visoko prednost. V 14. minuti so po številnih natančnih metih Potiska in Mirta povedli že z 41:12. Kazalo je, da bodo Mariborčani v slovenskem derbiju brez težav odpravili ekipo Triglava. V nadaljevanju pa je prišlo do preobrata, saj so gostje že do odmora znižali prednost gostiteljev. V 26. minuti so gostje po uspešnih metih za tri točke celo povedli z rezultatom 68:66. Kranjčani so v teh trenutkih zaigrali zelo agresivno v obrambi in onemogočali napade mariborskih košarkarjev. Gostitelji so se zopet zbrali v finišu, v katerem so zaigrali bolj zavzeto in si z zadetki Mirta in Potiska zagotovili novi točki.

M. S.

Postojna : Spartak 90:86 (49:45)

DRUGI REZULTATI: Varda : Gradine 88:91 (35:54), Igman : Slavonka Osijek 74:94 (40:30), Alkar : NAP 87:68 (43:31), Železničar (I) : Sloboda Dita 53:89 (26:46), Željezničar (S) : Novi Zagreb 70:85 (42:41).

Novi Zagreb	12	11	1	1034:908	23
Sloboda Dita	12	10	2	1187:1065	22
Slavonka Osijek	12	8	4	1095:1017	20
NAP	12	7	5	978:931	19
Spartak	12	7	5	1048:1025	19
Gradine	12	7	5	1021:999	19
Postojna	**12**	**5**	**7**	**1115:1086**	**17**
Varda	12	5	7	1048:1045	17
Maribor	**12**	**5**	**7**	**1108:1122**	**17**
Igman	12	5	7	938:994	17
Alkar	11	4	7	900:976	15
Triglav	**12**	**4**	**8**	**986:1087**	**16**
Željezničar (S)	12	3	9	960:996	15
Železničar (I)	12	2	10	901:1097	14

PARI PRIHODNJEGA KOLA (29. 12.): NAP – Postojna, Triglav – Alkar, Novi Zagreb – Maribor, Slavonka Osijek – Železničar, Sloboda Dita – Igman, Gradine – Železničar (I), Spartak – Varda.

1. B ZKL – ženske

Kozmetika Afrodita : Bečej 76:73 (33:33)

UM Radnik : Apis 65:56 (35:14)

DRUGI REZULTATI: Bosna : Topolčanka 87:70 (41:36), Celexina : Spartak 67:78 (61:61, 37:37), Slavija Univerzitet : Rijeka 69:68 (37:35) – odigrano 15. t. m. Radnik (VG) : Vupik – preloženo.

Bečej	11	9	2	928:693	20
Bosna	11	9	2	811:664	20
Topolčanka	11	8	3	853:720	19
Kozmetika Afrod.	**11**	**8**	**3**	**881:794**	**19**
Apis	**11**	**7**	**4**	**885:735**	**18**
Spartak	11	6	5	906:833	17
Rijeka	11	4	7	753:715	15
Sl. Univer.	11	4	7	753:813	15
UM Radnik	11	4	7	668:740	15
Radnik (VG)	10	4	6	620:727	14
Celexina	11	2	9	659:796	13
Vupik	10	0	10	474:969	10

PARI PRIHODNJEGA KOLA (12. 1.): Vupik – Bečej, Kozmetika Afrodita-Rijeka, Slavija Univerzitet – Topolčanka, Bosna – Apis, U M Radnik – Spartak, Celexina – Radnik (VG).

SKL – ŽENSKE

Jesenice : Odeja Marmor 50:77 (17:38)

JESENICE – Telovadnica CSUI, gledalcev 100, sodnika Premrl in Bremec (oba Kranj).

JESENICE: Gričar 8, Trojar 10, Zorman 10, Šmitran 2, Dizdarević 4, Krznarič 7, Rozman 7, Sokolova 2.

ODEJA KAMNIK: Bizjak 4, Maček 21, Baligač 9, Kržišnik 26, Luskovec 12, Gorenc 1, Frakelj 2, Čajič 2.

Gostje so opravičile vlogo favoritinj in so bile vso tekmo boljše. Mlada ekipa Jesenic je slabo igrala predvsem v prvem polčasu, pa tudi sicer tokrat ni pokazala tako obetavne igre kot na nekaterih prejšnjih tekmah.

JANKO RABIČ

Comet : Slovan 66:62 (39:34)

SLOVENSKE KONJICE – Telovadnica OŠ D. Jereba, gledalcev 50, sodnika Šafarič (Petanci) in Camplin (MS).

COMET: Klančik 21, Baraga 5, Šporar 9, Podgoršek 1, L. Groleger 2, Kranjc 28.

SLOVAN: Mandelj 4, Rožič 2, Palma 9, Čatež 4, Semič 9, Humar 4, Spalević 3, Suvorov 7, Miklavčič 20.

Po desetih mesecih in pol so domače košarkarice končno dosegle prvenstveno zmago, ki jim že zaradi boljšega medsebojnega izkupička z Moščankami daje precej upanja v boju za obstanek. V prvem polčasu je Konjičankam precej preglavic povzročala Miklavčičeva, vendar sta razmerje vseskozi držali Klančnikova in Kranjčeva. Slednja je bila ob visokem odstotku metov domala nezaustavljiva, saj je izvedla tudi 17 prostih metov. Gostje so zadnjič vodile v 30. minuti, v finišu pa so domače obdržale prednost osmih točk.

ŽELJKO ZULE

Mavrica Ilirija : Ježica

LJUBLJANA – Dvorana Ilirije, gledalcev 25, sodnika Deželak (Trb) in Glušac (Lj).

MAVRICA ILIRIJA: Hvala 20, Burger 6, Andolšek 11, Škerlj 8, Jurišić 8, Terčič 2, Lomšek 4, Ceranja 13.

JEŽICA: Magušar 6, Grobelnik 7, Žen 9, Cedilnik 17, Mrzlikar 4, Radivojčić 14, Kečan 9.

Nerazpoložene igralke Mavrice Ilirije so po razburljivi igri zmagale, vendar so jim mlade in visoke Ježičanke povzročile kar precej težav. Prednost je bila sicer vseskozi na strani gostiteljic, ob koncu pa precejšnja zmeda na igrišču ni spremenila končnega rezultata.

DORCA MUHIČ

Cimos : Induplati Domžale preloženo na 10. 1.

Kranj prost

Odeja Marmor	10	10	0	774:545	20
Mavrica-Ilirija	10	8	2	702:631	18
Kranj	9	7	2	685:520	16
Ježica	9	5	4	582:540	14
Induplati Domžale	9	5	4	670:685	14
Cimos	9	4	5	653:666	13
Slovan	10	2	8	577:714	12
Comet	10	1	9	574:754	11
Jesenice	10	1	9	602:793	11

PARI PRIHODNJEGA KOLA (12. 1.): Odeja Marmor – Comet, Kranj-Mavrica Ilirija, Ježica – Cimos, Induplati Domžale – Jesenice, Slovan – prost.

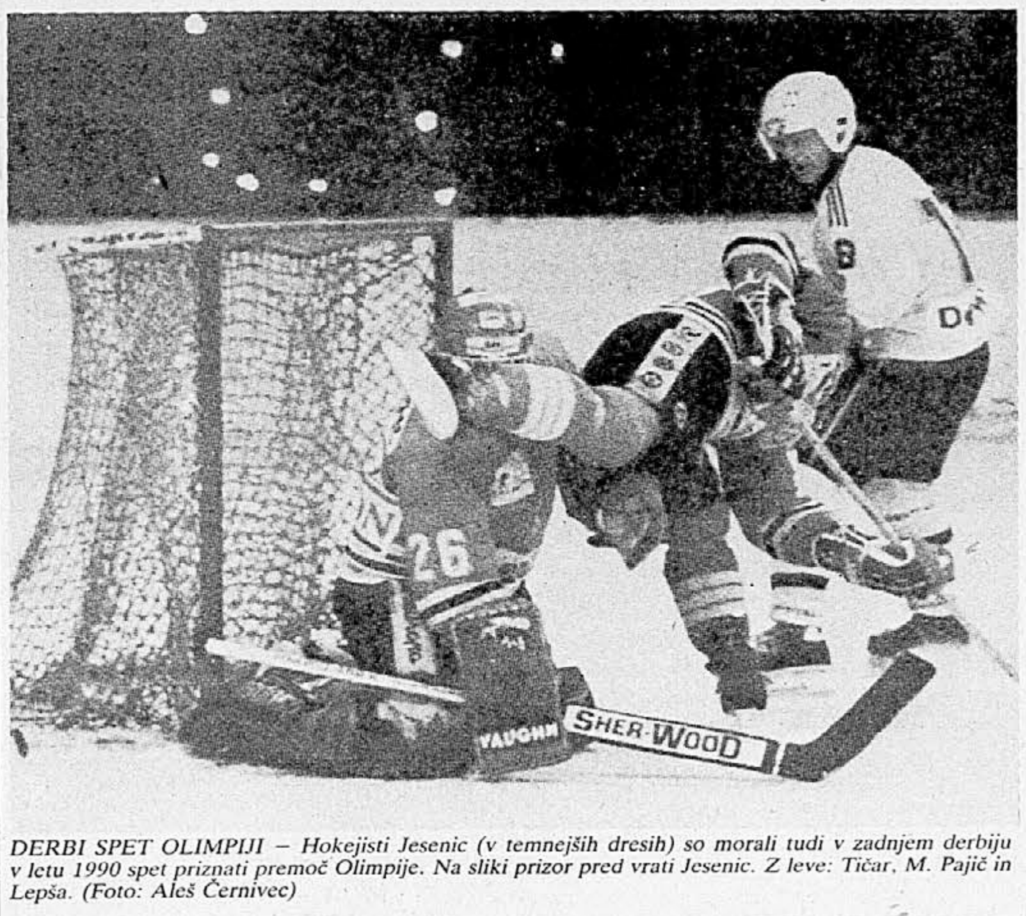

DERBI SPET OLIMPIJI – Hokejisti Jesenic (v temnejših dresih) so morali tudi v zadnjem derbiju v letu 1990 spet priznati premoč Olimpije. Na sliki prizor pred vrati Jesenic. Z leve: Tičar, M. Pajič in Lepša. (Foto: Aleš Černivec)

Veliki načrti na Ježici

V ljubljanskem košarkarskem klubu se bodo pri graditvi nove ženske šampionske ekipe zanesli predvsem na lastne moči – Dobri obeti

LJUBLJANA – Že po letošnjem prestopnem roku, ko so spustili iz kluba tri najbolj udarne košarkarice (Dornik, Alić, Malacko), so na Ježici hoteli sklicati tiskovno konferenco, na kateri bi predstavili svoje cilje in novo klubsko politiko. Toda ob odhodu je Jasna Alić izrekla vrsto obtožb na račun bivšega kluba, tako da bi se srečanje z novinarji bržkone spremenilo v pranje umazanega perila, in zato so na Ježici raje počakali, da so rezultati novega prvenstva pokazali, kdo ima prav. Niso se ušteli.

Predsednik košarkarskega kluba Ježica Mitja Marinšek je na tem srečanju z novinarji priznal, da so se zavestno odločili za korenito pomladitev ženske prvoligaške ekipe. Ježica je celih pet let veljala za enega največjih favoritov, v vsem tem času pa je le enkrat osvojila jugoslovanski pokal in dvakrat superpokal, naslov prvakinj, edini, ki pri nas res nekaj velja, pa se ji je vselej izmaknil. Bilo je torej očitno, je poudaril Marinšek, da je treba nekaj spremeniti, in odločili so se, da bodo začeli znova, da bodo iz lastnih vrst zgradili okostje nove šampionske ekipe in šele nato, če bo treba, poiskali drugod še kakšno okrepitev. Neglede na to, v kakšnem prvenstvu bo Ježica igrala, je dejal, bo cilj vsekakor naslov prvaka.

Optimizem so delno že potrdili letošnji rezultati, saj je Ježica brez treh velikih zvezd in kljub poškodbi Nevenke Topalović prvi del prvenstva zaključila na visokem tretjem mestu, kar je vsekakor precej nad pričakovanji. Glavni trener Sergej Ravnikar sicer ni mogel obljubiti, da bo tako tudi na koncu, kajti v drugem delu prvenstva ima Ježica manj ugoden razpored, vendar je potrdil, da se za prihodnost ni bati. Nevenka Topalović, na katero v klubu močno računajo, je v rehabilitaciji po operaciji križnih kolenskih ligamentov zelo prizadevna, s pomočjo Smučarske zveze Slovenije pa ji bodo omogočili posebno zdravljenje v Bad Wisseeju, ki je tako zelo pomagalo smučarski reprezentanki Veroniki Šarec. K sreči so njeno odsotnost nadoknadili z večjim deležem Sergeje Zupan, ki je zelo napredovala in sodi po svojem odnosu do košarke in ambicioznosti ob bok Nadi Pocrnjić in Stojni Vangelovski. Praznino pod košema so kar dobro zapolnile mlajše Damjana Račič, Suzana Blagus in Monika Cedilnik, ki so vsekakor lepa perspektiva, veliko pa si lahko obetajo tudi od mladink oziroma kadetinj Metke Obrovnik, Urše Žen, Mateje Mrzlikar in še nekaterih. Seveda vse še čaka veliko dela, pri tem pa bodo posebej pazili, da se bodo njihove igralke in seveda tudi igralci v moških ekipah lahko nemoteno šolali in se tako pripravili na življenje po športu.

Klub v zadnjem času uspešno gospodari in po finančni plati redno izpolnjuje vse svoje obveznosti, kar pa še ne pomeni, da je bogat. Prav v tem času se dogovarjajo za sponzorstvo nad vsemi ekipami, tako da bodo lahko še utrdili svoj položaj drugega največjega kluba v Sloveniji. Pri tem pa niso skrivali tudi nekaj grenkobe. Predsednik Mitja Marinšek je dejal, da se ne more strinjati z razglasitvijo najboljše slovenske ekipe za minulo leto po izboru Društva športnih novinarjev Slovenije, češ da je imela Ježica v minuli sezoni boljše rezultate od Smelta Olimpije. To je, kot je dejal, še en primer zapostavljanja ženske košarke in ženskega športa nasploh. Zato je zaprosil novinarje, naj v prihodnje posvetijo več pozornosti v poročanju o dosežkih kluba, ker je to tako za gledalce, kot za tiste, ki bi lahko bili pokrovitelji kluba, zelo pomembno. Rezultati in načrti za prihodnost to večjo pozornost, je dejal, zagotovo opravičujejo.

BORUT ŠAUTA

KOŠARKARSKE NOVICE

Naslov tretjič Ježici

LJUBLJANA – Dvodnevni finalni turnir prvenstva Slovenije 1990 za kadete (mlajše mladince) je po daljšem času organiziral košarkarski klub Smelt Olimpija v dvorani Tivoli. Žal pa je bila dvorana pripravljena tako, kot da bi košarkarji imeli trening, ne pa uradno (državno) prvenstvo (igrišče ni bilo ograjeno, tribune v parterju so bile zložene, pa tudi edino slovensko zastavo so izobesili šele po prvi tekmi).

Kljub temu je dokajšnje število gledalcev in košarkarskih strokovnjakov uživalo v prikazanih igrah mladih košarkarjev. Že prvi dan so bile kar tri tekme dokaj dinamične in negotove do konca ter je o zmagovalcu odločala pretežno športna sreča. Obe nedeljski tekmi sta tako odločali o uvrstitvi na 1. oziroma 3. mesto.

REZULTATI – sobota: Slovan : Novoles 89:84 (45:46), Smelt Olimpija : Ježica 59:61 (27:23), Ježica : Novoles 89:52 (36:20), Smelt Olimpija : Slovan 59:67 (30:33).

Zapisnike o tekmah so vodili na slovenskem obrazcu, ki ga je po vzorcu FIBA pripravila košarkarska zveza Slovenije, in to verjetno prvič v zgodovini slovenske košarke.

V tekmi za 3. mesto je Novoles premagal Smelt Olimpijo s 75:73 (33:40), v finalu pa je Ježica premagala Slovana z 80:71 (37:36) in tako že tretjič zapored osvojila kadetski naslov.

Ježica je igrala v postavi: J. Berkopec, T. Berkopec, Mesec, S. Ivanuš, Zorko, Kordiš, Ranković, Thaler, B. Ivanuš, Filipovski, Suzić; trener: Boštjan Luštek, pomočnik Aleš Peče.

Za najboljšega igralca so izbrali Igorja Thalerja, ki je od organizatorja dobil tudi dober tranzistorski radio.

Na zaključni slovesnosti so ekipe dobile diplome za osvojena mesta, prvaki pokal KZS, igralci prvih treh ekip pa še kolajne, ki jih je izdelalo Graverstvo Bruno Kosi iz Ljubljane.

A. K.

Odločila Jordan in Pippen

NEW YORK – Košarkarjem LA Lakers, ki v Chicagu niso zmagali že od februarja leta 1987, proti razigranemu domačemu moštvu Chicago Bulls tokrat ni uspelo. Izgubili so s 103 proti 114. Največ zaslug za zmago domačih je imel seveda spet Michael Jordan, ki je dosegel 33 točk, z osmimi točkami ob koncu zadnje četrtine pa je tudi odločil srečanje. K zmagi je veliko pripomogel tudi Scotie Pippen, ki je dobro zaigral predvsem ob koncu srečanja, medtem ko so se pri Lakersih najbolj izkazali James Worthy, Sam Perkins in Magic Johnson.

DRUGI REZULTATI: New Jersey : Cleveland 111:103, Philadelphia : Miami 126:102, Indiana : Charlotte 137:114, Washington : New York 87:85, Detroit : Atlanta 113:87, Dallas : Milwaukee 103:89, San Antonio : Phoenix 132:128, Portland : LA Clippers 117:107, Washington : Cleveland 109:87, New York : New Jersey 106:93, Utah : Orlando 104:96, Philadelphia : Detroit 106:99, Chicago : Indiana 128:118, Houston : Phoenix 122:102, Milwaukee : San Antonio 114:98, Dallas : Denver 119:110, Seattle : Sacramento 121:93, Golden Gate : Minnesota 115:192.

VRSTNI RED: vzhodna skupina – atlantska divizija: 1. Boston (21 zmag – 4 porazi), 2. Philadelphia (17–8), 3. New York (11–13), 4. New Jersey (10–14), 5. Washington (9–15), 6. Miami (5–19):

– centralna divizija: 1. Milwaukee (17–8), 2. Detroit (16–9), 3. Chicago (16–9), 4. Atlanta (12–12), 5. Cleveland (11–15), 6. Indiana (10–16), 7. Charlotte (8–16); zahodna skupina – srednjezahodna divizija: 1. San Antonio (17–5), 2. Utah (16–9), 3. Houston (14–11), 4. Dallas (8–14), 5. Minnesota (7–16), 6. Denver (5–18), Orlando (5–21); pacifiška divizija: 1. Portland (23–3), 3. Phoenix (15–8), 3. LA Lakers (14–9), 4. Golden State (14–10), 5. Seattle (11–13), 6. LA Clippers (10–15), 7. Sacramento (6–16).

II. SKL-moški

Poraz Miklavža

LJUBLJANA – V 10. kolu II. moške republiške košarkarske lige so bili doseženi naslednji rezultati:

VZHOD: Polzela : Ruše 106:86 (52:34), Miklavž : Slovenj Gradec 71:72 (36:35), Ptuj : Maribor '87 52:74 (23:42), A. Šentjur : Pomurje 95:81 (40:44); vrstni red: Polzela 19, Alpos Šentjur 18, Miklavž 17, Slovenj Gradec 15, Maribor '87 mladi 14, Ruše in Pomurja po 13 ter Ptuj 11 točk;

CENTER: Zagorje : Zlatorog 76:100 (34:53), S. Olimpija : F. Borovnica 101:71 (56:23), Podbočje : Litija 85:65) (39:39), Novoles : U. Trebnje 92:91 (53:39); vrstni red: Podbočje in Zlatorog Laško po 18, Smelt Olimpija mladi 17, Fenolit Borovnica 16, Novoles Novo mesto 15, Unitehna Trebnje 14, Zagorje 12 ter Litija 10 točk;

ZAHOD: Jesenice : Nova Gorica 91:78 (37:35), Javor : Kokra-Lipje 80:86 (35:49), I. Idrija : Kraški zidar 90:75 (47:37), A. Tolmin : Radovljica 107:88 (55:50): vrstni red: Iskra Idrija 20, Kokra-Lipje Kranj in Alpkomerc Tolmin po 16, Kraški zidar Sežana, Radovljica in Javor Postojna vsi po 15 ter Nova Gorica in Jesenice po 11 točk.

A. K.

GIMNASTIKA

Veterani in mlajši mladinci

ZAGREB – Za konec gimnastične sezone so se na memorialu Stjepana Boltižarja zbrali mlajši mladinci in veterani. Med mlajšimi mladinci sta si prvo mesto razdelila Ljubljančan Aljaž Pegan in Romun Vasile Cioanu s 55,45. Za njima so se zvrstili: Dejanović (NS) 54,10, Kovačić (Zg) 53,95, Pandurov (NS) 53,90 in Ločnikar (LGZ) 53,60. Med mlajšimi veterani je zmagal Milan Kunčič z 29,95, med starejšimi pa Mariborčan Drago Šoštarič z 19,70 pred Trboveljčanom Ivanom Glavačem z 19,20.

T. Š.

Najboljša Repčeva iz Zekanovič Pokal za rekord brez lastnika

V Trbovljah so se na novoletnem mitingu zbrali skoraj vsi slovenski plavalci – Rezultati pod ravnijo prejšnjih let

TRBOVLJE – PK Rudis Rudar je v 25-metrskem bazenu trboveljske Cementarne pripravil tradicionalni novoletni plavalni miting. Letos se ga je udeležilo 106 tekmovalcev in tekmovalk iz 14 slovenskih klubov in zagrebškega Medveščaka.

Nastopili so vsi najboljši slovenski plavalci z izjemo udeležencev SP v Perthu. Najboljša rezultata mitinga sta dosegla Natalija Repec (CK) s 4:27,19 na 400 m kravl (760 točk) pri ženskah, pri moških pa Robi Zekanovič (BP) s 54,14 na 100 m kravl (715) točk). Zaradi okrnjene konkurence (manjkali so predstavniki Ljubljane) so bili doseženi slabši rezultati kot prejšnja leta, tako da je velik in lep pokal, ki ga je lastnik trgovine Kraner, bivši državni reprezentant Boris Novak, prispeval za novega rekorderja v kadetski mladinski ali članski kategoriji, ostal v vitrinah domačega kluba in bo podeljen na enem od naslednjih tekmovanj.

Rezultati: moški – 100 m kravl: 1. Zekanovič (BP) 54,14, 2. Zebec (IL) 54,59, 3. Kirbiš (TK) 56,19; 400 m kravl: 1. Delonga (MDZ) 4:14,28, 2. Božikov (TK) 4:15,80, 3. Koncilja (RRT) 4:16,45; 200 m delfin: 1. Masten 2:11,233, 2. Feguš (oba IL) 2:12,09, 3. Verković (MDZ) 2:12,84; 200 m hrbtno: 1. Božikov (TK) 2:14,50, 2. Kordiš (Ol) 2:25,10, 3. Stojanović (NC) 2:31,43; 200 m prsno: 1. Medvešek (FR) 2:36,37, 2. Benčič (BP) 2:44,58, 3. Ocvirk (NC) 2:47,91; 200 m mešano: 1. Božikov (CK) 2:16,46, 2. Zekanovič (PB) 2:18,87, 3. Zebec (IL) 2:21,40; **ženske:** – 100 m kravl: 1. Repec (CK) 1:01,94, 2. Mladenovič (CK) 1:01,96, 3. Kejžar (RR) 1:01,97; 400 m kravl: 1. Repec (CK) 4:27,19, 2. Jamnik (TK) 4:37,84, 3. Kubik (PB) 4:38,44; 200 m delfin: 1. Breznikar (FR) 2:23,16, 2. Rob (RR) 2:23,49, 3. Sermek (MDZ) 2:31,40; 200 m hrbtno: 1. Blatnik (ZK) 2:30,72; 2. Robič (RR) 2:33,01, 3. Prosen (TK) 2:33,46; 200 m prsno: 1. Breznikar (FR) 2:42,97, 2. Demšar (RR) 2:47,94, 3. Uhelj (BP) 2:52,71; 200 m mešano: 1. Kejžar 2:25,98, 2. Rob (obe RR) 2:26,17, 3. Pirc (TK) 2:36,38.

SAŠO FABJAN

Sedem rekordov v Pristanu

MARIBOR – PK Branik je v bazenu kopališča Pristan pripravil tradicionalni novoletni miting za pionirje. Nastopilo je več kot 300 mladih plavalcev iz 14 slovenskih klubov. Doseženi so bili dobri rezultati, med njimi pa je bilo kar šest državnih rekordov za ml. pionirje in en republiški rekord. Med rekorderje so se vpisali Petra Verhovščak, Petra Draganić, Petra Nadž, Andrej Pahernik (vsi BM), Grgor Govše (LL) in štafeta Branika na 4 × 50 mešano.

Rezultati zmagovalcev: pionirji – 100 m kravl: Goran Jurak (KNC) 57,93; 100 m prsno: Jurak (KNC) 1:13,85, 6. Govše (LL) 1:20,35; 100 m hrbtno: Mankoč (LL) 1:09,55; 100 m delfin: Roblek (IL) 1:06,40; 4 × 100 m mešano: Fužinar 4:29,15; **pionirke:** 100 m kravl: Štuhec (BM) 1:04,60; 199 m prsno: Kejžar (RR) 1:17,95; 100 m hrbtno: Kejžar (RR) 1:15,75; 100 m delfin: Štrovs (RRT) 1:16,65; 4 × 100 m mešano: Ilirija 5:41,35; **ml. pionirji** – 50 m kravl: Pahernik (BM) 29:82; 50 m prsno: Govše (LL) 37,68; 509 m hrbtno: Medvešek (BM) 34,97; 50 m delfin: Pahernik (BM) 32:66; 32:66; 4 × 50 m mešano: Branik 2:21,37; **ml. pionirke** – 50 m kravl: Verhovščak (BM) 31,29; 50 m prsno: Draganić (BM) 38,43; 50 m hrbtno: Jordan (RRT) 37,86; 50 m delfin: Nadž (BM) 35,39; 4 × 50 m mešano: Branik 2:26,13.

I. M.

Simon Stojko-Falk tretji v Nemčiji

LJUBLJANA – Član kluba BMX in rolkarskega kluba Ljubljana Simon Stojko-Falk je dosegel še en imeniten uspeh: na finalni tekmi nemškega državnega prvenstva v Hemsbachu je v kategoriji ekspertov 15 in 16 zasedel tretje mesto. Letos je Simon osvojil že naslov državnih prvakov v akrobatskem BMX in krosu BMX, bil je deveti na svetovnem prvenstvu, na mednarodnem tekmovanju v akrobatskem BMX na Dunaju je zmagal, v Kölnu pa je bil drugi. Dobre uvrstitve na domačih in tujih tekmah sta dosegla tudi člana BMX in rolkarskega kluba Ljubljana Boštjan Hrovatin in Nejc Saje.

1. A ZVEZNA HOKEJSKA LIGA

Prvi napad Olimpije je strl odpor jeseniških hokejistov

V 6. kolu drugega dela I. A ZHL Ljubljačani zanesljivo odpravili železarje – D. Lomovšek najzaslužnejši za zmago Zagrebčanov v Beogradu

LJUBLJANA – Po 6 kolih drugega dela I. A ZHL je zasluženo na vrhu lestvice Olimpija, ki je svojo dobro formo potrdila tudi na derbiju v Tivoliju, ko je v petek zvečer gladko premagala Jesenice. Tesno za petimi ji je Medveščak, ki je po trdem boju, polnem taktiziranja in ob odličnih obrambah vratarja D. Lomovška premagal C. zvezdo na njenem ledu.

Olimpija : Jesenice 8:4 (2:1, 4:1, 2:2)

Dvorana Tivoli, gledalcev 4000, sodniki Grepl (Sis) ter Pahor in Žargi (oba Lj).

STRELCI: 1:0 – Brodnik (4), 2:0 – Beribak (Vnuk, Kontrec, 9), 2:1 – Tišler (16), 3:1 – Ladigin (Rožkov, 21), 3:2 – Mlinarec (26), 4:2 – Zupančič (Rožkov, 33), 5:2 – Zupančič (Presnjakov, 35), 6:2 – Zupančič (38), 6:3 – S. Smolej (M. Pajič, 43), 7:3 – Rožkov (Gorenc, 51), 8:3 – Gorenc (Rožkov, 55), 8:4 – Kopitar (56).

KAZENSKE MINUTE: Olimpija 0, Jesenice 6.

Ljubljanski hokejisti so pred prekinitvijo prvenstva (do 6. januarja) že petič v letošnji sezoni premagali Jeseničane. Tudi tokrat so bili agresivnejši, iznajdljivejši in so učinkovito kaznovali napake tekmecev v njihovi obrambi, pri čemer se je najbolje odrezal Zupančič, ki je v presledku slabih 5 minut dosegel klasičen hattrick, tri gole zapored.

Na tivolskem ledu je tokrat kraljeval prvi ljubljanski napad Rožkov-Zupančič-Gorenc, ki je dosegel sam kar 5 golov, branilca Brodnik in Ladigin pa sta dosegla gola, ko sta igrala s prvim napadom.

Najlepši pa je bil drugi gol Olimpije, ki ga je po hitri in natančni akciji s Kontrecem in Vnukom dosegel Beribak.

Ljubljančani so igrali zelo požrtvovalno, pri čemer niso zaostajali niti Jeseničani, ki pa se jim je poznala odsotnost Šuvaka, M. Smoleja in Crnoviča. Zlasti mlada ljubljanska branilca Hriberšek in Brodnik sta večkrat s telesi zaustavila nevarne strele jeseniških napadalcev.

Ljubljančani so večji del prve tretjine gospodarili na ledu. Proti koncu druge tretjine in na začetku tretje pa so tudi jeseniški hokejisti pokazali ostre zobe. Ko so znižali na 2:3, so imeli še nekaj lepih priložnosti, a mladi ljubljanski vratar Simšič je v teh trenutkih ubranil več nevarnih strelov. Upe gostov pa je pokopal Zupančič, ki je tudi tokrat potrdil odlike imenitnega strelca.

V zadnji tretjini igre sta obe moštvi igrali sproščeno, prekinitev skorajda ni bilo, saj je bila tekma že odločena.

Zanimivo je, da Ljubljančani niso izkoristili niti ene od treh številčnih premoči.

BOJAN KAVČIČ

Izjave:

Tomaž Vnuk, napadalec Olimpije: »Zmagali smo po odlični igri našega prvega napada, ki letos še ni tako dobro igral. Ob taki igri si lahko še marsikaj obetamo.«

Aleš Lešnjak; »Zasluženo smo zmagali. Čestitam vsem soigralcem, še posebej vratarju Simšiču. Ob takem nadaljevanju tudi prvo mesto ni nedosegljivo..«

Igor Beribak: »Zmagali smo predvsem po zaslugi odlične igre prvega napada. Jeseničani so me kar malo razočarali. Pričakoval sem, da nam bodo nudili močnejši odpor. Gledalci so tokrat pretiravali s petardami. Nekateri se ne zavedajo, da nam s tem bolj škodijo kot koristijo.«

Igor Hriberšek: »Menim, da smo v zelo solidni formi. Sedaj jo moramo le še držati do konca prvenstva. Kar zadeva derbi, menim, da smo ga zasluženo dobili. Navijači se tokrat niso izkazali.«

Mihail Presnjakov: »Menim, da je bila tekma dobra in zanimiva tudi za gledalce. Vzdušje je bilo tokrat kar preveč prazničnega. Takšno spodbudo gledalcem, vendar brez petard, bi si želel tudi v prihodnje.«.

Luka Simčič: »Tokrat smo vsi dokaj dobro igrali. Škoda, da smo v zadnji tretjini nekoliko popustili v obrambi, sicer bi bila zmaga lahko še višja. Tudi za vnaprej sem optimist.«

ROBERT POGAČAR

Bojan Raspet, napadalec Jesenic: »Odločilne so bile naše hude napake v obrambi. Sicer pa je bila Olimpija tokrat boljša in ji za zmago čestitam.«

Boris Kunčič: »V igri se je poznala odsotnost nekaterih naših poškodovanih igralcev. Popraviti bomo morali predvsem igro v obrambi. Navijači naj ne obupajo, še jih bomo razveselili«.

Murajica Pajič: »Pokazalo se je, da na tako pomembni tekmi delamo preveč napak. Že začeli smo bojeće, pozneje pa Olimpija ni več delala taktičnih napak, kot v prejšnjih letih, da bi kar tako iz rok spustila visoko vodstvo.«

Toni Tišler: »Vse gole smo dobili po naših hudih napakah, svoje priložnosti pa nismo znali izkoristiti. Pri vodstvu Olimpije s 3:2 bi lahko igro in rezultat spreobrnili v našo korist.«

Aleš Kalan; »Zmaga Olimpije je vsekakor zaslužena. Imeli smo svoje priložnosti, ki jih žal nismo izkoristili. To se je na končnem rezultatu vidno poznalo.«

SINIŠA UROŠEVIĆ

ZADOVOLJEN – Aleksandr Astašev, trener Olimpije

OMILIL PORAZ – Matjaž Kopitar (Jesenice)

PRVI GOL V BEOGRADU – Blaž Lomovšek (Medveščak)

C. zvezda : Medveščak 0:3 (0:2, 0:1, 0:0)

BEOGRAD – Dvorana Pionir, gledalcev 600, sodniki Rozman (Jes) ter Šaravanja (Sub) in Gavrović (Bg).

STRELCI: 0:1 – B. Lomovšek (Rojšek, 2), 0:2 – Zajec (Zajc, 3), 0:3 – Stolbun (Anfjorov, 37).

KAZENSKE MINUTE: C. zvezda 0, Medveščak 8.

Tekma je bila trda, moštvi pa v polju zelo izenačeni. Zagrebčani so na začetku tekme spretno izkoristili dve grobi napaki v domači obrambi in si že v 3. minuti igre zagotovili prednost dveh golov.

V drugi tretjini je C. zvezda vse sile stavila za napad. Gimajev, Zubrilčev in Kosović so večkrat nevarno prodrli pred vrata Medveščaka, ki pa jih je tokrat D. Lomovšek kar zaklenil. Številni ostri in natančni streli so postali njegov plen. Ko C. zvezda dvakrat zapored ni izkoristila številčne prednosti, je njeno neučinkovito igro kaznoval Stolbun. Po akciji z Anfjorovom se je znašel sam iz oči v oči z vratarjem C. zvezde Šundrovom in ga spretno premagal. V zadnjih sekundah druge tretjine je mladi Lazić zgrešil prazen gol Medveščaka.

V zadnji tretjini je bila tekma zelo ostra, a športna. Zagrebčani so se organizirano branili, C. zvezda pa je jalovo napadala. Čeprav je imela še dvakrat številčno premoč, ni dosegla niti častnega gola.

Milorad Vještica, trener C. zvezde: »Zagrebčani so zasluženo zmagali. Imeli smo več lepih priložnosti, ki smo jih zamudili in zato ostali praznih rok. Želeli smo si zmage. Pa nič zato. Še bomo zmagovali.«

Anatolij Kostrjukov, trener Medveščaka: »To je bila dobra tekma. C. zvezda si je prizadevala zmagati, mi pa si nismo želeli izgubiti. Igrali smo bolj organizirano od tekmecev, pa tudi D. Lomovšek je tokrat branil zelo dobro, najbolje v letošnji sezoni.«

ZVONKO MIHAJLOVSKI

Olimpija (4)	**6**	**4**	**1**	**1**	**33:22**	**13**
Medveščak (3)	6	3	2	1	22:16	11
Jesenice (2)	**6**	**1**	**1**	**4**	**17:25**	**5**
C. zvezda (1)	6	2	0	4	18:27	5

PARA PRIHODNJEGA KOLA (nedelja, 6. januarja): Olimpija – C. zvezda, Medveščak – Jesenice.

SREBRNA PLOŠČKA DELA

Rožkov in Anfjorov

LJUBLJANA – Hokejisti Olimpije so dosegli še eno visoko zmago v derbiju proti Jesenicam. Tokrat se je odlikoval predvsem prvi ljubljanski napad, najboljša pa sta bila trikratni strelec **Zupančič** in **Rožkov,** ki smo jima dali 6 oz. 4 točke. 5 točk si je v tem kolu prislužil vratar Medveščaka **D. Lomovšek,** ki je s sijajnimi obrambami ustavil vse napade nevarnih napadalcev C. zvezde **Gimajeva, Zubrilčeva** in **Kosovića.** Na lestvici najboljših strelcev je vodstvo pred **Zubrilčevim** prevzel **Anfjorov.** Z učinkovito igro na derbiju sta se vodečima približala **Zupančič** in **Rožkov.**

Točke smo v 6. kolu razdelili takole: 6 – Zupančič, 5 – D. Lomovšek, 4 – Rožkov, 3 – Gorenc, 2 – B. Lomovšek, 1 – M. Pajič.

Vstni red najboljših igralcev po 6. kolu: Rožkov 15, Gorenc 13, Zupanč̌ 10, Razinger, Šćurjenko in Kosović po 8, Anfjorov in Kontrec po 7, Simšič in Zubrilčev po 6, Tičar, D. Lomovšek in Rojšek po 5, Sekelj 4, Kopitar, Paramonov in Presnjakov po 3 itd.

Vrstni red najučinkovitejših igralcev po 6. kolu: Anfjorov 12 (4 + 8), Zburilčev 11 (5 + 6), Kosović 10 (8 + 2), Zupačič 10 (6 + 4), Rožkov 9 (6 + 3), Stolbun 8 (6 + 2), Šćurjenko 8 (3 + 5), Kontrec 7 (4 + 3), Vnuk 6 (2 + 4), Mlinarec 5 (4 + 1), Gorenc 5 (3 + 2), Beribak 4 (4 + 0), Gimajev 4 (3 + 1).

S. U.

I. B ZHL

Mladost : Bled 1:2 (0:0, 0:1, 1:1)

ZAGREB – Dom športov, gledalcev 200, sodnika Dremelj (Jes) in Raca (Zg).

STRELCI: Šegota 1 za domače ter P. Klemenc in Borisov po 1 za Bled.

KAZENSKE MINUTE: Mladost 2, Bled 8.

Hokejisti Bleda so po 3. kolu še edini nepremagani. Tokrat so po trdem, ostrem, izenačenem in taktično napornem dvoboju zasluženo premagali odlične hokejiste Mladosti. Točki Blejcev štejejo pravzaprav dvojno, saj so jih osvojili v gosteh pri neposrednem tekmecu za visoko uvrstitev. Celotno blejsko moštvo je igralo izredno požrtvovalno, zato si zasluži pohvalo. Še posebej sta se odrezala Borisov in Krutov.

T. Š.

Spartak : Slavija 7:2 (2:2, 1:0, 4:0)

SUBOTICA – Drsališče Spartaka, gledalcev 200, sodnika Dvornić in Šaravanja (oba Sub).

STRELCI: Vereš 3, Ladocki 2, Lukač in Buš po 1 za Spartaka ter Cerar in Zaletel po 1 za Slavijo.

KAZENSKE MINUTE: Spartak 4, Slavija 10 (+10).

V prvih dveh tretjinah sta bila tekmeca izenačena, v zadnji tretjini pa so gostje, utrujeni od dolge poti, popustili, kar so s pridom izkoristili domači in dosegli prepričljivo zmago. En gol so domači dosegli z drsalko, a sta ga sodnika priznala.

V. V.

Partizan : Vojvodina 4:0 (0:0, 1:0, 3:0)

BEOGRAD – Dvorana Pionir, gledalcev 100, sodnika Ilić in Gavrović (oba Bg).

STRELCI: Staš 2, Piperski in Sič po 1 za Partizana.

KAZENSKE MINUTE: Partizan 4, Vojvodina 4 (+10).

Partizan je v sila povprečni tekmi osvojil obe točki predvsem po zaslugi hokejistov iz ČSFR, ki so dosegli tudi tri gole od štirih. Partizan je po medlem začetku pokazal vsaj del svojih sposobnosti v zadnji tretjini. Z igro pa ni navdušil gledalcev.

ZVONKO MIHAJLOVSKI

Bled	**3**	**3**	**0**	**0**	**17:9**	**6**
Partizan	3	2	0	1	21:9	4
Vojvodina	3	2	0	1	17:9	4
Mladost	3	1	0	2	14:9	2
Spartak	3	1	0	2	11:26	2
Slavija	**3**	**1**	**0**	**2**	**7:25**	**0**

PARI PRIHODNJEGA KOLA (5. januarja): Mladost – Spartak, Slavija – Partizan, Bled – Vojvodina.

MOSKVA – Na tradicionalnem mednarodnem hokejskem turnirju so hokejisti Sovjetske zveze izgubili prvo točko. Odščipnila jo jim je reprezentanca ČSFR. Dvoboj se je končal neodločeno z 2:2 (1:0, 1:2, 0:0). Z enakim izidom so se razšli tudi najboljši švedski in finalni hokejisti. Izid 2:2 (1:0, 1:2, 0:0).

Vrstni red po popolnem 4. kolu: Sovjetska zveza 7, Švedska 5, ČSFR in Finska po 3, Kanada (olimpijska selekcija) 2.

UMETNOSTNO DRSANJE

V Mariboru prvič šola

MARIBOR – Na drsališču Tabor bo v ponedeljek ob 13.30 prvi zbor drsalcev, ki se bodo v prvem delu šolskih počitnic udeležili prvega tečaja in šole umetnostnega drsanja. Organizator Podjetje za športne in družbene prireditve Euro Lutka iz Maribora je v ta namen pridobilo znanega sovjetskega trenerja Eugenija Nikitina, ki bo tudi vodil osnovni in nadaljevalni tečaj v umetnostnem drsanju vse do 6. januarja po 90 minut dnevno. Organizatorji vabijo na prvi sestanek umetnostnih drsalcev vse, ki jih zanima ta lep šport in ki že obvladajo tehniko drsanja. Cena tečaja bo 500 in 650 din.

F. D.

II. ZHL

Olimpija II : Zagreb 8:4 (2:2, 5:2, 1:0)

LJUBLJANA – Dvorana Tivoli, gledalcev 50, sodniki Dolinar (Prevoje) ter Lešnjak in Curk (oba Lj).

STRELCI: B. Lešnjak in Praznik po 2, Vnuk, Savić, Oven in Rusanov po 1 za Olimpijo ter Jelinek, Štefica, Jakopović in Milidragović po 1 za Zagreb.

KAZENSKE MINUTE: Olimpija II 10, Zagreb 4.

Po izenačeni prvi tretjini so se domači razigrali v drugi in brez večjih težav zmagali. Najboljša je bila prva ljubljanska peterka z branilcema Popovićem in Praznikom ter napadalci B. Lešnjakom, Rusanovom in Staretom.

R. P.

Cinkarna : Triglav neodigrano

CELJE – Hokejistov iz Kranja na drsališče v Mestni park ni bilo. Glavni sodnik Juloski iz Beograda, linijska sta bila Pinter in Zorko (oba Ce), je po 15 minutnem čakanju odpiskal konec tekme. Iz tabora hokejistov Triglava pa smo zvedeli, da Kranjčani niso odšli na pot, ker so prepozno dobili obvestilo o dnevu in začetku tekme, zato si niso v prednovoletnih dneh mogli zagotoviti prevoza. O usodi tekme bo odločala disciplinska tekmovalna komisija HZJ.

J. K., R. Z.

Jesenice II : Ina 26:0 (6:0, 10:0, 10:0)

Jesenice II	**3**	**3**	**0**	**0**	**43:6**	**6**
Olimpija II	**2**	**2**	**0**	**0**	**14:5**	**4**
Zagreb	2	1	0	1	18:10	2
Cinkarna	**1**	**0**	**0**	**1**	**4:9**	**0**
Triglav	**2**	**0**	**0**	**2**	**3:14**	**0**
Ina	2	0	0	2	2:50	0

PARI PRIHODNJEGA KOLA (sobota, 29. t. m.): Zagreb – Cinkarna, Ina – Olimpija II; Triglav – Jesenice (že odigrano, 2:8).

Prava rešitev bi bil Dogandžić

NK Olimpija še vedno ni izbral naslednika za trenerja Miloša Šoškića – Položaj kritičen

LJUBLJANA – Nogometaši Olimpije so v uvodnem delu prvenstva 1990/91 v vseh pogledih zaostali za sezono, v kateri so bili novinci: po točkah, igrah in vtisu. Še zlasti slab je bil finiš s štirimi zaporednimi porazi, po katerem se je Olimpija znašla v razmeroma kritičnem položaju. In po odstopu trenerja Miloša Šoškića tudi na veliki in nevarni prelomnici.

Prejšnja sezona z nekaterimi vrhunci je dajala slutiti, da je Olimpija zares blizu nogometni Evropi. Treba bi bilo le obdržati stare igralske moči, organizacijsko utrditi klub ter najti še kak močan motivacijski element. To bi lahko bil na primer »come back« Marka Elsnerja, nekdanjemu reprezentantu se je iztekla pogodba z Nico in je bil prost, njegova vrnitev za Bežigrad pa bi lahko temeljito »prebudila« Olimpijo. Toda ljubljanski prvoligaš ni opravil nič. Začel se je z razprodajo igralcev (Židan in Djukić), v organizacijskem pogledu ni bilo nobenega premika, za Elsnerja pa se nihče še zmenil ni. Olimpija je tako štartala v nekako apatičnem vzdušju, jesenski rezultati pa so bili – vse do finiša – glede na razmere še kar solidni.

Trener Miloš Šoškić je že poleti resno razmišljali o slovesu od moštva, zdelo se mu je, da se je v treh letih zasitil moštva in obratno. Ko je začutil, da razmerje med njim in moštvom ni več optimalno, bi vsekakor moral odstopiti. Kar se ni zgodilo poleti, se je moralo ob koncu jeseni. Ob tem pa je Olimpijin trener izgubil lep del avtoritete, ki si jo je z zavzetim delom ustvaril v treh letih. »Počilo« je na zvezi kapetan Peter Ameršek – trener Miloš Šoškić. Olimpijin kapetan je s 35 leti dokončno odigral kar je mogel, toda tega si sam ni hotel priznati. Leta in poškodbe so opravile svoje, ob koncu kariero pa je Olimpijin kapetan porušil vse tisto, kar je storil za vrnitev kluba na prvoligaško sceno. Ob tem vračanju je bil zares »motor«, v mesecih, ko se ni mogel uvrstiti niti med rezerviste, pa se je izkazal kot za kolektiv izredno škodljiv element. Javnosti se je poskušal predstaviti kot »žrtev« krivičnega trenerja Šoškića, toda ob redkih priložnostih, ko je zaigral, je bilo očitno, da je njegov čas zanesljivo mimo. Toda ta iskra je v bežigrajski tabor zanetila požar, razplamtela so se prav vsa možna druga nesoglasja.

Olimpijin trener Šoškić je bil v »sporu« z Ameršekom premalo odločen, pri čemer je treba upoštevati, da so ob tem nekateri igrali tudi na nacionalne strune. Pojavljale so se celo nekatere nerealne teze o »slovenizaciji« Olimpije, ki seveda s profesionalizmom nimajo nobene zveze. Povsod na svetu igrajo najboljši, status »domačih« igralcev ne igra nobene vloge. Niso redka vrhunska moštva, pri katerih ne igra niti en domač igralec. Toda pri Olimpiji seveda ni bilo tako, trener Šoškić je bil eden izmed takih, ki je vselej najbolj budno pazil na to, da je bilo v moštvu dovolj domačih igralcev ter pri tem tu in tam zapostavil celo rezultat.

Olimpijin »ad hoc« izvršni odbor, ki v bistvu nima nobene legitimnosti, do takih – v defektnem profesionalizmu – pomembnih zadev nikoli ni imel jasnih stališč. To doslej niti ni bilo prav potrebno, kajti »kritičnih« primerov tako rekoč ni bilo. Toda zato je bil Ameršekov primer toliko usodnejši. Pretresl je Olimpijo.

Veliko zaslug za to imajo tudi člani izvršnega odbora, ki so s posameznimi ravnanji dopustili razdor v ekipi in padec trenerjeve avtoritete. In kako naj se Olimpija zdaj prebije iz mrtve ulice? Ljubljanski prvoligaš je v veliki nevarnosti, da spet izpade iz prvoligaške konkurence. Trener Miloš Šoškić je bil doslej daleč najmočnejša Olimpijina »točka«, ob njem je treba upoštevati še kar močno moštvo, ki ga je v glavnem ustvaril sam. Tudi Šoškićev sodelavec Božidar Jovičević, ki je bil v zadnjih letih kreator Olimpijine igre, je še mož z določeno »močjo«, na vseh drugih položajih pa Olimpija nima človeka, ki bi mu lahko verjeli, če bi rekel: ostali bomo v ligi. Predsednik Ivan Zidar se je tu in tam sicer zelo angažiral, toda v seštevku ima premalo pomoči sodelavcev in »kontinuitete«. S slogom dela izvršnega odbora in vodstva Olimpija nikakor ne more računati na obstanek. Če se Olimpija kolikor toliko realno želi rešiti odhoda iz lige, mora tudi v nadaljevanju sezone maksimalno izkoristiti sposobnosti dosedanjega trenerja Šoškića. Brez njegovega angažiranja rešitve zanesljivo ni.

Olimpija bi torej morala Miloša Šoškića ustoličiti kot tehničnega (ali športnega) direktorja kluba ter mu prepustiti proste roke v zvezi z izbiro trenerja. Rešitve, ki jih ima v rokavu vodstvo kluba (Kuže, Petrič, Jovičević), niso sprejemljive, predvsem zaradi tega, ker vanje ne verjame Šoškić. To seveda ne pomeni, da omenjeni trenerji niso sposobni. Še zlasti ne bi smeli zmanjševati sposobnosti zdajšnjega prvega trenerja Jovičevića, toda zdi se, da je tudi ne le idealen »ideolog« igre, ne pa vrhuski vodja. Prava rešitev za Olimpijo v tem trenutku bi bil le Slobodan Dogandžić, zelo uspešen trenerski debitant, ki bežigrajske razmere prav dobro pozna, povrhu pa je osebnostni »tip«, ki zna tudi z bičem pognati voz. Nenazadnje tudi zato, ker le vanj zaupa Miloš Šoškić. FRANCI BOŽIČ

Zlata žoga Matthäusu

PARIZ – Kapetan zahodnonemške nogometne reprezentance je zmagal v točkovanju v anketi za najboljšega evropskega igralca v letu 1990, 29-letni igralec Interja bo tako dobil tradicionalno lovoriko Zlato žogo tednika France Football.

Vrstni red: Matthäus (ZRN) 137, Schillaci (Italija) 84, Brehme (ZRN) 68, Gascoigne (Anglija) 43, Baresi (Italija) 37, Klinsmann (ZRN) in Sciffo (Belgija), 12, Baggio (Italija) 8, Rijkaard (Nizozemska) 7, Buchwald (ZRN) 6.

Vrniti zvezdnike

LJUBLJANA – Sprememba na krmilu nogometašev Olmpije je pogosta tema pogovorov med ljubljanskimi nogometnimi strokovnjaki. Ko je nekdanji trener Slovana Vladan Mladenović prišel čestitat nogometašem s Kodeljevega za prvo mesto v jesenskem delu prvenstva v SNL in jim zaželel še veliko uspehov v prihodnjem letu, je beseda stekla tudi o spremembah pri Olimpiji.

»Zdaj je čas, da v vodstvo kluba spet pritegnejo Oblaka, Popivodo, Amerška ali kakega drugega nekdanjega nogometšaa Olimpije, zvenečega imena. Menim, da bi morali ob novem trenerju temeljito razmisliti tudi o tehničnm direktorju. To funkcijo bi morali zaupati nekomu, ki še ni obremenjen z ,duhom' blagajne,« je menil Vladan Mladenović, ki je med drugim vzgojil tudi reprezentanta Srečka Katanca. »Ne, za nobeno funkcijo se ne potegujem, čeprav mi je Olimpija pri srcu. Sedanje vodstvo kluba mi jo je namreč krepko zagodlo, ko mi je sprva zaupalo mesto direktorja stadiona, nato pa mi je delovno knjižico po nekaj mesecih brez obrazložitve poslalo po pošti domov. Olimpija ostaja pojem slovenskega nogometa. Prepričan sem, da bi klubu priskočilo na pomoč precej nekdanjih nogometašev in zdaj uveljavljenih gospodarstvenikov – seveda, če bi pri Olimpiji pokazali zanimanje ...«

Ciper : Italija 0:4 (0:3)

LIMASSOL – V tekmi 3. skupine kvalifikacij za EP je nogometna reprezentanca Italije premagala Ciper s 4:0 (3:0). Strelci: Serena 2 ter Lombardo in Vierchowood. Vrstni red: Italija in Madžarska 4 (3), SZ 3 (2), Norveška 3 (3), Ciper 0 (3).

Hrvatska : Romunija 2:0 (1:0)

REKA – V prijateljski nogometni tekmi je reprezentanca Hrvaške premagala Romunijo z 2:0 (1:0). Pred okrog 5000 gledalci sta gole dosegla Kranjčar v 26. in Bogdan v 49. minuti.

Finale C. zvezda – Hajduk?

KOPAONIK – V polfinalu tekmovanja za jugoslovanski nogometni pokal bodo igrali Hajduk – Borac in C. zvezda – Beograd. Prvi tekmi bosta 3. aprila, povratni pa 17. aprila.

6. novoletni tek Topolšica 90

VELENJE – tekaška sekcija Gorenje je priredila 6. novoletni tek v Topolšici, ki je privabil 220 ljubiteljev teka iz Slovenije, Hrvaške in Avstrije. Teki od cicibanov – 2 in pol letne Daše do 83- etnega Johana – so v sončnem vremenu lepo uspeli. Vsi udeleženci so odhajali iz Topolšice s prijetnimi vtisi, vsak je dobil kolajno, nagrado in je sodeloval v družabnem srečanju s plesom.

Zmagovalci – cicibanke: Ravljen (Vel); cicibani: Čemažar (Lukovica); ml. pionirke: T. Ravljen (Vel); ml. pionirji: Klemen (Ce); pionirke: Hajšek (Vel); pionirji: Vauček; st. pionirke: Rauš; st. pionirji: Steiner (Vel); mladinke: Čas (Vel); mladinci: Kmetič (TAM); ml. članice: Poznič (Vel); ml. člani: Šalamon (Sl. Bistr); st. članice: Pugelj (Vel); st. člani: Golob (Ormož); ml. veteranke: Kotar (Tr); ml. veterani: Krištovic (Krpelj); st. veteranke: Lužnik (Sl.G.); st veterani. Bartol (Lj). HINKO JERČIČ

Kranjska Gora v sliki in besedi

Foto: Igor Modic

POKAL VITRANC – V kombinacijskem seštevku slaloma in veleslaloma je bil najboljši Marc Girardelli.

DRUGA SLALOMSKA ZMAGA – Ole Christian Furuseth.

SPET USPEH – Tomas Fogdoe.

SLALOMSKI VRH V KRANJSKI GORI – Zmagovalec Ole Christian Furuseth (v sredi), drugouvrščeni Tomas Fogdoe (levo) in tretji Thomas Stangassinger.

Rekli so v Kranjski Gori

● **Ole-Christian Furuseth, zmagovalec:** »Zmagi v Madonni in Kranjski Gori bi zelo težko primerjal. Zadnja je bila celo težja, saj je bila prednost pred Fogdoejem zelo majhna. Tomasa sem se kar bal, saj je res v odlični formi. Z odstopom Alberta Tombe se v luči boja za svetovni pokal nisem obremenjeval, saj do priprav za drugi tek sploh nisem vedel za njegovo diskvalifikacijo, poleg tega pa o tej lovoriki sploh ne razmišljam. Moj cilj je uvrstitev med najboljše na vsaki posamezni tekmi.«

● **Tomas Fogdoe, 2. mesto:** »Zavedal sem se, da je Ole-Christian izjemno močan, zato se navkljub lepi prednosti po prvem nastopu zelo veselim tudi drugega mesta. Kakšna zmaga pa bo le še prišla. Mislim, da prvega mesta nisem izgubil zaradi preveč zadržane druge vožnje, saj nisem imel večje treme kot ponavadi. Stenmark je bil vedno moj idol. Ko sem bil star šest let, sem očeta prepričal, da mi je kupil smuči takšne znamke, na kakršni je tekmoval Ingemar in z elankami nastopam še danes.«

● **Thomas Stangassinger, tretjeuvrščeni:** »Z uvrstitvijo v Kranjski Gori sem uspešno potrdil nastop v Madonni, kar ima zame dvakratni pomen: s tem se po poškodbi končno spet ujel stik z najboljšimi, poleg tega pa sem si praktično že zagotovil nastop na SP v Saalbachu. To prvenstvo je za nas Avstrijce kot prireditelje v tej sezoni najvažnejše in zdaj se lahko v miru pripravljam na ta dogodek.«

● **Marc Girardelli, na 4. mestu:** »S svojo serijo mest tik pod vrhom sem izredno zadovoljen. Za zmago mi še manjka moči, saj sem zaradi težav s poškodbami v zaostanku s treningom, poleg tega pa me še vedno boli koleno. Štartna številka 11 na prvi progi ni bila tako ugodna, saj je bilo smučišče že nekoliko zdelano. Kljub temu sem s prireditvijo zadovoljen. Med prazniki bom poizkušal popraviti formo v obeh hitrih disciplinah, kjer je zaostanek očitnejši kot pa v tehničnih.«

● **Tetsuja Okabe, petouvrščeni:** »To je bil moj najboljši nastop v novi sezoni, kar mi daje upanje na še boljše rezultate v nadaljevanju. Glavni cilj SP v moji domovini leta 1993? Seveda, toda še prej je prvenstvo v Saalbachu. Zakaj ne bi bil uspešen že tam?«

MED PETERICO – Japonski slalomist Tetsuja Okabe.

● **Alberto Tomba, diskvalificiran v 1. teku:** »Videl sem, da sem napravil napako. Kot ponavadi sem tvegal vse, s številko 12 pa nisem več mogel smučati po zamišljeni liniji. Kaj hočemo, v veleslalomu dobivam, v slalomu izgubljam, ampak bo že še boje. O nastopu v superveleslalomu v Garmischu po praznikih bom še razmislil. Kaj si želim v novem letu? Na vsak način kakšno zmago na svetovnem prvenstvu.«

● **Grega Benedik:** »Z razpletom seveda ne morem biti zadovoljen, ob prihodu v cilj mi je nekaj pomenilo vsaj to, da sem presmučal progo. Razmere se bile težke, smučišče zahtevno kot vsakokrat, težave pa je povzročala tudi difuzna svetloba.«

● **Klemen Bergant:** »Imel sem nanehne težave pri zavojih, preveč naravnost sem napadal količke. Proga je bila dobra, v dani situaciji pa je nekaj že to, da sem za izkušenim Benedikom zaostal le štiri stotinke sekunde.«

● **Robert Žan:** »Cisto brez občutka v slalomu sem, v zadnjem času se v ekipi več posvečamo veleslomu. Moja slalomska forma je ta čas zelo slaba, upam, da bo v prihodnje boljša. Na progi nisem bil preveč dolgo, nastopa je bilo konec na prvi prelomnici.«

● **Jure Košir:** »Tekmoval sem premalo sproščeno, preveč neposredno na količke, tako da skoraj noben zavoj ni bil v redu. Bolje se počutim v hitrejših disciplinah: veleslalomu in superveleslomu.«

● **Matjaž Kranjc, šef moške ekipe:** »Skupna ocena obeh kranjskogorskih nastopov seveda ne more biti pozitivna, ne glede na to, da so nekateri smučarji v veleslalomu na trenutke potrdili zadovoljive nastope iz evropskega pokala. Po decembrskem delu sezone je jasno, da bodo v svetovnem pokalu lahko nastopali le tisti smučarji, ki bodo na ravni evropskega pokala dosegali dobre uvrstitve oziroma točke.«

EDINI FINALIST MED NAŠIMI – Grega Grilc.

● **Gregor Grilc:** »Razmere na progi so dovoljevale dobro smučanje, česar pa nisem izkoristil. Nisem imel dobrega občutka, za nameček pa sem v spodnjem delu napravil še dokončno napako in moral s proge.«

VISOKA UVRSTITEV – Thomas Stangassinger.

Zadovoljni prireditelji

● Ob koncu svoje jubilejne prireditve, 30. pokala Vitranc, so bili prireditelji zadovoljni, zunanjo podobo tekmovanja za svetovni pokal je nekoliko skazil le slab obisk, čeprav je bilo vreme kot nalašč za izlet v naravo. Generalni sekretar tekmovanja Vojteh Budinek pa je obžaloval, da šolska mladina ni dobila priložnosti za ogled tekmovanja na najvišji ravni, še zlasti, ker so imele prejšnji teden mnoge jeseniške šole športni dan. Tudi predsednik organizacijskega odbora Franc Brelih je bil zadovoljen, kar je navsezadnje dokazal tudi s pogumnim skokom, ko se je privezan na gumijasto vrv pognal s precejšnje višine, ob napravi, ki so jo v podkorenski ciljni areni kot posebno atrakcijo postavili Mariborčani.

Mladinsko SP bo velika reč, le s smukom bodo morda težave

Tekmovanje za 30. Pokal Vitranc si je ogledal tudi znani poslovnež in nekdanji mariborski športnik Walter Wolf

KRANJSKA GORA – Med aktivnejšimi obiskovalci slalomske tekme pri nas je bil tudi znani kanadsko-avstrijski poslovnež Walter Wolf, doma iz Maribora, ki je med obema tekoma na smučeh preizkusil podkorensko smučišče, v ciljnem prostoru pa je bil v družbi s svojim bivšim someščanom Dušanom Senčarjem, slovitim smučarskim organizatorjem. WW v kratkem pogovoru za Delo:

»Na temovanju za Pokal Vitranc v Kranjski Gori sem prvič in mi je zelo všeč. Škoda, da je bil Tomba diskvalificiran. Razpoloženje potem ni bilo več tako dobro. Vem, da je bilo včasih tukaj tudi več deset tisoč gledalcev, toda zdaj nimate več tako dobrih smučarjev. Škoda, želim vam, da boste imeli kmalu spet dobro moštvo.«

V vašem rodnem mestu bo leta 1992 svetovno mladinsko smučarsko prvenstvo. Vas kaj mika, da bi si ga prišli ogledat?

»Vsekakor, to bo velika stvar. O tem sva se z Dušanom Senčarjem prav tukaj že veliko pogovarjala. Na Pohorju so zelo lepa smučišča, edino predstavljati si ne znam, kje bodo tekmovali v smuku. Veste, smuk je moja disciplina, z njim pa sem se ukvarjal zato, ker nikoli nisem znal dobro zavijati, ha, ha ...«

Vaša ljubezen do hitrosti je svetovno znana, posebej do avtomobilskega športa. Nekoč ste že imeli svoje moštvo v formuli ena, slišati pa je bilo govorice, da pripravljate come-back.

»S tem ni bilo nič, ker si ni bilo mogoče zagotoviti ustreznih motorjev. V zadnjem času sem se osredotočil na tekmovanja športnih avtomobilov skupine C, prav zdaj preizkušamo nov motor in upamo na uspeh.«

Kaj pa uspeh pri poslih?

Ne morem se pritoževati, tudi na vašem trgu ne, čeprav se pri vas ne ukvarjam z nafto, kar je bila vedno moja osnovna dejavnost. Pri vas sem zelo zadovoljen s prodajo cigaret, pri kateri skoraj več ne moremo dohajati povpraševanja.«

IGOR BERGANT

● Prireditelji tekme za svetovni pokal žensk, pohorske Zlate lisice, ki bo 12. in 13. januarja 1991, so se predstavili na tiskovni konferenci v prenovljenem kranjskogorskem hotelu Lek. Spregovorili so predsednik prireditvenega odbora Dušan Senčar, vodja tiskovne službe Manfred Meršnik in prof. Milan Horvat, ki je v imenu glavnega sponzorja Henkla – Zlatoroga poudaril pomen tako velikih športnih tekmovanj tudi za promocijo pri nas novih proizvodov, kakršna sta na primer pralni prašek Persil ter krema za sončenje Piz Buin.

Halo, Vitranc!

V soboto so bili organizatorji veliko bolj zadovoljni z obiskom, kot v petek. Tekmo si je ogledalo več kot 4000 gledalcev, dobra polovica iz tujine. Kar 1500 jih je prišlo iz Italije spodbujat svojega Alberta Tombo. Še pred tekmo so »zbudili« mirno Kranjsko Goro z vsemi možnimi navijaškimi rekviziti, od trobent do šalov in transparentov najbolj znanih italijanskih nogometnih moštev Interja, Milana in Juventusa. Kranjskogorski turistični delavci so bili njihovega prihoda kar veseli, malo manj pa delavci na meji, ki so imeli vso soboto polne roke dela.

★ ★ ★

Predsednik skupščine občine Jesenice dr. Božidar Brudar je v petek v hotelu Larix priredil sprejem ob tridesetletnem jubileju Pokala Vitranc, med gosti pa je bil tudi podpredsednik republiškega IS Matija Malešič. Ob tej priložnosti je dr. Brudar tudi čestital organizatorjem za odlično pripravljeno tekmo, tekmovalcem pa za lepe boje. Obenem je izrazil prepričanje, da bo Kranjska Gora še velikokrat kraj tekmovanja najboljših alpskih smučarjev na svetu.

★ ★ ★

Novinarji so bili z razmerami za delo zelo zadovoljni. V tiskovnem središču, ki ga je vnovič uspešno vodil Henrik Übeleis, je bilo na voljo 10 direktnih telefonskih linij, 3 telefaksi in 3 priključki za telefoto. Novinarji, predvsem italijanski, avstrijski in švicarski, so največ uporabljali telefaks. Telefota, ki je nenehno zaseden, pa so se največ posluževali Skandinavci ter novinarji EPA (Evropska tiskovna agencija). Z zvezami ni bilo večjih težav, hitro so se dobile, pa tudi kvalitetne so bile.

Na prizorišču v Podkorenu so bile zagotovljene radiofonske ter televizijske zveze. Tekmo je prenašalo 10 televizijskih ter 3 radijske hiše.

★ ★ ★

Časomerilska ekipa pod vodstvom Mateja Podrekarja iz Mojstrane se je izkazala tudi tokrat, skupaj z Olivettijem je poskrbela za obdelavo podatkov. Za bilten je zgledno skrbela tehnična pisarna pod vodstvom prizadevnega sekretarja Huga Oitzla, ki je v hotelu Kompas pripravil tudi vse neogibno potrebno za razne seje.

★ ★ ★

Med vsemi novinarji pa si bo letošnjo Kranjsko Goro najbolj zapomnil znani beograjski televizijski reporter Dragan Nikitović. V petek zvečer si je na igralnih avtomatih priigral kar 5500 dinarjev.

★ ★ ★

Največ gostov pričakujejo v Kranjski Gori šele za božične in novoletne praznike, zato tokrat ni bilo prav nobenih zadreg z namestitvijo. To kajpak ne pomeni, da vodja recepcije OK Irena Sedej ni imela polne roke dela. Vsak svojo posteljo so dobili tudi novinarji (približno 160, največ iz Italije). Kranjskogorsko tekmovanje je prenašalo 12 TV postaj, od tega pet neposredno iz Kranjske Gore. Televizija Slovenija je prenos odlično opravila s šestimi kamerami.

FIS ne sme biti enostranska

Christian Knauth o kritikah, ki letijo na Mednarodno smučarsko federacijo v zvezi z razvojem panoge in še posebej prireditvami za svetovne pokale

KRANJSKA GORA – Med mnogimi znanimi smučarskimi delavci, ki so obiskali letošnje tekmovanje za Pokal Vitranc, je bil tudi Avstrijec Christian Knauth, predsednik komiteja FIS za public relations in medije. Razgovor z njim je bil lahko glede na njegovo izjemno obveščenost o tokovih znotraj Mednarodne smučarske zveze, še posebno aktualen.

– Mednarodna smučarska zveza je v zadnjem času deležna mnogo kritike, češ da s prijemi – tako na športnem kot tudi marketinškem področju – zaostaja za razvojem pa tudi potrebami in željami posameznih subjektov v mednarodni smučarski srenji?

»Mislim, da je taka posplošena kritika povsem neumestna. Vsaka mednarodna organizacija se mora zavedati svoje osnovne usmeritve, jo mora seveda sproti preverjati, a hkrati bedeti nad tem, da se vsebina ne spridi zaradi oblike. Če delo FIS ocenjujem glede na tak kriterij, potem pavšalna kritika vsekakor ne vzdrži.«

– To bržčas drži, a se zdi, da tudi vi odgovarjate nekako posplošeno ...

»Ne, saj bom misel podrobneje opredelil. Na eni strani kaže govoriti o športu samem, na drugi pa o okolju, da uporabim ta izraz, torej o vsem, kar spremlja športni utrip.«

– Torej boste najprej dali pod drobnogled športno plat?

»Da. Mednarodna smučarska zveza mora predvsem obvladovati ta del. Naštel bom tudi nekaj primerov: ko se je v smučarskem teku pojavil revolucionarni prosti slog, se je bilo treba odzvati na ta pojav. Ko je merjenje dolžin pri skokih postalo problem, ki bi lahko postal resna zavora za pridnost, je bilo nujno najti pot iz slepe ulice. Ali v alpskem smučanju: vse večje hitrosti so narekovale nove prijeme pri tekmah v smuku itd. A da ne razpletam. Vso športno problematiko FIS (vodstvo se opira predvsem na izkušnje svojih strokovnih teles) gotovo obvladuje. Pri tem je prav, da išče rešitve za daljši čas. Če spet začnem pri problematiki obeh tekaških slogov: zdaj je doseženo ravnovesje med obema slogoma, vsaka pretirana zagnanost v eni ali drugi smeri v prvem trenutku, brez tehtnega premisleka, pa bi lahko imela usodne posledice ...«

– Prav, a svetovnim pokalom, zlasti temu v alpskem smučanju mnogi očitajo staromodnost, nekak prazen tek, ki morebiti že načenja substanco?

»No to pa so že vprašanja spremljajočih okoliščin. Pri tem je problemov več, FIS pa se tudi pri tem ne sme prenagliti. Mora izhajati iz svoje filozofije (smučanje mora biti veselje) in skrbeti za to, da vsi subjekti v njem dobijo svoj delež. Le tako se bo ta športna dejavnost lahko ohranila na daljši rok. Upoštevati torej kaže interese nacionalnih smučarskih zvez, ki so ustanoviteljice FIS, a tudi same FIS kot pospeševalca tega športa, prirediteljev tekem, industrije in sponzorjev, privržencev smučanja oz. njegovih gledalcev in kajpak, na prvem mestu, smučarjev samih. Ni pa sprejemljiva usmeritev zgolj na eno skupino. Velika modrost je v tem, da v čim večji meri zadovoljimo vse, ne da bi pri tem zanemarili osnovno sporočilo. Prav zaradi tega pa se tudi ne moremo odločati na pamet, marveč moramo tudi pri okolju, kot smo tehnično poimenovali vso to problematiko, skrbno analizirati razmere, sondirati teren in se šele potem odločati.«

– Za prevratniške zamisli čez noč torej tudi v prihodnje ne bo razumevanja?

»Ne gre za prevratniške ideje. Gre predvsem za to, kaj je globlji smoter. Mednarodna organizacija razsežnosti, kakršne ima smučarska, si ne sme zapirati oči pred družbenimi tokovi, mora upoštevati spremembe v navadah in okusu ljudi, a hkrati ne sme enega subjekta izigrati z drugim. Nacionalne smučarske zveze morajo naprimer ostati stimulirane zato, da skrbijo tudi za naraščaj, financerjem dejavnosti moramo zagotoviti, da bodo za svoj vložek dobili ustrezno protivrednost, pri čemer pa moramo vedeti, da je vsak člen verige pravzaprav nenadomestljiv.«

ZADOVOLJEN V KRANJSKI GORI – Christian Knauth.

– Potemtakem po vašem krize v smučanju ni?

»Po treh zimah brez snega tega seveda ni mogoče trditi. A vendar. Tudi v tem obdobju je bilo privlačnih smučarskih tekem na pretek, letos pa se že kaže vnovični vzpon. Val d'Isere, Gröden, Alta Badia, Madonna di Campiglio, Altenmarkt vsekakor odtehtajo razočaranje v Valoireju ali Meiringenu. Prav to pa je samo dokaz več, da imajo tekme lahko dober odmev samo tam, kjer gre za uspešne prijeme na vseh področjih. Slab televizijski prenos na primer že lahko pokvari tudi najboljšo predstavo.«

– In kako ocenjujete prireditve v Jugoslaviji?

»Tu imamo vedno opravka z zagnanimi in veščimi organizatorji in ljudmi, ki živijo s smučanjem. Če je zdaj gledalcev manj, kot smo jih bili vajeni v letih največjih uspehov domačih tekmovalcev in tekmovalk, je to bržkone samo prehoden pojav.«

EVGEN BERGANT

NAMIZNOTENIŠKI RAZGLEDI

Polona Frelih dobila turnir v Zagrebu

LJUBLJANA – Zvezna kvalifikacijska pozivna turnirja v namiznem tenisu za članice sta bila v Zagrebu in v Foči. Zaradi nekaterih bolezenskih odpovedi je zvezni kapetan za ženske nekoliko prerazporedil udeleženke med Zagrebom in Fočo. Namesto obolele Vesne Ojsteršek je v Zagrebu zaigrala Polona Frelih, ki bi sicer morala za mize v Foči. Frelihova je zaigrala zelo dobro ter osvojila zagrebški turnir z devetimi zmagami in enim samim porazom. Premagala jo je Brojčinova v zadnjem kolu, kar pa Ljubljančanki ni škodovalo pri končni uvrstitvi. Na zaključni turnir Ju top 12, ki bo 27. januarja v Ljubljani se je uvrstila še druga članica Kovine-Olimpije Zvezdana Ignjatovič, ki je prišla v konkurenco po odpovedi Branke Batinić. Tanja Pandev (Kov.-Ol.) in Tanja Nišavić (TKI Kemičar) pa sta zasedli 6. in 9. mesto. Polona Čehovin (Primex) je bila v Foči sedma.

Uvrstitve – Zagreb: 1. Frelih (Kov. Ol.) 9:1, 2. Sever (Mundus) 9:1, 3. Šikoronja (Mladost) 8:2, 4. Ignjatović (Kovina-Ol.) 6:4, 5. Brojčin (Vojvodina, NS) 6:4, 6. Pandev (Kovina-Ol.) 5:5, 7. G. Šišak (Mladost) 4:6, 8. D. Šišak (Mundus) 3:7, 9. Nišavić (TKI Kemičar) 2:8, 10. Boroš (Senta) 2:8, 11. Jovičić (Marathon) 2:8, odstopila je Sušilo (Mladost) zavoljo bolezni; **Foča:** 1. Isanović (Perućica) 9:1, 2. Poljak (Vrbas) 9:1, 3. Harča (Kikinda) 7:3, 4. Aganović 7:3, 5. Kujundžić (obe Perućica) 6:4, 6. Zrnić (Kikinda) 5:5, 7. Čehovin (Primex-Vrtojba) 4:6, 8. Mančić (Dubočica, Leskovac) 4:6, 9. Stanić (Vojvodina, NS) 3:7, 10. Čendir (Senta) 1:9, 11. Kocijan (Miškina, Zgb.) 0:10.

D. N.

Zmagovalca Poljak in Hodžić

MARIBOR – V dvorani Tabor se je 24 znanih jugoslovanskih namiznoteniških igralcev borilo na dveh pozivnih kvalifikacijskih turnirjih za Ju top 12. Po dvodnevnih bojih so se v veliki finale uvrstili Hodžić in Karlović (oba Vjesnik). Karković (Industrogradnja), Rop (Cz), Gavrilović (Part), Poljak (B. Gradište), Smrekar (Kov. Ol), Dobo (Voj). Priložnost za nastop bo bržčas dobil tudi Ljubljančan Zalaznik kot petouvrščeni v skupini A, ker bo Grujić igral na turnirju najboljših evropskih mladincev. Neposreden vstop na Ju top 12 pa imajo reprezentanti Primorac, Lupulescu in Kalinić.

Na pozivnih turnirjih v dvorani Tabor je največ zanimanja pritegnil boj za prvo mesto v skupini B, ki so ga vodili Dobo, Smrekar in Poljak. Ljubljančan Smrekar je igral izredno in je bil že blizu uspeha, saj je premagal Doboja proti Poljaku pa je tretji niz izgubil kljub vodstvu z 18:15.

Vrstni red – skupina A: 1. Hodžić (Vje) 9:2, 2. Karković (Industr) 9:2, 3. Gavrilović (Part) 8:3, 4. Rop (Cz) 8:3, 5. Zalaznik (Kov. Ol) 7:4, 6. Knežević (Metl. OLT) 7:4, 7. Unger (Sob) 4:7, 8. Redjep (Vjes) 4:7, 9. Kušić (Cz) 3:8, 10. Karakašević (Mlad. Zem) 3:8, 11. Povreslo (Met. OLT), 12. Škafar (Kov. Ol) 2:9; **skupina B:** 1. Poljak (Bač. Gradište) 10:11, 2. Smrekar (Kov. Ol) 10:1, 3. Dobo (Voj) 9:2, 4. Karlović (Vjes) 7:4, 5. Zakić (Met. OLT) 6:5, 6. Atiković (Industr) 6:5, 7. Ignjatović (Kov. Ol) 5:6, 8. Kocić (Cz) 4:7, 9. Mehmedović (Industr) 4:7, 10. Glišić (Cz) 4:7, 11. Belčević (Voj) 1:10, 12. Pavasović (Cz) 0:11.

IVO MIHEVC

Partizan v polfinalu

BEOGRAD – Namiznoteniški igralci Partizana so v četrtfinalnem srečanju pokala evropskih šampionov premagali belgijsko ekipo Vilette iz Charleroija s 5:1.

Peter Rebič in Maja Tilinger

LJUBLJANA – V prostorih NTK Ilirije je blizu 100 članov iz 14 klubov MRNTZ Ljubljana odločalo o novih prvakih regije. Ob odsotnosti vrste najboljših, so na svoj račun prišli mladinci, ki so razen med dvojicami članov osvojili vsa prva mesta. Peter Rebič iz Ilirije in Maja Tilinger iz Kovine-Olimpije sta se ovenčala z naslovoma med posamezniki. Med dvojicami so Novotehna, Ilirija in Kovina-Olimpija osvojili vsaka po en naslov. Rezultati – posamezno, člani-četrtfinale: Rebič (Il) : Jakobčič (Novotehna) 2:0, Ribaljčenko (Il) : Žerko (TKI Kem.) 2:0, Smrekar (Vesna) : Kočevar (Nov.) 2:0, Kešeljević (Il.) : Belina (Kajuh-Slovan) 2:1, polfinale: Ribaljčenko : Smrekar 2:1, Rebič : Kešeljević 2:1, finale: Rebič : Ribaljčenko 2:1; članice-četrtfinale: Tilinger : A. Brenčič (obe Kovina-Ol.) 2:0, Zalezina (TKI Kem.) : Šabec (Il) 2:0, Poljanšek (Kajuh-Slovan) : Šetina (Il) 2:1, Fajdiga (Kov.-Ol.) : Konečnik (Il) 2:1, polfinale: Tilinger : Zalezina 2:0, Fajdiga : Poljanšek 2:1, finale: Tilinger : Fajdiga 2:1; dvojice, člani – četrtfinale: Smrekar, Krnec (Vesna); Murn, Lesare (Melamin) 2:1, Kešeljević, Rebič (Il) : Rakun, Janša (Vesna) 2:0, Jakobčič, Kočevar (Nov.) : Žerko, Teršek (TKI Kem.) 2:0, Ribaljčenko, Gostiša (Il) : Erčulj, Gržinić (Kajuh-Slovan) 2:0, polfinale: Kešeljević, Rebič-Smrekar, Krnec 2:0, Jakobčič, Kočevar : Ribaljčenko, Gostiša 2:0, finale: Jakobčič, Kočevar : Kešeljević, Rebič 2:1; mešane – četrtfinale: Rakun, Tilinger (Vesna, Kov.-Ol.) : Gostiša, Šetina (Il) 2:0, Murn, Novak (Melamin, Kov. Ol.) Pertoci, Polončič (Kajuh-Slovan) 2:0, Ribaljčenko, Dermastja (Il) : Belina, Poljanšek (Kajuh-Slovan) 2:0, Rebič, Konečnik (Il) : Nikolič, Fajdiga (Kov.-Ol.) 2:0, polfinale: Murn, Novak : Rakun, Tilinger 2:1, Rebič, Konečnik : Ribaljčenko, Dermastja 2:0, finale: Rebič, Konečnik : Murn, Novak 2:0; članice-četrtfinale: Gerdin, Todorovič (Kajuh-Slovan) : Tilinger, Zalezina (Kov. Ol., TKI Kemičar) 2:1, Šabec, Konečnik (Il.) : Istenič, Kovšca (Rakek) 2:0, Poljanšek, Polončič (Kajuh-Slovan) : Rus, Mlakar (TKI-Kemičar) 2:0, Brenčič, Fajdiga (Kov. Ol.) : Šetina, Dermastja (Il) 2:1, polfinale: Šabec, Konečnik : Gerdin, Todorovič 2:0, Brenčič, Fajdiga – Poljanšek, Polončič 2:1, finale: Brenčič, Fajdiga : Šabec, Konečnik 2:0.

D. N.

Lep uspeh Uroša Severja v ZDA

MIAMI BEACH – Talentirani teniški igralec ljubljanske Olimpije Uroš Sever je dosegel odmeven uspeh na največjem mladinskem tekmovanju sveta – Orange bowlu na Floridi. Med 128 tekmovalci je v konkurenci do 14 let izgubil šele v boju za 5. mesto. Med drugimi je premagal Resnicka (JAR) s 6:3, 6:1, Brazilca Carmo in Monteja, Kanadčana Baranowskega s 6:4, 6:4, izgubil pa je proti Madžaru Szavoltu s 3:6, 2:6 ter Američanu Lopezu s 5:7, 2:6. Severja spremlja na turneji po Ameriki, ki bo trajala do 20. januarja, trener Aleš Filipčič.

Zmagal Bolero

RIBNICA – Na tradicionalnem malonogometnem turnirju Ribnica 90, ki so ga pripravili člani ZTKO Ribnica, je nastopilo 35 ekip. Po prikazani igri je bil letošnji turnir najkvalitetnejši doslej. Zmagala je ekipa Bolero, ki je pokazala tehnično najbolj dovršeno igro. V finalu je Bolero premagal ekipo iz Ribniške doline Disko Jutro s 6:3. V tekmi za 3. mesto pa je Avto Bum premagal Prule s 4:2.

V Kočevju pa je nastopilo 12 ekip. V finalu je domači Stadion premagal Avto Bus s 6:4. M. G.

LOKOSTRELSTVO

Medved še tretjič

TOLMIN – Z novoletnim dvoranskim turnirjem so se domači lokostrelci z gosti iz zamejstva poslovili od iztekajočega se leta. V hudi konkurenci je spet, že tretjič zapored, zmagal prvak, olimpijec Medved Samo, iz lokostrelskega kluba Lj. Moste.

REZULTATI: člani – prosto: 1. Medved (Moste) 564, 2. Podržaj (Šenmčur) 560, 3. Obersiona (ASCAT) 553; člani – instinktivno 1. Mužnik (Tolmin) 533, 2. Leban (Tolmin) 514, 3. Kosec (Kamnik) 501. Članice – prosto: 1. Podržaj (Šenčur) 534, 2. Tomazin (Jesenice) 506; članice – instinktivno: 1. Ralca (Global) 453, 2. Povše (Kamnik) 388; člani – compound: 1. Sitar (Šenčur) 576, 2. Mrak (Šk. Loka) 550, 3. Krivec (546); članice – instinktivno: Bizjak (N. Gorica) 264. Ekipno – prosto: 1. ASCAT, 2. Jesenice, 3. Kl. Moste; instinktivno: 1. Tolmin, 2. Kamnik, 3. Jesenice; compound: 1. Šenčur, 2. LLK, 3. Domžale. LEON GRÜN

OD TOD IN TAM

Preko 100 mladih telovadcev

LJUBLJANA – Najmlajši tekmovalci in tekmovalke v športni gimnastiki so z nastopom na Malejevem memorialu v Ljubljani in na Holyjevem memorialu v Brežicah zaključili tekmovalno sezono. Na obeh tekmovanjih je nastopilo prek sto mladih telovadk in telovadcev v treh kategorijah, njihovi nastopi pa so samo potrdili izjave strokovnjakov, ki imamo v Sloveniji ta čas veliko mladih talentov.

REZULTATI – Malejev memorial **pionirke – obvezne vaje:** 1. Stavrev 37,85, 2. Vidakovič 36,70, 3. Ferjan (vsa Sp. Šiška) 34,70; – **ekipno:** 1. TVD Partizan Sp. Šiška 130,75, 2. TVD Partizan Brežice 126,80, 3. TVD Partizan Trbovlje 124,35; **pionirke poljubne vaje:** 1. Pušnik 36,95, 2. Mlekuž (obe Zel. jama) 36,90, 34. Četkovič (Sp. Šiška) 36,20; **ekipno:** 1. TVD Partizan Zel. jama 144,55, 2. GD Zagreb 139,80, 3. TVD Partizan Sp. Šiška 138,30; **ml. mladinke:** 1. Brejc 36,55, 2. Vrečič 35,80, 3. Mavrič (vse Zel. jama) 37,70; **pionirke – skupina B:** 1. Mandjuka (Zel. jama) 36,65, 2. Janušič 33,40, 3. Rancinger (obe Brežice) 32,35; **mladinke-skupina B:** 1. Majetič 35,00, 2. Čuk 34,25, 3. Hlede (vse Koper) 31,90; **pionirji:** 1. Senica (Železničar Mb) 56,40, 2. Belkič 56,40, 3. Butkovič (oba Tuzla) 55,30; **ekipno:** 1. TVD Partizan Železničar Mb 214,05, 2. TVD Partizan N. dom 213,30, 3. TVD Partizan Vič 209,65; **ml. mladinci:** 1. Šajn 55,35, 2. Plavčak (oba GZ Maribor) 55,00 3. Bač (Trbovlje) 54,90; **ekipno:** 1. GZ Maribor 217,95, 2. GD Zagreb 198,55, 3. GZ Maribor II 198,30;

Holyjev memorial, Brežice: **pionirke-obvezne vaje:** 1. Vidakovič (Sp. Šiška) 36,95, 2. Močnik (Zel. Jama) 35,70, 3. Antič (obe Zel. jama) 35,15; **ekipno:** 1. TVD Partizan Z. jama 131,05, 2. TVD Partizan Brežice 122,60, 3. TVD Partizan Trbovlje 120,30; **pionirke-poljubne vaje:** 1. Mihelc (Trbolje) 32,95, 2. Hojnik (Ruše) 32,30, 3. Popovič (Trbovlje) 31,35; **pionirke skupina B** 1. Berlič (Ruše) 32,20, 3. Popovič (Trbovlje) 31,35; **pionirke skupina B** 1. Berlič (Ruše) 38,30, 2. Lampe (Koper) 35,30, 3. Janušič (Brežice) 34,75; **mladinke – skupina B:** 1. Majetič 34,30, 2. Čuk, 32,50, 3. Hlade (vse Koper) 32,50; **pionirji:** 1. Južnič (Partizan Trnovo7 55,80, 2. Senica (Železničar Mb) 55,10, 3. Peeriša (Zagreb) 54,90; **–ekipno:** 1. GD Zagreb 215,90, 2. Partizan N. dom 211,60, 3. Partizan Zelezničar Mb 209,60;

SIMONA MAVRIČ

Proletarec doslej uresničil načrte

ZAGORJE – V nogometnem klubu Proletarec so si pred začetkom letošnje sezone zadali za cilj uvrstitev v slovensko nogometno ligo. Zato so v klub pripeljali dva izkušena nogometaša, Tonija Buovskega in Jožeta Kerna, ki sta pred tem vrsto let uspešno nastopala za trboveljskega Rudarja, in prav ta dva igralca sta v jesenskem delu veliko pripomogla k temu, da so zagorski nogometaši po prvi polovici prvenstva v OČL na vrhu prvenstvene lestvice. Proletarec doslej še ni izgubil tekme, prejel pa je vsega skupaj le 5 golov. Če ta podatek kaže na to, da je bila boljši del moštva obramba, če pa bi trenerju Vinku Zibretu uspelo popraviti še doslej ne najbolj zanesljiv napad, bi Proletarec ob Svobodi Ultri, Triglavu in Primorju še naprej ostal najresnejši kandidat za prvo mesto.

V Zagorju pa zanimanje za nogomet nasploh narašča, saj je velik napredek tudi vstop Svobode Ultre iz Kisovca v OČL, ki je na lestvici uvrščena za Proletarcem za drugo mesto. »Mestni derbi« med tema dvema moštvoma, si je ogledalo okoli 2000 gledalcev. SAŠO FABIJAN

Logatcu in Kokrici največ

ČRNI VRH NAD IDRIJO – Prva tekma pionirjev v teku na smučeh za Žitov pokal 90/91 je minila v imenitnih snežnih in vremenskih razmerah, kar obeta po treh brezsnežnih zimah uspešno nadaljevanje te konkurence. Najmlajši tekmovalci so pokazali zvrhano mero borbenosti in solidno tehnično znanje. Največ uspehov so poželi tekmovalci iz Logatca in Kokrice. Tekmovanje je odlično izvedel TSK Logatec.

Rezultati, ml. pionirji (2 km): 1. Kolander (Mbr) 10.27, 2. Žepič (Kokrica) 10.43, 3. Žibert (Logatec) 11.14, 3. Pukl (Dol) 11.37, 5. Gričar (Unior Ol.) 11.46; ml. pionirke (2 km): 1. Žibert (Kokrica) 11.14, 2. Žemva (P. Gorje) 12.06, 3. Kezele (Goranin, Delnice) 12.14, 4. Jerina (Vrhnika) 12.42, 5. Briški (Goranin, D.) 12.44; st. pionirji (4 km): 1. Rupnik 14.34, 2. Godina (oba Logatec) 15.33, 3. Globočnik (Kokrica) 15.45, 4. Gostiša (Logatec) 15.49, 5. Iglič (Kokrica) 16.17; st. pionirke (4 km): 1. Zelenc (Logatec) 14.53, 2. Kastelic (Unior Ol) 15.54, 3. Iglič (Kokrica) 17.35, 4. Pristavec (Mbr) 17.36, 5. Velkavrh (Kokrica) 17.47 itd.

PAVEL DORNIK

Zdaj za leto 2002

GOZD MARTULJEK – Pod vodstvom predsednika slovenskega organizacijskega komiteja za pripravo kandidature treh sosedov za zimske olimpijske igre Matije Malešiča so na petkovem 3. sestanku medregionalnega organizacijskega komiteja sklenili, da z dejevnostjo nadaljujejo, glede na okoliščine pa prizadevanja usmerijo na leto 2002, saj kandidatura za leto 1998 ni bila mogoča. Sprejeli so tudi osnutek za razpored posameznih prizorišč v treh sosednjih deželah Furlaniji-Julijski krajini, Koroški in Sloveniji. Organizator naslednjega sestanka bo Furlanija-Julijska krajina.

E. B.

ROKOMETNE LIGE

Velenjčanom je spodrsnilo Jesenski naslov Celjanom

Zaradi poškodb polom šaleške ekipe v zadnjem kolu z Bjelovarčani – Visoki zmagi Pivovarne Laško in Kolinske Slovana – Modea razred zase

LJUBLJANA – Rokometašem Velenja vendarle ni uspelo osvojiti jesenskega naslova. Vrsta poškodb med ključnimi igralci je opravila svoje, tako da so Velenjčani doživeli nepričakovan in hud polom z Bjelovarčani. Celjani in Ljubljančani so zmagali kot za šalo, tako da bo spomladi boj za naslov vendarle še zelo razburljiv.

I. ZRL – moški

Jugović : Željezničar 30:24 (15:13)
C. zvezda : Vrbas 30:22 (16:7)
Proleter Naftagas : Crvenka 21:18 (10:7)
Istraturist : Medveščak 24:22 (20:20, 12:14)
Zagreb Chromos : Metaloplastnika 26:28 (25:25, 21:21, 10:11) – po 7-m
Zamet : Lovćen 25:14 (9:7)
Sloga : Borac 27:24 (13:11)
Pelister : Budućnost 27:19

Zagreb Chr.	17	12	2(0)	3	446:386	24
C. zvezda	16	12	0(0)	4	413:281	24
Metaloplastika	15	11	2(1)	3	368:310	23
Jugović	16	10	0(0)	6	373:357	20
Proleter	16	10	0(0)	6	360:336	20
Pelister	16	9	1(1)	6	383:374	19
Borac	16	9	0(0)	7	353:332	18
Sloga	16	8	1(1)	7	344:346	17
Medveščak	17	8	0(0)	9	354:352	16
Zamet	16	8	1(0)	7	337:343	16
Istraturist	16	6	0(0)	10	339:366	12
Železničar	16	5	1(0)	10	381:400	10
Crvenka	16	5	0(0)	11	345:381	10
Lovćen	16	4	0(0)	12	312:365	8
Vrbas (−1)	16	3	2(2)	11	350:384	7
Budućnost	15	2	2(1)	11	325:379	5

PRI PRIHODNJEGA KOLA (26. t. m): Pelister – Jugović, Borac – Zamet, Budućnost – Sloga, Lovćen – Istraturist, Crvenka – C. zvezda, Metaloplastika – Proleter, Vrbas – Železničar.

I. ZRL – ženske

Lokomotiva : Belinka Olimpija 26:19 (10:8)

ZAGREB – Dvorana Doma športov, gledalcev 150, sodnika Popović (Doboj), Vrhovac (Banja Luka).

LOKOMOTIVA: Baković, Klikovac 6, Sladojev 2, Tudja 1, Pavlačić 2, Dogan, Čotar 1, Damišova 3, Milić 1, Kolega 6, Brezić 4, Prosenjak.

BELINKA OLIMPIJA: Škopelja, Babić, Tičić 3, Durišinova 6, Hrubošova 1, Danić 2, Šturm 1, Kurent, Marton 5, Kapidžić 1, Škof, Topolšek.

SEDEMMETROVKE: Lokomotiva 3(3), Belinka Olipija 3(3).

IZKLJUČITVE: Lokomotiva 0, Belinka Olimpija 4 minute.

Igralke Lokomotive so zasluženo dosegle novo zmago. Tekma je bila v večjem delu nezanimiva. Domače so igrale bolje v obrambi, kar je tudi odločilo zmagovalca. Odlikovala se je predvsem vratarka Prosenjak, ki je obranila tudi nekaj močnih in neugodnih strelov Durišinove in Martonove. Pri Ljubljančankah je bilo veliko preveč nerazpoloženih igralk, da bi lahko računale na kak uspeh v Zagrebu.

Dalma : Radnički 22:25 (6:10)
Podravka : Bane Sekulić 23:18 (11:7)
Beograd : Split 21:22 (12:10)
Voždovac : Dinamo 30:21 (15:9)
DIN : Budućnost 19:29 (10:17)

Radnički	10	9	0	1	264:230	18
Budućnost	10	8	0	2	300:250	16
Lokomotiva	10	7	0	3	204:181	14
Podravka	10	7	0	3	235:216	14
Voždovac	10	6	1(1)	3	265:227	13
DIN	10	4	0	6	199:224	8
Dinamo	10	4	0	6	209:237	8
Bane Sekulić	10	3	0	7	191:207	6
Bel. Olimpija	**10**	**3**	**0**	**7**	**217:235**	**6**
Beograd	10	3	0	76	216:248	6
Split	10	3	1(0)	6	213:231	4
Dalma	10	2	0	8	190:226	4

PARI PRIHODNJEGA KOLA (29. t. m): Split – Dalma, Belinka Olimpija – Beograd, Budućnost – Lokomotiva, Dinamo – DIN. b. Sekulić – Voždovac, Radnički – Podravka.

II. ZRL – moški

ŠRK Velenje : Partizan (Bj) 19:29 (12:18)

VELENJE – Rdeča dvorana, gledalcev 550, sodnika Kalin in Korič (oba Lj).

ŠRK VELENJE: Stropnik, Čater, Krejan 4 (4), Ramšak, Terglav, Plaskan 4, Požun 2, Rozman 2, Vrečar 4 (1), Voglar 2, Šerbec 1, Vajdl.

PARTIZAN: Šojat, Daničić, Kržak, Vidović 2, Djerić 2, Sokać 8, Obran 6 (3), Jurina 6, Ćulo, Vuković 5, Handa.

Po devetih zaporednih zmagah so Velenjčani doživeli poraz, žal v domači dvorani. To so tisti, ki so bili seznanjeni z zdravjem igralcev, pričakovali, ne pa da bo tako hud. Kar štirje igralci Rozman, Šerbec, Krejan in Plaskan so se poškodovali na predzadnji tekmi in v minulem tednu skorajda niso trenirali, Šerbec pa sploh ne. To je bil glavni razlog, da so se v klubu bali te tekme. Prve minute so pokazale, da ekipa psihološko sploh ni bila pripravljena na tekmo. Domači igralci so zaigrali s tremo in raztreseno. Preden so se zavedli, so gostje v 9. minuti vodili s 7:1. Velenjčani so igrali zmedeno, grešili pri podajah, zapravljali čiste žoge s črte, reči pa je treba, da je bil tudi gostujoči vratar izvrsten. Domači ga niso znali in mogli premagati niti tedaj, ko so bili iz oči v oči z njim. Odlični Šerbec je poskušal igrati v prvih 10 minutah, vendar ni mogel. V igro se je vrnil v prvih minutah nadaljevanja, ko so Velenjčani zaigrali požrtvovalno in se celo približali gostom, ki so izredno igrali v obrambi na 16:18, to pa je bil na tej tekmi njihov maksimum.

STANE VOVK

Pivovarna Laško : IUV Usnjar 35:20 (19:9)

CELJE – Športna dvorana Golovec, gledalcev 600, sodnika Merkaš in Prpić (oba Zagreb).

PIVOVARNA LAŠKO: Anžič, Šafarič 5, Franc 6, Jašarević 6, Bjegović 3, Razgor, Ivandija 4, Metulić, Jeršić 6, Čater, Pungartnik 5, Gradišnik.

IUV USNJAR: Šoster, Špelič 2, Gorišek, Jamnik, Počervina 3, Kolar 5, Kos 5, Jerovšek 2, Mandelj 3, Ribarić, Ulčar, Vučković.

Na željo gostov, ki nimajo telovadnice, so srečanje namesto v Šmartnem odigrali v Celju. Celjski rokometaši pa niso bili nič kaj prijazni gostitelji, kajti v zadnjem srečanju prvega dela prvenstva so se najbolj razigrali in s tehnično igro navdušili gledalce, ki so se zbrali tokrat v precej manjšem številu kot sicer.

Igra je bila zelo hitra in tehnično dovršena. Tudi gostje so prikazali dobro igro. Žal pa niso znali streti precej boljše obrambe Celjanov. Nasproti temu pa so Celjani kaznovali vsako neizkoriščeno akcijo Usnjarja z uspešnimi pobegi in protinapadi. V takšni igri pa sta se še posebej odlikovala Jašarevič in Šafarič.

Pri Celju so tokrat zaigrali tudi mlajši igralci. Pametna poteza trenerja Toneta Tislja, ki mora pripraviti bolj široko paleto igralcev za težko nadaljevanje prvenstva po 2. februarju. Bjegovič, Franc, Pungartnik pa so upravičili zaupanje, prav tako tudi oba vratarja. Pri gostih sta se trudila Kos in Kolar, žal pa bi tokrat visoko klonila tudi močnejša ekipa pred razpoloženimi gostitelji. Zato visokega poraza gostom ne kaže dramatizirati.

JOŽE KUZMA

Djakovo : Kolinska Slovan 18:28 (9:14)

DJAKOVO – Športna dvorana Maršal Tito, gledalcev 300, sodnika Bakica (Tr) in Grubar (Spl).

DJAKOVO: Dadić, Gadža, Martić 1, Kovač, Mrkšić 4, Paradžiković 1, Perić 4, I. Duvnjak, Ćurić, 2, D. Duvn jak 4, Rajić 1, Kordi.

KOLINSKA SLOVAN: Race, Dvornik, Mašić 6, Plašnik 3, Peternelj 2, Čavlović 4, Andrejič 4, Leve 7, Hrovat 2, Šilc, Denič.

Domači, ki se v zadnjih kolih popravljajo, so nastopili brez treh poškodovanih igralcev, tako da niso mogli pomišljati na uspeh z za razred boljšim nasprotnikom, ki je povrhu zaigral izredno borbeno. Ljubljančani so v obrambi igrali zelo ostro, tako da so domači igralci zelo težko prihajali do strelov na vrata. Ljubljančani so vodili vso tekmo, že v prvem polčasu pa so si ustvarili razliko, ki je domačim jemala voljo do igre. V nadaljevanju so gostje povedli z 10 goli razlike ter povsem zasenčili domačo ekipo, ki na svojem igrišču še nikoli ni igrala tako podrejene vloge. Pri gostih so se odlikovali Levc, Andrejič in Mašić.

A. K.

Mehanika : Sl. Gradec 20:16 (1:8)

METKOVIĆ – Športna dvorana, gledalcev 200, sodnika Krajec in Rožič (Zgb).

MEHANIKA: Bokan, Kaleb 3, Čopić, Gašpar 3, Oluža 4, Kajnović, Mateljak, Medić Mitrović 2, Jakić 5, Spajić 3, Soće.

SL. GRADEC: Zorman, Stani, Levc, Toplak, Šavc, Kleč 3, Štrigl 1, Mauc, Kontrec 4, I. Dobršek 5, B. Doberšek 1, Mavrič.

V zadnjem nastopu so igralci Mehanike zaigrali zelo navdahnjeno. K temu so jih prisilili solidni gostje, ki so jim bili ves čas za petami. Domači so si zmago zagotovili šele v finišu. Pri Mehaniku sta bila najboljša Jakić in Goluža, pri gostih pa I. Doberšek in Kontrec.

J. S.

Ajdovščina : Splitex 19:23 (10:10)

AJDOVŠČINA – Športna dvorana Police, gledalcev 250, sodnika Obradović in Huskić (oba Sl. Brod).

AJDOVŠČINA: Ostojić, Mesesnel, Likar, Kovšca, D. Brecelj, Linek 12, Gros 1, B. Brecelj, Bodiroža 2, Leban 3, Bešir 1, Turk.

SPLITEX: Trumbić, Šipić 1, Avramovski 1, Protić 8, Viskov, Brkić, Tomaša 7, Lisica, Gluić, Žarko 2, Čizmić 4, Borčić.

Ajdovci so se borili, dokler so imeli kaj moči. To je bilo 30 minut. V tem delu so pokazali, da so le kos nasprotniku, posebno v tehničnem pogledu. Drugi polčas je bil kritičen. Zakaj? Brez moči, brez koncentracije in domiselne igre. Prav tako je potekala tudi to zadnja tekma v jesenskem delu. V drugem polčasu so Splitčani spremenili taktično igro v obrambi. Izkoristili so višino svojih igralcev, potegnili obrambo na črto in povsem zaprli pot k vratom Trumbića. Hitro so si priigrali štiri gole prednosti (12:16) ter jo obdržali.

DUŠAN OSTOJIĆ

Borac : Metalec 23:27 (22:22, 19:19, 9:13) – po 7 m
Jugoturbina : Moslavina 16:18 (8:8)

Pivov. Laško	**13**	**10**	**1(1)**	**2**	**321:260**	**21**
Partizan	13	10	1(0)	2	322:285	18
Velenje	**13**	**10**	**0**	**3**	**345:319**	**20**
Kol. Slovan	**13**	**9**	**0**	**4**	**302:249**	**18**
Splitex Split	13	8	0	5	300:298	16
Slov. Gradec	**13**	**7**	**0**	**6**	**291:267**	**14**
Mehanika	13	7	0	6	279:271	14
Metalac	13	6	1(1)	6	286:296	13
Moslavina	13	6	0	7	288:294	12
Jugoturbina	13	6	0	7	269:297	12
Borac	13	5	1(0)	7	278:278	10
Ajdovščina	**13**	**2**	**0**	**11**	**234:273**	**4**
IUV Usnjar	**13**	**2**	**0**	**11**	**284:339**	**4**
Djakovo	13	1	0	12	269:314	2

PARI PRVEGA SPOMLADANSKEGA KOLA: Metalac – Split, Ajdovščina – Sl. Gradec, Mehanika – Partizan, Velenje – Kolinska Slovan, Djakovo – Moslavina, Jugoturbina – Pivovarna Lašo, IUV Usnjar – Borac.

II. ZRL – ženske

Oprema : Modea Šparta 10:25 (6:15)

RIBNICA – Dvorana športnega centra, gledalcev 110, sodnika Gramc in Štöger (oba Mb)

OPREMA: Stefanišin, Klarič 1, Lindič 0, Guštin, Križman 2, Jerič 3, Klančar, Bejtović 3, Dragičević, Keršnič, Petek 1, Vuk.

MODEA SPARTA: Brletić, Gelo, Brnas 2, Bojić, Mikulec 3, Petrač 4, Dragoš 1, Tovernić 9, Božić 4, Margalić, Džirlić, Požarić.

Absolutne favoritinje v tej tekmi je bila vodilna ekipa iz Zagreba, toda gostiteljice so se jih očitno preveč ustrašile še pred začetkom tekme. Po rezultatu 2:2 se je pobuda v igri in rezultatu prevesila na stran uigrane nadarjene gostujoče ekipe, ki s consko obrambo 6–0 popolnoma onemogočila vsako domačo akcijo. Kako pomembno je igrati dobro in trdo v obrambi pa se je pokazalo tudi v nadaljevanju tekme, ko so poražene igralke uspele doseči le štiri zadetke. Ob tem pa so naredile številne napake, ni manjkalo tudi tistih začetniških. Obrambe kot da ni bilo, kar je neporaženi ekipi iz Zagreba omogočilo občasno sprehajanje skozi obrambo in na igrišču.

MILAN GLAVONJIĆ

Velenje : Kranj Duplje 31:27 (15:12)

VELENJE – Rdeča dvorana, gledalcev 150, sodnika Tomič in Požežnik (oba Celje).

VELENJE: Lakić, Misaljević 8, Topić 2, Zidar 8, Katić, Oder 5, Felle, Hudej 8, Jan, Delić, Memić, Hrast.

KRANJ DUPLJE: Ropret, Čeferin 3, Tkalec 3, Valant 2, Bajrović 1, Olić 5, Kastelic 6, Herlec, Mežek 5, Križaj 2, Osterman.

Čeprav domača dekleta niso zaigrala tako dobro kot pred tednom dni na Reki, kljub temu njihova zmaga ni bila vprašljiva. Gostje so jim bile enakovredne le 10 minut, nato pa so si Velenjčanke priigrale prednost. Nato je bila igra mirna, brez prave zagrizenosti, za odtenek bolj podjetno so Velenjčanke zaigrale v drugem polčasu, ko so dosegle štiri zadetke zapored in povedle z 19:12. To pa je bila razlika, ki je zagotavljala zmago.

STANE VOVK

Mlinotest : Ina 21:17 (8:9)

AJDOVŠČINA – Športna dvorana Police, gledalcev 250, sodnika Tomšič (Lj) in Crikvenčič (Dom).

MLINOTEST: Orel, Krapež 1, H. Trošt 1, Linkova, S. Jerkič, K. Volk, Kodrič-Marc 1, M. Vovk 3, Čučilović 4, D. Jerkič 9, A. Trošt 2, Krašna.

INA: Gračanin, Ševčešin 1, Vasilj 3, Damjanić 3, Kmetić, Silić 6, Tubin 3, Jelisavac, K. Barbarić, M. Barbarić 1, Pavljanić, Mamić.

Mlada vratarka Mlinotesta Krašna je bila junakinja tega srečanja. Njene soigralke kot da so v začetku podcenjevale gostje, potem ko so povedle s 5:2, so se popolnoma opustile. Gostje pa so potrpežljivo gradile svoje napade in se počasi približevale ugodnejšemu izidu. Tako so igralke Ine pet minut pred koncem izenačile na 7:7, potem povedle z 9:7. Za to igro so imele moči samo 15 minut. Nato je stopila na sceno vratarka Krašna, ki je v pomembnih trenutkih ustavljala vse – protinapade, strele s črte pa tudi sedemmetrovke. Gostjam je popustila koncentracija in to je bil dokončni zlom borbene igre. Mlinotest pa je izkoristil priložnost.

DUŠAN OSTOJIĆ

Burje Centrocoop : VIS 10:0 b.b.

ŠKOFIJE – Rokometašice VISA iz Varaždina niso dopotovale v Umag, kjer bi morala biti tekma odigrana. V četrtek so iz Varaždina zaprosili za preložitev tekme, ki pa bi morale biti odigrana do 29. t. m. Na preložitev Burja ni mogla pristati zaradi drugih obveznosti igralk in to so v petek dopoldne sporočili v Varaždin, od koder so popoldne ob 17. uri prijeli telegram, da VIS zaradi bolezni igralk ne pride na tekmo. V Umag sta pripotovala tudi sodnika in zadnjo besedo bo imela tekmovalna komisija in najbrž sta možnosti dve: ponovitev tekme ali registracija z 10:0 za Burjo Centrocoop.

J. K.

Ferrotherm Maribex : Zamet 16:28 (8:11)

Lokomotiva : Trešnjevka 18:33 (6:19)
Borovo : MTČ 21:14 (14:7)

Modea Špar. T.	13	13	0	0	308:206	26
Trešnjevka	13	10	0	3	331:266	20
MTČ	13	10	0	3	309:263	20
Velenje	**13**	**9**	**0**	**4**	**338:278**	**18**
Zamet	13	9	0	4	317:275	18
INA	13	8	0	5	297:257	16
Mlinotest	**13**	**7**	**0**	**6**	**306:267**	**14**
Kranj	**13**	**5**	**0**	**8**	**280:266**	**10**
Borovo	13	5	0	8	277:297	10
Ferroth. Mar.	**13**	**5**	**0**	**8**	**256:313**	**10**
Burja Centr.	**13**	**4**	**0**	**9**	**229:296**	**8**
VIS	13	3	0	10	261:292	6
Oprema K.	**13**	**3**	**0**	**10**	**246:289**	**6**
Lokomotiva	13	0	0	13	164:281	0

PARI PRVEGA SPOMLADANSKEGA KOLA: INA – Šparta, Oprema – Zamet, Ferrotherm – Kranj, Velenje – MTČ, Borovo – Trešnjavka, Lokomotiva – VIS, Burja – Mlinotest.

SRL – moški

Inles Riko : Preddvor 22:22 (12.10)

RIBNICA – Dvorana športnega centra, gledalcev 85, sodnika Krašna in Vodopivec (oba Ajdov).

INLES RIKO: Lapajne, Djokić 2, Mohar, Šilc 1, Marolt 1, Mihelič, Lesar 9, Tošič 4, Fajdiga 3, Jurič 2, Golež, Škaper.

PREDDVOR: Martinčič, Gregorc, Šink, Bolka, Žibert 2, Arnež 3, Cuderman 4, Vidic 6, Tomažič 4, Lombar 3, Košir.

Ko bodo ob zaključku prvenstva analizirali jesensko sezono bodo med »črne tekme« Ribničani brez dvoma uvrstili izgubljeno točko na sobotni tekmi. Čeprav so Preddvorčani visoko uvrščeni in so v Ribnici pokazali borbeno igro, ostaja mučen vtis, ki smo ga »posneli«, med rekordno maloštevilnimi gledalci. Inles je igral v odločilnih trenutkih srečanja podpovprečno, tako da so gostje zasluženo osvojili točko. Igra je bila preveč raztrgana, domačini pa so vseskozi vodili. V končnici z 20:16, ko je kazalo na dober konec in zmago, toda domači so se ustavili in po nepotrebnem zapravili priložnosti za gole. Pri 22:22 je Tomšič zadel vratarja po stoodstotni priložnosti, v zadnjem napadu pa bi gostje lahko celo zmagali, saj so imeli zadnji napad.

MILAN GLAVONJIĆ

STT Rudar : Dobova 29:21 (14:11)

TRBOVLJE – Dvorana OŠ J. B. Tito, gledalcev 800, sodnika Puntarič (Logat) in Juratovec (Lj).

STT RUDAR: D. Lipovšek, Paskvale, Medved 5, Dečman 2, Žibret 3, Vrbnjak 6, Kosec 5, Selčan 3, Žagar, Raušl 5, M. Lipovšek, Škalički.

DOBOVO: Jurkas, D. Levec 4, R. Levec, Bratanič 1, Kranjc, S. Deržič 2, Večerić, I. Deržič 6, Žibert, Glaser 6, Blažinič 2, Škofca.

Veliko gledalcev, izjemno vzdušje, ki so ga pripravili navijači obeh ekip, odlično sojenje in še ena visoka zmaga Trbovljčanov so značilnosti zadnjega nastopa v jesenskem delu prvenstva. Dobra gostujoča ekipa se je upirala do sredine prvega polčasa, nato pa so vajeti prevzeli razigrani igralci STT Rudarja, ki so z lepimi in atraktivnimi potezami navdušili gledalce.

SAŠO FABJAN

Pokal Partizanu

LJUBLJANA – Odbojkarji beograjskega Partizana so v Beogradu drugič zapored osvojili jugoslovanski pokal. Na finalnem turnirju štirih najboljših klubov so dobili vse tri tekme. Odločitev je bržkone padla že v prvem kolu turnirja, ko so Partizanovi odbojkarji s 3:1 premagali Vojvodino, edino neporaženo ekipo prvega dela državnega prvenstva v elitni skupini. I. ZOL. Več težav so imeli v tekmi drugega kola z Mladostjo Monterjem, ki jim je odščipnila dva niza.

Rezultati – 1. kolo: Partizan : Vojvodina 3:1 (9, −11, 4, 9), Mladost Monter : Crvena zvezda 3:0 (12, 11, 3), 2. kolo: Partizan : Mladost Monter 3:2 (7, 1, −10, −8, 10), Vojvodina : Crvena zvezda 3:0 (5, 9, 4); **3 kolo:** Partizan : Crvena zvezda 3:0 (4, 3, 9), Vojvodina : Mladost Monter 3:2 (−6, 13, 7, −14, 10).

Končni vrstni red: 1. Partizan 6, 2. Vojvodina 4, 3. Mladost Monter 2, 4. Crvena zvezda 0 točk.

R. K.

Krško : Jadran 24:25 (12:14)

KRŠKO – LESKOVEC – Športna dvorana, gledalcev 100, sodnika Dolanc in Svoljšak (Kr).

KRŠKO; Božič, Keše 1, Voglar 6, Iskra 11, Novak 3, Kekić 1, Urbančič 1, Kozinc 1, Martinčič, Rakar, Pirc, Kozole.

JADRAN: Glavaš, Kastelic, Mičović, Černetič, Oražem 6, Trošt, Tomažič, Djokić 3, Petrinja 2, Fabjančič 5, Šiškovič 9, Uršič, Miklavec.

Gostje so začeli izvrstno in imeli v 15. minuti že 7 golov prednosti. Domači so igrali prav uspavano, v nadaljevanju pa so se prebudili, uredili vrste in močno znižali razliko. Tako je bilo tudi v nadaljevanju, gostje so zmagovito gol dosegli 19 sekund pred koncem Krčanom pa nato žal ni uspelo izenačiti. Na koncu se postavlja vprašanje: zakaj tako nihanje v igri domačih? Na podoben način so namreč izgubili še nekaj točk, očitno pa je, da bi domači lokalni zvezdniki morali igrati bolj disciplinirano in odgovorno, sicer se bodo take tekme še ponavljale.

DUŠAN KOKALJ

Drava : Grosuplje 26:25 (15:12)

PTUJ – Dvorana Center, gledalcev 200, sodnika Romih in Nikolič (oba Krško).

DRAVA: Koštomaj, Kramberger, Vrtarič 7, Terbuc 4, Bučko 3, Šimac 2, Ramšak 3, Kelenc, Sagadin 2, Hrupič 5.

GROSUPLJE: Jambrovič, R. Koščak, Kadunc 5, Štrlekar 1, Viršek 3, Ambrožič, P. Koščak 4, Potokar 1, Kotar 2, Manček 9.

Tipično prvenstvena tekma je bila enakovredna, kar govori tudi rezultat. Domačini so si v prvem delu zagotovili prednost, v nadaljevanju pa so jo zapravili, predvsem zaradi slabe obrambe in slabe telesne pripravljenosti. Ob koncu, v zadnjih sekundah, pa je postal sporen zadetek, ki je našel pot v mrežo po žvižgu.

MILAN ZUPANC

Vel. Nedelja : Emons Dol 32:27 (20:12)

VELIKA NEDELJA – Športna dvorana, gledalcev 200, sodnika Gabrijan in Deak (oba Črn).

VELIKA NEDELJA: Zorec, Zorli 4, Bokša 5, Gregorič 2, Ivanuša 1, Krabanja 3, Raufl, Aršić 10, Cvetko 3, I. Bokša, Mesarec 4, Vavpotič.

EMENS DOL: Premec, Guček 10, R. Plevnik 1, Kapeler 4, Matak, D. Plevnik 6, Molk 6, Štrbuel.

Oslabljeni gostje so bili za razred slabši, domači pa so zaigrali zelo nemotivirano in podcenjevalno. V prven delu so še prikazali nekaj atraktivnih potez, v nadaljevanju pa so igrali vse preveč neresno.

VILI TROFENIK

Ormož : Ferrotehna 16:17 (9:7)

Šešir: Pomurka Bakovci neodigrano

STT Rudar	12	11	0	1	337:252	22
Inles Riko	12	8	2	2	293:262	18
Pomurka Bakovci	11	8	1	2	304:247	17
Jadran	12	8	0	4	301:274	16
GP Grosuplje	12	6	2	4	268:250	14
Preddvor	12	6	2	4	299:285	14
Drava	12	6	1	5	325:295	13
Šešir	11	6	1	4	246:224	13
Ferrotehna	12	6	0	6	288:312	12
Vel. Nedelja	12	5	0	7	251:285	10
Ormož	12	3	0	9	227:250	6
Dobova	11	3	0	8	260:290	6
Krško	11	1	1	9	252:289	3
Dol (−3)	12	0	0	12	190:310	0

PARI PRIHODNJEGA KOLA (16. feb): Jadran – Drava, Dol – Krško, Preddvor – Vel. Nedelja, Dobova – Inles, Pomurka – STT Rudar, Ferrotehna – Šešir, Grosuplje – Ormož.

Olimpija prva pred Dravo in Impolom II

SLOVENSKA BISTRICA – Na turnirjih zadnjega kola slovenske judoistične lige so bili PR doseženi pričakovani rezultati, ljubljanska Olimpija pa je z zmago proti Kopru samo še potrdila že prej osvojeno prvo mesto. Ljubljančani so bili tudi sicer ves čas tekmovanja razred zase, kar je tudi razumljivo, saj so večinoma nastopali s svojo najboljšo ekipo, ki se letos, zaradi objektivnih razlogov, ni mogla udeležiti državnega ekipnega prvenstva. Ptujska Drava je v derbiju v Murski Soboti premagala domačine, v Celju je bila najboljša druga ekipa celjskega Iva Reye, v Slovenj Gradcu pa je druga ekipa Impola osvojila novi dve točki. Slovensko ligo bo, ob Triglavu, ki se letošnjega tekmovanja sploh ni udeležil, zapustil še Slovenj Gradec, ki z mladimi tekmovalci ni uspel osvojiti nobene točke.

Rezultati zadnjega kola:

Slovenj Gradec: Impol II : Gorišnica 9:6, Gorišnica : Sl. Gradec 11:3, Impol II : Slovenj Gradec 8:6.

Celje: Železničar : Golovec 10:4, J. Reya II : Golovec 14:0, J. Reya II : Železničar 9:5.

M. Sobota: Drava : Branik 11:3, Drava : M. Sobota 12:2, M. Sobota : Branik 8:6.

Ljubljana: Olimpija : Koper 11:3.

DANILO UTEKAR

Olimpija	10	10	0	0	113:33	20
Drava	10	8	0	2	101:39	16
Impol II	10	8	0	2	88:52	16
Gorišnica	10	5	1	4	75:65	11
Branik	10	5	0	5	74:62	10
I. Reya II	10	5	0	5	75:65	10
M. Sobota	10	5	0	5	71:69	10
Železničar	10	5	0	5	65:75	10
Golovec	10	2	0	8	40:100	4
Koper	10	1	1	8	38:100	3
Sl. Gradec	10	0	0	10	31:109	0

Bežigrad in Ljutomer slovenska ligaša

SLOVENSKA BISTRICA – Judoistični center v Slovenski Bistrici je bil v nedeljo prizorišče turnirja druge republiške lige. Med petimi moštvi so največ pokazali judoisti Bežigrada in Ljutomera, ki so se tudi uvrstili v 1. slovensko ligo. Rezultati: Ljutomer : Golovec II 12:2, Alpina : Rudar (Velenje) 8:6, Alpina : Golovec 8:6, Bežigrad : Rudar 14:0, Bežigrad : Ljutomer 8:6, Golovec : Rudar 8:6, Ljutomer : Alpina 10:4, Bežigrad : Golovec 14:0, Ljutomer : Rudar 13:1, Bežigrad : Alpina 12:2. Vrstni red: 1. Bežigrad 8 točk, 2. Ljutomer 6, 3. Alpina 4, 4. Golovec II 2, 5. Rudar 0.

D. V.

ODBOJKARSKE LIGE

II. ZOL – moški, zahod

Mladost : Tovil Olimpija 0:3 (−7, −5, −8)

TROGIR – Mestna dvorana, gledalcev 90, sodnika Džurak (Brčko) in Bartula (Breza).

MLADOST: Grgantov, Nikolovski, Sinovčić, Biliškov, Bušelović, Savin, Žižak.

TOVIL OLIMPIJA: Rozman, Marinko, Prevorčnik, Žagar, Hafner, Šiftar, Jerak, Fujs.

Oslabljeni domači odbojkarji so bili proti vodilni ekipi II. ZOL brez vsakih možnosti. Ljubljančani so jih izdatno prekašali prav v vseh elementih odbojkarske igre.

C. H.

Kamnik Titan : Fužinar 1:3 (7, −8, −14, −14)

KAMNIK – Velika športna dvorana, gledalcev 100, sodnika Stegnar (Novo mesto) in Hrovat (Begunje).

KAMNIK TITAN: Obolnar, Dimec, Tilinger, Šarec, Jenčič, Koprivec, Kumer, Hajdinjak, Škorjanc, Ferjan.

FUŽINAR: Mlakar, Filipančič, Gros, Popič, Pokeršnik, Gačnik, Torej, Drevenšek, Kokot, Brežnjak, Šteharnik.

Kljub temu da so Kamničani igrali brez prvega podajalca Grege Hribarja, bi bil izid lahko tudi drugačen ob večjem trudu nekaterih domačih odbojkarjev. Kakorkoli že, srčnejši gostje so zasluženo osvojili točki v zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva.

MILAN WINDŠNURER

Famos : Aroma 3:0 (12, 14, 8)
Jedinstvo : Ljubinje 3:0 (8, 6, 12)
Modriča Optima : Rijeka GRO Primorje 3:0 že odigrano
Čelik : Kakanj 3:0 (8, 15, 5)

Tovil Olimpija	**11**	**11**	**0**	**33:1**	**22**	
Modrića Optima	11	10	1	30:6	20	
Fužinar	**11**	**9**	**2**	**28:13**	**18**	
Kamnik Titan	**11**	**7**	**4**	**24:16**	**14**	
Čelik	11	7	4	22:15	14	
Rijeka GRO Primorje	11	6	5	21:21	12	
Famos	11	5	6	18:21	10	
Kakanj	11	5	6	18:26	10	
Aroma	11	2	9	13:28	4	
Ljubinje	11	2	9	9:28	4	
Mladost	11	1	10	11:30	2	
Jedinstvo	11	1	10	9:31	2	

PARI PRIHODNJEGA KOLA (9./10. 1. 91): Aroma-Tovil Olimpija, Mladost-Kakanj, Čelik-Fužinar, Kamnik Tita-Rijeka GRO Primorje, Modriča Optima-Ljubinje, Jedinstvo-Famos.

I. SOL – moški

Granit : Tehno Mobil II 3:0 (13, 12, 8)

SLOVENSKA BISTRICA – Športna dvorana Bistrica, gledalcev 200, sodnika J. Weiss in Ledenik (oba Maribor).

GRANIT: Mijovič, Fijok, Štern, Kapun, Mejal, Partljič, Turšič, Hojnik, Platovšek, Jurak, Brglez.

TEHNO MOBIL II: Pušnik, Žlebnik, Dobošič, Primec, Bračko, Grabušnik, Kac, Frank, Šijanec, Čučkovič, Gačič, Terzer.

Sedma zmaga brez izgubljenega niza je prav gotovo letošnji najpomembnejši uspeh Granita, ki je igral brez svojega najboljšega Maučnika. Gostje so bili izredno razpoloženi, še posebej Pušnik in Terzer. Mariborčani so sicer vodili v prvem nizu z 11:7 in v drugem z 10:5, menjava Partljiča s Hojnikom pa je bila na polovici prvega niza prava poteza trenerja Lobnika. Za preobrat so zaslužni tudi Mijovič, Fijok in Kapun. Mariborčani so bili doslej najboljši tekmeci jesenskim prvakom.

BOJAN SINIČ

Mislinja : Vizura Celje 3:2 (9, −13, 13, −7, 16)

MISLINJA – Telovadnica osnovne šole, gledalcev 80, sodnika Globačnik (Topolšica) in Vodenik (Celje).

MISLINJA: U. Oder, M. Plevnik, Lihtineker, Krenker, Kotnik, B. Plevnik, Zajce, F. Plevnik, Lužnik, Pruš, Z. Oder.

VIZURA CELJE: Murgelj, Gafuta, Žilnik, Vujanović, Šoštarič, Puncer.

Gostitelji so izvrstno začeli in bili po lahko osvojenem prvem nizu preveč prepričani v zanesljivo zmago. Celjani so popuščanje izkoristili in izenačili, v tretjem nizu pa vodili kar z 11:0. Po tem so domači le zaigrali bolj zavzeto in zmogli preobrat. V petem nizu so Mislinjčani imeli v končnici tudi nekoliko več sreče.

SREČKO KRANJC

Bled : Pomurje 3:0 (3, 7, 6)

BLED – Telovadnica OŠ Bled, gledalcev 30, sodnika Žižmud (Kranj) in Horvat (Begunje).

BLED: Torkar, Lenček, Zupan, Debeljek, Kozamernik, Udrih, Petriček, Ferjan, Humerca.

POMURJE: Ratkaj, Žalik, Gobec, Vnuk, Poredoš, Novak, Hochstäter, Klemen, Donko.

V zadnjem jesenskem nastopu so se Blejci od maloštevilnih gledalcev poslovili z gladko zmago po pičlih 50. minutah. Tokrat so proti moštvu z dna razpredelnice zaigrali resno, kar se bi mogli reči za nekatere prejšnje tekme. Močan servis in čvrst blok sta bila za mlado, a borbeno ekipo Pomurja nerešljiva uganka. V blejski ekipi je bil odličen mladi Lenček.

ŠTEFAN UDRIH

Izola : Tovil Ol. Brezovica 2:3 (−8, 12, 5, −7, −9)

IZOLA – Telovadnica OŠ Vojke Šmuc, gledalcev 100, sodnike Demšar (Kranj) in Cigoj (Koper).

IZOLA: Jankovič, Jakomin, Tavčar, Stubelj, Klemenc, Kirn, Kocjančič, Koradina, Hajduković, Mitruševski.

TOVIL OL. BREZOVICA: Zajc, Ribič, Selan, Pleško, Brumen, Purkart, Oderlap, Velkavrh, Černoš, Marinko, Jesenko.

Izola je bila na pragu velike zmage, toda v odločilnih trenutkih so njeni igralci zagrešili preveč začetniških napak, da bi spravili na kolena zares sijajno šesterko gostov, ki so zagotovo ena najboljših ekip v ligi. V prvem nizu so oboji slabo servirali, Izolani pa še slabo sprejemali. V drugem in tretjem nizu so gostitelji presegli sami sebe, nakar jim je zbranost povsem popustila in v petem, skrajšanem nizu jih je Pleško z neubranljivimi smeči dotolkel. Ob Plešku velja pohvaliti pri gostih še Jesenka in Brumna, pri Izoli pa Jakomina ter dobro sojenje Demšarja in Cigoja.

JOŽE KREFT

Topolšica : Emona Com. Ljutomer 3:1 (7, 4, −15, 9)

TOPOLŠICA – Telovadnica osnovne šole, gledalcev 50, sodnika Pevc (Š. Loka) in Mihorko (Ljubljana).

TOPOLŠICA: Jezeršek, Nahtigal, Mihalinec, Jerončič, Perfeta, Kugonič, Pirtovšek, Štakne, Golob.

EMONA COM. LJUTOMER: Drvarič, Krajcar, J. in M. Štrakl, Prelog, Zidar, Rajnar, Šumak, Savič.

Gostitelji so uspeli predvsem zaradi bolje organizirane igre v obrambi, le v tretjem nizu prav v tem elementu niso bili dovolj zbrani.

N. Š.

Šempeter : Mežica 3:1 (−10, 10, 4, 4)

POLZELA – Telovadnica OŠ Vere Šlander, gledalcev 100, sodnika Celan (Maribor) in Grizolt (Celje).

S slabo igro v prvem nizu so gostitelji izpustili priložnost za višjo zmago. V naslednjih treh nizih pa so Šempetrčani igrali vse bolje, še posebej v obrambi. Ponovno se je izkazal odlični Dimec.

TONE TAVČAR

Vizura Celje: Emona Com. Ljutomer 2:3, tekma 5. kola

Granit	11	10	1	31:6	20
Topolšica	11	9	2	29:13	18
Emona Comm. Ljut.	11	8	3	27:19	16
Bled	11	7	4	27:18	14
Tehno Mobil II	11	7	4	24:21	14
Tovil Ol. Brezovica	11	6	5	27:21	12
Šempeter	11	5	6	20:24	8
Izola	11	4	7	20:24	8
Mislinja	11	4	7	15:29	8
Vizura Celje	11	3	8	17:30	6
Pomurje	11	2	9	15:28	4
Mežica	11	1	10	11:30	2

PARI PRIHODNJEGA KOLA (9./10. 1. 91): Emona Com. Ljutomer-Pomurje, Bled-Mežica, Šempeter-Vizura Celje, Mislinja-Tovil Ol. Brezovica, Izola-Tehno Mobil II, Granit-Topolšica.

I. SOL – ženske

Partizan Tabor II : Ljubno 1:3 (6, −2, −14, −11)

LJUBLJANA – Dvorana Tabor, gledalcev 50, sodnik Janc (Ljubljana).

PARTIZAN TABOR: Kobal, Dovč, Gruden, Fečur, Gregorič, Lenčič, Čargo, Mavser, Kožar.

LJUBNO: Jeraj, Mihalinec, Donko, Jezernik, Rifelj, Detmar, Venek, Rušnov, Marolt, Košica, Močnik.

V prvem nizu so Taborjanke presenetile favorizirane gostje, ki pa so že v drugem nizu zaigrale bolj samozavestno. Odločil je boljši servis in boljši blok. Po dobri igri v tretjem nizu so gostiteljice spet popustile, vrsta Ljubna pa se je ponovno izkazala z dobrimi začetnimi udarci.

Rogoza : Fužinar 3:0 (6, 10, 8)

MARIBOR – Telovadnica 1. gimnazije, gledalcev 20, sodnika Vidovič in Indest (oba Maribor).

ROGOZA: Ozvatič, Žnidarič, Leš-nik, Kostanjevec, Kranjc, Bergauier, Rebernak, Dolenc, Topčič, Šen.

FUŽINAR: Pustoslemšek, Hovnik, Bivšek, Videmšek, Mačič, Fajmut, Havle, Rezar.

Zelo dobra igra v napadu in zanesljiva v obrambi sta gostiteljicam omogočili preprečljivo zmago. Ravenčanke so se resneje upirale le v tretjem nizu, ko so po vodstvu domače vrste s 7:1 razliko znižale na eno točko.

NADJA REBERNAK

Partizan Kamnica : Krim 0:3 (−10, 10, −13)

KAMNICA – Telovadnica OŠ Lackovega odreda, gledalcev 15, sodnika Senica (Muta) in Gril (Vuzenica).

PARTIZAN KAMNICA: Ferenčak, Vehovar, Smodič, Mihalič, Horvat, Sikošek, Otorepec.

KRIM: Željeznov, Maček, Tomelj, Slabajna, Marinkovič, Stupica, Gros, Ladič, Thaler.

V povprečni tekmi so gostiteljice sicer prikazale eno boljših letošnjih iger, kar pa je bilo vendarle premalo za presenečenje proti favorizirani vrsti Krima.

FRANCI LEBAR

Mislinja : Pionir 1:3 (−3, −13, 7, −11)

MISLINJA – Telovadnica osnovne šole, gledalcev 80, sodnika Vodenik (Celje) in Globačnik (Topolšica).

MISLINJA: M. Založnik, Žohar, Goričan, I. in B. Založnik, Šertl, K. in S. Križovnik, Lavre.

PIONIR: Brulec, Podolski, Koncilija, Ostroveršnik, Poreber, Hočevar, Kučera, Šteblaj, Fabjan, Verning.

Domače odbojkarice so začele zelo nepovezano, zato je bilo prav kmalu 1:0 za gostje. Prebudile so se šele v nadaljevanju in z bistveno boljšo igro osvojile tretji niz. V četrtem nizu jim je v končnici sreča obrnila hrbet.

SREČKO KRANJC

Topolšica Kajuh : Koper Cimos 0:3, med tednom
Paloma Branik II : Mežica 3:0

Koper Cimos	11	10	1	32:6	20
Krim	11	9	2	29:12	18
Ljubno	11	8	3	29:14	16
Pionir	11	8	3	25:19	16
Mežica	11	6	5	21:20	12
Paloma Branik II	11	5	6	21:20	10
Topolšica Kajuh	11	5	6	19:21	10
Rogoza	11	5	6	20:22	10
Partizan Tabor II	11	3	8	16:26	6
Fužinar	11	3	8	14:26	6
Mislinja	11	3	8	14:26	6
Partizan Kamnica	11	1	10	4:32	2

PARI PRIHODNJEGA KOLA (9./10. I. 91): Koper Cimos-Krim, Partizan Kamnica-Mežica, Paloma Branik II-Pionir, Mislinja-Fužinar, Rogoza-Ljubno, Partizan Tabor II-Topolšica Kajuh.

Debevec bolje od svetovnega rekorda

HRASTNIK – Strelska družina Rudnik je na 16-mestnem strelišču izvedla drugo pozivno kontrolno tekmovanje najboljših slovenskih strelcev z zračnim standardnim orožjem. Rajmond Debevec je ponovno dokazal, da je v izvrstni formi. Z zračno puško je dosegel izjemnih 597 krogov, kar je za krog bolje od njegovega uradnega svetovnega rekorda. Tudi drugi strelci so dosegli izvrstne rezultate, še posebej mladinka Ksenja Maček (D. Poženel), ki je s pištolo dosegla 378 krogov, in mladinec Damjan Kandare (Brest) s puško s 578 krogi. Še posebno pa je razveseljivo, da v ospredje prihajajo mlajši tekmovalci z rezultati, ki jih uvrščajo v krog kandidatov za nastop v državni reprezentanci.

Rezultati – zračna puška, člani: 1. Debevec (Ol) 597, 2. Repič 579, 3. Radej (oba Kam) 573; mladinci: 1. Kandare (Brest) 578, 2. Kovič (Dom) 566, 3. Žnidaršič (Brest) 559; članice: 1. Rudolf (Ol) 375; mladinke: 1. Perne (Trzin) 375, 2. Oražem (Port) 372, 3. Prednik (I. poh. bat) 356; pištola – člani: 1. Štuhec 570, 2. Tkalec (oba Mrož) 567, 3. Bevk (Ol) 560; mladinci: 1. Veternik (Mrož) 557, 2. Feldin (B. Ivanuš) 535, 3. Prebil (Ol) 534; članice: 1. Rolih (Ol) 330; mladinke: 1. Maček (D. Pož) 378, 2. Dolenc 371, 3. Toroš (oba Ol) 366.

LOJZE MIKOLIČ

Velenjčani najboljši

LJUBLJANA – Strelci v republiški dopisni ligi s standardno puško in pištolo so opravili 3. kolo. Tokrat so najboljši rezultat dosegli pištolarji Mroža s 1703 krogi, kar je najboljši ekipni rezultat lige. S puško je bil odličen Debevec s 590 krogi. E. P.

ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠAH ŠA

Ali se bo dvoboj v Lyonu raztegnil celo v novo leto?

V soboto je Karpov izkoristil še svoj zadnji time-out, za božične praznike pa še organizatorji, tako da bo 22. partija šele v sredo

LYON – Anatolij Karpov je v soboto izkoristil še svoj poslednji time-out. Dvoboj pa se bo nadaljeval šele po božičnih praznikih, saj so si prost dan privoščili tudi prireditelji. Tako imenovani tehnični time-out so napovedali za ponedeljek, tako da bo 22. partija na sporedu šele v sredo 26. t. m.

Sprva ni bilo jasno, ali je za tako odločitev potrebno tudi soglasje finalistov dvoboja. Organizatorji so zatrjevali da ne, predsednik FIDE Florencio Campomanes pa da. No, za tehnični time-out sta bila tudi šahista, tako da bo partija šele v sredo. No, utegne se zgoditi, da se bo dvoboj celo prevesil v novo leto, če bi Karpov dobil obe naslednji partiji in izenačil izid na 11,5:11,5. V tem primeru bi svetovnega prvaka dobili šele v letu 1991.

Prav zaplet, ki se je pojavil, ob zahtevi organizatorjev po prostem dnevu, je vnovično opozorilo, da bi morali v združenju velemojstrov in v FIDE morali razmisliti o nekaterih spremembah pravilnika. Mnogi mislijo, da dvoboji za naslov prvaka predolgo trajajo, pa tudi da ni razlogov, da lahko igralci šestkrat brez pojasnila preložijo partijo. Prav tako naj bi se za vsako ceno izognili prekinitvam, saj so zaradi številnih sekundantov in računalnikov nadaljevanja skoraj neregularna.

Problemov, ki bi naj jih rešili v naslednjih treh letih, je torej precej. Karpovu se ponuja zdaj zadnja, vsaj simbolična priložnost v tem dvoboju. Simbolična, ker je prav malo verjetno, da bi predah škodil Kasparovu. Zanesljivo pa je, da je izzivalec že pokazal znake živčnosti, ko je po 21. partiji za neuspeh obdolžil svoj štab. Vsekakor nekorektna izjava še pred koncem dvoboja, toda strokovnjaki, ki spremljajo dvoboj, skušajo v njej odkriti del taktike.

Nekateri menijo, da bo Karpov brez predhodne študije, torej z originalno igro, skušal presenetiti tekmeca, medtem ko so drugi mnenja, da je to le poizkus prevare, ki naj bi prvaka pripeljal do prav takšnega zaključka, v resnici pa naj bi Karpov s sodelavci skrbno pripravil kakšno novost.

KOMENTIRA: IZTOK JELEN

Zmaga duhá nad materijo

Kasparov : Karpov

20. partija
Španska otvoritev

1. e4 e5 2. Sf3 Sc6 3. Lb5 a6 4. La4 Sf6 5. 0–0 Le7 6. Te1 b5 7. Lb3 d6 8. c3 0–0 9. h3 Lb7 10. d4 Te8 11. Sbd2 Lf8 12. a4 h6 13. Lc2 ed4 14. cd4 Sb4 15. Lb1 c5

V drugi partiji dvoboja je Karpov nadaljeval 15... ba4 16. Ta4 a5 17. Ta3 Ta6 18. Sh2 g6, vendar ga je nasprotnik po otvoritveni novosti 19. f3! nadigral.

16. d5 Sd7 17. Ta3 f5 18. Tae3

Kritična otvoritvena različica, ki je že štiri leta predmet teoretskega spora obeh tekmecev. Črni je uresničil prvo fazo svojega načrta: pripravil je bočni napad na kmeta e4 in s tem zrahljal temelje kmetu d5, ki se kot klin zajeda v njegovo pozicijo. V šesti partiji je Kasparov izbral dvoreznejši odgovor 18. ef5 Sf6 19. Se4 Ld5 20. Sf6 Df6 21. Ld2 Db2 22. Lb4 Lf7! 23. Te6, z rušenjem materialnega ravnovesja, ki pa ni prineslo prednosti.

18.... Sf6

Novejše, vendar še neuporabljeno priporočilo. V letošnji partiji s Timmanom je Karpov raje posegel po 18... f4, z namenom, da po 19. T3 e2 Se5 20. Se5 de5 s kmetsko blokado prepreči napadalne poskuse belega. Prvak bi se tej neprijetni blokadi najbrž izognil z že preskušenim nadaljevanjem 19. Ta3 Df6 20. Sb3 Sb6 21. Sa5, ki bi mu dajalo majhno prednost.

19. Sh2 Kh8

Belo kmetsko središče se bo prej ali slej zrušilo, vendar se bodo pri tem odprle linije za napad na oslabljen položaj črnega kralja. Če bi črni načrtovano uničenje nasprotnikovega središča poskusil izvesti takoj, bi po 19.... fe4 20. Se4 Sb d5 21. Sf6 Sf6 22. Te8 Se8 23. Dc2 Sf6 24. Sg4 padel pod neubranljiv napad. Tudi v partiji igrano potezo nekateri komentatorji kritizirajo, ker nastavlja kralja na dolgo lovčevo diagonalo. Vprašanje, če je kritika upravičena, saj bi bile tudi v podjetnejši različici 19... c4 20. ef5 Te3 21. Te3 Sb d5 22. Tg3 grožnje zelo neprijetne.

20. b3 ba4 21. ba4 c4 22. Lb2 fe4

Na 22... Tc8 je nevarno 23. Df3!, npr. 23... fe4 24. Se4 Sfd5 25. Sg5 Te3 26. Sf7 Kg8 27. Sh6 z dvema lepima matnima slikama: 27... gh6 28. Lh7! Kh7 29. Df5 Kg8 30. Dg6 ali 27... Kh8 28. Df7! Te1 29. Sf1 Se7 30. Dg Sg8 31. Sf7 mat.

23. Se4 Sf d5 24. Tg3 Te6 25. Sg4 De8

I. Sokolov dokazuje, da je bilo namesto zadnje poteze belega izredno nevarno tudi 25. Dg4. Vendar je tudi po 25. Sg4 črni v težkem položaju, npr. 25... Dh4 26. Sc5! Te1 27. De1 dc5 28. De4 Kg8 29. De6 Kh8 30. Dg6 ali 25... Dd7 26. Se3! in ne zadovoljuje niti 26... Se3 27. Tee3 d5 28. Sc5! Lc5 29. Tg7 niti 26... Tae8 27. Sg5!

26. Sh6! c3

Na 26... Th6 dobi tako 27. Sd6 Dh5 28. Tg6! Dd1 29. Th6 Kg8 30. Lh7 Kh8 31. Sf7 mat (Sokolov) kot tudi 27. Dd2 Dh5 28. Tg5 Dh4 29. Tg4 Dh5 30. Sg3 (Šahović).

27. Sf5! cb2 28. Dg4 Lc8

Belemu zadošča za pletenje matne mreže le pešćica idealno nameščenih figur, zato nasprotnikova materialna prednost ne pride do izraza. Na 28... g6 dobi najenostavneje tiha poteza 29. Kh2!, npr. 29... Dd7 30. Sd4 Tae8 31. Se6 Te6 32. Sc5 dc5 33. Te6 ali 31... De6 32. Dh4 Kg7 33. Sg5 De1 34. Dh7 Kf6 36. Sf3 mat.

29. Dh4 Th6

Na 29... Kg8 30. Kh2! z grožnjo 31. Sg5

30. Sh6 gh6 31. Kh2! De5 32. Sg5 Df6 33. Te8

Preti 34. Dh6 Dh6 35. Sf7 mat. Črni je izgubljen.

33... Lf5 34. Dh6! Dh6 35. Sf7 Kh7 36. Lf5 Dg6 37. Lg6 Kg7 38. Ta8 Le7 39. Tb8 a5 40. Le4 Kf7 41. Ld5, 1:0

Zmaga duhá nad materijo!

Velemojster Bruno Parma pripravlja za vas:

Duras – Spielmann, San Sebastian 1911. Beli zmaga.

Talj – Platanov, Dubna 1974. Beli zmaga.

Blatny – Kavalek, Dečin 1959. Beli zmaga.

Zadnje rešitve: Kombinacija: 1. Lc4! Dc4 2. Tg7 Kh8 3. Le5 Dc2 4. Tf8! Tf8 5. Tg6 1:0.

Wek – Duras: 1... Tb1! 2. Kb1 [2. Kd2 Tf2 3. Lf2 Lc3] Tb6 3. Kc1 Lb2 4. Kb1 [4. Kd2 Lc3] Lc3 5. Kc1 Tb1 0:1

Levitina – Gaprindašvili: 1...e4 2. De4 Tfe8 3. Se8 Te8 4. Sd4 Dg2! 0:1.

BRIDGE

Festival v Opatiji lepo uspel

OPATIJA – Na osemdnevnem festivalu v bridgeu je nastopilo skoraj 300 igralcev iz vseh evropskih dežel. Po pričakovanju so na vseh turnirjih prednjačili Poljaki. Od slovenskih igralcev sta bila najuspešnejša v parih Ralca in Žagar, ki sta zasedla 9. mesto, medtem ko je Protega z ekipo Casinoi Opatija na moštvenem turnirju osvojil 2. mesto. Festival je imenitno uspel.

Vrstni red – para: 1. Lesniewski – Przybora, 2. Ostrowski – Wolny, 3. Pietruk – Mlynarczyk (vsi Pol); mešano: 1. Raczynska – Stojanović (Pol – Jug), 2. Šver – Ostrowski (Jug – Pol), 3. Nikolić – Diklić (Jug); ekipno: 1. Silver (Pol), 2. Casinoi (Jug), 3. Riga (SZ), 4. Pantovčak (Jug) itd.

Turnir naj bi postal tradicionalen

LJUBLJANA – Na 1. božičnem turnirju, ki naj bi postal tradicionalen, je nastopilo 50 parov. Prireditelji so podelili najboljšim 10 denarnih nagrad in dve praktični. Konkurenca je bila močna. Kaže, da za bridge prihajajo boljši časi tudi v Ljubljani.

Vrstni red: Mijoč – Ambrož (Vel), 2. Sever – Antonić (Zg), 3. Protega – Ralca (Lj), 4. Indermauer – Raunig (A), 5. Stranjšak – Cokan (Lj), 6. Jus – Cepec (Lj) itd.

Na kratko

DOMŽALE – Po 5. kolu memorialnega turnirja Iva Sonca je vodil Karnar 4,5 pred Vavpetičem in Osolinom po 4.

J. S.

STRELJANJE

Portorož kar 1492 krogov

LJUBLJANA – V 6. kolu v republiških strelskih ligah so gostje zmagali v 18 od 36 srečanj. Najbolj presenečajo zmage strelcev iz Tišine, Izole, Grosuplja, Štor in ljubljanskega Železničarja. Prvo zmago je slavil štirski Kovinar, prvi poraz pa so doživele tri ekipe: A. Majerič, Trzin in J. Jurkovič. Tako je ostalo neporaženih še 6 ekip, prav toliko ekip pa še ni zmagalo. Največ krogov so tokrat nastreljali portoroški strelci, natanko 1492, kar je najboljši letošnji rezultat. Najboljši posameznik je bil ponovno Repič s 383 krogi, kar je krog manj od državnega rekorda. Najvišjo zmago so slavili strelci B. Ambroža, ki so v Postojni premagali Pivčane za 45 krogov. V 6. kolu so na dveh tekmah domači zmagali brez borbe, ker gostov (Itasa in Domžale) ni bilo na strelsko linijo.

Rezultati: I. liga – vzhod: A. Majerič : K. Flisar 1440:1467, Steklar : Rudnik 1465:1477, Žalec Juteks : Noršinci 1455:1438, Ljutomer : Kovinar 1446:1459; posamezno: Slanšek 382, Cvetko 380; vrstni red: A. Majerič, Rudnik, K. Flisar po 10; **zahod:** Portorož : Kočevje 1492:1465, Partizan : 29. oktober 1448:1453, Panovec : D. Marušič 1446:1471, STT: Kamnik 1447:1477, Železničar : Trzin 1482:1453; posamezno: Repič 383, Brečević 378; vrstni red: Kamnik 12, Portorož 10, Trzin 9; **II. liga-vzhod:** Boštajn : Straža Rogatec 1439:1446, Iskra : H. Marok 1450:1434, Večer : Elektro 1452:1415, Impol : SOP Leskovec 1444:1448, Mrož : Celje 1448:1459; posamezno: Malec 374, Ivanetič, Trebše 370; vrstni red: Večer 12, SOP Leskovec 10, Mrož, Boštajn po 7; **zahod:**. T. Tomšič : Javor : B. Ambrož 1390:1435, IX. korpus : Bukovec 1443:1426, Ankaran : Kranj 1421:1454, Proleter : Postojna 1414:1447, B. Hrvatin : Itas 1400:0; posamezno: Čendak 376, Šuligoj 375; vrstni red: Kranj 12, Postojna, Proleter, IX. korpus po 8; **sever:** Ingrad : Panonija 1407:1437, J. Jurkovič : I. pohorski bataljon 1423:1454, SCT : Kovinar 1396: 1356; posamezno: Kuzma 372, Podlesnik 368; vrstni red: I. pohorski bataljon 12, J. Jurkovič 10, Panonija, Pomurka po 8; **jug:** Kisovec : Domžale 1462 : 0, Tabor : B. Ivanuš 1438:1437, A. Hohkraut : J. Kovačič 1451:1441, Titan : Škofja Loka 1416:1457, Sl. Šlander : F. Mrak 1457:1437; posamezno: Doneski 374, Zagoričnik 372; vrstni red: Škofja Loka 12, S. Šlander, A. Hohkraut, Kisovec po 8; **III. liga-vzhod:** Š. Kovač : Kovinar 1442:1446, Partizan : J. Lacko 1453:1421, Središče : Kajuh TAM 1420:1376; posamezno: Pečovnik 371, Žigart 369; vrstni red: Partizan, Središče po 8, Š. Kovač, Kovinar po 6; **zahod:** B. Kavčič : L. Šercer 1393:1424, Sokol : S. Vesel 1418:1427, K. Mihevc : Krn 1419:1418; posamezno: Kralj, Kržišnik po 363; vrstni red: K. Mihevc 9, L. Šercer 8, S. Vesel 6.

E. P.

KOMENTAR TEDNA

Čeprav se vse želje niso izpolnile, je bilo letošnje leto za nas uspešno

Čeprav jugoslovanske reprezetance na novosadski olimpiadi niso izpolnile želja po tolikanj pričakovanem (zlasti moškem) odličju, pa je naša šahovska bera v letu, ki odhaja, gotovo več kot poprečna. Takoj je treba reči, da sta tudi peti mesti, tako moške kot ženske reprezetance na 29. olimpiadi, vrhunska dosežka. Kolajne so danes dosegljive le takrat, ko je vsa ekipa v vrhunski formi. S tem, ko je bil naš prvi mož, velemojster Ljubojević, povsem zunaj nje in smo ves čas nastopali le s petimi igralci, smo povsem zanesljivo potrdili, da smo v najožjem krogu zares največjih.

Za takšno razvrstitev pa so potrebni tudi individualni rezultati. Po zelo dolgem sušnem obdobju smo jih letos naposled le dočakali. Predrag Nikolić, se je kot tretji Jugoslovan v zgodovini uvrstil med kandidate za svetovnega prvaka. Pred njim je to uspelo le Gligoriću in Ivkovu, zadnjič leta 1968. Čeprav bo zgodovina to pozabila, saj štejejo le uspehi, pa je le treba omeniti, da nam je najbolj nesrečen splet okoliščin »ukradel« tudi drugega kandidata. V zadnjem kolu medconskega turnirja v Manili sta namreč med seboj igrala Ljubojević in Damljanović. Zmaga je vsakega vodila med izbrance, z remijem sta oba ostala zunaj. Sploh ne gre za to, da bi v takšnem primeru nekdo moral zmagati, toda Damljanović je vendarle imel povsem dobljen položaj...

Medtem ko lahko za sarajevskega velemojstra le stiskamo pesti, da bi na kandidatski poti prišel čim dlje (zdaj je med šestnajsterico, v prvem krogu pa se bo pomeril s favoriziranim Borisom Gelfandom, sovjetskim mladeničem, ki na jakostni lestvici svetovne šahovske federacije deli kar tretjo mesto), čim bliže Gligorićevemu 5. do 6. mestu iz leta 1959 pa je Alisa Marić že dosegla največji uspeh jugoslovanskega ženskega šaha. Postala je finalistka kandidatskega ciklusa in bo v dvoboju s Kitajsko Xie Jun odločila, katera od njiju bo izzvala svetovno prvakinjo Majo Čiburdanidze. Jugoslavija je v ženskem šahu sicer dosegla že vrsto sijajnih uspehov (največjega med njimi Milunka Lazarević, ki je leta 1964 na kandidatskem turnirju delila prvo do tretje mesto in v doplonilnem troboju pristala kot druga), vendar pa je dosežek beograjske študentka, ki je tik pred novosadsko olimpiado praznovala svoj dvajseti rojstni dan, daleč nad vsemi. Predvsem zato, ker je ženski šah v zadnjih letih izredno napredoval in ker zanesljivo še ni izrekla svoje zadnje besede.

Pa ta dva sijajna rezultata nista vse. Prav tako smo letos po daljšem premoru dobili mladinsko kolajno. Na svetovnem prvenstvu za dekleta od 16. leta nam jo je priborila Todorovićeva, ki je zasedla tretje mesto. Ob tem trenutku se lahko spomnimo tudi izvrstne igre novogoričanke Kiti Grosar, ki je na svetovnem prvenstvu za dekleta do 14 let zasedla peto mesto. To je tudi največji uspeh slovenskega šaha med mladinkami.

Z izjemo Igorja Jelena, ki je kot mladinec zmagal na slovenskem članskem prvenstvu, pa se slovensko šahovsko polje letos ni kaj prida obrodilo. Že vrsto let namreč traja pri nas siva poprečnost, ki se je kar ne moremo znebiti. Ne bi bilo realno, če bi se preveč zavzeto spominjali zlatih časov slovenskega šaha, toda še manj prav bomo storili, če se bomo sprijaznili s sedanjimi razmerami. Slovenski šah si zasluži bolj ugledno mesto. To je pravi poudarek, tega dela se je treba lotiti na prvem mestu.

BORIS KUTIN

RUMENI KARTON

Časi se spreminjajo, kaj pa šport?

Od svojega prvega srečanja v zgodovini sta šport in politika nerazdružna. Zato so razmišljanja nekaterih, ali celo trditve o depolitizaciji športa v novi slovenski državi, bodisi naivnost bodisi politikantstvo kratke sape. V obeh primerih: sveta preprščina.

Da bo demokratična država Slovenija posegla na področje športa, je bila prej nujnost pričakovanega kot kar koli drugega. In posegla je. Tisti, ki so proti (pre)velikemu podražavljanju športa naštevajo: Odbor za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo pri skupščini, Odbor za šport, Republiški sekretariat VITK, morebitne ekspertne skupine in močno (po številu) profesionalno službo. Seveda je ob njih ali mimo njih še stara (nova) Športna zveza Slovenije s svojimi panožnimi zvezami in razvejenostjo do občin. Vsi, od državnih do nedržavnih institucij, se ukvarjajo, in to je prav, z bodočo podobo športa. In seveda tudi s svojo vlogo v njem.

Odgovor iščejo v videnju razvoja športa nove suverene države, ki po plebiscitu s še večjo vnemo išče pota v integracijske tokove Evrope, izhajajoč iz človeka, spoštujoč njegove pravice in svoboščine ter civilizacijske pridobitve, njegovo dostojanstvo in ustvarjalnost. Šport, izpeljan iz tega sicer kratkega krokija, podstati kakovosti življenja, bo za vse brez dvoma zahtevna naloga.

Realsocializem samoupravne različice, ki ga je pred leti nek novinar poimenoval z diktaturo, pomešano z balkansko šlamparijo, je kljub temu ali pa prav zaradi tega dal na področju športa rezultate, ki jih ne gre prezreti: niti v tipičnih realsocialističnih odklonih niti v nespornih pozitivnih rezultatih v razsežnostih časa in prostora. Da naj bi šlo sedaj za nekaj več, pa tudi vsebinsko drugačnega, je nenazadnje razvidno iz dveh osrednjih interesnih in interesantnih tem: nacionalnega programa športa in zakona o športu.

Prav v tem grmu, se zdi, trenutno tiči zajec. Nova vsebina terja svojo organiziranost, ta terja sredstva in seveda poglavitno (vsaj za nekatere) pristojnosti. Razprave o obeh dokumentih to kažejo.

Kakšna in kolikšna vloga države, kakšna in kolikšna vloga nedržavnih asociacij in kaj s samoorganiziranjem in privatništvom na tem področju? Kdo je (in bo) izvajalec, kako se bodo zbirala in komu bodo šla sredstva, komu kontrola nad izvrševanjem programov, se kažejo kot osrednja vprašanja. Koliko so takšni kompetenčni konflikti prisotni v vsaki razvijajoči se demokraciji, koliko se staro težko umika novemu, koliko so vse to otroške bolezni demokracije, bo seveda pokazal čas, predvsem pa rezultati. A če bodo šli na škodo vsebine, bo slabo.

Nemara prav zato ne bo odveč znana anekdota o gradnji hiše: »Začeli smo graditi novo hišo. Nova hiša bo stala na mestu, kjer je stala stara. Gradivo stare hiše bomo porabili za zidavo nove. Vendar stare ne bomo podrli prej, dokler ne zgradimo nove.«

Teoretiki, ki obravnavajo sporočila takih zgodb pravijo, da je šaljiva anekdota praviloma izraz dobronamerne zaskrbljenosti tistega, ki jo je uporabil. Vsak drug pristop bi bil zanj ali predolg ali patetičen, ali oboje.

KREŠIMIR PETROVIČ

● **Sporočilo bralcem Almanaha**

Zaradi obilice sprotnega gradiva smo morali v današnji številki Dela-šport izpustiti nadaljevanje Slovenskega športnega almanaha. Gradivo tega tedna bomo objavili v številki Dela-šport od 31. t. m. Bralce prosimo za razumevanje.

DELO X
SOSEDOV NOŽ JE PODIVJAL OB KOLPI
Umor, ki je pretresel Belo krajino
Delo X, druga stran iz prve roke

TABORNIŠKA RAZMIŠLJANJA

Spomini še živijo, ljubezen še traja

Minuli torek so častitljivi očaki in njihovi vnuki zasedli stopnišča Muzeja narodne osvoboditve v Mariboru. Zima je za hip pokazala zobe in nekdanji gozdovniki in skavti, pa njihovi nasledniki taborniki, so morali z dvorišča pod streho. Spet so zadonele gozdovniške in skavtske pesmi, sobane mariborskega muzeja pa je zasedla razstava »Skavti in gozdovniki na Slovenskem«.

Tudi organizatorji razstave so bili prijetno presenečeni, koliko gradiva o predvojnem delovanju gozdovniške in skavtske organizacije se je še ohranilo v zasebnih zbirkah. Kljub temu, da so oboroženi prišleki že prvo leto okupacije zatrli skavtske stege in gozdovniške čete, so se ohranila pomembna pričevanja o delu skavtske in gozdovniške organizacije v naših krajih, spet so se šopirili prapori in četne zastavice, nekdanjim udeležencem zborov in dejanj je tu in tam v očeh zaskelela solza. Še zlasti ob spoznanju, da tudi vnuki ohranjajo del tradicije in pokončnosti, pa čeprav so zdaj »le« taborniki.

V Mariboru je bila po otvoritvi razstave še seja predsedstva taborniške organizacije. Naloge: program in statut, finance v prihodnjem letu... Taborniki iz Rodu modrega vala (Trst–Gorica) so pripravili še pred tem okroglo mizo o prizadevanjih taborniške organizacije za včlanitev v svetovno skavtsko gibanje. Dobro je, da so povabili tudi člane predsedstva republiške konference, saj se je kmalu izkazalo, da še v zamejstvu ne vedo natanko, kaj se je tako spremenilo, da si želi taborniška zveza vključiti v skavtsko gibanje. Rodu MDV je slovenska zamejska (katoliška) skavtska organizacija pač nekakšna konkurenca. Po dveh urah je mogoče zamejcem-tabornikom le postalo jasno, da v svetu obstaja vrsta različnih skavtskih organizacij in da smo taborniki že zdaj, če že ne člani svetovne organizacije, vsekakor del tega svetovnega skavtskega gibanja.

Srečali so se tudi predstavniki slovenskih taborniških in skavtskih organizacij iz Slovenije in sosednjih držav (Gorica, Trst, Celovec, iniciativni odbor za ustanovitev skavtske organizacije na Madžarskem, seveda tudi ZTS). Na Igu pri Ljubljani je bilo dvodnevno posvetovanje inštruktorjev ZTS in ZT Hrvaške, uresničen je bil torej del dogovora iz Sarajeva, kjer so na Igmanu in v mestu počastili 40. obletnico ustanovitve organizacije. Na Čavnu nad Ajdovščino so se sestali klubovci (stari borci) severnoprimorskih odredov. Nedeljo nazaj so se srečali slovenski taborniki s predstavniki italijanske skavtske federacije. Šlo je za izmenjavo izkušenj in poskus tesnejšega sodelovanja. V petih taborniških področnih zvezah na Slovenskem so imeli ta teden sestanke, kjer so se pomenili o stanju v organizaciji, o novem statutu in o področnih akcijah.

Sestankov torej precej in rekel bi preveč. Kljub temu, da je zima zdaj še blaga, kljub temu, da je praznovanje dneva borca nekaterim trn v peti, bi le kazalo, ko bi taborniški »veljaki« v odredih začeli tuhtati tudi o zimovanjih, poteh v naravi in tistem, kar je program in ne črka na papirju.

IVO VIDIC-KOBRA

Zimsko orientacijsko tekmovanje Po stezah partizanske Jelovice

ŠKOFJA LOKA – Zveza tabornikov občine Škofja Loka in Odred svobodnega Kamnitnika ob 9. januarju, prazniku občine Škofja Loka, razpisujeta zimsko orientacijsko tekmovanje Po stezah partizanske Jelovice.

Tekmovanje bo v nedeljo, 6. januarja 1991, z začetkom ob 8. uri, pred prostori OŠ Žabnica pri Škofji Loki. Avtobusi vozijo iz Škofje Loke v Žabnico vsakih deset minut čez uro, dostop pa je možen tudi iz Kranja.

Organizatorji bodo ekipe počakali na avtobusni postaji in jih pospremili na štart. Tekmujejo lahko 4- ali 5-članske ekipe v naslednjih kategorijah – tabornice in taborniki do 16 in nad 16 let.

Tekmovanje obsega orientacijski pohod, test iz prve pomoči, topografski test ter praktični preizkus taborniških znanj. Med obvezno opremo sodijo kompas, svinčnik in ročna ura. Člani ekip morajo biti v krojih ter primerno opremljeni za zimske razmere. Ekipe tekmujejo na lastno odgovornost. Prve tri ekipe v kategoriji prejmejo diplome, prvouvrščene pokale, vsi udeleženci pa našitke akcije. Štartnina je 160 dinarjev, ki jo lahko plačate na žiro račun št.: 51520-678-80581, ZTO Škofja Loka.

Prijave pošljite do 31. decembra 1990 na naslov: Rony Plevnik, Podlubnik 157, 64220 Škofja Loka, oziroma sporočite na telefon (064) 622-337.

I. D.

Razne športne dejavnosti med božičnimi in novoletnimi prazniki

LJUBLJANA – Športna dejavnost med božičnimi in novoletnimi počitnicami za osnovnošolce in srednješolce v Ljubljani, bo zelo pisana, med drugim tudi po zaslugi Enote za šprot, Zavoda Tivoli, drsališča Zalog, ZŠD Slovan in Šport info d. o. o. športni inženiring.

Od 24. t. m. do 2. januarja, vsak dan, bo na voljo drsališče v Tivoliju – od 9.00 do 13.30 in od 13.15 do 14.45. Češka drsalna revija bo gostovala 29. t. m. in 1. januarja 1991 (12. do 14.). Bazen Tivoli bo na voljo od 9. do 11. ure in od 12. do 14. ure, 1. januarja 1991 od 12. do 14. ure, drsališče v Zalogu pa od 11. do 14. ure in 1. januarja 1991 od 15. do 17. ure.

ZŠD Slovan in Šport info d. o. o., športni inženiring vabita na teden badmintona v dvorani na Kodeljevem. Pod strokovnim vodstvom članov BK Olimpija zagotavljajo zanimiv program: od 24. t. m. do 27. t. m. vsak dan med 8. in 13. poldrugo uro aktivnosti (igra, spoznavanje pravil, tehnike in taktike), 28. t. m. od 8. ure naprej zaključni turnir (za lepe nagrade). Prijave v prostorih ZŠD Slovan, Gortanova 21, vsak dan med 10. in 14. uro. Prijavnina 100 din. Manjkajoče rekvizite bo zagotovil organizatorj.

H. U.

ŠPORTNA KULTURA ZA VSAKOGAR

Televizijske oddaje kot napotek za vadbo

Kdor je v tednih pred zimo spremljal nemške televizijske oddaje Teleski, je osvežil svoje znanje o smuški gimnastiki, vrh tega pa je dobil tudi marsikatero pobudo za popestritev vadbe. Oddaje so bile sicer predvsem animatorske, vendar še vedno na strokovni ravni. Kot demonastratorji niso sodelovali samo vrhunski tekmovalci, temveč tudi amaterski ljubitelji smučanja. Nastopali so moški in ženske, otroci in celo možakar, star kakih 60 letih z izrazato odvečno telesno težo. Skratka, oddaja za vsakogar.

Vmes so bili vložki mojstrskega smučanja po celcu, pa tudi igrivega drsenja, poskakovanja in vijuganja predšolskih otrok. Tem so snežno površino tako izoblikovali, da jim je znatno olajšala krmarjenje. Glasba je bila prilagojena ritmiki vadbe in je spodbujala zdaj k živahnosti zdaj k vzdržljivosti, ko je bilo treba npr. opraviti kar 60 sonožnih odrivnih in razbremenilnih gibov – imitacijo vijuganja na smučeh.

Videli smo tudi splošne krepilne vaje za mišice trupa – te so delali lé na tleh v vseh štirih položajih: ležé na hrbtu, ležé na trebuhu in ležé na bokih. Pri nas so te vaje znane kot vaje za krepitev »mišičnega steznik« okrog pasu. Avtorji so pač hoteli povedati, da si morajo smučarji okrepiti vse mišične skupine. S tem v zvezi naj omenim še nazorno prikazane vaje za raztezanje mišic in veznega tkiva (stretching), ki jih svetujejo vsem športnikom tako v uvodnemn delu treniranja, kakor tudi v zaključnem.

Demonstratorji niso pozabili na otresenje mišic, kar pospešuje popuščanje napetosti, rahljanje in sprostitev. V program so vključili tudi informacije o opravilih varnega smučanja in sploh o obnašanju na smučiščih ob žičnicah. V oddajah so opozarjali smučarje na brezobzirne divjake, ki se v neobvladanem smuku spuščajo po strminah in ogrožajo druge.

Televizijske oddaje, kakršna je Teleski, spodbujajo smučarje k pravočasni telesni pripravi. Napačno pa bi bilo, če bi zdaj, ko je v višjih legah sneg, s tako in podobno vadbo prenehali. Napačno zaradi tega, ker je treba trenirati vsak drugi dan, kar pa bo finančno zmogel le redkokdo (prevoz na smučišče, pristojbine za žičnico). Tistim, ki bodo obiskovali smučišča samo enkrat na teden ali le kdaj pa kdaj, svetujem, da nadaljujejo z gimnastiko, s hojo in tekom v naravi (palice v roke!) ali s kako drugo gibalno dejavnostjo. Zadostuje že polurna intenzivna vadba, vendar ne kdaj pa kdaj, temveč redno, vsak drugi dan.

DRAGO ULAGA

Utemeljena kritika prizadetih

Strokovni aktiv športnih pedagogov na Obali je opozoril na nevzdržne razmere v nekaterih okoljih – Delovne obveznosti obravnavati življenjsko

KOPER – Strokovne in kadrovske razprave športnih pedagogov na Obali so že dalj časa usmerjene v kritiko slabih delovnih razmer. Strokovni aktiv je opozoril na najbolj žgoče probleme, z nekaterimi od njih pa se srečujejo tudi športni pedagogi drugje po Sloveniji. V ospredju je bila ponovno razprava o delovni obveznosti športnih pedagogov, saj je očitno, da so predlog kolektivne pogodbe za učitelje v osnovnih šolah pripravljali ljudje, ki se na delo v osnovni šoli ne spoznajo dovolj.

Nevzdržno je, da športnim pedagogom nalagajo največjo obveznost in da to utemeljujejo z izenačevanjem domačega dela (popravljanje nalog) in neposrednega pedagoškega dela. Predlagajo enako učno obveznost za vsa predmetna področja, dodatno delo (popravljanje nalog) pa naj se upošteva še posebej. Seveda pa bi morali sestavljalci kolektivne pogodbe ob tem razmišljati tudi o športu v šoli. Če ne bodo športnim pedagogom priznali del učne obveznosti za organizacijo športa, ki poteka tudi ob sobotah in nedeljah, tako kot to predlaga tudi strokovna služba Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, in jih prekomerno obremenjevali z rednim delom, ni pričakovati, da bi se šport kaj bolj udomačil v osnovni šoli.

Igor Poklar, športni pedagog na Gimnaziji v Kopru, je opisal, kako je s športno vzgojo na Gimnaziji in Ekonomski srednji šoli. Šoli imata za športno vzgojo na voljo telovadnico, veliko 500 m², potrebovali pa bi vsaj trikrat večjo, če bi hoteli zadovoljiti osnovne potrebe športne vzgoje. Šoli telovadnico uporabljata izmenično, vsaka en teden. V tednu, ko šola nima strehe nad glavo, pouka športne vzgoje skorajda ni. Malo zunanje igrišče in trimski kabinet tega ne dopuščata.

K veliki utesnjenosti, ki ne sodi več v meje normalnega, prispeva tudi republiški normativ za število učencev pri vadbeni skupini. Pri združevanju dveh ali treh skupin, na malem prostoru vadi tudi 80 in več učencev. Obalni športni pedagogi se upravičeno sprašujejo, zakaj so lahko ugoden normativ o številu učencev v vadbeni skupini sprejeli za osnovne šole, za srednje šole pa ostaja pri starem.

Ob takem stanju so si športni pedagogi mislili svoje tudi ob uvodni informaciji Kruna Perićića, pedagoškega svetovalca za športno vzgojo na Obali. Zastavlja se vprašanje, kako bo s korenitimi spremembami v športni vzgoji do leta 2000 in z moderno in učenčevim interesom bolj prilagodljivo šolo, če se kmalu ne bo kaj spremenilo na bolje tudi za področje športne vzgoje.

Rado Pišot je predstavil svojo raziskavo z 10 obalnih osnovnih šol. Več ko 80 poslušalcev je prepričal, da je metoda igre s spontanim doživljanje radosti, v primerjavi s sintetično – analitično metodo, veliko bolj učinkovita pri učenju tehnike pri športnih igrah.

Zanimivo nalogo z naslovom Šport in naš kraj so opravili učenci lucijske osnovne šole Edvarda Kardelja. Uspelo jim je prikazati, kakšne so razmere za športno aktivnost na šoli in v okolici. V sodelovanju s športnim pedagogom na šoli so izvedli anketo med občani, izdali bilten ter organizirali okroglo mizo – njihova skupna ocena razmer za športno dejavnost pa je bila nezadostno.

RADO GREGORIČ

DELO plus **Jaka Rozman toži Delo Plus**

Letos štiri zlate značke in dve priznanji Centra ŠSD

V sredo bodo na slovesnosti v Vili Podrožnik nagradili najuspešnejše mentorje v srednjih in osnovnih šolah – Zgovoren pregled uspešnosti v šolah

LJUBLJANA – Tradicionalna podelitev priznanj slovenskim športnim pedagogom, ki delajo v osnovnih in srednjih šolah, bo za šolsko leto 1989/90 v sredo, 26. t. m. – pozno in v skromnem obsegu, zato pa tembolj slovesno. Zlate značke mentorjem šolskih športnih društev bo v Vili Podrožnik izročil dr. Peter Vencelj, minister za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, prvič pa bosta prejela priznanje tudi mentorja najuspešnejših šolskih športnih društev v osnovni in srednji šoli.

Žirija Centra šolskih športnih društev je tokrat zlato značko mentorja, najvišje republiško priznanje za delo v šolskem športu, namenila štirim mentorjem: Umbertu Bizjaku iz novogoriške gimanzije, Janezu Bratoviču iz Vzgojnega zavoda Janez Levec v Ljubljani, Mileni Slemenšek iz OŠ Frana Malgaja v Šentjurju ter Pavlu Srečniku iz OŠ Lucijan Seljak v Kranju.

Večina jih prihaja iz športno ozaveščenih okolij, to pa ne pomeni, da delajo v idealnih razmerah. Slednje še posebej velja za Umberta Bizjaka in Janeza Bratoviča, saj sta vsak v svojem okolju utesnjena, vendar pa kljub vsemu še vedno izžarevata optimizem, brez katerega delo v takih razmerah ni mogoče.

Čeprav letos ni običajnih plaket šolskim športnim društvom, pa je Center ŠSD prikazal vso širino športne dejavnosti v osnovnih šolah s pregledom uspešnosti v republiških tekmovanjih. Priznanji, umetniški sliki Franceta Slane sta namenjeni le mentorjema z obeh najuspešnejših šol – osnovne in srednje, kljub vsemu pa preglednica, na kateri je 134 OŠ, pove marsikaj o odnosu šole do športa.

Prva poizkusna razvrstitev vseh šol po ekipni uspešnosti v republiških pionirskih tekmovanjih upošteva le tekmovanja v nogometu in rokometu ter košarki za starejše pionirje, kjer so tekmovale selekcije. V večini panog (namizni tenis, APPS za starejše in mlajše pionirje in pionirke, PF v košarki za mlajše pionirje in pionirke) je

Z USPEHOM DELUJE V NOVEM MESTU – Janez Mohorčič.

točke dobilo po 13 najuspešnejših mošter, pri odbojki točkovanja zaradi pomanjkljivih rezultatov ni popolno, iz programa množične gimnastike so bile ovrednotene razvrstitve v štirih pionirskih kategorijah (Kodeljevo) ter ekipne uvrstitve RP v streljanju z zračno puško.

Po slednjih kriterijih imajo najuspešnejše ŠSD na OŠ Tone Žnidarič v Ptuju z mentorjem Brankom Turkušem. Zbrali so 55 točk, sledijo OŠ Veljko Vlahović (Mb – mentor Janez Kravarič) in Šentjernej (Janez Kuhelj in Slavko Antončič) po 44 točk, v deseterici najuspešnejših so še: 4. OŠ Peter Šprajc-Jur (Žalec – mentor Bogdan Kučer) 38, 5. S. Jenko (Kranj – Bojan Švabič in Jože Korošec) 37, 6. A. Ukmar (Koper – Rado Gregorič in Vesna Berce) 35, 7. Bratov Ribar (Brežice – Roman Avsec, Berto Žnidaršič ter Zdenka in Jože Senica), 8. D. Kumar (Lj – Andrej Žuraj in Vlado Bek) 32, 9. S. Kosovel (Sežana – Cveta Sila, Igor Meden in Igor Grmek) 27, 10. K. D. Kajuh (Ljubljana – Milena Pernar, Romana Ribič, Darja Borovšek).

EDEN IZMED STEBROV V MARIBORU – Janez Kravarič.

V okviru republiških srednješolskih športnih tekmovanj so se v štirih športnih igrah in atletiki najbolje odrezali (55 točk) novomeški gimnazijci pod vodstvom prof. Janeza Mohorčiča, izstopajo še Srednja šola tehniške iz zdravstvene usmeritve (Nm) in Tehniška šola Maršal Tito iz Celja s po 37 točkami ter Center srednjih šol Velenje (31) in Izobraževalni center v Tacnu (26). V skupini športno izenačenih srednjih šol so Gimnazija Šentvid (Lj) 22, Gimnazija Bežigrad (Lj) in Izobraževalni center Ptuj po 21, Pedagoška gimnazija (Ljubljana), Gimnazija Brežice, Ekonomska srednja šola N. Gorica in Gimnazija Ravne po 20, Gimnazija Tabor (Mb) 19 ter Gimnazija Kranj in Srednja kovinarska in prometna šola Koper po 18 točk.

AKTIVEN V ŽALCU – Bogdan Kučer.

Novost pri ocenjevanju športne uspešnosti šol je šele na preizkušnji. Zagotovo se bo za tekoče šolsko leto marsikaj spremenilo in če bo naletelo na ugoden odmev, si lahko ščasoma obetamo dokaj natančno predstavitev kvalitete športnega utripa na naših srednjih in osnovnih šolah.

NIKO SLANA

LETO IZPOLNJENIH OBLJUB IN OBVEZNOSTI

VSE NAJBOLJŠE, NOVA BANKA d.d.

Kmalu po prehodu v leto 1991 bo NOVA BANKA d.d. praznovala prvi rojstni dan. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je dosedanji razvoj v celoti potrdil upravičenost obstoja NOVE BANKE d.d. in njenih načel:
zahodni kriteriji bančništva in solidno, maksimalno varno in korektno poslovanje.

Trendi rasti aktivnosti NOVE BANKE d.d. so se kljub težkim razmeram stabilizirali na višjem nivoju kot smo pričakovali, ko smo delali prve plane. Predvsem pa, niti ena naša obveznost ni ostala neizpolnjena.

NOV RAZPIS DELNIC ZA ŠE HITREJŠI RAZVOJ

Na skupščini delničarjev NOVE BANKE d.d. je bila sprejeta odločitev, da se ponudijo ustanovne delnice ponovno v odkup. Delnice so na voljo tako dosedanjim delničarjem kot tudi novim domačim in tujim fizičnim osebam. Tako povečan kapital bo pomenil možnost, da NOVA BANKA d.d. razširi dejavnost tudi na področje hranilne službe, ki bo dobrim gospodarjem omogočila resnično varčevanje.

NOVA BANKA d.d. bo delnice prodajala do 30. 12. 1990. Njihova nominalna vrednost je 200 ECU-jev, vendar je njihova cena zaradi izenačitev delničarjev prvega in drugega nakupa in že ustvarjenih sredstev enaka dinarski protivrednosti 268 ECU-jev po srednjem tečaju na dan vplačila. Do 30. 9. 1990 smo dosegli 36% letno stopnjo donosa na povprečno višino kapitala in to je tudi letna obrestna mera na osnovi katere se oblikuje cena delnice. Delnice lahko vplačate na blagajni NOVE BANKE d.d., Ljubljana, Šubičeva 3, od 8.00 do 12.00 ure in od 13.00 do 15.00 ure ali pa s položnico ali nakazilom na račun štev. 50100-620-245.

Zainteresirani lahko v skladu s sklepom skupščine kupijo tudi opcije za vplačilo delnic, ki jih bodo plačali najkasneje do 15. 3. 1991. Znesek vplačila je določen v sklepu in temelji na ceni 268 ECU-jev, povečani za znesek obresti obračunanih po bazni obrestni meri NOVE BANKE d.d.

Vabimo Vas ali Vaše podjetje, da postanete naš delničar. Če pa že imate našo delnico Vas vabimo, da povečate našo souspešnost z nakupom novih delnic. Če ste v dvomih ali bi želeli več informacij, nas pokličite na telefon 061 215-877.

SREČNO 1991 Z DELNICO NOVE BANKE d.d.

Veseli nas, da Vam lahko kot delničarju ali partnerju zaželimo zdravo in uspehov polno 1991. Želeli bi, da bi del Vaše Sreče soustvarjali skupaj z nami.

Na novoletno noč pa... takrat lahko delnico tudi podarite. Tako se bo obdarovanec spomnil na Vas vsako leto, ko bo dobil dividendo.

NOVA BANKA
Delniška družba

BANKA TISTIH, KI O DENARJU RAZMIŠLJAJO

IMOMO

V MIRNEM DELU ROGAŠKE SLATINE
V SOSESKI RATANSKA VAS
GRADIMO ZA VAS

STANOVANJSKI BLOK S POSLOVNIMI PROSTORI

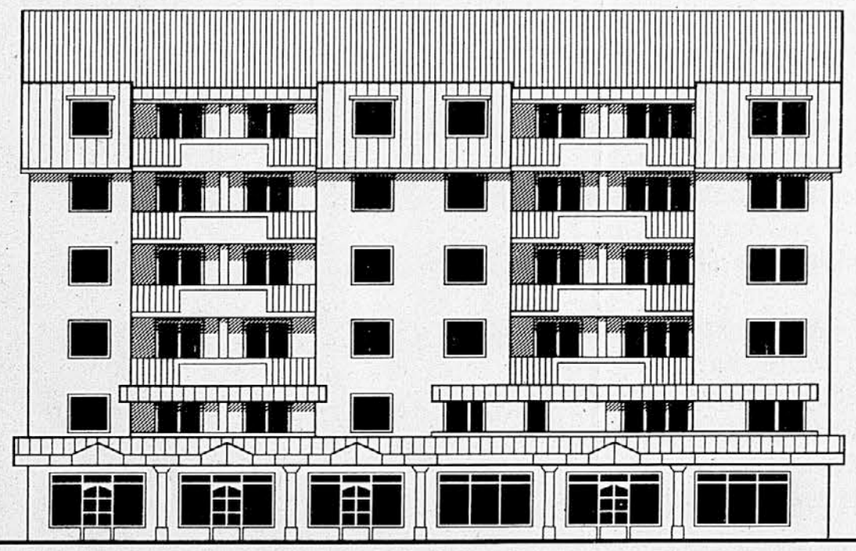

V ZELENEM OKOLJU ZUNAJ INDUSTRIJE VAM NUDIMO MOŽNOST NAKUPA STANOVANJ RAZLIČNIH VELIKOSTI IN POSLOVNIH PROSTOROV RAZLIČNIH NAMEMBNOSTI IN VELIKOSTI. OBJEKT BO VSELJIV JULIJA 1991.

PONUJAMO VAM TUDI NAKUP ŠTIRISOBNEGA STANOVANJA V ŠMARJU PRI JELŠAH

GIP INGRAD P. O. CELJE, PE GRADBENIŠTVO ROGAŠKA SLATINA, TELEFON IN TELEFAKS (063) 814-721

Lenarčičeva Zgornja Savinjska vnovič odlična monografija

Poudarek na barvnih fotografijah — Ob slovenskem še angleški in nemški tekst — V knjigi ne manjkajo tudi strokovna dopolnila

LJUBLJANA — Najnovejšo planinsko monografijo je mogoče spoznati po čudovitem barvnem ovitku z jasnim napisom Zgornja Savinjska dolina in imeni avtorjev. Poudarek pa je na fotografijah, katerih avtor je Matevž Lenarčič, ki je napisal tudi podpise k njim. Uvodnik je prispeval dr. Anton Žunter, Aleksander Videčnik pa je opisal Zgornjo Savinjsko dolino skozi njene ljudi med preteklostjo in sedanjostjo. Kratko študijo o krajini in zgradbah, nastanku in razvoju, je pripravil dr. Anton Ramovš. Nekaj o flori in vegetaciji doline je izpod peresa dr. Ljerke Godicl. Jože Svetličič pa nam predstavlja živalski svet.

»Knjiga je ljubezniv zapis o ljudeh, ki jim je Bog darežljivo odmeril življenjske možnosti. Obdaril jih je z bogatimi polji v nižinah in obsežnimi gozdovi v višjih legah, oboje pa zaokrožil z eno samo potezo drznega arhitekta — z vencem divjih in težko prehodnih gora, kot da bi svojemu stvarjenju želel dodati nek globlji smisel in pomen«, je v uvodu zapisal domačin dr. Žunter. »Pred nami je čudovita knjiga o prelepi dolini in srčnih ljudeh. V bralcu, ki tega sveta ne pozna, bo gotovo vzbudila zanimanje in občudovanje, tisti pa, ki je Zgornjo Savinjsko dolino že obiskal, se bo z nostalgijo sprehodil po spominih in si zaželel ponovno snidenje z njo.«

Pa še nekaj: tudi kdor to dolino pozna, jo bo s to knjigo in Lenarčičevimi fotografijami vedno znova odkrival. Avtor namreč velik del pokrajine prikazuje v drugačni luči in drugačnih kompozicijah, kot smo jih bili vajeni doslej. Celo na posnetkih, za katere se nam na prvi pogled zdi, da smo jih nekje že videli, je kaj značilnega zanj. In nekateri podpisi so že del pripovedi o dolini in ljudeh v njej.

In ne na koncu pesmi Jožeta Vršnika-Robana, ki jih je dal na razpolago Etnografski inštitut Slovenske akademije znanosti in umetnosti: Oktober, Slovo iz kota 1954 ter Pastir. Ilustrativne so tudi reprodukcije starih litografij, ki jih je prispeval Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine v Celju.

O ljudeh, o tem, kaj je znanega o njihovem življenju po 12. stoletju, ko je Zgornja Savinjska dolina prešla iz posesti družine Chageri na oglejskega patriarha, piše Aleksander Videčnik. Tudi o spravilu in predelavi lesa, pa splavarjenju, »furanju« in drugih opravilih, s katerimi so se preživljali.

Sorazmerno obsežen je zapis dr. Antona Ramovša »Krajina, zgradba, nastanek in razvoj«. O delitvi Zgornje Savinjske doline, o njeni geologiji in spremembah, pa o posameznih območjih in »objektih«, od južnih Karavank in Olševe, do Logarske doline.

Pisanje dr. Ljerke Godicl je deloma »urejeno« po območjih, deloma po združbah. Poudarek pa je na travnikih in gozdovih, čeprav tudi pregleda redkosti in endemitov ne manjka. Podobno je z živalskim svetom, ki ga je predstavil Jože Svetličič. Od življenja v gozdu in nad gozdno mejo, do tistega v vodotokih in ob njih. Pisano je, bolj, kot si navadno mislimo. Čisto na koncu pa so še povzetki v angleškem in nemškem jeziku teh tekstov (podpisi so trojezični ves čas) ter kratka predstavitev avtorjev.

Za konec je prav, da povemo še založnika. To je mlado podjetje EPSI, ekološko propagandno fotografsko športni inženiring, d. o. o., Novi dom 26a, 61420 Trbovlje, 0601/22-630, kjer je mogoče edicijo tudi naročiti. Cena v prednaročilu je bila 590, do 31. decembra je 600, po novem letu pa bo 790 din. FRANCI SAVENC

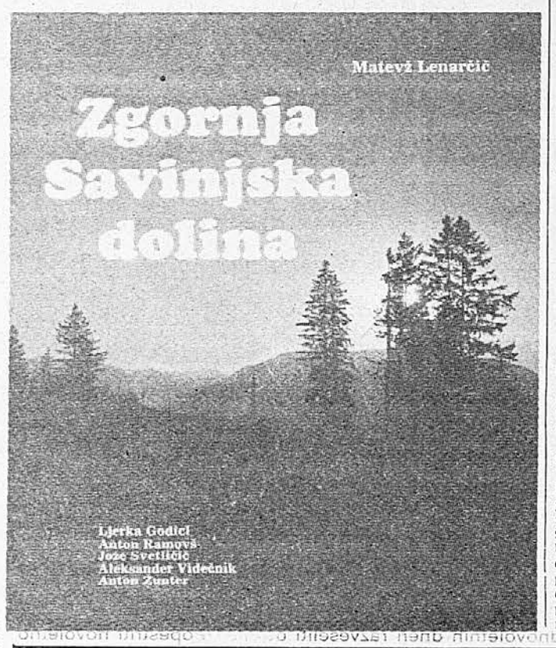

Wandini načrti

Wanda Rutkiewicz se je 16. julija letos povzpela na šesti osemtisočak, 8068 m visoki Gašerbrum I v Karakorumu. Bil je to lep uspeh male, dvočlanske (povsem ženske) odprave, brez višinskih nosačev in Wanda se je dokončno odločila, da se povzpne še na preostalih osem. Že februarja bo poskušala priti na Anapurno in spomladi še na Kangčendzengo (najverjetneje celo z našo odpravo, v kateri bo tudi naša Mariča Frantar; vrh še nima ženskega pristopa!)

ALPINISTIČNE NOVICE

Nataša Stritih in Tadej Slabe prvaka

Pravijo, da v škofjeloško športno dvorano Poden še noben dogodek ni privabil toliko ljudi kot prvo odprto prvenstvo Slovenije v športnem plezanju. Tekmovanja se je udeležilo pet plezalk in 29 plezalcev iz Slovenije, Hrvaške, Italije in Avstrije, pomerili pa so se v atraktivni, 13,5 m visoki in 5 m široki umetni steni s skoraj petmetrsko streho.

Največ gledalcev je sicer privabil finale, tekmovanja pa so trajala ves dan. Dopoldanski finale tekmovalcev, ki niso bili izbrani v finalno skupino, se je končal z zanimivimi izidi. V smeri z oceno IX-/IX je prepričljivo zmagal Srečo Rehberger, ki je tekmoval prvič. Kot edini ta dan je steno preplezal do vrha, v finalu pa ni imel sreče in je zdrsnil že takoj na začetku smeri. Tudi Matej Mejovšek je plezal odlično — dosegel je rob strehe, Luka Zaplotnik pa jo je zmogel do sredine. Tretjina plezalcev je izpadla že takoj na začetku smeri, vzrok za to pa je bil verjetno malo pretežak vstop in neogretost plezalcev. V finale se je poleg že izbranih sedmih tekmovalcev uvrstilo še devet najboljših polfinalistov.

Med tekmama članov je podjetje Montana iz Škofje Loke pripravilo prvenstvo gorenjskih osnovnošolcev. Po predhodnih tekmovanjih v posameznih občinah, ki se jih je udeležila množica mladih, so bili v ekipe izbrani po trije tekmovalci. Ekipo občine so tako sestavljali plezalci različnih starostnih skupin, za rezultat pa so se seštevale njihove dosežene višine. Osnovnošolci so plezali varovani od zgoraj in dokazali, da odlično obvladajo gibanje v vertikali. Najboljši rezultat med učenci nižjih razredov so dosegli kar štirje izmed šestih tekmovalcev. Med njimi je bila tudi Blažka Klemenčič iz Škofje Loke, edina deklica, ki je splezala tako visoko. V drugi skupini (5. in 6. razred) so bili sami fantje, najboljše pa se je odrezal Sašo Prešeren iz Radovljice. Vrh smeri sta dosegla le dva plezalca iz najstarejše skupine (7. in 8. razred): Gorazd Križnar iz Tržiča in Anže Šanca iz Radovljice. Pohvalo zasluži tudi Martina Čufar iz Jesenic, ki se je enakovredno kosala s fanti in zasedla tretje mesto.

Ekipno so zmagali Radovljičani pred Tržičani in Jeseničani (I). Sledijo: Škofja Loka, Jesenice II in Kranj, izven konkurence pa so z nepopolno ekipo tekmovali tudi žirovski osnovnošolci.

Finale odprtega prvenstva Slovenije so začela dekleta. Pet se jih je pomerilo v smeri z oceno VIII+, ki je potekala po navpični plošči, prek manjše strešice do roba velike pa po njej proti vrhu. Roba večje strehe ni dosegla nobena iz enega samega razloga. Prav vse so po besedah postavljalca smeri Toma Česna zgrešile pravo kombinacijo oprimkov. Tako jim je prehitro zmanjkalo moči in vseh pet se je zvrstilo v enem metru. Slovenska prvakinja je postala Nataša Stritih (AO Tržič), 2. je bila Damjana Hudolin (PK Škofja Loka), 3. Miranda Ortar (AO Tolmin), 4. Slavica Stojakovič (AO Velebit), 5. Romana Tomšič (AO Novo mesto).

Moška smer je že na pogled dala slutiti svojo oceno (IX+). Stena je bila namreč zelo redko posejana z oprimki. Najboljši — Tadej Slabe je po velikih težavah v spodnjem delu z lahkoto opravil s petmetrsko streho in dosegel njen rob, tam pa mu je zmanjkalo moči. Drugouvrščeni, Italijan Arci Vernerin je za Slabetom zaostal pol metra. Luka Zaplotnik kot tretji pa je le za 17 cm presegel četrtouvrščenega Židana. Najboljši tekmovalec iz Avstrije — Mack Valentin je zasedel šesto mesto. Prvak Slovenije za letošnje leto je tako postal Tadej Slabe (AO Matica), 2. Luka Zaplotnik (AO Krnaj), 3. Stanko Židan (AO Matica), 4. Aleš Jenstrle (PK Škofja Loka) 5. Matej Mejovšek (Saleški AO). NUŠA ROMIH

Svetloba višin 1991

Planinska zveza Slovenije je tudi letos pripravila dvoje atraktivnih stenskih koledarjev; s posnetki gora seveda. Že prvi natis je bil velik in večina je bila prepričana, da bo nekaj koledarjev celo ostalo. V resnici je bilo potrebno koledar »Kjer tišina šepeta« z motivi iz naših gora še dotisniti, kljub temu pa ga že nekaj časa ni na voljo.

Na zalogi pa je še nekaj »odpravarskega« koledarja z naslovom Svetloba višin 1991. Na njem so čudoviti posnetki najbolj znanih tujih gora, od Čogolise v Karakorumu, vrha, na katerem se je ponesrečil Herman Buhl, do Šiša Pangme (8046 m) v Tibetu, v katere ostenju je Slovenski steber, Kinabaluja na Borneu, Jungfrau v bernskih Alpah idr.

Koledarje, ki so tudi primerno novoletno darilo, je mogoče kupiti v ekonomatu PZS (312-553), na Dvoržakovi 9 v Ljubljani po ceni 50 din; za večje nakupe (nad 20 izvodov) pa je 20 odstotkov popusta.

Slaba propaganda za športno plezanje

V soboto, 22. decembra je bila v organizaciji PD LJ Matica tekma najboljših športnih plezalcev. V telovadnici osnovne šole Nove Jarše se je zbralo kar nekaj ljubiteljev športnega plezanja, a na žalost se zdaleč ne toliko, kot bi jih takšna prireditev pravzaprav zaslužila.

Najprej so se pomerili veterani, stari nad 40 let in prav veselje je bilo pogledati stare mačke, ki kot za šalo zmagujejo previse. Edini, ki je smer preplezal do vrha, je bil Marjan Manfreda — Marjon, ki še vedno veliko pleza, zadnje čase pa mu je v največje veselje letanje s padalom. Za njim so se zvrstili: Janez Golob, Zoran Bešlin, Milenko Armevšek-Prle, Stane Balek-Šauf, Borut Slapernik-Pretepač in Boris Kofol.

Sledil je dolg premor za postavitev ženske smeri. Po nastopu vseh šestih deklet je bilo jasno, da smer ni bila dobro postavljena. Takorekoč vse so dosegle isto točko, le dve od njih sta s skokom dosegli oprimek višje. Tako je Ortarjevo in Stritihovo čakal še superfinale. Posebne ženske superfinalne smeri ni bilo, zato sta se pomerili v moški smeri. Ortarjeva je bila za malenkost boljša, tako da je končni vrsti red naslednji: 1. Miranda Ortar, 2. Nataša Stritih, 3. Slavica Stojakovič, Jelka Tajnik in Damjana Klemenčič, 6. Romana Tomšič.

Tekmovanje fantov se je vleklo predvsem zaradi počasnega čiščenja oprimkov in zaradi dolgega ogledovanja smeri. V strehi je bila, podobno kot pri ženskah, pretežka postavitev oprimkov in spet sta dva najboljša dosegla isto točko.

Za končni vrsti red se superfinalista zaradi nesrečnih okoliščin nista borila. Vrstni red pa je: 1. Tadej Slabe in Arci Vernerin, 3. Bojan Leškovšek, Matej Mejovšek in Igor Jamnikar, 6. Stanko Židan, 7. Luka Zaplotnik, 8. Rok Žakelj, 9. Dragan Todorovič, 10. Dorian Šuc.

Tekma je bila resnično slaba propaganda za športno plezanje. Kdo je kriv za to, bi težko rekli. Glavni organizator je namreč ves čas sedel v izolacijski coni, ker je tekmoval (a to se v zgodovini naših tekem ni zgodilo prvič). Marsikaj bi lahko rekli tudi o ozvočenju, pa o postavitvi smeri. Upajmo, da bo drugič bolje.

NUŠA ROMIH

Umetna stena tudi na Jesenicah

Ob otvoritvi novih prostorov OŠ s prilagojenim programom Polde Stražišar Jesenice so v jeseniški občini v petek dobili tudi prvo umetno steno za športno plezanje. Manjša telovadnica ima namreč tudi betonsko steno z oprimki, ki so jo s pomočjo Železarne in šole uredili člani alpinističnega odseka PD Jesenice. Ob predstavitvi stene sta sodelovala tudi Silvo Karo in Srečo Rehberger.

Najvišja točka stene je 9,5 m visoko, kljub temu pa ima veliko plezalno površino. Oprimke je moč poljubno menjati in obračati, steno pa nameravajo še dodatno opremiti. Tako bo moč sestaviti različne smeri. Medtem, ko za mednarodna tekmovanja ne ustreza, je primerna za turnirje oziroma tekme na republiški ravni. Na Jesenicah pričakujejo, da bo zaradi stene delo v AO mnogo bolj zavzelo, sicer pa imajo letos v alpinistični šoli kar 13 tečajnikov. V prihodnje bodo prirejali tudi šolo športnega plezanja.

VLASTA FELC

Tudi drugi odseki v Loki

Člani PK Škofja Loka sporočajo, da bo za plezalce iz drugih odsekov njihova umetna stena od 7. 1. prihodnja leta odprta vsak ponedeljek in četrtek od 14. —15.30 ure. Vstopnina je 50 din.

Novice iz Zagreba

V drugi polovici novembra je B. Čujić v Libojah ponovil smer Levitacija (IX/IX+), D. Vlatković pa Srebrno streho (7b), nato pa je večja skupina plezalcev obiskala italijanski plezalni center Braulins. Nad ureditvijo centra so bili razočarani, smeri so težke, prezkusili pa so se le v dveh. Čujić je plezal tudi v Lijaku pri Novici Gorici. Na pogled mu je uspela Minotaur (VII). Zagrebčani so letos poleg tekme Art Rock izpeljali tudi prvenstvo Zagreba, organizirali pa so tudi športno plezalno šolo, ki sta jo vodila Čujić in Slavica Stojaković. Šolo je obiskovalo 11 tečajnikov, obiskovali pa so tudi slovenska plezalna centra Liboje in Osp. Za naslednje leto načrtujejo organizacijo prvenstva Hrvaške, v marcu ali aprilu pa spet Art Rock.

N. R.

Festivalske nagrade za alpiniste

Mednarodna žirija 13. festivala športnih in turističnih filmov, ki je bil od 10. do 14. decembra v Novi Gorici (v žiriji je bil tudi alpinist Viki Grošelj), je pregledala in ocenila 33 filmov iz 16 držav, ki so se uvrstili v tekmovalni program letošnjega festivala. Srebrni Triglav, po vrednosti drugo festivalsko nagrado, je prisodila jugoslovanskemu filmu »Cerro Torre — južna stena« režiserja Boštjana Korbarja v produkciji Silva Kara in TV Slovenije iz Ljubljane. V obrazložitvi je zapisano, da so »pri tem filmu avtorji tudi sami športniki. V težavnih razmerah so s profesionalno zavzetostjo in mirnostjo realizirali film in dvignili gledalca v svet svojih vrhunskih dosežkov. Filmu dajejo še poseben čar avtentični, mojstrski posnetki, ki so nastali v steni in ga s tem dvigujejo nad druge športne filme.« Zlati Triglav, veliko nagrado festivala, je žirija prisodila avstrijskemu turističnemu filmu »Vienna Winter Love«. »Corro Torre« je bil edini gorniški film, ki je na tem festivalu dobil kakršnokoli nagrado.

V okviru festivala športnih in turističnih filmov, ki je bienalna prireditev in ki so ga letos prenesli iz Kranja v Novo Gorico, že nekaj let podeljujejo tudi Nejčeve nagrade za najboljšo gorniško knjigo, izdano pri nas med dvema festivaloma, in za najboljši planinski alpinistični spis. Nejčevo nagrado, imenovano po pokojnem kranjskem alpinistu Nejcu Zaplotniku, je letos dobil Marjan Manfreda za knjigo »Ledeno srce« (knjiga je izšla letos v Prešernovi družbi). Nejčevo nagrado za planinski spis pa je dobi Peter Čižmek za dva prispevka, objavljena v Planiškem vestniku. M. R.

Sij gora je po 650 din

Pred tednom dni je bilo objavljeno, da ima najnovejša knjiga v založbi Franceta Steleta naslov Šij gora ceno 530 din. Toda žal je bila to le cena za večje kupce in v prednaročilu. V knjigarnah (ali direktno pri založniku, F. Stele, Gora 2, 61218 Komenda) jo je mogoče kupiti le po (enotni) ceni 650 din. Pa je delo alpinista-fotografa Petra Janežiča, v katerem je tekst prispeval dr. Matjaž Kmecel, vredno tudi tega denarja.

Drugo dopolnilo se nanaša na besedico »najnovejša«. Najnovejša knjiga iz te založbe namreč že od dneva objave članka ni več Šij gora temveč Večne lipe. Ta pa je povsem nekaj drugega in je uglašena na »današnji trenutek«, njena recenzija pa spada na kako drugo stran.

Smučanje malo drugače

Mladinska komisija PZS prireja med 9. in 16. februarjem 1991 teden turne smuke na Komni. Program obeta organizirane lažje in težje turne smuke ter visokogorske ture, pa tudi učenje osnov turnega smučanja, seznanitev v osnovami zimske alpinistike . . . teden dni vsestranske rekreacije v visokogorju torej. Bivanje je rezervirano na Planini na kraju, kjer bodo udeleženci deležni popolne sedemdnevne oskrbe. Za to in strokovno vodstvo, pa bodo morali plačati le 1500 din. Za akcijo je še nekaj prostih mest (informacije na (061) 312-553).

Na Prehodavcih najprijetnejše

Decembrski Planinski vestnik o akciji »Iščemo najprijetnejše planinske koče« — Podrobnejša predstavitev odprave Alpe–Adria

LJUBLJANA — Kot je navada, naše osrednje planinsko glasilo ob odmevnejših himalajskih vzponih naših alpinistov, tak uspeh (največkrat kar v uvodu) tudi podrobneje predstavi. Tokrat lahko preberemo zapis o zmagoviti odpravi Alpe-Adria na najvišji vrh sveta, Mount Everest. Uspešni so bili: Marija Šremfelj, ki je tako dosegla »streho sveta« kot prava Slovenka; njen mož Andrej (že drugič) in Janez Jeglič. Zakonca Šremfelj sta hkrati tudi prvi zakonski par, ki je dosegel najvišji vrh na Svetu.

»Najprijetnejše letošnje planinsko domovanje je bila Zasavska koča na Prehodavcih, ki jo upravlja PD Radeče . . .« Tak je rezultat letošnje akcije, ki jo je spremljal Nedeljski dnevnik (pobudo zanjo je dala PZS) in jo v zadnji letošnji številki povzema PV. To je prvo takšno tekmovanje za najbolj urejeno in prijazno planinsko domovanje pri nas. Koristno pa bi bilo to akcijo še izpopolniti, na primer s kakšnimi nenajavljenimi in neznanimi »inšpektorji«, ki bi predlagalo oceno za planinsko postojanke in njihove oskrbnike. Pobudnik akcije se priporoča za dodatne predloge, da bi akcijo čim uspešneje nadaljevali.

Opozoriti je treba na še eno zamisel, ki jo v tej številki predstavlja Vestnik. Takole piše v uredniškem komentarju: »V krogih planinske organizacije obstaja predlog, da bo moral že v bližnji prihodnosti stroške reševanja v gorah sam plačevati tisti, ki bo šel na gorsko turo neprimerno opremljen, telesno in duševno nepripravljen ter bi s tem povzročil nesrečo.« Predlog je na prvi pogled sicer precej nepriljeten in za nekatere do neke mere precej nehuman, toda na žalost je v ljudeh še premalo razvita zavest o poznavanju sposobnosti, tako da je z nepremišljenimi dejanji ogrožajo življenje sebi in drugim.

Vestniku gre zahvala, da veliko pozornost posveča ohranjanju gorske narave, saj praktično ni številke, v kateri ne bi dobršen del prostora namenil strokovnim ekološkim člankom. Tokrat velja posebej omeniti prispevek Igorja Maherja, ki tudi sicer s svojimi pogostimi zapisi v PV prispeva k naravovarstvenem osveščanju planincev. Avtor (ki je hkrati tudi novi predsednik komisije za varstvo gorske narave pri PZS) tokrat namenja svoje razmišljanje škodljivemu vplivu množičnega turnega smučanja na občutljivo ekološko ravnotežje v naših gorah. Med drugim tudi izvemo, da so bila za najlepša gorska območja v naših Julijcih in Kamniških (Triglavsko pogorje, Velo polje, Komno, Krn, Kanin, Vršič, Korošico, Jezersko) predvidena obsežna zimskošportna turistična središča, vendar je le zmagal razum in teh načrtov niso uresničili. V nadaljevanju navede nekaj škodljivih posledic turne smuke na favno in floro; npr. mehanske poškodbe na travni rušji, grmičevju in mladem drevju, vdor v bivalno okolje nekaterih gorskih živali in s tem podiranje njihovega biooritma . . . Morda se komu ko razmišljanje zdi »malenkostno« toda spričo množičnega vdiranja ljubiteljev bele opojnosti v neokrnjeno naravo, postajajo te »malenkosti« iz dneva v dan bolj zgoče.

»Skupaj se moramo zavzemati za to, da se posegi turističnega gospodarstva v ta prostor čimbolj omejijo. Tudi turizem bi moral spoznati prednosti, ki ji nudijo ohranjene naravne danosti. Povsem jasno je, da razvoja ne moremo in ne želimo zaustaviti; potrebno je le prisluhniti potrebam in željam zainteresiranih in prizadetih,« končuje Maher svoje razmišljanje.

MATEJ ŠURC

Zavriskaj in zapoj

Te dni bo izšla popravljena in dopolnjena »planinska pesmarica«. V njej bodo besedila kar 300 planinskih pesmi, oziroma pesmi, ki se največ pojejo v planinskih postojankah. Za ljubitelje petja, torej kot nalašč.

Pesmarico, ki ima naslov zavriskaj in zapoj je uredil in za tisk pripravil France Malešič, v ekonomatu PZS (Dvoržakova 9, Ljubljana, 312-553), pa bo naprodaj že pred novim letom.

DELO plus

JAMARSKE NOVICE

Vztrajni Sežanci

Trije sežanski jamarji so pred kratkim vpisali v jamski kataster slovenskih jam novo brezno, ki ga je odkril in odkopal Ludvik Husu, domačin z Orleka. Komajda opazno špranjo, veliko 10 krat 5 centimetrov, iz katere je močno pihalo, je toliko razširil, da so se jamarji pred kratkim lahko spustili v globino, v brezno, ki so ga imenovali Ludvikovo brezno na Frebanski gmajni. Po vrveh so se jamarji spustili v podzemlje in ga temeljito pregledali in premerili, meritve pa so pokazale globino 53 metrov. V globini 40 metrov se od vertikale odcepita dva rova, dolga 10 in 5 metrov, ki sta lepo zasigana. Dno brezna je gruščnato in v njem jamarji niso nikjer opazili prepihov, ki bi kazali na nadaljevanje jame. Kot so zapisali v zapisnik, so v tem breznu možnosti za nova odkritja zelo skromne.

J. H.

Predstavitev Dolenjskega krasa

V prostorih Zemljepisnega muzeja pri Inštitutu za geografijo Univerze v Ljubljani so minuli četrtek javnosti predstavili knjigo »Dolenjski kraški svet« Andreja Kranjca, ki je sicer izšla kot prva knjiga Poljudnoznanstvene knjižne zbirke že jeseni pri Dolenjski založbi v Novem mestu. Po dokaj obširnem uvodnem delu, v katerem avtor piše o krasu, kraških pojavih, jamah in breznih nasploh ter o zgodovini jamarskih raziskav posebno na Dolenjskem, se Andrej Kranje loti opisa vseh doslej znanih jam na Dolenjskem. »Na Dolenjskem niso ne najdaljše in ne najglobljе slovenske jame. Dolenjska nima največjih kraških vodnih sistemov, nima najbolje preučenih jamskih sedimentov, Taborska jama po številu obiskovalcev močno zaostaja za Postojnsko jamo — a s tem delom je Dolenjska kot prva med slovenski kraškimi pokrajinami dobila podroben opis svojih jam,« je zapisano v predgovoru h knjigi. Zatem so na 125 straneh z osnovnimi podatki opisane dolenjske jame od Podpeške jame s katastrsko številko 17 do Jakobovega brezna s katastrsko številko 5897.

Ob predstavitvi te knjige velja posebej omeniti prostor, kjer se je to zgodilo, lokal in trgovino nasproti Križevniške cerkve v Ljubljani, ki je ta čas najbolj založena trgovina z vsakršnimi zemljepisnimi knjigami v najširšem smislu besede, s turističnimi vodniki, zemljevidi in kartami, pa tudi marsikatero delo s področja jamarstva in speleologije je mogoče tam najti.

M. R.

Speleoterapija

Na Madžarskem in v Romuniji je speleoterapija, zdravljenje v kraškem podzemlju, znano že 2000 let, s to zdravstveno metodo, ki je uradna medicina še vedno ne priznava, pa se vendarle ukvarjajo tudi znanstveniki. Gre za ležalne kure v kraških jamah, kjer v zraku ni niti alergenov niti prahu, ta zrak pa je zelo nasičen z vlago. Ugotovili so, da takšni pogoji blažijo zdravstvene tegobe astmatikom in bolnikom z bronhialnimi težavami, posebno dobre uspehe pa dosegajo z bolniki, ki imajo oslovski kašelj. Zadnji čas zdravijo v podzemskih jamah tudi v Nemčiji, kjer je že sedem takih krajev; v njih imajo z zdravljenjem sicer uspehe, vendar kljub temu neprestane težave s priznanjem. Ker so prepričani, da bodo skupno laže nastopali, so sredi letošnjega leta ustanovili »Nemško zvezo za speleoterapijo«, v kateri je včlanjenih vseh sedem krajev v državi, kjer se ukvarjajo s takšnim zdravljenjem. Nekatere dele tamkajšnjih kraških jam, v katerih je popolnoma čist zrak, vlažnost pa skoraj stotodstona, so uredili tako, da so vanje postavili ležalnike in druge najnunejše pripomočke in opremo. Za takšen način zdravljenjem so se odločili tudi v opuščenem rudniku v dolini Müstra v Schwarzwaldu.

Nemara bi o takšni izrabi podzemskih kraških jam lahko premišljevali tudi v Sloveniji, ki je, kot vemo, dežela klasičnega krasa.

NOVO ZA VODOVODNO INSTALACIJO
ALUMPLAST CEV – VRHUNSKA KAKOVOST

- Glede uporabe je cev univerzalna in združuje prednosti bakrene in plastične cevi
- Glede zvočne in toplotne izolacije ter prevajanja toplote ima cev Alumplast enako dobre lastnosti kot prava plastična cev
- Neobčutljiva je na ultravijolične žarke
- Difuzijo kisika preprečuje lasersko varjena aluminijasta cev
- Izključeno je nastajanje apnenca
- Enostavna montaža po sistemu »naredi si sam«
- Najvišja dovoljena temperatura je 95° C
- Najvišji dovoljen tlak je 10 barov

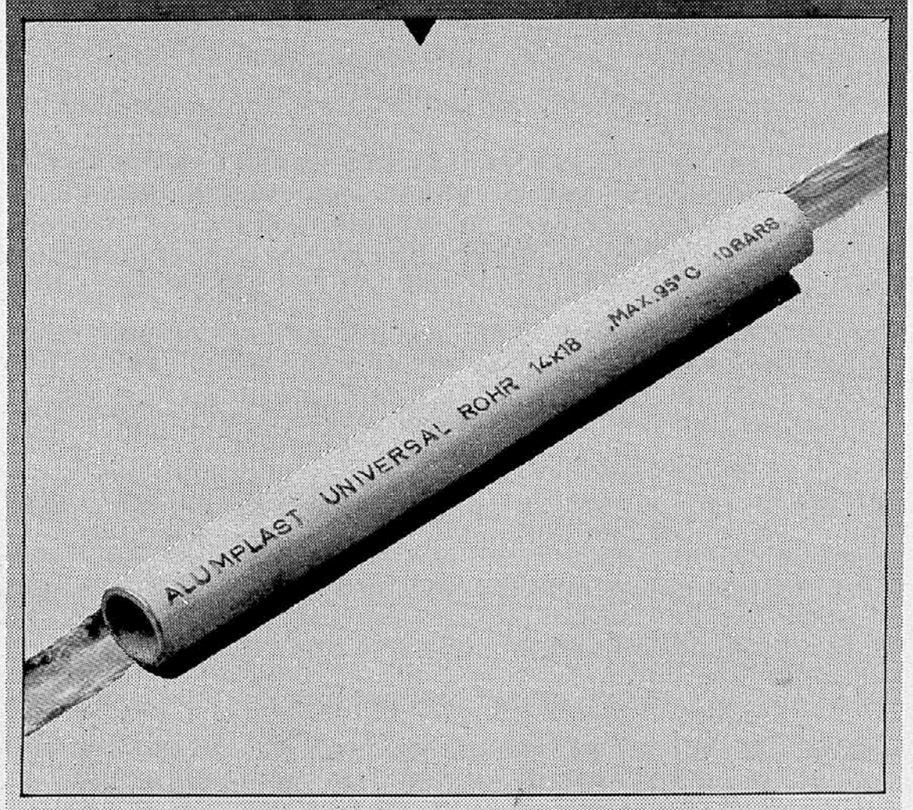

Obveščamo vas, da imamo spremenjene telefonske številke, in sicer:
(061) 813-428 trgovina Titan — Kočna, Ljubljanska c. 1 c.
816-221 podjetje TITAN, Kovinarska 28
811-285 direktor podjetja
815-232 vodja komercialnega sektorja
813-329 vodja nabave
812-610 telefaks

Cevi Alumplast se uporabljajo za napeljavo enocevnega ali dvocevnega sistema centralnega ogrevanja, vodovodne inštalacije za pitno vodo, primerne so za talno gretje ali kombinacijo radiatorskega in talnega ogrevanja.
Seveda pa možnosti uporabe s tem še niso izčrpane. Avtomobilska in kemična industrija, kmetijstvo ter ladjedelništvo so področja, kjer cevi Alumplast lahko marsikje uspešno zamenjajo dosedanje klasične materiale. Omeniti velja tudi znaten prihranek pri montaži, kar je posledica enostavnosti vgradnje cevi Alumplast, hkrati pa je tudi izziv spretnim samograditeljem.
Krivljenje cevi, ki ga lahko opravimo kar ročno, v ničemer ne vpliva na njeno trdnost in strukturo, cev pa po krivljenju obdrži obliko.

PREOSTALI PROGRAM CENTRALNEGA OGREVANJA IN VODOVODNE INSTALACIJE

ventili za enocevni sistem ogrevanja

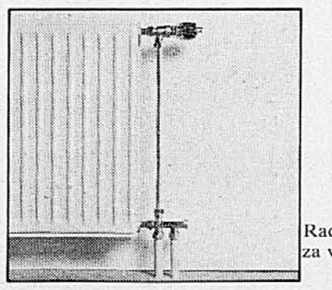
Radiatorski ventil variant s termostatsko ročko za vse vrste radiatorjev

Vsem kupcem in poslovnim partnerjem želimo srečno novo leto.

TITAN kamnik

OBLIKOVANJE: IGOR PLEVEL, TITAN; FOTOGRAFIJA: DRAGAN ARRIGLER

STIKOVA VROČA LINIJA

ZVEDELI VČERAJ – VELJA DANES!

NAROČILA ZA OBJAVO OGLASOV V STIKOVI VROČI LINIJI SPREJEMAMO PO TELEFONU (061) 329-559 IN NA NASLOV DELO STIK, LJUBLJANA, TITOVA 35, DO 12. URE ZA OBJAVO NASLEDNJI DAN.

SILVESTROVANJE
Melnik, Praga, Tabor, Telč, 5 dni, cena 900 din + 100 DEM. Še nekaj prostih mest. Tel. 061/325-428. VALUK d. o. o.

Nova trgovina s poslovnimi darili, Poljanska 31 v Ljubljani
Uporabno darilo, izraz pozornosti do vašega prijatelja, sodelavca, poslovnega partnerja; prisrčen izdelek domače in umetne obrti, primeren kot darilo tujemu partnerju. Vse to v novi trgovini s poslovnimi darili KRES na Poljanski 31 v Ljubljani, vsak dan od 8. do 19. in ob sobotah do 13. ure, tel. 325-278. Bodite naš gost!

NAJ PONUDBA TEDNA CDA Kranj 064/22-367, Škofljica 061/666-032, Zagorje 0601/62-024
BTV **STAR** 51 (možen TTX) za samo **6.290 din**
videorekorderji **SAMSUNG** 91, že od **6.390–6.990 din** naprej
radiokasetofoni in Hi-Fi s CD od 1.090–5.990 din
Pohitite, količine so omejene. Ponudba velja do konca leta.

Boutique BAZAR, Trubarjeva 42
NOVO – poleg uvoženih ženskih oblačil tudi znana moška oblačila **SCORPION FASHION** – priložnost za novo leto.

NOVO! Trgovina FAUST
z ameriško in italijansko obutvijo ter športnimi oblačili »bomberji« na Trdinovi 9 pri Hotelu Kompas. Del. čas od 9.–12.30 in od 15.30–19. ure.

ŠKODA FAVORIT 136 L
z dodatno opremo, izpopolnjen model za zahodni trg po 84.000 din pri podjetju AVTOIMPEX, p. o., Ljubljana, Celovška 150, tel. (061) 555-025. Sprejemamo predplačila v znesku 50.000 din za dobavo konec januarja 1991.

NOVOLETNI POPUST
Vabimo vas v Colorjevo maloprodajno trgovino na novoletni popust od 22. 12. 1990–7. 1. 1991.

AVTOŠOLA ROAL d. o. o., Moša Pijadejeva 22
organizira tečaj 7. 1. 91 CPP, z začetkom ob 17. uri. Organiziramo tudi:
● **praktično vožnjo** ● **tečaj prve pomoči** ● **zdravniški pregled.**
Vse druge inf. lahko dobite po **tel. 317-251** ali osebno v prostorih avtošole ROAL d. o. o., Moša Pijade 22, kjer je mogoč tudi vpis v tečaj **od PO–ČE od 12.–16. ure.**

SHUJŠAJTE
v salonu z najdaljšo tradicijo. **Klunova 5, tel. 061/448-643.**

SARA
Sara na Petkovškovem nabrežju 47, trgovina z modo za malčke in najstnike, vas pričakuje z najnovejšo pošiljko novoletnih oblačil, modnih dodatkov, žab, rokavic, kap... znanih italijanskih izdelovalcev.
V Sari vas pričakujejo vsak dan od 10. do 20. ure, ob sobotah od 9. do 13. ure, telefon: 061/314-367.

AKRO mazilo za depigmentacijo
BELO-TEN mazilo je pripravljeno za razbarvanje motečih hiperpigmentiranih lis na koži: **starostnih peg,** temnih ostankov po opeklinah, peg. Na voljo v lekarnah po Sloveniji.
Umetnost lepote v kolekciji AKRO, Levstikova 14, tel. 061/212-284.

»MOJ LABORATORIJ«
Primerno darilo ob novoletnih praznikih za otroke nad 12 let. Čisto pravi laboratorijski komplet: epruvete, erlenmajerica, kristalizirna posoda in še kup drugih stvari, skoraj 20 kemičnih elementov in spojin, s katerimi je moč narediti več kot 200 poizkusov. Najpomembnejše: laboratorijski komplet vsebuje tudi knjigo z opisanimi poizkusi in navodili. Starši: dovolite otrokom, da vedo več od vas! Za naročila in vse inf. **STONE TRADE,** p. p. 10, 61240 Kamnik ali po **tel. (061) 812-001** (med 7. in 9. uro).

STAVBNO POHIŠTVO INLES –15%
TRADICIONALNI NOVOLETNI POPUST
od 1. 12. do 31. 12. LETOS V PRODAJNEM SKLADIŠČU **INLES – RIBNICA**
KOLODVORSKA 22, TEL. (061) 861-212

V RED SHOP PO BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA
Ne veste, s čim bi za božične in novoletne praznike obdarili znance in prijatelje? Pridite v **trgovino RED SHOP** po erotična in sexy darila. Gornji trg 24, pri Amerikancu. Odprto neprekinjeno od 9.–12. ure. **Za vsakega kupca DARILO.**

TRGOVSKO DRUŽABNI CENTER GROSUPLJE
V Grosupljem, pri naselju Dvori, bomo zgradili trgovsko družabni center s samopostrežno trgovino in bifejem, manjšimi trgovinami z različnim blagom ter lokali za različne storitve in dejavnosti v pritličju, poslovnimi in tudi trgovskimi prostori v nadstropju ter s stanovanji v nadstropju in mansardi. Center bo izdelan do podaljšane III. gradb. faze prihodnje poletje 1991. Ugodni prodajni pogoji! **GPG INŽENIRING,** Emonska 8, Ljubljana, tel. (061) 221-083, 221-004.

INDIVIDUALNI SATELITSKI SISTEMI PAP SAT SET
NOVOLETNI POPUST!
Z gotovinskim plačilom v mesecu decembru boste prihranili 1.000,00 din!
Prikaz opreme si lahko ogledate v prodajno-razstavnem prostoru na Kersnikovi 7 v Ljubljani
SPREJEMNIKI MASPRO IN VORTEC
INFORMACIJE:
PAP TELEMATIKA, Ljubljana, Pivovarniška 6,
tel. (061) 327-777, telefaks (061) 322-157 ali v prodajno razstavnem prostoru na Kersnikovi 7.

NOVO V LJUBLJANI! – LEONARDO
Nič več zadreg z darili! Evropska blagovna znamka LEONARDO vam ponuja sanjski svet stekla in keramike po ugodnih cenah.
Casa LEONARDO, Dalmatinova 15, Ljubljana (vogal hotela Turist).

MALOPRODAJNA TRGOVINA ELEKTROVOD, Devova 5, Lj. Šiška tel. 061/571-225
Graditelji, POZOR! Po najbolj ugodnih cenah vam ponujamo ves inštalacijski material in vse izdelke obrtnikov naše zadruge. Med široko izbiro izdelkov lahko kupite: električna orodja, belo tehniko, alarmne naprave, svetila.
Pričakujemo vas vsak delovni dan od 8.–18. ure, ob sobotah od 8.–12. ure.

Racionalles d. o. o. SLOVENJ GRADEC OB CELJSKI CESTI
KAR 25% PRIDOBITE ZA BOŽIČ IN NOVO LETO PRI NAKUPU OKEN »IZOLIR« IN VRAT »SUMO« TER FURNIRANIH OBLOG »PAMO«.
MASIVNE OBLOGE IN LADIJSKI POD, UVOZ IZ FINSKE PA MINUS 5% POPUSTA., FCO za 30.000, DOSTAVA DO 120 KM. ODPRTO od 8. DO 16., SOBOTA 8. DO 12. URE. TEL. (0602) 41-160, 41-118, FAKS 41-063. KLIČITE – PRIDITE – KLIČITE – PRIDITE!

BOŽIČEK IN DEDEK MRAZ V METALKI
Do 29. decembra **vsak dan** ob **17.** uri, ob sobotah pa ob **11.** uri v **LJUBLJANSKI BLAGOVNICI METALKA:**
obisk Božička in dedka Mraza
OTROCI, POZOR! Prinesite pismo z željami za božič in novo leto ter **risbice.**
STARŠI, POZOR! Božiček in dedek Mraz omogočata do konca leta **poseben POPUST** pri plačilu v gotovini! Vabljeni!

PANASONIC & TECHNICS ZA TISTE, KI ZNAJO GLEDATI IN POSLUŠATI
Velika ponudba avdio in video naprav Technics in Panasonic. Ponudba meseca **videorekorder Panasonic NVJ 35** (4 glave) **za samo 8.875 din.** Med novoletnim sejmom nas poiščite na Gospodarskem razstavišču, hala C. **SIMARK d. o. o.,** Lj., Celovška 149, tel. 555-866, 555-867. **NOVO! Kranj, Titov trg 17.**

BOŽIČNO-NOVOLETNA PRODAJA ELEKTROELEMENTA
Gradite hiše? Prenavljate stanovanje? Izkoristite ugodno priložnost za nakup elektroinstalacijskega materiala po znižanih cenah. Posebna ponudba za: – preventivni program za zaščito materialnih dobrin in ljudi; hišno govorilno napravo Balcom; – novost na našem tržišču – video hišno govorilno napravo. Prepričajte se in nas obiščite v decembru do 15. ure v **ELEKTROELEMENTU** na Izlakah, tel. (0601) 73-629. Prodaja preventivnega programa tudi v vseh poslovalnicah Elektrotehne SET. Uspešen nakup ter vesele božične in novoletne praznike vam želimo!

NOVO SPECIALIZIRANA TRGOVINA USNJENIH SEDEŽNIH GARNITUR
Na Resljevi cesti 1 pri Zmajskem mostu so v novi prodajalni notranje opreme zbrali bogato ponudbo usnjenih in tekstilnih sedežnih garnitur. Pojasnila boste dobili tudi po telefonu (061) 321-557.

LIKO Vrhnika
Novoletni 20% popust za stavbno pohištvo: sobna, vhodna in garažna vrata v trgovinah na Vrhniki, tel. (061) 752-997,
na Reki, tel. (051) 256-315, 329-559 in
v Murski Soboti, tel. (069) 25-364.

ZARADI VELIKEGA ZANIMANJA, V DOBRO VSEH OTROK: DEDEK MRAZ – V LJUBLJANI – BO!!!
Centralni stadion Olimpije za Bežigradom 26., 27. in 28. decembra 1990, ob 16.30. Pripeljimo svoje otroke, ne prikrajšajmo jih za doživetje koristnega novoletnega sporočila in čudovitega sprevoda dedka Mraza s programom in darili. V sprevodu dedka Mraza, ki bo po atletski stezi obšel stadion, bomo videli najboljše športnike – pionirje (hokejite, nogometaše, košarkaše, kolesarje), številna pravljična bitja, godbenike, maržoretke itd. Na igrišču bo pod reflektorji tudi 10-minutna zgodovinska tekma med pionirji NK Olimpije in pravljičnimi bitji iz spremstva dedka Mraza (Peter Pan napoveduje: »Zmagali bomo!«). Vstopimo v vrvež prednovoletnega dogajanja, okusimo pravljično vzdušje radosti: dedek Mraz nas pričakuje!

SILVESTROVANJE V PRAGI
29. 12. 90–2. 1. 91. Cena ugodna. Prijave: **GOLFTURIST,** Ljubljana, Trdinova 3, tel. 314-544.

HOTEL BOR, Črni vrh nad Idrijo
vas vabi na silvestrovanje v restavraciji. Cena 550 din. Silvestrovanje v diskoteki stane 350 din, božična večerja z glasbo pa 150 din. Hkrati obveščamo šole, da smo znižali cene za šole v naravi po ugodnih 210 din na dan s smučarsko karto. Inf. in rez. po **tel. (065) 77-013, 77-002.**

Pravi nakup in darilo v negotovih časih

Zidni, pohištveni trezorji **PRIMAT** raznih dimenzij in izvedb

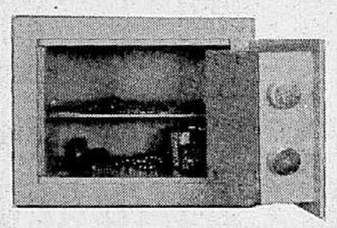

Nakup vam omogoča zavarovanje vrednosti in denarja pri zavarovalni skupnosti.

Mogoč nakup: PRIMAT® – prodaja
Maribor, Svetozarevska 6
tel. 062/28-535

metalka -Commerce
NT, odd. 49 tel. 061/327-580
061/327-261 int. 491
Metalka diskont Celovška 492

NOVO

PRVIČ NA JUGOSLOVANSKEM TRGU

GEL PO BRITJU

Vsebuje nizek odstotek alkohola, ne suši kože na obrazu in deluje tonizirajoče

ALKALOID Skopje

UGODNO

Priložnost za gostinske objekte, trgovine, hotele, vrtce, večje kuhinje...

ZA GOSTINSKE STROJE

KONČAR

20% POPUST
DO 29. decembra

Univerzalni kuhinjski stroj, lupilec krompirja, stroj za mletje mesa, za odpiranje konzerv, električne tračne žage, gravitacijske mesoreznice, mlin za kavo, cutter...

Aparati so izdelani iz najboljših materialov, so ekonomični, zanesljivi in trajni!
Zagotovljeni rezervni deli in servisiranje!

Metalka, blagovnica Ljubljana, Dalmatinova 2, tel.: 327-261/int. 534

metalka TRGOVINA
Trgovina za ljudi s posebnimi merili.

STIKOVA VROČA LINIJA

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA – ZIMA 1991
Iz zime so sklenili narediti praznik! Naš program zimskih počitnic je namreč sestavljen tako, da omogoča zdrav, aktiven in nadvse prijeten oddih za vso družino. Ob teniški dvorani in smučiščih, ki jih lahko zasnežimo tudi z umetnim snegom, ter Beauty centru ter šoli ličenja, ponujamo še poseben program za otroke (video klub, otroški vrtec, plesna šola, organizirane igre). Program traja 7 dni, in sicer od 6. 1. do 3. 3. 1991. Cena programa od 1.850 din naprej – posebni popusti za otroke. Informacije po telefonu 063/814-411 in 814-603 ali pri vaši turistični agenciji.

WARTBURG LIMUZINA G
s 4-taktnim bencinskim motorjem po 72.000 din pri podjetju **AVTOIMPEX,** p. o., Ljubljana, Celovška 150, tel. (061) 551-463. Dobava takoj.

Obveznice YULON – NADPOVPREČEN DONOS
YULON Ljubljana, podjetje z nadpovprečnim razvojem in rezultati, prodaja obveznice v apoenih po 500 in 1000 DEM. Valutna klavzula, 12-odstotne letne obresti, davčne olajšave. VARNA IN DONOSNA NALOŽBA. Pokličite 061/444-322.

NAJNOVEJŠE PROTI CELULITISU
Limfna drenaža in globinska masaža – SLIDE STYLER vam **brez diete** in **truda odstranjuje celulitis.** Tel. 061/264-264, MERITUR d. o. o.

ZEROWATT – MIKROVALOVNE PEČICE – PRALNI STROJI
Podarite svojim dragim darilo, ki jim bo služilo več let.
Novoletna ponudba: **MIKROVALOVNA PEČICA MW 65** (650 W z nastavljivo močjo od 130–650 W, notranjost iz nerjavečega jekla) **SAMO 3.125,00 din.**
PRALNI STROJ LB 258 (5 kg suhega perila, 18 programov, EKO sistem, notranji in zunanji boben iz visokokvalitetnega nerjavečega jekla) **SAMO 7.014,00 din.**
Prodaja: PCP FUTURA, EMONA COMMERCE, Ljubljana, Trg revolucije 1, tel. 219-131.

IST
VEDNO UGODNO! VEDNO UGODNO! VEDNO UGODNO!
Diskont **IST** osvaja naprej! Poleg tega, da maloprodajno maržo odstopimo kupcu, sedaj za nakup pohištva nudimo še dodatno do 30% novoletno znižanje. Pohištvo, italijansko pisarniško pohištvo, bela tehnika CANDY, JOGI vložki Meblo in drugo v diskontu **IST – VEDNO UGODNO!**
Diskont **IST** – Javna skladišča, hala IV.
Odprto vsak dan od 9. do 13. in od 15. do 18.30, ob sobotah od 9. do 13. ure.

NAGRADNO ŽREBANJE V MODNI HIŠI
Še do četrtka, **27. decembra,** se vam v ljubljanski Modni hiši ponuja naslednja **ugodnost: pri nakupu nad 1.500 dinarjev dobite nagradni kupon.** Srečne dobitnike čaka 10 lepih nagrad. Pridite v Modno hišo, izberite in upajte na srečo. Srečno!

BLUE DRAKE, Boutique Stil 99 (nasproti Emonske kleti)
Prvič pri nas **BLUE DRAKE** ● športno elegantni stil ● Kakovostne moške pletenine ● puloverji ● jopice ● brezrokavniki. **Butik Stil 99 vošči svojim kupcem vesele božične praznike in srečno novo leto 1991.**

PAVKA d. o. o., AVTO IMPORT-EXPORT, Funtkova 36
Prodaja vozil MAZDA, TOYOTA, SUZUKI, FORD, SEAT, IBIZA, POWER BY PORSCHE. Konkurenčne cene, kratki dobavni roki. Suzuki sedan v zalogi. **Tel. 344-747,** od 9.–12. in od 15.–18. ure.

Restavracija-pizzerija NOVI MARN, Rožna dol. c. II/3, tel. 262-600
Vabilo na božično kosilo: goveja juha z domačimi rezanci, visoška pečenka z ocvrtki in kislim zeljem, orehova potica.
Imamo še nekaj prostih terminov za prednovoletna kosila in večerje.

SUPER UGODNO
Usnjene šolske copate po konkurenčnih cenah dobite na Gospodarskem razstavišču v Lj., hala C, razstavni prostor št. 52. **Cene od 70–95 din.** Izd. drobnih predmetov OVEN.

MA & PO d. o. o. Tekstilni atelje
Razprodaja kakovostnih uvoženih in domačih zimskih materialov. Tudi modni hiti: ekološko krzno, pliš. Odprto **PO–PE** od 9.–12. in od 16.–19., **SO** od 9.–12. ure. Reboljeva 5–7 (BS3, obračališče proge 20), **tel. 344-581.**

EXTREME AVDIO-VIDEO-COMPUTERS, Brnčičeva 7, Lj.
Izredna ponudba do konca leta: kakovostni pianini **SOLTON** po sistemu leasing – **samo 32.500 din.**
Tel. (061) 372-968 in 372-218.

Fitness studio Štern
Novoletni popust!
Do konca leta ponujamo pri nakupu članskih izkaznic 10% popusta. To pa še ni vse: poskusni treningi ob ponedeljkih in sredah so brezplačni. Odprto od 9. do 12. in od 16. do 22. ure. Srečno novo leto!

NAROČITE DEDKA MRAZA (BOŽIČKA) NA VAŠ DOM, tel. 061/313-118
Želite v prednovoletnih dneh razveseliti otroke? Popestriti novoletno zabavo? Presenetiti ženo, babico ali sodelavce? Prijave in inf. **Igralski studio ANDERSEN,** vsak dan od 8.30–12. in od 17.–18. ure. Tel. 061/313-118.

MOUNTAIN BIKE – – ZADNJA PREDNOVOLETNA PRILOŽNOST
Moška, ženska in otroška gorska kolesa za samo 3.900,00 din, na obroke!
BESS PRO MARKET, Ljubljana, Šmartinska 11, tel.: 061/310-935, 061/302-556.

REKI R-STUDIO G3,
Kardeljeva 36, Ljubljana želita svojim kupcem vesele praznike in srečno vožnjo v novem letu. Še naprej bogata izbira vozil: OPEL, MAZDA, HYUNDAI, FIAT... ter drugih modelov. Del. čas: pon.–sre. 11.–15. in čet.–pet. 14.–17. ure.

Ljubljanska banka Komercialna banka Nova Gorica, d. d.
Blagajniški zapis: varna naložba z visokim donosom!
a) šestmesečni blagajniški zapis na ime z 39% (sprejemljivo) obrestno mero. Po preteku treh mesecev ga lahko vnovčite pri banki.
b) blagajniški zapis na prinosnika, nominiran v DEM in 16% obrestno mero. Ob vpisu sami izberete dobo od 3 do 12 mesecev.
Blagajniške zapise lahko kupite:
– na sedežu banke v Novi Gorici, Kidričeva 11 (tel. 23-811) in v poslovnih enotah:
– Ajdovščina, Goriška 25 (tel. 61-163)
– Idrija, S. Rozmana 9 (tel. 71-712)
– Tolmin, Trg maršala Tita 14 (tel. 81-141).
Pravne osebe lahko kupijo blagajniške zapise le na sedežu banke v Novi Gorici v oddelku sredstev (23-811, int. 342).

Parfumerija
laboratorij za proizvodnjo kozmetike
prodaja na veliko

	cena
– rdečilo za ustnice	9,5 dinarja
– lak za nohte	11,5 dinarja
– parfumi od 30 do 100 ml	od 30 do 50 dinarjev
– aceton	6 dinarjev
– vosek	35 dinarjev

in drugi kozmetični preparati vrhunske kakovosti.
Tel. (011) 545-195 in 435-392, faks 553-705.

KAMACROWN

BARVNI TV
ZASLON 37
samo 272 CHF + carina
skupaj okoli 3.590 din
ZASLON 51
samo 367 CHF + carina
skupaj okoli 4.850
EKRAN 54
samo 397 CHF + carina
skupaj okoli 5.250 din

GLASBENI STOLPI
K – 3208 STOLP S KOMPAKT DISKOM
samo 296 CHF + carina
skupaj okoli 4.350 din
K – 3206 STOLP
samo 187 CHF + carina
skupaj okoli 2.750 din
K – 3213 STOLP
samo 144 CHF + carina
skupaj okoli 2.130 din

INTERKOMERC V SODELOVANJU Z JUGOŠPEDOM
LJUBLJANA, Celovška 111 a, tel. 552-241

MOSKVA
glavno mesto dežele z neizmernim trgom, mesto velikih muzejev, zgodovinsko mesto z burno preteklostjo ...
Iz Ljubljane letimo trikrat tedensko z reaktivnim letalom super MD82 in sicer ob torkih in četrtkih ob 8.55, ob nedeljah pa ob 15. uri.

FRANKFURT
svetovno zračno križišče,
svetovno sejemsko mesto, mesto bančništva,
svetovno borzno središče ...
Polet iz Ljubljane vsak dan ob 15.05 z reaktivnim letalom DC9.

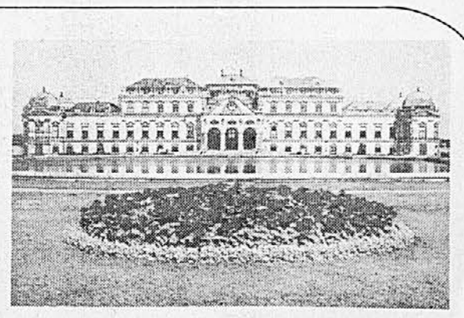

DUNAJ
kralj Donave, mesto, ki je navdihnilo mnogo umetnikov, nekdanje študijsko mesto slavnih Slovencev ...
Poleti iz Ljubljane štirikrat tedensko z letali DH7 in DC9, z odhodi ob torkih in četrtkih ob 9.20, ob petkih ob 11.20 in ob nedeljah ob 15.25.

SVET VAM POLAGAMO NA DLAN.

ADRIA
ADRIA AIRWAYS

RAČUNALNIŠKA PODPORA ZA BOLJŠE NAČRTOVANJE

Programski paket DesignCAD je razvila družba American Small Business Computer Inc.
Med drugimi ga uporabljajo BRITISH AIRWAYS, GMC, McDONNEL DOUGLAS, NASA, COCA-COLA...

Je potrebno še kakšno priporočilo?
Ni! Dodajamo le informacijo, da lahko s posredovanjem podjetij **ORIA iz Zagorja** in **Mladinske knjige – Trgovine iz Ljubljane** oba paketa z vsemi navodili dobite tudi pri nas!

Design CAD 2-D

* dvodimenzionalno konstruiranje
* izredno enostavna uporaba
* možnost prilagajanja uporabniku in
* povezava z drugimi programi pred datotek DXF (Auto-CAD), IGES, HPGL, PCX in ASCII (vhod), GEM in POSTSCRIPT-VENTURA (izhod)
* **samo 4.700 din** (brez prom. davka)

Design CAD 3-D

* tridimenzionalno konstruiranje
* popolno ploskovno in volumsko modeliranje (seštevanje, odštevanje... vol. elementov)
* zelo hitro senčenje v eni (raster), 16 ali 256 barvah
* povezava z drugimi paketi (DesignCAD 2-D, POSTSCRIPT...)
* **samo 5.700 din** (brez prom. davka)

PRI NAKUPU OBEH PAKETOV 500 DIN POPUSTA
(9.900 din) in 6 ur brezplačnega šolanja!

»... Naj vas ne zavede nizka cena, program ima resnično izjemne lastnosti« BYTE

ZA NAKUP IN INFORMACIJE SE OGLASITE V PAPIRNICAH MLADINSKE KNJIGE

Vabimo vas tudi na **praktično predstavitev programov Design CAD, ki bo vsako sredo ob 12. uri v »Computer shopu« MK** na Miklošičevi 40 v Ljubljani.

Če vas zanima **nadaljnja prodaja** programov Design CAD, se oglasite v naši komercialni službi na Titovi 3 zaradi sklenitve **zastopniške pogodbe.** Tel.: 061/211-860, 215-358.

mladinska knjiga trgovina d.d. ljubljana, titova 3

JUGOBANKA

JUGOBANKA D. D.
BEOGRAD Filiala Ljubljana
Miklošičeva 34, Ljubljana
Telefon: 318-788
TLX: 31647
FAX 303-017

JUGOBANKA PONOVNO V LJUBLJANI ZDRAVA KONKURENCA NI NIKOLI ODVEČ

Naše stare in nove komitente in varčevalce obveščamo, da je Jugobanka ponovno začela s poslovanjem v Ljubljani. Sedaj poslujemo samo z občani na Miklošičevi 34, in sicer od 8. do 18. ure, ob sobotah pa od 8. do 12. ure. Začetek dinarskega in deviznega poslovanja za podjetja načrtujemo v prvih mesecih leta 1991.
Cenjenim strankam in poslovnim partnerjem želimo vesele praznike in srečno novo leto 1991.

---

megrad inženiring

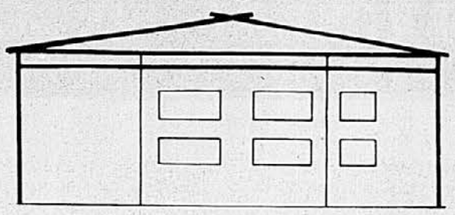

V Ljubljani v Šiški ugodno oddamo v najem pisarne in skladišče z manipulativnim prostorom

Informacije: MEGRAD INŽENIRING, Ljubljana, Cesta v Kleče 12, tel. (061) 555-896, 555-895

Čudež z modro piko. Blaupunkt MS 63/70-109 VTM

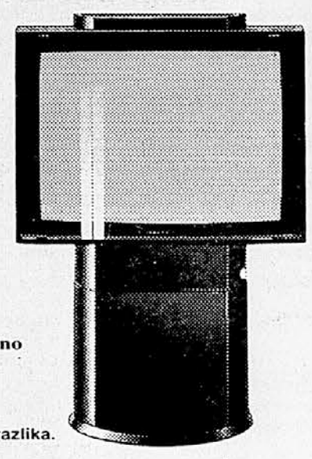

- Ekran 63 ali 70 cm
- Black-Line, Invar technology
- TOP videotekst
- 99 spominskih mest
- Razširjeno frekvenčno področje tunerja za sprejem kabelske TV
- Multinorm PAL/SECAM/NTSC
- Identifikacija sprejemnega signala
- 100 W tonske jakosti
- Trosistemski zvočniki, stereo
- Priključki: 2 × Euro AV/SCART, S–VHS, HI–FI izhod
- Daljinski upravljalec (Tronic pilot) z displejem na ekranu
- **Daljinsko spreminjanje položaja ekrana 40° levo-desno in 9° vertikalno**

● BLAUPUNKT
Tako majhna modra pika—pa tako velika razlika.

avtotehna ljubljana, d.d.
titova 36, tel.: (061) 317-044; celovška 228, tel.: (061) 573-555

UGODNA NOVOLETNA PRODAJA V mesecu DECEMBRU

S Pionirjem do lastnega stanovanja, garaže, vrstne hiše

KJE?

vrstne hiše v **Ljubljani** ob Jurčkovi poti
garaže v **Šiški**
apartmaji v turističnem naselju **Stinica** pri **Jablancu** in hiše v zdraviliško rekreativnem centru **Čatež**

NE ZAMUDITE UGODNE PRILOŽNOSTI

Količina enot je omejena!

Pokličite nas na tel. (068) 21-826 v Novem mestu in (061) 442-177 v Ljubljani ali pa nas obiščite, kjer vam bodo naši strokovnjaki radi pomagali pri odločitvi

PIONIR

ZASTAVA AVTO LJUBLJANA

Zastava Ljubljana, Tržaška 135, tel.: (061) 268-356
Zastava Ljubljana – Kranj, Cesta JLA 10, tel.: (064) 26-563
Zastava Ljubljana – Krško, Cesta krških žrtev 53, tel.: (0608) 31-218
Zastava Ljubljana – Vrhnika, Jelovškova 6, tel.: (061) 751-296
Zastava Koper, Istrska 55, tel.: (066) 34-621
Zastava Koper – Postojna, Tržaška 61, tel.: (067) 23-840
Zastava Kočevje, Ljubljanska 67, tel.: (061) 851-344
Avtomotor Celje, Miklošičeva 5, tel.: (063) 24-244
Avtomotor Celje – Trbovlje, Savinjska 36, tel.: (0601) 21-081
Avtomotor Celje – Maribor, Grajska 7, tel.: (062) 25-456

Novoletni popust in posojilo

Voščilnica ob koncu leta

ZASTAVA AVTO LJUBLJANA daje v svojih prodajalnah:

- 5-odstotni popust na tovarniške cene Zastavinih vozil
- 6-mesečno brezobrestno posojilo do 10.000 dinarjev
- še vedno mogoč nakup po sistemu »staro za novo«, kjer lahko izkoristite posojilo in popust

za JUGO Koral 45 in 126P – GL odobrimo 10% popusta

- vozila boste prevzeli takoj
- količina je omejena
- ti pogoji prodaje veljajo do 10. januarja 1991.

GENERALTURIST

Vsem poslovnim partnerjem in cenjenim kupcem ob čestitkah za srečen božič in uspešno novo leto 1991 sporočamo: Ostanimo še naprej skupaj!

Ljudje se obračamo tudi po vetru, nov TV aparat Blaupunkt pa se bo obračal tako, kot boste želeli vi!

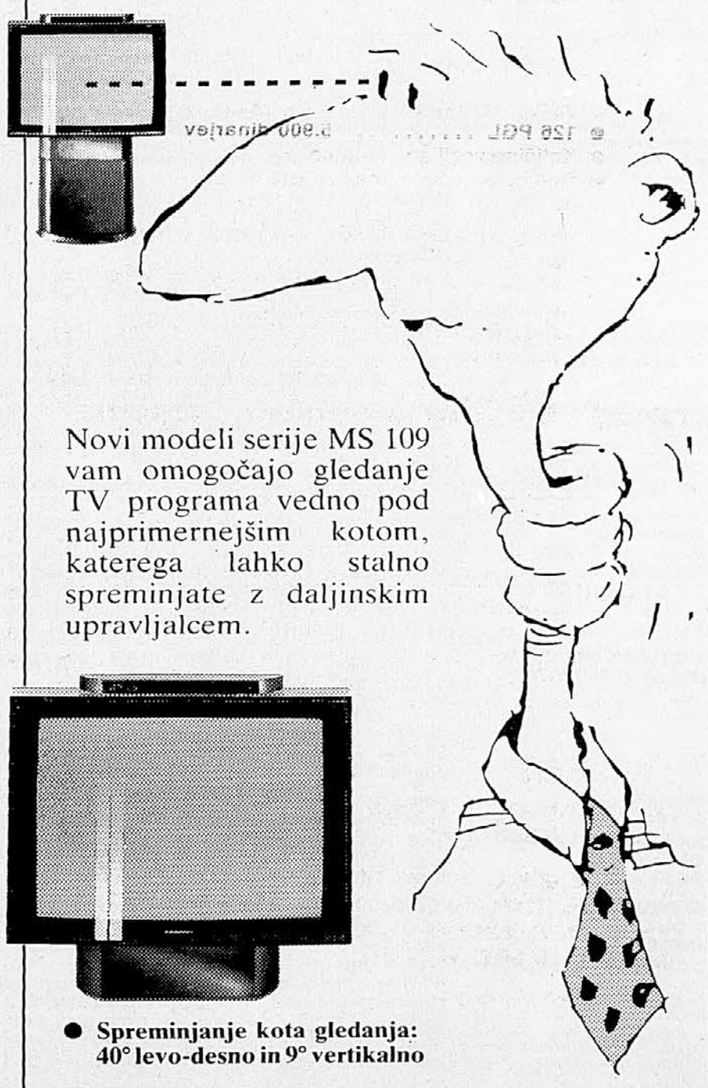

Novi modeli serije MS 109 vam omogočajo gledanje TV programa vedno pod najprimernejšim kotom, katerega lahko stalno spreminjate z daljinskim upravljalcem.

- **Spreminjanje kota gledanja: 40° levo-desno in 9° vertikalno**

Ob prihajajočem novem letu vam pod posebno ugodnimi pogoji (na kredit) ponujamo res najboljše!
Prvih 600 kupcev prejme, ob gotovinskem plačilu, kot darilo originalni podstavek!

● BLAUPUNKT
Tako majhna modra pika—pa tako velika razlika.

avtotehna ljubljana, d.d.
titova 36, tel.: (061) 317-044;
celovška 228, tel.: (061) 573-555

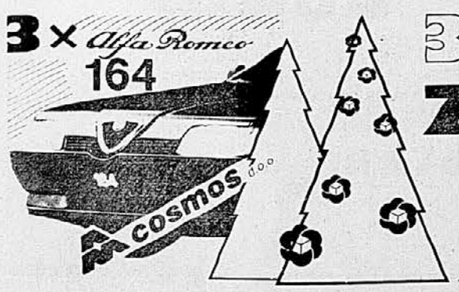

3× 1 KG ZLATA

1 MILIJON DEM
v blagajniških zapisih
STANOVANJSKO KOMUNALNE BANKE LJUBLJANA D.D.
izplačljivo v dinarski protivrednosti

KONČNO ŽREBANJE 1.1.91

REŠUJETE STANOVANJSKI PROBLEM ?

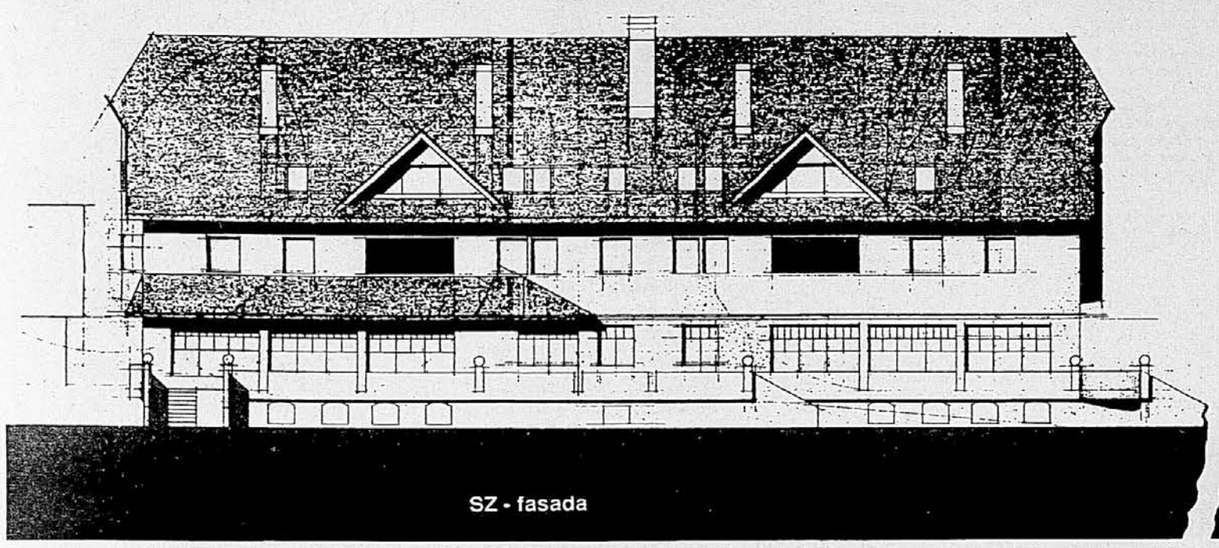
SZ - fasada

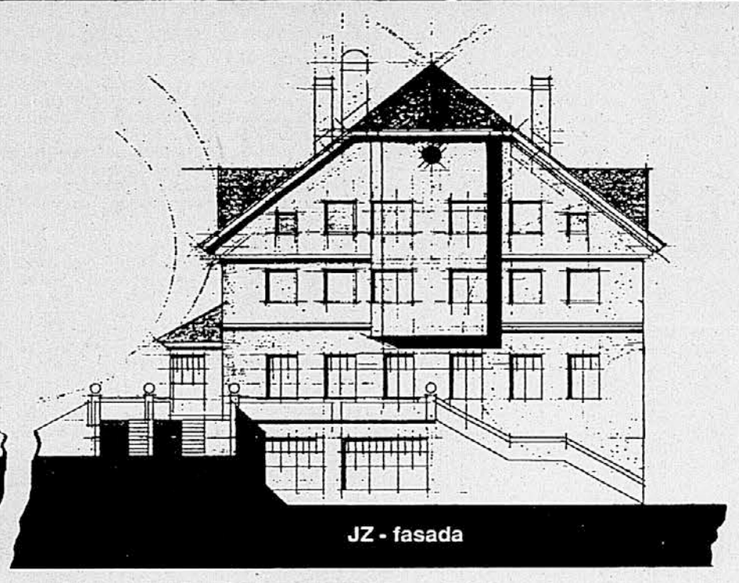
JZ - fasada

Morda Vam lahko pomagamo ali svetujemo pri odločitvi.

Poleg avtobusne postaje Gor. Logatec že raste popolnoma nov stanovanjsko-poslovni objekt, kjer lahko najdete svoj novi dom in poslovni prostor.

- Stanovanja velikosti od 48m² do 70m².
- Odlične avtobusne zveze z Ljubljano,
- neposredna bližina:
  - banke (v objektu), trgovine, pošte, šole, cerkve,
  - rekreacijskih površin za smučarske skoke, tek na smučeh, alpsko smučanje, tenis, košarko, nogomet, plavanje in jahanje

so prednosti, ki jih ne morete spregledati!

szl

Stanovanjska Zadruga Logatec
Stara cesta 8, 61370 Logatec
telefon: (061) 741-352, 741-274

NOVOLETNI POPUST
za vozila
ZASTAVA
do 26. 12. 1990
za modele
YUGO koral 45 in 126 pgl

10%

- Z vplačilom v gotovini do 26. 12. 1990 prihranite za modele:
- **JUGO KORAL 45 .. 8.700 dinarjev**
- **126 PGL ..... 5.900 dinarjev**
- Količine vozil so omejene
- Rok dobave takoj, najkasneje pa do 30 dni
- Vplačila prek prodajnih organizacij ZASTAVA ali na žiro račun številka 61700-604-10077 SDK, 34000 Kragujevac – ZASTAVA S.D.P. Direkcija ZASTAVA FINANCE Kragujevac

ZASTAVA YUGO AUTOMOBILI

V sem poslovnim partnerjem in prijateljem želimo kar najbolj vesele božične in novoletne praznike ter uspešno leto 1991.

Denar, namenjen nakupu osebnih čestitk, bomo nakazali v sklad za žrtve nedavne vodne ujme.

PIVOVARNA LAŠKO

Vodstvom in mentorjem likovne vzgoje na osnovnih šolah

Spoštovani!

Vabimo vas, da se udeležite likovnega natečaja, ki ga Zeleni Slovenije razpisujemo na temo:

varujmo naše okolje

Pogoji za udeležbo

1. Sodelujejo lahko učenci in učenke od 1. do 8.r.
2. izbira tehnike in formata je svobodna. Risba ne sme biti večja od 84 × 118 cm.
3. Na hrbtni strani izdelka naj bodo čitljivo napisani podatki:
   – naslov dela,
   – ime in priimek avtorja, letnica rojstva,
   – ime in kraj šole,
   – ime in priimek likovnega pedagoga.
4. Likovna dela (prosimo, da se pri izbiri omeji na največ 30 del) naj izbere na šoli likovni pedagog.
5. Likovna dela pošljite do 15. aprila 1991 na naslov: ZELENI Slovenije, Komenskega 11, 61000 Ljubljana.
6. Vsak učenec, katerega delo bo razstavljeno, bo prejel priznanje. Za najboljša dela bodo podeljene posebne nagrade. Prva nagrada bo udeležba na raziskovalno-počitniškem taboru v poletnih mesecih.
7. Likovna dela bo pregledala strokovna komisija.
8. Podelili bomo deset enakovrednih nagrad likovnim pedagogom in šolam.
9. O rezultatih natečaja, ter o kraju in času otvoritve razstave boste obveščeni v mesecu maju 1991.

ZELENI pozdrav!
Božo Flajšman, sekretar P ZS,
Mag. Bojan Brumen, predsednik predsedstva

ROMAR

Ideja je samo ujetnik materialnega sveta.

DOVOLITE ROMARJU, DA MISLI DRUGAČE

Od 20. decembra bo z novim časopisom vse drugače.

DP Šipad – Komerc TOZD Pohištvo Sarajevo

Po členu 6. Pravilnika o delovnih razmerjih komisija za delovna razmerja razpisuje:

OGLAS

za sklenitev delovnega razmerja za nedoločen čas za naslednji delovni mesti

1. direktorja Predstavništva Ljubljana
2. šefa Poslovalnice v Predstavništvu Ljubljana

Poleg splošnih pogojev po zakonu morajo kandidati izpolnjevati naslednje posebne pogoje:
1. končana II. stopnja fakultete ekonomske, gozdarske ali lesnoindustrijske smeri in 3 leta delovnih izkušenj pri opravilih in delovnih nalogah vodenja z zaokroženim poslovnim procesom v organizacijah združenega dela
2. končana II. stopnja fakultete oziroma visoke šole ekonomske, lesnoindustrijske ali gozdarske smeri in 3 leta delovnih izkušenj pri opravilih vodenja z zaokroženim poslovnim procesom, kjer poteka promet blaga in dejavnosti dela te temeljne organizacije ali podobne dejavnosti dela

Osebni dohodek po pravilniku o razdelitvi sredstev za osebne dohodke TOZD ali po dogovoru.
Oglas velja do zasedbe delovnih mest.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev s kratkim življenjepisom pošljite komisiji za delovna razmerja na naslov:
Preduzeće ŠIPAD-KOMERC, p. o., Sarajevo
OOUR »NAMJEŠTAJ« Sarajevo
ul. Džemala Bijedića 185/8
71000 Sarajevo

9194

Republika Slovenija
Republiška uprava za jedrsko varnost, 61113 Ljubljana, Kardeljeva ploščad 24

vabi k sodelovanju
strokovnjake za opravljanje del

republiškega inšpektorja za jedrsko varnost
(dva sodelavca)

Kandidat mora poleg pogojev, predvidenih z zakonom, izpolnjevati tudi naslednje pogoje:

– visokošolska izobrazba tehnične smeri (predvsem strojništvo, fizika, elektrotehnika)
– aktivno znanje angleškega jezika
– 5 let delovnih izkušenj
– strokovni izpit

Nudimo:

– dinamično delo v Ljubljani in Krškem
– specialistične tečaje in šolanja v domovini in tujini
– možnost nadaljnjega (podiplomskega) študija

Izbrana kandidata bosta morala v enem letu opraviti strokovni izpit.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev najkasneje v 14 dneh po objavi na naslov: Republiška uprava za jedrsko varnost, Kardeljeva ploščad 24, 61113 Ljubljana.

9218

SANOLABOR

Ljubljana, Cigaletova 9

objavlja prosto delono mesto

vodje finančne službe

Pogoji:
– višja izobrazba ekonomske smeri,
– 3-leta delovnih izkušenj s področja financ,
– uspešno opravljeno poskusno delo

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili sprejemamo 8 dni po objavi. Kandidata bomo o izidu obvestil v 8 dneh po odločitvi.

9289

Skupščina občine Ljubljana Moste-Polje Ljubljana, Proletarska c. 1

vabi pripravnike, da se prijavijo na razpisana delovna mesta

1. pripravnika z visoko izobrazbo pravne smeri v Občinskem sekretariatu za urbanizem in varstvo okolja
2. pripravnika z visoko izobrazbo arhitekturne ali gradbene smeri v Občinskem sekretariatu za urbanizem in varstvo okolja
3. pripravnika z višjo izobrazbo ekonomske ali upravne smeri v Občinski upravi za družbene prihodke.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Občina Ljubljana Moste-Polje, Služba za proračun, finančne in skupne zadeve, Ljubljana, Proletarska c. 1.
O izbiri vas bomo obvestili v 8 dneh po sprejemu sklepa.

9220

Sklad stavbnih zemljišč mesta Ljubljane Tomšičeva 6 61000 LJUBLJANA

Komisija za oddajo stavbnega zemljišča na podlagi 46, 49, 50, 51. in 52. člena Zavoda o stavbnih zemljiščih (Ur. l. SRS, št. 18/84, 13/89), 5., 6. in 9. člena Odloka o stavbnih zemljiščih (Ur. l. SRS, št. 31/86) ter 9 a, 9 b, 13 a in 13 b. člena Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o stavbnih zemljiščih (Ur. l. SRS, št. 16/89, 19/89) ter sklepa 88. seje komisije z dne 14. 12. 1990
objavlja

JAVNI RAZPIS

za oddajo stavbnega zemljišča v območju urejanja ŠS 3/4 — Podutik za gradnjo trgovskega objekta

Oddajamo gradbeno parcelo v območju urejanja ŠS 3/4 — Podutik-jug. Navedeno območje urejanja se ureja z odlokom o sprejetju zazidalnega načrta za ureditveno območje ŠS 3/4 — Podutik (Ur. l. SRS, št. 47/87).

1. Oddajamo naslednje gradbene parcele:
parcelna št. 1534, parcelna št. 1535, parcelna št. 1536 in del parcele št. 1538.
Na gradbeni parceli v skupni izmeri 4.446 m² je predvidena gradnja trgovskega objekta z osnovo preskrbe in pripadajočimi skladiščnimi prostori, ter niz lokalov uslužnostne in servisne dejavnosti in prostostoječi paviljon kot manjši gostinski lokal.

2. Cena stavbnega zemljišča na dan 31. 10. 1990:
– stroški pridobitve 367,91 din/m² stavb. zemlj.
– povečana vrednost zaradi minulih družbenih vlaganj 226,10 din/m² stavb. zemlj.
3. Višino sorazmernega deleža stroškov priprave, opreme stavbnega zemljišča na dan 31. 10. 1990
– za pripravo stavbnega zemljišča 519,90 din/m² stavb. zemlj.
– za opremljanje stavb. zemlj. 3.169,46 din/m² stavb. zemlj.
Cena zemljišča-stroški pridobitve se revalorizirajo z indeksom nizkih gradenj, ki ga objavlja Splošno združenje gradbeništva in IGM; minula vlaganja, priprava in oprema stavbnega zemljišča pa se revalorizirajo z indeksom rasti cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih – panoga proizvodnje gradbenega materiala, ki ga objavlja Zavod R Slovenije za statistiko.
4. Rok plačila cene stavbnega zemljišča in sorazmernega deleža k stroškom urejanja stavbnega zemljišča je 8 dni po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
5. Plačilo je potrebno zavarovati z akceptnim nalogom, dokazilo o zavarovanju plačila pa predložiti ob podpisu pogodbe.
6. Pogodbo o oddaji stavbnega zemljišča je potrebno skleniti v 30 dneh od dneva sprejetja odločitve komisije za oddajo stavbnega zemljišča o izboru najugodnejšega ponudnika, če ni bil vložen ugovor zoper odločitev komisije.
7. Rok za začetek gradnje je v mesecu aprilu 1991, rok za dograditev objekta je 10 mesecev po sklenitvi pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.
8. Zemljišče je komunalno opremljeno v skladu z zazidalnim načrtom in investicijskim programom urejanja stavbnega zemljišča, ki ga je sprejel Sklad stavbnih zemljišč.
9. Na javnem razpisu lahko sodelujejo ponudniki, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje dejavnosti, predvidene na razpisnih lokacijah in to dokažejo z ustreznim dokumentom.

Udeleženci naj v svoji ponudbi navedejo:
– predlog ponudbe za določeno gradbeno parcelo oz. oznako objekta in dejavnosti,
– rok dograditve objekta,
– način financiranja gradnje oz. finančno konstrukcijo investicije z dokumentacijo o zagotovljenih sredstvih za realizacijo investicije.

Udeleženci morajo poslati ali oddati ponudbo v zaprti ovojnici v 15 dneh po objavi tega razpisa na naslov: Sklad stavbnih zemljišč mesto Ljubljane, Komisija za oddajo stavbnega zemljišča, 61000 Ljubljana, Tomšičeva 6 – z oznako: »za javni razpis ŠS 3/4 – Podutik«.
Ponudbi mora biti priložno tudi potrdilo o plačilu varščine na žiro račun Sklada stavbnih zemljišč mesto Ljubljane št. 50100-654-40024, ki znaša 5% od celotne vrednosti cene stavbnega zemljišča (celotna vrednost cene stavbnega zemljišča na dan 31. 10. 1990 je 19.043.863,00 din).
Varščino bomo uspelemu ponudniku vračunali v ceno stavbnega zemljišča, neuspelemu ponudniku pa vrnili v 15 dneh po končanem postopku javnega razpisa.
Če uspeli ponudnik odstopi od pridobitve stavbnega zemljišča in ne sklene pogodbe o oddaji zemljišča, zapade varščina v korist Sklada stavbnih zemljišč mesta Ljubljane.
Če bo več ponudnikov izpolnjevalo razpisne pogoje, ima prednost tisti, ki ponudi krajši rok za graditev.

Dodatna pojasnila lahko dobite pri Zil, INŽENIRING, PE Marketing-Informacijski center, Ljubljana, Kersnikova 6/V. tel. (061) 318-166.
Pravočasno prispele ponudbe bo obravnavala Komisija za oddajo stavbnega zemljišča, ter o izboru najugodnejšega ponudnika pisno obvestila vse prijavljene ponudnike.

Komisija za oddajo stavbnega zemljišča

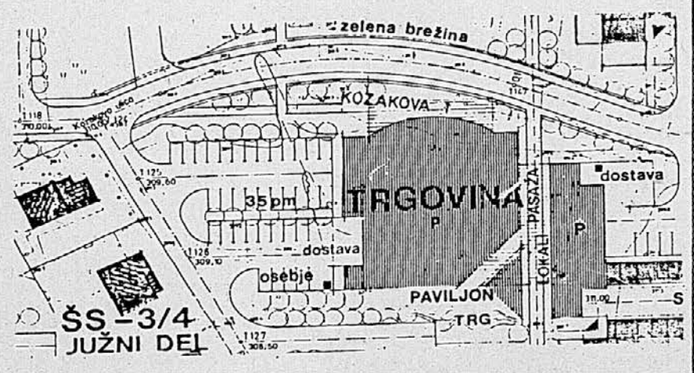

MOTORNE ŽAGE
VRHUNSKE KAKOVOSTI,
PRIZNANEGA JAPONSKEGA PROIZVAJALCA

Tanaka

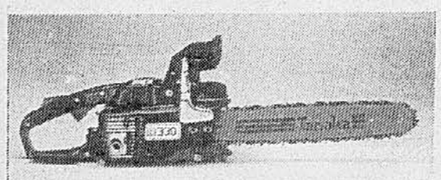

ZASTOPSTVO:
STERLE d.o.o.
soz unitrna p.o.

JAPONSKA CENA IN KAKOVOST
NAPRODAJ V VSEH TEHNIČNIH TRGOVINAH

PONEDELJKOV POGOVOR

Z uigranostjo bodo težave

Aci Ferjanič, trener mlade hokejske reprezentance Jugoslavije, upa, da se bo kljub težavam za modre vse dobro izteklo na SP v Beogradu

Mlado hokejsko reprezentanco Jugoslavije (do 20 let) čaka od 27. t.m. do 5. januarja v Beogradu svetovno pvrenstvo skupine C, na katerem ljubitelji hokeja pričakujejo zmagoslavje modrih in po letu dni povratek v skupino B, od katere so se naši fantje poslovili letos v Bad Tölzu v Nemčiji.

Mlade Jugoslovane bo tudi tokrat vodil **Aci Ferjanič**, sicer drugi trener hokejistov Olimpije. Ta 33-letni absolvent FTK, je za hokejsko palico prijel pri 10 letih. Pri Olimpiji, Tivoliju in Triglavu je igral okroglih 15 let, že kot aktiven igralec pa je vodil mladince Olimpije in z njimi dvakrat osvojil državno prvenstvo, enkrat pa je bil Benjačev pomočnik, ko so upi iz Tivolija osvojili naslov najboljših v Jugoslaviji. Zdaj že četrto sezono opravlja naloge drugega trenerja pri članski ekipi Olimpije in tretje leto prvega trenerja pri mladi reprezentanci Jugoslavije.

– Športna javnost zahteva 1. mesto naših mladih hokejistov na SP skupine C v Beogradu. Kakšne so možnosti?

»Imamo sicer nadarjen hokejski rod, z vsemi najboljšimi pa ne morem računati, saj so nekateri pri vojakih. Pravzaprav je zaradi služenja vojaškega roka najtežje sestaviti mlado selekcijo. Večina kandidatov igra v prvi zvezni ligi, nekateri pa v drugi. Reprezentanco sestavljajo igralci iz devetih klubov, in sicer Olimpije, Medveščaka, Jesenic, Crvene zvezde, Partizana, Bleda, Vojvodine in Triglava. Največji problem bo uigranost moštva.«

– V soboto ste se zbrali na skupnih pripravah v Beogradu. Bo za uigranost dovolj časa, saj se prvenstvo začenja že v sredo?

»Leto za letom se ponavljajo isti problemi. Osrednja hokejska zveza se do mlade in mladinske reprezentance vede mačehovsko. Ne poskrbi za palice in opremo, za priprave med sezono pa ponavadi zmanjka denarja. Na vso moč sem si prizadeval zbrati kandidate za mlado reprezentanco na krajše dvodnevne treninge novembra in v začetku decembra. Žal pa so se mi prizadevanja izjalovila.«

– Čemu med pripravami namenjate prvo skrb?

»Na pripravah je 26 kandidatov, odpadli bodo štirje. Največ pozornosti namenjam povezanosti v igri med branilskimi pari in napadalnimi trojkami. Te bodo sestavljene tako kot v klubih. Ne bomo jih razbijali. Spet bomo morali najtežje breme nositi slovenski hokejisti, predvsem jeseniški, en napad pa bo Partizanov. Pravih branilcev je le šest. Na srečo pa so napadalci B. Lešnjak, S. Smolej, Šodja in Kosić že toliko izkušeni, da lahko po potrebi igrajo na vseh mestih v polju, torej tudi na mestih branilcev.«

– Na seznamu kandidatov ni Alana Ilijaša, ki je lani igral uspešno v članski reprezentanci Jugoslavije na SP skupine C v Budimpešti. Zakaj ste se mu odrekli?

»No, Alijan Ilijaš ni edini hokejist, ki bi si po kakovosti nedvomno zaslužil dres z državnim grbom, pa ga ne bo v reprezentanci. To velja tudi za brata Rumana iz Vojvodine pa še nekatere druge. Ti s svojim odnosom do igre in soigralcev ne sodijo v selekcijo. Na mlado reprezentanco gledajo zviška, menijo, da so kakovostno prerasli soigralce, kar seveda kvarno vpliva na vzdušje v reprezentanci.«

– Torej dajete prednost disciplini nad nadarjenostjo?

»V vsakem moštvu je za uspeh v prvi vrsti potrebno prijateljstvo v ekipi. En sam hokejist lahko naredi več škode kot preostalih 21 koristi. Vse kandidate dobro poznam. Povabil sem tiste, ki so me najbolj navdušili z igro na ledu, z odnosom do svojega dresa, ki ga nosijo med prvenstvom, in ki se na ledu in zunaj igrišč vedejo najbolj športno. Pri mladi reprezentanci je izjemno pomemben vzgojen moment. Če tem fantom preveč popustiš, jim škoduješ. Seveda pa nisem pristaš ne vem kako trde roke. Znam prisluhniti željam teh mladih hokejistov.«

– Kateri vzrok je bil poglaviten, da ste v Nemčiji izpadli iz skupine B?

»V Bad Tölzu smo igrali brez 7 najboljših in s 5 hokejisti, ki so bili pred SP pri vojakih. Čeprav so se ti srčno bojevali, se jim je poznalo pomanjkanje vadbe, zato niso zdržali hudega tempa turnirskega igranja na SP. Zato sem se letos vojakom tudi odrekel.«

– Kaj menite o moči vaših tekmecev, s katerimi boste merili moči na SP skupine C v Beogradu?

»Konkurenca je močna. Tu so Italija, Madžarska, Bolgarija, obe Koreji, Velika Britanija in Grčija. Najbolj nevarni nam bodo prav gotovo Italijani. Lani smo sicer z nepopolno postavo z njimi dvakrat igrali. Enkrat smo izgubili in enkrat remizirali. So zvečine močni, postavni fantje, ki igrajo v prvoligaških moštvih ali pa trkajo na njihova vrata. Za Bolgare nikoli ne veš, s kakšno ekipo bodo pripotovali na SP. Nevarni utegnejo biti tudi Madžari, saj v mladinski in mladi konkurenci njihovi hokejisti ne zaostajajo bistveno za našimi. Hokejisti iz DLR Koreje in Južne Koreje so izredno dobri drsalci. Igrajo pa večkrat umazano. S palicami udrihajo, kamor pač pade. Veliko njihovih tekmecev pogosto izgublja živce, zato odhajajo na klop za kaznovane, kar pa znajo Korejci dobro izkoriščati. Za hokejiste iz Velike Britanije velja, da igrajo trd, značilen kanadski hokej. So pa slabši drsalci, zato pa dobro tehnično podkovani. Edini pravi outsider bo bržčas reprezentanca Grčije, ki nima pravih izkušenj za tako močno konkurenco.«

– Torej ste le optimist.

»Po sposobnostih naši hokejisti nedvomno sodijo v skupino B, po organizacijski plati pa bržčas še v skupine D ne. Hokejska zveza Jugoslavije je edina brez sekretarja. Kandidati za reprezentanco so dobili vabila tik pred pripravami, za katerih plačilo so se prerekali in otepali beograjski prireditelji SP in HZJ. Spet bomo igrali s klubskimi palicami. V teh okoliščinah pravzaprav ne bomo občutili prave prednosti domačega ledu. Kljub vsemu pa upam, da se bo vse dobro izteklo. Ne nazadnje so naši fantje takih neljubih okoliščin že kar vajeni. So skromni, delovni in željni uveljavitve. Zato sem optimist.«

BOJAN KAVČIČ

V nedeljo začetek turneje Intersport

Najboljši skakalci iz vsega sveta bodo tokrat že 39. merili moči med novoletnimi prazniki v Oberstdorfu, Ga-Pa, Innsbrucku in Bischofshofnu

Ko se neka prireditev zavrti devetintridesetič, kot se bo med novoletnimi prazniki novoletna skakalna turneja Intersport na skakalnicah v Oberstdorfu, Garmisch-Partenkirchnu, Innsbrucku in Bischofshofnu, potem zares ni treba z lučjo iskati dokazov, ki naj bi potrdili, da gre za zunajserijski športni spektakel. Na nobeni drugi skakalni prireditvi razen na olimpijskih igrah in svetovnih prvenstvih zmage in porazi niso tako odmevni, zato je s turnejo Intersport tesno povezan razvoj sodobnega skakanja na smučeh v minulih štirih desetletjih.

Med drugim gre prav novoletno skakalni turneji velik del zaslug, da so skakalci srednjeevropskih držav ujeli korak s poprej tako rekoč nedosegljivimi vzorniki iz Skandinavije, pri čemer je treba za preteklo obdobje omeniti še dva dodatna vidika. Najpomembnejši je prav gotovo, ta, da je zdaj že bivša Nemška demokratična republika v skokih imela eno od svojih paradnih zimskošportnih disciplin in je na zahodnonemških tleh pred desettisoči gledalcev in več stomilijonskim televizijskim avditorijem sijajno dokazovala svojo športno premoč nad »kapitalističnimi« brati in tudi sicer je bila turneja v obdobju hladne vojne hkrati tudi prestižno merjenje moči med Vzhodom in Zahodom, saj so ob NDR pomembno vlogo igrali tudi skakalci ČSFR, SZ in v nekaterih obdobjih tudi Poljske.

Ti časi so zdaj, kot kaže, dokončno minili, turneja Intersport pa takih spodbud tudi več ne potrebuje, saj si brez nje skoraj ni več moč predstavljati novoletnih praznikov, še tako za šport nezainteresirani ljudje pa se težko uprejo miku novoletne predstave na olimpijski skakalnici v Ga-Pa tik za tem, ko izzvenijo zvoki prav tako nepogrešljivega novoletnega koncerta dunajske filharmonije.

Tudi dejstvo, da so organizatorji turneje, smučarski klubi iz Oberstdorfa, Partenkirchna, Innsbrucka in Bischofshofna po izteku več kot 20-letnega sodelovanja uspeli obnoviti sponzorsko pogodbo z grupacijo Intersport, povrh pa so pridobili še nekaj zelo močnih podpornikov, govori o izrednem ugledu prireditve, ki stane nekaj milijonov DEM.

Ko so pred 38 leti prvič izvedli novoletno turnejo so zares sodobno skakalnico imeli le v Ga-Pa, zgrajeno za zimske olimpijske igre leta 1936. Za zimske olimpijske igre leta 1964 so tudi v Innsbrucku temeljito preuredili napravo na Berg Islu, kjer je nastal imeniten skakalni štadion, medtem ko so štadion v Oberstdorfu z dvema skakalnicama, veliko 115-metrsko in manjšo 90-metrsko uredili leta 1972. Posebna zgodba se je razpletala v zvezi z veliko napravo v Bischofshofnu, ki so jo večkrat popravljali in nazadnje pred nekaj leti vendarle zgradili tudi umetno zaletišče, ki pa je zaradi daljnovoda visoke napetosti še zmeraj zelo položno v primerjavi z običajnimi skakalnicami, predvsem pa se je tamkajšnji smučarski klub desetletja ubadal z lastnikom zemljišča v izteku, ki ni in ni dovolil, da bi ga primerno izravnali in napravili estetsko izoblikovano areno. Na tem izteku, ki je precej nagnjen na desno stran iz zornega kota skakalca, so imeli tekmovalci nemalo težav z zaustavljanjem zlasti tedaj, kadar je bilo snega malo in je snežna odeja poledenela, tako da ni manjkalo povsem odvečnih poškodb. Po zadnjih novicah pa naj bi zagato z lastnikom vendarle uredili, tako da so poleti vsaj v grobem uredili tudi ta problem, ki je kar precej kazil, celostno podobo novoletne skakalne turneje.

Spored tekmovanj na turneji je standarden že ves čas; samo enkrat so poskušali vrstni red spremeniti, tako da se je turneja začela v Innsbrucku, vendar so se že leto kasneje (pozimi 1972/73) vrnili h klasičnemu zaporedju. Prireditev 30. decembra zmeraj začnejo na skakalnici Schattenberg v Oberstdorfu, temu sledi na novoletni dan Ga-Pa, običajno 4. januarja je tekmovanje na Berg Islu v Innsbrucku (tretjega januarja, kadar je na ta datum nedelja), 6. januarja pa se konča v Bischofshofnu, malem mestecu okoli 60 km južno od Salzburga ob vznožju masiva Hochkönig, kjer je bil doma tudi sloviti avstrijski skakalec Sepp Bradl, ki je leta 1936 pri nas v Planici prvi presegel magično mejo 100 metrov. Tudi urnik je na vseh štirih skakalnicah do pičice enak: 11.45 – kvalifikacijski skok, 13.00 – prvi skok v konkurenci, 14.15 – finalna serija. Zaradi velikega števila skakalcev, pred leti jih je nastopilo tudi po več kot 100 so se ob vsakih težavah z vremenom tekmovanja rada zavlekla čez vsako pametno mejo. Z novimi omejitvami, zlasti pa z uvedbo kvalifikacijskega skoka na tekmovanjih svetovnega pokala in z zmanjšanjem števila skakalcev v finalni seriji s 50 na 35 nastopajočih bodo prireditelji lažje držali pod kontrolo tekmovalni ritem, zadovoljni bodo gledalci in še zlasti televizijci, ker jim ne bo treba nenehno rušiti sporeda zaradi podaljšanja tekem.

Na turneji Intersport bodo to pot poskusili tudi merjenje daljav z video tehniko. Pravzaprav gre za kontrolo merilcev, ki radi navijajo za svoje, včasih pa delajo tudi napake zaradi neznanja ali nepazljivosti. Metodo merjenja daljav z video tehniko je razvil znani (vzhodnonemški) biomehanik dr. Gerhard Hochmut in – tako so pokazale poskusne meritve – je mogoče s sodobnimi napravami izredno natančno določati daljavo skokov.

Z video kamerami bodo kontrolirali odsek med tako imenovano normno točko P in kritično točko K in nekaj metrov čez njo, torej območje, kjer se odloča o najvišjih mestih na posameznih tekmovanjih in posredno na vsej turneji. Vodstvo ekipe, ki bo menilo, da je bil kateri od njenih skakalcev poškodovan ali pa so kateremu, denimo domačemu, dodali »nacionalni pribitek«, kot v skakalnih krogih šaljivo imenujejo drobne goljufije merilcev, bodo lahko zahtevale prerverbo in potreben pritisk na merilce, da bodo bolj pazljivi in korektni kajti na podlagi dokaznega materiala ne bo prav nič težko takega merilca izločiti, to pa je že tudi sramota za organizatorja.

OTO GIACOMELLI

Zmagovalci turneje Intersport v obdobju od leta 1980 do 1990

Leto	Skakalec	Država
1980	Hubert Neuper	(Avstrija)
1981	Hubert Neuper	(Avstrija)
1982	Manfred Deckert	(NDR)
1983	Matti Nykänen	(FINSKA)
1984		
1985	Jens Weissflog	(NDR)
1986	Jens Weissflog	(NDR)
1987	Ernst Vettori	(Avstrija)
1988	Ernst Vettori	(Avstrija)
1989	Matti Nykänen	(Finska)
1990	Risto Laakkonen	(Finska)
	Dieter Thoma	(ZRN)

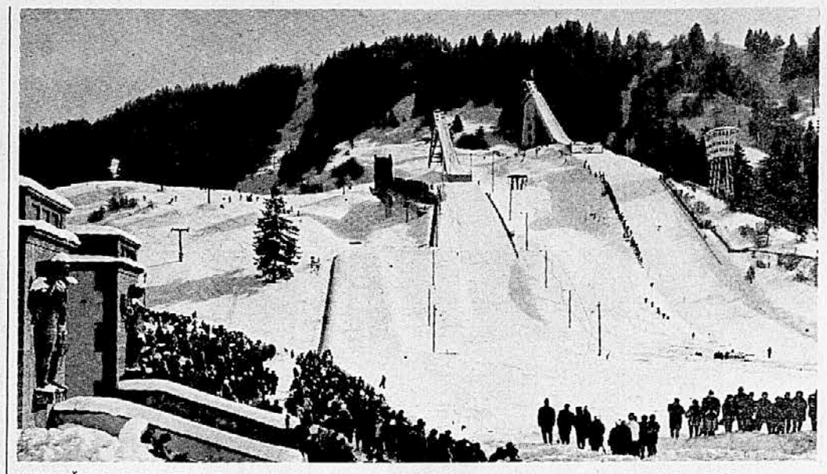

IDILIČNO OKOLJE – Partenkirchen bo gostil skakalce z vsega sveta na novoletni dan 1991 v znamenitem olimpijskem skakalnem štadionu s 70 in 105-metrsko skakalnico, na kateri ima s 108 m rekord naš Matjaž Debelak.

Že kar tradicija nevšečnosti

Že tretji dan novega leta se v avstralskem Perthu začenja 6. SP v plavanju – Od Beograda '73 do Madrida '86 ni šlo brez zapletov

Zanimivo je, da je plavanje kot (skupaj z atletiko) temeljna športna panoga, dobila svoja svetovna prvenstva zelo pozno, saj so naslove svetovnih prvakov prvič delili šele leta 1973. V okviru olimpijskih iger je seveda plavanje že od vsega začetka, pa tudi posamezne celine so svoja prvenstva pripravljala že ob rojstvu prvih merjenj človekovih sposobnosti.

V okviru olimpijskih iger je plavanje »obiskalo« že vse celine, očitno pa si za takšno pot prizadeva tudi kot samostojna vsesvetovna prireditev. Svetovna prvenstva so štartala v Evropi, se nato dvakrat selila v Južno Ameriko, Avstralija pa bo takoj po novem letu že tretja celina, ki bo gostiteljica SP.

Jugoslavija je lahko ponosna na to, da je bilo prvo svetovno prvenstvo prav pri nas, leta 1973 v Beogradu. Začetni ciklus je bil kar precej pospešen, da bi se terminsko SP vključilo v olimpijski ritem. Zato je bilo drugo SP že leta 1975 v kolumbijskem Caliju, tretje pa leta 1978 v Zahodnem Berlinu, tako da je odtlej v štiriletnem ciklusu vedno na polovici med olimpijskimi igrami. Iz Evrope se je četrto SP spet preselilo v Južno Ameriko, tokrat v ekvadorski Guayaquil, pa se leta 1982 vrnilo v Evropo, v španski Madrid. S polletnim zaostankom bo tretje SP zdaj med 3. in 13. januarjem 1991 v avstralskem Perthu.

Na začetku »druge petletke« svetovnih prvenstev lahko le ugotavljamo, da se je tekmovanje zelo lepo obneslo, da pa doslej niti eno ni minilo brez posebnosti, ki so podaljševale »porodne krče« tega, za olimpijskimi igrami najpomembnejšega tekmovanja. Že izbira kandidatov za organizacijo dosedanjih prvenstev se je izkazala kot rahlo dvomljiva, posledice pa so nato samo potrjevale očitke.

Beograjsko prvenstvo na prenovljenem Tašmajdanu ni bilo le prvo, temveč je že kar za začetek postreglo z zgodovinskim dogodkom, kajti Američan Rick Demont je kot prvi človek na klasični progi 400 m kravl premagal mejo štirih minut. Ves svet je dotlej nestrpno čakal in ugibal, ali bo človek sposoben preplavati 400 m tako, da bo povprečje na vsakih 100 m pod minuto.

Toda to je bil veseli del prvega prvenstva. Drugi, izrazitejši, ni bil takšen. Ob pretirani policijski natančnosti je prihajalo do številnih nepotrebnih sporov, predvsem pa je bilo veliko razburjanja zaradi slabih telekomunikacijskih zvez s svetom, kajti Jugoslavija je takrat šele gradila satelitsko povezavo.

V tekmovalnem smislu pa se je prav v Beogradu začel prodor vzhodnonemških deklet, med katerimi so nekatera zaradi svojih globokih atlov, če ne že kar basov, začela vzbujati prve večje sume, da se v plavalnem taboru NDR nekaj »dogaja«. Oprijemljivejši dokazi prihajajo na dan šele zdaj, ko je šampionsko-znanstveni sistem NDR razpadel.

Drugo prvenstvo, v Caliju, bi minilo dokaj mirno, ob številnih rekordih ameriških plavalcev, če ne bi prišlo do vaterpolskega škandala, ki je zatemnil skoraj vse drugo dogajanje. Uvedena antidoping kontrola je namreč posegla v vrstni red vaterpolskega turnirja, »žrtev« pa je bila Jugoslavija, eden izmed favoritov turnirja. Zaradi uživanja poživil so namreč diskvalificirali Ratka Rudića in Jugoslavijo poslali v najnižji razred turnirja. Poznejše analize so sicer pokazale, da je šlo res samo za nikotinsko reakcijo, toda po prvenstvu samem je ostalo precej razočaranja.

Vrnitev v Evropo, v Zahodni Berlin, je bila simbolična v več oziri, a tudi brez nevšečnosti ni šlo. Prvenstvo je bilo v obnovljenem olimpijskem bazenu, v katerem so plavali prvič leta 1936, otvoritev pa je bila na velikem štadionu, na katerem se je jezil med OI 1936 sam Hitler. 42 let pozneje so Američani spet kraljevali, predvsem pa je vzhodni, favorizirani del Nemčije, doživel v ženskem delu plavanja nepričakovano hud poraz, kajti dobil je eno samo zlato kolajno. Himna NDR, ki se je razlegala prek berlinskega zidu samo enkrat, je pomenila kar žalostinko.

S podvigom mladega Boruta Petriča, srebrno kolajno na 1500 m kravl, smo bili seveda Jugoslovani nadvse zadovoljni, toda za ves svet to ni bila največja »nadloga«. Napad na SP je prišel čisto z druge strani – iz narave. Zahodni Berlin so namreč tiste dni napadali milijonski roji nadležnih os, tako da so vsi mediji posvečali več časa in prostora nasvetom, kako se ubraniti strupenih pikov, kot pa plavalnim bojem. Tudi na olimpijskem bazenu so bile na trenutke ose pomembnejše od plavalcev.

V Guayaquilu, največjem pristaniču Ekvadorja, je nevarnost prežala drugje. Ne več v zraku, temveč kar v – vodi. Vsa previdnost pri hrani in drugih posebnostih podnebja, umazaniji in podobnem, na koncu ni pomagala. Najbolj nevarna je bila voda v bazenu. Novinarka nemškega Bilda se je s pomočjo (menda) danskih strokovnjakov prikopala do podatkov o nevarni bakteriološki sestavi vode v tekmovalnem bazenu. Toda prave obrambe ni bilo, kajti plavati je bilo pač treba, ker je bilo svetovno prvenstvo v plavanju. Med tistimi, ki so postali nesrečne žrtve te vode, je bil tudi Borut Petrič, leto prej presenetljivi evropski prvak na 400 m kravl in eden izmed favoritov ekvadorskega prvenstva. Toda okužba je upanje zatrla.

Vrnitev v Evropo, v Madrid, leta 1986 je obetala, da bomo končno prvič priče povsem normalnemu svetovnemu prvenstvu. Toda tropska vročina je že kar na začetku zamorila zbrane, nato pa so to nelagodje stopnjevali še organizatorji, ki so vsakodnevni spored tako vlekli, da so nekateri obupali nad tekmo samo, drugi pa so pred nevarnostjo sončarice zapuščali tribune, tako da je bil obisk bojev najboljših plavalcev sveta pravzaprav največje razočaranje.

Po tej plati tudi šesto svetovno prvenstvo očitno ne bo najbolj srečno. Večina udeležencev moti že termin sredi zime severne poloble, zaradi česar je potrebno dodatno prilagajanje, razen tega pa postaja stanje v Perthu že kar obsedno. Prav vrhunec poletja prinaša peklensko vročino, področje zahodne Avstralije s Perthom pa je še posebej ogroženo zaradi ozonske luknje v atmosferi, kar prvim, ki so že prišli na prizorišče 6. SP, povzroča velike preglavice.

Tradicija nevšečnosti se torej nadaljuje in upati je le, da bo imela FINA pri izbiri naslednjega organizatorja SP vendarle več sreče. S. T.

Pogodbe samo za najboljše

Težave smučarske industrije je čutiti tudi med profesionalnimi smučarskimi tekmovalci – Avstrijec Bernhard Knaus še vedno kralj paralelnih tekem – Čižman se je znašel

Tekme US Pro toura so se letos začele zelo zgodaj. Evropejci in nekaj Američanov smo se pomerili že 10. in 11. novembra v avstrijskem Mölltalu na ekshibicijskih tekmah. Zares, za točke, ki štejejo za skupno uvrstitev na touru, pa smo tekmovali najprej v Park Cityju (Utah) in teden dni kasneje v Alpine Medowsu (Kalifornija).

POČITEK – Tomaž Čižman. (Foto: Joco Žnidaršič)

Sezona je dolga kot ponavadi. Preden bo konec toura, bomo obredli 22 krajev Nove Zelandije, Evrope, ZDA, Japonske, kakor vse kaže, pa tudi Južne Koreje. Nagradni sklad se zadnja leta sicer povečuje, vendar so tekmovanja finančno še vedno zanimiva le za najboljše tekmovalce. Smučarska industrija ima po treh slabih zimah velike težave, kar se najbolj pozna pri reklamnih pogodbah, od katerih alpski smučarji živijo. Sedaj so pogodbe rezervirane samo za najboljše. V časih, ko se veliko proizvajalcev bori za preživetje, ko morajo na moč varčevati, najprej zmanjšajo stroške za reklamo v tekmovalnem športu. Položaj ni rožnat. Vsi, ki delajo v smučarskem športu, lahko le upajo, da bodo zime v prihodnje malo bolj radodarne s snežno odejo.

Kljub temu, da se je US Pro touru tudi letos pridružilo nekaj odličnih novincev, med njimi v prvi vrsti Tomaž Čižman, Oswald Tötsch in Mathias Berthold, je nesporni kralj paralelnih tekem ostal 25-letni Avstrijec Bernhard Knaus. Do sedaj je zmagal na vseh šestih tekmah v Avstriji in v ZDA. Dobil je 55 voženj zapored, kar pomeni, da je bil prvi v vsaki vožnji, tudi v tistih dvobojih, v katerih je imel že po prvi od obeh voženj veliko prednost. 55 voženj doslej še ni dobil nihče. To ne pomeni le, da smuča hitro, pomembneje je to, da je 55 voženj opravil hitro in bez napake hkrati. Knaus je odlično fizično pripravljen. Kot kaže, je poletje preživel na kolesu in z utežmi. Kako hiter je, sem imel priložnost skusiti tudi sam, saj me je premagal dvakrat v četrtfinalu veleslaloma in dvakrat v polfinalu slaloma. Ta čas je edini tekmovalec (po štirih tekmah), s katerim sem izgubil, kar je seveda naključje, saj je zlasti v veleslalomu veliko boljših tekmovalcev od mene. Zmeraj nerad primerjam tekmovalce v svetovnem pokalu in v Pro touru, za Knausa pa bi vseeno rad rekel, da dvomim, ali ga je kdo izmed tekmovalcev svetovnega pokala sposoben premagati zlasti v paralelnem veleslalomu.

Potem, ko sem nekaj let na US Pro touru sodeloval kot edini Jugoslovan, sem letos zelo vesel, da se mi je pridružil najboljši jugoslovanski alpski smučar zadnjega obdobja Tomaž Čižman. Čižija si nisem nikoli predstavljal, da bo sam postavljal proge, organiziral potovanja in treninge. Moram reči, da ga vse skupaj zelo veseli, saj spoznava smučarski šport s popolnoma nove strani, kar mu bo v prihodnosti nedvomno koristilo. Škoda je, da so tudi njega v reprezentanci prizadeli problemi smučarske industrije in ne bo več razveseljeval ljubiteljev športa v domovini. Kaže pa, da se bo tudi v paralelnem načinu tekmovanja dobro znašel, saj ima v žepu že eno drugo mesto, in ta v slalomu, ki sicer ni njegova paradna disciplina.

Na prvih dveh slalomih mi je bilo v veliko veselje, da sem v Park Cityju lahko tekmoval s Philom Mahrejem, v Alpine Meadowsu pa z njegovim dvojčkom Stevom. Kljub temu, da mi včasih zmanjkuje motivov za tekme, pa moram reči, da je zame njuna nadutost, vsaj kar zadeva smučanje in tekme, vedno dodatna spodbuda. Phil me je velikokrat premagal, včasih tako tesno, da me je še dolgo bolelo. Polna sta trikov, ponavadi že na štartu in prav zanimivo je bilo v Alpine Meadowsu, ko mi je v okviru pravil Steva uspelo spraviti ob živce, nato pa tesno premagati. Po tekmi se je še dolgo razburjal. Taki odlični tekmovalci težko razumejo, kadar nekdo igra njihovo igro polno zvijač. Pred letošnjo sezono sem večkrat omahoval, ali naj sploh še tekmujem, vendar moram reči, da je bilo že zaradi obeh zmag nad Philom in Stevom vredno priti, ne glede na to, kako se bo sezona razvijala naprej.

TOMAŽ CERKOVNIK

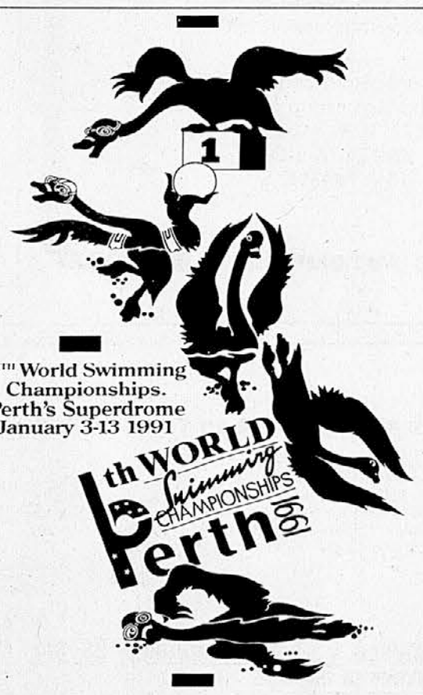

AVSTRALIJA HLEPI PO ŠPORTNIH PRIREDITVAH (5)

Za OI še enkrat v ogenj

Res je, zgodovina se ponavlja, toda drugič kot farsa. Leta 1948 je na zasedanju Mednarodnega olimpijskega komiteja v Rimu organizacija olimpijskih iger za leto 1956 pripadla Melbournu z glasom prednosti pred Buenos Airesom, tretjeuvrščeni Dallas pa je zagnal vik in krik, češ da je odločitev polna mošnja Avstralcev. Letos sta imela na zasedanju v Tokiu vsaj dva kandidata precej večje argumente od Atlante za OI 1996. Atene so stavile na 100-letnico iger moderne dobe, Melbourne pa na 40-letnico prvih in doslej edinih avstralskih olimpijskih iger, a sta skupaj z Beogradom in ostalimi kandidati pogorela. Avstralci so v ogorčenju bentili, da so si Američani vsega šest let po Los Angelesu kupili še ene igre z denarjem Coca cole.

Velikanska freska na obzidju MCG, melbournskega štadiona za kriket, ki lahko sprejme 100.000 gledalcev, najbrž dovolj zgovorno priča, kako zelo so bili Avstralci prepričani, da jim bo MOK še drugič zaupal olimpijske igre. Razočaranje je bilo neizmerno in komentatorji so v tem videli še en dokaz o nesposobnosti svoje vlade, ki jo že tako krivijo za hudo gospodarsko krizo v državi Victoria. Melbourne, lepo, zelo angleško navdahnjeno mesto z dvema in pol milijonoma prebivalcev, tako ni dobilo priložnosti, da bi se iz daljave, ki jo tako posrečeno ilustrira nadimek najmanjšega kontinenta »down under« (po naše spodaj izpod, mišljen pa je seveda geografski položaj Avstralije), za lep čas prebil v ospredje zanimanja svetovne javnosti. Obupati seveda ne mislijo, prisegajo, da se bodo še bolj zagrizeno lotili kandidature za naslednje igre, toda sedaj se bodo morali spoprijeti že pred domačim olimpijskim komitejem z Brisbanejem, ki mu je spodletela kandidatura za igre 1992, in Syndneyem, ki bi se prav tako rad okoristil s tem dandanes prvovrstnim biznisom in si odrezal svoj košček svetovne slave.

Pa ne gre zgolj za občutek odrinjenosti na konec sveta, temveč za pristno ljubezen do športa in, najbrž na tihem, tudi za željo, da bi ponovili doslej najbolj bleščeči trenutek avstralskega športa 13 zlatih kolajn, kolikor so jih osvojili leta 1956 v Melbournu. O tej ljubezni in želji po dokazovanju dovolj zgovorno priča tudi športni muzej v prostorih MCG, o kakršnem pri nas že kar nekaj časa sanjamo. Australina Gallery of Sport zavzema dve razmeroma majhni nadstropji, ki se tudi vsebinsko razlikujeta. Prvo nadstropje je namenjeno splošni športni kulturi. Deloma o tem kar številne obiskovalce (vstopnica stane 3 dolarje, za to pa dobiš brezplačno kavo ali sok v restavraciji) podučijo vitrine, opremljene z rekviziti, relikvijami in sodobnimi instrumenti, vse skupaj pa ilustrirajo strokovni, a dovolj poljudni teksti in filmi v posebni dvorani. Tu se je mogoče veliko naučiti o športu, avstralskem in mednarodnem, o njegovi zgodovini, o sedanjem trenutku in prihodnosti.

PROPADLI UPI – Freska na obzidju štadiona MCG prebivalce Melbourna iz dneva v dan spominja, kako neslavno je propadla njihova kandidatura na letošnjem zasedanju MOK v Tokiu.

Dve vitrini se človeku še posebej vtisneta v spomin. Prva je namenjena športnikom iz vrst Aboriginov, nesrečnega staroselskega naroda, ki je kolonizatorjem dal toliko novega, izvirno svojega, v zameno pa prejel vse pregrehe sodobne civilizacije in s tem podpisal težko, bržkone smrtno obsodbo. Zapis o njih pravi, da so se izkazali v določenih športih, kot so avstralski nogomet, rugby in borilne veščine, še zlasti boks, medtem ko se v nekaterih drugih, v Avstraliji zelo popularnih športih sploh niso preizkusili. Delno je temu, pravi zapis, kriv tradicionalni način življenja, delno pa rasizem belih »okupatorjev«. Kakorkoli že, v zgodovino se je vpisalo aboriginsko moštvo v kriketu, ki je leta 1868 gostovalo v Angliji in zapored dobilo kar 47 tekem. Kakšno zadoščenje . . .

Zanimiv je tudi cel oddelek, posvečen ženskam na olimpijskih igrah, ali bolje rečeno, njihovemu boju za enakopravnost z močnejšim, torej športu bolj primernim spolom. Ženskam, pravi zapis, na antičnih olimpijskih igrah sploh ni bilo dovoljeno nastopiti, na igrah moderne dobe pa so smele športnice nastopiti prvič šele leta 1900, pa še to le v golfu, lokostrelstvu in tenisu. Šele od leta 1908 so jih nagrajevali s kolajnami (kot moške) namesto z diplomami, šele leta 1912 so jih prvič spustili v plavalni bazen (moški od 1896) in šele leta 1928 tudi na atletski stadion, kjer pa so jim nato tek na 800 m prepovedali, ker je nekaj tekmovalk omagalo pred ciljem, in ga znova uvedli v program šele leta 1960. V gimnastičnem programu so športnice lahko začele sodelovati šele leta 1952 (moški 1896), v moštvenih igrah pa šele leta 1962 (moški 1900). Prva ženska, ki je na otvoritvi olimpijskih iger prižgala ogenj, je bila Enriqueta Basilio leta 1968, šele leta 1984 so ženske lahko prvič nastopile v maratonu (moški 1896), prva ženska pa je bila sprejeta v Mednarodni olimpijski komite nič prej kot leta 1980. Komentar ne eni ne drugi strani najbrž ni potreben.

V tem nadstropju so si po ameriškem zgledu uredili tudi Hall of Fame, torej prostor, posvečen največjim avstralskim športnikom vseh časov. Med njimi je na portretih, ki visijo na stenah, in v zapisih na računalniškem terminalu večina igralcev kriketa, odlikovanih z MBE (medaljo britanskega imperija) ali viteškimi naslovi, ne manjka pa tudi športnikov, ki jih pozna in spoštuje ves svet. Samo za pokušino: plavalec Murray Rose (leta 1983 proglašen za najuspešnejšega avstralskega olimpijca, nosilec 4 zlatih, ene srebrne in bronaste kolajne z OI 1956 in 1960), igralka squasha Heather McKay (le dvakrat poražena v 20-letni karieri, 16-kratna zmagovalka odprtega prvenstva Britanije v času od leta 1962 do 1977 in dvakratna svetovna profesionalna prvakinja), teniški igralec Rod Laver (dvakratni dobitnik Grand slama, štirikratni zmagovalec Wimbledona ter najzaslužnejši za zmage Avstralije v Davisovem pokalu v letih 1959, 1960, 1961, 1962 in, ko se je pri 37 letih vrnil v reprezentanco, še leta 1973), teniška igralka Margaret Court-Smith (dobitnica Grand slama, 11-kratna zmagovalka Odprtega prvenstva Avstralije, 6-kratna US Opena, 5-kratna Roland Garrosa in 3-kratna Wimbledona, skupaj je na Grand slam turnirjih v vseh konkurencah osvojila 61 naslovov prvakinje in si lasti skupno 90 turnirskih zmag), pa Dawn Fraser (ena najboljših plavalnih šprinterk vseh časov, edina, ki ji je na 100 m kravl uspelo osvojiti zlate kolajne na treh olimpijskih igrah in sicer v Melbournu, Rimu in Tokiu) in še bi lahko naštevali. Pa je najbrž že to dovolj, da že zelo povprečen poznavalec športa globoko zajame sapo in dolgo, dolgo strmi v črnobele, slovesu teh imen komaj primerne portrete . . .

Drugo nadstropje tega muzeja je posvečeno olimpijskim igram, tistim v Melbournu leta 1956 in nasploh vsem, na katerih so sodelovali avstralski športniki. Odprli so ga ob 30-letnici melbournskih iger, najbrž tudi v upanju, da bodo 40-letnico praznovali z novimi igrami. Prav tu so nekako med vrsticami zapisali priznanje na obtožbe Američanov, omenjene na začetku tega zapisa. Še danes priznavajo, da sta bila najzaslužnejša za zmago kandidature Melbourna tedaj v Rimu Sir Raymond Connoly in Sir Frank Beaurepaire, ki sta s svojim ugledom, svetovljanstvom in nenazadnje tudi premoženjem šarmirala Mednarodni olimpijski komite. Prav tako tudi ne skrivajo, kako so se silnih kritik tedanjega železnega predsednika MOK Averyja Brundageja med pripravami reševali le na račun neverjetne iznajdljivosti. Smisel za improvizacijo bi zagotovo znali izkoristiti tudi dandanes, za končni uspeh pa bi jim najbrž prav prišel še kakšen Sir. Konec koncev Američani vsaj teh nimajo . . .

BORUT ŠAUTA

Ob Krki s strahom čakajo, kje se bo pojavilo olje

Iz žužemberške Iskre odteklo precej kurilnega olja – Ribe bodo ogrožene – Priprave na reševanje ribogojnice – Neznane podzemske poti

ŽUŽEMBERK, 23. decembra – Gasilci že od 18. decembra neprestano dežurajo ob Krki, kjer so postavili lovilce olja in pripravili drugo opremo, da bi preprečili ekološko katastrofo, do katere lahko pride, če bo v reko priteklo kurilno olje. V torek je namreč iz cisterne delovne organizacije Iskra Keko v Žužemberku izteklo kurilno olje, ki se doslej še ni nikjer pojavilo.

Na novomeški UNZ so povedali, da so jih o ugotovljeni nesreči iz Keka takoj obvestili, prav tako kot sanitarno in vodnogospodarsko inšpekcijsko službo. Organizirali so tudi stalno opazovanje na nižje ležečih mestih, kjer domnevajo, da bi lahko priško kurilno olje na dan. Delavci UNZ so ugotovili, da je stekla v zemljo večja količina kurilnega olja, vendar je točno ni mogoče ugotoviti. Ob zadnji kontroli ravni kurilnega olja v cisterni so 4. decembra ugotovili, da je v njej nekaj več kot 20.000 litrov kurilnega olja. Sedaj je cisterna prazna. Vzrok za nesrečo še ugotavljajo, verjetno pa je bila kriva dotrajanost cevi, saj vse kaže, da je počila.

● V novomeški ribiški družini so opozorili ribiče, da naj bodo pozorni, če bi se pojavili na Krki oljni madeži, pripravili pa so se tudi, da bodo po svojih močeh pomagali rešiti, kar se bo dalo.

Po toku Krke le nekaj kilometrov navzdol je na Dvoru ribogojnica Emone, ki bi jo izliv kurilnega olja v Krko lahko hudo prizadel. V ribogojnici se najbolj bojijo za novi del, saj bo tam v primeru izlitja najhuje, ker gre za velike površine, ki jih bo težko »braniti«. Z gasilci so se že dogovorili, da bodo dali na Krko plavajočo zaporo, sami pa bodo postavili posebne plavajoče lesene ovire, ki naj bi kurilno olje usmerili k desnemu bregu, da bi, kolikor ga ne bi mogli posneti s površine z desnega brega, steklo mimo ribogojnice navzdol. Vse te načrte pa jim lahko temeljito pokvarijo kaskade, ki so tik nad ribogojnico in kjer se bodo eventualni oljni madeži razbili v milijone majhnih madežev. Res bo nekaj tega ostalo na mahu in skalah, vendar se bo to potem spiralo dalj časa. Kaj pomeni pritok kurilnega olja v ribogojnico za ribe ni treba razlagati. Ker gre za veliko ribogojnico, bi bila škoda ogromna.

Kje je kurilno olje doslej, se sprašujejo vsi? »Slej ali prej se bo kurilno olje pojavilo v Krki. V to sem prepričan, saj poznamo sestavo tistega območja,« je povedal predsednik jamarskega kluba Novo mesto **Zdravko Bučar.** »Če obstojajo analize nultega stanja Krke v tem predelu, potem bodo sedanje analize že zanesljivo pokazale prisotnost kurilnega olja, čeprav tega s prostim očesom še ni mogoče videti. Pravega dotoka ni zato, ker so levi breg in kamenine za njim iz dolomita, ta pa delno absorbira in upočasni pretok. Možnosti so, da bo to omililo vse, saj je možnost tudi, da ni neposrednega odtoka v Krko s kraja, kjer je kurilno olje steklo v zemljo. Pod Žužemberkom na srečo ni izvirov, razen enega pod Iskro pri mostu. Pri gradu je topel izvir, ki pa ima svoj vir in zaledje drugje. Če bi steklo olje v zemljo na desnem bregu, bi bilo že zdavnaj v Krki, ker je reka ločnica med dolomitnimi kameninami in apnencem iz katerega je desni breg. Upati, da bo olje kar izginilo, pa nima smisla, saj se vse tekočine levega in desnega brega Krke pri Žužemberku prej ali slej stečejo v Krko,« pravi Zdravko Bučar.

MILOVAN DIMITRIĆ

Tropski ciklon Joy grozi Avstraliji

SYDNEY, 23. decembra (AFP) – Zahodne dele Avstralije je tik pred božičnimi prazniki doletela prava naravna katastrofa. Okrog Sydneya besnijo gozdni požari, po Melbournu je divjala nevihta z grmenjem in točo, v Queenslandu pa trepetajo pred bližajočim se ciklonom.

»Uničujoč veter je že prizadel 200-kilometrski pas okrog turističnega mesta Cairns v severozahodni avstralski državi Queensland, ljudje pa so v glavnem še doma, na varnem – predvsem v kopalnicah. Oblasti opozarjajo, da je bil to le stranski udar, saj je center tropskega ciklona Joy, kjer je hitrost vetra okrog 230 kilometrov na uro, še nad oceanom. Joy bi lahko imel podoben učinek kot ciklon Tracy, ki je na božič leta 1974 divjal po Darwinu in zahteval več kot 50 človeških življenj.

V Melbournu v državi Victoria je nevihta prejšnjo noč podirala dimnike, razbijala okna in trgala energetske vode. V okolici Sydneya so temperature narasle na 40 stopinj Celzija. Vroč veter, ki je pihal skozi državo Novi južni Wales, je že povzročil več kot 50 požarov, pri tem pa je zgorelo tudi okrog 20 hiš.

Zaradi gneče na meji že pritožbe

Med zdomci so bili na meji tudi domačini – Tovornjaki čakali skoraj cel dan – Spet orožje

ŠENTILJ, FERNETIČI, 23. decembra – Konec tedna je bila na mednarodnem mejnem prehodu Šentilj spet velika gneča, na avstrijski strani pa se je nabrala kar petkilometrska kolona vozil. Po skoraj dveh dneh garanja so si danes dopoldne lahko oddahnili tudi miličniki in cariniki na južnoprimorskih mejnih prehodih.

V petek so na Šentilju zabeležili 66.228 potnikov, ki so vstopili v Jugoslavijo v 14.024 vozilih, izstopilo pa je 31.089 potnikov s 6.479 vozili. Cariniki na mejnem prehodu so se jezili zato, ker so se številnim zdomcem pridružili tudi naši nakupovalci in tako še podaljševali kolone čakajočih. »Najraje vam bi zaračunal carino,« je dejal domačinu carinik v petek popoldan,« samo zato, ker hodite nakupovat zdaj. Kaj niste mogli tega narediti teden dni prej? Tako pa samo povzročate gnečo,« je bil nejevoljen.

V soboto, ko so zabeležili pri vstopu 108.594 potnikov z 20.150 vozili in pri izstopu kar 34.000 potnikov s 5.835 vozili pa je prekipelo najprej avstrijskim carinikom, ki so zagrozili s stavko, nato pa še domačinom v avstrijskem Spielfeldu. Ti so zaradi dolgih, več kot petkilometrskih kolon, ki so onemogočile vsakršen promet na oni strani meje, zagrozili, da bodo zaprli cesto. Toda cariniki in tudi mejni miličniki hitreje niso mogli delati, kljub temu, da so dobili okrepitve iz notranjosti.

V nedeljo ob pol peti uri zjutraj so bile pri vstopu tri kolone, čakalna doba je bila eno uro. Za avtobuse, ki so se zvrstili v petih kolonah, pa je bila čakalna doba, uradno, dve uri. Glede na izkušnje pri poročanju z mejnega prehoda je bila resnična čakalna doba vsaj enkrat daljša. Tovornjaki, ki vse te dni čakajo za vstop v eni vrsti, pa so doživljali pravo kalvarijo. V petek so stali tri do štiri ure. V soboto, ko je bila največja gneča in so potniki v osebnih avtomobilih čakali na vstop pod dve do tri ure, potniki v avtobusih pa tri do štiri ure, so vozniki s tovornjaki čakali kar deset in še več ur. V noči od sobote na nedeljo pa so tovornjaki po uradnih podatkih čakali na prestop meje kar 17 ur. »Še sreča, pravijo na mejnem prehodu,« da ne sneži, kajti takrat bi bili zastoji še daljši«.

Na Fernetičih so imeli od petka popoldne nepretrgoma 48 ur odprtih 6 vstopnih kolon. Za vstop v našo državo je bilo treba takrat čakati od tri do pet ur. Danes zjutraj je naval potnikov, med katerimi je bila večina zdomcev toliko popustil, da so vozila lahko spuščali v Jugoslavijo samo v treh kolonah. Tako je bilo treba za prestop meje okrog poldneva tukaj čakati manj kot pol ure. Še boljše je bilo v tem času na prehodu Lipica, kjer je promet potekal tekoče. Na Fernetičih smo tudi izvedeli, da tokrat niso imeli veliko dela z enodnevnimi turisti, ki hodijo na nakupe v Trst, saj so se ti očitno zaradi pričakovanega prihoda zdomcev Fernetičem ognili.

Kljub obilici dela pa so na prehodu Lipica ta konec tedna odkrili dva neprijavljena avtomata in pištolo, medtem ko so imeli na Škofijah najbolj srečno roko pri odkrivanju tihotapljenih petard. Na tem prehodu so bile te dni kljub bližnjim praznikom, razmere skoraj normalne. Za prestop meje je bilo treba čakati največ eno uro, preko meje pa so ob najhujši gneči vozila spuščali v treh kolonah. J. J., J. O.

Pomoč ob potresu

GEVGELIJA, 23. decembra – V Gevgeliji in okolici zemlja še naprej drhti. Po potresu pred dvema dnevoma, ki je povzročil veliko materialno škodo, je bilo še na stotine šibkejših potresov. Strokovnjaki so ugotovili, da v 150 hišah ni več možno bivanje, brez strehe nad glavo pa je ostalo približno 600 ljudi. Makedonski izvršni svet je tudi ponudil Grčiji strokovno pomoč inštituta za potresno inženirstvo in inženirsko seizmologijo v Skopju, ki bo pomagala odpravljati posledice nedavnega potresa na severnem območju te sosednje države.

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTI

■ *Siva sestra*

Častilci imenujejo Marie Marguerite d'Youville mati Tereza svojega časa. Čeprav se slavna nobelovka ni nikoli spopadla z osebnimi nesrečami in ponižanji, kakršne jih je morala prenašati Marie Marguerite, sta si v marsičem podobni. Marie Marguerite je bila rojena v Quebecu leta 1701. Do svojega osemindvajsetega leta je izgubila očeta, moža in štiri od svojih šestih otrok. Žalost si je tolažila tako, da se je posvetila lajšanju trpljenja drugih. Prala je perilo, umivala ostarele in beračila za denar, da je lahko nahranila reveže. Ljudje so se na cesti norčevali iz nje in jo celo kamenjali. Umrla je leta 1771. Danes delo v njenem duhu nadaljuje okoli 4.000 usmiljenih sester, ki jim rečejo tudi »sive sestre«. Delujejo v bolnišnicah, sirotišnicah in zatočiščih za brezdomce. Pred kratkim je papež Janez II. Marie Marguerite d'Youville razglasil za prvo kanadsko svetnico.

■ *Najdene umetnine*

Umetniške slike, ki so izginile med nacistično okupacijo Pariza med letoma 1942 in 1944, so našli v berlinski državni galeriji. Kustos Lothar Brauner, ki je skrbel za umetniška dela 19. stoletja, je v omari hranil 28 del, ki so jih ustvarili Monet, Gauguin, Seurat, Renoir, Cézanne in Delacroix. Umetnine je galeriji izročil neznanec z naročilom, naj bi jih nekega dne vrnili pravemu lastniku. Francoski tednik L'Express trdi, da so upravo francoskih muzejev že prej opozorili, da so mojstrovine v Berlinu, vendar pa vodstva muzejev to ni zanimalo, ker nobeno delo ni bilo iz javnih zbirk. Vzhodnonemški diplomati so menda že leta 1975 vzpostavili stike s francoskim zunanjim ministrstvom in namignili, da so umetnine v Berlinu. Francoski tednik ne razkriva, kdo je lastnik ukradenih dragocenosti.

24. december

Obdobje književnosti na Slovenskem med letoma 1899 in 1918 je dobilo ime slovenska moderna, potem ko se je pojem moderna po letu 1890 udomačil v Nemčiji in Avstriji kot oznaka za nemški naturalizem, potem pa še za dekadenco in simbolizem, se pravi za smeri, ki so prelomile s starejšim poetičnim realizmom, z romantičnimi epigoni in akademskim formalizmom ter vnesle v slovstvo moderno življenje. V slovenski literaturi je dobil izraz nekoliko ožji pomen. Obsega tiste slovstvene pojave, ki so se uprli načelom formalizma, slovenska moderna je torej reakcija in upor zoper romantiko, realizem in naturalizem, kar pa ne pomeni, da je te smeri odklonila v celoti. V obdobju med obema vojnama so naši pisatelji prešli pot od moderne prek ekspresionizma do nove stvarnosti in socialnega realizma. Iz moderne in v prehodu v ekspresionizem se uvrščajo Anton Novačan, Fran Albreht, Stanko Majcen, Janko Glazer, Pavel Golia, sopotniki ekspresionizma so bili Anton Podbevšek, Ludvik Mrzel, Ivan Mrak, Bogomir Magajna, izročilo slovenske moderne s prvinami ekspresionizma pa sta v tridesetih letih nadaljevali Lili Novy in Vida Taufer.

***Lili Novy** (rojena Haumeder) se je rodila **24. decembra 1885** v Gradcu. Njen oče je bil nemški plemič, mati pa Slovenka. Šolala se je doma in v izbranem Huthovem zavodu v Ljubljani in se poročila s češkim stotnikom Novyjem. Živela je na Dunaju, v Pragi in nazadnje v Ljubljani. Njene prve pesmi so bile napisane v nemščini, prijateljevanje s slovenskimi pesniki pa jo je pripeljalo do tega, da je začela pisati v slovenščini in z odličnimi prevodi iz slovenščine v nemščino seznanjala svet z našimi najboljšimi dosežki (iz slovenščine v nemščino je prevajala Prešerna, iz nemščine v slovensščino pa Goetheja). Pod vplivom Gradnika in ekspresionistov je ustvarila novejšo žensko erotično liriko, pisala je doživete in oblikovno dognane pesmi. Za življenja (umrla je leta 1958 v Ljubljani) je izdala le eno zbirko« Temna vrata«, souredila pa je tudi izbor Lirika v času moderne«. Pisala je tudi za mladino (Mojca in živali, Pika-poka, Majhni ste na tem velikem svetu).*

Dogodki na današnji dan

***1818** Rodil se je britanski fizik **James Prescott Joule** (umrl leta 1889). Njegovi glavni iznajdbi sta mehanski ekvivalent toplote in zakon o ohranitvi energije.*
***1934** V Ljubljani se je začela **IV. državna konference KPJ**, na kateri je 11 delegatov obravnavalo glavna vprašanja iz dejavnosti partije. Sprejeli so več resolucij: o delu sindikata na vasi in med narodno zatiranimi množicami, o partijskem tisku in o boju proti imperialistični vojni. Sklenili so ustanoviti KP Slovenije, KP Hrvatske, pozneje pa tudi KP Makedonije.*
***1951 Libija** je postala samostojna ustavna kraljevina, ki ji je vladal kralj Idris (od leta 1943 je bila pod britansko upravo). Kralja je leta 1969 z vojaškim udarom strmoglavil polkovnik Gadafi.*

25. december

Dne **25. decembra** večstomilijonska katoliškokrščanska skupnost praznuje **božič**, dan Kristusovega rojstva, svoj največji praznik. Zgodovinsko še danes ni dokazano, kdaj se je Kristus resnično rodil. Sveto pismo poroča samo o kraju. Do 4. stoletja so Kristusovo rojstvo praznovali različno: 6. januarja, marca ali v začetku aprila, tudi 25. maja. Šele v 4. stoletju so vse cerkve sprejele enoten datum, 25. december, za praznovanje božiča. Petindvajseti december pa ima kot praznik dolgo zgodovino. V egiptovski Aleksandriji so že nekaj stoletij pred nastopom krščanstva ob zimskem sončnem obratu v noči od 24. na 25. december izpostavljali čaščenju vernikov kip božanskega otroka, sina boginje Izide in boga Ozirisa. Poleg Izidinega misterija so obdobju tik pred krščanstvom proslavljali 25. december v sredozemskem prostoru kot dan rojstva sonca, ki se vsako leto vrne v novo življenje. Ta dan (ali njemu bližnji dnevi) je veljal za največji praznik leta pri mnogih poganskih ljudstvih in tudi simboli, ki danes spremljajo božič, so že zelo stari. Na prvem mestu je seveda božično drevesce. Poganska ljudstva so svoj praznik sončnega obrata praznovala s hrastom, svetim drevesom, ki je simboliziral vrhovno božanstvo sonce. Hrast je bil med decembrskimi obredi osrednji kulturni pripomoček, poleg njega pa še bela omela, rastlina, ki s hrastom rada biva v sožitju. Hrast je nekaj stoletij pozneje izpodrinila smrekova vejica, ki kot vedno zeleno drevo simbolizira večno življenje. Prvo poročilo o božičnem drevescu, takšnem, kot ga poznamo danes, pa je iz druge polovice 17. stoletja. Okraski, svečke in darovi pa so se udomačili šele v 18. stoletju. Na slovenskem podeželju je bila ta navada neznana do konca prve svetovne vojne. Hiše so krasili z zelenjem, omelo, jabolki in orehi, obvezne so bile posode z mladim žitom. Jaslice so nekoliko starejše, vendar tudi razmeroma mlade. Prve so postavili jezuiti leta 1560 na Portugalskem.

Dogodki na današnji dan

***1001 Štefan I. Arpad Sveti** se je okronal za prvega madžarskega kralja.*
***1642** Rodil se je britanski fizik **Isaac Newton** (umrl leta 1727). Postavil je temelje klasični fiziki in višji matematiki, odkril naravni zakon splošne gravitacije in medsebojno privlačevanje teles.*
***1877** Rodil se je slovenski skladatelj **Emil Adamič** (umrl leta 1936), glasbeni kritik, pedagog in dirigent.*
***1899** Rodil se je ameriški igralec **Humphrey Bogart**, znan predvsem po filmih »Zaklad Sierra Madre in »Casablanca« (umrl leta 1957).*
***1921** Rodil se je egiptovski politik in voditelj **Anvar el Sadat**, umrl v atentatu leta 1981.*
***1926 Hirohito** je postal japonski cesar.*
***1978** Vietnamske čete so vkorakale v **Kambodžo**.*

Potres na Krškem polju

LJUBLJANA, 23. decembra – Seizmološki zavod Republike Slovenije je včeraj sporočil, da so seizmografi observatorija na Golovcu zabeležili v soboto, 22. 12. 1990, ob 16. uri 6. minut potresni sunek iz epicentralne oddaljenosti 75 kilometrov vzhodno-jugovzhodno od observatorija. Njegova moč je bila 2.8 stopnje po Richterjevi lestvici. Žarišče je nastalo v seizmogenem področju Krškega polja, ki je znano po občasno povečani potresni dejavnosti. Potres 4 stopnje po Mercallijevi lestvici je po prvih podatkih vznemiril posamezne prebivalce Krškega in okoliških krajev.

Verižno trčenje zaradi megle in poledice

SREMSKA MITROVICA, 23. decembra (Tanjug) – V petek zjutraj je na avtocesti med Zagrebom in Beogradom prišlo zaradi poledice in goste megle do verižnega trčenja več kot sto vozil. Promet med Lipovcem in Adaševcem je bil ustavljen skoraj pet ur, kar je povzročilo pravi kaos. Vozila so se zaletavala na desetkilometrskem odseku, doslej pa sta umrla dva človeka.

Med poškodovanimi je večina naših delavcev na začasnem delu v tujini, ki so se za praznike vračali domov. Preiskovalni organi so identificirali prvo žrtev, 25-letnega Ismeta Gurezija iz Prizrena, identiteto druge žrtve, ki je zgorela v avtomobilu, pa še iščejo. Poškodovane, med njimi je bil tudi Mariborčan Radivoj Hribaček, so prepeljali v različne bolnišnice ob avtocesti, večina pa je po sporočilih zdravstvenega osebja že izven najhujše življenjske nevarnosti. Lažje poškodovani pa so po nudeni prvi pomoči tako ali tako nadaljevali svoje poti.

Najstnica trdi, da naj bi ji mamila podtaknila prijateljica

Zaradi tihotapljenja 30 kilogramov heroina grozi britanski najstnici na Tajskem tudi smrtna kazen – Starši na obisku

BANGKOK, 23. decembra (AFP) – Prejšnji teden se je v Bangkoku začelo sojenje britanski najstnici Karyn Smith, obtoženi, da je skušala s Tajske pretihotapiti več kot 30 kilogramov heroina. Dejanje je priznala, vendar ji grozi smrtna kazen. Na sojenju je dejala, da ji je mamila podtaknila 17-letna prijateljica Patricia Cahill.

Dekleti so julija aretirali na bangkoškem mednarodnem letališču, od koder sta nameravali poleteti v Gambijo. Ko je policija pregledala njuno prtljago, je v skritih predalčkih odkrila heroin, vreden skoraj 13 milijonov dolarjev. Cahillova še vedno zanika krivdo, Smithova pa je v ponedeljek na sodišču izjavila, da ni vedela, da so bila med prtljago skrita mamila. »Prijateljica me je na letališču prosila, naj prevzamem prtljago. Nisem vedela, da je v njej skritih 30 kilogramov heroina. Patricia je izkoristila mojo neumnost in nevednost in me speljala na limanice,« piše v izjavi, ki jo je 19-letna Karyn Smith v rjavi zaporniški unfiromi in s sklonjeno glavo prebrala na sodišču.

Njeni starši, ki so jo obiskali kmalu po aretaciji, tokrat niso mogli priti na zaslišèvanje. Po besedah njenega odvetnika Witawata Purmphola naj bi iz Solihulla v Veliki Britaniji pripotovali 24. decembra in preživeli božič s hčerko. Po zaslišanju je tudi dejal, da njegovi varovanki res grozi smrtna kazen, vendar upa, da jo bo sodišče v četrtek obsodilo le na zaporno kazen. »Moja stranka je priznala krivdo, zdaj pa je prepuščena sodišču na milost in nemilost,« je dejal Witawat Purmphol.

Zbil jo je na prehodu za pešce

LJUBLJANA, 23. decembra – V petek malo pred 19. uri je prišlo do hude nesreče v križišču Regentove in Korenčanove ulice v Šiški. Po Regentovi proti Vodnikovi je z osebnim avtom vozil 40-letni Aleksander Tomaševič. Pripeljal je v križišče in z nezmanjšano hitrostjo na prehodu za pešce zbil 69-letno Ano Briški. Žensko je vrglo na pokrov motorja, razbila je vetrobransko steklo in nato padla na tla. Bila je na mestu mrtva. (M. S.)

Po malem, a vztrajno goljufal

LJUBLJANA, 23. decembra – Ljubljančan Ferdinand M. star 28 let, se ni potrudil delati, pač pa si je omislil lažji način, kakor priti do denarja. Odpiral je hranilne knjižice in kadar je bil suh, je vanje vpisoval določene zneske, denar pa dvigoval na poštah, kjer za dvig manjših zneskov stanja ne preverjajo. Trajalo je več kot eno leto, da so ga odkrili, medtem pa si je na škodo Ljubljanske banke Gospodarske banke in Komercialne in hipotekarne banke po malem nabral že nekaj več kot 73.000 dinarjev. Zdaj je v priporu, v teh dneh pa so mu tudi izročili obtožnico. Bremeni ga kaznivih dejanj ponarejanja lištin in goljufije.

Tega »posla« se je lotil konec maja lani, denar pa je dvigoval vse do konca letošnjega junija. Sistem je bil tak; z obveznim pologom je odprl knjižico in ko so mu zazdelo, da dvigi s ponarejenimi vpisi vlog niso več varni, jo je uničil in odprl novo. Pa tako naprej. Štiri knjižice je odprl v različnih ekspoziturah Ljubljanske banke po Ljubljani, eno v Komercialni in hipotekarni banki. Preiskovalnemu sodniku je svoje podvige priznal, a poudaril, da nikoli ni ponarejal podpisov ali žigov. Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj so mu uslužbenci pošt kljub temu nasedali.

B. G.

■ *Vračanje hongkonških Kitajcev*

Več kot 20 odstotkov hongkonških Kitajcev, ki so v zadnjih letih zapustili to britansko kolonijo, se je spet vrnilo, potem ko so si priborili avstralsko, kanadsko, britansko ali singapursko državljanstvo. Opremljene s tujim potnim listom jih ni strah spopasti se z novimi hongkonškimi gospodarji: Kitajci, ki bodo leta 1997 zamenjali Britance.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1863 je umrl angleški pisatelj William Makepiece Thackeray, predstavnik humorja in tipičnega sarkazma v orisu značajev (rojen 1811).

Thackeray se je rodil v Kalkuti, kjer je bil njegov oče izterjevalec davkov. Toda kmalu je umrl, mati se je na novo poročila in se je morala z možem vrniti v Anglijo. S seboj je seveda vzela tudi šestletnega Williama. Potovanje iz Kalkute v Anglijo je trajalo tedaj pol leta. Ladja se je ustavila tudi na otoku Sv. Helene. Indijski služabnik je peljal dečka na sprehod po otoku in mu pokazal za vrtnimi vrati nekega gospoda, ki je nepristano hodil sem ter tja kot ujeta zver v kletki.

»Dobro si ga oglej,« je rekel služabnik malemu Williamu, »to je Napoleon Bonaparte. Vsak dan poje tri ovne in vse otroke, ki se mu jih posreči uloviti!«

Malemu Thackerayu se je podoba tega »ljudožerca« vtisnila v spomin za vse življenje.

●

V Angliji se je Thackeray kmalu poročil, a žena je bila bolehna in je nazadnje zblaznela. Thackeray se je na vse načine trudil, da bi ji pomagal, a zaslužil je z občasnimi prispevki v raznih časnikih bore malo. Ko je bila sila najhujša, je nekega dne pozvonil pri vratih založnik Vizitelly, ki mu je prišel ponudit, naj piše za njegov časopis umetnostne kritike in recenzije glasbenih prireditev.

»Dajal vam bom tri gvineje na teden,« mu je ponudil.

Vsota se je zdela pisatelju tako ogromna, da je navdušen vzkliknil:

»Pripravljen sem, da me vzamete v najem za vse življenje!«

Največ požarov zaradi malomarnosti in neprevidnosti

BEOGRAD, 23. decembra (Tanjug) – V 12.645 požarih, ki so izbruhnili v prvih devetih mesecih letošnjega leta, je umrlo 88 ljudi, neposredno gmotno škodo pa cenijo na 1,870 milijarde dinarjev. V 80 odstotkih primerov jih je povzročil človeški dejavnik – gre za malomarnost, neprevidnost, otroško igro in namerno podtikanje.

Na konferenci Gasilske zveze Jugoslavije so oblikovali protipožarne ukrepe, ki jih bo sprejela ta nestrankarska človekoljubna organizacija. GZJ bo v prihodnjem letu zahtevala strožje ukrepe na področju varstva pred požari in kazenske politike, zavzela se bo za enotno strategijo protipožarnega varstva v vsej državi, še posebej pa si bo za preventivo prizadevala z večjim vplivom na izobraževalne programe.

DELO plus
Vsak petek razkriva RESNICO

OD PETKA DO PONEDELJKA

Umrl na poti domov

TRST, 23. decembra – Včeraj ponoči je v prometni nesreči v Trstu umrl 47-letni Jožef Juriševič iz Hrpelj pri Kozini. Juriševič, ki je bil kot poklicni voznik redno zaposlen v Trstu, se je v soboto ob 2. uri zjutraj s svojim golfom vračal domov. Ko je od novega tržaškega pristanišča Sv. Andreja vozil proti hitri cesti, mu je na nevarnem ovinku – verjetno s preveliko hitrostjo – naproti pripeljal opel kadett s tržaško registracijo. Tržaško vozilo je na ovinku zaneslo na nasprotno vozišče, kjer je silovito trčilo v Juriševičevega golfa. Oba avtomobila je nato vrglo na zelenico, kjer je razbiti golf obležal na potlačeni strehi. Čeprav so na pomoč takoj pritekli zaposleni iz okoliških obratov, Juriševiču ni bilo več pomoči. Njegovo truplo so iz razbitega avta rešili šele gasilci. Mlada potnika iz tržaškega vozila pa so reševalci težko poškodovana prepeljali v bolnišnico. (J. O.)

Prevračala sta se

MARIBOR, 23. decembra – V petek zvečer, ob 19. uri, je vozil 28-letni Iztok Bučar iz Maribora z osebnim avtomobilom iz Lenarta proti Mariboru. Ko je pripeljal do Pesniškega dvora ga je na mokrem in spolzkem cestišču zaneslo na levo stran ceste, potem na desno, kjer je še nekaj časa vozil po bankini, nato ga je spet zaneslo na cesto, pa spet na desno, kjer je zapeljal z avtom čez rob, se večkrat prevrnil in obstal na njivi, na kolesih. Pri prevračanju se je hudo poškodoval sopotnik, 28-letni Peter Behin iz Vukovja. (J. J.)

Zapeljal je v jarek

MARIBOR, 23. decembra – V soboto, malo po 14. uri je vozil 28-letni Bojan Raner iz Vukovja po magistralni cesti od Pernice proti Lenartu. V ostrem levem ovinku v kraju Ložane ga je začelo zanašati, zapeljal je na levo stran cestišča, nato pa spet v desno in od tam v jarek, kjer je avtomobil obstal. Pri tem se je Raner hudo poškodoval in so ga odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Neznanec zadel pešca

MARIBOR, 23. decembra – V petek, nekaj po 20. uri, je hodil 46-letni Alojz Bezjak iz Dupleškega vrha po desni strani ceste Maribor–Dravograd. V Bresternici ga je dohitel še neznani voznik in ga z desnim blatnikom zadel, tako, da je Bezjak obležal na bankini hudo poškodovan. Neznani voznik je potem odpeljal v smeri proti Mariboru. (J. J.)

Po levi v smrt

NOVO MESTO, 23. decembra – Do hude prometne nesreče je prišlo včeraj okoli 18. ure, ko je voznik osebnega avtomobila, 28-letni Milan Doberdrug iz Novega mesta vozil od Prečne proti Straži. V Podgori je zapeljal na levo stran ceste, po kateri je pravilno nasproti pripeljala 40-letna Vera Hočevar iz Novega mesta. Prišlo je do hudega trčenja, ob katerem je bila Hočevarjeva lažje ranjena, Doberdrug pa je na kraju trčenja umrl. (M. S.)

Vlak zbil železničarja

MARIBOR, 23. decembra – Včeraj malo pred 16. uro je prišlo do nesreče na železniški postaji na Ptuju. Tam so premikali vlakovno kompozicijo iz 3. na 7. tir, pri tem pa je pred vlak iz neznanih razlogov stopil vodja premika, 40-letni Janez Kukovec, doma iz Ormoža. Vlak ga je zbil in v kritičnem stanju so železničarja odpeljali v bolnišnico. Primer še raziskujejo. (M. S.)

Čelno sta trčila

MARIBOR, 23. decembra – Malo pred 23. uro, v petek zvečer, je vozil 27-letni Maksimiljan Leskovar iz Novega Tepanja osebni avto iz Oplotnice proti Tepanju. V naselju Pobrež je na ravnem delu ceste nenadoma zapeljal na levo in čelno trčil v osebni avtomobil, ki ga je nasproti pripeljal 60-letni Franc Cerovšek iz Oplotnice. Cerovškov avto je odbilo v jarek, voznik pa je bil pri trčenju hudo poškodovan. (J. J.)

Pretesno je prehiteval

RAČE, 23. decembra – V soboto zvečer, ob 22.20 je hodil 26-letni Zoran Podvršnik iz Ješence ob robu ceste iz Podove proti Framu. V Račah, pri hiši številka 77, ga je z osebnim avtomobilom dohitel 24-letni Zvonko Plečko iz Brezule in ga začel prehitevati. Takrat je Podvršnik nenadoma stopil proti sredini ceste, tako, da ga je Plečko zadel. Podvršnika je vrglo v vetrobansko steklo, z glavo je udaril v desni steber avtomobilske strehe. Hudo poškodovanega so odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Dvanajstletnik zabodel očeta

CELJE, 23. decembra – Tako kot mnogi gojenci vzgojnih zavodov, je ob koncu tedna prišel domov v Celje tudi 12-letni L. U., ki svoje otroštvo preživlja v zavodu predvsem zaradi problematičnih razmer v družini. Oče in mati sta bila namreč že davno razvezana, vendar sta še naprej prebivala pod isto streho. V soboto, 22. decembra zvečer, se je med nekdanjima zakoncema znova vnel prepir. Oče, 42 letni N. U., je bivšo ženo začel pretepati kar vpričo otroka. Ko jo je vrgel na tla in jo še kar tepel, pa je dvanajstletniku prekipelo. Vzel je kuhinjski nož in očeta večkrat z njim zabodel v hrbet, da je obležal mrtev. Zaradi mladosti zoper fanta ne bodo sprožili kazenskega postopka.

D. S.

Zagorela lesena stena

MARIBOR, 23. decembra – Okoli 21. ure v petek je odšel od doma Ivan Bauman iz Vršnika pri Pesnici. Doma je pustil zakurjeno trajnožarečo peč. Ob njej je zagorela lesena stena, nato pa se je požar razširil po stanovanju. Zadušili so ga gasilci iz Maribora in Kungote, škode pa je vseeno za približno 750.000 dinarjev. (M. S.)

Mrtev Jugoslovan

WILDON, 23. decembra – Po pisanju avstrijskega tiska je jugoslovanski državljan Jožef G. iz okolice Murske Sobote na poti iz Gradca proti domu v Weitendorfu pri Wildonu verjetno zaradi prehitre vožnje zapeljal s ceste in trčil v betonski zid. Avto je vrglo v zrak okoli dva metra visoko. Voznik je umrl na kraju nesreče. (N. S.)

Eksplozija železniške cisterne

MOSKVA, 23. decembra (Tanjug in AFP) – V bližini Belgoroda, južno od Moskve, je pozno sinoči eksplodirala železniška cisterna s plinom, ki je v kompoziciji tovornega vlaka stala na stranskem tiru. Cisterna na postaji Elnikovo je eksplodirala prav v trenutku, ko je mimo pripeljal ekspresni potniški vlak med Kislovodskom in Leningradom. Medtem je po sosednjem tiru pripeljal še potniški vlak, ki vozi med Moskvo in Novosibirskom. Zagorelo je skupaj 16 vagonov, sedem ljudi je umrlo, 48 pa je bilo ranjenih, vsi z leningrajskega vlaka. Okrog petsto potnikov je noč preživelo v bližnjih hotelih in šolah.

ED LACY

Vizum za smrt

26. nadaljevanje

»Seveda, včasih je hudoben otrok. Veste, kaj delava? Včasih, kadar končam z delom, sredi noči, greva Cliff in jaz v njegov MG in dirjava do Long Islanda ali v gore. Nikamor nisva namenjena, vendar je krasen občutek, da se voziš skozi noč in veš, da si prav tako dober kot kdo drug, počutiš se, kot da te imajo radi. V tem svetu je težko občutiti, da si nekdo. Vseeno, Cliff je moja zasebna stvar in nočem, da se mu kaj zgodi. Sovražila sem Eda Turnerja zaradi njegovega dlakocepskega podkupovanja – ušiva zastonjkarska postelja – vendar mi ga je bilo čez nekaj časa žal. Tudi on je potreboval mater. Težava je bila v tem, da se je zaljubil vame. To je bila velika težava.«

Prižgala si je eno mojih cigaret. Nisem vedel, kaj naj rečem, zato sem rekel: »Poslušam.«

»To je resnica. Zaradi njega sem bila čisto nora. Ljubil me je tako kot Cliff. Ni bil ljubosumen na moje stranke, te niso štele, vendar ni maral videti Cliffa. Nekoč mu je grozil s pištolo in revež je imel še nekaj dni težave z želodcem. Verjemite mi, če ne bi bilo mene, bi Ed ubil Cliffa. Venomer sem mu dopovedovala, da Cliffa potrebujem – delo v hotelu je moj glavni dohodek – ampak Ed je rekel, da mi bo priskrbel mehkejšo blazinico. Vendar mi do Eda ni bilo toliko kot do Cliffa, in sploh, ker je bil policaj, sem bila živčna – nikoli ne veš, kdaj te bo policaj vrgel volkovom. Ed je začel posedati v avtu pred hišo in paziti na Cliffa. Nekaj dni sem se tako bala iti v hotel, ker me je bilo strah, da bi medtem aretiral Cliffa ali ga ubil. In v tem poslu si ne moreš privoščiti prostih dni. Hočejo, da si tam, kadar moraš biti tam. Tako je bilo tudi na večer ubojev.«

»Kako?«

»Ed je bil v svojem avtu, noro jezen, in čakal, da bi videl, ali bo Cliff prišel. Povem vam, gospod Harris, veliko vem o moških in vlačuge ljubijo tako, da jih sovražijo. Nekaj časa se je Ed raztresel tako, da me je klofutal, igral grobega tipa. Potem mi je začel jemati denar – veselilo ga je, če mi je pustil ravno dovolj za hrano. In zaradi tega je bil Cliff tako jezen, da ga je hotel z nožem. Vendar se je dan ali dva kasneje Ed prikazal z darilom, vrednim dvakrat toliko, kot je vzel denarja. Enkrat diamantni prstan, potem ura. Uro imam še zdaj, prstan pa je v zastavljalnici. Pokažem vam zastavni listek, če hočete.«

»Ni potrebno. Povejte mi kaj več o Edu.«

»Ni več dosti povedati. Včasih je bil tukaj vsak dan, potem pa ga cele tedne nisem videla.«

»Kdaj ste ga prvič srečali?«

»Tega je približno ... devet ali deset mesecev. Bil je tako smešen. Včasih sva šla v posteljo in se me sploh ni dotaknil. In včasih se je sredi noči zbudil in začel javkati, največkrat o tem, kako vara svojo ženo. Nekateri tipi radi varajo svoje žene; drugi pa ob tem postanejo razdvojeni. Neko popoldne je vzel dvainšestdeset dolarjev, ki sem jih imela, in šel od tu, da bi kupil modernistično svetilko za svojo ženo – prinesel jo je pokazat, kot da bi mi bilo kaj mar. Bila je neka čudna zamisel o palmovem drevesu, deblo iz ebenovine in žarnice namesto kokosovih orehov, samo da je bila cikcakasta in smešna na pogled. Vidite, mislil je, da me bo prizadelo, če mi bo pokazal svetilko, vendar mi ne bi moglo biti bolj vseeno – razen zaradi denarja. Dve noči kasneje se je vrnil z diamantnim prstanom za darilo. Bil je drag, v zastavljalnici sem zanj dobila skoraj sto dolarjev.«

Nehala je govoriti in jaz sem sedel tam in poskušal misliti in vedel, da imam nekaj, vendar nisem vedel, kaj. »Kakšen je Cliffov alibi?«

Louise je položila roko na moje koleno in odločno rekla: »Nikar ne začenjajte misliti ali govoriti o tem. Na roke vam grem, gospod Harris, in obljubili ste mi, da ne bo težav. Imate pošten obraz, pojdite mi na roke. Ne povejte policajem za Cliffa.«

»Ne morete pričakovati, da bom molčal o taki stvari. Hudiča, Cliff ima motiv ...«

»Ne, ne, gospod Harris. Verjemite mi, Cliff tega ni naredil. Grdo govori, vendar mu že ob pogledu na kri postane slabo. In ima pravi alibi. Cliff je pameten. Večino zvodnikov dobijo, ker nimajo vidnih dohodkov. Cliff dela kot natakar, od osmih do polnoči, v nekem nočnem klubu v centru. Tisto noč je delal, res je, sama sem preverila. Tudi vi lahko preverite. Veste, kaj se bo zgodilo, policaji bodo ugotovili, da njegov alibi drži, medtem pa ga bodo obdelali. In jaz bom v godlji. Jaz nikomur nič nočem. Nisem nadloga. Nikoli nisem bila bolna. V ta poklic sem šla samo zato, ker sem bila lačna. Sedaj je to vse, kar znam. Če vi ...«

»Vendar je Cliff sovražil Turnerja, to je manjkajoči motiv. Verjetno je Andersuna ustrelil po nesreči, ali pa je hotel Cliffa odvrniti od uboja.«

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

21. nadaljevanje

Ubogi Samuel! Si je kdaj opomogel od izgube? Ali pa se je zavil v žalovanje, dokler seznamu umrlih niso deset let pozneje dodali njegovega imena?

Dva dni pozneje se je Ruth izselila iz Mullionsa. Ni pričakovala, da se bo tako lahko odločila, katere stvari bo vzela s sabo in katere bo pustila. Hišica je spregovorila in zavrnila vse dragocene Harryjeve predmete. Tovornjak je prepeljal le posteljo, naslanjač, oblazinjen s temnim, rdečim žametom in bakrene ponve. V zabojih so bile njene obleke in perilo. Vso odogovornost za tisto, kar je ostalo v Mullionsu, je naprtila svojemu odvetniku, ki ji bo prav gotovo za svoje delo drago zaračunal.

Fantje iz selitvenega podjetja so bili zaskrbljeni. Prav gotovo jih je njen prehod iz obilja Mullionsa v skromnost Meniškega sprehajališča presenetil. Zbrali so se okoli nje v temni, majhni veži in niso hoteli oditi, dokler jih ni potolažila:

»Saj bom postopoma vse opremila,« je vztrajno ponavljala, »prav gotovo bom vse lažje prepleskala, če bo hiša prazna.«

To je bila hiša zvokov in skrivnosti. Če je zaloputnila vrata, ji je omet padel na glavo. Morda je tukaj živela ravno tista Mary Crofton, Samuelova žena? Morda je še vedno bila tam nekje zgoraj na podstrešju in je negovala svoje štiri bolne otroke. Ker je okolje, na katerega ni bila navajena, še povečalo njeno osamljenost, je zašepetala: »Mary? Mary Crofton. Me slišiš? Si tu nekoč živela, pred davnimi časi, ko je bila hiša še nova? Si se vanjo skupaj s Samuelom vselila kot nevesta?«

Sedla je na kamnito stopnico, ki je vodila v kuhinjo. Čutila je, da mora nadaljevati, čeprav je bilo slišati neumno. »S tabo bom sklenila pogodbo, Mary! Ne zapusti me! Ostani tukaj in opazuj, kako bom spremenila tvojo hišo!«

Začela je odpirati škatle in nameščati porcelanske sklede in ponve v vgrajene kuhinjske omare, ki so segale od stropa do tal. Prazna zaboja je postavila skupaj, ju prekrila s prtom in tako dobila kuhinjsko mizo. Ta nepričakovan nadih iznajdljivosti ji je povrnil samozavest. Napolnila je čajnik z vodo, ga postavila na štedilnik in začela iskati čaj.

Posode s čajem ni bilo tam, kamor jo je položila. Ta nenavadni spodrsljaj jo je začel skrbeti, potem pa se je spomnila, kako je Georgina vsa iz sebe prestavljala stvari. Deset minut pozneje je čaj našla pod skrbno zloženim kupom rjuh.

Ruthina zaskrbljenost zaradi čaja, ki ga ni našla, jo je v spominu spet povezala s sestro, vendar na način, na katerega še ni bila pripravljena. Spomnila se je njenega stikanja, tistega njenega vznemirjenega iskanja, vseh tistih njenih vprašanj o Harryju.

»Harry na deželi?« je rekla Gina. »Ruth – saj veš, kako rad ima svoje udobje. Nikoli ne bi šel živet na deželo. Sploh pa ne januarja.«

Georgini ni povedala natančnega datuma Harryjevega bega. Ona in Harry sta vedno trdila, da se sovražita in zaničujeta. Gina je o Harryju vedno govorila kot o »domišljavem in krojaško razvitem bedaku«. Harry pa je imel Georgino za »praznoglavi obešalnik za obleke.«

Sedela je na robu postelje, v rokah je držala skodelico čaja, dokler se ni v hišo prikradla tema. Skozi okno je videla le še obrise cerkve, zvonika in nagrobnikov. Ker je bila utrujena in sama v tej nenavadni hišici, se je počutila prestrašeno. Vendar se je uprla skušnjavi, da bi poiskala Sama Brighta.

Ugotovila je, da je pozabila prinesti zavese za prostor, v katerem bo morala vsaj nekaj časa živeti, jesti in spati. Pobrskala je po zaboju, kjer je imela kuhinjsko perilo in na dan privlekla zelen bombažni prt, s katerim je začasno zakrila okna. Pri tem si je pomagala z žebljički. Kaj ni še pred enim tednom Ruth Flemming oštevala ubogo Dello Smith, ki je zavese pritrdila na okna z ducatom dolgih žebljev.

Naslednje jutro je odprla oči in ker je pozabila na prt, ki ga je bila pritrdila na okno, je nejasno premišljevala, zakaj je dnevna svetloba zeleno obarvana. Začela se je ozirati po prostoru, v katerem je spala: čokoladno rjavo prepleskane stene, ki so skupaj z gospo Pomeroyevo doživele vladavino mnogih britanskih kraljev.

Slišala je prazno hišo. Lep, tolažeč in votel zvok sob, v katerih ni bilo ničesar, samo zrak in star prah. Kako težko je vsa družinska lastnina pritiskala nanjo! V tej bedni koči, v teh majhnih, golih sobah bi lahko bila kdorkoli. Njene zahteve so se že znižale. Prejšnji večer je na okna pritrdila namizni prt in za večerjo jedla kruh, namazan z marmelado, ob mizi, ki je bila sestavljena iz dveh zabojev.

V Mullionsu je bilo deset sob. V tistem razredčenem zraku je mahagonij izrinjal orehovino, srebro je zasenčilo kristal, žamet je tekmoval z brokatom in se boril za njeno pozornost. Lastnina. Stvari. Predmeti, ki si jih lahko le gledal, ne pa uporabljal. Nanje si bil lahko ponosen, nisi pa jih imel rad.

Ob Krki s strahom čakajo, kje se bo pojavilo olje

Iz žužemberške Iskre odteklo precej kurilnega olja – Ribe bodo ogrožene – Priprave na reševanje ribogojnice – Neznane podzemske poti

ŽUŽEMBERK, 23. decembra – Gasilci že od 18. decembra neprestano dežurajo ob Krki, kjer so postavili lovilce olja in pripravili drugo opremo, da bi preprečili ekološko katastrofo, do katere lahko pride, če bo v reko priteklo kurilno olje. V torek je namreč iz cisterne delovne organizacije Iskra Keko v Žužemberku izteklo kurilno olje, ki se doslej še ni nikjer pojavilo.

Na novomeški UNZ so povedali, da so jih o ugotovljeni nesreči iz Keka takoj obvestili, prav tako kot sanitarno in vodnogospodarsko inšpekcijsko službo. Organizirali so tudi stalno opazovanje na nižje ležečih mestih, kjer domnevajo, da bi lahko priško kurilno olje na dan. Delavci UNZ so ugotovili, da je stekla v zemljo večja količina kurilnega olja, vendar je točno ni mogoče ugotoviti. Ob zadnji kontroli ravni kurilnega olja v cisterni so 4. decembra ugotovili, da je v njej nekaj več kot 20.000 litrov kurilnega olja. Sedaj je cisterna prazna. Vzrok za nesrečo še ugotavljajo, verjetno pa je bila kriva dotrajanost cevi, saj vse kaže, da je počila.

● V novomeški ribiški družini so opozorili ribiče, da naj bodo pozorni, če bi se pojavili na Krki oljni madeži, pripravili pa so se tudi, da bodo po svojih močeh pomagali rešiti, kar se bo dalo.

Po toku Krke le nekaj kilometrov navzdol je na Dvoru ribogojnica Emone, ki bi jo izliv kurilnega olja v Krko lahko hudo prizadel. V ribogojnici se najbolj bojijo za novi del, saj bo tam v primeru izlitja najhuje, ker gre za velike površine, ki jih bo težko »braniti«. Z gasilci so se že dogovorili, da bodo dali na Krko plavajočo zaporo, sami pa bodo postavili posebne plavajoče lesene ovire, ki naj bi kurilno olje usmerili k desnemu bregu, da bi, kolikor ga ne bi mogli posneti s površine z desnega brega, steklo mimo ribogojnice navzdol. Vse te načrte pa jim lahko temeljito pokvarijo kaskade, ki so tik nad ribogojnico in kjer se bodo eventualni oljni madeži razbili v milijone majhnih madežev. Res bo nekaj tega ostalo na mahu in skalah, vendar se bo to potem spiralo dalj časa. Kaj pomeni pritok kurilnega olja v ribogojnico za ribe ni treba razlagati. Ker gre za veliko ribogojnico, bi bila škoda ogromna.

Kje je kurilno olje doslej, se sprašujejo vsi? »Slej ali prej se bo kurilno olje pojavilo v Krki. V to sem prepričan, saj poznamo sestavo tistega območja,« je povedal predsednik jamarskega kluba Novo mesto **Zdravko Bučar**. »Če obstojajo analize ničtega stanja Krke v tem predelu, potem bodo sedanje analize že zanesljivo pokazale prisotnost kurilnega olja, čeprav tega s prostim očesom še ni mogoče videti. Pravega dotoka ni zato, ker so levi breg in kamenine za njim iz dolomita, ta pa delno absorbira in upočasni pretok. Možnosti so, da bo to omililo vse, saj je možnost tudi, da ni neposrednega odtoka v Krko s kraja, kjer je kurilno olje steklo v zemljo. Pod Žužemberkom na srečo ni izvirov, razen enega pod Iskro pri mostu. Pri gradu je topel izvir, ki pa ima svoj vir in zaledje drugje. Če bi steklo olje v zemljo na desnem bregu, bi bilo že zdavnaj v Krki, ker je reka ločnica med dolomitnimi kameninami in apnencem iz katerega je desni breg. Upati, da bo olje kar izginilo, pa nima smisla, saj se vse tekočine levega in desnega brega Krke pri Žužemberku prej ali slej stečejo v Krko,« pravi Zdravko Bučar.

MILOVAN DIMITRIĆ

Tropski ciklon Joy grozi Avstraliji

SYDNEY, 23. decembra (AFP) – Zahodne dele Avstralije je tik pred božičnimi prazniki doletela prava naravna katastrofa. Okrog Sydneya besnijo gozdni požari, po Melbournu je divjala nevihta z grmenjem in točo, v Queenslandu pa trepetajo pred bližajočim se ciklonom.

»Uničujoč veter je že prizadel 200-kilometrski pas okrog turističnega mesta Cairns v severozahodni avstralski državi Queensland, ljudje pa so v glavnem še doma, na varnem – predvsem v kopalnicah. Oblasti opozarjajo, da je bil to le stranski udar, saj je center tropskega ciklona Joy, kjer je hitrost vetra okrog 230 kilometrov na uro, še nad oceanom. Joy bi lahko imel podoben učinek kot ciklon Tracy, ki je na božič leta 1974 divjal po Darwinu in zahteval več kot 50 človeških življenj.

V Melbournu v državi Victoria je nevihta prejšnjo noč podirala dimnike, razbijala okna in trgala energetske vode. V okolici Sydneya so temperature narasle na 40 stopinj Celzija. Vroč veter, ki je pihal skozi državo Novi južni Wales, je že povzročil več kot 50 požarov, pri tem pa je zgorelo tudi okrog 20 hiš.

Verižno trčenje zaradi megle in poledice

SREMSKA MITROVICA, 23. decembra (Tanjug) – V petek zjutraj je na avtocesti med Zagrebom in Beogradom prišlo zaradi poledice in goste megle do verižnega trčenja več kot sto vozil. Promet med Lipovcem in Adaševcem je bil ustavljen skoraj pet ur, kar je povzročilo pravi kaos. Vozila so se zaletavala na desetkilometrskem odseku, doslej pa sta umrla dva človeka.

Med poškodovanimi je večina naših delavcev na začasnem delu v tujini, ki so se za praznike vračali domov. Preiskovalni organi so identificirali prvo žrtev, 25-letnega Ismeta Gurezija iz Prizrena, identiteto druge žrtve, ki je zgorela v avtomobilu, pa še iščejo. Poškodovane, med njimi je bil tudi Mariborčan Radivoj Hribaček, so prepeljali v različne bolnišnice ob avtocesti, večina pa je po sporočilih zdravstvenega osebja že izven najhujše življenjske nevarnosti. Lažje poškodovani pa so po nudeni prvi pomoči tako ali tako nadaljevali svoje poti.

Najstnica trdi, da naj bi ji mamila podtaknila prijateljica

Zaradi tihotapljenja 30 kilogramov heroina grozi britanski najstnici na Tajskem tudi smrtna kazen – Starši na obisku

BANGKOK, 23. decembra (AFP) – Prejšnji teden se je v Bangkoku začelo sojenje britanski najstnici Karyn Smith, obtoženi, da je skušala s Tajske pretihotapiti več kot 30 kilogramov heroina. Dejanje je priznala, vendar ji grozi smrtna kazen. Na sojenju je dejala, da ji je mamila podtaknila 17-letna prijateljica Patricia Cahill.

Dekleti so julija aretirali na bangkoškem mednarodnem letališču, od koder sta nameravali poleteti v Gambijo. Ko je policija pregledala njuno prtljago, je v skritih predalčkih odkrila heroin, vreden skoraj 13 milijonov dolarjev. Cahillova še vedno zanika krivdo, Smithova pa je v ponedeljek na sodišču izjavila, da ni vedela, da so bila med prtljago skrita mamila. »Prijateljica me je na letališču prosila, naj prevzamem prtljago. Nisem vedela, da je v njej skritih 30 kilogramov heroina. Patricia je izkoristila mojo neumnost in nevednost in me speljala na limanice,« piše v izjavi, ki jo je 19-letna Karyn Smith v rjavi zaporniški unfiromi in s sklonjeno glavo prebrala na sodišču.

Njeni starši, ki so jo obiskali kmalu po aretaciji, tokrat niso mogli priti na zaslišavanje. Po besedah njenega odvetnika Witawata Purmphola naj bi iz Solihulla v Veliki Britaniji pripotovali 24. decembra in preživeli božič s hčerko. Po zaslišanju je tudi dejal, da njegovi varovanki res grozi smrtna kazen, vendar upa, da jo bo sodišče v četrtek obsodilo le na zaporno kazen. »Moja stranka je priznala krivdo, zdaj pa je prepuščena sodišču na milost in nemilost,« je dejal Witawat Purmphol.

Zbil jo je na prehodu za pešce

LJUBLJANA, 23. decembra – V petek malo pred 19. uri je prišlo do hude nesreče v križišču Regentove in Korenčanove ulice v Šiški. Po Regentovi proti Vodnikovi je z osebnim avtom vozil 40-letni Aleksander Tomaševič. Pripeljal je v križišče in z nezmanjšano hitrostjo na prehodu za pešce zbil 69-letno Ano Briški. Žensko je vrglo na pokrov motorja, razbila je vetrobransko steklo in nato padla na tla. Bila je na mestu mrtva. (M. S.)

Zaradi gneče na meji že pritožbe

Med zdomci so bili na meji tudi domačini – Tovornjaki čakali skoraj cel dan – Spet orožje

ŠENTILJ, FERNETIČI, 23. decembra – Konec tedna je bila na mednarodnem mejnem prehodu Šentilj spet velika gneča, na avstrijski strani pa se je nabrala kar petkilometrska kolona vozil. Po skoraj dveh dneh garanja so si danes dopoldne lahko oddahnili tudi miličniki in cariniki na južnoprimorskih mejnih prehodih.

V petek so na Šentilju zabeležili 66.228 potnikov, ki so vstopili v Jugoslavijo v 14.024 vozilih, izstopilo pa je 31.089 potnikov s 6.479 vozili. Cariniki na mejnem prehodu so se jezili zato, ker so se številnim zdomcem pridružili tudi naši nakupovalci in tako še podaljševali kolone čakajočih. »Najraje vam bi zaračunal carino,« je dejal domačinu carinik v petek popoldan,« samo zato, ker hodite nakupovat zdaj. Kaj niste mogli tega narediti teden dni prej? Tako pa samo povzročate gnečo,« je bil nejevoljen.

V soboto, ko so zabeležili pri vstopu 108.594 potnikov z 20.150 vozili in pri izstopu kar 34.000 potnikov s 5.835 vozili pa je prekipelo najprej avstrijskim carinikom, ki so zagrozili s stavko, nato pa še domačinom v avstrijskem Spielfeldu. Ti so zaradi dolgih, več kot petkilometrskih kolon, ki so onemogočile vsakršen promet na oni strani meje, zagrozili, da bodo zaprli cesto. Toda cariniki in tudi mejni miličniki hitreje niso mogli delati, kljub temu, da so dobili okrepitve iz notranjosti.

V nedeljo ob pol peti uri zjutraj so bile pri vstopu tri kolone, čakalna doba je bila eno uro. Za avtobuse, ki so se zvrstili v petih kolonah, pa je bila čakalna doba, uradno, dve uri. Glede na izkušnje pri poročanju z mejnega prehoda je bila resnična čakalna doba vsaj enkrat daljša. Tovornjaki, ki vse te dni čakajo za vstop v eni vrsti, pa so doživljali pravo kalvarijo. V petek so stali tri do štiri ure. V soboto, ko je bila največja gneča in so potniki v osebnih avtomobilih čakali na vstop pod dve do tri ure, potniki v avtobusih pa tri do štiri ure, so vozniki s tovornjaki čakali kar deset in še več ur. V noči od sobote na nedeljo pa so tovornjaki po uradnih podatkih čakali na prestop meje kar 17 ur. »Še sreča, pravijo na mejnem prehodu,« da ne sneži, kajti takrat bi bili zastoji še daljši«.

Na Fernetičih so imeli od petka popoldne nepretrgoma 48 ur odprtih 6 vstopnih kolon. Za vstop v našo državo je bilo treba takrat čakati od tri do pet ur. Danes zjutraj je naval potnikov, med katerimi je bila večina zdomcev toliko popustil, da so vozila lahko spuščali v Jugoslavijo samo v treh kolonah. Tako je bilo treba za prestop meje okrog poldneva tukaj čakati manj kot pol ure. Še boljše je bilo v tem času na prehodu Lipica, kjer je promet potekal tekoče. Na Fernetičih smo tudi izvedeli, da tokrat niso imeli veliko dela z enodnevnimi turisti, ki hodijo na nakupe v Trst, saj so se ti očitno zaradi pričakovanega prihoda zdomcev Fernetičem ognili.

Kljub obilici dela pa so na prehodu Lipica ta konec tedna odkrili dva neprijavljena avtomata in pištolo, medtem ko so imeli na Škofijah najbolj srečno roko pri odkrivanju tihotapljenih petard. Na tem prehodu so bile te dni kljub bližnjim praznikom, razmere skoraj normalne. Za prestop meje je bilo treba čakati največ eno uro, preko meje pa so ob najhujši gneči vozila spuščali v treh kolonah. J. J., J. O.

Pomoč ob potresu

GEVGELIJA, 23. decembra – V Gevgeliji in okolici zemlja še naprej drhti. Po potresu pred dvema dnevoma, ki je povzročil veliko materialno škodo, je bilo še na stotine šibkejših potresov. Strokovnjaki so ugotovili, da v 150 hišah ni več možno bivanje, brez strehe nad glavo pa je ostalo približno 600 ljudi. Makedonski izvršni svet je tudi ponudil Grčiji strokovno pomoč inštituta za potresno inženirstvo in inženirsko seizmologijo v Skopju, ki bo pomagala odpravljati posledice nedavnega potresa na severnem območju te sosednje države.

Po malem, a vztrajno goljufal

LJUBLJANA, 23. decembra – Ljubljančan Ferdinand M. star 28 let, se ni potrudil delati, pač pa si je omislil lažji način, kakor priti do denarja. Odpiral je hranilne knjižice in kadar je bil suh, je vanje vpisoval določene zneske, denar pa dvigoval na poštah, kjer za dvig manjših zneskov stanja ne preverjajo. Trajalo je več kot eno leto, da so ga odkrili, medtem pa si je na škodo Ljubljanske banke Gospodarske banke in Komercialne in hipotekarne banke po malem nabral že nekaj več kot 73.000 dinarjev. Zdaj je v priporu, v teh dneh pa so mu tudi izročili obtožnico. Bremeni ga kaznivih dejanj ponarejanja listin in goljufije.

Tega »posla« se je lotil konec maja lani, denar pa je dvigoval vse do konca letošnjega junija. Sistem je bil tak; z obveznim pologom je odprl knjižico in ko se mu zazdelo, da dvigi s ponarejenimi vpisi vlog niso več varni, jo je uničil in odprl novo. Pa tako naprej. Štiri knjižice je odprl v različnih ekspoziturah Ljubljanske banke po Ljubljani, eno v Komercialni in hipotekarni banki. Preiskovalnemu sodniku je svoje podvige priznal, a poudaril, da nikoli ni ponarejal podpisov ali žigov. Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj so mu uslužbenci pošt kljub temu nasedali.

B. G.

Eksplozija železniške cisterne

MOSKVA, 23. decembra (Tanjug in AFP) – V bližini Belgoroda, južno od Moskve, je pozno sinoči eksplodirala železniška cisterna s plinom, ki je v kompoziciji tovornega vlaka stala na stranskem tiru. Cisterna na postaji Elnikovo je eksplodirala prav v trenutku, ko je mimo pripeljal ekspresni potniški vlak med Kislovodskom in Leningradom. Medtem je po sosednjem tiru pripeljal še potniški vlak, ki vozi med Moskvo in Novosibirskom. Zagorelo je skupaj 16 vagonov, sedem ljudi je umrlo, 48 pa je bilo ranjenih, vsi z leningrajskega vlaka. Okrog petsto potnikov je noč preživelo v bližnjih hotelih in šolah.

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO

■ Siva sestra

Častilci imenujejo Marie Marguerite d'Youville mati Tereza svojega časa. Čeprav se slavna nobelovka ni nikoli spopadla z osebnimi nesrečami in ponižanji, kakršne jih je morala prenašati Marie Marguerite, sta si v marsičem podobni. Marie Marguerite je bila rojena v Quebecu leta 1701. Do svojega osemindvajsetega leta je izgubila očeta, moža in štiri od svojih šestih otrok. Žalost si je tolažila tako, da se je posvetila lajšanju trpljenja drugih. Prala je perilo, umivala ostarele in beračila za denar, da je lahko nahranila reveže. Ljudje so se na cesti norčevali iz nje in jo celo kamenjali. Umrla je leta 1771. Danes delo v njenem duhu nadaljuje okoli 4.000 usmiljenih sester, ki jim rečejo tudi »sive sestre«. Delujejo v bolnišnicah, sirotišnicah in zatočiščih za brezdomce. Pred kratkim je papež Janez II. Marie Marguerite d'Youville razglasil za prvo kanadsko svetnico.

■ Najdene umetnine

Umetniške slike, ki so izginile med nacistično okupacijo Pariza med letoma 1942 in 1944, so našli v berlinski državni galeriji. Kustos Lothar Brauner, ki je skrbel za umetniška dela 19. stoletja, je v omari hranil 28 del, ki so jih ustvarili Monet, Gauguin, Seurat, Renoir, Cézanne in Delacroix. Umetnine je galeriji izročil neznanec z naročilom, naj bi jih nekega dne vrnili pravemu lastniku. Francoski tednik L'Express trdi, da so upravo francoskih muzejev že prej opozorili, da so mojstrovine v Berlinu, vendar pa vodstva muzejev to ni zanimalo, ker nobeno delo ni bilo iz javnih zbirk. Vzhodnonemški diplomati so menda že leta 1975 vzpostavili stike s francoskim zunanjim ministrstvom in namignili, da so umetnine v Berlinu. Francoski tednik ne razkriva, kdo je lastnik ukradenih dragocenosti.

■ Vračanje hongkonških Kitajcev

Več kot 20 odstotkov hongkonških Kitajcev, ki so v zadnjih letih zapustili to britansko kolonijo, se je spet vrnilo, potem ko so si priborili avstralsko, kanadsko, britansko ali singapursko državljanstvo. Opremljene s tujim potnim listom jih ni strah spopasti se z novimi hongkonškimi gospodarji: Kitajci, ki bodo leta 1997 zamenjali Britance.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1863 je umrl angleški pisatelj William Makepiece Thackeray, predstavnik humorja in tipičnega sarkazma v orisu značajev (rojen 1811).

Thackeray se je rodil v Kalkuti, kjer je bil njegov oče izterjevalec davkov. Toda kmalu je umrl, mati se je na novo poročila in se je morala z možem vrniti v Anglijo. S seboj je seveda vzela tudi šestletnega Williama. Potovanje iz Kalkute v Anglijo je trajalo tedaj pol leta. Ladja se je ustavila tudi na otoku Sv. Helene. Indijski služabnik je peljal dečka na sprehod po otoku in mu pokazal za vrtnimi vrati nekega gospoda, ki je nepretrgano hodil sem ter tja kot ujeta zver v kletki.

»Dobro si ga oglej,« je rekel služabnik malemu Williamu, »to je Napoleon Bonaparte. Vsak dan poje tri ovne in vse otroke, ki se mu jih posreči uloviti!«

Malemu Thackerayu se je podoba tega »ljudožerca« vtisnila v spomin za vse življenje.

●

V Angliji se je Thackeray kmalu poročil, a žena je bila bolehna in je nazadnje zblaznela. Thackeray se je na vse načine trudil, da bi ji pomagal, a zaslužil je z občasnimi prispevki v raznih časnikih bore malo. Ko je bila sila najhujša, je nekega dne pozvonil pri vratih založnik Vizitelly, ki mu je prišel ponudit, naj piše za njegov časopis umetnostne kritike in recenzije glasbenih prireditev.

»Dajal vam bom tri gvineje na teden,« mu je ponudil.

Vsota se je zdela pisatelju tako ogromna, da je navdušen vzkliknil:

»Pripravljen sem, da me vzamete v najem za vse življenje!«

24. december

Obdobje književnosti na Slovenskem med letoma 1899 in 1918 je dobilo ime slovenska moderna, potem ko se je pojem moderna po letu 1890 udomačil v Nemčiji in Avstriji kot oznaka za nemški naturalizem, potem pa še za dekadenco in simbolizem, se pravi za smeri, ki so prelomile s starejšim poetičnim realizmom, z romantičnimi epigoni in akademskim formalizmom ter vnesle v slovstvo moderno življenje. V slovenski literaturi je dobil izraz nekoliko ožji pomen. Obsega tiste slovstvene pojave, ki so se uprli načelom formalizma, slovenska moderna je torej reakcija in upor zoper romantiko, realizem in naturalizem, kar pa ne pomeni, da je te smeri odklonila v celoti. V obdobju med obema vojnama so naši pisatelji prešli pot od moderne prek ekspresionizma do nove stvarnosti in socialnega realizma. Iz moderne in v prehodu v ekspresionizem se uvrščajo Anton Novačan, Fran Albreht, Stanko Majcen, Janko Glazer, Pavel Golia, sopotniki ekspresionizma so bili Anton Podbevšek, Ludvik Mrzel, Ivan Mrak, Bogomir Magajna, izročilo slovenske moderne s prvinami ekspresionizma pa sta v tridesetih letih nadaljevali Lili Novy in Vida Taufer.

***Lili Novy** (rojena Haumeder) se je rodila **24. decembra 1885** v Gradcu. Njen oče je bil nemški plemič, mati pa Slovenka. Šolala se je doma in v izbranem Huthovem zavodu v Ljubljani in se poročila s češkim stotnikom Novyjem. Živela je na Dunaju, v Pragi in nazadnje v Ljubljani. Njene prve pesmi so bile napisane v nemščini, prijateljevanje s slovenskimi pesniki pa jo je pripeljalo do tega, da je začela pisati v slovenščini in z odličnimi prevodi iz slovenščine v nemščino seznanjala svet z našimi najboljšimi dosežki (iz slovenščine v nemščino je prevajala Prešerna, iz nemščine v slovensščino pa Goetheja). Pod vplivom Gradnika in ekspresionistov je ustvarila novejšo žensko erotično liriko, pisala je doživete in oblikovno dognane pesmi. Za življenja (umrla je leta 1958 v Ljubljani) je izdala le eno zbirko« Temna vrata«, souredila pa je tudi izbor Lirika v času moderne«. Pisala je tudi za mladino (Mojca in živali, Pika-poka, Majhni ste na tem velikem svetu).*

Dogodki na današnji dan

- *1818 Rodil se je britanski fizik **James Prescott Joule** (umrl leta 1889). Njegovi glavni iznajdbi sta mehanski ekvivalent toplote in zakon o ohranitvi energije.*
- *1934 V Ljubljani se je začela **IV. državna konferenca KPJ**, na kateri je 11 delegatov obravnavalo glavna vprašanja iz dejavnosti partije. Sprejeli so več resolucij: o delu sindikata na vasi in med narodno zatiranimi množicami, o partijskem tisku in o boju proti imperialistični vojni. Sklenili so ustanoviti KP Slovenije, KP Hrvatske, pozneje pa tudi KP Makedonije.*
- *1951 **Libija** je postala samostojna ustavna kraljevina, ki ji je vladal kralj Idris (od leta 1943 je bila pod britansko upravo). Kralja je leta 1969 z vojaškim udarom strmoglavil polkovnik Gadafi.*

25. december

*Dne **25. decembra** večstomilijonska katoliškokrščanska skupnost praznuje **božič**, dan Kristusovega rojstva, svoj največji praznik. Zgodovinsko še danes ni dokazano, kdaj se je Kristus resnično rodil. Sveto pismo poroča samo o kraju. Do 4. stoletja so Kristusovo rojstvo praznovali različno: 6. januarja, marca ali v začetku aprila, tudi 25. maja. Šele v 4. stoletju so vse cerkve sprejele enoten datum, 25. december, za praznovanje božiča. Petindvajseti december pa ima kot praznik dolgo zgodovino. V egiptovski Aleksandriji so že nekaj stoletij pred nastopom krščanstva ob zimskem sončnem obratu v noči od 24. na 25. december izpostavljali čaščenju vernikov kip božanskega otroka, sina boginje Izide in boga Ozirisa. Poleg Izidinega misterija so obdobju tik pred krščanstvom proslavljali 25. december v sredozemskem prostoru kot dan rojstva sonca, ki se vsako leto vrne v novo življenje. Ta dan (ali njemu bližnji dnevi) je veljal za največji praznik leta pri mnogih poganskih ljudstvih in tudi simboli, ki danes spremljajo božič, so že zelo stari. Na prvem mestu je seveda božično drevesce. Poganska ljudstva so svoj praznik sončnega obrata praznovala s hrastom, svetim drevesom, ki je simboliziral vrhovno božanstvo sonce. Hrast je bil med decembrskimi obredi osrednji kulturni pripomoček, poleg njega pa še bela omela, rastlina, ki s hrastom rada biva v sožitju. Hrast je nekaj stoletij pozneje izpodrinila smrekova vejica, ki kot vedno zeleno drevo simbolizira večno življenje. Prvo poročilo o božičnem drevescu, takšnem, kot ga poznamo danes, pa je iz druge polovice 17. stoletja. Okraski, svečke in darovi pa so se udomačili šele v 18. stoletju. Na slovenskem podeželju je bila ta navada neznana do konca prve svetovne vojne. Hiše so krasili z zelenjem, omelo, jabolki in orehi, obvezne so bile posode z mladim žitom. Jaslice so nekoliko starejše, vendar tudi razmeroma mlade. Prve so postavili jezuiti leta 1560 na Portugalskem.*

Dogodki na današnji dan

- *1001 **Štefan I. Arpad Sveti** se je okronal za prvega madžarskega kralja.*
- *1642 Rodil se je britanski fizik **Isaac Newton** (umrl leta 1727). Postavil je temelje klasični fiziki in višji matematiki, odkril naravni zakon splošne gravitacije in medsebojno privlačevanje teles.*
- *1877 Rodil se je slovenski skladatelj **Emil Adamič** (umrl leta 1936), glasbeni kritik, pedagog in dirigent.*
- *1899 Rodil se je ameriški igralec **Humphrey Bogart**, znan predvsem po filmih »Zaklad Sierra Madre in »Casablanca« (umrl leta 1957).*
- *1921 Rodil se je egiptovski politik in voditelj **Anvar el Sadat**, umrl v atentatu leta 1981.*
- *1926 **Hirohito** je postal japonski cesar.*
- *1978 Vietnamske čete so vkorakale v **Kambodžo**.*

Potres na Krškem polju

LJUBLJANA, 23. decembra – Seizmološki zavod Republike Slovenije je včeraj sporočil, da so seizmografi observatorija na Golovcu zabeležili v soboto, 22. 12. 1990, ob 16. uri 6. minut potresni sunek iz epicentralne oddaljenosti 75 kilometrov vzhodno-jugovzhodno od observatorija. Njegova moč je bila 2,8 stopnje po Richterjevi lestvici. Žarišče je nastalo v seizmogenem področju Krškega polja, ki je znano po občasno povečani potresni dejavnosti. Potres 4 stopnje po Mercallijevi lestvici je po prvih podatkih vznemiril posamezne prebivalce Krškega in okoliških krajev.

Največ požarov zaradi malomarnosti in neprevidnosti

BEOGRAD, 23. decembra (Tanjug) – V 12.645 požarih, ki so izbruhnili v prvih devetih mesecih letošnjega leta, je umrlo 88 ljudi, neposredno gmotno škodo pa cenijo na 1,870 milijarde dinarjev. V 80 odstotkih primerov jih je povzročil človeški dejavnik – gre za malomarnost, neprevidnost, otroško igro in namerno podtikanje.

Na konferenci Gasilske zveze Jugoslavije so oblikovali protipožarne ukrepe, ki jih bo sprejela ta nestrankarska človekoljubna organizacija. GZJ bo v prihodnjem letu zahtevala strožje ukrepe na področju varstva pred požari in kazenske politike, zavzela se bo za enotno strategijo protipožarnega varstva v vsej državi, še posebej pa si bo za preventivo prizadevala z večjim vplivom na izobraževalne programe.

DELO plus – Vsak petek razkriva RESNICO

OD PETKA DO PONEDELJKA

Umrl na poti domov

TRST, 23. decembra – Včeraj ponoči je v prometni nesreči v Trstu umrl 47-letni Jožef Juriševič iz Hrpelj pri Kozini. Juriševič, ki je bil kot poklicni voznik redno zaposlen v Trstu, se je v soboto ob 2. uri zjutraj s svojim golfom vračal domov. Ko je od novega tržaškega pristanišča Sv. Andreja vozil proti hitri cesti, mu je na nevarnem ovinku – verjetno s preveliko hitrostjo – naproti pripeljal opel kadett s tržaško registracijo. Tržaško vozilo je na ovinku zaneslo na nasprotno vozišče, kjer je silovito trčilo v Juriševičevega golfa. Oba avtomobila je nato vrglo na zelenico, kjer je razbiti golf obležal na potlačeni strehi. Čeprav so na pomoč takoj pritekli zaposleni iz okoliških obratov, Juriševiču ni bilo več pomoči. Njegovo truplo so iz razbitega avta rešili šele gasilci. Mlada potnika iz tržaškega vozila pa so reševalci težko poškodovana prepeljali v bolnišnico. (J. O.)

Prevračala sta se

MARIBOR, 23. decembra – V petek zvečer, ob 19. uri, je vozil 28-letni Iztok Bučar iz Maribora z osebnim avtomobilom iz Lenarta proti Mariboru. Ko je pripeljal do Pesniškega dvora ga je na mokrem in spolzkem cestišču zaneslo na levo stran ceste, potem na desno, kjer je še nekaj časa vozil po bankini, nato ga je spet zaneslo na cesto, pa spet na desno, kjer je zapeljal z avtom čez rob, se večkrat prevrnil in obstal na njivi, na kolesih. Pri prevračanju se je hudo poškodoval sopotnik, 28-letni Peter Behin iz Vukovja. (J. J.)

Zapeljal je v jarek

MARIBOR, 23. decembra – V soboto, malo po 14. uri je vozil 28-letni Bojan Raner iz Vukovja po magistralni cesti od Pernice proti Lenartu. V ostrem levem ovinku v kraju Ložane ga je začelo zanašati, zapeljal je na levo stran cestišča, nato pa spet v desno in od tam v jarek, kjer je avtomobil obstal. Pri tem se je Raner hudo poškodoval in so ga odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Neznanec zadel pešca

MARIBOR, 23. decembra – V petek, nekaj po 20. uri, je hodil 46-letni Alojz Bezjak iz Dupleškega vrha po desni strani ceste Maribor–Dravograd. V Bresternici ga je dohitel še neznani voznik in ga z desnim blatnikom zadel, tako, da je Bezjak obležal na bankini hudo poškodovan. Neznani voznik je potem odpeljal v smeri proti Mariboru. (J. J.)

Po levi v smrt

NOVO MESTO, 23. decembra – Do hude prometne nesreče je prišlo včeraj okoli 18. ure, ko je voznik osebnega avtomobila, 28-letni Milan Doberdrug iz Novega mesta vozil od Prečne proti Straži. V Podgori je zapeljal na levo stran ceste, po kateri je pravilno nasproti pripeljala 40-letna Vera Hočevar iz Novega mesta. Prišlo je do hudega trčenja, ob katerem je bila Hočevarjeva lažje ranjena, Doberdrug pa je na kraju trčenja umrl. (M. S.)

Vlak zbil železničarja

MARIBOR, 23. decembra – Včeraj malo pred 16. uro je prišlo do nesreče na železniški postaji na Ptuju. Tam so premikali vlakovno kompozicijo iz 3. na 7. tir, pri tem pa je pred vlak iz neznanih razlogov stopil vodja premika, 40-letni Janez Kukovec, doma iz Ormoža. Vlak ga je zbil in v kritičnem stanju so železničarja odpeljali v bolnišnico. Primer še raziskujejo. (M. S.)

Čelno sta trčila

MARIBOR, 23. decembra – Malo pred 23. uro, v petek zvečer, je vozil 27-letni Maksimiljan Leskovar iz Novega Tepanja osebni avto iz Oplotnice proti Tepanju. V naselju Pobrež je na ravnem delu ceste nenadoma zapeljal na levo in čelno trčil v osebni avtomobil, ki ga je nasproti pripeljal 60-letni Franc Cerovšek iz Oplotnice. Cerovškov avto je odbilo v jarek, voznik pa je bil pri trčenju hudo poškodovan. (J. J.)

Pretesno je prehiteval

RAČE, 23. decembra – V soboto zvečer, ob 22.20 je hodil 26-letni Zoran Podvršnik iz Ješence ob robu ceste iz Podove proti Framu. V Račah, pri hiši številka 77, ga je z osebnim avtomobilom dohitel 24-letni Zvonko Plečko iz Brezule in ga začel prehitevati. Takrat je Podvršnik nenadoma stopil proti sredini ceste, tako, da ga je Plečko zadel. Podvršnika je vrglo v vetrobansko steklo, z glavo je udaril v desni steber avtomobilske strehe. Hudo poškodovanega so odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Dvanajstletnik zabodel očeta

CELJE, 23. decembra – Tako kot mnogi gojenci vzgojnih zavodov, je ob koncu tedna prišel domov v Celje tudi 12-letni L. U., ki svoje otroštvo preživlja v zavodu predvsem zaradi problematičnih razmer v družini. Oče in mati sta bila namreč že davno razvezana, vendar sta še naprej prebivala pod isto streho. V soboto, 22. decembra zvečer, se je med nekdanjima zakoncema znova vnel prepir. Oče, 42 letni N. U., je bivšo ženo začel pretepati kar vpričo otroka. Ko jo je vrgel na tla in jo še kar tepel, pa je dvanajstletniku prekipelo. Vzel je kuhinjski nož in očeta večkrat z njim zabodel v hrbet, da je obležal mrtev. Zaradi mladosti zoper fanta ne bodo sprožili kazenskega postopka.

D. S.

Zagorela lesena stena

MARIBOR, 23. decembra – Okoli 21. ure v petek je odšel od doma Ivan Bauman iz Vršnika pri Pesnici. Doma je pustil zakurjeno trajnožarečo peč. Ob njej je zagorela lesena stena, nato pa se je požar razširil po stanovanju. Zadušili so ga gasilci iz Maribora in Kungote, škode pa je vseeno za približno 750.000 dinarjev. (M. S.)

Mrtev Jugoslovan

WILDON, 23. decembra – Po pisanju avstrijskega tiska je jugoslovanski državljan Jožef G. iz okolice Murske Sobote na poti iz Gradca proti domu v Weitendorfu pri Wildonu verjetno zaradi prehitre vožnje zapeljal s ceste in trčil v betonski zid. Avto je vrglo v zrak okoli dva metra visoko. Voznik je umrl na kraju nesreče. (N. S.)

ED LACY

Vizum za smrt

26. nadaljevanje

»Seveda, včasih je hudoben otrok. Veste, kaj delava? Včasih, kadar končam z delom, sredi noči, greva Cliff in jaz v njegov MG in dirjava do Long Islanda ali v gore. Nikamor nisva namenjena, vendar je krasen občutek, da se voziš skozi noč in veš, da si prav tako dober kot kdo drug, počutiš se, kot da te imajo radi. V tem svetu je težko občutiti, da si nekdo. Vseeno, Cliff je moja zasebna stvar in nočem, da se mu kaj zgodi. Sovražila sem Eda Turnerja zaradi njegovega dlakocepskega podkupovanja – ušiva zastonjkarska postelja – vendar mi ga je bilo čez nekaj časa žal. Tudi on je potreboval mater. Težava je bila v tem, da se je zaljubil vame. To je bila velika težava.«

Prižgala si je eno mojih cigaret. Nisem vedel, kaj naj rečem, zato sem rekel: »Poslušam.«

»To je resnica. Zaradi njega sem bila čisto nora. Ljubil me je tako kot Cliff. Ni bil ljubosumen na moje stranke, te niso štele, vendar ni maral videti Cliffa. Nekoč mu je grozil s pištolo in revež je imel še nekaj dni težave z želodcem. Verjemite mi, če ne bi bilo mene, bi Ed ubil Cliffa. Venomer sem mu dopovedovala, da Cliffa potrebujem – delo v hotelu je moj glavni dohodek – ampak Ed je rekel, da mi bo priskrbel mehkejšo blazinico. Vendar mi do Eda ni bilo toliko kot do Cliffa, in sploh, ker je bil policaj, sem bila živčna – nikoli ne veš, kdaj te bo policaj vrgel volkovom. Ed je začel posedati v avtu pred hišo in paziti na Cliffa. Nekaj dni sem se tako bala iti v hotel, ker me je bilo strah, da bi medtem aretiral Cliffa ali ga ubil. In v tem poslu si ne moreš privoščiti prostih dni. Hočejo, da si tam, kadar moraš biti tam. Tako je bilo tudi na večer uboja.«

»Kako?«

»Ed je bil v svojem avtu, noro jezen, in čakal, da bi videl, ali bo Cliff prišel. Povem vam, gospod Harris, veliko vem o moških in vlačuge ljubijo tako, da jih sovražijo. Nekaj časa se je Ed raztresel tako, da me je klofutal, igral grobega tipa. Potem mi je začel jemati denar – veselilo ga je, če mi je pustil ravno dovolj za hrano. In zaradi tega je bil Cliff tako jezen, da ga je hotel z nožem. Vendar se je dan ali dva kasneje Ed prikazal z darilom, vrednim dvakrat toliko, kot je vzel denarja. Enkrat diamantni prstan, potem ura. Uro imam še zdaj, prstan pa je v zastavljalnici. Pokažem vam zastavni listek, če hočete.«

»Ni potrebno. Povejte mi kaj več o Edu.«

»Ni več dosti povedati. Včasih je bil tukaj vsak dan, potem pa ga cele tedne nisem videla.«

»Kdaj ste ga prvič srečali?«

»Tega je približno... devet ali deset mesecev. Bil je tako smešen. Včasih sva šla v posteljo in se me sploh ni dotaknil. In včasih se je sredi noči zbudil in začel javkati, največkrat o tem, kako vara svojo ženo. Nekateri tipi radi varajo svoje žene; drugi pa ob tem postanejo razdvojeni. Neko popoldne je vzel dvainšestdeset dolarjev, ki sem jih imela, in šel od tu, da bi kupil modernistično svetilko za svojo ženo – prinesel jo je pokazat, kot da bi mi bilo kaj mar. Bila je neka čudna zamisel o palmovem drevesu, deblo iz ebenovine in žarnice namesto kokosovih orehov, samo da je bila cikcakasta in smešna na pogled. Vidite, mislil je, da me bo prizadelo, če mi bo pokazal svetilko, vendar mi ne bi moglo biti bolj vseeno – razen zaradi denarja. Dve noči kasneje se je vrnil z diamantnim prstanom za darilo. Bil je drag, v zastavljalnici sem zanj dobila skoraj sto dolarjev.«

Nehala je govoriti in jaz sem sedel tam in poskušal misliti in vedel, da imam nekaj, vendar, nisem vedel, kaj. »Kakšen je Cliffov alibi?«

Louise je položila roko na moje koleno in odločno rekla: »Nikar ne začenjajte misliti ali govoriti o tem. Na roke vam grem, gospod Harris, in obljubili ste mi, da ne bo težav. Imate pošten obraz, pojdite mi na roke. Ne povejte policajem za Cliffa.«

»Ne morete pričakovati, da bom molčal o taki stvari. Hudiča, Cliff ima motiv...«

»Ne, ne, gospod Harris. Verjemite mi, Cliff tega ni naredil. Grdo govori, vendar mu že ob pogledu na kri postane slabo. In ima pravi alibi. Cliff je pameten. Večino zvodnikov dobijo, ker nimajo vidnih dohodkov. Cliff dela kot natakar, od osmih do polnoči, v nekem nočnem klubu v centru. Tisto noč je delal, res je, sama sem preverila. Tudi vi lahko preverite. Veste, kaj se bo zgodilo, policaji bodo ugotovili, da njegov alibi drži, medtem pa ga bodo obdelali. In jaz bom v godlji. Jaz nikomur nič nočem. Nisem nadloga. Nikoli nisem bila bolna. V ta poklic sem šla samo zato, ker sem bila lačna. Sedaj je to vse, kar znam. Če vi...«

»Vendar je Cliff sovražil Turnerja, to je manjkajoči motiv. Verjetno je Andersuna ustrelil po nesreči, ali pa je hotel Cliffa odvrniti od uboja.«

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

21. nadaljevanje

Ubogi Samuel! Si je kdaj opomogel od izgube? Ali pa se je zavil v žalovanje, dokler seznamu umrlih niso deset let pozneje dodali njegovega imena?

Dva dni pozneje se je Ruth izselila iz Mullionsa. Ni pričakovala, da se bo tako lahko odločila, katere stvari bo vzela s sabo in katere bo pustila. Hišica je spregovorila in zavrnila vse dragocene Harryjeve predmete. Tovornjak je prepeljal le posteljo, naslanjač, oblazinjen s temnim, rdečim žametom in bakrene ponve. V zabojih so bile njene obleke in perilo. Vso odgovornost za tisto, kar je ostalo v Mullionsu, je naprtila svojemu odvetniku, ki ji bo prav gotovo za svoje delo drago zaračunal.

Fantje iz selitvenega podjetja so bili zaskrbljeni. Prav gotovo jih je njen prehod iz obilja Mullionsa v skromnost Meniškega sprehajališča presenetil. Zbrali so se okoli nje v temni, majhni veži in niso hoteli oditi, dokler jih ni potolažila:

»Saj bom postopoma vse opremila,« je vztrajno ponavljala, »prav gotovo bom vse lažje prepleskala, če bo hiša prazna.«

To je bila hiša zvokov in skrivnosti. Če je zaloputnila vrata, ji je omet padel na glavo. Morda je tukaj živela ravno tista Mary Crofton, Samuelova žena? Morda je še vedno bila tam nekje zgoraj na podstrešju in je negovala svoje štiri bolne otroke. Ker je okolje, na katerega ni bila navajena, še povečalo njeno osamljenost, je zašepetala: »Mary? Mary Crofton. Me slišiš? Si tu nekoč živela, pred davnimi časi, ko je bila hiša še nova? Si se vanjo skupaj s Samuelom vselila kot nevesta?«

Sedla je na kamnito stopnico, ki je vodila v kuhinjo. Čutila je, da mora nadaljevati, čeprav je bilo slišati neumno. »S tabo bom sklenila pogodbo, Mary! Ne zapusti me! Ostani tukaj in opazuj, kako bom spremenila tvojo hišo!«

Začela je odpirati škatle in nameščati porcelanske sklede in ponve v vgrajene kuhinjske omare, ki so segale od stropa do tal. Prazna zaboja je postavila skupaj, ju prekrila s prtom in tako dobila kuhinjsko mizo. Ta nepričakovan nadih iznajdljivosti ji je povrnil samozavest. Napolnila je čajnik z vodo, ga postavila na štedilnik in začela iskati čaj.

Posode s čajem ni bilo tam, kamor jo je položila. Ta nenavadni spodrsljaj jo je začel skrbeti, potem pa se je spomnila, kako je Georgina vsa iz sebe prestavljala stvari. Deset minut pozneje je čaj našla pod skrbno zloženim kupom rjuh.

Ruthina zaskrbljenost zaradi čaja, ki ga ni našla, jo je v spominu spet povezala s sestro, vendar na način, na katerega še ni bila pripravljena. Spomnila se je njenega stikanja, tistega njenega vznemirjenega iskanja, vseh tistih njenih vprašanj o Harryju.

»Harry na deželi?« je rekla Gina. »Ruth – saj veš, kako rad ima svoje udobje. Nikoli ne bi šel živet na deželo. Sploh pa ne januarja.«

Georgini ni povedala natančnega datuma Harryjevega bega. Ona in Harry sta vedno trdila, da se sovražita in zaničujeta. Gina je o Harryju vedno govorila kot o »domišljavem in krojaško razvitem bedaku«. Harry pa je imel Georgino za »praznoglavi obešalnik za obleke.«

Sedela je na robu postelje, v rokah je držala skodelico čaja, dokler se ni v hišo prikradla tema. Skozi okno je videla le še obrise cerkve, zvonika in nagrobnikov. Ker je bila utrujena in sama v tej nenavadni hišici, se je počutila prestrašeno. Vendar se je uprla skušnjavi, da bi poiskala Sama Brighta.

Ugotovila je, da je pozabila prinesti zavese za prostor, v katerem bo morala vsaj nekaj časa živeti, jesti in spati. Pobrskala je po zaboju, kjer je imela kuhinjsko perilo in na dan privlekla zelen bombažni prt, s katerim je začasno zakrila okna. Pri tem si je pomagala z žebljički. Kaj ni še pred enim tednom Ruth Flemming oštevala ubogo Dello Smith, ki je zavese pritrdila na okna z ducatom dolgih žebljev.

Naslednje jutro je odprla oči in ker je pozabila na prt, ki ga je bila pritrdila na okno, je nejasno premišljevala, zakaj je dnevna svetloba zeleno obarvana. Začela se je ozirati po prostoru, v katerem je spala: čokoladno rjavo prepleskane stene, ki so skupaj z gospo Pomeroyevo doživele vladavino mnogih britanskih kraljev.

Slišala je praznino hiše. Lep, tolažeč in votel zvok sob, v katerih ni bilo ničesar, samo zrak in star prah. Kako težko je vsa družinska lastnina pritiskala nanjo! V tej bedni koči, v teh majhnih, golih sobah bi lahko bila kdorkoli. Njene zahteve so se že znižale. Prejšnji večer je na okna pritrdila namizni prt in za večerjo jedla kruh, namazan z marmelado, ob mizi, ki je bila sestavljena iz dveh zabojev.

V Mullionsu je bilo deset sob. V tistem razredčenem zraku je mahagonij izrinjal orehovino, srebro je zasenčilo kristal, žamet je tekmoval z brokatom in se boril za njeno pozornost. Lastnina. Stvari. Predmeti, ki si jih lahko le gledal, ne pa uporabljal. Nanje si bil lahko ponosen, nisi pa jih imel rad.

Ob Krki s strahom čakajo, kje se bo pojavilo olje

Iz žužemberške Iskre odteklo precej kurilnega olja – Ribe bodo ogrožene – Priprave na reševanje ribogojnice – Neznane podzemske poti

ŽUŽEMBERK, 23. decembra – Gasilci že od 18. decembra nepretrgoma dežurajo ob Krki, kjer so postavili lovilce olja in pripravili drugo opremo, da bi preprečili ekološko katastrofo, do katere lahko pride, če bo v reko priteklo kurilno olje. V torek je namreč iz cisterne delovne organizacije Iskra Keko v Žužemberku izteklo kurilno olje, ki se doslej še ni nikjer pojavilo.

Na novomeški UNZ so povedali, da so jih o ugotovljeni nesreči iz Keka takoj obvestili, prav tako kot sanitarno in vodnogospodarsko inšpekcijsko službo. Organizirali so tudi stalno opazovanje na nižje ležečih mestih, kjer domnevajo, da bi lahko priško kurilno olje na dan. Delavci UNZ so ugotovili, da je stekla v zemljo večja količina kurilnega olja, vendar je točno ni mogoče ugotoviti. Ob zadnji kontroli ravni kurilnega olja v cisterni so 4. decembra ugotovili, da je v njej nekaj več kot 20.000 litrov kurilnega olja. Sedaj je cisterna prazna. Vzrok za nesrečo še ugotavljajo, verjetno pa je bila kriva dotrajanost cevi, saj vse kaže, da je počila.

● V novomeški ribiški družini so opozorili ribiče, da naj bodo pozorni, če bi se pojavili na Krki oljni madeži, pripravili pa so se tudi, da bodo po svojih močeh pomagali rešiti, kar se bo dalo.

Po toku Krke le nekaj kilometrov navzdol je na Dvoru ribogojnica Emone, ki bi jo izliv kurilnega olja v Krko lahko hudo prizadel. V ribogojnici se najbolj bojijo za novi del, saj bo tam v primeru izlitja najhuje, ker gre za velike površine, ki jih bo težko »braniti«. Z gasilci so se že dogovorili, da bodo dali na Krko plavajočo zaporo, sami pa bodo postavili posebne plavajoče lesene ovire, ki naj bi kurilno olje usmerili k desnemu bregu, da bi, kolikor ga ne bi mogli posneti s površine z desnega brega, steklo mimo ribogojnice navzdol. Vse te načrte pa jim lahko temeljito pokvarijo kaskade, ki so tik nad ribogojnico in kjer se bodo eventualni oljni madeži razbili v milijone majhnih madežev. Res bo nekaj tega ostalo na mahu in skalah, vendar se bo to potem spiralo dalj časa. Kaj pomeni pritok kurilnega olja v ribogojnico za ribe ni treba razlagati. Ker gre za veliko ribogojnico, bi bila škoda ogromna.

Kje je kurilno olje doslej, se sprašujejo vsi? »Slej ali prej se bo kurilno olje pojavilo v Krki. V to sem prepričan, saj poznamo sestavo tistega območja,« je povedal predsednik jamarskega kluba Novo mesto **Zdravko Bučar.** »Če obstojajo analize nultega stanja Krke v tem predelu, potem bodo sedanje analize že zanesljivo pokazale prisotnost kurilnega olja, čeprav tega s prostim očesom še ni mogoče videti. Pravega dotoka ni zato, ker so levi breg in kamenine za njim iz dolomita, ta pa delno absorbira in upočasni pretok. Možnosti so, da bo to omililo vse, saj je možnost tudi, da ni neposrednega odtoka v Krko s kraja, kjer je kurilno olje steklo v zemljo. Pod Žužemberkom na srečo ni izvirov, razen enega pod Iskro pri mostu. Pri gradu je topel izvir, ki pa ima svoj vir in zaledje drugje. Če bi steklo olje v zemljo na desnem bregu, bi bilo že zdavnaj v Krki, ker je reka ločnica med dolomitnimi kameninami in apnencem iz katerega je desni breg. Upati, da bo olje kar izginilo, pa nima smisla, saj se vse tekočine levega in desnega brega Krke pri Žužemberku prej ali slej stečejo v Krko,« pravi Zdravko Bučar.

MILOVAN DIMITRIĆ

Tropski ciklon Joy grozi Avstraliji

SYDNEY, 23. decembra (AFP) – Zahodne dele Avstralije je tik pred božičnimi prazniki doletela prava naravna katastrofa. Okrog Sydneya besnijo gozdni požari, po Melbournu je divjala nevihta z grmenjem in točo, v Queenslandu pa trepetajo pred bližajočim se ciklonom.

»Uničujoč veter je že prizadel 200-kilometrski pas okrog turističnega mesta Cairns v severozahodni avstralski državi Queensland, ljudje pa so v glavnem še doma, na varnem – predvsem v kopalnicah. Oblasti opozarjajo, da je bil to le stranski udar, saj je center tropskega ciklona Joy, kjer je hitrost vetra okrog 230 kilometrov na uro, še nad oceanom. Joy bi lahko imel podoben učinek kot ciklon Tracy, ki je na božič leta 1974 divjal po Darwinu in zahteval več kot 50 človeških življenj.

V Melbournu v državi Victoria je nevihta prejšnjo noč podirala dimnike, razbijala okna in trgala energetske vode. V okolici Sydneya so temperature narasle na 40 stopinj Celzija. Vroč veter, ki je pihal skozi državo Novi južni Wales, je že povzročil več kot 50 požarov, pri tem pa je zgorelo tudi okrog 20 hiš.

Zaradi gneče na meji že pritožbe

Med zdomci so bili na meji tudi domačini – Tovornjaki čakali skoraj cel dan – Spet orožje

ŠENTILJ, FERNETIČI, 23. decembra – Konec tedna je bila na mednarodnem mejnem prehodu Šentilj spet velika gneča, na avstrijski strani pa se je nabrala kar petkilometrska kolona vozil. Po skoraj dveh dneh garanja so si danes dopoldne lahko oddahnili tudi miličniki in cariniki na južnoprimorskih mejnih prehodih.

V petek so na Šentilju zabeležili 66.228 potnikov, ki so vstopili v Jugoslavijo v 14.024 vozilih, izstopilo pa je 31.089 potnikov s 6.479 vozili. Cariniki na mejnem prehodu so se jezili zato, ker so se številnim zdomcem pridružili tudi naši nakupovalci in tako še podaljševali kolone čakajočih. »Najraje vam bi zaračunal carino,« je dejal domačinu carinik v petek popoldan,« samo zato, ker hodite nakupovat zdaj. Kaj niste mogli tega narediti teden dni prej? Tako pa samo povzročate gnečo,« je bil nejevoljen.

V soboto, ko so zabeležili pri vstopu 108.594 potnikov z 20.150 vozili in pri izstopu kar 34.000 potnikov s 5.835 vozili pa je prekipelo najprej avstrijskim carinikom, ki so zagrozili s stavko, nato pa še domačinom v avstrijskem Spielfeldu. Ti so zaradi dolgih, več kot petkilometrskih kolon, ki so onemogočile vsakršen promet na oni strani meje, zagrozili, da bodo zaprli cesto. Toda cariniki in tudi mejni miličniki hitreje niso mogli delati, kljub temu, da so dobili okrepitve iz notranjosti.

V nedeljo ob pol peti uri zjutraj so bile pri vstopu tri kolone, čakalna doba je bila eno uro. Za avtobuse, ki so se zvrstili v petih kolonah, pa je bila čakalna doba, uradno, dve uri. Glede na izkušnje pri poročanju z mejnega prehoda je bila resnična čakalna doba vsaj enkrat daljša. Tovornjaki, ki vse te dni čakajo za vstop v eni vrsti, pa so doživljali pravo kalvarijo. V petek so stali tri do štiri ure. V soboto, ko je bila največja gneča in so potniki v osebnih avtomobilih čakali na vstop pod dve do tri ure, potniki v avtobusih pa tri do štiri ure, so vozniki s tovornjaki čakali kar deset in še več ur. V noči od sobote na nedeljo pa so tovornjaki po uradnih podatkih čakali na prestop meje kar 17 ur. »Še sreča, pravijo na mejnem prehodu,« da ne sneži, kajti takrat bi bili zastoji še daljši«.

Na Fernetičih so imeli od petka popoldne nepretrgoma 48 ur odprtih 6 vstopnih kolon. Za vstop v našo državo je bilo treba takrat čakati od tri do pet ur. Danes zjutraj je naval potnikov, med katerimi je bila večina zdomcev toliko popustil, da so vozila lahko spuščali v Jugoslavijo samo v treh kolonah. Tako je bilo treba za prestop meje okrog poldneva tukaj čakati manj kot pol ure. Še boljše je bilo v tem času na prehodu Lipica, kjer je promet potekal tekoče. Na Fernetičih smo tudi izvedeli, da tokrat niso imeli veliko dela z enodnevnimi turisti, ki hodijo na nakupe v Trst, saj so se ti očitno zaradi pričakovanega prihoda zdomcev Fernetičem ognili.

Kljub obilici dela pa so na prehodu Lipica ta konec tedna odkrili dva neprijavljena avtomata in pištolo, medtem ko so imeli na Škofijah najbolj srečno roko pri odkrivanju tihotapljenih petard. Na tem prehodu so bile te dni kljub bližnjim praznikom, razmere skoraj normalne. Za prestop meje je bilo treba čakati največ eno uro, preko meje pa so ob najhujši gneči vozila spuščali v treh kolonah. J. J., J. O.

Pomoč ob potresu

GEVGELIJA, 23. decembra – V Gevgeliji in okolici zemlja še naprej drhti. Po potresu pred dvema dnevoma, ki je povzročil veliko materialno škodo, je bilo še na stotine šibkejših potresov. Strokovnjaki so ugotovili, da v 150 hišah ni več možno bivanje, brez strehe nad glavo pa je ostalo približno 600 ljudi. Makedonski izvršni svet je tudi ponudil Grčiji strokovno pomoč inštituta za potresno inženirstvo in inženirsko seizmologijo v Skopju, ki bo pomagala odpravljati posledice nedavnega potresa na severnem območju te sosednje države.

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIM

■ *Siva sestra*

Častilci imenujejo Marie Marguerite d'Youville mati Tereza svojega časa. Čeprav se slavna nobelovka ni nikoli spopadla z osebnimi nesrečami in ponižanji, kakršne jih je morala prenašati Marie Marguerite, sta si v marsičem podobni. Marie Marguerite je bila rojena v Quebecu leta 1701. Do svojega osemindvajsetega leta je izgubila očeta, moža in štiri od svojih šestih otrok. Žalost si je tolažila tako, da se je posvetila lajšanju trpljenja drugih. Prala je perilo, umivala ostarele in beračila za denar, da je lahko nahranila reveže. Ljudje so se na cesti norčevali iz nje in jo celo kamenjali. Umrla je leta 1771. Danes delo v njenem duhu nadaljuje okoli 4.000 usmiljenih sester, ki jim rečejo tudi »sive sestre«. Delujejo v bolnišnicah, sirotišnicah in zatočiščih za brezdomce. Pred kratkim je papež Janez II. Marie Marguerite d'Youville razglasil za prvo kanadsko svetnico.

■ *Najdene umetnine*

Umetniške slike, ki so izginile med nacistično okupacijo Pariza med letoma 1942 in 1944, so našli v berlinski državni galeriji. Kustos Lothar Brauner, ki je skrbel za umetniška dela 19. stoletja, je v omari hranil 28 del, ki so jih ustvarili Monet, Gauguin, Seurat, Renoir, Cézanne in Delacroix. Umetnine je galeriji izročil neznanec z naročilom, naj bi jih nekega dne vrnili pravemu lastniku. Francoski tednik L'Express trdi, da so upravo francoskih muzejev že prej opozorili, da so mojstrovine v Berlinu, vendar pa vodstva muzejev to ni zanimalo, ker nobeno delo ni bilo iz javnih zbirk. Vzhodnonemški diplomati so menda že leta 1975 vzpostavili stike s francoskim zunanjim ministrstvom in namignili, da so umetnine v Berlinu. Francoski tednik ne razkriva, kdo je lastnik ukradenih dragocenosti.

24. december

Obdobje književnosti na Slovenskem med letoma 1899 in 1918 je dobilo ime slovenska moderna, potem ko se je pojem moderna po letu 1890 udomačil v Nemčiji in Avstriji kot oznaka za nemški naturalizem, potem pa še za dekadenco in simbolizem, se pravi za smeri, ki so prelomile s starejšim poetičnim realizmom, z romantičnimi epigoni in akademskim formalizmom ter vnesle v slovstvo moderno življenje. V slovenski literaturi je dobil izraz nekoliko ožji pomen. Obsega tiste slovstvene pojave, ki so se uprli načelom formalizma, slovenska moderna je torej reakcija in upor zoper romantiko, realizem in naturalizem, kar pa ne pomeni, da je te smeri odklonila v celoti. V obdobju med obema vojnama so naši pisatelji prešli pot od moderne prek ekspresionizma do nove stvarnosti in socialnega realizma. Iz moderne in v prehodu v ekspresionizem se uvrščajo Anton Novačan, Fran Albreht, Stanko Majcen, Janko Glazer, Pavel Golia, sopotniki ekspresionizma so bili Anton Podbevšek, Ludvik Mrzel, Ivan Mrak, Bogomir Magajna, izročilo slovenske moderne s prvinami ekspresionizma pa sta v tridesetih letih nadaljevali Lili Novy in Vida Taufer.

***Lili Novy** (rojena Haumeder) se je rodila **24. decembra 1885** v Gradcu. Njen oče je bil nemški plemič, mati pa Slovenka. Šolala se je doma in v izbranem Huthovem zavodu v Ljubljani in se poročila s češkim stotnikom Novyjem. Živela je na Dunaju, v Pragi in nazadnje v Ljubljani. Njene prve pesmi so bile napisane v nemščini, prijateljevanje s slovenskimi pesniki pa jo je pripeljalo do tega, da je začela pisati v slovenščini in z odličnimi prevodi iz slovenščine v nemščino seznanjala svet z našimi najboljšimi dosežki (iz slovenščine v nemščino je prevajala Prešerna, iz nemščine v slovensščino pa Goetheja). Pod vplivom Gradnika in ekspresionistov je ustvarila novejšo žensko erotično liriko, pisala je doživete in oblikovno dognane pesmi. Za življenja (umrla je leta 1958 v Ljubljani) je izdala le eno zbirko« Temna vrata«, souredila pa je tudi izbor Lirika v času moderne«. Pisala je tudi za mladino (Mojca in živali, Pika-poka, Majhni ste na tem velikem svetu).*

Dogodki na današnji dan

***1818** Rodil se je britanski fizik **James Prescott Joule** (umrl leta 1889). Njegovi glavni iznajdbi sta mehanski ekvivalent toplote in zakon o ohranitvi energije.*

***1934** V Ljubljani se je začela **IV. državna konferenca KPJ**, na kateri je 11 delegatov obravnavalo glavna vprašanja iz dejavnosti partije. Sprejeli so več resolucij: o delu sindikata na vasi in med narodno zatiranimi množicami, o partijskem tisku in o boju proti imperialistični vojni. Sklenili so ustanoviti KP Slovenije, KP Hrvatske, pozneje pa tudi KP Makedonije.*

***1951 Libija** je postala samostojna ustavna kraljevina, ki ji je vladal kralj Idris (od leta 1943 je bila pod britansko upravo). Kralja je leta 1969 z vojaškim udarom strmoglavil polkovnik Gadafi.*

25. december

*Dne **25. decembra** večstomilijonska katoliškokrščanska skupnost praznuje **božič**, dan Kristusovega rojstva, svoj največji praznik. Zgodovinsko še danes ni dokazano, kdaj se je Kristus resnično rodil. Sveto pismo poroča samo o kraju. Do 4. stoletja so Kristusovo rojstvo praznovali različno: 6. januarja, marca ali v začetku aprila, tudi 25. maja. Šele v 4. stoletju so vse cerkve sprejele enoten datum, 25. december, za praznovanje božiča. Petindvajseti december pa ima kot praznik dolgo zgodovino. V egiptovski Aleksandriji so že nekaj stoletij pred nastopom krščanstva ob zimskem sončnem obratu v noči od 24. na 25. december izpostavljali čaščenju vernikov kip božanskega otroka, sina boginje Izide in boga Ozirisa. Poleg Izidinega misterija so obdobju tik pred krščanstvom proslavljali 25. december v sredozemskem prostoru kot dan rojstva sonca, ki se vsako leto vrne v novo življenje. Ta dan (ali njemu bližnji dnevi) je veljal za največji praznik leta pri mnogih poganskih ljudstvih in tudi simboli, ki danes spremljajo božič, so že zelo stari. Na prvem mestu je seveda božično drevesce. Poganska ljudstva so svoj praznik sončnega obrata praznovala s hrastom, svetim drevesom, ki je simboliziral vrhovno božanstvo sonce. Hrast je bil med decembrskimi obredi osrednji kulturni pripomoček, poleg njega pa še bela omela, rastlina, ki s hrastom rada biva v sožitju. Hrast je nekaj stoletij pozneje izpodrinila smrekova vejica, ki kot vedno zeleno drevo simbolizira večno življenje. Prvo poročilo o božičnem drevescu, takšnem, kot ga poznamo danes, pa je iz druge polovice 17. stoletja. Okraski, svečke in darovi pa so se udomačili šele v 18. stoletju. Na slovenskem podeželju je bila ta navada neznana do konca prve svetovne vojne. Hiše so krasili z zelenjem, omelo, jabolki in orehi, obvezne so bile posode z mladim žitom. Jaslice so nekoliko starejše, vendar tudi razmeroma mlade. Prve so postavili jezuiti leta 1560 na Portugalskem.*

Dogodki na današnji dan

***1001 Štefan I. Arpad Sveti** se je okronal za prvega madžarskega kralja.*

***1642** Rodil se je britanski fizik **Isaac Newton** (umrl leta 1727). Postavil je temelje klasični fiziki in višji matematiki, odkril naravni zakon splošne gravitacije in medsebojno privlačevanje teles.*

***1877** Rodil se je slovenski skladatelj **Emil Adamič** (umrl leta 1936), glasbeni kritik, pedagog in dirigent.*

***1899** Rodil se je ameriški igralec **Humphrey Bogart**, znan predvsem po filmih »Zaklad Sierra Madre in »Casablanca« (umrl leta 1957).*

***1921** Rodil se je egiptovski politik in voditelj **Anvar el Sadat**, umrl v atentatu leta 1981.*

***1926 Hirohito** je postal japonski cesar.*

***1978** Vietnamske čete so vkorakale v **Kambodžo**.*

■ *Vračanje hongkonških Kitajcev*

Več kot 20 odstotkov hongkonških Kitajcev, ki so v zadnjih letih zapustili to britansko kolonijo, se je spet vrnilo, potem ko so si priborili avstralsko, kanadsko, britansko ali singapursko državljanstvo. Opremljene s tujim potnim listom jih ni strah spopasti se z novimi hongkonškimi gospodarji: Kitajci, ki bodo leta 1997 zamenjali Britance.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1863 je umrl angleški pisatelj William Makepiece Thackeray, predstavnik humorja in tipičnega sarkazma v orisu značajev (rojen 1811).

Thackeray se je rodil v Kalkuti, kjer je bil njegov oče izterjevalec davkov. Toda kmalu je umrl, mati se je na novo poročila in se je morala z možem vrniti v Anglijo. S seboj je seveda vzela tudi šestletnega Williama. Potovanje iz Kalkute v Anglijo je trajalo tedaj pol leta. Ladja se je ustavila tudi na otoku Sv. Helene. Indijski služabnik je peljal dečka na sprehod po otoku in mu pokazal za vrtnimi vrati nekega gospoda, ki je neprestano hodil sem ter tja kot ujeta zver v kletki.

»Dobro si ga oglej,« je rekel služabnik malemu Williamu, »to je Napoleon Bonaparte. Vsak dan poje tri ovne in vse otroke, ki se mu jih posreči uloviti!«

Malemu Thackerayu se je podoba tega »ljudožerca« vtisnila v spomin za vse življenje.

●

V Angliji se je Thackeray kmalu poročil, a žena je bila bolehna in je nazadnje zblaznela. Thackeray se je na vse načine trudil, da bi ji pomagal, a zaslužil je z občasnimi prispevki v raznih časnikih bore malo. Ko je bila sila najhujša, je nekega dne pozvonil pri vratih založnik Vizitelly, ki mu je prišel ponudit, naj piše za njegov časopis umetnostne kritike in recenzije glasbenih prireditev.

»Dajal vam bom tri gvineje na teden,« mu je ponudil.

Vsota se je zdela pisatelju tako ogromna, da je navdušen vzkliknil:

»Pripravljen sem, da me vzamete v najem za vse življenje!«

Verižno trčenje zaradi megle in poledice

SREMSKA MITROVICA, 23. decembra (Tanjug) – V petek zjutraj je na avtocesti med Zagrebom in Beogradom prišlo zaradi poledice in goste megle do verižnega trčenja več kot sto vozil. Promet med Lipovcem in Adaševcem je bil ustavljen skoraj pet ur, kar je povzročilo pravi kaos. Vozila so se zaletavala na desetkilometrskem odseku, doslej pa sta umrla dva človeka.

Med poškodovanimi je večina naših delavcev na začasnem delu v tujini, ki so se za praznike vračali domov. Preiskovalni organi so identificirali prvo žrtev, 25-letnega Ismeta Gurezija iz Prizrena, identiteto druge žrtve, ki je zgorela v avtomobilu, pa še iščejo. Poškodovane, med njimi je bil tudi Mariborčan Radivoj Hribaček, so prepeljali v različne bolnišnice ob avtocesti, večina pa je po sporočilih zdravstvenega osebja že izven najhujše življenjske nevarnosti. Lažje poškodovani pa so po nudeni prvi pomoči tako ali tako nadaljevali svoje poti.

Najstnica trdi, da naj bi ji mamila podtaknila prijateljica

Zaradi tihotapljenja 30 kilogramov heroina grozi britanski najstnici na Tajskem tudi smrtna kazen – Starši na obisku

BANGKOK, 23. decembra (AFP) – Prejšnji teden se je v Bangkoku začelo sojenje britanski najstnici Karyn Smith, obtoženi, da je skušala s Tajske pretihotapiti več kot 30 kilogramov heroina. Dejanje je priznala, vendar ji grozi smrtna kazen. Na sojenju je dejala, da ji je mamila podtaknila 17-letna prijateljica Patricia Cahill.

Dekleti so julija aretirali na bangkoškem mednarodnem letališču, od koder sta nameravali poleteti v Gambijo. Ko je policija pregledala njuno prtljago, je v skritih predalčkih odkrila heroin, vreden skoraj 13 milijonov dolarjev. Cahillova še vedno zanika krivdo, Smithova pa je v ponedeljek na sodišču izjavila, da ni vedela, da so bila med prtljago skrita mamila. »Prijateljica me je na letališču prosila, naj prevzamem prtljago. Nisem vedela, da je v njej skritih 30 kilogramov heroina. Patricia je izkoristila mojo neumnost in nevednost in me speljala na limanice,« piše v izjavi, ki jo je 19-letna Karyn Smith v rjavi zaporniški unfiromi in s sklonjeno glavo prebrala na sodišču.

Njeni starši, ki so jo obiskali kmalu po aretaciji, tokrat niso mogli priti na zasliševanje. Po besedah njenega odvetnika Witawata Purmphola naj bi iz Solihulla v Veliki Britaniji pripotovali 24. decembra in preživeli božič s hčerko. Po zaslišanju je tudi dejal, da njegovi varovanki res grozi smrtna kazen, vendar upa, da jo bo sodišče v četrtek obsodilo le na zaporno kazen. »Moja stranka je priznala krivdo, zdaj pa je prepuščena sodišču na milost in nemilost,« je dejal Witawat Purmphol.

Zbil jo je na prehodu za pešce

LJUBLJANA, 23. decembra – V petek malo pred 19. uri je prišlo do hude nesreče v križišču Regentove in Korenčanove ulice v Šiški. Po Regentovi proti Vodnikovi je z osebnim avtom vozil 40-letni Aleksander Tomašević. Pripeljal je v križišče in z nezmanjšano hitrostjo na prehodu za pešce zbil 69-letno Ano Briški. Žensko je vrglo na pokrov motorja, razbila je vetrobransko steklo in nato padla na tla. Bila je na mestu mrtva. (M. S.)

Potres na Krškem polju

LJUBLJANA, 23. decembra – Seizmološki zavod Republike Slovenije je včeraj sporočil, da so seizmografi observatorija na Golovcu zabeležili v soboto, 22. 12. 1990, ob 16. uri 6. minut potresni sunek iz epicentralne oddaljenosti 75 kilometrov vzhodno-jugovzhodno od observatorija. Njegova moč je bila 2.8 stopnje po Richterjevi lestvici. Žarišče je nastalo v seizmogenem področju Krškega polja, ki je znano po občasno povečani potresni dejavnosti. Potres 4 stopnje po Mercallijevi lestvici je po prvih podatkih vznemiril posamezne prebivalce Krškega in okoliških krajev.

Po malem, a vztrajno goljufal

LJUBLJANA, 23. decembra – Ljubljančan Ferdinand M. star 28 let, se ni potrudil delati, pač pa si je omislil lažji način, kakor priti do denarja. Odpiral je hranilne knjižice in kadar je bil suh, je vanje vpisoval določene zneske, denar pa dvigoval na poštah, kjer za dvig manjših zneskov stanja ne preverjajo. Trajalo je več kot eno leto, da so ga odkrili, medtem pa si je na škodo Ljubljanske banke Gospodarske banke in Komercialne in hipotekarne banke po malem nabral že nekaj več kot 73.000 dinarjev. Zdaj je v priporu, v teh dneh pa so mu tudi izročili obtožnico. Bremeni ga kaznivih dejanj ponarejanja listin in goljufije.

Tega »posla« se je lotil konec maja lani, denar pa je dvigoval vse do konca letošnjega junija. Sistem je bil tak; z obveznim pologom je odprl knjižico in ko so mu zazdelo, da dvigi s ponarejenimi vpisi vlog niso več varni, jo je uničil in odprl novo. Pa tako naprej. Štiri knjižice je odprl v različnih ekspoziturah Ljubljanske banke po Ljubljani, eno v Komercialni in hipotekarni banki. Preiskovalnemu sodniku je svoje podvige priznal, a poudaril, da nikoli ni ponarejal podpisov ali žigov. Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj so mu uslužbenci pošt kljub temu nasedali.

B. G.

Eksplozija železniške cisterne

MOSKVA, 23. decembra (Tanjug in AFP) – V bližini Belgoroda, južno od Moskve, je pozno sinoči eksplodirala železniška cisterna s plinom, ki je v kompoziciji tovornega vlaka stala na stranskem tiru. Cisterna na postaji Elnikovo je eksplodirala prav v trenutku, ko je mimo pripeljal ekspresni potniški vlak med Kislovodskom in Leningradom. Medtem je po sosednjem tiru pripeljal še potniški vlak, ki vozi med Moskvo in Novosibirskom. Zagorelo je skupaj 16 vagonov, sedem ljudi je umrlo, 48 pa je bilo ranjenih, vsi z leningrajskega vlaka. Okrog petsto potnikov je noč preživelo v bližnjih hotelih in šolah.

Največ požarov zaradi malomarnosti in neprevidnosti

BEOGRAD, 23. decembra (Tanjug) – V 12.645 požarih, ki so izbruhnili v prvih devetih mesecih letošnjega leta, je umrlo 88 ljudi, neposredno gmotno škodo pa cenijo na 1.870 milijarde dinarjev. V 80 odstotkih primerov jih je povzročil človeški dejavnik – gre za malomarnost, neprevidnost, otroško igro in namerno podtikanje.

Na konferenci Gasilske zveze Jugoslavije so oblikovali protipožarne ukrepe, ki jih bo sprejela ta nestrankarska človekoljubna organizacija. GZJ bo v prihodnjem letu zahtevala strožje ukrepe na področju varstva pred požari in kazenske politike, zavzela se bo za enotno strategijo protipožarnega varstva v vsej državi, še posebej pa si bo za preventivo prizadevala z večjim vplivom na izobraževalne programe.

DELO plus Vsak petek razkriva RESNICO

OD PETKA DO PONEDELJKA

Umrl na poti domov

TRST, 23. decembra – Včeraj ponoči je v prometni nesreči v Trstu umrl 47-letni Jožef Jurišević iz Hrpelj pri Kozini. Jurišević, ki je bil kot poklicni voznik redno zaposlen v Trstu, se je v soboto ob 2. uri zjutraj s svojim golfom vračal domov. Ko je od novega tržaškega pristanišča Sv. Andreja vozil proti hitri cesti, mu je na nevarnem ovinku – verjetno s preveliko hitrostjo – naproti pripeljal opel kadett s tržaško registracijo. Tržaško vozilo je na ovinku zaneslo na nasprotno vozišče, kjer je silovito trčilo v Juriševičevega golfa. Oba avtomobila je nato vrglo na zelenico, kjer je razbiti golf obležal na potlačeni strehi. Čeprav so na pomoč takoj pritekli zaposleni iz okoliških obratov, Juriševiču ni bilo več pomoči. Njegovo truplo so iz razbitega avta rešili šele gasilci. Mlada potnika iz tržaškega vozila pa so reševalci težko poškodovana prepeljali v bolnišnico. (J. O.)

Prevračala sta se

MARIBOR, 23. decembra – V petek zvečer, ob 19. uri, je vozil 28-letni Iztok Bučar iz Maribora z osebnim avtomobilom iz Lenarta proti Mariboru. Ko je pripeljal do Pesniškega dvora ga je na mokrem in spolzkem cestišču zaneslo na levo stran ceste, potem na desno, kjer je še nekaj časa vozil po bankini, nato ga je spet zaneslo na cesto, pa spet na desno, kjer je zapeljal z avtom čez rob, se večkrat prevrnil in obstal na njivi, na kolesih. Pri prevračanju se je hudo poškodoval sopotnik, 28-letni Peter Behin iz Vukovja. (J. J.)

Zapeljal je v jarek

MARIBOR, 23. decembra – V soboto, malo po 14. uri je vozil 28-letni Bojan Raner iz Vukovja po magistralni cesti od Pernice proti Lenartu. V ostrem levem ovinku v kraju Ložane ga je začelo zanašati, zapeljal je na levo stran cestišča, nato pa spet v desno in od tam v jarek, kjer je avtomobil obstal. Pri tem se je Raner hudo poškodoval in so ga odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Neznanec zadel pešca

MARIBOR, 23. decembra – V petek, nekaj po 20. uri, je hodil 46-letni Alojz Bezjak iz Dupleškega vrha po desni strani ceste Maribor–Dravograd. V Bresternici ga je dohitel še neznani voznik in ga z desnim blatnikom zadel, tako, da je Bezjak obležal na bankini hudo poškodovan. Neznani voznik je potem odpeljal v smeri proti Mariboru. (J. J.)

Po levi v smrt

NOVO MESTO, 23. decembra – Do hude prometne nesreče je prišlo včeraj okoli 18. ure, ko je voznik osebnega avtomobila, 28-letni Milan Doberdrug iz Novega mesta vozil od Prečne proti Straži. V Podgori je zapeljal na levo stran ceste, po kateri je pravilno nasproti pripeljala 40-letna Vera Hočevar iz Novega mesta. Prišlo je do hudega trčenja, ob katerem je bila Hočevarjeva lažje ranjena, Doberdrug pa je na kraju trčenja umrl. (M. S.)

Vlak zbil železničarja

MARIBOR, 23. decembra – Včeraj malo pred 16. uro je prišlo do nesreče na železniški postaji na Ptuju. Tam so premikali vlakovno kompozicijo iz 3. na 7. tir, pri tem pa je pred vlak iz neznanih razlogov stopil vodja premika, 40-letni Janez Kukovec, doma iz Ormoža. Vlak ga je zbil in v kritičnem stanju so železničarja odpeljali v bolnišnico. Primer še raziskujejo. (M. S.)

Čelno sta trčila

MARIBOR, 23. decembra – Malo pred 23. uro, v petek zvečer, je vozil 27-letni Maksimiljan Leskovar iz Novega Tepanja osebni avto iz Oplotnice proti Tepanju. V naselju Pobrež je na ravnem delu ceste nenadoma zapeljal na levo in čelno trčil v osebni avtomobil, ki ga je nasproti pripeljal 60-letni Franc Cerovšek iz Oplotnice. Cerovškov avto je odbilo v jarek, voznik pa je bil pri trčenju hudo poškodovan. (J. J.)

Pretesno je prehiteval

RAČE, 23. decembra – V soboto zvečer, ob 22.20 je hodil 26-letni Zoran Podvršnik iz Ješence ob robu ceste iz Podove proti Framu. V Račah, pri hiši številka 77, ga je z osebnim avtomobilom dohitel 24-letni Zvonko Plečko iz Brezule in ga začel prehitevati. Takrat je Podvršnik nenadoma stopil proti sredini ceste, tako, da ga je Plečko zadel. Podvršnika je vrglo v vetrobransko steklo, z glavo je udaril v desni steber avtomobilske strehe. Hudo poškodovanega so odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Dvanajstletnik zabodel očeta

CELJE, 23. decembra – Tako kot mnogi gojenci vzgojnih zavodov, je ob koncu tedna prišel domov v Celje tudi 12-letni L. U., ki svoje otroštvo preživlja v zavodu predvsem zaradi problematičnih razmer v družini. Oče in mati sta bila namreč že davno razvezana, vendar sta še naprej prebivala pod isto streho. V soboto, 22. decembra zvečer, se je med nekdanjima zakoncema znova vnel prepir. Oče, 42 letni N. U., je bivšo ženo začel pretepati kar vpričo otroka. Ko jo je vrgel na tla in jo še kar tepel, pa je dvanajstletniku prekipelo. Vzel je kuhinjski nož in očeta večkrat z njim zabodel v hrbet, da je obležal mrtev. Zaradi mladosti zoper fanta ne bodo sprožili kazenskega postopka.

D. S.

Zagorela lesena stena

MARIBOR, 23. decembra – Okoli 21. ure v petek je odšel od doma Ivan Bauman iz Vršnika pri Pesnici. Doma je pustil zakurjeno trajnožarečo peč. Ob njej je zagorela lesena stena, nato pa se je požar razširil po stanovanju. Zadušili so ga gasilci iz Maribora in Kungote, škode pa je vseeno za približno 750.000 dinarjev. (M. S.)

Mrtev Jugoslovan

WILDON, 23. decembra – Po pisanju avstrijskega tiska je jugoslovanski državljan Jožef G. iz okolice Murske Sobote na poti iz Gradca proti domu v Weitendorfu pri Wildonu verjetno zaradi prehitre vožnje zapeljal s ceste in trčil v betonski zid. Avto je vrglo v zrak okoli dva metra visoko. Voznik je umrl na kraju nesreče. (N. S.)

ED LACY

Vizum za smrt

26. nadaljevanje

»Seveda, včasih je hudoben otrok. Veste, kaj delava? Včasih, kadar končam z delom, sredi noči, greva Cliff in jaz v njegov MG in dirjava do Long Islanda ali v gore. Nikamor nisva namenjena, vendar je krasen občutek, da se voziš skozi noč in veš, da si prav tako dober kot kdo drug, počutiš se, kot da te imajo radi. V tem svetu je težko občutiti, da si nekdo. Vseeno, Cliff je moja zasebna stvar in nočem, da se mu kaj zgodi. Sovražila sem Eda Turnerja zaradi njegovega dlakocepskega podkupovanja – ušiva zastonjkarska postelja – vendar mi ga je bilo čez nekaj časa žal. Tudi on je potreboval mater. Težava je bila v tem, da se je zaljubil vame. To je bila velika težava.«

Prižgala si je eno mojih cigaret. Nisem vedel, kaj naj rečem, zato sem rekel: »Poslušam.«

»To je resnica. Zaradi njega sem bila čisto nora. Ljubil me je tako kot Cliff. Ni bil ljubosumen na moje stranke, te niso štele, vendar ni maral videti Cliffa. Nekoč mu je grozil s pištolo in revež je imel še nekaj dni težave z želodcem. Verjemite mi, če ne bi bilo mene, bi Ed ubil Cliffa. Venomer sem mu dopovedovala, da Cliffa potrebujem – delo v hotelu je moj glavni dohodek – ampak Ed je rekel, da mi bo priskrbel mehkejšo blazinico. Vendar mi do Eda ni bilo toliko kot do Cliffa, in sploh, ker je bil policaj, sem bila živčna – nikoli ne veš, kdaj te bo policaj vrgel volkovom. Ed je začel posedati v avtu pred hišo in paziti na Cliffa. Nekaj dni sem se tako bala iti v hotel, ker me je bilo strah, da bi medtem aretiral Cliffa ali ga ubil. In v tem poslu si ne moreš privoščiti prostih dni. Hočejo, da si tam, kadar moraš biti tam. Tako je bilo tudi na večer ubojev.«

»Kako?«

»Ed je bil v svojem avtu, noro jezen, in čakal, da bi videl, ali bo Cliff prišel. Povem vam, gospod Harris, veliko vem o moških in vlačuge ljubijo tako, da jih sovražijo. Nekaj časa se je Ed raztresel tako, da me je klofutal, igral grobega tipa. Potem mi je začel jemati denar – veselilo ga je, če mi je pustil ravno dovolj za hrano. In zaradi tega je bil Cliff tako jezen, da ga je hotel z nožem. Vendar se je dan ali dva kasneje Ed prikazal z darilom, vrednim dvakrat toliko, kot je vzel denarja. Enkrat diamantni prstan, potem ura. Uro imam še zdaj, prstan pa je v zastavljalnici. Pokažem vam zastavni listek, če hočete.«

»Ni potrebno. Povejte mi kaj več o Edu.«

»Ni več dosti povedati. Včasih je bil tukaj vsak dan, potem pa ga cele tedne nisem videla.«

»Kdaj ste ga prvič srečali?«

»Tega je približno ... devet ali deset mesecev. Bil je tako smešen. Včasih sva šla v posteljo in se me sploh ni dotaknil. In včasih se je sredi noči zbudil in začel javkati, največkrat o tem, kako vara svojo ženo. Nekateri tipi radi varajo svoje žene; drugi pa ob tem postanejo razdvojeni. Neko popoldne je vzel dvainšestdeset dolarjev, ki sem jih imela, in šel od tu, da bi kupil modernistično svetilko za svojo ženo – prinesel jo je pokazat, kot da bi mi bilo kaj mar. Bila je neka čudna zamisel o palmovem drevesu, deblo iz ebenovine in žarnice namesto kokosovih orehov, samo da je bila cikcakasta in smešna na pogled. Vidite, mislil je, da me bo prizadelo, če mi bo pokazal svetilko, vendar mi ne bi moglo biti bolj vseeno – razen zaradi denarja. Dve noči kasneje se je vrnil z diamantnim prstanom za darilo. Bil je drag, v zastavljalnici sem zanj dobila skoraj sto dolarjev.«

Nehala je govoriti in jaz sem sedel tam in poskušal misliti in vedel, da imam nekaj, vendar nisem vedel, kaj. »Kakšen je Cliffov alibi?«

Louise je položila roko na moje koleno in odločno rekla: »Nikar ne začenjajte misliti ali govoriti o tem. Na roke vam grem, gospod Harris, in obljubili ste mi, da ne bo težav. Imate pošten obraz, pojdite mi na roke. Ne povejte policajem za Cliffa.«

»Ne morete pričakovati, da bom molčal o taki stvari. Hudiča, Cliff ima motiv ...«

»Ne, ne, gospod Harris. Verjemite mi, Cliff tega ni naredil. Grdo govori, vendar mu že ob pogledu na kri postane slabo. In ima pravi alibi. Cliff je pameten. Večino zvodnikov dobijo, ker nimajo vidnih dohodkov. Cliff dela kot natakar, od osmih do polnoči, v nekem nočnem klubu v centru. Tisto noč je delal, res je, sama sem preverila. Tudi vi lahko preverite. Veste, kaj se bo zgodilo, policaji bodo ugotovili, da njegov alibi drži, medtem pa ga bodo obdelali. In jaz bom v godlji. Jaz nikomur nič nočem. Nisem nadloga. Nikoli nisem bila bolna. V ta poklic sem šla samo zato, ker sem bila lačna. Sedaj je to vse, kar znam. Če vi ...«

»Vendar je Cliff sovražil Turnerja, to je manjkajoči motiv. Verjetno je Andersuna ustrelil po nesreči, ali pa je hotel Cliffa odvrniti od uboja.«

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

21. nadaljevanje

Ubogi Samuel! Si je kdaj opomogel od izgube? Ali pa se je zavil v žalovanje, dokler seznamu umrlih niso deset let pozneje dodali njegovega imena?

Dva dni pozneje se je Ruth izselila iz Mullionsa. Ni pričakovala, da se bo tako lahko odločila, katere stvari bo vzela s sabo in katere bo pustila. Hišica je spregovorila in zavrnila vse dragocene Harryjeve predmete. Tovornjak je prepeljal le posteljo, naslanjač, oblazinjen s temnim, rdečim žametom in bakrene ponve. V zabojih so bile njene obleke in perilo. Vso odogovornost za tisto, kar je ostalo v Mullionsu, je naprtila svojemu odvetniku, ki ji bo prav gotovo za svoje delo drago zaračunal.

Fantje iz selitvenega podjetja so bili zaskrbljeni. Prav gotovo jih je njen prehod iz obilja Mullionsa v skromnost Meniškega sprehajališča presenetil. Zbrali so se okoli nje v temni, majhni veži in niso hoteli oditi, dokler jih ni potolažila:

»Saj bom postopoma vse opremila,« je vztrajno ponavljala, »prav gotovo bom vse lažje prepleskala, če bo hiša prazna.«

To je bila hiša zvokov in skrivnosti. Če je zaloputnila vrata, ji je omet padel na glavo. Morda je tukaj živela ravno tista Mary Crofton, Samuelova žena? Morda je še vedno bila tam nekje zgoraj na podstrešju in je negovala svoje štiri bolne otroke. Ker je okolje, na katerega ni bila navajena, še povečalo njeno osamljenost, je zašepetala: »Mary? Mary Crofton. Me slišiš? Si tu nekoč živela, pred davnimi časi, ko je bila hiša še nova? Si se vanjo skupaj s Samuelom vselila kot nevesta?«

Sedla je na kamnito stopnico, ki je vodila v kuhinjo. Čutila je, da mora nadaljevati, čeprav je bilo slišati neumno. »S tabo bom sklenila pogodbo, Mary! Ne zapusti me! Ostani tukaj in opazuj, kako bom spremenila tvojo hišo!«

Začela je odpirati škatle in nameščati porcelanske sklede in ponve v vgrajene kuhinjske omare, ki so segale od stropa do tal. Prazna zaboja je postavila skupaj, ju prekrila s prtom in tako dobila kuhinjsko mizo. Ta nepričakovan nadih iznajdljivosti ji je povrnil samozavest. Napolnila je čajnik z vodo, ga postavila na štedilnik in začela iskati čaj.

Posode s čajem ni bilo tam, kamor jo je položila. Ta nenavadni spodrsljaj jo je začel skrbeti, potem pa se je spomnila, kako je Georgina vsa iz sebe prestavljala stvari. Deset minut pozneje je čaj našla pod skrbno zloženim kupom rjuh.

Ruthina zaskrbljenost zaradi čaja, ki ga ni našla, jo je v spominu spet povezala s sestro, vendar na način, na katerega še ni bila pripravljena. Spomnila se je njenega stikanja, tistega njenega vznemirjenega iskanja, vseh tistih njenih vprašanj o Harryju.

»Harry na deželi?« je rekla Gina. »Ruth – saj veš, kako rad ima svoje udobje. Nikoli ne bi šel živet na deželo. Sploh pa ne januarja.«

Georgini ni povedala natančnega datuma Harryjevega bega. Ona in Harry sta vedno trdila, da se sovražita in zaničujeta. Gina je o Harryju vedno govorila kot o »domišljavem in krojaško razvitem bedaku«. Harry pa je imel Georgino za »praznoglavi obešalnik za obleke.«

Sedela je na robu postelje, v rokah je držala skodelico čaja, dokler se ni v hišo prikradla tema. Skozi okno je videla le še obrise cerkve, zvonika in nagrobnikov. Ker je bila utrujena in sama v tej nenavadni hišici, se je počutila prestrašeno. Vendar se je uprla skušnjavi, da bi poiskala Sama Brighta.

Ugotovila je, da je pozabila prinesti zavese za prostor, v katerem bo morala vsaj nekaj časa živeti, jesti in spati. Pobrskala je po zaboju, kjer je imela kuhinjsko perilo in na dan privlekla zelen bombažni prt, s katerim je začasno zakrila okna. Pri tem si je pomagala z žebljički. Kaj ni še pred enim tednom Ruth Flemming oštevala ubogo Dello Smith, ki je zavese pritrdila na okna z ducatom dolgih žebljev.

Naslednje jutro je odprla oči in ker je pozabila na prt, ki ga je bila pritrdila na okno, je nejasno premišljevala, zakaj je dnevna svetloba zeleno obarvana. Začela se je ozirati po prostoru, v katerem je spala: čokoladno rjavo prepleskane stene, ki so skupaj z gospo Pomeroyevo doživele vladavino mnogih britanskih kraljev.

Slišala je praznino hiše. Lep, tolažeč in votel zvok sob, v katerih ni bilo ničesar, samo zrak in star prah. Kako težko je vsa družinska lastnina pritiskala nanjo! V tej bedni koči, v teh majhnih, golih sobah bi lahko bila kdorkoli. Njene zahteve so se že znižale. Prejšnji večer je na okna pritrdila namizni prt in za večerjo jedla kruh, namazan z marmelado, ob mizi, ki je bila sestavljena iz dveh zabojev.

V Mullionsu je bilo deset sob. V tistem razredčenem zraku je mahagonij izrinjal orehovino, srebro je zasenčilo kristal, žamet je tekmoval z brokatom in se boril za njeno pozornost. Lastnina. Stvari. Predmeti, ki si jih lahko le gledal, ne pa uporabljal. Nanje si bil lahko ponosen, nisi pa jih imel rad.

Ob Krki s strahom čakajo, kje se bo pojavilo olje

Iz žužemberške Iskre odteklo precej kurilnega olja – Ribe bodo ogrožene – Priprave na reševanje ribogojnice – Neznane podzemske poti

ŽUŽEMBERK, 23. decembra – Gasilci že od 18. decembra nepretrgoma dežurajo ob Krki, kjer so postavili lovilce olja in pripravili drugo opremo, da bi preprečili ekološko katastrofo, do katere lahko pride, če bo v reko priteklo kurilno olje. V torek je namreč iz cisterne delovne organizacije Iskra Keko v Žužemberku izteklo kurilno olje, ki se doslej še ni nikjer pojavilo.

Na novomeški UNZ so povedali, da so jih o ugotovljeni nesreči iz Keka takoj obvestili, prav tako kot sanitarno in vodnogospodarsko inšpekcijsko službo. Organizirali so tudi stalno opazovanje na nižje ležečih mestih, kjer domnevajo, da bi lahko priško kurilno olje na dan. Delavci UNZ so ugotovili, da je stekla v zemljo večja količina kurilnega olja, vendar je točno ni mogoče ugotoviti. Ob zadnji kontroli ravni kurilnega olja v cisterni so 4. decembra ugotovili, da je v njej nekaj več kot 20.000 litrov kurilnega olja. Sedaj je cisterna prazna. Vzrok za nesrečo še ugotavljajo, verjetno pa je bila kriva dotrajanost cevi, saj vse kaže, da je počila.

● V novomeški ribiški družini so opozorili ribiče, da naj bodo pozorni, če bi se pojavili na Krki oljni madeži, pripravili pa so se tudi, da bodo po svojih močeh pomagali rešiti, kar se bo dalo.

Po toku Krke le nekaj kilometrov navzdol je na Dvoru ribogojnica Emone, ki bi jo izliv kurilnega olja v Krko lahko hudo prizadel. V ribogojnici se najbolj bojijo za novi del, saj bo tam v primeru izlitja najhuje, ker gre za velike površine, ki jih bo težko »braniti«. Z gasilci so se že dogovorili, da bodo dali na Krko plavajočo zaporo, sami pa bodo postavili posebne plavajoče lesene ovire, ki naj bi kurilno olje usmerili k desnemu bregu, da bi, kolikor ga ne bi mogli posneti s površine z desnega brega, steklo mimo ribogojnice navzdol. Vse te načrte pa jim lahko temeljito pokvarijo kaskade, ki so tik nad ribogojnico in kjer se bodo eventualni oljni madeži razbili v milijone majhnih madežev. Res bo nekaj tega ostalo na mahu in skalah, vendar se bo to potem spiralo dalj časa. Kaj pomeni pritok kurilnega olja v ribogojnico za ribe ni treba razlagati. Ker gre za veliko ribogojnico, bi bila škoda ogromna.

Kje je kurilno olje doslej, se sprašujejo vsi? »Slej ali prej se bo kurilno olje pojavilo v Krki. V to sem prepričan, saj poznamo sestavo tistega območja,« je povedal predsednik jamarskega kluba Novo mesto **Zdravko Bučar**. »Če obstojajo analize nultega stanja Krke v tem predelu, potem bodo sedanje analize že zanesljivo pokazale prisotnost kurilnega olja, čeprav tega s prostim očesom še ni mogoče videti. Pravega dotoka ni zato, ker so levi breg in kamenine za njim iz dolomita, ta pa delno absorbira in upočasni pretok. Možnosti so, da bo to omililo vse, saj je možnost tudi, da ni neposrednega odtoka v Krko s kraja, kjer je kurilno olje steklo v zemljo. Pod Žužemberkom na srečo ni izvirov, razen enega pod Iskro pri mostu. Pri gradu je topel izvir, ki pa ima svoj vir in zaledje drugje. Če bi steklo olje v zemljo na desnem bregu, bi bilo že zdavnaj v Krki, ker je reka ločnica med dolomitnimi kameninami in apnencem iz katerega je desni breg. Upati, da bo olje kar izginilo, pa nima smisla, saj se vse tekočine levega in desnega brega Krke pri Žužemberku prej ali slej stečejo v Krko,« pravi Zdravko Bučar.

MILOVAN DIMITRIĆ

Tropski ciklon Joy grozi Avstraliji

SYDNEY, 23. decembra (AFP) – Zahodne dele Avstralije je tik pred božičnimi prazniki doletela prava naravna katastrofa. Okrog Sydneya besnijo gozdni požari, po Melbournu je divjala nevihta z grmenjem in točo, v Queenslandu pa trepetajo pred bližajočim se ciklonom.

»Uničujoč veter je že prizadel 200-kilometrski pas okrog turističnega mesta Cairns v severozahodni avstralski državi Queensland, ljudje pa so v glavnem še doma, na varnem – predvsem v kopalnicah. Oblasti opozarjajo, da je bil to le stranski udar, saj je center tropskega ciklona Joy, kjer je hitrost vetra okrog 230 kilometrov na uro, še nad oceanom. Joy bi lahko imel podoben učinek kot ciklon Tracy, ki je na božič leta 1974 divjal po Darwinu in zahteval več kot 50 človeških življenj.

V Melbournu v državi Victoria je nevihta prejšnjo noč podirala dimnike, razbijala okna in trgala energetske vode. V okolici Sydneya so temperature narasle na 40 stopinj Celzija. Vroč veter, ki je pihal skozi državo Novi južni Wales, je že povzročil več kot 50 požarov, pri tem pa je zgorelo tudi okrog 20 hiš.

Zaradi gneče na meji že pritožbe

Med zdomci so bili na meji tudi domačini – Tovornjaki čakali skoraj cel dan – Spet orožje

ŠENTILJ, FERNETIČI, 23. decembra – Konec tedna je bila na mednarodnem mejnem prehodu Šentilj spet velika gneča, na avstrijski strani pa se je nabrala kar petkilometrska kolona vozil. Po skoraj dveh dneh garanja so si danes dopoldne lahko oddahnili tudi miličniki in cariniki na južnoprimorskih mejnih prehodih.

V petek so na Šentilju zabeležili 66.228 potnikov, ki so vstopili v Jugoslavijo v 14.024 vozilih, izstopilo pa je 31.089 potnikov s 6.479 vozili. Cariniki na mejnem prehodu so se jezili zato, ker so se številnim zdomcem pridružili tudi naši nakupovalci in tako še podaljševali kolone čakajočih. »Najraje vam bi zaračunal carino,« je dejal domačinu carinik v petek popoldan,« samo zato, ker hodite nakupovat zdaj. Kaj niste mogli tega narediti teden dni prej? Tako pa samo povzročate gnečo,« je bil nejevoljen.

V soboto, ko so zabeležili pri vstopu 108.594 potnikov z 20.150 vozili in pri izstopu kar 34.000 potnikov s 5.835 vozili pa je prekipelo najprej avstrijskim carinikom, ki so zagrozili s stavko, nato pa še domačinom v avstrijskem Spielfeldu. Ti so zaradi dolgih, več kot petkilometrskih kolon, ki so onemogočile vsakršen promet na oni strani meje, zagrozili, da bodo zaprli cesto. Toda cariniki in tudi mejni miličniki hitreje niso mogli delati, kljub temu, da so dobili okrepitve iz notranjosti.

V nedeljo ob pol peti uri zjutraj so bile pri vstopu tri kolone, čakalna doba je bila eno uro. Za avtobuse, ki so se zvrstili v petih kolonah, pa je bila čakalna doba, uradno, dve uri. Glede na izkušnje pri poročanju z mejnega prehoda je bila resnična čakalna doba vsaj enkrat daljša. Tovornjaki, ki vse te dni čakajo za vstop v eni vrsti, pa so doživljali pravo kalvarijo. V petek so stali tri do štiri ure. V soboto, ko je bila največja gneča in so potniki v osebnih avtomobilih čakali na vstop pod dve do tri ure, potniki v avtobusih pa tri do štiri ure, so vozniki s tovornjaki čakali kar deset in še več ur. V noči od sobote na nedeljo pa so tovornjaki po uradnih podatkih čakali na prestop meje kar 17 ur. »Še sreča, pravijo na mejnem prehodu,« da ne sneži, kajti takrat bi bili zastoji še daljši«.

Na Fernetičih so imeli od petka popoldne nepretrgoma 48 ur odprtih 6 vstopnih kolon. Za vstop v našo državo je bilo treba takrat čakati od tri do pet ur. Danes zjutraj je naval potnikov, med katerimi je bila večina zdomcev toliko popustil, da so vozila lahko spuščali v Jugoslavijo samo v treh kolonah. Tako je bilo treba za prestop meje okrog poldneva tukaj čakati manj kot pol ure. Še boljše je bilo v tem času na prehodu Lipica, kjer je promet potekal tekoče. Na Fernetičih smo tudi izvedeli, da tokrat niso imeli veliko dela z enodnevnimi turisti, ki hodijo na nakupe v Trst, saj so se ti očitno zaradi pričakovanega prihoda zdomcev Fernetičem ognili.

Kljub obilici dela pa so na prehodu Lipica ta konec tedna odkrili dva neprijavljena avtomata in pištolo, medtem ko so imeli na Škofijah najbolj srečno roko pri odkrivanju tihotapljenih petard. Na tem prehodu so bile te dni kljub bližnjim praznikom, razmere skoraj normalne. Za prestop meje je bilo treba čakati največ eno uro, preko meje pa so ob najhujši gneči vozila spuščali v treh kolonah. J. J., J. O.

Pomoč ob potresu

GEVGELIJA, 23. decembra – V Gevgeliji in okolici zemlja še naprej drhti. Po potresu pred dvema dnevoma, ki je povzročil veliko materialno škodo, je bilo še na stotine šibkejših potresov. Strokovnjaki so ugotovili, da v 150 hišah ni več možno bivanje, brez strehe nad glavo pa je ostalo približno 600 ljudi. Makedonski izvršni svet je tudi ponudil Grčiji strokovno pomoč inštituta za potresno inženirstvo in inženirsko seizmologijo v Skopju, ki bo pomagala odpravljati posledice nedavnega potresa na severnem območju te sosednje države.

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIM

■ *Siva sestra*

Častilci imenujejo Marie Marguerite d'Youville mati Tereza svojega časa. Čeprav se slavna nobelovka ni nikoli spopadla z osebnimi nesrečami in ponižanji, kakršne jih je morala prenašati Marie Marguerite, sta si v marsičem podobni. Marie Marguerite je bila rojena v Quebecu leta 1701. Do svojega osemindvajsetega leta je izgubila očeta, moža in štiri od svojih šestih otrok. Žalost si je tolažila tako, da se je posvetila lajšanju trpljenja drugih. Prala je perilo, umivala ostarele in beračila za denar, da je lahko nahranila reveže. Ljudje so se na cesti norčevali iz nje in jo celo kamenjali. Umrla je leta 1771. Danes delo v njenem duhu nadaljuje okoli 4.000 usmiljenih sester, ki jim rečejo tudi »sive sestre«. Delujejo v bolnišnicah, sirotišnicah in zatočiščih za brezdomce. Pred kratkim je papež Janez II. Marie Marguerite d'Youville razglasil za prvo kanadsko svetnico.

■ *Vračanje hongkonških Kitajcev*

Več kot 20 odstotkov hongkonških Kitajcev, ki so v zadnjih letih zapustili to britansko kolonijo, se je spet vrnilo, potem ko so si priborili avstralsko, kanadsko, britansko ali singapursko državljanstvo. Opremljene s tujim potnim listom jih ni strah spopasti se z novimi hongkonškimi gospodarji: Kitajci, ki bodo leta 1997 zamenjali Britance.

■ *Najdene umetnine*

Umetniške slike, ki so izginile med nacistično okupacijo Pariza med letoma 1942 in 1944, so našli v berlinski državni galeriji. Kustos Lothar Brauner, ki je skrbel za umetniška dela 19. stoletja, je v omari hranil 28 del, ki so jih ustvarili Monet, Gauguin, Seurat, Renoir, Cézanne in Delacroix. Umetnine je galeriji izročil neznanec z naročilom, naj bi jih nekega dne vrnili pravemu lastniku. Francoski tednik L'Express trdi, da so upravo francoskih muzejev že prej opozorili, da so mojstrovine v Berlinu, vendar pa vodstva muzejev to ni zanimalo, ker nobeno delo ni bilo iz javnih zbirk. Vzhodnonemški diplomati so menda že leta 1975 vzpostavili stike s francoskim zunanjim ministrstvom in namignili, da so umetnine v Berlinu. Francoski tednik ne razkriva, kdo je lastnik ukradenih dragocenosti.

24. december

Obdobje književnosti na Slovenskem med letoma 1899 in 1918 je dobilo ime slovenska moderna, potem ko se je pojem moderna po letu 1890 udomačil v Nemčiji in Avstriji kot oznaka za nemški naturalizem, potem pa še za dekadenco in simbolizem, se pravi za smeri, ki so prelomile s starejšim poetičnim realizmom, z romantičnimi epigoni in akademskim formalizmom ter vnesle v slovstvo moderno življenje. V slovenski literaturi je dobil izraz nekoliko ožji pomen. Obsega tiste slovstvene pojave, ki so se uprli načelom formalizma, slovenska moderna je torej reakcija in upor zoper romantiko, realizem in naturalizem, kar pa ne pomeni, da je te smeri odklonila v celoti. V obdobju med obema vojnama so naši pisatelji prešli pot od moderne prek ekspresionizma do nove stvarnosti in socialnega realizma. Iz moderne in v prehodu v ekspresionizem se uvrščajo Anton Novačan, Fran Albreht, Stanko Majcen, Janko Glazer, Pavel Golia, sopotniki ekspresionizma so bili Anton Podbevšek, Ludvik Mrzel, Ivan Mrak, Bogomir Magajna, izročilo slovenske moderne s prvinami ekspresionizma pa sta v tridesetih letih nadaljevali Lili Novy in Vida Taufer.

Lili Novy *(rojena Haumeder) se je rodila* ***24. decembra 1885*** *v Gradcu. Njen oče je bil nemški plemič, mati pa Slovenka. Šolala se je doma in v izbranem Huthovem zavodu v Ljubljani in se poročila s češkim stotnikom Novyjem. Živela je na Dunaju, v Pragi in nazadnje v Ljubljani. Njene prve pesmi so bile napisane v nemščini, prijateljevanje s slovenskimi pesniki pa jo je pripeljalo do tega, da je začela pisati v slovenščini in z odličnimi prevodi iz slovenščine v nemščino seznanjala svet z našimi najboljšimi dosežki (iz slovenščine v nemščino je prevajala Prešerna, iz nemščine v slovensščino pa Goetheja). Pod vplivom Gradnika in ekspresionistov je ustvarila novejšo žensko erotično liriko, pisala je doživete in oblikovno dognane pesmi. Za življenja (umrla je leta 1958 v Ljubljani) je izdala le eno zbirko« Temna vrata«, souredila pa je tudi izbor Lirika v času moderne«. Pisala je tudi za mladino (Mojca in živali, Pika-poka, Majhni ste na tem velikem svetu).*

Dogodki na današnji dan

1818 *Rodil se je britanski fizik* ***James Prescott Joule*** *(umrl leta 1889). Njegovi glavni iznajdbi sta mehanski ekvivalent toplote in zakon o ohranitvi energije.*

1934 *V Ljubljani se je začela* ***IV. državna konferenca KPJ,*** *na kateri je 11 delegatov obravnavalo glavna vprašanja iz dejavnosti partije. Sprejeli so več resolucij: o delu sindikata na vasi in med narodno zatiranimi množicami, o partijskem tisku in o boju proti imperialistični vojni. Sklenili so ustanoviti KP Slovenije, KP Hrvatske, pozneje pa tudi KP Makedonije.*

1951 ***Libija*** *je postala samostojna ustavna kraljevina, ki ji je vladal kralj Idris (od leta 1943 je bila pod britansko upravo). Kralja je leta 1969 z vojaškim udarom strmoglavil polkovnik Gadafi.*

25. december

Dne ***25. decembra*** *večstomilijonska katoliškokrščanska skupnost praznuje* ***božič,*** *dan Kristusovega rojstva, svoj največji praznik. Zgodovinsko še danes ni dokazano, kdaj se je Kristus resnično rodil. Sveto pismo poroča samo o kraju. Do 4. stoletja so Kristusovo rojstvo praznovali različno: 6. januarja, marca ali v začetku aprila, tudi 25. maja. Šele v 4. stoletju so vse cerkve sprejele enoten datum, 25. december, za praznovanje božiča. Petindvajseti december pa ima kot praznik dolgo zgodovino. V egiptovski Aleksandriji so že nekaj stoletij pred nastopom krščanstva ob zimskem sončnem obratu v noči od 24. na 25. december izpostavljali čaščenju vernikov kip božanskega otroka, sina boginje Izide in boga Ozirisa. Poleg Izidinega misterija so obdobju tik pred krščanstvom proslavljali 25. december v sredozemskem prostoru kot dan rojstva sonca, ki se vsako leto vrne v novo življenje. Ta dan (ali njemu bližnji dnevi) je veljal za največji praznik leta pri mnogih poganskih ljudstvih in tudi simboli, ki danes spremljajo božič, so že zelo stari. Na prvem mestu je seveda božično drevesce. Poganska ljudstva so svoj praznik sončnega obrata praznovala s hrastom, svetim drevesom, ki je simboliziral vrhovno božanstvo sonce. Hrast je bil med decembrskimi obredi osrednji kulturni pripomoček, poleg njega pa še bela omela, rastlina, ki s hrastom rada biva v sožitju. Hrast je nekaj stoletij pozneje izpodrinila smrekova vejica, ki kot vedno zeleno drevo simbolizira večno življenje. Prvo poročilo o božičnem drevescu, takšnem, kot ga poznamo danes, pa je iz druge polovice 17. stoletja. Okraski, svečke in darovi pa so se udomačili šele v 18. stoletju. Na slovenskem podeželju je bila ta navada neznana do konca prve svetovne vojne. Hiše so krasili z zelenjem, omelo, jabolki in orehi, obvezne so bile posode z mladim žitom. Jaslice so nekoliko starejše, vendar tudi razmeroma mlade. Prve so postavili jezuiti leta 1560 na Portugalskem.*

Dogodki na današnji dan

1001 ***Štefan I. Arpad Sveti*** *se je okronal za prvega madžarskega kralja.*

1642 *Rodil se je britanski fizik* ***Isaac Newton*** *(umrl leta 1727). Postavil je temelje klasični fiziki in višji matematiki, odkril naravni zakon splošne gravitacije in medsebojno privlačevanje teles.*

1877 *Rodil se je slovenski skladatelj* ***Emil Adamič*** *(umrl leta 1936), glasbeni kritik, pedagog in dirigent.*

1899 *Rodil se je ameriški igralec* ***Humphrey Bogart,*** *znan predvsem po filmih »Zaklad Sierra Madre in »Casablanca« (umrl leta 1957).*

1921 *Rodil se je egiptovski politik in voditelj* ***Anvar el Sadat,*** *umrl v atentatu leta 1981.*

1926 ***Hirohito*** *je postal japonski cesar.*

1978 *Vietnamske čete so vkorakale v* ***Kambodžo.***

Potres na Krškem polju

LJUBLJANA, 23. decembra – Seizmološki zavod Republike Slovenije je včeraj sporočil, da so seizmografi observatorija na Golovcu zabeležili v soboto, 22. 12. 1990, ob 16. uri 6. minut potresni sunek iz epicentralne oddaljenosti 75 kilometrov vzhodno-jugovzhodno od observatorija. Njegova moč je bila 2.8 stopnje po Richterjevi lestvici. Žarišče je nastalo v seizmogenem področju Krškega polja, ki je znano po občasno povečani potresni dejavnosti. Potres 4 stopnje po Mercallijevi lestvici je po prvih podatkih vznemiril posamezne prebivalce Krškega in okoliških krajev.

Verižno trčenje zaradi megle in poledice

SREMSKA MITROVICA, 23. decembra (Tanjug) – V petek zjutraj je na avtocesti med Zagrebom in Beogradom prišlo zaradi poledice in goste megle do verižnega trčenja več kot sto vozil. Promet med Lipovcem in Adaševcem je bil ustavljen skoraj pet ur, kar je povzročilo pravi kaos. Vozila so se zaletavala na desetkilometrskem odseku, doslej pa sta umrla dva človeka.

Med poškodovanimi je večina naših delavcev na začasnem delu v tujini, ki so se za praznike vračali domov. Preiskovalni organi so identificirali prvo žrtev, 25-letnega Ismeta Gurezija iz Prizrena, identiteto druge žrtve, ki je zgorela v avtomobilu, pa še iščejo. Poškodovane, med njimi je bil tudi Mariborčan Radivoj Hribaček, so prepeljali v različne bolnišnice ob avtocesti, večina pa je po sporočilih zdravstvenega osebja že izven najhujše življenjske nevarnosti. Lažje poškodovani pa so po nudeni prvi pomoči tako ali tako nadaljevali svoje poti.

Najstnica trdi, da naj bi ji mamila podtaknila prijateljica

Zaradi tihotapljenja 30 kilogramov heroina grozi britanski najstnici na Tajskem tudi smrtna kazen – Starši na obisku

BANGKOK, 23. decembra (AFP) – Prejšnji teden se je v Bangkoku začelo sojenje britanski najstnici Karyn Smith, obtoženi, da je skušala s Tajske pretihotapiti več kot 30 kilogramov heroina. Dejanje je priznala, vendar ji grozi smrtna kazen. Na sojenju je dejala, da ji je mamila podtaknila 17-letna prijateljica Patricia Cahill.

Dekleti so julija aretirali na bangkoškem mednarodnem letališču, od koder sta nameravali poleteti v Gambijo. Ko je policija pregledala njuno prtljago, je v skritih predalčkih odkrila heroin, vreden skoraj 13 milijonov dolarjev. Cahillova še vedno zanika krivdo, Smithova pa je v ponedeljek na sodišču izjavila, da ni vedela, da so bila med prtljago skrita mamila. »Prijateljica me je na letališču prosila, naj prevzamem prtljago. Nisem vedela, da je v njej skritih 30 kilogramov heroina. Patricia je izkoristila mojo neumnost in nevednost in me speljala na limanice,« piše v izjavi, ki jo je 19-letna Karyn Smith v rjavi zaporniški unfiromi in s sklonjeno glavo prebrala na sodišču.

Njeni starši, ki so jo obiskali kmalu po aretaciji, tokrat niso mogli priti na zaslišenvanje. Po besedah njenega odvetnika Witawata Purmphola naj bi iz Solihulla v Veliki Britaniji pripotovali 24. decembra in preživeli božič s hčerko. Po zaslišanju je tudi dejal, da njegovi varovanki res grozi smrtna kazen, vendar upa, da jo bo sodišče v četrtek obsodilo le na zaporno kazen. »Moja stranka je priznala krivdo, zdaj pa je prepuščena sodišču na milost in nemilost,« je dejal Witawat Purmphol.

Zbil jo je na prehodu za pešce

LJUBLJANA, 23. decembra – V petek malo pred 19. uri je prišlo do hude nesreče v križišču Regentove in Korenčanove ulice v Šiški. Po Regentovi proti Vodnikovi je z osebnim avtom vozil 40-letni Aleksander Tomaševič. Pripeljal je v križišče in z nezmanjšano hitrostjo na prehodu za pešce zbil 69-letno Ano Briški. Žensko je vrglo na pokrov motorja, razbila je vetrobransko steklo in nato padla na tla. Bila je na mestu mrtva. (M. S.)

Po malem, a vztrajno goljufal

LJUBLJANA, 23. decembra – Ljubljančan Ferdinand M. star 28 let, se ni potrudil delati, pač pa si je omislil lažji način, kakor priti do denarja. Odpiral je hranilne knjižice in kadar je bil suh, je vanje vpisoval določene zneske, denar pa dvigoval na poštah, kjer za dvig manjših zneskov stanja ne preverjajo. Trajalo je več kot eno leto, da so ga odkrili, medtem pa je na škodo Ljubljanske banke Gospodarske banke in Komercialne in hipotekarne banke po malem nabral že nekaj več kot 73.000 dinarjev. Zdaj je v priporu, v teh dneh pa so mu tudi izročili obtožnico. Bremeni ga kaznivih dejanj ponarejanja listin in goljufije.

Tega »posla« se je lotil konec maja lani, denar pa je dvigoval vse do konca letošnjega junija. Sistem je bil tak; z obveznim pologom je odprl knjižico in ko so mu zazdelo, da dvigi s ponarejenimi vpisi vlog niso več varni, jo je uničil in odprl novo. Pa tako naprej. Štiri knjižice je odprl v različnih ekspoziturah Ljubljanske banke po Ljubljani, eno v Komercialni in hipotekarni banki. Preiskovalnemu sodniku je svoje podvige priznal, a poudaril, da nikoli ni ponarejal podpisov ali žigov. Zanimivo bi bilo vedeti, zakaj so mu uslužbenci pošt kljub temu nasedali.

B. G.

Anekdoti za danes

Na današnji dan leta 1863 je umrl angleški pisatelj William Makepiece Thackeray, predstavnik humorja in tipičnega sarkazma v orisu značajev (rojen 1811).

Thackeray se je rodil v Kalkuti, kjer je bil njegov oče izterjevalec davkov. Toda kmalu je umrl, mati se je na novo poročila in se je morala z možem vrniti v Anglijo. S seboj je seveda vzela tudi šestletnega Williama. Potovanje iz Kalkute v Anglijo je trajalo tedaj pol leta. Ladja se je ustavila tudi na otoku Sv. Helene. Indijski služabnik je peljal dečka na sprehod po otoku in mu pokazal za vrtnimi vrati nekega gospoda, ki je neprestano hodil sem ter tja kot ujeta zver v kletki.

»Dobro si ga oglej,« je rekel služabnik malemu Williamu, »to je Napoleon Bonaparte. Vsak dan poje tri ovne in vse otroke, ki se mu jih posreči uloviti!«

Malemu Thackerayu se je podoba tega »ljudožerca« vtisnila v spomin za vse življenje.

●

V Angliji se je Thackeray kmalu poročil, a žena je bila bolehna in je nazadnje zblaznela. Thackeray se je na vse načine trudil, da bi ji pomagal, a zaslužil je z občasnimi prispevki v raznih časnikih bore malo. Ko je bila sila najhujša, je nekega dne pozvonil pri vratih založnik Vizitelly, ki mu je prišel ponudit, naj piše za njegov časopis umetnostne kritike in recenzije glasbenih prireditev.

»Dajal vam bom tri gvineje na teden,« mu je ponudil.

Vsota se je zdela pisatelju tako ogromna, da je navdušen vzkliknil:

»Pripravljen sem, da me vzamete v najem za vse življenje!«

Največ požarov zaradi malomarnosti in neprevidnosti

BEOGRAD, 23. decembra (Tanjug) – V 12.645 požarih, ki so izbruhnili v prvih devetih mesecih letošnjega leta, je umrlo 88 ljudi, neposredno gmotno škodo pa cenijo na 1,870 milijarde dinarjev. V 80 odstotkih primerov jih je povzročil človeški dejavnik – gre za malomarnost, neprevidnost, otroško igro in namerno podtikanje.

Na konferenci Gasilske zveze Jugoslavije so oblikovali protipožarne ukrepe, ki jih bo sprejela ta nestrankarska človekoljubna organizacija. GZJ bo v prihodnjem letu zahtevala strožje ukrepe na področju varstva pred požari in kazenske politike, zavzela se bo za enotno strategijo protipožarnega varstva v vsej državi, še posebej pa si bo za preventivo prizadevala z večjim vplivom na izobraževalne programe.

DELO plus Vsak petek razkriva RESNICO

OD PETKA DO PONEDELJKA

Umrl na poti domov

TRST, 23. decembra – Včeraj ponoči je v prometni nesreči v Trstu umrl 47-letni Jožef Juriševič iz Hrpelj pri Kozini. Juriševič, ki je bil kot poklicni voznik redno zaposlen v Trstu, se je v soboto ob 2. uri zjutraj s svojim golfom vračal domov. Ko je od novega tržaškega pristanišča Sv. Andreja vozil proti hitri cesti, mu je na nevarnem ovinku – verjetno s preveliko hitrostjo – naproti pripeljal opel kadett s tržaško registracijo. Tržaško vozilo je na ovinku zaneslo na nasprotno vozišče, kjer je silovito trčilo v Juriševičevega golfa. Oba avtomobila je nato vrglo na zelenico, kjer je razbiti golf obležal na potlačeni strehi. Čeprav so na pomoč takoj pritekli zaposleni iz okoliških obratov, Juriševiču ni bilo več pomoči. Njegovo truplo so iz razbitega avta rešili šele gasilci. Mlada potnika iz tržaškega vozila pa so reševalci težko poškodovana prepeljali v bolnišnico. (J. O.)

Prevračala sta se

MARIBOR, 23. decembra – V petek zvečer, ob 19. uri, je vozil 28-letni Iztok Bučar iz Maribora z osebnim avtomobilom iz Lenarta proti Mariboru. Ko je pripeljal do Pesniškega dvora ga je na mokrem in spolzkem cestišču zaneslo na levo stran ceste, potem na desno, kjer je še nekaj časa vozil po bankini, nato ga je spet zaneslo na cesto, pa spet na desno, kjer je zapeljal z avtom čez rob, se večkrat prevrnil in obstal na njivi, na kolesih. Pri prevračanju se je hudo poškodoval sopotnik, 28-letni Peter Behin iz Vukovja. (J. J.)

Zapeljal je v jarek

MARIBOR, 23. decembra – V soboto, malo po 14. uri je vozil 28-letni Bojan Raner iz Vukovja po magistralni cesti od Pernice proti Lenartu. V ostrem levem ovinku v kraju Ložane ga je začelo zanašati, zapeljal je na levo stran cestišča, nato pa spet v desno in od tam v jarek, kjer je avtomobil obstal. Pri tem se je Raner hudo poškodoval in so ga odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Neznanec zadel pešca

MARIBOR, 23. decembra – V petek, nekaj po 20. uri, je hodil 46-letni Alojz Bezjak iz Dupleškega vrha po desni strani ceste Maribor–Dravograd. V Bresternici ga je dohitel še neznani voznik in ga z desnim blatnikom zadel, tako, da je Bezjak obležal na bankini hudo poškodovan. Neznani voznik je potem odpeljal v smeri proti Mariboru. (J. J.)

Po levi v smrt

NOVO MESTO, 23. decembra – Do hude prometne nesreče je prišlo včeraj okoli 18. ure, ko je voznik osebnega avtomobila, 28-letni Milan Doberdrug iz Novega mesta vozil od Prečne proti Straži. V Podgori je zapeljal na levo stran ceste, po kateri je pravilno nasproti pripeljala 40-letna Vera Hočevar iz Novega mesta. Prišlo je do hudega trčenja, ob katerem je bila Hočevarjeva lažje ranjena, Doberdrug pa je na kraju trčenja umrl. (M. S.)

Vlak zbil železničarja

MARIBOR, 23. decembra – Včeraj malo pred 16. uro je prišlo do nesreče na železniški postaji na Ptuju. Tam so premikali vlakovno kompozicijo iz 3. na 7. tir, pri tem pa je pred vlak iz neznanih razlogov stopil vodja premika, 40-letni Janez Kukovec, doma iz Ormoža. Vlak ga je zbil in v kritičnem stanju so železničarja odpeljali v bolnišnico. Primer še raziskujejo. (M. S.)

Čelno sta trčila

MARIBOR, 23. decembra – Malo pred 23. uro, v petek zvečer, je vozil 27-letni Maksimiljan Leskovar iz Novega Tepanja osebni avto iz Oplotnice proti Tepanju. V naselju Pobrež je na ravnem delu ceste nenadoma zapeljal na levo in čelno trčil v osebni avtomobil, ki ga je nasproti pripeljal 60-letni Franc Cerovšek iz Oplotnice. Cerovškov avto je odbilo v jarek, voznik pa je bil pri trčenju hudo poškodovan. (J. J.)

Pretesno je prehiteval

RAČE, 23. decembra – V soboto zvečer, ob 22.20 je hodil 26-letni Zoran Podvršnik iz Ješence ob robu ceste iz Podove proti Framu. V Račah, pri hiši številka 77, ga je z osebnim avtomobilom dohitel 24-letni Zvonko Plečko iz Brezule in ga začel prehitevati. Takrat je Podvršnik nenadoma stopil proti sredini ceste, tako, da ga je Plečko zadel. Podvršnika je vrglo v vetrobansko steklo, z glavo je udaril v desni steber avtomobilske strehe. Hudo poškodovanega so odpeljali v mariborsko bolnišnico. (J. J.)

Dvanajstletnik zabodel očeta

CELJE, 23. decembra – Tako kot mnogi gojenci vzgojnih zavodov, je ob koncu tedna prišel domov v Celje tudi 12-letni L. U., ki svoje otroštvo preživlja v zavodu predvsem zaradi problematičnih razmer v družini. Oče in mati sta bila namreč že davno razvezana, vendar sta še naprej prebivala pod isto streho. V soboto, 22. decembra zvečer, se je med nekdanjima zakoncema znova vnel prepir. Oče, 42 letni N. U., je bivšo ženo začel pretepati kar vpričo otroka. Ko jo je vrgel na tla in jo še kar tepel, pa je dvanajstletniku prekipelo. Vzel je kuhinjski nož in očeta večkrat z njim zabodel v hrbet, da je obležal mrtev. Zaradi mladosti zoper fanta ne bodo sprožili kazenskega postopka.

D. S.

Zagorela lesena stena

MARIBOR, 23. decembra – Okoli 21. ure v petek je odšel od doma Ivan Bauman iz Vršnika pri Pesnici. Doma je pustil zakurjeno trajnožarečo peč. Ob njej je zagorela lesena stena, nato pa se je požar razširil po stanovanju. Zadušili so ga gasilci iz Maribora in Kungote, škode pa je vseeno za približno 750.000 dinarjev. (M. S.)

Mrtev Jugoslovan

WILDON, 23. decembra – Po pisanju avstrijskega tiska je jugoslovanski državljan Jožef G. iz okolice Murske Sobote na poti iz Gradca proti domu v Weitendorfu pri Wildonu verjetno zaradi prehitre vožnje zapeljal s ceste in trčil v betonski zid. Avto je vrglo v zrak okoli dva metra visoko. Voznik je umrl na kraju nesreče. (N. S.)

Eksplozija železniške cisterne

MOSKVA, 23. decembra (Tanjug in AFP) – V bližini Belgoroda, južno od Moskve, je pozno sinoči eksplodirala železniška cisterna s plinom, ki je v kompoziciji tovornega vlaka stala na stranskem tiru. Cisterna na postaji Elnikovo je eksplodirala prav v trenutku, ko je mimo pripeljal ekspresni potniški vlak med Kislovodskom in Leningradom. Medtem je po sosednjem tiru pripeljal še potniški vlak, ki vozi med Moskvo in Novosibirskom. Zagorelo je skupaj 16 vagonov, sedem ljudi je umrlo, 48 pa je bilo ranjenih, vsi z leningrajskega vlaka. Okrog petsto potnikov je noč preživelo v bližnjih hotelih in šolah.

ED LACY

Vizum za smrt

26. nadaljevanje

»Seveda, včasih je hudoben otrok. Veste, kaj delava? Včasih, kadar končam z delom, sredi noči, greva Cliff in jaz v njegov MG in dirjava do Long Islanda ali v gore. Nikamor nisva namenjena, vendar je krasen občutek, da se voziš skozi noč in veš, da si prav tako dober kot kdo drug, počutiš se, kot da te imajo radi. V tem svetu je težko občutiti, da si nekdo. Vseeno, Cliff je moja zasebna stvar in nočem, da se mu kaj zgodi. Sovražila sem Eda Turnerja zaradi njegovega dlakocepskega podkupovanja – ušiva zastonjkarska postelja – vendar mi ga je bilo čez nekaj časa žal. Tudi on je potreboval mater. Težava je bila v tem, da se je zaljubil vame. To je bila velika težava.«

Prižgala si je eno mojih cigaret. Nisem vedel, kaj naj rečem, zato sem rekel: »Poslušam.«

»To je resnica. Zaradi njega sem bila čisto nora. Ljubil me je tako kot Cliff. Ni bil ljubosumen na moje stranke, te niso štele, vendar ni maral videti Cliffa. Nekoč mu je grozil s pištolo in revež je imel še nekaj dni težave z želodcem. Verjemite mi, če ne bi bilo mene, bi Ed ubil Cliffa. Venomer sem mu dopovedovala, da Cliffa potrebujem – delo v hotelu je moj glavni dohodek – ampak Ed je rekel, da mi bo priskrbel mehkejšo blazinico. Vendar mi do Eda ni bilo toliko kot do Cliffa, in sploh, ker je bil policaj, sem bila živčna – nikoli ne veš, kdaj te bo policaj vrgel volkovom. Ed je začel posedati v avtu pred hišo in paziti na Cliffa. Nekaj dni sem se tako bala iti v hotel, ker me je bilo strah, da bi medtem aretiral Cliffa ali ga ubil. In v tem poslu si ne moreš privoščiti prostih dni. Hočejo, da si tam, kadar moraš biti tam. Tako je bilo tudi na večer ubojev.«

»Kako?«

»Ed je bil v svojem avtu, noro jezen, in čakal, da bi videl, ali bo Cliff prišel. Povem vam, gospod Harris, veliko vem o moških in vlačuge ljubijo tako, da jih sovražijo. Nekaj časa se je Ed raztresel tako, da me je klofutal, igral grobega tipa. Potem mi je začel jemati denar – veselilo ga je, če mi je pustil ravno dovolj za hrano. In zaradi tega je bil Cliff tako jezen, da ga je hotel z nožem. Vendar se je dan ali dva kasneje Ed prikazal z darilom, vrednim dvakrat toliko, kot je vzel denarja. Enkrat diamantni prstan, potem ura. Uro imam še zdaj, prstan pa je v zastavljalnici. Pokažem vam zastavni listek, če hočete.«

»Ni potrebno. Povejte mi kaj več o Edu.«

»Ni več dosti povedati. Včasih je bil tukaj vsak dan, potem pa ga cele tedne nisem videla.«

»Kdaj ste ga prvič srečali?«

»Tega je približno... devet ali deset mesecev. Bil je tako smešen. Včasih sva šla v posteljo in se me sploh ni dotaknil. In včasih se je sredi noči zbudil in začel javkati, največkrat o tem, kako vara svojo ženo. Nekateri tipi radi varajo svoje žene; drugi pa ob tem postanejo razdvojeni. Neko popoldne je vzel dvainšestdeset dolarjev, ki sem jih imela, in šel od tu, da bi kupil modernistično svetilko za svojo ženo – prinesel jo je pokazat, kot da bi mi bilo kaj mar. Bila je neka čudna zamisel o palmovem drevesu, deblo iz ebenovine in žarnice namesto kokosovih orehov, samo da je bila cikcakasta in smešna na pogled. Vidite, mislil je, da me bo prizadelo, če mi bo pokazal svetilko, vendar mi ne bi moglo biti bolj vseeno – razen zaradi denarja. Dve noči kasneje se je vrnil z diamantnim prstanom za darilo. Bil je drag, v zastavljalnici sem zanj dobila skoraj sto dolarjev.«

Nehala je govoriti in jaz sem sedel tam in poskušal misliti in vedel, da imam nekaj, vendar nisem vedel, kaj. »Kakšen je Cliffov alibi?«

Louise je položila roko na moje koleno in odločno rekla: »Nikar ne začenjajte misliti ali govoriti o tem. Na roke vam grem, gospod Harris, in obljubili ste mi, da ne bo težav. Imate pošten obraz, pojdite mi na roke. Ne povejte policajem za Cliffa.«

»Ne morete pričakovati, da bom molčal o taki stvari. Hudiča, Cliff ima motiv...«

»Ne, ne, gospod Harris. Verjemite mi, Cliff tega ni naredil. Grdo govori, vendar mu že ob pogledu na kri postane slabo. In ima pravi alibi. Cliff je pameten. Večino zvodnikov dobijo, ker nimajo vidnih dohodkov. Cliff dela kot natakar, od osmih do polnoči, v nekem nočnem klubu v centru. Tisto noč je delal, res je, sama sem preverila. Tudi vi lahko preverite. Veste, kaj se bo zgodilo, policaji bodo ugotovili, da njegov alibi drži, medtem pa ga bodo obdelali. In jaz bom v godlji. Jaz nikomur nič nočem. Nisem nadloga. Nikoli nisem bila bolna. V ta poklic sem šla samo zato, ker sem bila lačna. Sedaj je to vse, kar znam. Če vi...«

»Vendar je Cliff sovražil Turnerja, to je manjkajoči motiv. Verjetno je Andersuna ustrelil po nesreči, ali pa je hotel Cliffa odvrniti od uboja.«

PATRICIA WENDORF:

V znamenju leva

21. nadaljevanje

Ubogi Samuel! Si je kdaj opomogel od izgube? Ali pa se je zavil v žalovanje, dokler seznamu umrlih niso deset let pozneje dodali njegovega imena?

Dva dni pozneje se je Ruth izselila iz Mullionsa. Ni pričakovala, da se bo tako lahko odločila, katere stvari bo vzela s sabo in katere bo pustila. Hišica je spregovorila in zavrnila vse dragocene Harryjeve predmete. Tovornjak je prepeljal le posteljo, naslanjač, oblazinjen s temnim, rdečim žametom in bakrene ponve. V zabojih so bile njene obleke in perilo. Vso odogovornost za tisto, kar je ostalo v Mullionsu, je naprtila svojemu odvetniku, ki ji bo prav gotovo za svoje delo drago zaračunal.

Fantje iz selitvenega podjetja so bili zaskrbljeni. Prav gotovo jih je njen prehod iz obilja Mullionsa v skromnost Meniškega sprehajališča presenetil. Zbrali so se okoli nje v temni, majhni veži in niso hoteli oditi, dokler jih ni potolažila:

»Saj bom postopoma vse opremila,« je vztrajno ponavljala, »prav gotovo bom vse lažje prepleskala, če bo hiša prazna.«

To je bila hiša zvokov in skrivnosti. Če je zaloputnila vrata, ji je omet padel na glavo. Morda je tukaj živela ravno tista Mary Crofton, Samuelova žena? Morda je še vedno bila tam nekje zgoraj na podstrešju in je negovala svoje štiri bolne otroke. Ker je okolje, na katerega ni bila navajena, še povečalo njeno osamljenost, je zašepetala: »Mary? Mary Crofton. Me slišiš? Si tu nekoč živela, pred davnimi časi, ko je bila hiša še nova? Si se vanjo skupaj s Samuelom vselila kot nevesta?«

Sedla je na kamnito stopnico, ki je vodila v kuhinjo. Čutila je, da mora nadaljevati, čeprav je bilo slišati neumno. »S tabo bom sklenila pogodbo, Mary! Ne zapusti me! Ostani tukaj in opazuj, kako bom spremenila tvojo hišo!«

Začela je odpirati škatle in nameščati porcelanske sklede in ponve v vgrajene kuhinjske omare, ki so segale od stropa do tal. Prazna zaboja je postavila skupaj, ju prekrila s prtom in tako dobila kuhinjsko mizo. Ta nepričakovan nadih iznajdljivosti ji je povrnil samozavest. Napolnila je čajnik z vodo, ga postavila na štedilnik in začela iskati čaj.

Posode s čajem ni bilo tam, kamor jo je položila. Ta nenavadni spodrsljaj jo je začel skrbeti, potem pa se je spomnila, kako je Georgina vsa iz sebe prestavljala stvari. Deset minut pozneje je čaj našla pod skrbno zloženim kupom rjuh.

Ruthina zaskrbljenost zaradi čaja, ki ga ni našla, jo je v spominu spet povezala s sestro, vendar na način, na katerega še ni bila pripravljena. Spomnila se je njenega stikanja, tistega njenega vznemirjenega iskanja, vseh tistih njenih vprašanj o Harryju.

»Harry na deželi?« je rekla Gina. »Ruth – saj veš, kako rad ima svoje udobje. Nikoli ne bi šel živet na deželo. Sploh pa ne januarja.«

Georgini ni povedala natančnega datuma Harryjevega bega. Ona in Harry sta vedno trdila, da se sovražita in zaničujeta. Gina je o Harryju vedno govorila kot o »domišljavem in krojaško razvitem bedaku«. Harry pa je imel Georgino za »praznoglavi obešalnik za obleke.«

Sedela je na robu postelje, v rokah je držala skodelico čaja, dokler se ni v hišo prikradla tema. Skozi okno je videla le še obrise cerkve, zvonika in nagrobnikov. Ker je bila utrujena in sama v tej nenavadni hišici, se je počutila prestrašeno. Vendar se je uprla skušnjavi, da bi poiskala Sama Brighta.

Ugotovila je, da je pozabila prinesti zavese za prostor, v katerem bo morala vsaj nekaj časa živeti, jesti in spati. Pobrskala je po zaboju, kjer je imela kuhinjsko perilo in na dan privlekla zelen bombažni prt, s katerim je začasno zakrila okna. Pri tem si je pomagala z žebljički. Kaj ni še pred enim tednom Ruth Flemming oštevala ubogo Dello Smith, ki je zavese pritrdila na okna z ducatom dolgih žebljev.

Naslednje jutro je odprla oči in ker je pozabila na prt, ki ga je bila pritrdila na okno, je nejasno premišljevala, zakaj je dnevna svetloba zeleno obarvana. Začela se je ozirati po prostoru, v katerem je spala: čokoladno rjavo prepleskane stene, ki so skupaj z gospo Pomeroyevo doživele vladavino mnogih britanskih kraljev.

Slišala je praznino hiše. Lep, tolažeč in votel zvok sob, v katerih ni bilo ničesar, samo zrak in star prah. Kako težko je vsa družinska lastnina pritiskala nanjo! V tej bedni koči, v teh majhnih, golih sobah bi lahko bila kdorkoli. Njene zahteve so se že znižale. Prejšnji večer je na okna pritrdila namizni prt in za večerjo jedla kruh, namazan z marmelado, ob mizi, ki je bila sestavljena iz dveh zabojev.

V Mullionsu je bilo deset sob. V tistem razredčenem zraku je mahagonij izrinjal orehovino, srebro je zasenčilo kristal, žamet je tekmoval z brokatom in se boril za njeno pozornost. Lastnina. Stvari. Predmeti, ki si jih lahko le gledal, ne pa uporabljal. Nanje si bil lahko ponosen, nisi pa jih imel rad.